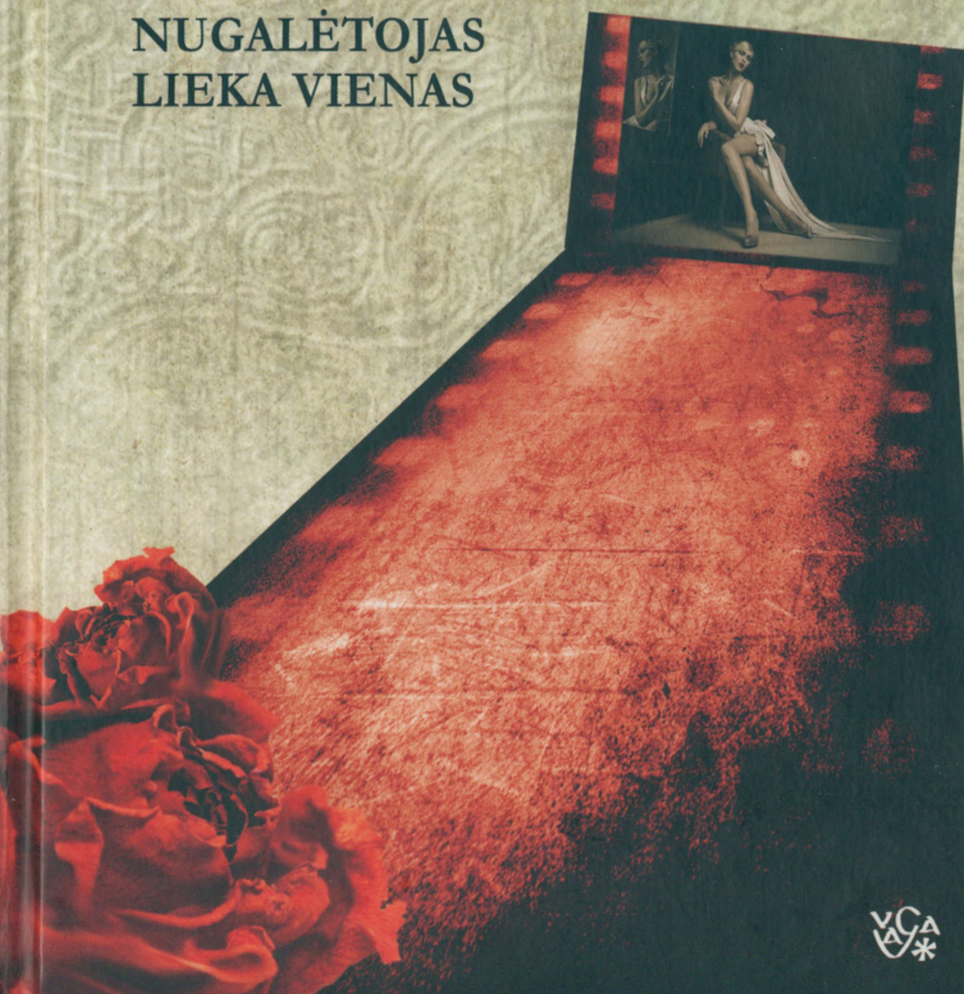
Paulo Coelho

NUGALĖTOJAS LIEKA VIENAS

Paulo Coelho

NUGALĖTOJAS LIEKA VIENAS

Iš portugalų kalbos vertė
Valdas V. Petrauskas

Vilnius 2010

UDK 869.0(81)-3
Co-38

PAULO COELHO.
O VENCEDOR ESTÁ SÓ
Rio de Janeiro: Agir, 2008

www.paulocoelho.com

ISBN 978-5-415-02127-7

Marija, be gimtosios nuodėmės pradėtoji,
melskis už mus, kurie šaukiamės tavo pagalbos.
Amen

Skiriu N. D. P.,
atėjusiai į šį pasaulį nurodyti mums Gėrio kelią.

Tada Jėzus kalbėjo savo mokiniams:
„Todėl aš jums sakau:
per daug nesirūpinkite gyvybe, ką valgysite,
nė savo kūnu, ką vilkėsite.
Gyvybė svarbesnė už maistą,
o kūnas už drabužį.
Pasižiūrėkite į varnus. Jie nesėja ir nepjauna,
neturi nei sandėlių, nei kluonų,
bet Dievas juos maitina. Jūs nepalyginti vertesni už paukščius!
Kas gi jūsų galėtų savo rūpesčiu bent per sprindį prailginti sau gyvenimą?!
Tad jei jūs neįstengiate padaryti net mažmožio,
tai kam rūpinatės kitais dalykais?
Įsižiūrėkite, kaip auga lelijos. Jos neverpia ir neaudžia.
Bet sakau jums: nė Saliamonas pačioje savo didybėje
nebuvo taip pasipuošęs, kaip kiekviena jų."

EVANGELIJA PAGAL LUKĄ 12:22-27

Kad ir kas tu būtum, laikantis mane rankoje,
Nuoširdžiai tave perspėju: veltui stengsies,
Nieko iš manęs nepeši, jei neturėsi galvoj,
Jog aš ne toks, kaip tu manai, aš visiškai kitoks.

Kas išdrįs sekti mano pėdomis?
Kas ryšis siekti mano meilės?
Prieš akis – vien pavojai, tikslas neaiškus, gal net pražūtingas,

Tau teks atsižadėti visų ir visko,
Aš vienintelis būsiu tavo matas,
Netgi tada tavo įšventinimo kelias bus ilgas ir vargingas,
Tau teks atsisakyti visos buvusio gyvenimo prasmės
Ir sandoros su artimųjų gyvenimu,
Todėl paleisk mane, užuot užsikrovęs nereikalingų rūpesčių,
nukelk ranką nuo mano peties,
padėk mane ant žemės ir eik savo keliu.*

WALT WHITMAN, Žolės lapai

* Iš anglų kalbos vertė Valdas V. Petrauskas

ĮŽANGA

Viena pagrindinių visų mano knygų temų – būtinybė mokėti už savo svajones. Vis dėlto nejučia kyla klausimas: ar tik nežaidžia kas nors mumis, piršdamas tas svajones? Kelis pastaruosius dešimtmečius mes gyvename visuomenėje, labiausiai vertinančioje šlovę, pinigus ir galią. Daugeliui mūsų diegiama į sąmonę, kad tai tikrosios vertybės, kurių ir dera siekti, o tie, kurie mums stengiasi įdiegti šias mintis, slepiasi užkulisyje ir nieku gyvu nesirodo į akis. Jie supranta, kad didžiausią galią turi tai, ką žmogus pastebi po laiko, tada, kai būna per vėlu ko nors griebtis, kai jis jau spąstuose. Mano knyga – apie tuos spąstus.

Knygoje „Nugalėtojas lieka vienas“ trys iš keturių pagrindinių veikėjų nesugeba atsispirti toms peršamoms svajonėms:

Igoris, rusas milijonierius, įsitikinęs, kad žmogžudystė priimtina, jei žudikas vadovaujasi gerais norais, pavyzdžiui, trokšta palengvinti žmonių kančias arba susigrąžinti mylimą moterį.

Hamidas, madų karalius, kuris pradėjo savo karjerą geriausių ketinimų vedamas, bet galiausiai pats įkliuvo į savo naudojamą sistemą.

Gabriela, kuri – kaip ir dauguma žmonių šiandien – įsitikinusi, kad šlovė – tai savitikslis, didžiausias laimėjimas šiame pasaulyje, kuriame kiekvienas svajoja pagarsėti ir tapti įžymybe.

Tai ne trileris, tai rūsti tikrovė, kurioje mes gyvename.

PAULO COELHO

15:17

Pistoletas „Bereta Px4" – ne ką didesnis už mobilųjį telefoną, sveria septynis šimtus gramų, apkaboje telpa dešimt šovinių. Mažytis, lengvas, patogus nepastebimai nešiotis kišenėje, o jo mažas kalibras turi neprilygstamą pranašumą: užuot kiaurai pervėrusi auką, kulka trupina kaulus ir knežina viską, kas pasitaiko.

Savaime aišku, galimybė išgyventi kliudytam tokio kalibro kulkos, palyginti didelė: pasitaiko tūkstančiai atvejų, kai nepaliečiama nė viena gyvybinė arterija, ir auka spėja sureaguoti ir nuginkluoja užpuoliką. Beje, turėdamas šiokios tokios patirties, žudikas gali auką nukauti staigiai, šaudamas į tarpuakį ar į širdį, arba pasmerkti lėtai mirčiai, tam tikru kampu įremdamas pistoleto vamzdį į šoną ir paspausdamas nuleistuką. Pastaruoju atveju žmogus ne iš karto suvokia esąs mirtinai sužeistas ir bando gintis, bėgti, šaũktis pagalbos. Tai pats didžiausias pranašumas: auka dar spėja pamatyti žudiką, ji pamažu netenka jėgų ir galiausiai susmunka ant žemės beveik nekraujuodama ir nelabai suprasdama, kas atsitiko.

Be abejo, profesionalams tai anaiptol ne idealus ginklas. „Jis labiau tinka moterims negu šnipams", – yra pasakęs anglų slap-

tosios tarnybos agentas Džeimsui Bondui viename iš pirmųjų tos serijos filmų, įteikdamas patobulintą pistoleto modelį. Šiaip ar taip, jis ir nelaiko savęs profesionalu, tokiam tikslui, jo nuomone, geresnio ginklo ir nereikia.

„Beretą" jis nusipirko juodojoje rinkoje, tad identifikuoti ginklo savininką būtų neįmanoma. Apkaboje penki šoviniai, bet jis ketina paleisti tik vieną kulką, nagų dildele kryžmai įpjovęs jos smaigalį. Kliudžiusi ką nors kieta, ji susprogs į keturias dalis.

Be kita ko, „beretą" panaudoti jis ketina kraštutiniu atveju. Galima ir kitaip kam nors aptemdyti dienos šviesą, sunaikinti pasaulį – ji tikrai suvoks, kas atsitiko, kai tik bus aptikta pirmoji auka. Ji supras, kad jis taip padarė meilės vedamas, kad jo širdyje nėra nė lašo pagiežos ir kad, jeigu tik ji grįš namo, jis priims ją neklausinėdamas, ką ji veikusi pastaruosius dvejus metus.

Jis tikisi ne veltui praleidęs pusę metų rengdamas šį planą, tačiau tuo galės įsitikinti tik rytojaus dieną. Tai va, koks jo planas: pažadinti furijas, senovės graikų mitų deives, kad jos išskleistų savo juodus sparnus virš šio skaisčiai žydro pasaulio, kur žėri deimantai, viešpatauja botoksas, pašėlusiu greičiu duodasi automobiliai, visiškai beprasmiai, nes skirti tik dviem žmonėms. Jis apsirūpinęs tokiais reikmenimis, kad bet kam bet kuriuo metu gali ūmai išblėsti visos svajonės apie galią, sėkmę, šlovę ir pinigus.

Jau dabar galima pasikelti į savo kambarį, nes tai, ko jis laukė, įvyko 11:11 vakaro, nors jis buvo nusiteikęs laukti ilgiau. Į vidų įėjo vyriškis su žavia dama, abu apsirengę kaip pridera, kai žmonės susiruošia į vieną tų pobūvių, rengiamų po iškilmingų pietų, kur svečių prisirenka daugiau nei į Festivalio filmų peržiūras.

Igoris apsimetė nepastebįs damos. Viena ranka kilstelėjo prancūzišką laikraštį (rusiškas galėtų sužadinti įtarimą), kad ji nematytų jo veido. Beje, be reikalo: kaip ir visos moterys, kurios jaučiasi it šios žemės valdovės, ji nesižvalgė į šalis. Tokios moterys trokšta visus kerėti savo žavesiu ir stengiasi nekreipti dėmesio į aplinką, kad kitų damų deimantai ir išskirtiniai drabužiai nesugadintų nuotaikos, neprislėgtų, nesukeltų nevisavertiškumo jausmo, nors jų pačių pašvitai ir papuošalai kainuotų didelius pinigus.

Jos palydovas, elegantiškas žilas vyriškis, priėjo prie baro ir užsakė šampano nuotaikai pakelti prieš tokį pobūvį, žadantį gausybę naujų pažinčių, nuostabios muzikos ir puikų vaizdą į krantinę ir prieplaukoje stovinčias jachtas.

Igoris pastebėjo, kad vyriškis pagarbiai elgiasi su barmene. Paėmęs taures padėkojo. Nepašykštėjo arbatpinigių.

Beje, jie visi trys buvo geri pažįstami. Igorį apėmė nežmoniškas džiaugsmas – plūstelėjo į kraują adrenalinas: rytoj jis pasistengs, kad ji sužinotų, kad jis čia. Ateis laikas, ir jie susitiks.

Nežinia, kaip baigsis jųdviejų susitikimas. Igoris, Rytų ortodoksų bažnyčios sūnus, vienoje Maskvos cerkvėje davė įžadą prie Marijos Magdalietės relikvijų (prieš savaitę atvežtų į Rusijos sostinę, kad tikintieji galėtų juos pagarbinti). Kone penkias valandas išstovėjo eilėje, o kai pagaliau priėjo arčiau, pagalvojo, kad visa tai ne kas kita, kaip dvasininkų išmonė. Šiaip ar taip, jis nenorėjo rizikuoti ir atsisakyti savo ketinimo. Paprašė, kad šventoji saugotų jį ir padėtų be didesnių pastangų pasiekti tikslą, ir davė įžadą pas garsų dailininką, gyvenantį vienuolyne netoli

Novosibirsko, užsisakyti ikoną aukso aptaisais, kai tik atliks savo užduotį ir laimingai grįš į tėvynę.

Trečią valandą nakties „Martinezo“ viešbučio bare trenkia cigarečių dūmais ir prakaitu. Nors Džimis (avintis skirtingos spalvos batais) jau nebeskambina pianinu, o barmenė tokia išvargusi, kad vos nustovi ant kojų, svečiai nė neketina skirstytis. Tikriausiai nori pabūti čia, vestibiulyje, dar bent vieną valandą ar net visą naktį – gal atsitiks kas nors nepaprasta!

Mat jau keturios dienos, kai prasidėjo Kanų kino festivalis, ir dar nieko neatsitiko. Prie staliukų sėdi skirtingi žmonės, bet visus kamuoja ta pati mintis: visi jie trokšta sutikti Šios Žemės Galingąjį. Gražuolės tikisi sutikti prodiuserį, kuris naujame filme pasiūlytų pagrindinį vaidmenį. Ten sėdi ir keli aktoriai, šnekučiuoja, juokauja ir dedasi, kad visa tai, kas vyksta aplink, jiems nė motais, bet tolydžio žvilgčioja į duris.

Kažkas turi ateiti.

Kažkas tikrai ateis. Jauni režisieriai, kurių galvose tūkstančiai sumanymų, o visa patirtis remiasi keliais universiteto laikų filmukais ir ryte surytomis knygomis apie fotografijos ir filmavimo meną, laukia staigaus likimo posūkio: kas nors, grįždamas iš pobūvio, atsisės prie laisvo staliuko, užsisakys kavos, užsirūkys cigaretę ir netikėtai suvoks, kad nusibodo amžinai po tas pačias vietas trintis – širdis išsiilgusi naujų potyrių.

Koks naivumas!

Jeigu kas nors panašaus ir galėtų atsitikti, toks žmogus būtų mažiausiai linkęs gilintis į eilinį „originalų projektą“, tačiau neviltis

dažniausiai apdumia akis viltį praradusiajam. Retkarčiais atklystantys šios žemės galingieji tik permeta akimis barą ir keliasi į savo kambarius. Jie neturi rūpesčių. Jie tikri, kad nėra ko bijoti. Superklasė neatleidžia išdavysčių, kiekvienas jos narys žino, kad nevalia peržengti nustatytų ribų: nors ir ką maltų liežuviai, jie niekada nekelia kojos ten, kur galėtų užminti kam nors ant nuospaudos. Antra vertus, jeigu ir esama tikimybės atskleisti ką nors ypatinga ir netikėta – tiek kino, tiek muzikos ar mados pasaulyje, – tokie dalykai atsitinka ne viešbučio bare, jiems reikia ilgų tyrimų ir paieškų.

Superklasė dabar mylisi su mergina, prasmukusia į pobūvį ir pasiryžusia viskam. Jos atstovai valosi makiažą, apžiūrinėja raukšles, mąstydami, kad jau metas darytis naują plastinę operaciją. Internete peržiūri naujienas, tikrina, ar žiniasklaida atsiliepė į popiet paskelbtą jų pareiškimą. Išgeria neišvengiamą migdomųjų tabletę siurbčiodami sveikatingą arbatą, garantuojančią patogų ir lengvą liesėjimą. Valgiaraštyje paukščiukais paženklina patiekalus, kuriuos pageidauja gauti pusryčiams į lovą, pakabina jį ant durų rankenos drauge su užrašu „Netrukdyti“. Superklasės atstovai užsimerkia mąstydami: „Kad tik užmigčiau! Rytoj dešimtą valandą turiu svarbų pasimatymą.“

Tačiau „Martinezo“ bare visi gerai žino, kad šios žemės galingieji – čia. O jeigu jie čia, vadinasi, nevalia praleisti progos.

Jiems niekada neateina į galvą mintis, kad Galingieji bendrauja tik su Galingaisiais. Kad Galingiesiems būtina retkarčiais susitikti, drauge išgerti ir pavalgyti, įtvirtinti didelių festivalių reikšmę, puoselėti iliuziją, kad prabangos ir spindesio pasaulis

atviras visiems, kam pakanka drąsos kovoti dėl kokios nors idėjos. Užkirsti kelią karams, jeigu šie neduoda naudos, ir kiršinti valstybes ir bendroves, jeigu tai žada daugiau valdžios ir pinigų. Dėtis laimingiems, nors jau seniai jie tapo savo sėkmės įkaitais. Iš paskutiniųjų stengtis plėsti savo įtaką ir gausinti turtus, nors įtaka neribota, o turtai nesuskaičiuojami: mat Superklasė puoselėja savo tuštybę, varžydamasi pati su savimi ir stengdamasi įsiropšti į visų viršūnių viršūnę.

Idealiame pasaulyje Galingieji užmegztų pokalbį su aktoriais, režisieriais, scenarijų autoriais ir rašytojais, paraudusiomis iš nuovargio akimis mąstančiais, kaip reikės grįžti į savo nuomojamus butukus tolimuose miestuose, tad rytoj jiems vėl teks pradėti prašymų maratoną, maldauti susitikimų, laukti atsakymų, pasirengus iškart bėgti ten, kur būsi pakviestas.

Tikrovės pasaulyje Galingieji šiuo metu sėdi užsidarę savo kambariuose, peržiūri elektroninį paštą ir kremtasi, kad festivaliai niekuo nesiskiria vienas nuo kito, kad draugė segėjo brangesnius papuošalus, kad varžovas nusipirko jachtą, kurios apdailai panaudota išskirtinė medžiaga, – argi įmanoma tai pakęsti?

Igoris neturi su kuo šnekėti, be to, ir nenori. Nugalėtojas lieka vienas.

Igoris – klestinčios Rusijos telefonų bendrovės savininkas ir prezidentas. Prieš metus užsisakęs geriausius apartamentus „Martinezo“ viešbutyje (todėl pridera apmokėti sąskaitą už dvylika naktų, nesvarbu, kiek laiko iš tikrųjų teks gyventi), atskrido popiet nuosavu lėktuvu, išsimaudė vonioje ir nusileido į apačią, tikėdamasis pamatyti ką nors ypatinga, nors ir paprasta.

Iš pradžių jam nedavė ramybės aktorės, aktoriai, režisieriai, bet jis sugebėjo visų nusikratyti idealiu atsakymu:

– Don't speak English, sorry. Polish.

Arba:

– Don't speak French, sorry. Mexican.

Tuo atveju, jeigu kas nors bandydavo prašnekti ispaniškai, Igoris griebdavosi kitos gudrybės. Išsitraukęs užrašų knygelę imdavo rašyti skaičius, kad neatrodytų nei žurnalistas (visiems maga pabendrauti su žurnalistais), nei kino pramonės atstovas. Šalia ant staliuko gulėjo rusiškas ekonomikos žurnalas (šiaip ar taip, diduma žmonių neskiria rusų kalbos nuo lenkų ar ispanų) su atgrasaus vadybininko nuotrauka viršelyje.

Pagaliau baro lankytojai, laikydami save puikiais žmonių žinovais, atstojo – nutarė, kad jis tikriausiai vienas tų milijonierių, kurie atvažiuoja į Kanus užmegzti romantiškos istorijos. Bent jau pasklido gandas, kad šis vienišius neturi nieko bendro nei su kino pramone, nei su mados pasauliu, kai prie jo staliuko atsisėdo penktas žmogus ir užsisakė mineralinio vandens, prasimetęs tuo, kad „nėra laisvų vietų". Igoris liko nuošaly, priskirtas prie „kvepaliukų" kategorijos žmonių.

„Kvepaliukas" – tai kino aktorių (arba „kino žvaigždučių", kaip jos vadinamos festivaliuose) žargono žodelis: „kvepaliukus" labai lengva keisti, ir dažnai jie būna tikras lobis, ypač paskutinėmis festivalio dienomis, kai nepasiseka „nukabinti" kokio nors tikrai dėmesio verto kino pramonės atstovo. Taigi, šis iš pažiūros turtingas keistuolis gali palaukti. „Žvaigždutės" žino, kad geriau išvažiuoti įsitaisius meilužį (kurį vėliau galima be niekur nieko

paversti prodiuseriu), negu lėkti į kitą tokį pat renginį ir ten atlikti niekada nesikeičiantį ritualą – gerti, šypsotis (ypač šypsotis), dėtis, kad tu visiems abejinga, o širdis tuo metu daužosi kaip išprotėjusi, nes minutinė rodyklė sukasi svaiginamu greičiu, vakariniai pobūviai veikiai artėja prie pabaigos, niekas tau nieko nesiūlo, tačiau atsargai visada lieka „kvepaliukai".

Jos puikiai žino, ką gali pasakyti „kvepaliukai", amžinai kartojantys tą patį, tačiau apsimeta, kad tiki jų žodžiais:

a) „Aš galiu pakeisti tavo gyvenimą."
b) „Daugelis moterų, tavimi dėtos, džiaugtųsi."
c) „Tu dar jauna, bet nepamiršk, kas bus po kelerių metų. Laikas pagalvoti apie ilgalaikes investicijas."
d) „Aš vedęs, bet mano žmona..." (Čia įmanomi įvairūs variantai: „serga", „grasina nusižudyti, jeigu ją pamesiu" ir t. t.)
e) „Tu – tikra princesė ir esi nusipelniusi geresnio gyvenimo. Pats to nesuvokdamas, svajojau apie tave visą gyvenimą. Aš netikiu atsitiktinumais ir manau, kad mums dera pasinaudoti proga."

Sena pasaka. Skirtumas nebent tas, kad gauni daugiau ar mažiau dovanų (pageidautina brangenybių, nes jas galima lengvai parduoti), kvietimų paūžauti jachtoje, vizitinių kortelių, progų išklausyti tuos pačius žodžius, pasiūlymų stebėti Formulės 1 automobilių sporto lenktynes, į kurias renkasi tokie pat vyrai ir, vadinasi, gali nusišypsoti laimė nugriebti dar geresnį laimikį.

Jauni aktoriai „kvepaliukais" vadina nusenusias milijonieres, plastinių operacijų ir botokso stebuklus, nepalyginamai protin-

gesnes už tokio pat amžiaus vyrus. Jos irgi neleidžia laiko veltui: atvažiuoja paskutinėmis festivalio dienomis puikiai išmanydamos, kad suvedžioti lengviausia pinigais.

„Kvepaliukai" vyrai apsigauna manydami, kad ilgakojės ir skaisčiaveidės „žvaigždutės" suvedžiotos ir vėliau jų klausys ir aklai vykdys jų valią. „Kvepaliukės" damos tiki tik savo briliantų galia, ir niekuo daugiau.

Igoris pirmą kartą dalyvauja festivalyje ir nieko apie tai neišmano. Stebėdamasis jis galiausiai įsitikina, kad, išskyrus baro lankytojus, niekas itin nesidomi filmais. Jis perskleidė kelis žurnalus, atplėšė voką, kur jo bendrovė įdėjo kvietimus į svarbiausius renginius, bet niekur nerado nė menkiausios užuominos apie peržiūras. Prieš išvykdamas į Prancūziją, jis bandė sužinoti, kokie filmai bus rodomi festivalyje, bet tam prireikė nežmoniškų pastangų. Galiausiai vienas draugas patarė:

– Išmesk iš galvos tuos filmus. Kanai – tai madų festivalis.

Mada. Ką žmonės apie ją galvoja? Ar jie mano, kad ji keičiasi sulig metų laikais? Ar jie suvažiuoja iš visų pasaulio kampų pasipuikuoti drabužiais, brangenybėmis, batų kolekcijomis? Jie nelabai supranta, ką tai reiškia. Sakydami „mada", jie turi galvoje: aš irgi priklausau jūsų pasauliui. Matote, vilkiu tą pačią kaip ir jūs karo aprangą, nešaudykite į mus, mes savi.

Nuo tų laikų, kai vyrai ir moterys apsigyveno urvuose, mada tapo vienintele raiškos priemone aiškiai parodyti visiems, netgi suvis nepažįstamiems žmonėms: mes rengiamės vienodai, aš esu

savas tavo gentyje, sutelkime jėgas prieš silpnuosius, ir taip sugebėsime išgyventi.

Tačiau esama žmonių, kurie tvirtai įsitikinę, kad mada – tai viskas. Kas pusė metų jie švaisto didelius pinigus, keisdami vos pastebimą drabužio detalę, kad tik išsaugotų savo vietą turčių gentyje. Jeigu jie apsilankytų Silikono slėnyje, kur milijardieriai, susikrovę turtus iš informacinių technologijų, segi plastikiniais laikrodžiais ir vilki nuzulintais džinsais, suvoktų, kad pasaulis jau seniai nebe toks: įvairių visuomenės sluoksnių žmonės iš pažiūros nesiskiria vieni nuo kitų, niekas nekreipia dėmesio į deimantų dydį, kaklaraiščio ar odinio lagaminėlio prekinį ženklą. Beje, niekas neryši kaklaraiščių ir nenešioja lagaminėlių tame pasaulio krašte, esančiame netoli Holivudo, paties galingiausio – nors ir atgyvenusio – mechanizmo, įteigiančio naivuoliams tikėjimą madingais drabužiais, smaragdų karoliais, milžiniškais limuzinais. O kadangi visa tai, be kita ko, spausdinama žurnaluose, kas išdrįstų kelti ranką prieš milijardinę reklamos rinką, niekam nereikalingų daiktų prekybą, naujų beprasmiškų madų išradimą, visiškai vienodų, tik skirtingais pavadinimais parduodamų kremų gamybą?

Mulkiai! Igoris nepajėgia nuslėpti neapykantos Galingiesiems, savo kėslais darkantiems gyvenimą milijonams žmonių, kasdienį gyvenimą gausybei dorų vyrų ir moterų, kurie oriai gyvena ir dirba, nes jie – sveiki, turi stogą virš galvos ir mylimus artimuosius.

Iškrypėliai! Kai viskas tarytum plaukia sena vaga, kai šeima susėda prie stalo vakarienės, pasirodo Superklasės šmėkla, pre-

kiaujanti neįgyvendinamomis svajonėmis: prabanga, grožiu, valdžia. Ir šeimos gyvenimas pakrinka.

Tėvas dirba viršvalandžius, kad išgalėtų sūnui nupirkti naujo modelio sportinius batelius, mat mokykloje be jų jis jaučiasi kaip atstumtasis. Žmona verkia netardama nė žodžio, nes jos draugės vilki garsių dizainerių drabužius, o ji neturi pinigų. Užuot pažinusios tikrąsias vertybes, tokias kaip tikėjimas ir viltis, paauglės dukterys svajoja tapti aktorėmis. Provincijos miestelių merginos atsižada savo dvasinės prigimties, stengdamosi žūtbūtinai išsprūsti į didmiestį, o ten ryžtis viskam, nieko nepaisyti, kad tik išplėštų tai, ko širdis geidžia. Pasaulis turėtų siekti teisybės ir teisingumo, bet visą dėmesį sutelkia į daiktus, po pusmečio jie tampa beverčiais ir vietoj jų perkami kiti, nes tik esant tokiai apyvartai pasaulio viršūnėje gali išsilaikyti menkystos, šiandien susirinkusieji Kanuose.

Aišku, Igoris nepasiduoda šiai pražūtingai įtakai. Jo darbas – vienas iš pačių geidžiamiausių pasaulyje. Per dieną jis uždirba daugiau, nei galėtų išleisti per metus netgi tuo atveju, jeigu panūstų mėgautis visais šios žemės malonumais – tiek teisėtais, tiek neteisėtais. Jam būtų visiškai nesunku sugundyti moterį, jeigu net ji nežinotų, ar jis turtingas, ar ne: jau ne kartą jis tai išbandė ir nė sykio nenudegė. Jam visai neseniai sukako keturiasdešimt, jis puikios formos, per kasmetį sveikatos patikrinimą neatsiskleidė jokių sutrikimų ar negalių. Jis niekam neskolingas. Neprivalo vilkėti tam tikros firmos drabužių, valgyti tik tokiame ir tokiame restorane, atostogauti ten, kur „visi važiuoja“, pirktis tik garsaus sportininko reklamuojamos firmos laikrodį. Jis gali sau leisti pra-

bangą svarbias sutartis pasirašyti pigutėliu rašikliu, vilkėti patogius ir dailius švarkus be ryškių etikečių, pasiūdintus nedidelėje siuvykloje šalia jo biuro. Gali daryti, ką širdis geidžia, neprivalo niekam įrodinėti, kad yra turtingas, turi įdomų darbą, kad jam patinka tai, ką daro.

Štai čia ir slypi visa bėda: jam patinka tai, ką jis daro. Igoris tvirtai įsitikinęs, kad kaip tik todėl prie jo staliuko nesėdi moteris, prieš kelias valandas atėjusi į barą.

Jis bando stumti laiką leisdamasis į apmąstymus. Paprašo Kristelę dar vienos porcijos gėrimo: jis žino, kuo vardu barmenė, nes susipažino su ja prieš kokią valandą, kai, bare nuščiuvus šurmuliui (svečiams išsiskirsčius vakarienės), užsisakė viskio ir ji pasakė, kad jam tikriausiai liūdna ir todėl būtų ne pro šalį užkąsti ir pataisyti nuotaiką. Jis padėkojo, džiaugdamasis, kad bent vienam žmogui rūpi jo savijauta.

Galimas daiktas, jis vienintelis žino, kuo vardu jį aptarnaujanti barmenė: visi kiti domisi, kuo vardu – ar veikiau kokią padėtį užima – žmonės, sėdintys krėsluose prie staliukų.

Jis bando sutelkti mintis, bet štai jau ketvirta valanda nakties, o gražuolė ir jos mandagusis palydovas, iš pažiūros labai panašus į jį, nebesirodo. Turbūt nuėjo į savo kambarį ir dabar mylisi, o gal geria šampaną vienoje tų jachtų, kur linksmybės tik prasideda, kai visur kitur jos jau senokai pasibaigusios. Gal guli lovoje ir skaito žurnalus, nežiūrėdami vienas į kitą.

Beje, visa tai nesvarbu. Igoris vienui vienas, jis pavargęs, nori miego.

7:22

Jis atsibunda dvidešimt dvi minutės po septynių ryte. Kur kas anksčiau, nei derėtų, kad jaustųsi išmiegojęs – dar nespėjo pri-prasti prie Maskvos ir Paryžiaus laiko skirtumo: Rusijoje jau būtų atlikęs tris pasitarimus su savo darbuotojais ir ruošęsis eiti pietų su kokiu nors nauju klientu.

Betgi čia jo laukia kita užduotis: surasti žmogų, kurį būtų galima paaukoti vardan meilės. Reikia aukos, kad jau šįryt Eva gautų žinią.

Išsimaudęs duše, jis nusileidžia į pustuštį restoraną išgerti kavos, paskiau patraukia Kruazetės krantine palei išsirikiavusius prabangius viešbučius. Jokio eismo: gatvė uždaryta, praleidžiami tik automobiliai su specialiais leidimais. Antroji juosta irgi tuščia, nes vietiniai dar tik ruošiasi važiuoti į darbą.

Jis nejaučia pykčio nei pagiežos – jau seniai dingo praeityje tas skausmingas metas, kai širdį graužė neapykanta, neleisdama sumerkti akių. Dabar jis gali suprasti Evos poelgį: šiaip ar taip, vienpatystė – tai tik mitas, kadaise primestas žmogui. Apie tai jis prisiskaitė, kiek gana: viršų ima ne hormonų perteklius ar tuštybė, tiesiog tokia genų struktūra, būdinga kone visiems žinduoliams.

Tyrimais galima pasikliauti: mokslininkai, atlikę gausybę tėvystės testų su paukščiais, beždžionėmis ir lapėmis, nustatė, kad šioms rūšims savitas tam tikras bendravimas, labai panašus į santuoką, tačiau ištikimybė ne visada išsaugoma. Septyniasdešimt procentų patelių atsiveda vaikus ne nuo savo partnerių. Igoris gerai įsiminė vieną Vašingtono universiteto psichologijos profesoriaus Deivido Barašo straipsnio skirsnį, kuriame sakoma, kad „nepasitvirtina plačiai paplitusi nuomonė apie gulbių ištikimybę. Ištikimybės laikosi tik plokščiosios kirmėlės, *Diplozoon paradoxum*. Partneriai susiporuoja dar visiškai nesubrendę, ir jų kūnai susilieja į vieną. Visi kiti gyvūnijos pasaulio atstovai linkę svetimauti".

Todėl nevalia smerkti Evos – ji tiesiog pakluso instinktui. Vis dėlto, išauklėtą pagal visuomenės papročius, nepripažįstančius gamtos dėsnių, tikriausiai dabar ją graužia sąžinė, ir ji mano, kad jis jos nebemyli ir niekada jai neatleis.

Priešingai, jis pasiryžęs viskam, netgi duoti žinią, kad kai kuriems žmonėms užgeso dienos šviesa ir pasaulis, idant ji suprastų, kad jis ne tik laukia jos sugrįžtant – jis pasirengęs palaidoti praeitį ir nė žodžiu apie ją nebeužsiminti.

Jis pastebi merginą, ant grindinio dėliojančią savo prekes. Abejotinos vertės rankų darbo dirbinius.

Štai ir auka. Štai ir žinia, kurią jis turi išsiųsti,– ir adresatas, vos tik ją gavęs, iškart viską supras. Prieš prieidamas arčiau Igoris nuglosto ją švelniu žvilgsniu: ji nenumano, kad netrukus, jeigu

palankiai susiklostys aplinkybės, jos siela pakils į dausas, amžinai išsivadavusi nuo to kvailo darbo, kuris neleidžia jai atsidurti ten, kur šaukia širdis.

– Kiek kainuoja? – klausia jis tobula prancūzų kalba.

– Ką jūs turite omeny, pone?

– Viską.

Mergina – iš pažiūros jai ne daugiau kaip dvidešimt – nusišypso.

– Jūs ne pirmas siūlotės viską nupirkti. O paskiau paklausite: ar nenorėtum su manimi pasivaikščioti? Tu tokia graži, kad tau nevalia čia kioksoti, prekiauti šiais niekniekiais. Aš noriu...

– Ne, aš nenoriu. Aš neturiu nieko bendro su kinu. Neketinu tau siūlyti tapti kino aktore ir keisti gyvenimo būdo. Norėčiau tik pasikalbėti su tavimi, o pasikalbėti galėtume čia pat.

Mergina nusisuka.

– Šiuo amatu verčiasi mano tėvai, ir man patinka šis darbas. Vieną gražią dieną kas nors ateis čionai ir deramai įvertins šiuos dirbinius. Eikite sau, pone, kaip kažin ką susirasite kokį žmogų, kuris mielai išklausys visa, ką norite pasakyti.

Igoris ištraukia iš kišenės pluoštą banknotų ir mandagiai padeda šalia merginos.

– Atleiskit, jeigu užgavau. Tiesiog norėjau, kad nuleistumėte kainą. Labai malonu su jumis susipažinti, aš Igoris Malevas. Vakar atskridau iš Maskvos ir tebesu apdujęs, atsidūręs kitoje laiko juostoje.

– O mano vardas Olivija, – atsako mergina dėdamasi, kad patikėjo melu.

Nė neatsiklausęs merginos jis atsisėda greta. Ji pasislenka į šalį.

– Apie ką norėjote pasikalbėti?

– Pirmiausia paimkite pinigus.

Olivija dvejoja. Tačiau apsižvalgiusi nutaria, kad nėra ko bijoti. Laisvąja eismo juosta jau važinėja automobiliai, į paplūdimį bėga būrelis jaunuolių, o grindiniu artinasi pagyvenusi pora. Ji neskaičiuodama įsikiša pinigus į kišenę: iš patyrimo supranta, kad jų daugiau, negu reikia.

– Ačiū, kad priėmėte mano pasiūlymą, – sako rusas. – Jūs klausėte, apie ką norėčiau pasikalbėti? Tiesą pasakius, apie šį bei tą, nieko ypatinga.

– Jūs tikriausiai atvažiavote su reikalais? Tokiu metu niekas nevažiuoja į Kanus: dabar čia nebėra vietos nei vietiniams, nei turistams.

Igoris užsirūko, įsmeigęs akis į jūrą.

– Rūkyti nesveika.

Jis praleidžia jos žodžius negirdomis.

– Kas, jūsų nuomone, sudaro gyvenimo prasmę? – klausia jos.

– Meilė.

Olivija nusišypso. Gera pradėti dieną pašnekesiu apie dalykus, rimtesnius nei rankų darbo dirbinių kainos arba mados.

– Na, o jūsų nuomone, pone?

– Be abejo, meilė. Beje, vienu metu man buvo labai svarbu užsidirbti tiek pinigų, kad galėčiau pasigirti tėvams: matote, aš nugalėjau. Taip ir padariau, ir dabar jie didžiuojasi manimi. Sutikau žavią moterį, sukūriau šeimą, norėčiau turėti vaikų, gerbti Dievą ir Jo bijoti. Deja, vaikų neturiu.

Olivija pagalvojo, kad būtų nemandagu klausinėti kodėl. Keturiasdešimties metų vyriškis, laisvai kalbantis prancūziškai, pasakoja toliau:

– Mes ketinome įsivaikinti kūdikį. Dvejus trejus metus svarstėme tą sumanymą. Tačiau gyvenimas pasidarė labai sudėtingas – kelionės, pobūviai, susitikimai, derybos...

– Kai jūs atsisėdote čia pasikalbėti, pamaniau: dar vienas keistuolis milijonierius panūdo nuotykių. Tačiau šia tema man patinka šnekėti.

– Ar jūs galvojate apie savo ateitį?

– Galvoju, kur negalvosiu! Ir, man regis, mudviejų svajonės labai panašios. Kas be ko, ir aš norėčiau turėti vaikų...

Ji nutyla, baimindamasi užgauti taip netikėtai atsiradusį pašnekovą.

– ...aišku, jeigu tai būtų įmanoma. Kartais mūsų norai nesutampa su Dievo valia.

Jis tarytum nesiklauso jos atsakymo.

– Ar vien milijonieriai suvažiuoja į festivalį?

– Milijonieriai – tai ir tie, kurie laiko save milijonieriais, ir tie, kurie tik trokšta tokie būti. Tokiomis dienomis šioje miesto dalyje tiesiog beprotnamis: visi didžiais nešasi, žinia, išskyrus tuos, kurie iš tikro didūs, o pastarieji – patys mandagiausi ir maloniausi, jiems nieko niekam nereikia įrodinėti. Jie ne per dažniausiai perka mano dirbinius, tačiau bent jau nusišypso, pasako vieną kitą gerą žodį ir žiūri į mane kaip į žmogų... O ką jūs čia veikiate, pone?

– Dievas sukūrė pasaulį per šešias dienas. O ką reiškia „pasaulis“? Tai, ką mudu su jumis matome. Kiekvienąsyk, mirštant

žmogui, išnyksta dalis visatos. Tai, ką jautė, ką patyrė, ką stebėjo, dingsta drauge su juo, kaip dingsta lietaus nuplautos ašaros.

– „Lietus nuplauna ašaras"... Kaip kažin ką, esu girdėjusi šiuos žodžius viename filme. Tik neprisimenu kokiame.

– Ne verkti čionai atvažiavau. Atvažiavau duoti žinią mylimai moteriai. Ir todėl turiu sunaikinti kelias visatas ar kelis pasaulius.

Užuot išsigandusi, Olivija juokiasi. Vyriškis, išvaizdus, gražiai apsirengęs, laisvai kalbantis prancūziškai, nė iš tolo nepanašus į pamišėlį. Jai nusibodo kasdien klausytis tų pačių žodžių: Jūs labai graži... Jūs nusipelniusi geresnio likimo... Kiek kainuoja šis daikčiukas? Brangu... Eisiu pasivaikščioti ir grįšiu vėliau (aišku, daugiau nebepasirodo), ir taip toliau. Rusas bent turi humoro jausmą.

– O kam reikia sunaikinti kito žmogaus pasaulį?

– Kad galėčiau atkurti savąjį.

Olivija galėtų pabandyti paguosti šalia sėdintį vyriškį. Tačiau bijo išgirsti įprastus žodžius: „Norėčiau, kad jūs įprasmintumėte mano gyvenimą", tuo ir baigtųsi pokalbis, nes ji visiškai kitaip įsivaizduoja savo ateitį. Be to, būtų gryniausia kvailystė mokyti pasiturintį, kur kas vyresnio amžiaus žmogų įveikti sunkumus.

Daugių daugiausia ji galėtų pasidomėti jo gyvenimu. Šiaip ar taip, jis atsilygino – ir gana dosniai – už sugaištą laiką.

– Kaipgi jūs ketinate visa tai padaryti?

– Ar esate ką nors girdėjusi apie varles?

– Varles?

– Biologiniais tyrimais nustatyta, kad varlė, drauge su kūdros vandeniu perkelta į puodą, nejuda iš vietos netgi tuo atveju, jeigu imame jį kaitinti. Varlė nereaguoja į tai, kad temperatūra pama-

žu kyla ir kad terpė pasikeitė, ir, vandeniui užvirus, nugaišta laiminga ir patenkinta. Priešingai, jeigu įmestume varlę į verdantį vandenį, ji iškart iššoktų, nuplikyta, bet gyva.

Olivija nesupranta, ką bendra turi varlės su pasaulio sunaikinimu. Igoris tęsia:

– Vienu metu aš gyvenau kaip toji varlė puode, nepastebėdamas jokių pokyčių. Man atrodė, kad nieko bloga neatsitiko, kad visi nesklandumai baigsis – reikia tik palaukti. Buvau pasiryžęs numirti, nes tada netekau to, kas brangiausia gyvenime, ir, užuot ėmęsis veiksmų, nuolankiai ir apatiškai plūduriavau tolydžio kaistančiame vandenyje.

Įsidrąsinusi Olivija paklausė:

– Ko gi jūs netekote?

– Tiesą pasakius, nieko: kartais taip atsitinka, kad gyvenimas išskiria du žmones, kad jie suprastų, kokie svarbūs yra vienas kitam. Pavyzdžiui, vakar vėlai vakare pamačiau žmoną su kitu vyru. Aš žinau, kad ji norėtų sugrįžti, kad ji tebemyli mane, tačiau jai trūksta drąsos žengti pirmąjį žingsnį. Kai kurios varlės, gyvos virdamos, tebėra įsitikinusios, kad svarbiausia – ne gebėjimas veikti, bet paklusnumas: kas turi galią – įsako, kas turi proto – klauso. Ar tai tiesa? Juk verčiau gelbėtis iš bėdos nuplikytam, bet gyvam ir pasiryžusiam veikti. Esu tikras, kad jūs, Olivija, šiuo atveju galite man padėti.

Olivija akimirką bando įsivaizduoti, kokios mintys spiečiasi šalia sėdinčio vyriškio galvoje. Kaip galima pabėgti nuo tokio žmogaus, kuris moka taip įdomiai šnekėti apie negirdėtus dalykus? Beje, meilė nepaklūsta logikos dėsniams – nors ir jauna bū-

dama, Olivija tai tvirtai žino. Pavyzdžiui, jos mylimasis kartais prikrečia kiaulysčių, nei iš šio, nei iš to niūkteléja kumščiu, ir vis dėlto ji nė vienos dienos negalėtų išgyventi be jo.

Tad apie ką gi jie kalba? Apie varles. Apie tai, kaip ji galėtų jam padėti. Aišku, kad niekuo, tad geriau apskritai keisti temą.

– O kaipgi jūs ketinate sunaikinti pasaulį?

Igoris duria pirštu į vienintelę Kruazetės bulvaro eismo juostą.

– Tarkim, nenorėčiau, kad jūs važiuotumėte į šventę, bet negalėčiau atvirai jums to pasakyti. Jeigu palaukčiau piko valandos ir sustočiau su savo automobiliu vidury gatvės, per dešimt minučių užsikimštų visas krantinės bulvaras. Vairuotojai pagalvotų: „Tikriausiai atsitiko nelaimė“, ir imtų kantriai laukti. Po penkiolikos minučių atvažiuotų policija su vilkiku nuvilkti mano automobilio.

– Šimtus kartų taip jau yra atsitikę.

– O jeigu išlipčiau iš automobilio ir pribarstyčiau vinių ir visokių aštrių geležgalių? Labai atsargiai, kad niekas nepastebėtų. Tarkim, turėčiau kantrybės visus tuos daiktus nudažyti juodai, kad jų nebūtų matyti ant asfalto. Jei vilkikas bandytų privažiuoti arčiau, jo padangos prakiurtų kaip rėtis. Dabar, kai eismą užtvers du automobiliai, gatvė užsikimš iki pat priemiesčio, kur jūs tikriausiai ir gyvenate.

– Labai išradingai sugalvota. Tačiau jūs laimėsite tik tiek, kad aš pavėluosiu daugių daugiausia valandą.

Šįkart nusišypsojo Igoris.

– Ką gi, galėčiau valandų valandas pasakoti, kokių dalykų būtų įmanoma prisigalvoti, kad tik užsitęstų laikas. Pavyzdžiui,

jeigu subėgtų žmonės mums padėti, sviesčiau po vilkiku nedidelę dūminę granatą. Visi išsigąstų. Aš irgi apsimesčiau persigandęs, įlipčiau į savo automobilį, užkurčiau variklį, išpilčiau ant kilimėlio žiebtuvėliams naudojamo degamojo skysčio ir padegčiau. Spėčiau iššokti ir iš šalies pažiūrėti, kas vyksta: automobilis užsiliepsnotų, ugnis pasiektų benzino baką, sprogimas, liepsna persimestų ant kito automobilio, ir prasidėtų grandininė reakcija. Visa tai įmanoma padaryti, tik reikia turėti automobilį, vinių, dūminę granatą, kurią galima nusipirkti bet kurioje krautuvėlėje, ir balionėlį su degamuoju skysčiu...

Igoris išsitraukė iš kišenės balionėlį su degamuoju skysčiu.

– ...va tokį. Visa tai būčiau turėjęs padaryti, kai tik supratau, kad Eva ketina mane palikti. Kad ji susilaikytų, truputį pagalvotų, pasvarstytų, kas iš to gali išeiti. Kai žmonės susimąsto, ima svarstyti savo ketinimus, paprastai pakeičia nuomonę: žengti apgalvotam žingsniui reikia daug drąsos. Tačiau mane nugalėjo puikybė, maniau, kad ji veikia, pagauta impulso, kad galiausiai susipras. Esu tikras, kad dabar ji gailisi ir, kaip sakiau, nori grįžti. Šit kodėl turiu sunaikinti kelis pasaulius.

Jo veidas pasikeitė, ir visa ši istorija Olivijai pasirodė nebe juokinga. Ji atsistojo.

– Ką gi, gana plepėti, reikia imtis darbo.

– Betgi aš tau užmokėjau, kad mane išklausytum. Užmokėjau už visą darbo dieną.

Ji kyštelėjo ranką į kišenę, norėdama sugrąžinti jam pinigus, bet tuo metu pamatė į veidą nukreiptą pistoletą.

– Sėsk.

Ji vos susitvardė nepuolusi bėgti. Pagyvenusi pora artinosi labai pamažu.

– Nėra ko bėgti, – tarė jis, lyg perskaitęs jos mintis. – Aš nešausiu, jeigu atsisėsi ir išklausysi mane iki galo. Duodu žodį, kad nešausiu, jeigu ramiai sėdėsi ir klausysi manęs.

Olivijos galvoje it viesulas praskriejo begalė minčių: ką daryti, gal pašokti ir bėgti vingiais? Bet jai staiga atėmė kojas.

– Sėsk, – pakartojo vyriškis. – Aš nešausiu, jeigu darysi tai, ką sakau. Pažadu.

Žinoma. Būtų didžiausia kvailystė šaudyti tokį saulėtą rytą, kai pro šalį važiuoja automobiliai, į paplūdimį skuba žmonės, eismas tolydžio didėja, šaligatviu traukia vis daugiau praeivių. Verčiau daryti tai, ką liepia vyriškis, juo labiau kad ji tokios būklės, kad nieko kita nebelieka, tik paklusti: ji jaučia, kaip pamažu temsta sąmonė.

Ji paklūsta. Dabar svarbiausia įteigti jam mintį, kad ji nepavojinga, klausytis to pamesto vyro virkavimų, žadėti, kad niekam nieko nesakysianti, o kai tik pasirodys budintis policininkas – pulti ant žemės ir šauktis pagalbos.

– Aš puikiai suprantu, ką dabar jauti, – sako vyriškis, lyg stengdamasis ją raminti. – Baimės požymiai nesikeičia nuo amžių glūdumos. Taip atsitikdavo, kai pirmykščiai žmonės susidurdavo su plėšriais žvėrimis, ir taip tebėra iki šių dienų: organizmas bando apsisaugoti nuo pavojaus, kraujas nuslūgsta nuo odos paviršiaus, ir veidas išblykšta. Viduriai atsipalaiduoja ir nusikrato visko, kad išsiskyrę toksinai neapnuodytų organizmo. Kelias akimirkas kūnas atsisako judėti, kad kokiu nors neatsargiu judesiu nesuerzintų žvėries ir šis staiga nepultų.

„Aš turbūt sapnuoju“, – dingtelėja Olivijai mintis. Ji prisimena, kad šiuo metu drauge su ja turėjo būti tėvai, bet liko namie, nes visą naktį gamino papuošalus, mat numatė, kad dieną būsią daug pirkėjų. Prisimena ir vaikiną, kurį laiko likimo skirtu vyru, nors jis kartais ją ir nuskriausdavo: prieš kelias valandas jiedu mylėjosi ir drauge patyrė orgazmą, o tai atsitikdavo labai retai. Išgėrusi rytinės kavos, ji netgi nenusiprausė duše kaip paprastai – jautėsi tokia laiminga, laisva kaip paukštis, pilna jėgų, patenkinta gyvenimu.

Ne, tai neįmanoma. Ji privalo susitvardyti.

– Ką gi, pasikalbėkime. Jūs nupirkote visas mano prekes, tad galime ir pasikalbėti. Beje, aš nė neketinau kur nors eiti.

Jis atsargiai įremia pistoleto tūtą jai į pašonę. Pagyvenusi pora nieko nepastebi eidama pro šalį. Mato nebent, kad jaunutė portugalė kaip paprastai bando sužavėti vyrus savo tankiais antakiais ir vaikiška šypsena. Ir šįkart šalia jos sėdi eilinis gerbėjas, sprendžiant iš drabužių, turtuolis.

Olivija žiūri į juos įsispyrusi, lyg norėdama kažką pasakyti. Vyriškis, sėdintis šalia, linksmai pasisveikina:

– Labas rytas!

Garbaus amžiaus sutuoktiniai praeina po šalį netardami nė žodžio: nepratę šnekėtis su nepažįstamais žmonėmis nei sveikintis su gatvės prekiautojomis.

– Puiku, pasikalbėkime, – nutraukia tylą rusas. – Aš ir neketinu užtverti eismo, tik daviau tokį pavyzdį. Mano žmona supras, kad esu čia, kai tik gaus keletą žinučių. Neketinu daryti ir to, kas būtų aišku ir savaime suprantama: nesistengsiu su ja susitikti. Noriu, kad ji pati ateitų pas mane.

Olivija nusigriebė jo žodžių.

– Jei pageidaujate, aš galiu perduoti jai žinią. Tik pasakykite, kokiame viešbutyje ji apsistojusi.

Igoris susijuokė.

– Tavo amžiaus žmonės turi vieną trūkumą: tariasi esą gudresni už visus. Kai tik aš tave paleisiu, tuojau pat dumsi į policiją.

Jai kraujas gyslose užšalo. Nejaugi jie taip ir sėdės visą dieną ant suoliuko? Šiaip ar taip, jis ją nušaus: juk ji matė jo veidą.

– Juk jūs sakėte, kad nešausite.

– Daviau žodį, kad nešausiu, jeigu elgsies kaip suaugusi ir nelaikysi manęs kvailiu.

Taip, jo tiesa. Elgtis kaip suaugusiai – vadinasi, šiek tiek pasipasakoti apie save. Gal pavyks sužadinti užuojautą, sugraudinti lengvai paveikiamą pamišėlio širdį? Pameluoti, kad ir jos padėtis ne ką geresnė.

Pro šalį prabėga berniūkštis su „iPod“ ausinuku. Nė nežvilgteli jų pusėn.

– Žmogus, su kuriuo gyvenu, pavertė mano gyvenimą pragaru, o pamesti jo negaliu.

Igorio akių išraiška pasikeičia.

Olivijai dingteli, kad, regis, ji rado išeitį, pagaliau sugalvojo, kaip ištrūkti iš spąstų. „Turėk proto. Nesugniužk, įsivaizduok to žmogaus žmoną. Būk sąžininga.“

– Jis atskyrė mane nuo draugų. Beprotiškai pavydus, o pats duodasi su moterimis, kiek širdis geidžia. Nors ir ką daryčiau, vis jam neįtinku, sako, kad aš neturiu nė trupučio savigarbos. Atima

iš manęs netgi menkus komisinius, kuriuos užsidirbu pardavinėdama papuošalus.

Vyriškis, netardamas nė žodžio, žiūri į jūrą. Šaligatviu traukia vis daugiau praeivių: kas atsitiktų, jeigu ji pašoktų ir leistųsi į kojas? Nejaugi jis šautų? Ar jo pistoletas tikras?

Jai atrodo, kad jos žodžiai jį paveikė. Verčiau nerizikuoti ir nedaryti kvailysčių: neverta pamiršti, koks buvo jo balsas ir žvilgsnis prieš kelias minutes.

– Negaliu jo pamesti, ir gana. Nė už ką neiškeisčiau savo mylimojo į kitą, nors atsirastų geriausias, turtingiausias ir tauriausias žmogus pasaulyje. Aš ne mazochistė, nesu linkusi mėgautis tuo, kad mane amžinai žemina, ir vis dėlto jį myliu.

Ji jaučia, kaip pistoleto vamzdis vėl įsiremia jai į pašonę. Tikriausiai bus pasakiusi ką nors ne taip.

– Aš tau ne koks niekšas kaip tavo prielipas, – prabyla rusas neapykantos kupinu balsu. – Aš dirbau, plėšiausi, kol susikūriau tai, ką dabar turiu. Dirbau kaip pasiutęs, ištvėriau varžovų smūgius ir nesėkmes, grūmiausi sąžiningai, nors kartais tekdavo būti griežtam ir negailestingam. Visada vykdžiau tikėjimo priesakus. Turiu daug įtakingų draugų, niekada jų neapvyliau. Žodžiu, dariau viską, kaip liepė sąžinė. Nieko nesu pašalinęs iš kelio. Žmonai visada siūlydavau daryti tai, kas jai patinka, ir štai rezultatas: esu vienui vienas. Taip, per tą sumautą karą man teko nudėti vieną kitą žmogų, bet niekada nestokojau tikrovės jausmo. Nesu iš tų palūžusių karo veteranų, kurie įsiveržia į restoraną ir pleškina į žmones iš automato. Aš ne teroristas. Kas be ko, galėjau užsidegti pagieža, kad gyvenimas mane nuskriaudė: atėmė tai, kas bran-

giausia, – meilę. Bet meilės kančios ilgainiui užgęsta, ko jau ko, o moterų pasaulyje netrūksta. Aš turiu veikti, man nusibodo būti varle, lėtai dvesiančia užkaistame puode.

– Jeigu jūs tikras, kad pasaulyje netrūksta moterų, kad meilės kančios ilgainiui užgęsta, ko gi jūs taip graužiatės?

Taip, dabar Olivija elgiasi visiškai kaip suaugusi ir netgi pati stebisi, kad sugeba taip ramiai bendrauti su pamišėliu.

Jis lyg sutrinka.

– Sunku pasakyti. Gal todėl, kad jau nebe pirma moteris pabėga nuo manęs. Gal todėl, kad noriu sau įrodyti, ką galiu. Gal todėl, kad meluoju – man yra tik viena moteris pasaulyje. Tai va, turiu planą.

– Kokį planą?

– Jau sakiau. Sunaikinti kelis pasaulius, kad ji suprastų, kokia yra man svarbi. Kad suvoktų, kad aš nieko nepaisysiu stengdamasis ją susigrąžinti.

Policija!

Jiedu abu pamatė atvažiuojantį policijos automobilį.

– Atleisk, – sako vyriškis. – Norėjau ilgiau su tavimi pasišnekėti. Gyvenimas tavęs irgi per daug nelepino.

Šie žodžiai Olivijai nuskamba kaip mirties nuosprendis. Suvokdama, kad neturi ko prarasti, ji vėl bando pašokti. Tačiau tuo metu jos dešinį petį prislegia vyriškio ranka, tarytum meiliai ją apkabina.

Samozaščita bez oružija (самозащита без оружия)[1], arba sambo, – Rusijoje paplitęs kovinis menas žudyti plikomis ran-

[1] Savigyna be ginklo (rus.).

komis, kai auka net nesuvokia, kas atsitiko. Jis vystėsi ir tobulėjo kelis šimtmečius, kai žmonėms reikėjo gintis nuo užpuolikų nenaudojant jokių ginklų. Vėliau jį naudojo sovietų specialiosios tarnybos, prireikus be jokių pėdsakų pašalinti žmogų. Tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimtais metais rusai bandė įtraukti jį į Maskvos olimpinių žaidynių programą, tačiau sambo buvo pripažintas pernelyg pavojingu ir komunistams nepavyko įteisinti savo mėgstamo kovinio meno.

Juo geriau. Todėl tik retas žmogus išmano šios kovos techniką.

Dešinės rankos nykščiu Igoris užspaudžia Olivijai miego arteriją, ir kraujas nebepatenka į smegenis. Tuo pat metu kita ranka pažastyje užčiuopia tam tikrą vietą, kurią paspaudus akimirksniu paralyžiuojami raumenys. Jokių traukulių: dabar reikia palaukti dar dvi minutes.

Olivija tarsi miega jo glėbyje. Policijos automobilis pravažiuoja eismui draudžiama gatvės juosta. Policininkai nekreipia dėmesio į apsikabinusią porelę, šįryt jiems ir šiaip jau netrūksta rūpesčių: jie turi užtikrinti saugų eismą, o tai beveik neįmanomas uždavinys. Štai ką tik per radiją gavo žinią, kad už trijų kilometrų kažkoks girtas milijonierius sudaužė savo limuziną.

Neatitraukdamas rankos nuo merginos kaklo, Igoris pasilenkęs kaire ranka ima rankioti dirbinius, išdėliotus ant marškos prieš suoliuką, menkaverčius papuošalus. Mikliai subraukia juos į krūvelę ir suriša į mazgą.

Paskiau, apsižvalgęs ir įsitikinęs, kad netoliese nėra nė gyvos dvasios, švelniai paguldo suglebusią merginą ant suoliuko: toks

įspūdis, kad ji miega ir, ko gero, sapnuoja skaistų rytą, o gal kokį slogų sapną apie savo ūmų mylimąjį.

Juos sėdint drauge matė tik pagyvenusi pora. Tuo atveju, jeigu bus pripažinta, kad merginos mirtis smurtinė, o tuo Igoris abejoja, nes neliko jokių nusikaltimo pėdsakų, vargu ar sutuoktiniai sugebėtų policijai nupiešti jo išvaizdą, gymį ar amžių – nėra jokio pagrindo dėl to nerimauti, žmonės paprastai mažiausiai kreipia dėmesį į tai, kas vyksta aplink.

Prieš nueidamas jis pabučiuoja miegančiajai gražuolei į kaktą ir sukužda:

– Na, matai, aš tesėjau žodį. Nešoviau.

Vos nuėjus kelis žingsnius, staiga beprotiškai suskausta galvą. Nieko nuostabaus: padidėja kraujo spaudimas į smegenis, normaliai reaguoja organizmas, išsivadavęs nuo itin didelės įtampos.

Nepaisant galvos skausmo, jis jaučiasi laimingas. Puiku, savo tikslą pasiekė.

Puiku, jis sugebėjo. Ir juo labiau jaučiasi laimingas, kad išlaisvino dvasią iš trapaus kūno, dvasią, nepajėgusią gintis nuo bailaus niekšo patyčių. Gyvendama su juo mergina veikiai pasiduotų depresijai, nevilčiai, netektų savigarbos ir taptų vis labiau priklausoma nuo savo mylimojo.

To niekad nebūtų atsitikę Evai. Ji visada pati spręsdavo visus klausimus, galėdavo keliauti kur ir kada tinkama, o kai nutarė atidaryti savo madingų drabužių parduotuvę, jis parėmė ją ir geru žodžiu, ir pinigais. Jis buvo tikras vyras, pavyzdingas šeimos žmogus. Vis dėlto ji padarė klaidą – nesugebėjo suprasti jo mei-

lės, o vėliau nesugebėjo suprasti, kad jis jai atleidžia. Tačiau jis vylėsi, kad ji viską supras, gavusi jo žinią: mat tą pačią dieną, kai ji nutarė jį pamesti, jis davė sau žodį, kad vieną po kito naikinsiąs pasaulius, kol ji grįšianti namo.

Jis išsitraukia iš kišenės vienkartinį mobilųjį telefoną, kurį įsigijo visai neseniai, pateikdamas minimalios paskolos paraišką. Ir siunčia žinutę.

11:00

Anot gandų, viskas prasidėjo tada, kai tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt trečiais metais per Kanų festivalį fotokorespondentai iš dyko buvimo nufotografavo paplūdimyje niekam nežinomą devyniolikmetę su bikiniu. Ilgai netrukus ji tapo kino žvaigžde, ir jos vardas nuskambėjo per visą pasaulį: Brižita Bardo. Ir štai dabar visi mano, kad gali susilaukti to paties likimo! Niekas nesuvokia, kaip svarbu turėti aktorės talentą: žmonėms atrodo, kad viską lemia grožis.

Todėl ilgakojės dažytos blondinės važiuoja šimtus, tūkstančius kilometrų ir ištisą dieną tyso paplūdimyje tikėdamosi, kad jas kas nors pastebės, nufotografuos ir išgarsins. Jos trokšta ištrūkti iš moterims skirtų spąstų: tapti namų šeimininkėmis, kiekvieną dieną vyrui gaminti vakarienę, vedžioti vaikus į mokyklą, pilkoje kaimynų kasdienybėje įžiūrėti kokį menką nieką, kad turėtų apie ką paliežuvauti su draugėmis. Jos svajoja apie šlovę, garsą, prabangą, geidžia, kad joms pavydėtų gimtojo miesto žmonės, draugės ir draugai, kurie visada jas laikė bjauriaisiais ančiukais, nė nenumanydami, kad vieną gražią dieną jos taps gulbėmis, kad išsiskleis kaip nuostabiausi žiedai, stebindamos visus savo

žavesiu. Tokioms moterims rūpi vien karjera svajonių pasaulyje – jos pasiryžusios įklimpti į skolas, kad tik galėtų pumpuotis į krūtis silikono ir pirktis rėksmingų drabužių. Mokytis aktorinio meno? Nebūtina, gana grožio ir pažinčių: kinas viską gali. Svarbiausia – įsprūsti į jo pasaulį. Jos viskam pasiryžusios, kad tik ištrūktų iš provincijos miestelio spąstų, pilkos kasdienybės kalėjimo. Milijonams žmonių tai nė motais, kiekvienas gyvena taip, kaip išmano. Tačiau tos, kurios atvažiuoja į Festivalį, baimę turi palikti namie ir ryžtis viskam: veikti nesvyruodamos, prireikus meluoti, slėpti savo amžių, šypsotis nekenčiamiems žmonėms, apsimesti, kad žavisi tais, kurie nežadina jokių simpatijų, kuždėti „aš tave myliu", nė negalvodamos apie pasekmes, smogti iš pasalų draugei, kadaise padėjusiai, o dabar tapusiai nepageidautina varžove. Veržtis, pamiršusios gėdą ir sąžinę. Tikslas pateisina priemones.

Šlovė.

Spindesys ir prabanga.

Šios mintys siutina Gabrielą: ne per geriausia šitaip pradėti dieną. Be kita ko, ji serga pagiriomis.

Vienintelė paguoda, kad atsibudo ne penkių žvaigždučių viešbutyje ir kad šalia nėra vyro, kuris jai lieptų apsirengti ir nešdintis, mat turi begalę svarbių reikalų, kaip antai: pirkti arba parduoti filmus.

Ji keliasi žvalgydamasi, ar tebėra draugės. Aišku, kad jų nebėra. Jau seniai išdūmė į Kruazetės bulvarą, į baseinus, viešbučių barus, jachtas, tikėdamosi užmegzti naudingų pažinčių per pusryčius arba paplūdimyje. Mažame kambarėlyje, už kurį Festiva-

lio metu savininkai nuplėšė nežmoniškus pinigus, ant grindų pakloti penki čiužiniai. Aplink čiužinius mėtosi drabužiai, bateliai, pakabos, kurių niekas nesivargino sukabinti į spintą.

„Drabužiai čia užima daugiau vietos negu žmonės", – dingteli jai į galvą.

Savaime suprantama, nė viena jų negali sau leisti prabangos pasvajoti apie tokių dizainerių kaip Elie Saabas, Karlas Lagerfeldas, Versačė arba Galianas drabužius, kone visas kambarys užverstas tuo, kas tokioms merginoms būtina ir įperkama: bikiniais, trumpais sijonėliais, marškinėliais, platforminiais bateliais ir begale kosmetikos priemonių.

„Kada nors aš rengsiuos, kaip širdis geidžia. Tik reikia pagauti laimės paukštę."

Laimės paukštę?

Na, žinoma. Ji tvirtai įsitikinusi esanti visų geriausia, nors mokykloje mokėsi prastai apvildama tėvų lūkesčius, draskė visiems akis stengdamasi sau pačiai įrodyti sugebanti įveikti visus sunkumus, nepaisyti nei nesėkmių, nei pralaimėjimų. Ji nė kiek neabejoja, kad likimo jai skirta skinti pergales ir žavėti pasaulį.

„Žinoma, kai pasieksiu tai, ko visada troškau, mane kamuos mintis: ar visi mane myli ir žavisi manimi todėl, kad tokia esu iš prigimties, ar todėl, kad aš garsenybė?"

Ji pažįsta keletą aktorių, iškilusių į šlovės zenitą. Priešingai, nei ji įsivaizdavo, jos neranda ramybės: nulipusios nuo scenos, jos nepasitiki savimi, jaučiasi nelaimingos, draskomos abejonių. Jos nori tik vaidinti, kad nereikėtų būti savimi, bijo žengti klaidingą žingsnį ir amžinai pražudyti savo karjerą.

„Aš esu kitokia. Visada išliksiu savimi."

Ar tikrai? Gal ir visi, ja dėti, panašiai mano.

Atsikėlusi Gabriela užkaičia kavos. Virtuvė prišnerkšta, nė viena draugė nesiteikė bent indų suplauti. Ji pati nesuvokia, kodėl atsikėlė taip prastai nusiteikusi, apnikta abejonių. Ji išmano savo darbą, atsideda jam visa širdimi, bet, regis, niekas nenori pripažinti jos talento. Ji gerai pažįsta žmones, ypač vyrus, pasitelks juos į pagalbą stodama į mūšį, kurį privalu kuo greičiau laimėti, nes jai jau dvidešimt penkeri – netrukus bus per sena svajonių fabrikui. Jai puikiai žinoma, kad:

a) vyrais galima labiau pasitikėti nei moterimis;
b) jie niekada nekreipia dėmesio į mūsų apdarus, nes žvilgsniu stengiasi mus nurengti;
c) turėk dailias krūtis ir šlaunis, gražų užpakaliuką ir pilvą – ir užkariausi pasaulį.

Įsisąmoninusi šiuos tris dalykus, taip pat ir tai, kad visos varžovės stengiasi išryškinti savo grožybes, ji ypač rūpinasi „c" punktu. Mankštinasi, stengiasi išlaikyti formą, nesilaiko dietos ir rengiasi kukliai, nors tai tarsi ir nesiderina su logikos dėsniais. Ligi šiol jos pastangos nenuėjo veltui: iš pažiūros ji atrodo daug jaunesnė. Ji tikisi, kad ir čia, Kanuose, jos pastangos nenueis veltui.

Krūtys, šlaunys, užpakaliukas. Tegu vyrai spokso į tai, kur krypsta akys, jeigu jau kitaip negali būti. Vieną gražią dieną visi pamatys, ką ji gali.

Gerdama kavą, ji pamažėle suvokia, kodėl subjuro jos nuotaika. Juk aplink gražiausios planetos moterys! Žinia, ji nelaiko savęs negražia, bet nemano galinti su jomis varžytis. Ji turi nuspręsti, ką daryti: ryžtis į šią kelionę buvo nelengva, pinigų striuka, o sutarčiai pasirašyti laiko ne per daugiausia. Per pirmąsias dvi dienas ji spėjo daug kur pabuvoti, iškaišioti savo gyvenimo aprašymus ir nuotraukas, bet nieko daugiau nelaimėjo, tik kvietimą į vakarykštį pobūvį, vykusį pigiame restorane, kur griaudėjo muzika: tokiose vietose niekada nesilanko Superklasės atstovai. Ji išgėrė drąsindamasi, bet vis dėlto, matyt, padaugino, pervertinusi savo galias, ir galiausiai visiškai nebesuvokė, kur esanti ir ką ten veikianti. Europoje viskas jai atrodė keista ir svetima: ir rengimasis, ir skirtingos kalbos, ir dirbtinė linksmybė – visi vakarykščiai svečiai mieliau būtų dalyvavę reikšmingesniame renginyje, užuot lindėję tame užkaboryje ir, stengdamiesi perrėkti muziką, pamazgomis laistę kitų gyvenimą ir skundęsi dėl šios žemės viešpačių skriaudų ir neteisybės.

Gabrielai nusibodo pliaukšti apie šios žemės viešpačius. Taip, nėra teisybės pasaulyje, ir baigta. Jie renkasi tuos, kas patinka, jiems nebūtina taikytis prie visų – kaip tik todėl jai ir prireikė plano. Daugelis merginų, apkvaitusių nuo tos pačios svajonės (tik, aišku savaime, neturinčių tokio talento kaip ji), irgi siuntinėja visiems savo gyvenimo aprašymus ir nuotraukas, tad prodiuseriai, suvažiavę į Kanų festivalį, būna užversti bylomis su gyvenimo aprašymais, skaitmeninėmis vaizdo plokštelėmis, vizitinėmis kortelėmis.

Kaip reikėtų iš visų išsiskirti?

Reikia pagalvoti. Kitos progos gali nepasitaikyti, juo labiau kad šiai kelionei ji išleido beveik visas savo santaupas. Ir baisiausia, kad ji sensta. Dvidešimt penkeri metai! Tai paskutinė jos proga.

Ji geria kavą spoksodama pro mažytį langelį, žvelgiantį į akligatvį. Prieš akis tik tabako krautuvėlė ir mergytė, valganti šokoladą. Taip, tai paskutinė proga. Nevalia jos sužlugdyti, kaip sužlugdė pačią pirmąją.

Mintimis ji grįžta į praeitį, į tas dienas, kai, būdama vienuolikos metų, vienoje brangiausių Čikagos mokyklų atliko pirmą vaidmenį mokinių spektaklyje. Troškimą nugalėti paskatino anaiptol ne audringi plojimai, kuriais žiūrovai – tėvai, artimieji ir mokytojai – įvertino jos talentą. Viskas buvo kitaip: ji vaidino Pamišusį Kepurininką, Stebuklų Šalyje susitikusį Alisą. Tą vaidmenį, vieną pačių svarbiausių, ji gavo per atranką, įveikusi daugybę berniukų ir mergaičių.

Jos pirmoji replika buvo tokia: „Tau reikia pasikirpti plaukus." Alisa turėjo atsakyti: „Iš jūsų žodžių sprendžiu, kad jūs nemokate mandagiai elgtis su svečiais."

Kai pagaliau atėjo ilgai laukta akimirka, susijaudinusi ji pamiršo atmintinai iškaltą, daug kartų repetuotą tekstą ir išdrožė: „Tau reikia atsiauginti plaukus." Mergaitė, vaidinusi Alisą, atsakė išmokta replika apie mandagumą, ir žiūrovai nieko nepastebėjo, tačiau Gabriela susivokė suklydusi. Ir iškart neteko žado. Pamišęs Kepurininkas – svarbus personažas, be jo neįmanoma suvaidinti visos scenos, o vaikai improvizuoti nemoka (nors gyvenime tai

jiems puikiai sekasi), tad niekas nežinojo, ką daryti, kol pagaliau po užsitęsusios pauzės, mažiesiems aktoriams žiopsant vieniems į kitus, mokytoja ėmė ploti ir, paskelbusi pertrauką, liepė visiems palikti sceną.

Gabriela ne tik paliko sceną – raudodama ji nukūrė namo. Rytojaus dieną ji sužinojo, kad scenos su Pamišusiu Kepurininku nebeliko – aktoriai iškart pereina prie kriketo partijos su Karaliene. Nors mokytoja tvirtino, kad tai neturi jokios reikšmės, nes Alisos istorija ir šiaip esanti suvelta, per pertrauką klasės draugai įkrėtė jai gerai į kailį.

Beje, įkrėtė nebe pirmą kartą. Ilgainiui ji išmoko gintis, ir gindavosi taip pat nuožmiai, kaip puldavo silpnesnes mergaites – mažų mažiausia kartą per savaitę. Tačiau tąkart ji nesipriešino, ištvėrė viską tylėdama, neišliedama nė vienos ašaros. Jos elgesys taip nustebino skriaudikus, kad jie veikiai davė jai ramybę – šiaip ar taip, jie užpuolė tikėdamiesi, kad ji ims verkti ir spiegti, o kadangi ji laikėsi lyg niekur nieko, jiems nusibodo beprasmiškai ją kankinti. O tuo metu ji neverkė todėl, kad po kiekvieno niūkso pati sau kartojo:

„Aš būsiu garsi aktorė. Ir jūs visi, visi kaip vienas, labai gailėsitės, kad mane skriaudėte."

Kas sako, kad vaikai nesupranta, ko jie nori iš gyvenimo?

Suaugusieji.

Vaikystėje mes tikime, kad jie protingesni, kad turi sukaupę viso pasaulio išmintį. Daugelį vaikų ištinka panaši nelaimė, kai jie vaidina Pamišusį Kepurininką, Miegančiąją Gražuolę, Aladiną arba Alisą, ir tą akimirką jie nutaria visam laikui atsižadėti

rampos šviesų ir žiūrovų plojimų. Tačiau Gabriela, per vienuolika savo gyvenimo metų nepralaimėjusi nė vieno mūšio, visada buvusi protingiausia, gražiausia, klasės pirmūnė, širdies gilumoje suprato: „Jei nesugebėsiu atsilaikyti dabar – pražūsiu."

Gauti į kailį nuo klasės draugų – tai viena, tačiau visai kas kita iki paskutinės gyvenimo dienos vilkti sunkią pralaimėjimo naštą. Juk visi mes puikiai žinome: menkas riktas mokyklos spektaklyje, nemokėjimas šokti geriau už kitus, užuomina, kad tavo kojos per plonos ar galva per didelė, – o tokių dalykų vaikams tenka išgirsti, – gali pakreipti gyvenimą dviem skirtingais keliais.

Vieni – o tokių mažuma – nutaria savaip atkeršyti skriaudikams, siekdami tobulybės toje srityje, kurioje, visų nuomone, jie nieko nesugeba. „Kada nors jūs man dar pavydėsite", – mintyse sako jie.

Dauguma vaikų vis dėlto susitaiko su padėtimi pripažindami, kad jiems nelemta peržengti nubrėžtos ribos, ir tada viskas pakrypsta į blogąją pusę. Tokie vaikai užaugę nepasitiki savo jėgomis, būna pernelyg paklusnūs (nors ir svajoja kada nors išsivaduoti ir daryti tai, kas šauna į galvą), merginos išteka trokšdamos įrodyti, kad jos ne tokios jau baidyklės, kaip vaikystėje būdavo pravardžiuojamos (nors tiki, kaip tikėjusios, kad jos baidyklės), pasigimdo vaikų, kad niekas nelaikytų jų nevaisingomis (nors visada svajojo susilaukti vaikų), gražiai rengiasi, kad niekas negalėtų sakyti, kad jos nemoka rengtis (nors ir žino, vis viena išgirsiančios tokius žodžius, kad ir kokiais drabužiais vilkėtų).

Kitą savaitę mokykloje niekas jau nebeprisiminė spektaklio ir jos patirtos gėdos, tačiau Gabriela davė sau žodį, kad vieną gražią dieną, būdama pasaulinio garso aktorė, ji sugrįšianti į mokyklą, lydima sekretorių, asmens sargybinių, fotografų ir ištiso legiono gerbėjų. Pastatysianti labdaros spektaklį pamestinukams, tą pačią „Alisą Stebuklų Šalyje", apie kurią rašysią visi laikraščiai, ir vaikystės dienų draugai sakysią: „O juk mes drauge su ja vaidinome tame pačiame spektaklyje!"

Motina norėjo, kad ji taptų inžiniere chemike, ir, kai ji baigė mokyklą, tėvai iškart išsiuntė ją į Ilinojaus technologijos institutą. Dieną ji studijavo proteinų grandines ir benzeno sandarą, o vakare bendravo su Ibsenu, Kovardu[2], Šekspyru, apmokėdama scenos meno paskaitas tais pinigais, kuriuos tėvai siųsdavo drabužiams ir vadovėliams pirktis. Ji turėjo puikius mokytojus, tikrus teatro profesionalus. Visi ją gyrė, rašė rekomendacinius laiškus, roko grupės spektaklyje apie Arabijos Lorensą ji atliko (slapta nuo tėvų) pilvo šokėjos vaidmenį. Ji sutikdavo vaidinti bet kokį vaidmenį, kokį tik jai pasiūlydavo, tikėdamasi, kad vieną gražią dieną tarp žiūrovų gali pasitaikyti kokia nors garsenybė. Tada būsianti pakviesta į tikrą perklausą. Išbandymų dienos nueisiančios į praeitį – pagaliau ji iškovosianti vietą rampų šviesoje.

Bėgo metai. Gabriela filmavosi televizijos klipuose, reklamuodama dantų pastą, dirbo modeliu, o kartą vos atsispyrė pagundai, kai viena palydovių firma pasiūlė pasirašyti sutartį – jai pašėlusiai reikėjo pinigų: ji norėjo paruošti savo bylą ir išsiunti-

[2] Sir Noël Peirce Coward (1899–1973) – garsus anglų dramaturgas, kompozitorius, režisierius, aktorius ir dainininkas.

nėti didžiausioms Jungtinių Amerikos Valstijų modelių ir aktorių agentūroms. Laimė, ją išgelbėjo Dievas, kuriuo ji visada tikėjo. Tą pačią dieną ji pasirašė sutartį su viena firma, pasiūliusia statistės vaidmenį japonų dainininkės video klipe, kuris turėjo būti filmuojamas Čikagoje po antžeminio traukinio viaduku. Ji gavo kur kas didesnį honorarą nei tikėjosi (iš visa ko sprendžiant, užsienio grupei prodiuseriai išplėšė nežmoniškus pinigus) ir sugebėjo išleisti nuotraukų albumėlį (albumą, kaip skelbiama visomis pasaulio kalbomis), kuris atsiėjo daug brangiau, nei ji manė.

Ji kartojo sau, kad tai tik pradžia, nors dienos ir mėnesiai lėkė kaip pasiutę. Jai, studijų metais vaidinusiai Ofeliją, gyvenimas dabar piršo dezodorantų ir grožio kremų reklamą. Nuėjusi į agentūrą su savo albumu ir mokytojų, draugų ir pažįstamų aktorių rekomendaciniais laiškais, laukiamajame ji susitikdavo su tokiomis pat kaip ji merginomis, jos šypsodavosi, nors viena kitos nekęsdavo, pasiryžusios bet kam, kad tik galėtų „sužibėti", pasak profesionalų.

Ji laukdavo valandų valandas, kol ateis jos eilė, ir, stumdama laiką, skaitydavo meditacijos ir pozityvaus mąstymo knygas. Pagaliau atsidurdavo priešais stalą, ir tas, kas sėdėdavo prie jo, vyras arba moteris, perskleisdavo jos albumą su nuotraukomis, netardamas nė žodžio ir nekreipdamas dėmesio į rekomendacinius laiškus. Užrašydavo jos pavardę. Kartais pasiūlydavo ateiti į perklausą, bet laimė nusišypsodavo nebent vieną kartą iš dešimties. Ir tada, kai atsidurdavo prieš kamerą ir būrį prastai išauklėtų žmonių, tokia tikra savo talentu, operatorius imdavo šiurkščiai

įsakinėti: „Atsipalaiduok, šypsokis, pasisuk į dešinę, nuleisk galvą, apsilaižyk lūpas.“ Baigta: naujos rūšies kavos reklama, ir tiek.

O jei nieko nepasiūlydavo? Ji kamuodavosi jausdamasi atstumta. Tačiau ilgainiui priprato su tuo taikytis, kaldama sau į galvą, kad tai tiesiog būtinas išbandymų metas, kantrybės ir jėgų grūdinimas. Ji nenorėjo pripažinti, kad ir teatrinės saviraiškos studijos, ir rekomendaciniai laiškai, ir gyvenimo aprašymas, kuriame išvardyti menkiausi vaidmenys nereikšminguose teatruose, – visa tai neturi jokios reikšmės ir niekuo jai nepadės...

Sučirškė mobilusis telefonas.

...niekuo jai nepadės.

Telefonas nesiliovė čirškęs.

Nesuvokdama, kas vyksta – vis dar klaidžiojo praeityje spoksodama į tabako krautuvėlę ir šokoladą valgančią mergytę, – atsiliepė.

Tolimas balsas jai pranešė, kad po dviejų valandų ji kviečiama į perklausą.

KVIEČIAMA Į PERKLAUSĄ!

Kanuose!

Vadinasi, ji ne veltui perskrido vandenyną ir atvyko į miestą, kur visi viešbučiai perpildyti, oro uoste sutiko to paties tikslo siekiančias merginas (lenkę, dvi ruses, brazilę), ilgai mynė slenksčius, kol pagaliau aptiko ne per brangiausią kambarėlį. Tiek metų bandė laimę Čikagoje, važinėjo į Los Andželą ieškodama naujų agentų, filmavosi reklaminiuose filmukuose, tiek kartų krimtosi gavusi neigiamą atsakymą, o pasirodo, kad jos ateitis – Europoje!

Po dviejų valandų?

Ji negalėjo važiuoti autobusu – nežinojo maršrutų. Gyveno ant kalvos, nuo kurios buvo nusileidusi tik du kartus: dieną eidama išnešioti savo albumėlį, o vakare – į tą nereikšmingą pobūvį. Atsidūrusi mieste, stabdė vienišų vyrų vairuojamus prabangius atvirus automobilius. Visiems žinoma, kad Kanai – saugus miestas, ir kiekviena moteris tvirtai įsitikinusi, kad tokiomis aplinkybėmis grožis – geriausias pagalbininkas, tačiau dabar ji negalėjo dėti vilčių į laimę, reikėjo pasikliauti savo nuovoka. Aktorių perklausos vyksta pagal griežtą tvarkaraštį – kiekviena aktorių agentūra liepia šią taisyklę įsikalti į galvą. Be kita ko, jau pačią pirmąją dieną ji pastebėjo, kad mieste gatvės visada sausakimšos, tad reikėjo kuo skubiau rengtis ir lėkti. Per pusantros valandos ji nusigausianti į viešbutį, kur apsistojusi prodiuserė: jau vakar gerai ją įsiminė, kai vaikščiojo kančių keliais ieškodama laimės. Dabar kaip paprastai svarbiausia buvo apsispręsti: kaip apsirengti?

Ji įniko įnirtingai naršyti po lagaminą, išsirinko Kinijoje siūtus Armani firmos džinsus, kuriuos pusvelčiui nusipirko vienoje Čikagos priemiesčio juodojoje rinkoje. Niekas neįspėtų, kad tai klastotė, juo labiau, kad tai anaiptol ne klastotė: visiems žinoma, kad aštuoniasdešimt procentų gaminių tiekia kinų bendrovės, o dvidešimt procentų prekių – kontrabandinės. Tai, kaip sakoma, perteklinė pasiūla.

Ji apsivilko baltus DKNY[3] marškinėlius, kainavusius brangiau nei džinsai: ištikimai laikėsi savo principų, žinodama, kad kuo

[3] Donna Karan New York: Donna Karan – amerikiečių mados dizainerė ir prekių ženklo DKNY kūrėja.

kukliau rengsies – tuo bus geriau. Jokių trumpų sijonėlių ir gilių iškirpčių – jeigu perklausoje dalyvaus daugiau varžovių, jos tik šitaip ir bus apsirengusios.

Truputį padvejojusi, pasirinko kuklią kosmetiką ir vos pastebimai pasidažė lūpas. Tam prarado penkiolika brangių minučių.

11:45

Žmonės niekada nebūna patenkinti. Jei turi mažai, nori daugiau. Jei turi daug, nori dar daugiau. Jei gauna dar daugiau, trokšta būti laimingi, kad ir mažu tenkindamiesi, tačiau nesugeba nė žingsnio žengti ta kryptimi.

Nejaugi jie nesupranta, kad taip paprasta pasiekti laimę? Štai pro šalį šmėkštelėjo mergina baltais marškinėliais ir firminiais džinsais. Kurgi ji taip skuba, kas jai neleidžia grožėtis skaisčia saulėta diena, žydra jūra, mažyliais vežimėliuose, pajūrio palmėmis?

„Nebėk, mergele! Vis tiek niekur nepabėgsi nuo dviejų žmogaus gyvenime svarbiausių dalykų: Dievo ir mirties. Dievas lydi kiekvieną tavo žingsnį apmaudaudamas, kad nekreipi dėmesio į gyvenimo stebuklą. O mirtis? Juk prabėgai pro lavoną ir nieko nepastebėjai.“

Igoris keliskart praėjo pro žmogžudystės vietą. Vienu metu jam dingtelėjo mintis, kad, šitaip vaikščiodamas gali sužadinti įtarimą, ir nutarė pasišalinti per deramą atstumą, kokius du šimtus metrų, ir stebėti iš ten, atsirėmęs į krantinės baliustradą ir užsidėjęs juodus akinius (jie nesukelia įtarimo, priešingai – jie ne

tik patogūs saulėtą dieną, bet čia, garsenybių mieste, ir praverčia kaip tam tikras visuomeninės padėties požymis).

Keisčiausia, kad jau beveik vidurdienis ir niekas nepastebėjo lavono pagrindinėje gatvėje, vidury miesto, į kurį šiuo metu nukreiptas viso pasaulio dėmesys.

Štai pagaliau prie suoliuko prieina vyras su moterimi ir, matyt, supyksta. Ima šaukti ant Miegančiosios Gražuolės: vyriškis, tikriausiai jos tėvas, plūsta ją išvydęs, kad ji nedirba. Ima įnirtingai ją purtyti. Tuomet prie jos pasilenkia moteris užstodama visą vaizdą.

Igoris supranta, kas dabar turi atsitikti.

Moteris suklinka. Tėvas atšoka išsigandęs ir išsitraukia iš kišenės mobilųjį telefoną. Motina purto dukterį, bet ši guli be gyvybės požymių. Aplink buriasi praeiviai: dabar ir jis gali nusiimti tamsius akinius ir prieiti arčiau – dar vienas iš gausybės žioplių.

Motina rauda, apsikabinusi dukterį. Kažkoks jaunuolis atstumia ją į šalį ir bando daryti dirbtinį kvėpavimą iš burnos į burną, bet netrukus nustoja – Olivijos veidas jau lengvai pamėlęs.

– Greitąją! Skambinkit į greitąją!

Keli žmonės iškart renka tą patį numerį, visi suvokia, kokie jie reikalingi, svarbūs, paslaugūs. Tolumoje pasigirsta greitosios pagalbos automobilio kauksmas. Motina dar garsiau klykia, viena mergina bando ją guosti ir raminti, bet ši stengiasi ištrūkti iš jos glėbio. Kažkas bando kelti mirusią merginą, sodinti ant suoliuko, kažkas kitas prašo jos neliesti – tegu guli, jau per vėlu imtis kokių nors priemonių.

– Perdozavo kvaišalų, kaip kažin ką, – šneka kažkas šalimais. – Ko gi tikėtis iš šiuolaikinio jaunimo!?

Kiti pritaria jam linkčiodami galvomis. Igoris abejingai stebi, kaip atvažiavę paramedikai traukia iš automobilio aparatūrą, bando paveikti širdį elektros šoku, o patyręs gydytojas žiūri netardamas nė žodžio, supranta, kad neįmanoma nieko padaryti, tačiau nieko nesako, kad visuomenė neapkaltintų aplaidumu jo kolegų. Jie paguldo Olivijos kūną ant neštuvų ir įstumia juos į automobilį, motina nesitraukia nuo dukters, medikai persitaria keliais žodžiais, leidžia jai važiuoti drauge ir staigiai pajuda iš vietos.

Prabėgo ne daugiau kaip penkios minutės, kai tėvai aptiko dukterį ir ją nusivežė greitosios pagalbos automobilis. Tėvas tebestovi apdujęs, neišmanydamas nei kur eiti, nei ką daryti. Nesuvokdamas, kuo jis atsieina mirusiai merginai, žmogus, ką tik šnekėjęs apie kvaišalų perdozavimą, pakartoja tuos pačius žodžius ir priduria:

– Neimkit į galvą, pone. Čia tokie dalykai atsitinka kas mielą dieną.

Tėvas nekreipia į jį dėmesio. Spokso tuščiomis akimis, sugniaužęs saujoje mobilųjį telefoną. Arba nesupranta, kas jam sakoma, arba nežino, kad mieste tokie dalykai atsitinka kas dieną, arba stovi ištiktas šoko, akimoju perkeliančio žmogų į nežinomą matmenį, kur nėra dvasinio skausmo.

Minia išsiskirsto taip pat greitai, kaip susirinko. Lieka tik du žmonės: vienas su telefonu rankoje, kitas su tamsiais akiniais.

– Ar pažįstate tą merginą? – klausia Igoris.

Jokio atsako.

Visų geriausia – pasekti kitų pavyzdžiu ir toliau vaikštinėti Kruazetės bulvaru, stebint, kas vyksta Kanuose saulėtu rytmečiu. Kaip ir merginos tėvas, jis nesuvokia, ką dabar jaučia iš tikrųjų, sunaikinęs pasaulį, kurio neįstengtų atkurti netgi būdamas visagalis. Ar Eva to verta? Ši mergina – jam žinoma, kad ji buvo vardu Olivija, ir tai labiausiai jį kankina, nes ji jau nebe vienas iš daugelio minioje šmėkštelėjusių veidų, – gal būtų pagimdžiusi genijų, kuris gal būtų išradęs vaistus nuo vėžio arba paskelbęs naująją sandorą, idant pasaulyje pagaliau įsiviešpatautų taika ir ramybė. Jis nutraukė gyvybę ne tik vienam žmogui, bet ištisoms ateities kartoms, kurios būtų galėjusios prasidėti nuo mirusios merginos. Ką jis padarė? Nejaugi tai įmanoma pateisinti meile, nors ir kokia didi ir nesutramdoma ji būtų? Jis suklydo pasirinkdamas pirmąją auką. Žinia niekada nepateks į laikraščius ir nepasieks Evos.

Išmesk visa tai iš galvos: kas nubūta – kaip nebūta. Tu ketinai eiti dar toliau, tad nesustok. Mergina supras, kad mirė ne veltui, kad ji paaukota vardan didžios meilės. Apsižvalgyk, pasižiūrėk, kas vyksta mieste, laikykis kaip paprastas žmogus, nes jau ištvėrei visas kančias, kokias tau buvo skirta ištverti, ir dabar esi nusipelnęs gyventi ramiai ir patogiai. Mėgaukis kino festivaliu. Ruoškis.

Netgi vilkėdamas maudymosi kostiumu, vargu ar jis sugebėtų veikiai nusigauti iki jūros. Sprendžiant iš visa ko, kiekvienas viešbutis turi teisę į didelius paplūdimio plotus, kuriuos nustatė savo

krėslais, paženklino savo emblemomis, užtvindė savo kelneriais ir sargybiniais, reikalaujančiais pateikti kambario raktą ar šiaip kokį įrodymą, kad gyveni tame viešbutyje. Šen bei ten dideliuose baltutėliuose paviljonuose pristatomi nauji kino filmai, naujos alaus ar grožio produktų rūšys. Ten žmonės apsirengę „paprastai", kitaip sakant, vyrai dėvi beisbolo kepuraites, ryškius marškinėlius ir šviesias kelnes, o moterys – lengvas sukneles, puskelnes, aukštakulnius batelius, segi papuošalus.

Ir vieni, ir kiti privalo būtinai turėti tamsius akinius. Nei vieni, nei kiti beveik nerodo nuogo kūno, nes Superklasės atstovai jau per seni tokiems dalykams: bet koks mėginimas apsinuoginti gali pasirodyti juokingas ir netgi apgailėtinas.

Igoris pastebi dar vieną dalyką: jie niekada nesiskiria su mobiliuoju telefonu. Tai svarbiausias jų aprangos reikmuo.

Labai svarbu klausyti žinučių, kas minutę pertraukiant pokalbį ir atsiliepiant į visiškai neskubų skambutį arba renkant ilgus SMS tekstus. Seniai pamiršę, kad šios trys raidės reiškia „žinučių paslauga" (angliškai – short message service), jie tarškina miniatiūrinę telefono klaviatūrą, lyg tai būtų rašomoji mašinėlė. Bene svarbu, kad rašyti nepatogu, gaišlu, nesveika pirštams? Ne vien tik Kanuose, bet ir visame pasaulyje kiekvieną akimirką eterį užtvindo tokios štai žinutės: „Sveika, širdele, atsibudau mąstydamas apie tave, kaip džiugu, kad tu esi mano gyvenime", „Grįžtu po dešimties minučių, būk gera, pagamink pietus, patikrink, ar mano skalbiniai išvežti į skalbyklą", „Pobūvis buvo toks linksmas, kad gali padvėsti iš nuobodulio, bet nebuvo kur dėtis, o kur tu dabar?"

Tokioms žinutėms surinkti prireikia ne mažiau kaip penkių minučių, nors viską pasakyti galima per dešimt sekundžių, bet toks jau pasaulis. Igoris puikiai tai žino: ne veltui uždirba šimtus milijonų tik todėl, kad telefonas – nebe bendravimo priemonė, o veikiau vilties gija, savotiška priemonė įsitikinti, kad esi ne vienas pasaulyje, ir parodyti visiems, koks esi svarbus.

Šis mechanizmas pasmerkia pasaulį visiškai silpnaprotystei. Londone sukurta išradinga sistema – viso labo už penkis eurus per mėnesį pokalbių centras kas trys minutės siunčia tau standartinę žinutę. Prieš susitikdamas su žmogumi, kuriam nori padaryti įspūdį, turi surinkti tam tikrą numerį ir aktyvuoti sistemą. Tada, kai šnekėsi su kuo nors, pasigirs skambutis, tu išsitrauksi iš kišenės telefoną, įsijungsi, greit perskaitysi žinutę ir pasakysi: neskubu, gali palaukti (aišku, kad neskubu, nes žinutėje – vos keli žodžiai: „jūsų prašymu" ir laikas). Tavo pašnekovas suvoks, kad esi ne iš kelmo spirtas, ir derybos greičiau pajudės į priekį, nes jis įsidės į galvą, kad kalba su labai užimtu žmogumi. Po trijų minučių pokalbį vėl pertrauks telefono skambutis, ateis nauja žinutė, padidės įtampa, ir tu galėsi nutarti, ką daryti: ar išjungti telefoną penkiolikai minučių, ar pameluoti, kad tau tikrai reikia pasikalbėti su interesantu, ir taip nusikratyti nemalonaus pašnekovo.

Tik vienu atveju mes sutinkame išjungti telefoną. Ne, anaiptol ne per dalykinius pietus, ne teatre, ne svarbiausią kino filmo peržiūros akimirką, ne klausydamiesi paties meistriškiausio arijos atlikimo operos teatre – tokiu metu ne kartą esame girdėję pragystant telefoną. Tik tuo atveju, kai lipdami į lėktuvą išgirstame įprastą melą: „Prašome išjungti savo mobiliuosius telefonus, kad

jų signalai netrikdytų lėktuvo elektronikos veiklos“, – mes išsigąstame, patikėję, kad iš tikrųjų mūsų telefonas toks pavojingas.

Igoriui žinoma, kada buvo sukurtas šis mitas: prieš daugelį metų oro linijų bendrovės užsibrėžė tikslą įpratinti keleivius naudotis lėktuvuose prie krėslo įrengtais telefonais. Viena pokalbio minutė kainavo dešimt dolerių, nors buvo naudojama ta pati mobiliojo ryšio sistema. Aišku, nieko iš to neišėjo, bet mitas išliko – oro linijų bendrovės neišbraukė šio punkto iš draudimų sąrašo, ir, prieš lėktuvui pakylant, stiuardesės kaip paprastai ligi šiol perspėja keleivius. Niekam nežinoma, kad lėktuve visada du ar trys keleiviai neišjungia savo mobiliojo telefono. Kad nešiojamieji kompiuteriai turi ryšį su internetu per tą pačią sistemą, kuri naudojama mobiliesiems telefonams. Niekada nė vienoje pasaulio šalyje dėl to neįvyko lėktuvo katastrofų.

Dabar bandoma šią legendą sumoderninti, per daug negąsdinant keleivių, tačiau tarifą išlaikant to paties padebesių lygio: mobiliaisiais telefonais leidžiama naudotis per orlaivio navigacinę sistemą. Kaina keturiskart didesnė. Niekas nesugeba deramai paaiškinti, ką reiškia „orlaivio navigacinė sistema“. Vis dėlto, jeigu žmonės sutinka, kad juos taip išnaudotų, – ką gi, jų valia.

Jis vaikščioja krantine. Prisiminus priešmirtinį Olivijos žvilgsnį, jį nukrečia šiurpas, bet jis stengiasi apie tai negalvoti.

Vis daugiau asmens sargybinių, vis daugiau moterų su bikiniais, žmonių su tamsiais akiniais, šviesiais drabužiais, apsikarsčiusių papuošalais, einančių į pristatymus, skubančių, lyg šįryt jie tu-

rėtų itin svarbių reikalų, fotografų, kurie kas žingsnis bando atlikti ką nors neįmanoma, nutraukti ką nors negirdėta neregėta, krūvos nemokamų žurnalų ir laikraščių, skelbiančių Festivalio naujienas, vis daugiau žmonių, platinančių skrajutes ir lankstinukus paprastiems mirtingiesiems, nekviestiems į baltus paviljonus, peršančių aukštai kalvos šlaite išsidėsčiusius restoranus, bet niekam nerūpi tai, kas atsitiko Kruazetės bulvare, niekam nerūpi aktorės, kurios, bendrai išsinuomojusios kambarėlį, laukia kvietimo į perklausą, tikėdamosi, kad staiga ims ir pasikeis jų gyvenimas.

To ir reikėjo tikėtis. Tai turėjo būti aišku iš anksto. Jeigu jis nutartų dabar užeiti į vieną tų „pristatymų", niekas nedrįstų prašyti jo asmens liudijimo, nes dar ankstus metas ir rengėjai baiminasi, kad gali nesusirinkti užtektinai žiūrovų. Vis dėlto po pusvalandžio apsauginiai gauna griežtą įsakymą leisti tik dailias merginas be palydovų.

Kodėl gi nepabandžius?

Jis paklūsta impulsui – šiaip ar taip, čia jis firmos siųstas. Laipteliais nusileidžia į paplūdimį, bet takas veda ne prie jūros, o prie didelio balto paviljono su plastikiniais langais: viduje kondicionuotas oras, šviesūs baldai, didžiuma laisvų stalų ir krėslų. Apsauginis paprašo kvietimo, jis atsako, kad turi. Išsitraukia piniginę, lyg iš tikrųjų jį turėtų. Mergina raudona suknele priėjusi klausia, kuo galėtų padėti.

Jis atkiša vizitinę kortelę su telefonų bendrovės ženklu ir užrašu: Igoris Malevas, prezidentas. Pareiškia, kad, be abejo, įrašytas į sąrašą, bet tikriausiai bus palikęs kvietimą viešbutyje – turėjo

tiek dalykinių susitikimų, kad tiesiog pamiršo pasiimti. Mergina pasisveikina ir kviečia į vidų – jau moka iš drabužių spręsti apie vyrus ir moteris, be to, išmano, kad bet kuriame žemės kampelyje žodis „prezidentas" reiškia tą patį. Juo labiau kad jis rusų bendrovės prezidentas! Visiems žinoma, kad rusų piniguočiai mėgsta puikuotis savo turtais. Ji netgi nedirsteli į svečių sąrašą.

Igoris įeina ir pasuka prie baro – paviljone yra visko, ko tik širdis geidžia, netgi šokių aikštelė, – užsisako ananasų sulčių, nes jos labai dera prie aplinkos. Ir svarbiausia todėl, kad iš taurės, papuoštos mažyčiu mėlynu japonišku skėčiu, kyšo juodas šiaudelis.

Jis atsisėda prie laisvo staliuko. Tarp negausių svečių į akis krinta kokių penkiasdešimties metų vyriškis dažytais raudonmedžio spalvos plaukais, dirbtiniu įdegiu, pūpsančiais raumenimis, sekinančiais mankštos pratimais užsiaugintais sveikatingumo klubuose, žadančiuose amžiną jaunystę. Apsivilkęs nudryžusiais marškinėliais, jis sėdi prie staliuko su dviem vyrais, vilkinčiais elegantiškus trijų dalių kostiumus. Abu vyrai sužiūra į Igorį, ir jis pakreipia galvą į šalį, tačiau pro tamsius akinius stebi sėdinčiuosius prie staliuko. Vyrai elegantiškais kostiumais apžvelgia jį nuo galvos iki kojų ir abejingai nusisuka.

Tačiau Igoris nenuleidžia akių nuo trijulės.

Vyriškis laiko pasidėjęs mobilųjį telefoną ant staliuko, o abu jo palydovai vos spėja atsakinėti į skambučius.

Keista, kad tokį šlykštų žmogėną, kuris dedasi gražuoliu, kone nuskurėlį, pažliugusį prakaitu, ne tik įleido čia, bet ir pasodino prie vieno geriausių staliukų. Jo telefonas išjungtas. Aplink jį sukinėjasi kelneris, tolydžio klausinėdamas, ar jis ko nors nepa-

geidautų. Žmogėnas nesiteikia net atsakyti, tik mostelėja ranka, lyg nuvydamas įkyrią musę. Igoriui aišku, kad tai labai svarbus, be galo svarbus asmuo.

Igoris išsitraukia iš kišenės penkiasdešimt eurų ir paduoda kelneriui, ant staliuko dėliojančiam lėkštes.

– Kas tasai ponas išblukusiais mėlynais marškinėliais? – klausia žvilgsniu rodydamas į nepažįstamąjį.

– Džeivicas Vaildas. Labai svarbi persona.

Puiku. Palyginti su nereikšminga mergina, paplūdimyje prekiaujančia papuošalais, toksai Džeivicas būtų ideali auka. Aišku, jis ne garsenybė, bet didelis paukštis. Vienas tų, kurie sprendžia, kas vertas atsidurti jupiterių šviesoje, bet patys laikosi atstu, nes žino savo vertę. Vienas tų, kurie tampo virvutes šokdindami marionetes, įsivaizduojančias, kad jos – išrinktosios, kad joms pavydi visas pasaulis, kol vieną gražią dieną jos krinta leisgyvės, netekusios bet kokios galios.

Superklasės atstovas.

Vadinasi, jis neturi tikrų draugų, bet užtat turi begalę priešų.

– Dar vienas klausimas. Ar, jūsų manymu, leistina sunaikinti pasaulį vardan didelės meilės?

Kelneris nusijuokia.

– Kas jūs, pone, Dievas ar žydriukas?

– Nei vienas, nei kitas. Ačiū už atsakymą.

Jis susivokia, kad be reikalo klausė. Pirmiausia, jam nereikia niekieno paramos: tai, ką ketina padaryti, nereikalauja jokio pateisinimo. Jis tvirtai įsitikinęs, kad šioje žemėje visi kada nors turės mirti, vadinasi, kas nors gali paaukoti gyvybę dėl kokio

nors didžio tikslo. Taip vyksta nuo amžių pradžios, kai vyrai aukodavosi savo genties labui, o žyniai aukodavo skaistuoles, maldydami drakonų ir dievų rūstybę. Antra vertus, jis atkreipė į save pašalinio žmogaus dėmesį, domėdamasis prie kito staliuko sėdinčiu svečiu.

Žinoma, kelneris tikriausiai bus viską pamiršęs, ir vis dėlto nevalia be reikalo rizikuoti. Be kita ko, jo manymu, nenuostabu, kad atvykę į festivalį žmonės domisi vieni kitais, o už visas paslaugas dera mokėti. Jis taip elgėsi šimtus kartų daugelyje pasaulio restoranų, ir, be abejo, jau ne vienas mokėjo pinigus teiraudamasis apie jį, norėdamas atsisėsti prie geresnio staliuko arba slapta duoti kam nors žinią. Kelneriams tai ne pirmiena: jie visada pasirengę lankytojams suteikti tokias paslaugas.

Ne, jis nieko neprisimins, kaip kažin ką. Prieš akis – eilinė auka: jeigu jam pasiseks įvykdyti savo ketinimą ir jeigu policija ims klausinėti kelnerį, šis, be abejo, atsakys, kad tądien nieko ypatinga neatsitiko, nebent vienas svečias paklausęs, ar leistina sunaikinti pasaulį vardan didelės meilės. O gal jis netgi bus pamiršęs šį klausimą. Policininkai paklaus: „Kaip jis atrodė?“ – „Neįsidėmėjau. Bet jis tikrai ne žydriukas.“ Policijai ne naujiena, kad prancūzų intelektualai baruose renka duomenis, atlikdami sudėtingus tyrimus arba rašydami straipsnius, pavyzdžiui, apie Kanų festivalio sociologinius aspektus. Ir numotų į tai ranka.

Tačiau Igoriui nedavė ramybės kas kita.

Vardas. Vardai.

Jis nužudė jau ne vieną žmogų – su ginklu rankoje, Tėvynės pašauktas. Jis nežino kiek, retai matydavo jų veidus ir, savaime

suprantama, niekada neklausė, kuo jie vardu. Nes tada žinotų, kad priešais jį – gyvas žmogus, o ne šiaip priešas. Žmogus, gavęs vardą, tampa ypatinga ir vienatine asmenybe, turinčia praeitį ir ateitį, protėvius ir, galimas daiktas, palikuonių, pasiekusia pergalių ir patyrusia pralaimėjimų. Turėdamas vardą, žmogus juo didžiuojasi, taria jį tūkstančius kartų per gyvenimą, prisistato patvirtindamas savo tapatybę. Tai pirmas žodis, kurį jis išmoksta tarti po „tėčio" ir „mamos".

Olivija, Džeivicas. Igoris. Eva.

Žmogaus siela neturi vardo, kurį laiką gyvena kūne ir vieną gražią dieną jį palieka, o kai Paskutinio Teismo dieną teks stoti Dievo akivaizdoje, Viešpats vargu ar teiksis paklausti: „Kas tu tokia?" Nebent pasiteiraus: „Ar mylėjai ką nors žemiškajame gyvenime?" Būties esmę sudaro ne kas kita, o meilės galia, anaiptol ne vardas, įrašytas pase, vizitinėse kortelėse, asmens liudijime. Didieji mistikai keisdavo savo vardą, o kartais suvis jo atsisakydavo. Paklaustas, kas jis toks, Jonas Krikštytojas atsakė: „Aš – tyruose šaukiančiojo balsas." Sutikęs žmogų, kuriuo turėjo remtis Jo Bažnyčia, Jėzus ėmė vadinti jį Petru, nekreipdamas dėmesio į tai, kad šis visą gyvenimą buvo Simonas. Mozė paklausė Dievą Jo vardo ir išgirdo atsakymą: „Aš esu."

Gal derėtų paieškoti kito žmogaus. Gana ir to, kad viena auka turėjo vardą: Olivija. Tačiau tą pačią akimirką Igoris suvokia, kad trauktis nebegali, bet nutaria nebesidomėti, kuo vardu tas pasaulis, kurį jis ketina sunaikinti. Jis nebegali trauktis vien todėl, kad tai būtų neteisybė, skriauda vargšei merginai, tokiai bejėgei paplūdimyje, tokiai lengvai ir maloniai aukai. Dabar jis

nusitaikė į kitą auką, netikrą atletą, prakaitu pažliugusį sušvinkėlį raudonmedžio spalvos plaukais, nuobodžiaujančia išraiška ir, sprendžiant iš visa ko, neaprėžta galia, – su juo bus kur kas sunkiau susidoroti. Vyrai su trijų dalių kostiumais – ne šiaip sau jo bendrininkai: iškart krinta į akis, kaip jie žvalgosi įdėmiai stebėdami, kas darosi aplink. Jeigu jis nori būti vertas Evos ir teisingas Olivijai, turės sukaupti visą savo drąsą.

Išgėręs ananasų sultis, šiaudelį jis palieka taurėje. Netrukus čia prigužės žmonių. Reikia tik truputį palaukti, kol prisirinks daugiau svečių, – kantrybės nepritrūks. Jis nebuvo apgalvojęs, kaip vidury dienos sunaikinti pasaulį judriausiame Kanų bulvare, juo labiau ir dabar gerai nenumano, kaip turėtų įvykdyti savo užmačią. Tačiau nuojauta sako, kad pasirinko tinkamą vietą.

Jis jau nebeprisimena vargšės merginos, krantinėje prekiavusios papuošalais: į kraują plūstelėjo adrenalinas, tankiau plaka širdis, jis susijaudinęs ir laimingas.

Džeivicas Vaildas sėdi čia ne todėl, kad galėtų dykai pavalgyti ir išgerti: jis negaištų veltui laiko viename iš gausybės renginių, kur kviečiamas kiekvienais metais. Jeigu jis tebėra čia – vadinasi, yra kažkokia priežastis arba jis kažko laukia. Ta priežastis ar tas „kažkas“ ir pravers Igoriui kaip nepaneigiamas alibi.

12:26

Stebėdamas, kaip renkasi vis daugiau svečių ir paviljonas pamažu prisipildo žmonių, Džeivicas negali nusikratyti įprastų minčių:

„Ką aš čia veikiu? Man nieko nereikia. Beje, man apskritai nieko nereikia – turiu viską, ko širdis geidžia. Esu garsus kino pasaulyje, panorėjęs galiu suvilioti bet kurią moterį, nors esu negražus ir prastai apsirengęs. Tiesą pasakius, man taip patinka rengtis. Jau seniai praėjo tie laikai, kai turėjau vieną vienintelį proginį kostiumą, o tais retais atvejais, kai išplėšdavau kvietimą į Superklasės renginius (po niekingo lankstymosi, ilgų maldavimų ir netesėtų pažadų), ruošdavausi į juos, lyg tai būtų svarbiausias dalykas pasaulyje. Šiandien jau žinau, kad tie renginiai niekuo nesiskiria vienas nuo kito, nebent vyksta skirtinguose miestuose, be to, jie man kelia pasibodėjimą, nes iš anksto aišku, kas juose manęs laukia.

Paprastai vieni liaupsina mano darbą. Kiti vadina mane didvyriu ir dėkoja, kad leidžiu reikštis kitamančiams. Gražios ir protingos moterys, vertinančios žmones ne pagal drabužius, pastebi spūstį prie mano staliuko ir klausia kelnerių, kas aš toks, o paskiau stengiasi žūtbūt prie manęs prisigretinti, įsitikinusios,

kad, išskyrus seksą, niekas manęs nedomina. Visos, visos be išimties, nori ko nors prašyti. Todėl garbsto mane, gerinasi, perša tai, ko, jų manymu, aš siekiu. Bet aš nieko nenoriu, tik būti vienas.

Aš dalyvavau tūkstančiuose tokių festivalių kaip šis. Atėjau čionai šiaip sau, be jokio tikslo, tik todėl, kad anksti atsibudau. Į Kanus atvykau nuosavu lėktuvu: tai tikras technikos stebuklas, iš Kalifornijos į Prancūziją skrenda vienuolikos tūkstančių metrų aukštyje, nenutūpdamas pasipildyti degalų. Aš parikiavau pertvarkyti saloną, kur patogiai tilpdavo aštuoniolika keleivių, palikti tik šešis krėslus ir atitverti piloto kabiną su keturiais įgulos nariais. Manęs visada kas nors prašo: „Ar negalėčiau skristi kartu?“ Dabar turiu puikią dingstį atsakyti: „Atleisk, bet nėra vietos.“

Savo naują žaisliuką, atsiėjusį keturiasdešimt milijonų dolerių, Džeivicas įrengė taip, kad būtų patogu dirbti ir ilsėtis: ten buvo dvi lovos, posėdžių stalas, dušas, Mirandos stereosistema (Bang & Olufsen[4] siūlė nuostabų dizainą ir puikią viešųjų ryšių kampaniją, bet visa tai – tolima praeitis), du kavos aparatai, mikrobangų krosnelė įgulai ir elektrinė viryklė sau (nes negalėjo pakęsti atšildyto maisto). Gerdavo tik šampaną, ir kiekvienas, kas tik užsigeisdavo, galėdavo drauge su juo pasivaišinti viena kita taure tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt pirmųjų Moët & Chandon. Be to, lėktuve svečiams visada būdavo įvairiausių alkoholinių gėrimų. Buvo ir du 21 colio įstrižainės skystųjų kristalų ekranai, prireikus pažiūrėti naujausius filmus, dar nerodytus kino teatruose.

[4] Danų bendrovė, gaminanti prabangią ir stilingą garso techniką.

Jo lėktuvas buvo vienas geriausių visame pasaulyje (nors prancūzai tvirtina, kad Dassault Falcon tipo orlaiviams niekas negali prilygti), tačiau, kad ir koks turtingas ir įtakingas būdamas, Džeivicas neturėjo galios persukti Europos laikrodžių. Los Andžele dabar buvo 3:43 nakties, ir jis pagaliau pasijuto išties pavargęs. Jis praleido kiaurą naktį be miego keliaudamas iš vieno pobūvio į kitą ir atsakinėdamas į kvailus klausimus, kuriais paprastai visada prasideda pokalbis:

– Kaip pasisekė kelionė?

Džeivicas į klausimą atsakydavo klausimu:

– O kaip jums atrodo?

Klausėjas sutrikdavo, nežinodamas ką sakyti, ir, nejaukiai šypsodamasis, pereidavo prie antro klausimo:

– Ar ilgam atvykote?

Džeivicas vėl paklausdavo: „O kaip jums atrodo?“ Apsimesdavo, kad turi atsakyti į mobiliojo telefono skambutį, ir atsiprašęs nueidavo į šalį, lydimas dviejų neperskiriamų draugų.

Jis nesidomėjo žmonėmis. Bene jis galėjo kuo nors domėtis, turėdamas viską, ką įmanoma nusipirkti už pinigus? Jis bandė keisti draugus, užmegzdamas pažintis su žmonėmis, neturinčiais nieko bendro su kinu: filosofais, rašytojais, cirko akrobatais, maisto pramonės firmų vykdomaisiais direktoriais. Iš pradžių būdavo lyg medaus mėnuo, kol pagaliau pasigirsdavo neišvengiamas klausimas: „Ar nenorėtumėt užmesti akies į mano scenarijų?“ Arba kitas juo labiau neišvengiamas klausimas: „Aš turiu draugą/draugę, kuris/kuri nuo seno svajoja vaidinti kine. Ar nenorėtum susitikti su juo/ja?“

Ne, nenorėtų. Be tiesioginio darbo, jis turėjo aibę pomėgių. Kas mėnesį skristi į Aliaską, nusilakti pirmame pasitaikiusiame bare, valgyti picą, važiuoti į gamtą, nedideliuose miesteliuose plepėti su senukais. Kasdien po dvi valandas mankštindavosi savo treniruoklių salėje ir vis dėlto negalėjo nusikratyti svorio perviršio: gydytojai ne kartą perspėjo, kad bet kada jį gali ištikti infarktas. Jam kuo mažiausiai rūpėjo išlaikyti sportinę formą – jis tiesiog stengėsi bent truputį sumažinti nervų įtampą, be perstojo slegiančią kiekvieną dieną, užsiiminėjo aktyvia meditacija, bandydamas gydyti dvasios žaizdas. Nuvažiavęs į kaimą, visada klausinėdavo atsitiktinai sutiktų žmonių, ką reiškia „normalus gyvenimas", nes pats jį senių seniausiai pamiršęs. Atsakymų išgirsdavo visokių ir ilgainiui įsitikino, kad jis, nors visada ir apsuptas žmonių, iš tikrųjų vienui vienas pasaulyje.

Galiausiai, remdamasis ne tiek žmonių atsakymais, kiek jų poelgiais, jis surašė tai, kas jam atrodė „normalu".

Džeivicas apsižvalgo. Netoliese prie staliuko sėdi vyriškis tamsiais akiniais, siurbia vaisių sultis, tarytum nieko nematydamas aplink, ir žiūri į jūrą, lyg nukilęs į tolius toliausius. Išvaizdus, žilstelėjęs, elegantiškas. Atėjo vienas pirmųjų, tikriausiai žino, kas jis toks, bet nė nemėgino prieiti ir prisistatyti. Negana to, jis nebijo sėdėti čia vienui vienas! Būti vienam Kanuose – tai prakeikimas, tai požymis, kad niekas tavimi nesidomi, kad esi menkysta ir neturi pažinčių.

Džeivicas pajunta pavydą vyriškiui, kuris, be jokios abejonės, nedera prie „normalių žmonių" sąrašo, visada gulinčio jo kiše-

nėje. Jis atrodo laisvas, nepriklausomas: jei Džeivicas nesijaustų toks pavargęs, būtų labai įdomu su juo pasikalbėti.

Jis kreipiasi į vieną savo „draugų“:

– Kas yra normalus žmogus?

– Ar tau sąžinė prabilo? Gal tariesi ką nors negera padaręs?

Džeivicas susivokia kreipęsis ne tuo adresu ir ne tuo klausimu. Draugas, ko gero, pagalvos, kad jis graužiasi, padaręs ką nors nedora gyvenime, ir nori pradėti viską iš naujo. Nieko panašaus. O jeigu sąžinė ir prabiltų, jau būtų per vėlu grįžti į pradinį tašką: jis žino žaidimo taisykles.

– Aš klausiu, ką reiškia „normalus žmogus“?

„Draugas“ spokso į jį sutrikęs. Tuo metu antrasis žvalgosi, įdėmiai stebėdamas, kas vyksta aplink.

– Tai žmogus be jokių siekių, – pagaliau atsako.

Džeivicas išsitraukia iš kišenės sąrašą ir deda jį ant stalo.

– Aš visada jį nešiojuosi su savimi. Ir nuolat papildau.

„Draugas“ atsako, kad dabar negali peržiūrėti sąrašo – stebi, kas vyksta aplink. Tačiau kitas, jausdamasis kur kas laisvesnis ir drąsesnis, ima skaityti:

Normalus laiko reikalinga:

1. Pamiršti, kas jis toks ir ko siekia, kad galėtų kuo geriau dirbti ir uždirbti kuo daugiau pinigų.
2. Paisyti karo įstatymų ir papročių laikymosi taisyklių (Ženevos konvencija).
3. Gaišti metų metus studijuodamas universitete, o vėliau negauti darbo.

4. Dirbti nuo devintos valandos ryto iki penktos vakaro negaudamas jokio malonumo, o po trisdešimties metų išeiti į pensiją.
5. Išeiti į pensiją, suvokti, kad nebeliko jėgų mėgautis gyvenimu, ir netrukus mirti iš nuobodulio.
6. Naudotis botokso[5] terapija.
7. Suprasti, kad valdžia yra daug svarbesnė už pinigus, o pinigai – svarbesni už laimę.
8. Tyčiotis iš tų, kurie trokšta ne pinigų, bet laimės, ir vadinti juos „žmonėmis, neturinčiais jokių siekių".
9. Užuot suvokęs tikrąją gyvenimo prasmę, matuoti jo vertę pagal tuos pačius kriterijus, kuriais remiasi pirkdamas automobilius, namus, drabužius ir visa kita.
10. Nesikalbėti su nepažįstamais žmonėmis. Menkinti kaimynus.
11. Tikėti, kad tėvai visada teisūs.
12. Vesti, turėti vaikų, gyventi su sutuoktiniu net užgesus meilei, teisinantis tuo, kad būtina aukotis dėl vaikų (lyg jie negirdėtų, kaip kasdien riejasi tėvai).
12a. Smerkti visus, kurie gyvena kitaip.
14. Atsibusti isteriškai sučirškus žadintuvui lovos galvūgalyje.
15. Tikėti kiekvienu spausdintu žodžiu.
16. Ryšėti kaklaraiščiu vadinama spalvota skiaute, nors ji neturi jokios funkcinės paskirties.
17. Nieko tiesmukai neklausti netgi tuo atveju, jeigu pašnekovas puikiai suvokia, kas turima omenyje.

5 Botoksas naudojamas poodinėms injekcijoms, kurios padeda panaikinti raukšleles.

18. Šypsotis netgi tuo atveju, kai vos tvardai ašaras. Ir užjausti tuos, kurie nesugeba slėpti jausmų.
19. Manyti, kad menas arba vertas didelių pinigų, arba nevertas nieko.
20. Visada niekinti tai, ką įmanoma gauti be jokių pastangų, nes tai, kas gaunama „nesiaukojant“, neturi vertės.
21. Laikytis mados netgi tada, kai ji juokinga ir nepatogi.
22. Tvirtai tikėti, kad garsenybė turi krūvas pinigų.
23. Rūpintis išvaizda ir nekreipti dėmesio į dvasinį grožį.
24. Stengtis visomis išgalėmis įrodyti, kad, būdamas „normalus žmogus“, esi nepalyginamai viršesnis už kitus.
25. Važiuojant viešuoju transportu, niekam nežiūrėti į akis, kad nebūtum apkaltintas noru ką nors sugundyti.
26. Lifte stovėti atsigręžus į duris ir dėtis, kad esi vienui vienas, nors ir kiek žmonių ten būtų.
27. Niekada garsiai nesijuokti restorane, nors ir koks juokingas būtų anekdotas.
28. Šiaurės pusrutulyje rengtis ne pagal orą, o pagal metų laiką: pavasarį rankos nuogos iki alkūnių (nors ir būtų vėsu), rudenį – vilnonis megztinis (nors ir būtų šilta).
29. Pietų pusrutulyje Kalėdų eglę puošti vatos kuokšteliais, nors žiemos įvaizdis neturi nieko bendro su Kristaus gimimu.
30. Senstant jaustis visatos išminties sergėtoju, netgi jei netektų gyventi tiek, kad suvoktum, kad klysti.
31. Lankyti labdaros arbatėles, įsitikinus, kad to visiškai pakanka socialinei nelygybei panaikinti.
32. Valgyti tris kartus per dieną netgi tada, jei nenori.

33. Tvirtai tikėti, kad kiti visa kuo geresni už tave: ir gražesni, ir gabesni, ir turtingesni, ir protingesni. Ir kad labai pavojinga peržengti tau nubrėžtas ribas: verčiau nieko nedaryti.
34. Naudotis automobiliu kaip ginklu ir neįveikiama tvirtove.
35. Koneveikti visus vairuotojus, gatvėje įkliuvus į spūstį.
36. Būti įsitikinusiam, kad sūnų išvedė iš kelio draugai, jeigu jis daro ką nors negera.
37. Susituokti su pirmu/a pasitaikiusiu/a, jeigu santuoka užtikrina geresnę visuomeninę padėtį. Meilė gali palaukti.
38. Visada tvirtinti: „Aš bandžiau", nors ir niekada nebūsi bandęs.
39. Visa, kas įdomiausia, atidėti ateičiai, kai tam jau nebeturėsi jėgų.
40. Gelbėtis nuo depresijos, kasdien ištisas valandas spoksant į televizorių.
41. Tvirtai tikėti, kad visa tai, ką įsigijai, amžinai priklauso tau.
42. Laikytis nuomonės, kad moterims nepatinka futbolas, o vyrams – namų ruoša ir valgių gaminimas.
43. Dėl visų blogybių kaltinti vyriausybę.
44. Tvirtai laikytis nuomonės, kad žmonės piktnaudžiaus tavo gerumu, jautrumu, pagarba manydami, kad esi silpnas, pažeidžiamas ir kad tave lengva valdyti.
45. Taip pat įsivaizduoti, kad žmonės tave laikys stipria asmenybe, jeigu būsi šiurkštus ir stačiokas.
46. Bijoti endoskopijos (vyrams) ir gimdymo (moterims).

– Tau būtų ne pro šalį apie tai pastatyti filmą... – nusijuokė „draugas".

„To dar betrūko! Jiems nieko kita neateina į galvą. Neišmano, ką aš darau, nors būna su manimi rytą vakarą. Aš nestatau filmų."

Filmo idėja subręsta vadinamojo prodiuserio galvoje. Jis perskaito kokią nors knygą arba jam dingtelėja geniali mintis, greitkeliu važiuojant į Los Andželą, kuris iš tiesų yra didelis priemiestis, nepriaugęs iki miesto. Ir štai vienui vienas, automobilyje, jis ima svarstyti, kaip būtų galima šią genialią mintį įgyvendinti ekrane.

Pirmiausia jis susižino, ar įmanoma įsigyti teises ekranizuoti šį kūrinį. Jei neįmanoma, tenka ieškoti kito – šiaip ar taip, vien Jungtinėse Amerikos Valstijose kasmet išleidžiama šešiasdešimt tūkstančių knygų. Jeigu įmanoma, jis skambina autoriui ir siūlo parduoti teises už pačią kukliausią sumą. Pasiūlymas paprastai iškart priimamas, nes ne vien aktoriai ir aktorės trokšta patekti į svajonių fabriką: kiekvienas rašytojas pasikelia į aukštybes, kai tik jo žodžiai tampa vaizdais.

Jiedu susitaria susitikti restorane. Prodiuseris tvirtina, kad „knyga – tikras šedevras, tiesiog prašyte prašosi į ekraną", o autorius – „nepripažintas genijus, kurį metas apvainikuoti laurais". Rašytojas aiškina, kad prie romano dirbo penkerius metus ir pageidautų pridėti ranką prie scenarijaus. „Ką jūs, nėra prasmės, tai visiškai kitas žanras, – išgirsta atsakymą. – Bet aš esu tikras, kad rezultatas jus tikrai patenkins." Paskiau prodiuseris dar priduria: „Mes išsaugosime jūsų kūrinio dvasią." Tačiau abu žino, kad tai begėdiškas melas.

Rašytojas taria sau, kad šįkart jis sutiksiąs su visomis sąlygomis, ir duoda sau žodį kitą sykį nenusileisti. Jiedu sukerta ran-

kas. Prodiuseris aiškina, kad statyti filmą teksią pasaulinio garso studijoje, nes projektui paremti reikėsią didelių pinigų. Pasakoja, kad pagrindinius vaidmenis atliksią tokios ir tokios garsenybės, bet visa tai – irgi begėdiškas melas, kurį jis kartoja kiekvieną sykį, prireikus paglostyti autoriaus savimeilę, ir niekada neprašauna pro šalį. Jis sudaro pasirinkimo sandorį, kitaip sakant, sumoka dešimt tūkstančių dolerių, įsigydamas teisę, bet ne įsipareigojimą nusipirkti sandorio objektą už sutartą kainą per artimiausius trejus metus. O vėliau? „Vėliau mes sumokėsime dešimtkart daugiau, ir, be to, jūs dar gausite 2% grynojo pelno." Tuo baigiasi dalykinis pokalbis, nes rašytojas jau tiki, kad, gavęs dalį grynojo pelno, maudysis piniguose.

Pasiklausinėjęs kolegų, būtų sužinojęs, kad Holivudo buhalteriai daro stebuklus – sugeba taip suvesti balansą, kad filmai NIEKADA neduotų pelno.

Pietums baigiantis, prodiuseris išsitraukia putlią sutartį ir klausia, ar jau galima dėti parašą, kad studija neabejotų, kad kūrinys jos rankose. Rašytojas bemat pasirašo, viena akimi žvairuodamas į (įsivaizduojamus) procentus, o kita – jau regėdamas savo vardą puikuojant kino teatrų skelbimuose (irgi vaizduotės vaisius, nes daugių daugiausia teks tenkintis užuomina: „...tokio ir tokio rašytojo romano motyvais...").

Tuštybių tuštybė, viskas tuštybė, nieko nauja po saule, kaip daugiau nei prieš tris tūkstančius metų jau yra sakęs Saliamonas.

Prodiuseris ima varstyti įvairių kino studijų duris. Jis jau nebe naujokas, tad kai kurios durys jam atviros, bet tai nereiškia, kad

jo projektas bus priimtas. Nepasisekus jis netgi nesiteiks pakviesti rašytojo pietų, tiesiog parašys jam laišką, kad, nepaisant visų pastangų, kino pramonė dar nesugeba deramai įvertinti tokio pobūdžio kūrinių, todėl grąžinąs sutartį (kurios pats, savaime aišku, nepasirašė).

Pasisekus įpiršti projektą, prodiuseris eina pas žmogų, stovintį ant žemiausio kino hierarchijos laiptelio ir, vadinasi, prasčiausiai apmokamą: scenarijų rašytoją. Pas tą, kuris dienų dienas, savaičių savaites, mėnesių mėnesius kuria originalius scenarijus arba adaptuoja literatūros kūrinį kino filmui. Scenarijaus apmatai siunčiami prodiuseriui (anaiptol ne rašytojui), ir šis paprastai iškart atmeta pirmuosius variantus, būdamas tikras, kad scenaristas gali parašyti geresnį. Dar kelios savaitės ir mėnesiai kavagerio ir nemigos naktų – ir jaunasis talentas (arba dantis pravalgęs profesionalas – vidurio niekada nebūna) po kelis kartus perrašo kiekvieną sceną, kurią prodiuseris vėl atmeta arba perdaro savaip (tad scenaristas svarsto: „Jeigu jis moka rašyti geriau už mane, tai kodėl gi pats jų nekurpia?“ Tačiau tuojau pat prisimena honorarą ir vėl nuolankiai sėda prie kompiuterio.).

Pagaliau tekstas beveik baigtas: dabar prodiuseris prašo pašalinti kai kurias politinio pobūdžio užuominas, kurios galinčios suerzinti konservatyviai nusiteikusius žiūrovus, pridėti daugiau bučinių, nes tai patinka moterims. Reikalauja, kad istorija turėtų pradžią, vidurį ir pabaigą ir kad pagrindinis veikėjas savo pasiaukojimu ir nuoširdumu sugraudintų žiūrovus iki ašarų. Ir kad įsimylėjėliai, išsiskyrę filmo pradžioje, pabaigoje vėl susitaikytų. Galiausiai beveik visi scenarijai įspraudžiami į tą pačią schemą:

Vyras myli moterį. Vyras netenka moters. Vyras susigrąžina moterį. Devyniasdešimt procentų filmų atkartoja tą patį siužetą.

Filmuose, kuriuose ši taisyklė pažeidžiama, žiūrovams privilioti vietoj meilės turi būti daug smurto arba specialiųjų efektų. Formulė, laiduojanti sėkmę, tūkstančius kartų išbandyta ir patikrinta, tad kuriems galams rizikuoti?

Kurgi eina prodiuseris, apsiginklavęs, jo nuomone, puikiu scenarijumi? Ieškoti studijos, kuri galėtų finansuoti projektą. Tačiau studijoje – ilgėliausia eilė filmų, skirtų rodyti tolydžio tuštėjančiuose kino teatruose. Jis prašomas palūkėti arba susirasti nepriklausomą kino filmų platintoją, bet pirmiausia – pasirašyti kitą milžinišką sutartį (kurioje numatomos išimtinės platinimo teisės netgi „už Žemės planetos ribų") ir prisiimti atsakomybę už skiriamas lėšas.

„Ir štai šią akimirką scenoje pasirodo toks žmogus kaip aš." Nepriklausomas kino filmų platintojas, gatvėje niekam neužkliūvantis už akies, bet užtat puikiai pažįstamas kino pasaulyje. Žmogus, kuris neieškojo siužeto, neredagavo scenarijaus, į projektą neįdėjo nė vieno cento.

Džeivicas – tarpininkas. Jis – kino filmų platintojas!

Jis priima prodiuserį mažytėje raštinėje (tai, kad jis turi didelį lėktuvą, namą su baseinu, kviečiamas į visus svarbiausius renginius, vykstančius pasaulyje, – jo asmeninis reikalas, prodiuseriui jis netgi nepasiūlo stiklinės mineralinio vandens). Jis teikiasi pasiimti diskelį su skaitmeninio vaizdo įrašu. Namie skiria jam ne daugiau kaip penkias minutes. Jeigu patiks, peržiūrės iki galo,

bet tai tik tikimybė – viena iš šimto. Tada paaukos dešimt centų telefono skambučiui ir prodiuseriui praneš, kad ateitų tokią ir tokią dieną tokią ir tokią valandą. „Ką gi, pasirašom sutartį, – sako, lyg darydamas didžiausią malonę. – Aš apsiimu platinti."

Prodiuseris bando derėtis. Bent jau norėtų sužinoti, kokiose šalyse bus rodomas filmas, kokiuose kino teatruose, kokiomis sąlygomis. Klausimai visiškai beprasmiai, nes atsakymas žinomas iš anksto: „Tai priklausys nuo pirmųjų peržiūros rezultatų." Filmas rodomas įvairių visuomenės sluoksnių atstovams, kuriuos parenka rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų bendrovės specialistai. Kiti specialistai nagrinėja rezultatus. Jeigu jie teigiami, bus išleista dar dešimt centų telefono skambučiui, ir rytojaus dieną Džeivicas pasitiks prodiuserį su trimis milžiniškos sutarties egzemplioriais. Prodiuseris prašys palaukti, kol sutartį perskaitys jo advokatas. Džeivicas neprieštarauja, bet perspėja, kad dabar jis kaip tyčia baigia metinę programą ir negali garantuoti, kad, prodiuseriui grąžinus sutartį, nebūsiąs užsiėmęs su kitu kino filmu.

Prodiuseris perskaito tik tą straipsnį, kuriame kalbama apie honorarą. Jis patenkintas ir pasirašo. Bijo praleisti progą. Nuo tos dienos, kai pietavo su rašytoju, prabėgo daug metų, ir jam net į galvą neateina, kad dabar jis pats pakliuvo į tą pačią padėtį.

Tuštybių tuštybė, viskas tuštybė, nieko naujo po saule, kaip daugiau nei prieš tris tūkstančius metų jau yra sakęs Saliamonas.

Ir štai dabar, apžvelgdamas gausybės svečių užtvindytą paviljoną, Džeivicas vėl mąsto, ką gi jis čia veikia. Jo žinioje daugiau kaip penki šimtai Jungtinių Amerikos Valstijų kino teatrų, dar

su penkiais šimtais visame pasaulyje jis yra sudaręs išimtines sutartis, pagal kurias savininkai privalo pirkti visus jo siūlomus filmus, netgi jeigu jie neturėtų paklausos. Jie žino, kad vienas kasinis filmas su kaupu išlygina penkis, sulaukusius menko žiūrovų dėmesio. Kino teatrų savininkai priklausomi nuo Džeivico, nepriklausomo filmų platintojo, didvyrio, sugebėjusio įveikti didžiųjų kino studijų monopolį ir tapti kino pasaulio legenda.

Niekas dar nėra jo klausęs, kaip jam pavyko atlikti šį žygdarbį: dabar, kai jis siūlo vieną kasinį filmą iš penkių (o studijos vieną iš dešimties), šis klausimas neturi nė menkiausios reikšmės.

Tik vienas Džeivicas žino, kaip jis sugebėjo tai pasiekti. Ir kaip tik todėl niekur nesirodo be dviejų „draugų", kurie šiuo metu atsako į telefono skambučius, tariasi dėl dalykinių susitikimų, priima kvietimus. Jiedu abu įprasto kūno sudėjimo, nė iš tolo nepanašūs į augalotus gorilas prie durų, tačiau atstoja ištisą kariauną. Apmokyti Izraelyje, tarnavo Ugandoje, Argentinoje ir Panamoje. Vienas be perstojo kalba telefonu, kitas žvalgosi aplink – stebi kiekvieną žmogų, kiekvieną judesį, kiekvieną mostą. Panašiai kaip žodiniai vertėjai ir skrydžių valdymo tarnybos budėtojai kas penkiolika minučių jie keičiasi vaidmenimis – kad neprarastum budrumo, būtina pailsėti.

Ir vis dėlto ką gi jis veikia šiame renginyje? Jau seniai galėjo grįžti į viešbutį ir pabandyti numigti: jam nusibodo klausytis meilikavimų ir liaupsių, kas minutė kam nors šypsant kartoti, kad ne, neverta, jis neimsiąs vizitinės kortelės, nes tikrai pamesiąs. O itin įkyriems mandagiai siūlyti susisiekti su viena kuria sekretore (kaip ir dera, apsistojusia prabangiame viešbutyje Kru-

azetės bulvare, neturinčia teisės miegoti, tolydžio atsakinėjančia į telefono skambučius, į elektroninio pašto žinutes, ateinančias iš viso pasaulio kino teatrų drauge su penių ilginimo priemonių ir daugkartinių orgazmų reklaminiais skelbimais ir kitokiomis šiukšlėmis, kurių neįstengia nusijoti nė patys moderniausi filtrai). Nelygu, kokį sutartą ženklą galva duoda Džeivicas, vienas kuris jo parankinis arba praneša sekretorės adresą ir telefono numerį, arba pasiteisina, kad šiuo metu daugiau nebeturi jos vizitinių kortelių.

Taigi, ką gi jis veikia šiame renginyje? Los Andžele jau seniai būtų miegojęs, nors ir kaip vėlai grįžęs iš kokio nors pobūvio. Džeivicas žino atsakymą, bet nenori to pripažinti: jis bijo vienatvės. Ir pavydi žmogui, atėjusiam anksčiau už kitus ir siurbiančiam savo kokteilį: jis žiūri kažkur į tolį, iš pažiūros atsipalaidavęs, neapsimeta, kad labai užsiėmęs, turi itin svarbių reikalų. Džeivicas nutaria pasikviesti jį prie savo staliuko, kuo nors pavaišinti. Bet staiga pastebi, kad jo nebėra.

Tą pačią akimirką pajunta skaudų gylį pašonėn.

„Uodai. Šit kodėl man nepatinka pobūviai po atviru dangumi."

Pasikasęs įgeltą vietą, jis užčiuopia įsmigusį į kūną smeigtuką. Kas per netikę pokštai! Jis žvilgtelėja per petį ir daugmaž per du metrus tarp svečių pastebi juodaodį, iš šukuosenos sprendžiant, jamaikietį, kuris kvatoja įsimaišęs tarp moterų, žiūrinčių į jį pagarbiai ir podraug geismingai.

Jis pernelyg pavargęs, kad atsilieptų į provokacijas. Tegu tas juodaodis sau mano, kad labai smagiai pajuokavo – kuo gi daugiau jis galėtų patraukti žmonių dėmesį?

– Mulkis.

Abu palydovai iškart subruzda netikėtai pasikeitus šeimininko nuotaikai – juk ne veltui pasamdyti saugoti jį už keturis šimtus trisdešimt penkis dolerius per dieną. Vienas kyšteli ranką į užantį, kur po pažastimi kabo dėklas su automatiniu pistoletu, nepastebimu po švarku. Kitas mikliai, bet ne itin staiga pašokęs (šiaip ar taip, jie viešoje vietoje), atsiduria tarp juodaodžio ir šeimininko.

– Nieko tokio, – sako Džeivicas. – Pokštas, ir tiek.

Parodo jiems smeigtuką.

Tiedu mulkiai išmokyti atremti užpuolikus, jeigu šie puola kumščiais, ginkluoti šaunamuoju arba šaltu ginklu, apsaugoti šeimininką nuo pasikėsinimo į jo gyvybę ar fizinio susidorojimo. Viešbutyje jie pirmi įeina į kambarį pasirengę prireikus šauti. Nujaučia, kad toks ir toks žmogus turi ginklą (daugelyje pasaulio miestų tai įprastas dalykas) ir nenuleidžia nuo jo akies, kol įsitikina, kad jis nekelia grėsmės. Drauge su Džeivicu įlipę į liftą, sustoja iš abiejų pusių, dengdami šeimininką lyg gyva siena. Dar nė karto nebuvo išsitraukę savo pistoletų ir paleidę bent vieną šūvį – paprastai sugebėdavo kiekvieną nesusipratimą išspręsti žvilgsniu arba keliais ramiais žodžiais.

Nesusipratimai? Nuo to laiko, kai „draugai“ jį lydi, jis niekada neturėjo jokių nesusipratimų. Toks įspūdis, kad, vien būdami šalia, jie saugo jį nuo piktųjų dvasių ir visų užmačių.

– Tas žmogus... Na, tas, kuris atėjo vienas pirmųjų ir sėdėjo vienui vienas prie staliuko. Kaip manai, ar jis buvo ginkluotas? – klausia vienas.

Kitas sumurmėjo kažką panašaus į „galimas daiktas". Tačiau jis jau senokai išėjęs iš paviljono. O visą tą laiką, kol jis buvo viduje, jiedu nenuleido nuo jo akių, nes nežinia kur jis galėjo žiūrėti pro tamsius akinius.

Jie nusiramina. Vienas vėl imasi telefono, kitas nenutraukia žvilgsnio nuo jamaikiečio, kuris žiūri į juos be lašelio baimės. Kažkaip keistai jis elgiasi, bet jeigu vėl užsimanytų iškrėsti kokį pokštą, rytoj vietoj dantų turėtų įsidėti protezus. Viskas būtų atlikta greitai ir nepastebimai čia pat, paplūdimyje: vienas susidorotų su juo, o kitas palūkėtų, laikydamas pirštą ant pistoleto dirgiklio. Kartais tokie išpuoliai surengiami tam tyčia, kad asmens sargybiniai paliktų šeimininką be apsaugos. Tokie dalykai jiems ne pirmiena.

– Nieko baisaus.

– Priešingai. Kvieskite greitąją pagalbą. Aš nebejaučiu rankos.

12:44

Kokia laimė!

Ji visko tikėjosi šį rytą, tik ne susitikimo su žmogumi, kuris – tuo ji buvo tikra – gali pakeisti jos gyvenimą. Betgi jis čia, kaip paprastai nerūpestingai apsirengęs, sėdi su dviem draugais, nes šios žemės viešpačiams nebūtina rodyti, ką jie gali. Netgi turėti asmens sargybinių.

Morinos nuomone, žmones Kanuose galima suskirstyti į dvi kategorijas:

a) įdegusieji, kurie ištisą dieną praleidžia kaitindamiesi saulėje, nes jie jau yra nugalėtojai ir turi skiriamąjį ženklą, su kuriuo gali įeiti ten, kur įleidžiami tik Festivalio dalyviai ir svečiai. Grįžę į viešbutį, jie randa krūvą kvietimų ir didžiąją jų dalį išmeta į šiukšlinę;

b) blyškieji, kurie bėgioja iš vieno nykaus biuro į kitą, dalyvauja įvairiose perklausose, kartais netgi labai sėkmingai, bet pasimeta gausybėje puikių pasiūlymų, ištveria tikrą siaubą ir pagaliau išsikovoja vietą po saule (tarp įdegusiųjų) tik todėl, kad sugeba užmegzti pravarčias pažintis su naudingais žmonėmis. Džeivicas Vaildas puikuojasi pavydėtinu įdegiu.

Festivalis, dvylika dienų vykstantis nedideliame Pietų Prancūzijos mieste, renginys, kurio metu pašėlusiai pašoka kainos, gatvėmis važinėja tik automobiliai su ypatingais leidimais, oro uoste leidžiasi privatūs lėktuvai, o paplūdimiuose knibžda modeliai, apsiriboja ne vien fotografų apspiestu raudonuoju kilimu, kuriuo į Suvažiavimų rūmus virtine traukia kino žvaigždės. Kanai – tai ne tik madų paroda, tai kinas!

Akis žilpina daugiausia prabanga ir spindesys, tačiau tikroji Festivalio dvasia – tai milžiniška kino rinka: pirkėjai ir pardavėjai, suvažiavę iš viso pasaulio, susitikę derasi dėl kino filmų, aptaria investicijas ir idėjas. Per vieną dieną paprastai sudaroma keturi šimtai sandorių, ir tai daugiausia vyksta tam laikui išnuomotuose apartamentuose, kur žmonės, nepatogiai įsitaisę tarp lovų, skundžiasi karščiu, reikalauja mineralinio vandens ir išskirtinio dėmesio, o filmų pardavėjai, vos tvardydami nervus, jiems pataikauja su sustingusia šypsena lūpose. Jie turi viską ištverti, tenkinti visas užgaidas – įrodyti, kad jų gaminys pareikalavo kelerių metų darbo.

Tuo metu, kai tie keturi tūkstančiai aštuoni šimtai naujų filmų grumiasi ragais ir nagais, kad tik ištrūktų iš viešbučio kambario ir pagaliau pasirodytų kino teatrų salėse, svajonių pasaulis pamažu sukasi priešinga kryptimi: skinasi kelią naujausios technologijos, darbe nusikamavę žmonės, vis labiau nesijausdami saugūs gatvėje, vis rečiau išeina iš namų ir tenkinasi kabeline televizija, už menkutę kainą siūlančia daugmaž penkis šimtus filmų per dieną.

Ir baisiausia, kad nūnai internetas kiekvienam suteikia galimybę tapti režisieriumi. Tam tikruose voratinklio puslapiuose galima pamatyti, kaip mažyliai žengia pirmuosius žingsnius, kaip karo veiksmų zonose vyrams ir moterims kapojamos galvos, kaip moterys malonumo dėlei rodosi nuogos, puikiai išmanydamos, kad tuo malonumu mėgaujasi ir vienišas internautas, sėdintis prie savo kompiuterio ekrano. Galima pamatyti žmones, šalančius Centrinėje geležinkelio stotyje, tiesiogiai nufilmuotas katastrofas, sporto varžybas, madų demonstravimą, slapta vaizdo kamera nufilmuotus žmones, pakliuvusius į dviprasmišką padėtį.

Kas be ko, žmonės perdėm nesėdi namuose. Tačiau leidžia pinigus gardiems valgiams restoranuose ir elegantiškiems drabužiams, nes visa kita gauna iš aukštos raiškos televizorių ir kompiuterių ekranų.

Kino filmai. Jau seniai dingo praeityje tie laikai, kai visi įsimindavo „Auksinės palmės šakelės“ laureatus. Dabar netgi diduma pernykščio Festivalio dalyvių, paklausti, kas pernai laimėjo „Palmės šakelę“, vargu ar sugebėtų teisingai atsakyti. „Regis, rumunas“, – tartų vienas. „Na jau ne, esu tikras, kad laimėjo vokietis“, – paprieštarautų kitas. Paskiau slapčia dirstelėtų į katalogą ir pamatytų, kad didįjį prizą laimėjo italas, kurio filmai demonstruojami tik kino kūrėjų sinematekose.

Kino teatrai, atsigavę po nuožmių varžybų su vaizdajuosčių nuomos parduotuvėmis, regis, vėl išgyvena nuosmukį: neįmanoma varžytis su interneto nuomos firmomis, visuotiniu piratavimu, laikraščiais, kaip nemokamą priedą platinančiais senus fil-

mus, įrašytus į skaitmeninius vaizdo diskus. Pamažu kino filmų platinimas darosi chaotiškas: kartais, kai filmas labai brangus, studija reikalauja demonstruoti jį tuo pat metu daugelyje kino teatrų, ir todėl beveik nebelieka vietos kitiems filmams, ieškantiems laimės kino rinkoje.

Tie, kurie vis dėlto išdrįsta rizikuoti, nepaisydami jokių perspėjimų ir priešingų ženklų, pernelyg vėlai susipranta, kad vien kokybės negana. Kad filmas pasiektų didžiųjų valstybių sostinių kino teatrus, reikia nežmoniškai didelių įdėjimų: apmokėti laikraščiams ir žurnalams ištisus puslapius skelbimų ir rašinių, rengti pobūvius ir pristatymus, spaudos konferencijas, keliones, pirkti vis sudėtingesnę kino filmavimo aparatūrą, samdyti vis brangesnius specialistus, tolydžio mąžtant darbo rankų pasiūlai. Ir pati didžiausia bėda – kino filmo platintojas.

Vis dėlto kiekvienais metais iš naujo prasideda klajonės, surašomos tikslios dienotvarkės, Superklasės atstovai domisi viskuo, išskyrus tuo, kas vyksta ekrane, televizijos bendrovės žada mokėti dešimtadalį kainos, siūlydamosi „pagerbti" režisierių ir parodyti jo kūrinį mažajame ekrane, pasigirsta prašymų paredaguoti visą filmą, kad nebeliktų „šeimos orumą" žeidžiančių detalių, reikalavimų peržiūrėti kai kurias vietas, pažadų (niekad netesimų) pasirašyti sutartį ateinančiaisiais metais, jeigu scenarijus būsiąs perrašytas iš naujo ir labiau išplėtota tokia ir tokia tema.

Žmonės klausosi ir pritaria, nes neturi kitos išeities. Pasaulį valdo Superklasė: ji kalba švelniu balsu, maloniai šypsosi, bet jos žodis lemiamas, galutinis. Ji žino. Ji sutinka arba atmeta. Galia jos rankose. O kai žmogus turi galią, jis nesitaria su niekuo, iš-

skyrus save. Tačiau dar ne viskas prarasta. Ne tik romanuose, bet ir tikrovės pasaulyje esama didvyrių.

Morina didžiuojasi: prieš jos akis – didvyris! Po dviejų dienų pagaliau įvyks ilgai lauktas susitikimas, pareikalavęs trejų metų triūso, svajonių, telefono skambučių, kelionių į Los Andželą, dovanų, pokalbių su „Paslaugų banko" kolegomis, buvusio meilužio užtarimo – jiedu drauge mokėsi kino fakultete, bet vėliau jis nutarė, kad kur kas saugiau dirbti specializuotame kino žurnale negu rizikuoti gyvybe ir pinigais.

„Gerai, šnektelsiu su juo, – pažadėjo buvęs meilužis. – Tačiau Džeivicas Vaildas nieko nebijo, net žurnalistų, kurie jo filmus gali arba išliaupsinti, arba sutrypti į purvą. Jis nieko nepaiso. Mes jau ketinome parengti apie jį reportažą – pabandyti suprasti, kaip jam pavyksta savo rankose laikyti tiek kino teatrų savininkų, tačiau šia tema nepanoro prašnekti nė vienas iš tų, kurie su juo dirba. Pašnekėsiu, bet žinok, kad jis nepakenčia spaudimo."

Pašnekėjo. Susitarė, kad šis pažiūrės „Požemio paslaptis". Rytojaus dieną jis paskambino ir paskyrė jai pasimatymą Kanuose.

Morina netgi nedrįso prisipažinti, kad nuo jos būsto iki jo biuro – vos dešimt minučių kelio taksi, tad jie susitarė susitikti tolimame Prancūzijos mieste. Ji nusipirko lėktuvo bilietą į Paryžių, visą dieną traukiniu bildėjo iki Kanų, niūriam penktos kategorijos viešbučio administratoriui parodė savo dokumentą, įsitaisė vienutėje, kur, eidama į vonios kambarį, turėjo žirglioti per savo lagaminus, ir vėl – savo buvusio meilužio dėka – gavo kvietimų į nereikšmingus renginius, tokius kaip naujos degtinės

rūšies degustacija arba naujo sportinių marškinėlių fasono pristatymas. Gauti leidimą į Festivalių rūmus jau buvo per vėlu.

Ji iššvaistė daugiau pinigų, nei leido jos biudžetas, keliavo daugiau nei dvidešimt valandų, tačiau pasiekė savo tikslą – jai pažadėta dešimties minučių audiencija. Buvo įsitikinusi, kad galų gale išeis su sutartimi kišenėje ir kad jai atsivers šviesi ateitis. Didelio čia daikto, kad kino pramonė išgyvena krizę! Bene filmai (nors dabar jų ir mažiau) nesusilaukia sėkmės? Bene miestuose nemirga marga naujų kino filmų skelbimų? O apie ką rašo garsenybių žurnalai? Apie kino aktores! Morina žinojo – ar veikiau buvo įsitikinusi, – kad kinas, kurio mirtis jau buvo skelbiama daug kartų, tebėra gyvas. „Kinui galas!“ – buvo skelbiama, kai atsirado televizija. „Kinui galas!“ – buvo skelbiama, kai atsirado vaizdajuosčių nuomos parduotuvės. „Kinui galas!“ – buvo skelbiama, kai internete atsivėrė kelias į piratavimo puslapius. O kinas tebėra, jis čia, šiame nedideliame, tik Festivalio pelnytos šlovės Viduržemio jūros mieste, jo gatvėse.

Dabar svarbiausia – nepraleisti šios iš dangaus nukritusios progos. Ir sutikti su viskuo, visiškai viskuo. Džeivicas Vaildas čia. Jis jau matė jos filmą. Tema parinkta taškas į tašką: lytinis išnaudojimas, savanoriškas arba priverstinis, sukėlė didelį žiniasklaidos dėmesį, kai visą pasaulį pašiurpino ištisa virtinė pasibaisėtinų atvejų. Pats tinkamiausias metas iškabinti „Požemio paslapčių“ skelbimus visuose Džeivico kontroliuojamuose kino teatruose.

Džeivicas Vaildas, apsigimęs maištininkas, aukštyn kojomis apvertė sistemą, pagal kurią filmai pasiekdavo žiūrovus. Robertas Redfordas vienintelis bandė daryti kažką panašaus, kai įkūrė

nepriklausomų filmų festivalį (Sundance Film Festival), tačiau ir jis, ištisus dešimtmečius dėdamas nežmoniškas pastangas, nesugebėjo įsiveržti į pasaulį, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Europoje ir Indijoje valdžiusį šimtus milijonų dolerių. Na, o Džeivicas Vaildas tapo nugalėtoju.

Džeivicas Vaildas, kino kūrėjų gelbėtojas, žmogus legenda, mažumos sąjungininkas, aktorių draugas, naujasis mecenatas, sukūręs labai protingą sistemą (Morina nesuvokė, kaip ji veikia, bet savo akimis matė jos rezultatus), sugebėjo perimti savo žinion viso pasaulio kino teatrus.

Džeivicas Vaildas paskyrė jai dešimties minučių susitikimą rytojaus dienai. Tai galėjo reikšti tik viena: jis priima jos projektą, ir dabar belieka aptarti detales.

„Aš sutiksiu su viskuo. Visiškai viskuo", – kartoja Morina.

Savaime suprantama, per dešimt minučių neįmanoma papasakoti, kas atsitiko per pastaruosius aštuonerius metus (kitaip sakant, ketvirtadalį gyvenimo), kuriuos ji paaukojo kurdama filmą. Beprasmiška aiškinti, kaip ji studijavo kino fakultete, filmavo reklaminius klipus, pastatė du trumpametražius filmus, sulaukusius nepaprasto pasisekimo provincijos miesteliuose ir Niujorko baruose, kur rengiamos „alternatyvaus kino" peržiūros. Kaip banke įkeitė iš tėvų paveldėtą namą, kai reikėjo surinkti lėšų savo filmui. Kad supranta, kad šis susitikimas – jos paskutinė galimybė, nes antro namo ji neturi, tad nieko daugiau negalėtų įkeisti.

Ji stebėjo savo bendramokslius, kurie po ilgos kovos galiausiai pasirinko jaukų vis labiau įsiviešpataujančios komercinės reklamos pasaulį arba susirado nuobodų, bet užtat saugų darbą vienoje iš

daugybės bendrovių, kurpiančių televizijos serialus. Jai nebuvo su jais pakeliui: kai jos trumpametražiai filmai susilaukė pasisekimo, ji ėmė svajoti apie didžius darbus ir jau nebegalėjo suskliausti sparnų.

Ji buvo įsitikinusi esanti pašaukta šį pasaulį paversti vieta, patogesne gyventi ateities kartoms. Susivienijus su tokiais pat kaip ji, įrodyti, kad menas – tai ne vien pramoga, skirta pakrikusiai visuomenei linksminti. Atskleisti jos vadovų ydas ir trūkumus, gelbėti vaikus, šiuo metu kažkur Afrikoje mirštančius iš bado. Kelti aikštėn aplinkosaugos bėdas. Grumtis su socialine nelygybe.

Aišku, tai pretenzingas projektas, tačiau Morina įsitikinusi, kad jai nepritrūks atkaklumo jį įvykdyti. Pirmiausia reikia apsivalyti dvasią ir pasitelkti jėgas, kuriomis ji visada vadovaujasi: meilę, mirtį, galią ir laiką. Būtina mylėti, nes mus visus myli Dievas. Būtina suvokti mirties neišvengiamumą, kad galėtum labiau mėgautis gyvenimu. Būtina kovoti, kad galėtum augti, – tačiau neįkliūti į spąstus, kuriuos paspendžia išsikovota galia, nes, kaip žinia, galia nieko verta. Galiausiai būtina įsisąmoninti, kad siela – nors ir nemirtinga – pavaldi laikui, teikiančiam jai visas galimybes, bet drauge ir nubrėžiančiam tam tikras ribas.

Vis dėlto, kad ir būdama pavaldi laikui, siela gali darbuotis prie to, kas jai teikia džiaugsmo ir malonumo. Ir Morinos filmai bus indėlis į jos akyse krinkantį pasaulį, gyvenimo kaitą, žmonijos tobulėjimą.

Mirus tėvui, kuris visą gyvenimą skundėsi neturėjęs galimybių daryti tai, kas miela širdžiai, ji suprato labai svarbų dalyką: žmogus keičiasi ir tobulėja kaip tik krizinėmis aplinkybėmis.

Ji nenorėjo sekti tėvo pėdomis. Būtų nesmagu prisipažinti savo dukteriai: „Norėjau ir vienu metu net galėjau pastatyti viską ant kortos, bet neišdrįsau." Gavusi palikimą iškart suprato, kad šis jai atiteko tik vienam tikslui: padaryti tai, kas skirta likimo.

Ji priėmė iššūkį. Kitaip nei kitos paauglės, svajojančios tapti kino žvaigždėmis, ankstyvoje jaunystėje ji troško pasakoti istorijas, idant jos skatintų ateities kartas juoktis ir svajoti. Didžiausias pavyzdys jai buvo „Pilietis Keinas", filmas apie radijo komentatorių, išdrįsusį kritikuoti galingą amerikiečių spaudos magnatą, filmas, tapęs klasika ne tik dėl savo fabulos, bet ir todėl, kad novatoriškai ir kūrybiškai kėlė etines ir technines savo laikotarpio problemas. Vienu vieninteliu filmu jo kūrėjas įamžino savo vardą.

„Savo pirmuoju filmu."

Orsonas Velsas pasiekė tų aukštumų savo debiutu. Ir vėliau nieko panašaus nesugebėjo sukurti. Be to, visai nuėjo nuo scenos (kartais taip atsitinka), ir dabar jį prisimena nebent kino fakultetų dėstytojai per paskaitas. Nėra abejonės, kad ilgai netrukus kas nors „vėl atskleis" jo genijų. Velsas ne tik paliko žmonijai „Pilietį Keiną", bet ir įrodė, kad žengęs pirmą gerą žingsnį, režisierius niekada gyvenime nebus pamirštas. Ji pasistengsianti, kad niekas jos nepamirštų. Ji davusi sau žodį visada atminti, kokius sunkumus jai teko įveikti, ir daryti viską, kad žmogus pagaliau galėtų jaustis oriai.

O kadangi pirmas gali būti tik vienas filmas, į vienintelį savo projektą ji nukreipė visas fizines jėgas, visas maldas, visus jausmus. Priešingai nei jos kolegos, į visas puses siuntinėjantys sce-

narijus, pasiūlymus, sumanymus, dirbantys iškart prie kelių projektų ir nepasiekiantys jokių rezultatų, Morina visomis išgalėmis ir visa širdimi atsidėjo savo „Požemio paslaptims" – istorijai apie penkių vienuolių santykius su lytiniu maniaku. Užuot bandžiusios jį sugrąžinti į tikėjimo tiesos kelią, jos prieina prie išvados, kad vienintelė išeitis – priimti jo sugedusio pasaulio normas ir atsiduoti jam fiziškai, kad per meilę jis pažintų Dievo didybę.

Jos planas buvo labai paprastas. Holivudo aktorės, nors ir kokios garsios jos būtų, vos sulaukusios trisdešimt penkerių, paprastai dingsta iš ekranų. Kurį laiką jos tebesirodo garsenybių žurnalų puslapiuose, dalyvauja labdaros vakarėliuose, iškilmėse, humanitarinės pagalbos renginiuose, o pastebėjusios, kad galutinai nueina nuo scenos, – bando patraukti visuomenės dėmesį vedybomis, skyrybomis, viešais skandalais, tačiau buvusią šlovę pasiseka susigrąžinti nebent keliems mėnesiams, kelioms savaitėms ar kelioms dienoms. Tuo metu, kai, likusios nuošaly, pamažu grimzta į nežinią, pinigai joms nebeturi jokios reikšmės: jos griebiasi bet kokio pasiūlymo, kad tik galėtų vėl pasirodyti ekranuose.

Morina susisiekė su moterimis, kurios prieš dešimtį metų spindėjo šlovės viršūnėje, o dabar, jausdamos žemę slystant iš po kojų, beviltiškai stengiasi grįžti ten, kur kadaise viešpatavo. Scenarijus buvo puikus; išsiuntinėjo jį aktorių agentams, kurie pareikalavo pasakiškų honorarų, ir gavo neigiamą atsakymą. Tada pabandė belstis į kiekvienos duris; pranešė joms, kad jau turi pinigų projektui, ir pagaliau visos sutiko – su ta sąlyga, kad niekas nesužinotų, kad jos dirba beveik už dyką.

Tokioje srityje kaip kinas neįmanoma pradėti dirbti kukliai ir nedrąsiai. Retkarčiais sapne ją aplankydavo Orsono Velso šmėkla: „Griebkis to, kas tau atrodo neįmanoma. Nepradėk nuo žemiausio laiptelio, nes jau dabar ant jo stovi. Greitai lipk aukštyn, kol niekas nenuvertė kopėčių. Jeigu bus baisu – pasimelsk ir kopk aukštyn." Ji turėjo puikų scenarijų, pasitelkė geriausius aktorius ir buvo tikra, kad reikia pastatyti tokį filmą, kurį priimtų didžiosios studijos ir platintojai, bet svarbiausia – sukurti didelės meninės įtaigos kūrinį. Būtina ir privalu užtikrinti meninę vertę ir komercinę sėkmę. Visa kita, ką gi, visa kita priklauso nuo daugelio dalykų: tai ir kritikai, visada linkę į protinę masturbaciją, nesuprantamą tikriems kino mėgėjams, ir nedideli alternatyvaus kino teatrai, iš kur kasdien išeina būreliai žiūrovų ir, susirinkę baruose, rūkydami aptaria kokią nors sceną (beje, dažniausiai suprasdami ją visiškai kitaip, nei sumąstyta režisieriaus), ir patys režisieriai, per spaudos konferencijas aiškinantys, kas ir taip turėtų būti akivaizdu, ir profesinių sąjungų reikalavimai didesnės valstybės paramos šalies kinui, ir kultūros žurnaluose spausdinami intelektualų pareiškimai ir kreipimaisi, po begalinių diskusijų priimti susirinkimuose, kitaip sakant, tie patys skundai dėl menko vyriausybės dėmesio ir skurdaus menų rėmimo, ir vienas kitas didžiuosiuose laikraščiuose išspausdintas atsiliepimas, kurį perskaito tik suinteresuoti asmenys arba jų artimieji.

Kas gali pakeisti pasaulį? Superklasė. Tie, kurie ką nors daro. Kurie sugeba paveikti kuo didesnio žmonių skaičiaus elgesį, protą ir jausmus.

Todėl jai reikėjo susitikti su Džeivicu. Reikėjo pelnyti „Oskarą“. Reikėjo atsidurti Kanuose.

Kadangi to neįmanoma pasiekti „demokratiškai“ – diduma žmonių linkę nebent išsakyti savo nuomonę apie tai, ką ir kaip derėtų daryti, bet niekada nenori rizikuoti, – ji nepabūgo žaisti su ugnimi. Pasisamdė filmavimo grupę, kelis mėnesius redagavo scenarijų, prisikalbino geriausius – ir niekam nežinomus – operatorius, dailininkus, aktorius antraeiliams vaidmenims, siūlydama menkus pinigus, bet užtat žadėdama galimybę „sužibėti“. Visiems padarė milžinišką įspūdį penkios pagrindinės aktorės („Įsivaizduoju, kiek jos užsiprašė!“), ir iš pradžių visi reikalavo didelių honorarų, bet vėliau suprato, kad nepaprastai svarbu dalyvauti tokiame projekte, kuris papuoš jų kūrybinę biografiją. Morina taip užsikrėtė idėja, kad, rodės, jos entuziazmas atidarys visas duris.

Pagaliau beliko žengti paskutinį – lemiamą – žingsnį. Rašytojui arba kompozitoriui negana sukurti ką nors reikšminga: svarbiausia, kad jo kūrinys nedulkėtų stalčiuje ar ant lentynos.

Svarbiausia – su–ži–bė–ti!

Ji nusiuntė vaizdo įrašą tik vienam žmogui: Džeivicui Vaildui. Išnaudojo visas savo pažintis. Kantriai kentė pažeminimus, bet nesitraukė. Į ją niekas nekreipė dėmesio, bet ji, sukaupusi visą drąsą, neatlyžo. Ištvėrė patyčias, pašaipas tikėdama pergale, nes į savo darbą įdėjo širdį. Galiausiai scenoje pasirodė buvęs meilužis, ir Džeivicas Vaildas sutiko ją priimti.

Ji nenuleidžia akių nuo Džeivico, iš anksto mėgaudamasi ta valandėle, kurią jiedu praleis po dviejų dienų. Staiga pastebi, kad

jo kūnas suglemba, o žvilgsnis pastėrsta. Vienas jo draugas žvalgosi aplink, kraipo galvą į visas puses, laikydamas ranką po švarko atlapu. Kitas griebia mobilųjį telefoną ir karštligiškai renka numerį.

Kas atsitiko? Tikriausiai, kad nieko. Žmonės aplink šnekasi, geria, mėgaujasi Festivalio antrąja diena, pobūviais, saule, grožisi žaviomis moterimis.

Vienas vyras bando padėti Džeivicui atsistoti, išvesti į gryną orą, bet jis, regis, negali pajudėti. Ne, tikriausiai nieko bloga neatsitiko. Tiesiog padaugino išgerti. Nuovargis. Įtampa. Ne, negali būti, nieko bloga neatsitiko. Ji atvažiavo iš tolių toliausių, buvo taip arti tikslo, ir še tau...

Tolumoje girdėti automobilio sirena. Turbūt policija bando išvalyti kelią amžinai užsikimšusiomis gatvėmis kokiam nors itin svarbiam asmeniui.

Vienas vyriškis užkelia Džeivico ranką sau ant pečių ir kone vilkte velka durų link. Sirena artėja. Kitas vyriškis, tebelaikydamas ranką po švarko atlapu, žvalgosi aplink. Jųdviejų žvilgsniai netikėtai susitinka.

Vyriškis tempia Džeivicą taku, ir Morinai dingtelėja mintis, kaip toks iš pažiūros laibas žmogus pajėgia palyginti lengvai vilkti tokį storulį.

Sirenos kauksmas nutrūksta prie paviljono. Džeivicas dingsta iš akių kartu su savo draugu, o antras vyriškis, tebelaikydamas ranką po švarko atlapu, prieina prie Morinos.

– Kas atsitiko? – klausia išsigandusi Morina. Metų metus dirbdama su aktoriais, ilgainiui ji išmoko pažinti žmones: vy-

riškio veidas, lyg iškirstas iš akmens, atrodė kaip profesionalaus žudiko.

– Pati žinai, kas atsitiko, – atsako šis kažkokia negirdėta tartimi.

– Mačiau, kad jam pasidarė bloga. Kas atsitiko?

Vyriškis ištraukia ranką iš po švarko atlapo. Tą pačią akimirką Morinai dingteléja mintis šį menką incidentą paversti puikia galimybe.

– Ar negalėčiau kuo nors padėti? Ar negalėčiau eiti su jumis?

Vyriškis truputį nusiramina, tačiau seka kiekvieną jos judesį.

– Taip, su jumis. Aš gerai pažįstu Džeivicą Vaildą. Mudu seni draugai.

Sekundės dalelė jai pasirodo ilgesnė nei amžinybė – vyriškis staiga nusisuka ir, netardamas nė žodžio, sparčiais žingsniais nueina Kruazetės bulvaro link.

Morinos galvoje žaibiškai sukasi mintys. Kodėl šis žmogus pasakė, kad ji žinanti, kas atsitiko? Ir kodėl taip netikėtai nustojo ja domėtis?

Susirinkusieji nieko nepastebėjo, nebent išgirdo sirenos kauksmą, bet tikriausiai manė, kad, matyt, kas nors bus atsitikę gatvėje. Sirenos nedera su linksmybėmis, saule, alkoholiniais gėrimais, naudingomis pažintimis, žaviomis moterimis, išvaizdžiais vyrais, tiek išblyškusiais žmonėmis, tiek įdegusiais saulėje. Sirenos – tai jau kitas pasaulis, kur vyksta avarijos, katastrofos, nusikaltimai, ištinka širdies smūgiai, siaučia ligos.

Mintys Morinos galvoje nustoja žaibiškai suktis. Džeivicui kažkas atsitiko, ir tai – dangaus dovana. Ji puola prie durų, pa-

stebi, kaip draudžiama juosta vėl kaukdamas visu greičiu nulekia greitosios pagalbos automobilis.

– Ten mano draugas! – sušunka ji apsauginiui, budinčiam prie durų. – Kur jį išvežė?

Šis pasako ligoninės pavadinimą. Nė nesusimąstydama Morina šoka ieškoti taksi. Po dešimties minučių susiprotėja, kad taksi šiaip sau po miestą nevažinėja, juos prie viešbučių iškviečia durininkai, už tai dosniai atlyginami arbatpinigiais. Morina pinigų neturi, tad užeina į artimiausią picериją, išskleidžia miesto planą, kurį nešiojasi su savimi, ir sužino, kad iki ligoninės mažų mažiausia geras pusvalandis kelio bėgčia.

Didelio čia daikto, ir šiaipjau ji bėga visą gyvenimą.

12:53

– Labas rytas.

– Laba diena, – atsiliepia viena. – Jau po dvylikos.

Viskas taip, kaip ji įsivaizdavo. Penkios merginos, kaip du vandens lašai panašios į ją. Tik labai išsidažiusios, trumpais sijonėliais, giliomis iškirptėmis, subedusios nosis į savo mobiliuosius telefonus ir SMS žinutes.

Jos nesišneka, nes nėra prasmės: ir šiaip jau puikiai supranta viena kitą kaip giminingos sielos, visos kaip viena patyrusios tas pačias bėdas, ištvėrusios tuos pačius likimo smūgius, susidūrusios su tais pačiais iššūkiais. Visos stengiasi įsiteigti, kad svajonės neturi laiko ribų, kad gyvenimas gali pasikeisti bet kuriuo metu, kad anksčiau ar vėliau ateis lemtoji valanda, o dabar tiesiog tenka grūdinti valią.

Visos jos tikriausiai susiriejo su tėvais, įsitikinusiais, kad dukterys galop taps prostitutėmis.

Visos jos jau turėjo vaidmenų teatre, patyrė scenos džiaugsmą ir kančias, kai žiūrovų akys nukreiptos į jas, o salėje tvyro įtampa, spektaklio pabaigoje prasiveržianti audringais plojimais. Visos jos šimtus kartų vaizdavosi, kad parteryje sėdi bent vienas

Superklasės atstovas ir kad vieną gražią dieną po spektaklio jis ateis į persirengimo kambarį pasiūlyti ko nors itin svarbaus, ne tik pakviesti vakarienės, paprašyti vizitinės kortelės, pagirti už nuostabią vaidybą.

Visos jos jau tris ar keturis kartus buvo sulaukusios tokių svečių ir gerai žino, kad šis kelias niekur kitur neveda, tik į lovą vyriškio, kuris paprastai būna pagyvenęs, įtakingas, trokštantis nebent lengvos pergalės. Ir, deja, dažniausiai vedęs kaip visi dėmesio verti vyrai.

Visos jos turi jauną meilužį, tačiau, klausiamos apie šeimyninę padėtį, atsako: „Laisva ir nepriklausoma." Visos įsitikinusios, kad puikiai valdo padėtį. Visos šimtus kartų buvo girdėjusios, kad jos talentingos, tik neturėjo progos atskleisti talento, o štai dabar susitikusios žmogų, kuris iš pagrindų pakeisiąs jų gyvenimą. Visos jau ne kartą buvo patikėjusios šiais žodžiais. Ir brangiai užsimokėjusios už savo patiklumą ir pernelyg didelį pasitikėjimą savimi, kai rytojaus dieną, paskambinusios gerbėjui, išgirsdavo irzlią sekretorę griežtai atsisakant sujungti su savo viršininku.

Tokiais atvejais visos jos grasindavo papasakosiančios, kaip buvusios apgautos, parduosiančios šią istoriją sensacijų ištroškusiems laikraščiams. Nė viena to nepadarė, nes vis dar laikėsi nuomonės, kad „nedera susitepti aktorės vardo ir susigadinti ateities".

Galimas daiktas, viena kita – kaip ir Gabriela – kadaise vaidino kokiame nors mokyklos spektaklyje ir dabar svajojo įrodyti artimiesiems, kad turi didelių galimybių. Artimieji, tikriausiai matę savo dukteris reklaminiuose klipuose ar mieste išklijuotuo-

se kokias nors prekes garsinančiuose skelbimuose, pamiršo visus nesutarimus ir nuoširdžiai patikėjo, kad gyvenime jų laukia – šlovė ir prabanga.

Visos jos kadaise buvo įsitikinusios, kad svajonės išsipildo, kad vieną gražią dieną pasaulis pripažins jų talentą, kol galiausiai suprato, kad scenos pasaulyje viską lemia vienas vienintelis burtažodis: „Pažintys".

Vos tik atvykusios į Kanus, visos išsiuntinėjo savo albumus su gyvenimo aprašymu. Ir dabar vis tikrinasi savo mobilųjį telefoną, lankydamosi visur, kur tik įmanoma, bandydamos prasismelkti ten, kur neįmanoma, svajodamos, kad kas nors pakvies jas į pobūvį paūžauti iki paryčių arba net į pačią iškilmingiausią ceremoniją, visų svajonių viršūnę: ant raudonojo kilimo, nutiesto į Festivalio rūmus. Beje, pastaroji svajonė vargu ar buvo įgyvendinama – jos pačios tai suvokė ir širdyje su tuo susitaikė, kad, patyrus nesėkmę, būtų lengviau ištverti apmaudą ir kartėlį, kuris aptemdytų veidus, o juk visur ir visada jos privalo rodytis linksmos ir džiugios, nors slėgtų didžiausias liūdesys.

Pažintys.

Ne kartą susitikusios su žmonėmis, niekuo negalinčiais joms padėti, pagaliau jos užmezgė naudingų pažinčių. Kaip tik todėl jos čia ir atvažiavo, pakviestos vieno tų naudingų žmonių – prodiuserio iš Naujosios Zelandijos. Nė viena neklausė, ko kviečiamos; visos žinojo nebent, kad nevalia vėluoti: laikas brangus visiems, o ypač tiems, kurie darbuojasi kino pramonėje. Laiko neturėjo kur dėti tik šios penkios merginos, kurios laukiamajame zirzino savo mobiliuosius telefonus, sklaidė žurnalus, impulsyviai

siuntinėjo SMS žinutes tikrindamosi, ar šiandien dar kur nors nėra pakviestos, skambino draugams, nepamiršdamos priminti, kad šiuo metu jos labai užsiėmusios – atėjusios pas kino prodiuserį nepaprastai svarbaus pokalbio.

Gabriela turėjo eiti ketvirta. Ji bandė iš akių išskaityti, kaip sekėsi trims pirmosioms, kurios, nė žodžio netardamos, išėjo pro duris, tačiau jos visos buvo... aktorės. Mokėjo nuslėpti bet kokius jausmus – ir džiaugsmą, ir liūdesį. Viena po kitos ryžtingais žingsniais eidamos prie laukujų durų, tvirtu balsu palinkėjo sėkmės lyg sakydamos: „Be reikalo jaudinatės, mergelės, jums vis tiek nėra ko prarasti. Vaidmuo atiteks man."

Viena siena užtraukta juoda medžiaga. Ant grindų – įvairaus storio kabeliai, virš galvų kaitrinės lempos vielinio tinklo rėmeliais, baltas audeklas, ištemptas it skėtis šviesai sušvelninti. Garso aparatūra, ekranai, vaizdo kamera. Pakampėse – buteliai mineralinio vandens, metalinės dėžės, trikojai, išsklaidyti popieriaus lakštai, kompiuteris. Ant grindų sėdi akiniuota, kokių trisdešimt penkerių metų moteris, sklaido jos albumėlį su gyvenimo aprašymu.

– Šiurpu, – sako nepakeldama akių. – Šiurpu, – kartoja.

Gabriela nežino, ką daryti. Apsimesti, kad negirdi, pasitraukti į kampą, kur, gyvai šnekėdamiesi, keli technikai rūko vieną cigaretę po kitos, ar tiesiog nejudėti iš vietos.

– Pasibaisėtina, – neatlyžta moteris.

– Čia mano nuotraukos.

Neįmanoma suvaldyti liežuvio. Tekina perbėgo pusę miesto, beveik dvi valandas tūnojo laukiamajame, eilinį kartą sva-

jodama, kad pagaliau iš pagrindų pasikeis jos gyvenimas (beje, ilgainiui ji išmoko tramdyti savo nežabotą vaizduotę ir jaudinosi nebe taip audringai kaip anksčiau) ir ji nebeturės ko pulti į neviltį.

– Žinau, – atsako moteris nepakeldama akių nuo nuotraukų. – Ko gero, suplojai krūvą pinigų. Pasaulyje yra žmonių, kurie iš to gyvena: kurpia štai tokius albumėlius, gyvenimo aprašymus, moko aktorinio meno, žodžiu, užsidirba pinigų, naudodamiesi tokių kaip tu tuštybe.

– Jeigu jau taip šiurpu, tai ko gi mane kvietėte?

– Mums kaip tik reikalinga tokia šiurpybė.

Gabriela prapliumpa juoktis. Moteriškė pagaliau užverčia galvą ir apžvelgia ją nuo galvos iki kojų.

– Man patinka tavo drabužiai. Negaliu pakęsti vulgarių mergų.

Gabrielei atgimsta svajonės. Ima tankiau plakti širdis. Moteriškė atkiša jai popieriaus lakštą.

– Atsistok į paženklintą vietą.

Atsigręžusi į filmavimo grupę, sušunka:

– Baigiam rūkyt! Uždarykit langą, kad nebūtų pašalinių garsų!

„Paženklintoji vieta“ – tai du kryžmai priklijuoti prie grindų geltonos lipnios juostos gabalai. Taip patogiau dirbti filmavimo grupei: aktorius iš karto atsistoja į deramą vietą, nereikia tinkinti šviesų, stumdyti filmavimo kameros.

– Čia baisiai karšta, mane muša prakaitas. Ar negalėčiau nueiti į vonią truputį pasigražinti, pasipudruoti?

– Galėtum, aišku, galėtum. Bet tada nespėtume nufilmuoti scenos. Popiet reikia būtinai pristatyti nufilmuotą medžiagą.

Tikriausiai visos merginos, atsistojusios į šią vietą, klausia to paties ir gauna tą patį atsakymą. Verčiau negaišti laiko: eidama į nurodytą vietą Gabriela išsitraukia popierinę nosinaitę ir lengvai nusišluosto veidą.

Prie kameros eina operatorius, o Gabriela skuba greitosiomis perskaityti, kas parašyta popieriaus lakštelyje.

– Bandinys Nr. 25, Gabriela Šeri, Tomsono agentūra.

„Dvidešimt penkta?"

– Važiuojam! – sako akiniuotoji moteris.

Stoja tyla.

– „Negaliu tuo patikėti. Niekas nežudo be jokios priežasties."

– Dar kartą. Tu šnekiesi su savo mylimuoju.

– „Negaliu tuo patikėti. Niekas nežudo šiaip sau, be jokios priežasties."

– Žodžių „šiaip sau" nėra tekste. Manai, kad scenarijaus autorius, kelis mėnesius prakaitavęs prie teksto, negalėjo įterpti „šiaip sau"? Manai, jis neiškedeno, neišbraukė visų tuščių, beprasmiškų žodžių?

Gabriela atsidūsta. Išskyrus kantrybę, ji neturi nieko prarasti. Netrukus galės daryti, kas tik šaus į galvą: išeis iš čia, nudroš į paplūdimį arba grįš namo, nusnaus. Reikia pailsėti ir deramai atrodyti vakarop, kai prasideda kokteiliai.

Ją apima keista, saldi palaima. Staiga ji pasijunta mylima, globojama, apsidžiaugia, kad ji gyva. Niekas jos nevertė čia ateiti, vėl kęsti pažeminimą. Pirmą kartą gyvenime suvokia savo galią, apie kurią anksčiau nė nenutuokė.

– „Negaliu tuo patikėti. Niekas nežudo be jokios priežasties."

– Toliau.

Akiniuotoji be reikalo skubino. Gabriela pati jau buvo pasirengusi tarti tolesnius žodžius.

– „Gal geriau nueitume pas gydytoją. Man regis, tau reikia pagalbos."

– „Ne", – atsiliepia akiniuotoji, atlikdama jos mylimojo vaidmenį.

– „Ką gi. Kaip sau nori. Verčiau eikime pasivaikščioti, ir tu man papasakosi, kas atsitiko. Aš tave myliu. Jeigu niekam pasaulyje tu nerūpi, tu man visų brangiausias."

Lakštelyje daugiau nė žodžio. Studijoje tylu. Visa erdvė tarsi prisipildo keistos energijos.

– Pasakyk laukiančiai merginai, kad gali eiti namo, – įsako kažkam akiniuotoji.

Nejaugi įvyko tai, apie ką ji svajojo?

– Dabar eik į prieplauką Kruazetės bulvaro gale: ten, kur prasideda Palmių alėja, be penkių minučių antrą popiet tavęs lauks kateris, su juo nuvažiuosi pas poną Gibsoną. Vaizdo įrašą jau išsiunčiame dabar, tačiau jis pageidauja susipažinti su tais, kurie, galimas daiktas, dirbs su mumis.

Gabriela nejučia ima šypsotis.

– Aš sakau: „Galimas daiktas." Nieko nežadu.

Net ir po tų žodžių šypsena negęsta. Gibsonas!

13:19

Ant nerūdijančio plieno stalo tarp inspektoriaus Savua ir teismo medicinos eksperto guli graži kokių dvidešimties metų mergina, visiškai nuoga. Negyva.

– Jūs taip manote?

Ekspertas eina prie kriauklės, irgi nerūdijančio plieno, nusimauna gumines pirštines, sviedžia jas į šiukšlinę ir atsuka čiaupą.

– Nė kiek neabejoju. Nė menkiausio narkotikų pėdsako.

– Tai kas gi atsitiko? Tokia jauna... Nejaugi infarktas?

Girdėti vien vandens šniokštimas. „Jie niekada nesugalvoja nieko nauja: narkotikai, infarktas, kas nors panašaus." Ekspertas mazgojasi rankas ilgiau nei reikėtų: visada ne pro šalį truputį patampyti nervus. Išsitrina rankas dezinfekciniu skysčiu ir sumeta į šiukšlinę visus vienkartinius instrumentus, kuriais naudojosi skrodimo metu. Paskiau apsisukęs pasiūlo inspektoriui atidžiai apžiūrėti visą merginos kūną.

– Nesivaržykite, apžiūrėkite nuo galvos iki kojų: juk jums, policininkams, dera būti itin pastabiems.

Savua kruopščiai apžiūri kūną. Vienu metu, kai jis ketina kilstelėti merginos ranką, ekspertas jį sustabdo:

– Nelieskite.

Inspektoriaus žvilgsnis sliuogia nuogu merginos kūnu. Jis jau nemažai žino apie ją: Olivija Martins, portugalė, jos mylimasis – jaunuolis, oficialiai niekur nedirbantis, nuolatinis Kanų naktinių barų lankytojas, šiuo metu apklausiamas policijos komisariate. Teisėjas davė leidimą padaryti kratą jo bute, ir ten rasta kelios ampulės su THC (tetrahidrokanabinoliu, pagrindiniu marihuanos haliucinogeniniu elementu, aktyviąja medžiaga, kuri, sumaišyta su sezamo aliejumi, netenka specifinio kvapo ir daro kur kas didesnį poveikį nei įkvepiama rūkant „žolę"). Be to, aptikti šeši pakeliai kokaino – po vieną gramą kiekviename. Kruvina paklodė nusiųsta ištirti į laboratoriją. Smulkus prekiautojas kvaišalais, ir tiek. Policijai žinomas, kelis kartus sėdėjęs kalėjime, tačiau niekada neturėjęs polinkio į smurtą.

Olivija. Net ir mirusi ji atrodė žavi. Juodi antakiai, vaikiškas veidas, krūtinė... „Ne, apie tai nedera galvoti. Juk aš – profesionalas."

– Nieko ypatinga nepastebėjau.

Ekspertas šypsosi, ir inspektorių Savua šiek tiek dirgina jo pasipūtimas. Šis parodo jam mažytę, beveik nepastebimą mėlynę ant kaklo virš kairiojo peties ir dar vieną ant dešiniojo šono tarp šonkaulių.

– Vartodamas specialius terminus, galėčiau pareikšti, kad, užspaudus jungo veną ir miego arteriją ir drauge tokia pat jėga paveikus tam tikrą nervų rezginį, viršutinę kūno dalį ištiko staigus ir visiškas paralyžius...

Savua neatsako nė žodžio. Teismo medicinos ekspertas supranta, kad tokiomis aplinkybėmis nedera puikuoti savo išma-

nymu. Jam sugrunda širdis: kas dieną jis bendrauja su mirtimi, gyvena tarp mirusiųjų ir niekada nešypsančių žmonių, ne be reikalo vaikai verčiau nepasakoja, kuo dirba tėvas, o ir svečiuose tenka daugiau patylėti, nes žmonėms nepatinka kraupios istorijos. Jau ne kartą jam kilo mintis, ar kadaise tik nebus apsirikęs rinkdamasis profesiją.

– Kitaip sakant, ji pasmaugta.

Savua tyli. Galvoje pašėlusiai sukasi mintys: negi įmanoma vidury dienos pasmaugti žmogų Kruazetės bulvare? Jos tėvai papasakojo, kad duktė rytą išėjo iš namų prekiauti – beje, neteisėtai, nes šie gatvės prekeiviai nemokėjo mokesčių ir neturėjo teisės verstis savo amatu. „Nors tai neturi nieko bendra su byla."

– Be kita ko, – toliau kalba ekspertas, – šis atvejis ypatingas tuo, kad smaugiant paprastai ant pečių lieka žymės, liudijančios vykusias grumtynes: kažkas griebė auką už gerklės, o ji priešinosi. Šiuo atveju žudikas viena ranka, ar veikiau vienu pirštu, užspaudė veną, kuria kraujas patenka į smegenis, o kitu paralyžiavo kūną, kad auka nesipriešintų. Tokį dalyką gali atlikti tik labai patyręs ir žmogaus anatomiją išmanantis nusikaltėlis.

– O gal ji buvo nužudyta kitur ir pernešta ten, kur ją aptikome?

– Tokiu atveju ant kūno būtų likę vilkimo žymių. Aš pirmiausia apžiūrėjau, ar ant kojų ir rankų nėra mėlynių, nes iškart įtariau žmogžudystę. Tačiau neradau ir padariau išvadą, kad nusikaltėlis tikrai buvo vienas. Vienui vienas. Be kita ko, per daug nesigilindamas į technines detales, norėčiau pridurti, kad esama ir kitokių smurtinės mirties požymių. Pavyzdžiui, šlapimo nelaikymas ir...

– Ką jūs tuo norite pasakyti?

– Kad ji nužudyta ten, kur buvo rasta. Kad, sprendžiant iš pirštų atspaudų, žudikas buvo vienas. Ir kad žudikas buvo jai pažįstamas, nes ji nė nebandė bėgti. Kad jis sėdėjo jai iš kairės. Kad tikriausiai jis patyręs žudikas ir puikiai išmano kovos menus.

Savua padėkoja linktelėdamas galvą ir skubiai neria į gatvę. Pakeliui telefonu paskambina į policijos komisariatą, kur apklausiamas mirusiosios vaikinas.

– Kvaišalus meskite iš galvos, – pataria jis. – Jūsų rankose žudikas. Išpeškite iš jo viską, ką jis išmano apie kovos menus. Skubu tiesiai pas jus.

– Ne, verčiau važiuokite tiesiai į ligoninę, – atsiliepia balsas kitame laido gale. – Regis, turime dar vieną bėdą.

13:28

Skriedama virš paplūdimio, žuvėdra pastebėjo pelę. Nusileidusi iš padangių, paklausė:

– O kur tavo sparnai?

Kiekvienas Žemės gyvis šneka savo kalba, ir pelė nesuprato, ko jos klausia žuvėdra, bet pastebėjo du keistus kuokštus, styrančius iš abiejų pusių, ir tarė sau:

– Vargšelė, matyt, kuo nors serga.

Pastebėjusi, kad pelė spokso į jos sparnus, žuvėdra pagalvojo:

– Vargšelė, turbūt ją bus užpuolusios kokios nors pabaisos, atėmė jai balsą ir nuplėšė sparnus.

Susigraudinusi žuvėdra pasičiupo pelę į snapą ir iškilo aukštai į padangę. „Bent jau išsigydys nuo gimtinės ilgesio“, – pagalvojo skrisdama. Paskiau àtsargiai patupdė pelę ant žèmės.

Kelis mėnesius pelė nežinojo kur dėtis iš sielvarto: juk pabuvojo aukštybėse, išvydo gražų platų pasaulį. Tačiau ilgainiui vėl apsiprato su savo pelės būtimi ir pagalvojo, kad veikiausiai bus susapnavusi visą tą stebuklą.

Šią pasaką jis buvo girdėjęs vaikystėje. Tačiau dabar jis pats aukštybėse, iš padangių mato žalsvai žydrą jūrą, prašmatnias jachtas, mažyčius it skruzdėlytės žmones, paviljonus paplūdimyje, kalvas, o kairėje – horizontą, už kurio slypi Afrika su visomis savo bėdomis.

Sparčiai artėja žemė. „Kada tik įmanoma, reikia stengtis žiūrėti į žmones iš aukšto, – taria pats sau. – Tik tuomet galima pastebėti, kokie jie yra iš tikrųjų ir kokie jie menki."

Eva iš pažiūros lyg nuobodžiauja, lyg ko sudirgusi. Hamidui niekada nepavyksta įspėti, kas darosi žmonos galvoje, nors jiedu gyvena drauge jau dvejus metus. Kas be ko, Kanuose visiems nelengva, bet jis negali išvykti anksčiau nei numatyta: ji jau seniai turėjo susitaikyti su mintimi, kad dabartinio jos vyro gyvenimas menkai kuo skiriasi nuo buvusiojo – privalomi kviestiniai pietūs, renginiai, kone kasdien vis kita šalis, kitas žemynas, kita kalba...

„Įdomu, ar ji visada buvo tokia, ar... galbūt... ji manęs nebemyli?"

Nevalia taip galvoti. Liaukis, sutelk mintis į ką nors kita.

Gaudžiant varikliams, įmanoma susikalbėti tik naudojantis specialia įranga. Tačiau Eva nė nepalietė ausinių su mikrofonu, kabančių prie jos krėslo, ir netgi dabar jis nieko nepeštų, jei paprašytų jas užsidėti, norėdamas tūkstantąjį kartą jai pasakyti, kad jo gyvenime už ją nėra nieko brangesnio, kad jis padarysiąs viską, kas įmanoma, kad tik jai patiktų pirmasis apsilankymas Festivalyje: sistema įrengta taip, kad lakūnai girdi keleivių pokalbius, o Eva nemėgsta viešai rodyti jausmų.

Stiklinis burbulas leidžiasi į prieplauką. Jau matyti „maibachas", pats brangiausias ir moderniausias pasaulyje limuzinas.

Dar prabangesnis nei „rolsroisas". Dar kelios minutės – ir jie sėdės viduje, kur skambės lengva muzika, o šalia pat bare stovės atšaldytas šampanas ir pats geriausias pasaulyje mineralinis vanduo.

Jis žvilgteléja į platininį laikrodį, vieną iš pirmųjų patentuotų modelių, pagamintų nedidelėje Šafhauzeno miesto gamykloje. Priešingai nei moterys, švaistančios didžiausius pinigus papuošalams, laikrodis – vienintelė brangenybė, kurią gali sau leisti gerą skonį turintis vyriškis, ir tiktai tikri žinovai gali įvertinti modelį, labai retai matomą prabangių žurnalų reklaminiuose skelbimuose.

Beje, tai ir yra tikrasis rafinuotumas: žinoti, kur galima rasti tai, kas geriausia visame pasaulyje, tai, apie ką kiti nieko neišmano. Ir pasiimti tai, kas geriausia visame pasaulyje, nekreipiant dėmesio į žmonių kalbas.

Jau beveik antra valanda popiet, reikia spėti pasikalbėti su savo makleriu, kol dar neatsidarė Niujorko birža. Jis paskambins tik vieną sykį – duos nurodymą šiai dienai. „Kalti pinigą kazino" – taip jis vadino investicinius fondus – ne pats mėgstamiausias jo sportas, bet būtina dėtis, kad įdėmiai seka kiekvieną savo finansinių patikėtinių ir maklerių žingsnį. Juos remia, globoja ir saugo šeichas, bet vis viena reikia parodyti, kad ir jis domisi tuo, kas vyksta.

Apskritai gal jis paskambins du kartus, bet konkrečiai nenurodys, kokias akcijas dera parduoti, o kokias – pirkti. Mat jo mintys krypsta kita linkme: šiandien popiet mažų mažiausia dvi aktorės – viena įžymi, kita dar nežinoma – pasirodys ant raudonojo kilimo, vilkėdamos jo drabužius. Savaime suprantama,

tuo galėtų pasirūpinti jo padėjėjai, bet jam malonu pačiam viską tvarkyti – bent jau todėl, kad niekada nepamirštų, kad svarbu pastebėti kiekvieną smulkmeną ir niekada neišleisti iš akių pagrindo, kuriuo remiasi jo sukurta imperija. Be to, jis ketina drauge su Eva praleisti kuo daugiau laiko Prancūzijoje, supažindinti ją su įdomiais žmonėmis, vaikščioti po paplūdimį, važiuoti kur nors į gretimą miestą kartu papietauti kokiame nors restoranėlyje, klajoti po vynuogynus susiėmus už rankų, – štai jie vienui vieni visame horizonte.

Jis niekada netikėjo, kad galėtų kuo nors domėtis, išskyrus savo darbą, nors jo pavydėtinų pergalių sąraše būta nemaža moterų, kurių jam pavydėtų diduma vyrų. Susipažinęs su Eva jis pasijuto esąs kitoks: jau dveji metai, kai jie drauge, o jo meilė kaip niekad stipri ir tvirta. Jis dega aistra.

Jis, Hamidas Huseinas, vienas garsiausių planetos dizainerių, milžiniškos tarptautinės madų ir prabangos korporacijos „matomoji pusė“. Jis, vienui vienas kovojęs prieš visus, įveikęs prietarus, su kuriais neišvengiamai susiduria musulmonas, išeivis iš Artimųjų Rytų, sugebėjęs pasinaudoti ilgaamže savo genties išmintimi, kad galėtų išgyventi, išmokti gyvenimo patirties, nugalėti visas kliūtis ir pagaliau atsidurti šlovės viršūnėje. Priešingai, nei kas nors galėtų įsivaizduoti, jis nėra kilęs iš turtingos giminės ir neturi nieko bendra su nafta. Jo tėvas prekiavo audiniais ir vieną gražią dieną pelnė vieno šeicho malonę tik todėl, kad atsisakė patenkinti jo užgaidą.

Kilus kokioms nors abejonėms, jis visada prisimena ankstyvojoje jaunystėje gautą pamoką: kartais būtina pasakyti „ne“ net

galingiesiems, netgi tuo atveju, jei grėstų didelis pavojus. Ir dažniausiai nesuklysdavo. O jei kartais ir prašaudavo pro šikšnelę, pasekmės būdavo ne tokios jau rimtos, kokių būtų galima tikėtis.

Tėvas... Jis nespėjo pamatyti, į kokias aukštybes iškilo sūnus. Tėvas, išdrįsęs pasipriešinti šeichui, kai šis, panūdęs dykumoje pastatyti vieną šiuolaikiškiausių miestų, ėmė pirkti sklypus ir atsiuntė savo pasiuntinius.

„Ne, neparduosiu, – atsakė jiems tėvas. – Mano giminė čia gyvena nuo amžių. Čia palaidoti mūsų protėviai. Čia mes mokėmės grumtis su gamtos gaivalais ir priešais. Nevalia parduoti vietos, kurią Viešpats mums patikėjo šiame pasaulyje."

Hamidas Huseinas prisimena visą istoriją.

Pasiuntiniai siūlė daugiau, tačiau, nieko nelaimėję, įtūžo ir ryžosi griebtis bet kokių priemonių, kad tik palaužtų užsispyrėlį. Šeichas irgi pagaliau neteko kantrybės: norėjo kuo greičiau pradėti savo projektą, nes turėjo didžių planų, tarptautinėje rinkoje naftos kainos augo, pinigus reikėjo investuoti į gamybą, kol neišseko gamtiniai ištekliai ir tebėra galimybė sukurti užsienio investicijoms patrauklią infrastruktūrą.

Vis dėlto senasis Huseinas atkakliai priešinosi, nors ir kokius pinigus jam siūlė už sklypą. Ir štai vieną gražią dieną šeichas nutarė pats su juo pasikalbėti.

– Galiu tau pasiūlyti viską, ko tik pageidausi, – tarė jis audinių pirkliui.

– Ką gi, duok deramą išsimokslinimą mano sūnui. Jam jau šešiolika, ir čia jis neturi jokios ateities.

– Puiku, mainais tu parduosi man sklypą.

Stojo ilga tyla, ir pagaliau Hamido tėvas, žiūrėdamas į akis šeichui, tarė tokius žodžius, kokių niekas nesitikėjo išgirsti:

– Išmokslinti savo valdinius yra tamstos priedermė. Aš negaliu savo giminės ateities mainyti į praeitį.

Hamidas įsiminė, koks liūdesys aptemdė tėvo akis, kai jis vėl prabilo:

– Jeigu mano sūnus turės bent menkiausią galimybę prasiskinti kelią į gyvenimą, tada aš priimsiu tamstos pasiūlymą.

Šeichas išėjo netardamas nė žodžio. Rytojaus dieną jis paprašė audinių pirklį atsiųsti savo sūnų pokalbio. Perėjęs per griaunamus ištisus miesto kvartalus, kur dieną naktį dirbo žmonės ir stypsojo milžiniški statybiniai kranai, Hamidas surado šeichą rūmuose, neseniai pastatytuose netoli buvusio uosto.

Šeichas iškart prašneko apie reikalą:

– Tu žinai, kad aš noriu nusipirkti tavo tėvo namą. Mūsų gamtiniai naftos ištekliai kasdien senka, ir, kol neišsiurbėme paskutinio lašo, turime nusikratyti šios priklausomybės ir surasti naujus plėtros kelius. Privalome įrodyti pasauliui, kad sugebame ne tik parduoti naftą, bet ir savo paslaugas. Tačiau pirmiausia turime diegti permainas, pavyzdžiui, pastatyti šiuolaikinį oro uostą. Mums reikia žemės, kurioje užsieniečiai galėtų vykdyti statybas. Mano svajonė – nuoširdi, o ketinimai – skaidrūs. Mums reikia išsilavinusių žmonių finansų srityje. Girdėjai mano pokalbį su savo tėvu?

Hamidas stengėsi kaip įmanydamas nuslėpti baimę, nes salėje buvo mažų mažiausia dešimt žmonių. Tačiau širdies gilumoje jis jau turėjo atsakymą į kiekvieną klausimą.

– Ko tu norėtum?

– Mokytis siūti.

Žmonės susižvelgė. Tikriausiai vaikinas nelabai suvokia, ką šneka.

– Taip, mokytis kurti, modeliuoti ir siūti drabužius, kitaip sakant, mokytis drabužių dizaino. Užsieniečiai perka iš mano tėvo audinius, paskiau didumą jų perparduoda mums pasiuvę madingus drabužius, ir gauna šimtąsyk daugiau. Esu tikras, kad ir mes galėtume imtis šio verslo. Nė kiek neabejoju, kad mada leistų mums paveikti pasaulio nuomonę apie mus. Pamatę, kad mes nesirengiame kaip barbarai, jie imtų palankiau į mus žiūrėti.

Šeicho dvariškiai ėmė kuždėtis. Ką jis čia šneka apie drabužius? Tegu drabužiais rūpinasi vakariečiai, kuriems rūpi žmogaus išvaizda, o ne dvasia.

– Antra vertus, mano tėvui ši kaina per aukšta. Aš norėčiau, kad jis išsaugotų savo namus. Aš dirbsiu su tais audiniais, kurių jis turi savo krautuvėje, ir, jei gailestingasis Alachas bus man palankus, įgyvendinsiu savo svajonę. Nes aš, jūsų aukštybe, žinau, ko siekiu.

Dvariškiai nustebę sužiuro į akiplėšą jaunuolį, drįsusį prieštarauti galingam šeichui ir neklausyti savo tėvo. Tačiau šeichas nusišypsojo.

– Kur galima išmokti šio amato?

– Prancūzijoje. Italijoje. Dirbant pas garsius meistrus. Tiesą pasakius, jo galima mokytis universitetuose, tačiau niekas negali atstoti praktinio patyrimo. Tai labai sunkus amatas, bet aš išmoksiu, jei tokia bus gailestingojo Alacho valia.

Šeichas paprašė ateiti į dienos pabaigą. Hamidas pasivaikščiojo po uostą, po prekyvietę, kaip paprastai žavėdamasis audinių raštais ir spalvomis: džiaugdavosi kiekviena proga čia apsilankęs. Pagalvojo, kad ilgai netrukus visa tai išnyks, ir širdį suspaudė liūdesys, įsivaizdavus, kad nebeliks dalies praeities, tradicijų. Ar įmanoma sustabdyti pažangą? Ar protinga trukdyti tautos raidą? Jis prisiminė, kaip nemigos naktimis žibindavo žvakę ir piešdavo kostiumų eskizus, stengdamasis išsaugoti beduinų drabužių linijas, trokšdamas išgelbėti savo tautos paveldą nuo grėsmingo statybinių kranų ir užsienio investicijų puolimo.

Nurodytu laiku jis grįžo į rūmus. Aplink šeichą buvo dar daugiau žmonių.

– Štai ką aš nutariau, – prabilo šeichas. – Pirmiausia, aš apsiimu tau apmokėti vienerių metų mokslą. Man regis, mūsų šalyje netrūksta jaunuolių, linkusių į finansus, tačiau dar nesu matęs nė vieno, kuris domėtųsi siuvimu. Man tai atrodo kvaila, bet visi šneka, kad mano galva pilna beprotiškų svajonių, ir vis dėlto štai kaip aukštai iškilau. Tad man nedera smerkti tų, kurie nutarė sekti mano pavyzdžiu.

Kita vertus, nė vienas mano patarėjas neturėjo reikalų su tavo minėtais žmonėmis, tad aš kas mėnesį tau mokėsiu nedidelę sumą, kad tau nereiktų elgetauti gatvėse. Tu privalai grįžti kaip nugalėtojas: tu atstovauji mūsų šaliai, ir užsieniečiams metas išmokti gerbti mūsų kultūrą. Tačiau, prieš vykdamas į tas šalis, turi išmokti jų kalbų. Kokių?

– Anglų, prancūzų, italų. Dėkoju jūsų šviesybei už dosnumą, tačiau mano tėvas pageidavo...

Šeichas ženklu liepė jam nutilti.

– Štai ką aš dar nutariau: tavo tėvo namas liks stovėti kaip stovėjęs. Vaizduotėje matau, kad iš visų pusių jį sups dangoraižiai, kurie užstos saulę, ir tavo tėvas galų gale persigalvos. Visa dėlto namas išliks kaip paminklas. Ateityje žmonės, minėdami mane, sakys: „Tai buvo didis žmogus, jis pakeitė savo šalį. Ir jis buvo teisingas, nes gerbė paprasto audinių pirklio teisę."

Sraigtasparnis nutupia prieplaukos gale, ir prisiminimai išgaruoja. Hamidas Huseinas išlipa pirmas, paduoda ranką Evai, padėdamas jai nulipti laipteliais. Didžiuodamasis žiūri į auksaplaukę moterį saulėje spindinčiais baltutėliais drabužiais, laisva ranka laikančią kuklią, bet elegantišką rusvai gelsvą skrybėlaitę. Pro jachtas, išrikiuotas iš abiejų molo pusių, jiedu eina prie automobilio – vairuotojas jau laukia atidaręs dureles.

Nepaleisdamas žmonos rankos Hamidas kužda jai į ausį:

– Tikiuosi, kad pietūs tau patiko. Mūsų šeimininkai – garsūs meno kolekcionieriai. Labai gražu, kad svečiams jie pasiūlė sraigtasparnį.

– Buvo nuostabu.

Tačiau Eva mielai būtų pasakiusi: „Buvo nemalonu. Be to, man baisu. Gavau SMS žinutę ir žinau, kas ją siuntė, nors telefono numerio neįmanoma nustatyti."

Jiedu sėda į automobilį, kuris, nors ir koks milžiniškas, pritaikytas tik dviem žmonėms. Oro kondicionavimo sistema garantuoja idealią temperatūrą, muzika tobulai atitinka keleivių nuotaiką, nė menkiausias garsas neprasismelkia į aklinai uždа-

rą erdvę. Hamidas sėdasi į patogų odinį krėslą, atidaro priešais įrengtą miniatiūrinį barą, klausia Evos, ar ji nepageidautų gerai atšaldyto šampano. Ne, atsiliepia ji, verčiau norėčiau mineralinio vandens.

– Vakar, kai ėjome vakarienės, viešbučio bare mačiau tavo buvusį vyrą.

– Negali būti! Jam nėra ko veikti Kanuose.

Jai knieti atsakyti: „Turbūt tavo tiesa, juk aš gavau SMS žinutę. Būtų geriausia sėsti į pirmą lėktuvą ir tuojau pat išskristi."

– Aš negalėjau apsirikti.

Hamidas pastebi, kad žmona nenusiteikusi tęsti pokalbio. Išauklėtas gerbti kitų – juo labiau mylimų – žmonių teisę į privatumą, jis nukreipia mintis kita vaga.

Atsiprašęs žmonos, skambina savo makleriui į Niujorką. Kantriai klausosi, paskiau pertraukia, kai šis įsileidžia dėstyti rinkos naujienas. Visa tai trunka daugių daugiausia dvi minutes.

Paskui paskambina režisieriui, kurį pasirinko savo pirmajam filmui. Režisierius jachta plaukia susitikti su Kino Žvaigžde: taip, mergina atrinkta iš keliolikos kandidačių ir pasirodysianti antrą valandą popiet.

Jis vėl kreipiasi į Evą, tačiau ji kaip ir anksčiau nenusiteikusi kalbėtis, žiūri į tolį nematydama, kas darosi už limuzino langų. Galbūt ji susirūpinusi: juk viešbutyje reikės greitai persirengti, skubėti į labai svarbų belgų drabužių modeliuotojos kolekcijų demonstravimą. Jis nori savo akimis pamatyti įžymiąją afrikietę manekenę Žasminę, kuri, pasak jo patarėjų, būsianti idealus jo naujausios kolekcijos įvaizdis.

Be to, jis nori pamatyti, kaip ji sugeba ištverti pašėlusį Kanų festivalio renginių tempą. Jeigu viskas klostysis kaip pridera, spalio mėnesį ji būsianti viena pagrindinių žvaigždžių Paryžiaus madų savaitės metu.

Įsmeigusi neveizdžias akis į automobilio langą, Eva visiškai nesidomi, kas vyksta lauke. Ji puikiai pažįsta šalia sėdintį elegantišką švelnių manierų poną, pilna galva kūrybingų minčių, pasirengusį bet kurią akimirką stoti į kovą. Žino, kad ji geidžiama, kaip nė viena moteris dar nebuvo taip geidžiama vyro, beje, išskyrus tą, kurį metė. Žino, kad gali juo visiškai pasikliauti, nors jis visada apsuptas pačių gražiausių šios žemės moterų. Žino, kad jis doras, darbštus, drąsus, kad įveikė begalę kliūčių, o štai dabar sėdi šalia limuzine ir siūlo jai šampano arba krištolinę taurę jos mėgstamiausio mineralinio vandens. Jis stiprus, įtakingas, gali apginti ją nuo visų pavojų, išskyrus vieną, patį baisiausią. Negali apginti nuo jos buvusio vyro.

Ji nenori sužadinti įtarimų ir mobiliojo telefono ekrane dar sykį skaityti SMS žinutės, juo labiau, kad moka ją atmintinai: „Katiuša, dėl tavęs aš sunaikinau pasaulį."

Ji nesupranta, ką galėtų reikšti tie žodžiai, tačiau tik vienas žmogus visame pasaulyje gali kreiptis į ją šiuo vardu.

Ji išmoko mylėti Hamidą, nors nepakenčia jo gyvenimo būdo, privalomų pobūvių, jo draugų. Ji pati nesupranta, ar tikrai jį myli: kai kada ji puola į tokią baisią neviltį, kad vos susivaldo nenusižudžiusi. Tačiau puikiai supranta, kad jis – jos vienintelis išsigelbėjimas – pasirodė kaip tik tuo metu, kai ji tarėsi galu-

tinai pražuvusi, beviltiškai įkliuvusi į spąstus, kuriais tapo jos santuoka.

Prieš daugelį metų ji pamilo angelą. Jis turėjo liūdną vaikystę, paskiau tarnavo sovietinėje armijoje, dalyvavo beprasmiškame kare Afganistane ir grįžo į jau griūvančią šalį. Šiaip ar taip, įveikė visas kliūtis skindamasis kelią į gyvenimą. Įsikinkė į darbą, žaidė su ugnimi skolindamasis pinigų iš įtartinų asmenų, naktimis negalėjo sumerkti akių mąstydamas, kaip išlįsti iš skolų, nesiskųsdamas taikstėsi su korumpuota sistema, „patepdamas" valdininkus kiekvieną kartą, kai prireikdavo atnaujinti verslo licenciją, kad galėtų gaminti visuomenei būtinas prekes. Jis buvo idealistas meilės pilna širdimi. Gyvenimo išmokytas ir kariuomenėje perpratęs hierarchijos sistemą, dieną būdavo reiklus ir griežtas vadovas. Naktimis, glausdamasis prie Evos, prašydavo jos globos, paramos ir patarimų, prašydavo melstis, kad jam sektųsi, kad sveikas ir gyvas ištrūktų iš kasdien tykančių spąstų.

Eva glostydavo jam plaukus, ramindavo, tvirtindama, kad viskas gerai, kad jis – puikus žmogus ir kad Dievas visada atlygina teisiesiems.

Ilgainiui sunkumų ėmė mažėti, vėrėsi vis daugiau galimybių. Smulkusis verslas, kurį jis pradėjo kone melste melsdamas žmones pasirašyti sutartis, pradėjo augti, nes jis vienas iš nedaugelio investavo į, visų nuomone, nepatikimą sritį, būdamas tvirtai įsitikinęs, kad šalyje, kur beviltiškai pasenusios ryšių sistemos, jį turėtų lydėti sėkmė. Vyriausybė pasikeitė, sumažėjo korupcija. Pamažu ėmė grįžti pinigai: iš pradžių lėtai, paskiau vis greičiau

ir vis daugiau, o galiausiai – milžiniškais kiekiais. Tačiau netgi tada jiedu su Eva neketino pamiršti, kokius sunkumus jiems teko įveikti, ir neleido pinigų veltui: dosniai rėmė labdaros įstaigas ir veteranų draugijas, gyveno šalindamiesi prabangos, svajodami vieną gražią dieną nusipirkti namą ir gyventi nuošaly nuo triukšmingo pasaulio. Kai pagaliau įsikūnysianti jų svajonė, jiedu išmesią iš galvos, kad kadaise teko bendrauti su žmonėmis, neturinčiais nei garbės, nei sąžinės, nei orumo. Tuo metu jie dirbdavo po aštuoniolika valandų per parą, daug laiko praleisdavo oro uostuose, orlaiviuose ir viešbučiuose, ilgus metus nesugebėdavo ištaikyti sau bent vieno mėnesio atostogų.

Jie puoselėjo viltį: ateis diena, kai karštligiškas jų gyvenimo tempas taps miglotu prisiminimu. Ir jiedu didžiuosis savo randais nelyginant ordinais ir medaliais, pelnytais kovoje dėl savo svajonių įgyvendinimo, atlygiu už tvirtą tikėjimą idealais. Šiaip ar taip, žmogus – bent taip tada jie manė – yra gimęs mylėti ir gyventi su mylimu asmeniu.

Galop verslo reikalai pasikeitė iš esmės. Jiems nebereikėjo melsti pasirašyti sutarčių – jos plaukė pačios savaime. Vienas įtakingas verslo žurnalas išspausdino pokalbį su jos vyru, o viršelyje – jo nuotrauką, ir pasipylė kvietimai į visokius renginius ir pobūvius. Su jais imta elgtis kaip su aukštuomenės žmonėmis, o pinigų vis daugėjo.

Teko taikytis prie naujų aplinkybių: jie nusipirko gražų namą Maskvoje su visais įmanomais patogumais. Ankstesnieji verslo partneriai, kadaise skolinę pinigus, kuriuos jos vyras grąžino drauge su žvėriškomis palūkanomis, vienas po kito sėdo į kalėji-

mą, bet ji nežinojo ir nenorėjo žinoti, kodėl ir dėl ko. Vienu metu Igoris pasisamdė asmens sargybą, iš pradžių du vyrus, buvusius karo Afganistane bendražygius, paskiau jų tolydžio daugėjo, kai nedidelė bendrovė palengva virto milžiniška tarptautine korporacija sau gausybe antrinių bendrovių įvairiose pasaulio šalyse septyniose laiko zonose, vis labiau plėsdamasi ir investuodama į įvairias ūkio šakas.

Eva leisdavo laiką prekybos centruose arba rengdama arbatėles su draugėmis, su kuriomis aptardavo vis tas pačias temas. Igoris, be abejo, puoselėjo vis didesnius siekius.

Jis visada puoselėjo didelius siekius, ir nenuostabu: šiaip ar taip, visa, ką turėjo dabar, jis pelnė tik savo užsispyrimu ir nenuilstamu darbu. Kiekvienąsyk, kai ji klausdavo, ar nebūtų metas sustoti – juk jie nuėjo toliau, nei buvo planavę, – ir pagaliau įkūnyti savo svajonę: atsisakyti visko ir džiaugtis meile, jis prašydavo dar palūkėti. Paskiau įniko gerti. Vieną naktį, kai jis grįžo namo visą vakarą su draugais sriaubęs degtinę ir vyną, jos nervai neišlaikė. Ji pareiškė nebegalinti taip beprasmiškai gyventi ir jeigu kuo greičiau ko nors nesiimsianti, galų gale išprotėsianti.

Igoris paklausė, ar jai negana to, ką turi.

– Aišku, gana. Bėda ta, kad man gana, o tau – ne. Ir tau niekada nebus gana. Tu nesijauti tikras savimi, bijai prarasti visa tai, ką įgijai, tu nemoki palikti mūšio lauko laimėjęs pergalę. Galų gale tu susinaikinsi. O pirmiausia sugriausi mūsų santuoką ir pražudysi mano meilę.

Jau nebe pirmą kartą ji kreipėsi į vyrą tokiais žodžiais: jiedu visada nuoširdžiai kalbėdavo vienas su kitu, tačiau dabar ji jautė

priėjusi ribą. Jai nusibodo klajoti po prekybos centrus, gerti arbatą su draugėmis, spoksoti į televizorių ir laukti, kada vyras grįš iš darbo.

– Nekalbėk taip. Nesakyk, kad aš žudau mūsų meilę. Dar pakentėk truputį, duodu tau žodį, kad netrukus viskas bus baigta. Gal tikrai reikia ką nors daryti, kad tavo gyvenimas nevirstų pragaru.

Laimė, kad bent jau tai jis pripažįsta.

– Ką norėtum daryti?

Ko gero, tai būtų išeitis.

– Aš visada svajojau dirbti mados srityje.

Vyras beregint patenkino jos norą. Kitą savaitę įteikė raktą, išnuomojęs jai patalpas viename geriausių Maskvos prekybos centrų. Eva džiūgavo. Jos gyvenimas įgavo prasmę, dienos ir naktys, prailgusios belaukiant vyro, dingo praeityje. Jai reikėjo pinigų, ir Igoris investavo į jos verslą tiek, kad ji susilauktų pelnytos sėkmės.

Pobūviai ir renginiai, kuriuose anksčiau ji jausdavosi svetima, dabar įgijo naują prasmę: užmezgus naudingas pažintis, per dvejus metus jos įmonė tapo geriausia Maskvos madų ateljė. Nors jųdviejų sąskaita buvo bendra ir Igoris niekada neklausdavo, kiek pinigų ji išleidžia, vis dėlto ji laikė savo pareiga grąžinti jam skolą. Ji ėmė važinėti viena ieškodama madingų drabužių, pati samdėsi tarnautojus, perprato sąskaitybos paslaptis ir netgi pati stebėjosi, kad galiausiai tapo įgudusia verslininke.

Igoris ją visko išmokė. Igoris buvo jos dievukas, sektinas pavyzdys. Ir štai tada, kai gyvenimas tarytum įėjo į naujas vėžes

ir įgavo prasmę, ėmė blaškytis Šviesos Angelas, nušviečiantis jai kelią.

Praleidę savaitgalį žvejų kaimelyje prie Baikalo ežero, jiedu sėdėjo viename Irkutsko restorane. Tada bendrovė jau turėjo du lėktuvus ir vieną sraigtasparnį, tad jie galėdavo išskristi kur tinkami, o pirmadienį grįžti į Maskvą ir vėl imtis darbo. Nei Eva, nei Igoris nesiskundė, kad taip mažai laiko būna drauge, tačiau buvo aišku, kad ilgi kovos dėl būvio metai palengva ima viršų. Vis dėlto jie buvo įsitikinę, kad jų meilė nieko nebijo ir, kol jiedu drauge, negresia jokie pavojai.

Jiems vakarieniaujant restorane, šviečiant žvakėms, staiga pasirodė girtas apdriskėlis, priėjo prie jų staliuko ir atsisėdo pasišnekėti, sudrumsdamas tokią brangią vienatvės akimirką, kuri pastaruoju metu vis rečiau pasitaikydavo Maskvos bruzdesyje. Atskubėjęs restorano savininkas buvo jau beišgrūdąs jį pro duris, bet Igoris jį nuramino – girdi, pats susitvarkysiąs. Apdriskėlis įsismagino, griebė degtinės butelį, išgėrė iš gurklio iki dugno ir ėmė klausinėti: „Kas jūs tokie? Iš kur turite tiek pinigų, kai mes visi čia skurstame?", keikti gyvenimą ir valdžią. Keletą minučių Igoris klausėsi netardamas nė žodžio.

Paskiau atsiprašęs paėmė valkatą už rankos ir išvedė pro duris: restoranas buvo nedidelėje negrįstoje gatvelėje. Lauke stovėjo du asmens sargybiniai. Pro langą Eva matė, kaip jis persitarė su jais keliais žodžiais, lyg paliepė: „Nenuleiskite akių nuo mano žmonos" ir drauge su apdriskėliu dingo už kampo. Po kelių minučių grįžo ir tarė šypsodamasis:

– Daugiau jis niekam nebekvaršins galvos.

Eva pastebėjo, kad jo akių išraiška pasikeitusi: jis tiesiog netvėrė džiaugsmu, atrodė toks linksmas, koks nebuvo visą tą savaitgalį, kurį jiedu praleido drauge.

– Ką jam padarei?

Užuot atsakęs, Igoris užsisakė dar vieną butelį degtinės. Jiedu gėrė visą vakarą, Igoris šypsojosi linksmas ir laimingas, o ji vis bandė sužinoti, ką jis padarė: gal davė pinigų, kad vargeta išbristų iš skurdo, paprastai jis visada būdavo dosnus tiems, kuriems nesiseka gyvenime.

Kai jiedu grįžo į viešbutį, jis lyg tarp kita ko užsiminė:

– To išmokau jaunystėje, kai aname neteisiame kare kovojau dėl idealų, kuriais pats netikėjau. Visada įmanoma vienaip ar kitaip įveikti skurdą.

Ne, Igoris negali būti Kanuose. Hamidas tikriausiai apsipažino. Be kita ko, jiedu ir buvo susitikę tik vieną kartą, kai Igoris susižinojo jų adresą ir atvyko į Londoną melsti Evą, kad ji grįžtų namo. Hamidas neįsileido jo pro duris ir pagrasino iškviesiąs policiją. Paskiau visą savaitę ji bijojo išeiti iš namų prasimesdama galvos skausmu, nes puikiai suprato: Šviesos Angelas virto Absoliučiu Blogiu.

Ji išsitraukia mobilųjį telefoną ir dar sykį skaito žinutę.

Katiuša. Tik vienas žmogus gali kreiptis į ją šiuo vardu. Žmogus, kuris gyvena jos praeityje ir gali visą gyvenimą nuodyti jos dabartį, nors ir kokia saugi, neprieinama ji jaustųsi tame pasaulyje, kur jam uždaros visos durys. Žmogus, kuris, jiems grįžus iš

Irkutsko, tarsi išsivadavo nuo nepakeliamos naštos ir ėmė nesivaržydamas pasakoti, kokie šešėliai temdo jo dvasią.

„Niekas, ničniekas nesugebės įsismelkti į mudviejų gyvenimą. Pernelyg ilgai mes kūrėme pačią teisingiausią, pačią žmoniškiausią visuomenę, ir tas, kas nesutinka gerbti mūsų laisvės, turi būti pašalintas, ir pašalintas taip, kad nė nesumanytų grįžti."

Eva bijojo klausinėti, ką reiškia „pašalintas". Ji visada manė gerai pažįstanti vyrą, tačiau pastaruoju metu vis dažniau atrodydavo, kad jame atsibunda iš miego kažkoks ugnikalnis, nuo kurio į visas puses sklinda vis galingesnės smūgio bangos. Ji prisiminė naktinius jųdviejų pokalbius, kai jis pasakodavo, kad jaunystėje, kariaudamas Afganistane, turėdavo žudyti, kad išsaugotų gyvybę. Niekada nepastebėdavo, kad jis būtų gailėjęsis arba graužęsis: „Aš likau gyvas, ir tai svarbiausia. Mano gyvybė galėjo nutrūkti bet kurią saulėtą dieną, bet kurį rytą snieguotuose kalnuose, bet kurią naktį, kai žygio palapinėje lošdavome kortomis tvirtai įsitikinę, kad mums negresia joks pavojus. Ir jeigu būčiau žuvęs, nieko nebūtų pasikeitę šiame pasaulyje: dar vienas karys būtų įrašytas į gyvosios jėgos nuostolius, dar vienas medalis įteiktas artimiesiems.

Tačiau man padėdavo Dievas – aš visada spėdavau laiku susivokti. Todėl man, ištvėrusiam didžiausius išmėginimus, kokie tik gali ištikti žmogų, likimas nepašykštėjo dviejų pačių brangiausių dovanų: sėkmės versle ir mylimos moters."

Tačiau laiku susivokti gelbstint savo gyvybę, – tai viena, o visai kas kita – „pašalinti" girtą skurdžių, sutrukdžiusį vakarienę, nors jį paprasčiausiai galėjo išgrūsti pro duris restorano sa-

vininkas. Visos tos mintys neduodavo ramybės: ji kuo anksčiau išskubėdavo į savo parduotuvę, grįžusi iki vėlumos sėdėdavo prie kompiuterio. Stengėsi išvengti kankinančio klausimo. Taip kelis mėnesius sugebėjo tvardytis, užpildydama savo laiką įprastais reikalais: kelionėmis, renginiais, kviestiniais pietumis, dalykiniais susitikimais, labdaros akcijomis. Ir netgi įsiteigti mintį, kad neteisingai suprato Irkutske pasakytus vyro žodžius, ir apkaltinti save, kad taip lengvabūdiškai sprendžia apie žmogų.

Ilgainiui šis klausimas beveik išėjo iš galvos, bet vėl iškilo tą dieną, kai jiedu buvo pakviesti į vieną prabangiausių Milano restoranų iškilmingų pietų, kurie turėjo baigtis labdaros aukcionu. Jie atsidūrė Milane kiekvienas savo reikalais: jis turėjo pasirašyti sutartį su viena italų firma, o ji atvažiavo į Madų savaitę, ketindama nusipirkti naujų drabužių savo maskviškei parduotuvei.

Ir tai, kas atsitiko Sibire, pasikartojo viename prašmatniausių pasaulio miestų. Šįkart prie jų staliuko neatsiklausęs atsisėdo geras pažįstamas, gerokai padauginęs išgerti, ir ėmė gana nepadoriai juokauti ir blevyzgoti. Eva pastebėjo, kaip Igoris stipriai sugniaužė peilį, ir kuo mandagiau ir švelniau paprašė draugą duoti jiems ramybę. Tuo metu ji jau buvo išgėrusi kelias taures *Asti Spumante*, itališko baltojo vyno, kurį vadinti šampanu draudžia vadinamasis „kilmės žyminių apsaugos" įstatymas: šampanas – tai baltasis vynas, kuris, suleidus į jį tam tikrų bakterijų, laikomas butelyje mažų mažiausia penkiolika mėnesių, kol susidaro dujos, o šampanu gali vadintis tik pagamintas iš Šampanėje užaugintų vynuogių. Taigi putojantis vynas – tai tas pats šampanas, tačiau

pagal Europos įstatymus Italijoje pagaminto vyno nevalia vadinti prancūziškai.

Jiems kalbant apie vynus ir kilmės žyminių apsaugos įstatymus, ji stengėsi išginti iš galvos klausimą, jau beveik išdilusį iš atminties ir dabar vėl grįžusį su nauja jėga. Jie šnekučiavo gerdami vyną, bet štai atėjo akimirka, kai ji nesugebėjo ilgiau tvardytis:

– Kas čia tokio, jeigu žmogus, šiek tiek padauginęs, nusižengia mandagumo taisyklėms ir prieina pasikalbėti?

Igorio balso tonas iškart pasikeitė.

– Mudu retai keliaujame drauge. Aišku, aš niekada nepamirštu, kad gyvename pasaulyje, kur viešpatauja melas, daugiau kliaudamiesi mokslu nei dvasinėmis vertybėmis, tenkindamiesi tuo, ką mums primeta visuomenė, ir pamažu merdėjame suvokdami, kas vyksta aplink, puikiai suprasdami, kad esame verčiami daryti tai, ko nenorime, bet vis viena darome, nes nesugebame visko atsižadėti ir skirti dienas ir naktis tikrajai laimei: šeimai, gamtai, meilei. Kodėl? Todėl, kad turime užbaigti pradėtus darbus, kad pasiektume tokį geidžiamą finansinį pastovumą ir bent jau gyvenimo pabaigoje galėtume atsidėti vienas kitam. Todėl, kad jaučiame atsakomybę už savo veiksmus. Kas be ko, tavo nuomone, aš per daug dirbu, bet tai netiesa. Aš rūpinuosi mūsų ateitimi, ir netrukus mes būsime laisvi: galėsime svajoti, kiek širdis geidžia, ir įkūnyti savo svajones.

Ko jau ko, o finansinio pastovumo jiems tikrai nereikėjo siekti. Jie neturėjo skolų, galėjo pasikelti nuo stalo su savo kredito kortelėmis kišenėje, palikti šį, pasak Igorio, nekenčiamą pasaulį ir pradėti gyvenimą iš naujo, žinodami, kad pinigų jiems niekada

nepritrūks. Ji užsiminė apie tai, ir Igoris kaip paprastai pakartojo: reikia dar truputį palūkėti. Kaip visada: dar truputį. Beje, dabar buvo ne metas kalbėti apie jųdviejų bendrą ateitį.

– Dievas viską numatė, – toliau kalbėjo jis. – Mudu drauge, nes tokia Jo valia. Tu tikriausiai nesuvoki, kokia man esi svarbi, – vienas be tavęs aš niekada nebūčiau taip aukštai užkopęs. Tik Jis vienas sujungė mus ir padovanojo man dalį savo galios, kad prireikus galėčiau tave ginti ir sergėti. Jis įteigė man mintį, kad viskas Jo apgalvota: aš privalau nesvarstydamas vykdyti Jo valią. Priešingu atveju būčiau žuvęs Kabule arba dabar skurdęs Maskvoje.

Tuo metu savo galią parodė *spumante*, arba šampanas – nesvarbu, kaip ir kur vadinamas tas vynas.

– O kas atsitiko tam apdriskėliui Sibire?

Iš pradžių Igoris nesuprato, ką ji turi omeny. Evai teko priminti aną nuotykį restorane.

– Norėčiau žinoti, kas atsitiko paskiau.

– Aš jį išgelbėjau.

Ji lengvai atsiduso.

– Išgelbėjau nuo bjauraus, beviltiško gyvenimo, nuo žiemos šalčių ir palengva žudančio jį alkoholio. Padėjau jo sielai pakilti šviesos link, nes tą akimirką, kai jis įėjo į restoraną sugriauti mūsų laimės, supratau, kad jį apsėdęs Šėtonas.

Evai apmirė širdis. Nereikėjo nė klausti: „Ar tu jį nužudei?" Viskas ir taip buvo aišku.

– Be tavęs esu niekas. Kiekvienas, kas bandys mus išskirti arba sugaišinti tą brangų laiką, kai mums tenka laimė pabūti drauge, susilauks deramo atpildo.

Turbūt jis turėjo galvoje: „Susilauks mirties." Gal ir anksčiau tokių dalykų būta, tik ji nepastebėdavo? Ji gėrė vieną taurę po kitos, o Igoris kalbėjo vis labiau atsipalaiduodamas: būdamas uždaro būdo, jis niekam neatverdavo širdies, bet kiekvienąsyk džiaugdavosi, gavęs progą su ja pasišnekėti.

– Mudu šnekame ta pačia kalba, – tęsė jis. – Vienodai žiūrime į pasaulį. Mudu taip tobulai atitinkame vienas kitą, kaip atitinka tik tie, kurie visų labiausiai vertina meilę. Kartoju: be tavęs esu niekas.

Pažvelk į Superklasės atstovus aplink mus. Jie tariasi esą labai svarbūs, atsakingi už visuomenę, švaisto milžiniškus pinigus beverčiams daiktams per labdaros aukcionus, telkiant lėšas tai Ruandos pabėgėliams remti, tai Kinijos pandoms apsaugoti. Juk jiems vis viena: ar pandos, ar badmiriai, – jie jaučiasi ypatingi, pranašesni už visus, nes daro kažką naudinga. Ar kada nors jie yra kovęsi mūšyje? Ne, jie tik kursto karus, tačiau patys nekariauja. Jei kariauti sekasi – jie prisiskiria viską sau. Jeigu nesiseka – kaltina kitus. Jie – savimylos...

– Branguti, norėčiau tave kai ko paklausti...

Tuo metu scenoje pasirodė vakaro vedėjas, padėkojo visiems svečiams. Už surinktus pinigus nupirkti vaistai būsią siunčiami Afrikon į pabėgėlių stovyklas.

– Ar žinai, ko jis nepasako? – toliau kalbėjo Igoris, lyg neišgirdęs jos klausimo. – Kad vos dešimt procentų visų surinktų pinigų bus panaudota pagal paskirtį. Visi kiti turės padengti šio renginio išlaidas, ir, beje, pačiais didžiausiais įkainiais: bus apmokėta vakarienė, reklama ir atsiims savo atlygį visi tie, kuriems

į galvą dingtelėjo ši „puiki mintis". Jie piktnaudžiauja skurdu, stengdamiesi patys prisikimšti kišenes.

– Tai ko gi mes čia atėjome?

– Todėl, kad mums priklauso čia būti. Tai įeina į mano darbą. Pridėjęs ranką prie širdies galiu prisipažinti: ko jau ko, o gelbėti Ruandą arba siųsti vaistus pabėgėliams man mažiausiai rūpi. Visi kiti svečiai švaisto savo pinigus trokšdami nuraminti sąžinę ir apsivalyti nuo kalčių. Kai Ruandoje kilo genčių karas ir prasidėjo genocidas, aš savo lėšomis sutelkiau nedidelį būrį draugų, kurie išgelbėjo nuo mirties daugiau nei du tūkstančius hutų ir tutsių. Ar žinai tai?

– Ne, niekada man to nesi sakęs.

– Laikiau tai nereikalinga. Juk žinai, kad pašaliniai žmonės man mažiausiai rūpi.

Tuo metu prasidėjo labdaros aukcionas: nedidelė Louis Vuitton kelioninė rankinė buvo parduota už dešimtgubą kainą. Igoris stebėjo visa tai abejingu veidu, o Eva išgėrė dar vieną taurę tebesvarstydama, ar verta klausti to, kas jau seniai neduoda jai ramybės.

Pasigirdo Merilinos Monro dainelės įrašas, ir, skambant muzikai, dailininkas ėmė šokdamas tapyti paveikslą. Siūloma kaina tolydžio didėjo, kol pasiekė nedidelio maskviškio buto vertę.

Dar viena taurė vyno. Dar vienas daiktas, parduotas už beprotišką kainą.

Ji taip pasigėrė tą vakarą, kad Igoris turėjo nešti ją į viešbutį. Tačiau prieš atsidurdama lovoje ji pagaliau sukaupė drąsą ir paklausė:

– O jeigu aš tave kada nors pamesčiau?

– Kitą kartą mažiau gerk.

– Atsakyk.

– To niekada neatsitiks. Mūsų santuoka ideali.

Jos protas praskaidrėjo, tačiau suvokdama turinti puikią dingstį apsimesti girta, ji neatlyžo:

– O jeigu atsitiktų?

– Aš tave susigrąžinsiu. Juk žinai, aš visada pasiekiu tai, ko noriu. Nors ir reikėtų sunaikinti ištisus pasaulius.

– O jeigu sutikčiau kitą vyrą?

Jis pažvelgė į ją be pagiežos, beveik džiaugdamasis.

– Gali permiegoti su visais vyrais šioje žemėje – mano meilė tokia stipri, kad ištvers viską.

Nuo tos dienos jųdviejų santuoka, iš pradžių atrodžiusi Dievo palaima, pamažu tapo tikru pragaru. Pasirodo, ji ištekėjo už pabaisos, už žmogžudžio. Kas per paistalai apie jo lėšomis sutelktą samdinių būrį, įsikišusį į vidinį genčių karą? Kiek vyrų jis nužudė, gelbėdamas jų santuokos ramybę? Savaime aišku, galima jį pateisinti: jis kariavo, patyrė tiek dvasinių traumų, sunkių išbandymų, tačiau juk tą patį išgyveno ir daugelis kitų žmonių, ir niekam neatėjo į galvą mintis tapti Dieviškojo teisingumo ir Aukščiausiosios valios vykdytojais.

– Aš nepavydus, – paprastai sakydavo Igoris išvykdamas į dalykinę kelionę. – Žinai, kaip aš tave myliu, ir aš žinau, kaip tu mane myli. Niekad to neatsitiks, kad galėtų sugriūti mūsų gyvenimas.

Dabar ji kaip niekad buvo įsitikinusi: tai anaiptol ne meilė. Tai buvo liga, ir ji turėjo arba susitaikyti su tuo ir visą gyvenimą kamuotis iš siaubo, arba kuo greičiau išsivaduoti, pirmai patogiai progai pasitaikius.

Progų pasitaikė. Tačiau pats atkakliausias, labiausiai užsispyręs pasirodė vyriškis, su kuriuo ji nė neįsivaizdavo užmegzti pastovaus ryšio. Tai buvo tolydžio pasaulyje garsėjantis drabužių modeliuotojas, kuris gaudavo iš savo šalies be skaičiaus pinigų, kad visas pasaulis išgirstų apie „klajoklių genčių" dvasines vertybes ir nustotų bijoti religinės mažumos grėsmės. Tai buvo žmogus, prie savo kojų parklupdęs mados pasaulį.

Kiekvieną sykį, kai jiedu susitikdavo per madų parodas, jis atsisakydavo visko, atidėdavo pietus ir vakarienes su svarbiais žmonėmis, kad tik galėtų ramiai pabūti su ja akis į akį, vienumoje, viešbučio kambaryje, dažnai net neketindamas pasimylėti. Jiedu žiūrėdavo televizijos programas, valgydavo, ji gerdavo (jis, kaip sakoma, alkoholio nė į burną neimdavo), jie eidavo pasivaikščioti po parką, užsukdavo į knygynus, kalbindavo nepažįstamus žmones, apie ateitį niekada nešnekėdavo, apie praeitį – retkarčiais, bet užtat visą dėmesį kreipdavo į dabartį.

Ji priešinosi, kiek įmanydama, juo labiau kad niekada nedegė aistra tam žmogui. Tačiau kai tik jis pasiūlė jai viską mesti ir persikelti pas jį į Londoną, iškart sutiko. Tai buvo vienintelė išeitis – proga pabėgti iš vidinio pragaro.

Pyptelėjo mobilusis telefonas, pranešdamas apie dar vieną SMS žinutę. Negali būti: juk jiedu nebendravo jau šitiek metų!

„Dėl tavęs, Katiuša, aš sunaikinau dar vieną pasaulį.“

– Iš kur?

– Nenutuokiu. Nėra telefono numerio.

Buvo bepridurianti: „Man baisu.“

– Jau beveik atvažiavome. Nepamiršk, turime labai mažai laiko.

Limuzinas manevruodamas privažiuoja prie „Martinezo“ viešbučio. Iš abiejų pusių už policijos sustatytų metalinių užtvarų ištisą dieną grūdasi jauni ir seni, tikėdamiesi iš arti paregėti kokią nors garsenybę. Jie fotografuoja skaitmeniniais fotoaparatais, pasakoja draugams tai, ką mato, internetu dalijasi įspūdžiais su virtualios bendruomenės nariais. Kiekvienas įsitikinęs laukiąs ne veltui: galų gale pamatys aktorę, aktorių, televizijos laidų vedėją!

Nors garsenybių industrija gyvuoja tik šių žmonių dėka, jiems neleidžiama prieiti arčiau: strateginėse vietose sustatyti apsauginiai reikalauja įrodyti, kad gyveni šiame viešbutyje arba turi su kuo nors susitikti. Kitaip sakant, jeigu iš kišenės neišsitrauksi raktą atstojančios kortelės su magnetine juostele, būsi gėdingai išgrūstas visų žmonių akyse. Jeigu esi pakviestas į dalykinį susitikimą arba į barą išgerti, pasisakyk savo vardą ir, visiems spoksant, lauk, kol apsauginiai susisieks su registratūra ir sužinos, ar sakai tiesą, ar meluoji. Apsauginiai kalbasi su registratūra per radiją, laikas beprotiškai prailgsta, pagaliau išgirsti patvirtinimą, ištvėręs gėdingą pažeminimą žmonių akyse. Savaime suprantama, visiškai kitaip elgiamasi su atvažiuojančiaisiais limuzinu.

Baltojo „maibacho“ durelės atidarytos iš abiejų pusių: prie vienų stovi vairuotojas, prie kitų – viešbučio durininkas. Objektyvai

nutaikyti į Evą, spragsi fotoaparatai, niekas jos nepažįsta, tačiau kiekvienam aišku: jeigu apsistojusi „Martineze", jeigu atvažiavo tokiu prabangiu automobiliu – vadinasi, ji – ne bet kas. Turbūt šio vyriškio meilužė, tokiu atveju, jeigu jis iš tikrųjų užmezgęs kokį slaptą romaną, – vadinasi, galima nusiųsti nuotraukas į kokį nors skandalingą laikraštį. O gal ši šviesiaplaukė gražuolė – Prancūzijoje dar nežinoma užsienio įžymybė? Gal netrukus jos nuotrauka pasirodys vadinamajame „garsenybių žurnale", ir tada kiekvienas galės pasigirti stovėjęs nuo jos per kelis žingsnius.

Hamidas žiūri į žmones, susigrūdusius už metalinių užtvarų. Jis niekaip negali suvokti, kas juos primasina, nes jo šalyje tokių dalykų nepasitaiko. Kartą jis netgi paklausė draugo, kodėl žmonės čia taip domisi garsenybėmis.

– Nemanyk, kad visi jie meno gerbėjai, – atsakė draugas. – Nuo senų senovės žmonės tikisi pelnyti Dievo malonę, susidūrę su nesuvokiamais ir mįslingais reiškiniais. Štai kodėl jie keliauja lankyti šventųjų vietų ir ieško mokytojų guru.

– Čia, Kanuose?

– Visur, kur tik tolumoje pasirodo kokia nors neprieinama garsenybė. Jos mostas, linktelėjimas gerbėjų miniai – tai lyg dangaus mana ar Dievo palaima. Apskritai visur tas pats. Pop muzikos atlikėjų koncertai – tai lyg religinės apeigos, į kurias renkasi minių minios. Žmonės grūdasi prie teatro durų, laukdami išeinant Superklasės atstovų. Minios plūsta į stadionus paspoksoti, kaip būrys žaliūkų vaikosi kamuolį. Garsenybės paverčiamos stabais. Jų nuotraukos – tarytum šventųjų paveikslai bažnyčiose – kabo paauglių kambariuose, namų šeimininkių virtuvėse, netgi pra-

monės vadovų kabinetuose, nes ir tie, kad ir sukaupę nežmonišką galią, pavydi garsenybėms šlovės.

Skirtumas tik toks, kad aukščiausiasis teisėjas yra žiūrovai, kurie vieną dieną karštai ploja, o kitą – mėgaujasi, geltonojoje spaudoje skaitydami skandalingas paskalas apie savo stabą. Ir džiaugiasi: „Vargšelis. Laimė, kad nesu jo vietoje." Vieną dieną jie garbina savo garsenybę, o kitą – užmuša akmenimis arba nukryžiuoja ir nejaučia nė menkiausio sąžinės priekaišto.

13:37

Priešingai nei visos merginos, kurios rytą išėjo į darbą, o dabar, susišukavusios ir išsidažiusios, nepaleisdamos iš rankų mobiliųjų telefonų ir „iPod“ muzikos grotuvų, stengiasi nustumti nuobodų laiką – penkias valandas, likusias iki madų parado, Žasminė sėdi įgulusi į knygą. Poezijos rinkinį.

Ilgai keliavęs, mišką pamačiau,
Sustojau – kelias ten šakojos,
Katruo man eit toliau, susimąsčiau,
Ir platesniu, vingiuojančiu arčiau,
Žvilgsniu nuklydau ligi posūkio jo.

Tačiau mane viliojo kitas kelias,
Ilgai nesvarstęs, aš pasirinkau
Neišmintą, sužėlusį takelį,
Kurs driekėsi mišku jaukus ir žalias,
Nors juo žmonių praėjo ne mažiau.

Kelius gelsvi rudeniai lapai klojo,
Nė pėdos nežymėjo abiejuos.
Ak, kada nors patrauksiu ir pirmuoju!
Deja, lemtis gyvenimą rikiuoja:
Žinojau, kad negrįšiu atgalios.

Jei ašaros kada akis apneš,
Aš prisiminsiu šį pasirinkimą:
Šakojos kelias pamiškėj, ir aš
Mažiau išvaikščiotuoju pasukau –
Taip buvo lemta man kadais likimo.

Ji irgi pasirinko neišmintą kelią. Už tai brangiai sumokėjo, tačiau nesigaili. Viskas atsitinka savo laiku. Meilė pražydo tada, kai jos labiausiai reikėjo, pražydo ir nenuvyto. Žasminė dirba jos vedama, ir jos labui.

Tiesą pasakius, jos labui.

Tikrasis Žasminės vardas – Kristina. Savo gyvenimo aprašyme ji mini, kad ją surado Ana Diter, keliaudama į Keniją, tačiau tyčia nesileidžia į smulkmenas, palikdama erdvės spėlionėms apie sunkią vaikystę, badą, pilietinius karus. Iš tikrųjų ši juodaodė gimė pačiame tradiciškiausiame Belgijos mieste Antverpene, o jos tėvai buvo Ruandos pabėgėliai, Europoje radę prieglobstį nuo amžino karo tarp hutų ir tutsių genčių. Kai ji, būdama šešiolikos metų, vieną savaitgalį grįžo namo drauge su motina, su kuria valydavo žmonėms butus, gatvėje priėjo žmogus, atsiprašęs prisistatė esąs fotografas ir tarė:

– Jūsų duktė nepaprastai graži. Ar neprieštarautumėte, jeigu pakviesčiau ją dirbti modeliu?

– Ar matote, kokią sunkią rankinę nešu? Joje sudėtos valymo priemonės: aš dirbu dieną ir naktį, kad ji galėtų lankyti gerą mokyklą ir vėliau gautų diplomą. Jai tik šešiolika metų.

– Idealus amžius, – tarė fotografas paduodamas merginai savo vizitinę kortelę. – Jei apsigalvosite, duokite žinią.

Jiedvi nuėjo toliau, ir motina pastebėjo, kad duktė įsikišo kortelę į kišenę.

– Neapsigauk. Tai ne mūsų pasaulis. Jis nieko kita nenori, tik įsivilioti tave į lovą.

To ji galėjo ir nesakyti: nors visos klasės draugės jai pavydėjo, o vaikinai vienas per kitą kvietė ją į vakarėlius, ji puikiai žinojo savo vietą.

Ji nepatikėjo ir tada, kai kitąsyk kavinėje pagyvenusi moteris, susižavėjusi jos grožiu, pasakė, kad daro nuotraukas madų žurnalui. Kristina padėkojusi paėmė jos kortelę ir pažadėjo paskambinti: pažadėjo, bet neketino to daryti, nors jos amžiaus merginos visos kaip viena svajoja tapti fotomodeliais.

Vis dėlto ne veltui sakoma, kad trečias kartas nemeluoja: po trijų mėnesių, jai grožintis prašmatniomis suknelėmis brangios drabužių parduotuvės vitrinoje, prie jos prisigretino išėjęs pro duris vyriškis.

– Ką darai gyvenime, mergele?

– Verčiau paklaustumėte, ką ketinu daryti. Noriu mokytis veterinare.

– Ir visai be reikalo. Ar nenorėtum dirbti pas mus?

– Neturiu laiko pardavinėti suknelių. Laisvalaikiu padedu mamai valyti butus.

– Aš ir nesiūlau dirbti pardavėja. Ar nesutiktum padaryti keletą foto sesijų vilkėdama mūsų suknelėmis?

Jeigu po kelių dienų nebūtų atsitikęs vienas įvykis, tie susitikimai būtų ir likę gražiais praeities prisiminimais, kuriuos ji būtų galėjusi narstyti ištekėjusi, susilaukusi vaikų, džiaugdamasi meile ir mėgstamu darbu.

Kartą, kai ji linksminosi su draugais naktiniame klube, šoko ir mėgavosi gyvenimu, į vidų įsiveržė būrys klykiančių jaunuolių. Apsiginklavę skutimosi peiliukais nusmaigstytais vėzdais, jie pareikalavo, kad visi išsiskirstytų. Kilo panika, visi puolė bėgti. Nežinodama, ką daryti, Kristina pakluso instinktui ir apmirė vietoje.

Staiga pamatė, kaip vienas įsibrovėlis – o jų buvo dešimt – iš užpakalio prišoko prie jos draugo, griebė jam už plaukų ir, išsitraukęs iš kišenės peilį, perrėžė gerklę. Būrys beregint dingo taip pat staiga, kaip ir pasirodė. Klube viešpatavo sąmyšis: vieni spiegė, kiti blaškėsi bėgiodami iš vieno kampo į kitą, treti verkė susmukę ant grindų. Keli vaikinai pripuolė prie nelaimingojo, nors ir matė, kad per vėlu kuo nors padėti. Kiti, kaip ir Kristina, lyg stabo ištikti spoksojo į vaikiną nejudėdami iš vietos. Ji pažinojo ir žuvusįjį, ir žudiką, taip pat žinojo, kodėl taip atsitiko (bare, kur ji užsuko su draugais, eidama į naktinį klubą, įvyko muštynės), tačiau jai atrodė, kad sapnuoja, kad štai tuojau pat atsibus išmušta šalto prakaito ir apsidžiaugs supratusi, kad slogūs sapnai visada laimingai baigiasi.

Tačiau tai buvo ne sapnas.

Po kelių minučių ji atsipeikėjo, lyg nusileido žemėn, pratrūko šaukti ragindama visus ką nors daryti, paskiau ragindama nieko nedaryti, šaukė nieko nesuvokdama, ir nuo jos klyksmo visi tarsi išprotėjo, klube kilo baisi suirutė. Netrukus įsiveržė policininkai su ginklais rankose, pasirodė greitosios pagalbos gydytojai, detektyvai išrikiavo visus pasieniais, ėmė klausinėti, tikrinti dokumentus, surašinėti adresus ir telefono numerius. Kas tai pada-

rė? Kodėl? Kristina negalėjo ištarti nė žodžio. Sanitarai paguldė lavoną ant neštuvų, užklojo paklode ir išnešė. Viena medicinos sesuo liepė jai išgerti tabletę ir nieku gyvu neiti namo pėsčiomis – išsikviesti taksi arba sėsti į autobusą.

Rytojaus dieną namuose sučirškė telefonas. Ragelį pakėlė motina, nutarusi tą dieną nepalikti dukters vienos, nes ši jautėsi kaip nesava. Skambino iš policijos, norėjo kalbėti su pačia Kristina: ji turinti tokią ir tokią valandą ateiti pas tokį ir tokį inspektorių. Motina pareiškė neišleisianti dukters. Policininkas pagrasino: kitos išeities nebuvo – teko sutikti.

Nurodytą valandą Kristina nuėjo į policiją. Inspektorius paklausė, ar ji pažįsta žudiką.

Jos galvoje skambėjo motinos žodžiai: „Nieko nesakyk. Mes imigrantės, mes juodaodės, jie baltieji, jie belgai. Išėję iš kalėjimo, jie tau atkeršys."

– Aš jo nepažįstu. Niekada nesu jo mačiusi.

Ji suprato, kad melas apkartins jos gyvenimą.

– Be abejo, tu jį pažįsti, – pareiškė inspektorius. – Nebijok, tau nieko bloga neatsitiks. Jau suėmėme beveik visą gaują, dabar mums reikia tik liudytojų teisme.

– Aš nieko nežinau. Stovėjau nuošaly, kai visa tai atsitiko. Nieko nemačiau.

Inspektorius nuliūdęs palingavo galvą.

– Turėsi pakartoti savo žodžius teisme, – tarė. – Įsidėmėk, kad už melagingą liudijimą skiriama tokia pati bausmė kaip ir už žmogžudystę.

Po kelių mėnesių Kristina gavo šaukimą į teismą. Vaikinai sėdėjo drauge su savo advokatais aiškiai mėgaudamiesi tuo, kas vyksta teismo salėje. Viena mergina, tada buvusi naktiniame klube, nurodė žudiką. Kai atėjo Kristinos eilė liudyti ir prokuroras paprašė atpažinti žmogų, nužudžiusį jos draugą, ji atsakė:

– Aš nežinau, kas tai padarė.

Ji buvo juodaodė. Imigrantų duktė. Studijoms gavo valstybinę stipendiją. Ji nieko daugiau nenorėjo, tik vėl džiaugtis gyvenimu ir galvoti apie ateitį. Kelias savaites gulėjo užsidariusi savo kambaryje spoksodama į lubas, nenorėdama nei mokytis, nei ką nors daryti. Pasaulis, kuriame ji gyveno ligi šiol, atrodė jai svetimas: šešiolikos metų ji gavo žiaurią pamoką ir suprato, kad negali būti tikra savo saugumu, – reikėjo žūtbūtinai bėgti iš Antverpeno, keliauti po pasaulį, atgauti jėgas ir vėl išmokti džiaugtis gyvenimu.

Vaikinai buvo paleisti „dėl įkalčių trūkumo“ – reikėjo dviejų liudytojų, kad būtų įrodyta jų kaltė ir paskirta atitinkama bausmė. Išėjusi iš teismo, Kristina paskambino vizitinėse kortelėse nurodytais telefonais ir susitarė susitikti su fotografais. Paskiau nuėjo tiesiai į madingų drabužių parduotuvę, kurios savininkas jai siūlė darbą. Tačiau nieko nepešė: pasak pardavėjų, savininkas visose Europos šalyse turįs daugybę tokių parduotuvių, esąs labai užsiėmęs ir draudžiąs duoti kam nors savo telefono numerį.

Tačiau fotografai turėjo geresnę atmintį: prisiminė ją, kai tik ji paskambino, ir iškart pasiūlė susitikti.

Grįžusi namo, Kristina pranešė motinai savo sprendimą. Neklausė nei jos patarimo, nei leidimo, tiesiog pareiškė ketinanti vi-

sam laikui išvykti iš Antverpeno. Ji galinti išvažiuoti tik sutikusi dirbti modeliu.

Žasminė vėl apsižvalgė. Iki madų parado – dar trys valandos, merginos valgo salotas, geria arbatą, aptaria, kaip praleisiančios vakarą. Jos suvažiavo iš įvairių šalių, visos beveik vienodo amžiaus, devyniolikmetės, ir, regis, joms rūpi tik du dalykai: popiet pasirašyti naują sutartį arba ištekėti už turčiaus.

Žasminė atmintinai žino kiekvienos dienotvarkę. Eidamos gulti, jos naudoja valomąjį pienelį ir drėkinamuosius kremus – taip nuo jaunumės organizmas pripranta prie išorinių veiksnių ir be jų nebesugeba išsaugoti idealaus gyvybinio aktyvumo. Iš ryto – masažas ir drėkinamieji kremai. Pusryčiams – puodelis juodos kavos be cukraus ir vaisiai, gausūs skaidulinio pluošto, kad kuo greičiau susivirškintų dieną valgomas maistas. Prieš eidamos ieškoti darbo, daro mankštą raumenims sustiprinti, bet per daug nepiktnaudžiauja, kad figūra neatrodytų vyriška. Tris ar keturis kartus per dieną sveriasi, diduma jų vežiojasi svarstykles, nes kartais tenka gyventi ne viešbučiuose, o samdytis kambarius. Jos puola į neviltį pamačiusios, kad svoris padidėjo bent vienu gramu.

Diduma merginų septyniolikos aštuoniolikos metų, tad, jeigu įmanoma, jas lydi motinos. Beveik visos jos įsimylėjusios, bet niekad neprisipažįsta mylinčios, nes nepakenčiamai prailgsta laikas išvykus į kelionę ir kamuoja ilgesys, o belaukiančius mylimuosius apninka keistas jausmas, kad jie neteko mylimos moters (arba merginos?). Taip, joms rūpi pinigai, jos uždirba

vidutiniškai po keturis šimtus eurų per dieną – tai pavydėtinas uždarbis, juo labiau kad kai kurios dar tokio amžiaus, kad neturi teisės vairuoti automobilį. Vis dėlto būti modeliu – tai anaiptol ne svajonių viršūnė: puikiai suvokdamos, kad ilgai netrukus nesugebės pranokti naujų varžovių, pritapti prie naujų madų, jos stengiasi kuo greičiau įrodyti, kad moka ne tik vaikščioti pakyla. Primygtinai reikalauja savo agentų surengti joms perklausas, kad galėtų prasiskinti kelią į ekraną – įgyvendinti savo didžiąją svajonę.

Agentai, savaime aišku, žada, bet prašo truputį palūkėti – juk jos vos žengiančios pirmuosius žingsnius. Tiesą pasakius, agentai neturi jokių ryšių už madų pasaulio ribų, jie gauna gerus komisinius, grumiasi su konkuruojančiomis firmomis, nes rinka ne tokia jau plati. Tad verčiau išsunkti viską, kiek įmanoma, kol merginos dar neperžengė lemtingojo dvidešimties metų slenksčio, kol oda nesuvyto nuo besaikio kremų vartojimo, kūnas nesuglebo nuo nekaloringo maisto, o protas neaptemo nuo apetitą mažinančių vaistų, nuo kurių užgęsta žvilgsnis ir ištuštėja galva.

Priešingai nei sklinda gandai, modeliai apsimoka visas sąskaitas: ir už lėktuvo bilietus, ir už viešbučius, ir už nepamainomas salotas. Dizainerių padėjėjai rengia joms vadinamuosius „kastingus“, kitaip sakant, atrenka tas, kurios demonstruos madas ant pakylos, ir tas, kurios fotografuosis. Tada merginos susiduria su paprastai irzliais žmonėmis, kurie piktnaudžiauja savo menka galia, stengdamiesi išgiežti perdien susikaupusį apmaudą, ir niekada nesako malonių padrąsinamų žodžių: dažniausiai jiems iš lūpų ištrūksta žodis: „Šiurpu!“ Merginos bėgioja iš vienų atrankų

į kitas, kaip skęstantieji šiaudo griebiasi savo mobiliųjų telefonų, lyg tikėdamosi išgirsti Dievo apreiškimą, užmegzti ryšį su Aukščiausiuoju Pasauliu, pakilti į aukštybes virš tūkstančių žavių veidelių ir tapti žvaigždėmis.

Tėvai didžiuojasi savo dukterimis, taip sėkmingai žengiančiomis pirmuosius žingsnius gyvenimo keliu, ir kremtasi, kad kadaise joms draudė prasidėti su madomis: šiaip ar taip, jos uždirba didelius pinigus ir padeda artimiesiems. Jų mylimieji kankinasi pavyduliaudami, tačiau stengiasi tvardytis, nes draugystė su madų pasaulio profesionale glosto savimeilę. Agentai, dirbantys su dešimtimis to paties amžiaus ir tų pačių fantazijų pilnomis merginomis, jau seniai turi parengę atsakymus į įprastinius klausimus: „Ar aš negalėčiau dalyvauti Paryžiaus madų savaitėje?“ – „Kaip jūs manote, ar su savo charizma galėčiau išmėginti laimę kine?“ Draugės pavydi viena kitai – slapčia arba atvirai.

Jos eina į visus pobūvius, į kokius tik gauna kvietimą. Dedasi didžiomis, nors širdies gilumoje supranta, kad ne tokios jos jau svarbios – labai džiaugtųsi, jeigu kam nors pavyktų įveikti ledinę sieną, kuria jos bando atsitverti nuo viso pasaulio. Pagyvenę vyrai jas ir masina, ir atstumia: jos žino, kad šie turi kišenėje auksinį raktelį, kuriuo galima atrakinti stebuklingojo pasaulio duris, tačiau drauge bijo, kad jų nepalaikytų aukštos klasės prostitutėmis. Jos visur rodosi su šampano taure rankoje, tačiau tai tik dalis įvaizdžio. Jos žino, kad alkoholis turi kalorijų, kurios virsta riebalais, todėl paprastai geria natūralų negazuotą mineralinį vandenį, nes angliarūgštė – nors ir neprideda svorio – dirgina

skrandžio sieneles. Jos turi idealų, svajonių, orumo, tačiau visa tai išnyksta kaip sapnas tada, kai tampa nebeįmanoma nuslėpti ankstyvojo celiulito požymių.

Jos turi sudariusios sutartį su savimi: niekada negalvoti apie ateitį. Didžiąją dalį savo pajamų išleidžia grožio produktams, žadantiems amžiną jaunystę. Jos dievina dailius batelius ir, nors jie be galo brangūs, kartais perkasi pačius prabangiausius. Per savo draugus įsigyja drabužių už pusę kainos. Gyvena nedideliuose butuose su tėčiu, mama, broliu studentu arba seserimi, pasirinkusia bibliotekininkės arba mokslininkės specialybę. Žmonės įsivaizduoja, kad jos maudosi piniguose, o iš tikrųjų dažniausiai skendi skolose. Skolinasi norėdamos atrodyti orios, turtingos, dosnios, pranašesnės už visus mirtinguosius. Jų einamoji sąskaita banke paprastai tuščia, o kredito limitas viršytas.

Jos prisirenka šimtus vizitinių kortelių, susitinka su elegantiškais vyrais, žadančiais darbą, ir, nors netiki jų žodžiais, vis dėlto retkarčiais jiems skambina, kad nenutrūktų pažintis, nes žino, kad vieną gražią dieną galbūt prireiks jų pagalbos ir kad už tą pagalbą teks mokėti. Visos jos įkliūva į tuos pačius spąstus. Visos svajoja apie lengvą sėkmę, bet veikiai įsitikina, kad tokių dalykų nebūna. Iki septyniolikos metų jos visos spėja patirti begalę nemalonumų, išdavysčių, pažeminimų ir vis dėlto nepraranda tikėjimo savimi.

Jos prastai miega, nes ryte ryja visokias tabletes. Klausosi pasakojimų apie anoreksiją, jų aplinkoje gana plačiai paplitusią ligą, savotišką neurozę, kuri kyla dėl neurotinio noro sulieseti, nepasitenkinimo savo išvaizda, kol galiausiai organizmas visiškai atsisako pri-

imti maistą. Jos įsitikinusios, kad joms to neatsitiks. Tačiau niekada nepastebi pirmųjų ligos požymių. Į prabangos ir spindesio pasaulį jos patenka tiesiai iš vaikystės, aplenkdamos paauglystę ir jaunystę. Klausinėjamos apie ateities planus, jos paprastai atsako: „Studijuosiu filosofiją. Dabar tiesiog noriu užsidirbti pinigų mokslui."

Jos supranta, kad tai netiesa. Veikiau supranta, kad atsakymas skamba gana keistai, tik nesuvokia – kodėl. Ar jos tikrai nori diplomo? Ar tikrai joms reikia pinigų mokslui apmokėti? Tiesą pasakius, jos negali sau leisti tokios prabangos – lankyti mokyklą: rytais visada būna atranka, popiet – fotosesija, vakare – kokteilis, o paskiau pobūvis, kuriame būtina dalyvauti, kad visi jas matytų, jomis žavėtųsi, jų geistų.

Žmonėms atrodo, kad jos gyvena kaip pasakoje. Kurį laiką jos irgi tiki, kad tai sudaro gyvenimo prasmę: šiaip ar taip, juk jos mėgaujasi beveik viskuo, ko pavydėdavo merginoms, puikuojančioms žurnalų puslapiuose ir grožio produktų reklamose. Susidrausminusios jos net gali susitaupyti pinigų. Taip tęsiasi tol, kol, kasdien kruopščiai save apžiūrėdamos, galiausiai pastebi pirmąsias laiko dantų žymes. Nuo tos akimirkos jos suvokia, kad lieka tik kliautis laime ir melsti likimą, kad to nepastebėtų dizaineris arba fotografas. Jų dienos suskaičiuotos.

Mažiau išvaikščiotuoju pasukau –
Taip buvo lemta man kadais likimo.

Užvertusi knygą Žasminė atsistoja, įsipila į taurę šampano (tai leistina, bet nepatartina), ima dešrainį ir eina prie lango. Tylėdama žiūri į jūrą. Jai skirtas visiškai kitoks likimas.

13:46

Jis atsibunda pažliugęs prakaitu. Dirstelėjęs į laikrodį lovos galvūgalyje pamato, kad miegota vos keturiasdešimt minučių. Jaučiasi išvargęs, išsigandęs, apimtas panikos. Jis visada galvojęs, kad niekam negali padaryti bloga, tačiau šiandien nužudė du nekaltus žmones. Kas be ko, jis sunaikino nebe pirmą pasaulį, bet visada turėdavo tam rimtą pagrindą.

Jis sapnavo, kad pas jį atėjo mergina, krantinėje prekiavusi namudiniais dirbiniais, tačiau, užuot prakeikusi jį, padėkojo. Jis verkė, įsikniaubęs jai į krūtinę, meldė atleisti, o ji, tarytum nekreipdama dėmesio į jo žodžius, glostė jam plaukus, ramino. Olivija – įsikūnijęs kilnumas ir atleidimas. Ir štai dabar jis svarsto, ar Evos meilė verta tokios aukos.

Jis nutaria, kad verta. Jeigu mergina pasitaikė jo kelyje, jeigu jo noras beveik sutapo su Dievo valia, jeigu viskas pasisekė kur kas lengviau, nei jis manė, – vadinasi, visa tai, kas įvyko, turi pagrindą.

Apgauti Džeivico „draugų" budrumą buvo nesunku. Tokie žmonės jam puikiai pažįstami: jie fiziškai pasirengę veikti greitai ir tiksliai, išsitreniravę įsiminti kiekvieną veidą, pastebėti menkiau-

sią judesį, akimirksniu įspėti pavojų. Be abejo, jie suprato, kad jis ginkluotas, todėl gana ilgai neišleido jo iš akių. Paskiau įsitikino, kad jis nekelia grėsmės ir atsipalaidavo. Galimas daiktas, palaikė jį savu, tokiu pat apsauginiu, išsiųstu patikrinti padėties, įsitikinti, kad jo šeimininkui negresia pavojus.

Jis neturėjo šeimininko. Jis pats buvo pavojingas. Atėjęs į paviljoną ir pasirinkęs būsimą auką, jau negalėjo atsisakyti savo sumanymo, kitaip būtų netekęs savigarbos. Pastebėjo, kad takas į paviljoną saugomas, bet galima be niekur nieko išeiti į paplūdimį. Po dešimties minučių jis išėjo, tikėdamasis, kad Džeivico „draugai" pastebės, kad jo nebėra. Apsuko ratą, nusileido taku, skirtu vien „Martinezo" viešbučio svečiams (teko pateikti magnetinę kortelę, atstojančią raktą), ir vėl patraukė „akcijos" vietos link. Buvo sunku klampoti per smėlį su batais, ir Igoris pasijuto dar nespėjęs pailsėti po kelionės, slegiamas baimės, kad jo sumanymas gali nepasisekti, ir po įtampos, užgriuvusios po to, kai jis sunaikino vargšės prekeivės pasaulį, o drauge – ir būsimąsias jos kartas. Tačiau reikėjo eiti iki galo.

Grįždamas į paviljoną, iš kišenės jis išsitraukė šiaudelį, pro kurį neseniai gėrė sultis. Atkimšo stiklinį buteliuką, kurį rodė namudinių dirbinių pardavėjai: priešingai, nei jis sakė, buteliuke buvo ne benzinas, bet kažkokie niekučiai – adata ir gabaliukas kamščio. Jis apipjaustė kamštį, kad įtilptų į šiaudelį.

Paskiau vėl pasirodė paviljone, kur jau šurmuliavo svečiai: visi vaikščiojo šen bei ten, šūkčiojo sveikindamiesi vieni su kitais,

bučiavosi ir glėbesčiavosi, grobstė įvairiaspalvius kokteilius, kad turėtų ką laikyti rankose ir nesikamuotų laukdami, kada pagaliau prasidės vaišės ir jie galės užkąsti – tiesa, gana saikingai, nes privalo laikytis dietos, ypač po plastinių operacijų, be to, nevalia pamiršti, kad bus vakarienė, o ten norint nenorint būtinai reikės valgyti, nes to reikalauja gero elgesio taisyklės.

Diduma svečių buvo pagyvenę žmonės, vadinasi, čia sukviesti profesionalai. Igoriui buvo labai paranku, kad jie tokio amžiaus ir be akinių menkai ką mato. Savaime suprantama, akinių niekas neturėjo, nes „nusilpusios akys" – artėjančios senatvės požymis. Čia visiems privalu rengtis ir atrodyti kaip „žydinčio amžiaus" žmonėms, „jaunatviškai", „žvaliai", apsimesti, kad žmogus ko nors nepastebi tik todėl, kad turi kitokių rūpesčių, nors, tiesą pasakius, tiesiog neįžlibina, kas vyksta aplink. Pro kontaktinius lęšius jie vos sugeba įžiūrėti žmogų už kelių žingsnių, tad nešioja juos, kad galėtų matyti, su kuo šnekasi.

Tik du svečiai matė visus ir viską aplink – Džeivico „draugai". Tačiau šįkart jie patys buvo stebimi.

Igoris įterpė adatą į šiaudelį ir apsimetė geriąs pro jį sultis.

Prie stalo būrelis dailių merguželių dėjosi, kad atidžiai klausosi pasakiškų jamaikiečio istorijų, nors iš tikrųjų kiekviena veikiausiai svarstė, kaip reikėtų nušalinti varžoves ir pasiguldyti jį į lovą: sklinda gandai, kad jamaikiečiai – neprilygstami meilužiai.

Igoris prieina arčiau, ištraukia šiaudelį iš taurės, pūstelėja adatą aukos pusėn. Palaukia, kol Džeivicas griebiasi už šono. Tuomet išeina, grįžta į viešbutį ir bando numigti.

Kurarės nuodai, kuriais eidami į medžioklę Pietų Amerikos indėnai sutepa iečių smaigalius, ir šiais laikais naudojami Europos ligoninėse, kai prireikus palengvinti chirurgams darbą norima paralyžiuoti kai kuriuos raumenis, aišku, prijungus deramą aparatūrą. Nuo dozės, esančios ant adatos smaigalio, paukštis krinta nuo šakos po dviejų minučių, šernas nudvesia po penkiolikos minučių, stambieji žinduoliai – pavyzdžiui, žmogus, – numiršta po dvidešimties minučių.

Vos tik nuodai patenka į kraujotakos sistemą, palengva išeina iš rikiuotės nervų sistema, sutrinka nervinių impulsų perdavimas, prasideda lėtas dusimas. Keisčiausia – ir, sakytume, baisiausia, – kad auka, puikiai suvokdama, kas vyksta, nesugeba nė krustelėti, šauktis pagalbos ar priešintis, lėtas paralyžius pamažu sukausto visą kūną.

Indėnai labai gerai žino, ką daryti tuo atveju, jeigu, bemedžiojant džiunglėse, kas nors susižeidžia pirštą užnuodyta ietimi ar strėle: nelaimėliui nedelsiant atliekamas dirbtinis kvėpavimas iš burnos į burną ir duodama išgerti iš gydomųjų žolelių pagaminto priešnuodžio, kurį jie visados nešiojasi, nes tokių atvejų pasitaiko gana dažnai. Miestuose, nors ir kokių reanimacijos priemonių griebtųsi paramedikai, visos jų pastangos bergždžios, nes jie bus įsitikinę, kad žmogų ištiko širdies priepuolis.

Igoris ėjo į viešbutį neatsigręždamas. Jis žinojo, kad vienas „draugų“ ieško piktadario, o kitas tuo metu skambina į greitąją pagalbą, tačiau gydytojai, nors ir beregint atvažiavę, niekuo negalės padėti – nesupras, kas atsitiko. Žmonės ryškių spalvų

drabužiais ir raudonomis liemenėmis iškels iš automobilio defibriliatorių – aparatą širdžiai stimuliuoti – ir nešiojamąjį elektrokardiografą. Tačiau kurarės nuodai širdį paveikia vėliausiai – ji plaka netgi tada, kai miršta smegenys.

Nenustatę jokių širdies ritmo sutrikimų, paramedikai suleis serumo, nes manys, kad žmogus paprasčiausiai perkaito arba apsinuodijo maistu, ir atliks visas būtinas procedūras, gal net pritaikys deguonies terapiją. Prabėgs dvidešimt minučių, ir organizmas, nors dar gyvas, bus vegetacinės būklės.

Igoris linki, kad gydytojai nespėtų padėti Džeivicui: priešingu atveju jis tik vegetuos, iki gyvenimo pabaigos prikaustytas prie ligoninės lovos.

Taip, jis viską apgalvojo. Į Prancūziją atskrido nuosavu lėktuvu, kad galėtų atsivežti pistoletą ir nuodų, kurių gavo naudodamasis ryšiais su Maskvoje veikiančia čečėnų mafija. Kruopščiai apskaičiavo ir patikrino kiekvieną žingsnį, kiekvieną veiksmą, kaip paprastai darydavo, rengdamasis dalykiniam susitikimui. Mintyse sudarė aukų sąrašą: tik vienas žmogus buvo gerai pažįstamas, visi kiti turėjo būti skirtingos visuomeninės padėties, įvairaus amžiaus, įvairių tautybių. Ištisus mėnesius studijavo serijinių žudikų bylas naudodamasis teroristų itin mėgstama kompiuterine programa, nepaliekančia jokių tyrimo ir paieškos pėdsakų. Ėmėsi visų įmanomų priemonių, kad vėliau, įvykdęs savo sumanymą, galėtų dingti iš teisėsaugos akiračio.

Jį muša prakaitas. Ne, sąžinė anaiptol negraužia – Eva, ko gero, tikrai verta tokių aukų, – tačiau jis abejoja viso savo užmojo

prasme. Savaime aišku, moteris, kurią jis myli labiausiai pasaulyje, privalo žinoti, kad jis pasirengęs viskam, netgi naikinti pasaulius, tačiau ar apskritai verta griebtis tokių priemonių? Gal tam tikrais atvejais geriau susitaikyti su likimu, viską palikti savieigai, laukti, kol žmonės patys ateis į protą?

Jis pavargęs. Nebesugeba blaivai mąstyti – nežinia, gal geriau mirti kankinio mirtimi nei žudyti? Gal verčiau pasiduoti ir šitaip įrodyti savo atsidavimą, paaukojant gyvybę meilės labui? Argi ne taip pasielgė Kristus aukodamasis dėl žmonijos, argi tai ne pats geriausias pavyzdys? Išvydę Jį nugalėtą, nukryžiuotą, priešai tarė sau, kad viskas baigta. Ir išsiskirstė džiaugdamiesi savo pergale, neabejodami, kad niekada nebeturės bėdos.

Jis sutrikęs. Ketino naikinti pasaulius, o ne aukoti savo laisvę dėl meilės. Mergina tamsiais antakiais panaši į Sopulingąją Dievo Motiną: motiną su kūdikiu ant rankų, tokią išdidžią ir podraug sielvartingą.

Nuėjęs į vonios kambarį, jis pakiša galvą po ledinio vandens čiurkšle. Galimas daiktas, visa tai dėl to, kad jis neišmiegojo lig soties, atsidūrė svetur, kitoje laiko juostoje, o gal dėl to, kad padarė tai, ką buvo sugalvojęs, pats netikėdamas savo jėgomis. Prisimena įžadą, duotą Maskvoje prie Marijos Magdalietės relikvijų. Ar jis neklysta? Jam reikia ženklo.

Pasiaukojimas. Taip, jau anksčiau ši mintis buvo atėjusi į galvą, tačiau tik dabar, sunaikinęs du pasaulius ir įgijęs naują potyrį, jis aiškiai suprato padėtį. Jis turi susigrąžinti meilę besąlygiškai atsiduodamas į teisingumo rankas. Jo kūnas atsidurs budelių malonėje, o šie teisia pagal darbus, neatsižvelgdami nei į ketinimus,

nei į paskatas, nulemiančias vienokį ar kitokį veiksmą, visuomenės laikomą smerktinu. Kristus (kurio žodžiais tariant, meilė verta pasiaukojimo) priims jo sielą, o su Eva liks jo dvasia. Ji supras, kad jis pasidavė teisingumui ir paaukojo jai savo gyvenimą. Jis išvengs giljotinos – Prancūzijoje mirties bausmė panaikinta prieš kelis dešimtmečius, – praleis kalėjime daug metų. Eva atgailaus dėl savo nuodėmių. Lankys jį kalėjime, neš valgyti, jiedu ištaikys laiko pasikalbėti, pamąstyti, mylėti – nepatirs kūniškos meilės, bet dvasiškai bus artimi kaip niekad. Jeigu net reikės ilgai laukti tos dienos, kai jiedu galės gyventi drauge tame name, kurį jis ketina pastatyti Baikalo pakrantėje, belaukdami apsivalys dvasiškai ir patirs Dievo palaimą.

Taip, reikia pasiaukoti. Jis užsuka čiaupą, pasižiūri į veidrodį, bet mato ne save, o Avinėlį, vėl skiriamą aukai. Jis apsirengia tuos pačius drabužius, kuriuos vilkėjo rytą, išeina į gatvę ir pasuka tenlink, kur sėdėjo jaunoji namudinių papuošalų pardavėja. Prieina prie pirmo pasitaikiusio policininko.

– Aš nužudžiau merginą krantinėje.

Policininkas pažvelgia į jį: elegantiškai apsirengęs, tačiau plaukai susivėlę, paakiai pajuodę.

– Tą, kuri prekiavo namudiniais dirbiniais?

Igoris linkteléja galvą: taip, tą pačią.

Policininkas nelabai kreipia dėmesį į jo žodžius. Pasisveikinęs su sutuoktinių pora, kuri eina iš prekybos centro, apsikrovusi pirkiniais, pataria:

– Verčiau pasisamdytumėte ką nors, kad jums pirkinius nešiotų!

– Jeigu jūs sutiktumėte jam mokėti algą, – šypsodama atsiliepia moteris. – Šiame krašte neįmanoma rasti žmogaus, kuris norėtų imtis darbo.

– Va, dailiausia! Kiekvieną savaitę ant jūsų piršto vis naujas žiedas su deimantu. Nemanau, kad jums trūktų pinigų.

Nieko nesuvokdamas Igoris spokso į policininką. Juk jis ką tik prisipažino įvykdęs nusikaltimą!

– Ar supratote, ką aš pasakiau?

– Šiandien labai karšta. Jums būtų ne pro šalį numigti, pailsėti. Kanuose svečiams netrūksta pramogų.

– Na, o mergina?

– Ar buvote su ja pažįstamas?

– Niekada nebuvau jos matęs. Šįryt ji stovėjo čia. Aš...

– ...jūs matėte, kaip atvažiavo greitoji pagalba, kaip sanitarai kažką įkėlė į automobilį. Viskas aišku. Padarėte išvadą, kad ji nužudyta. Nežinau, iš kur atvykote, nežinau, ar turite vaikų, bet perspėju jus – saugokitės narkotikų. Kai kas tvirtina, kad jie nieko bloga nedaro, betgi matote, kas atsitiko tai vargšei portugalei.

Ir, nelaukdamas atsako, jis nueina sau.

Reikėjo neatlyžti, išsamiau paaiškinti, kaip viskas įvyko, gal tada policininkas būtų rimčiau į jį pažiūrėjęs? Savaime aišku, juk neįmanoma nužudyti žmogaus dienos aky, centriniame Kanų bulvare. Ką gi, tuomet jis papasakotų, kaip šventės šurmulyje dar vienam žmogui aptemo pasaulis.

Tačiau įstatymo saugotojas, tvarkos ir padorumo sergėtojas jo neklausė. Kas per pasaulis aplink? Nejaugi jis turi išsitraukti re-

volverį ir paleisti ugnį, kad patikėtų jo žodžiais? Vadinasi, reikia siautėti ir žudyti visus, kas pakliūva, kad tavęs imtų klausyti?

Palydėjęs akimis policininką, kuris, perėjęs gatvę, pasuka į kavinę, Igoris nutaria pastovėti ir palaukti, gal tas persigalvosiąs, gal gausiąs kokį nurodymą iš komisariato, grįšiąs su juo pasišnekėti, nuodugniau paklausinėti apie nusikaltimą.

Vis dėlto jis neabejoja, kad to nebus: ausyse tebeskamba žodžiai apie moters žiedą su deimantu. Gal policininkas žino, iš kur tie deimantai? Aišku, kad nežino: priešingu atveju būtų nuvedęs ją į komisariatą ir apkaltinęs neteisėta veika.

Kas be ko, deimantas moteriai stebuklingai sužibo ant prabangios juvelyrikos parduotuvės prekystalio, bet iš pradžių, kaip niekada nepamiršta pridurti pardavėjai, jį nušlifavo olandų arba belgų juvelyrai. Pagal savo vaiskumą, svorį, briaunų kokybę jo kaina paprastai svyruoja nuo kelių šimtų eurų iki sumos, kuri didumai mirtingųjų gali atrodyti neįperkama.

Deimantas, kitaip sakant, briliantas, kaip visiems žinoma, tai tiesiog per ilgai aukštos temperatūros paveiktas anglies luitas. Kadangi tai mineralas, neįmanoma tiksliai nustatyti, per kiek laiko pasikeitė jo sandara, tačiau geologai mano, kad tai galėjo trukti nuo trijų šimtų milijonų iki vieno milijardo metų. Deimantai paprastai susidaro šimto penkiasdešimties kilometrų gylyje ir pamažu kyla į žemės paviršių, tad palengvėja jų gavyba.

Deimantas – pats kiečiausias gamtinis mineralas, todėl pjaustyti ir apdoroti jį įmanoma tik kitu deimantu. Apdorojimo liekanos naudojamos pramonėje – šlifavimo, pjovimo, gręžimo staklių dalims gaminti. Apskritai deimantai yra papuošalai, ir tai

didžiausia jų vertė: niekam daugiau jie netinka. Tai aukščiausias žmonių tuštybės pasireiškimas.

Prieš kelis dešimtmečius, kai pasaulyje vėl įsivyravo praktiški dalykai ir socialinė lygybė, briliantai pamažu dingo iš rinkos. Taip tęsėsi iki tol, kol pati didžiausia Pietų Afrikos kasybos bendrovė pasisamdė geriausias pasaulio reklamos agentūras. Toks tokį pažino, viena Superklasė susitiko kitą, ilgų tyrimų ir darbų rezultatas buvo išreikštas dviem žodžiais:

„Deimantai – amžiams."

Viskas baigta: klausimas išspręstas, juvelyrai nusigriebė šūkio, ir apmirusi pramonės šaka vėl suklestėjo. Jei deimantai – amžiams, vadinasi, jais geriausia įrodys savo meilę, kuri teoriškai turi būti amžina. Nėra geresnio požymio Superklasės atstovams išsiskirti iš milijardų žmonių, susigrūdusių piramidės papėdėje. Brangakmenių paklausa didėjo, kainos augo. Per kelerius metus Pietų Afrikos bendrovė, primetusi savo taisykles pasaulinei rinkai, pastebėjo, kad aplink nebėra nė gyvos dvasios – vien lavonai.

Igoriui visa tai ne naujiena: jam teko išlieti nemažai prakaito prireikus nutraukti genčių karus. Jis nesigaili – pavyko išgelbėti daug gyvybių, nors beveik niekas to nežino. Jis tik užsiminė Evai apie savo indėlį, kai jiedu vakarieniavo Irkutske, tačiau nenorėjo apie tai plačiau kalbėti: kai darai labdarą, tegu tavo kairė nežino, ką daro dešinė. Deimantai išgelbėjo daug žmonių gyvybių, tačiau tas faktas niekada neatsispindės jo biografijoje.

Policininkas, nekreipęs dėmesio į nusikaltėlio išpažintį, bet žavėjęsis žiedu, kurį mūvėjo moteris, vilkusi maišus su tualetiniu

popieriumi ir valymo priemonėmis, pasirodė gana žemo lygio profesionalas. Jis nė nenutuokia, kad metinė tos beprasmiškos pramonės šakos apyvarta – penkiasdešimt milijardų dolerių, kad toje srityje dirba ištisa armija kalnakasių, vežėjų, privačių saugos tarnybų, žmonių, apdorojančių, šlifuojančių, apdraudžiančių brangakmenius ir prekiaujančių jais didmenomis arba prabangiose juvelyrikos parduotuvėse. Jis nenumano, kad jų kelias iki parduotuvės vitrinos užlietas purvu ir krauju.

Purve kapstosi juodnugariai, ištisą gyvenimą ieškantys brangakmenio, atversiančio duris į geidžiamą prabangą. Jie suranda jų nemažai ir parduoda po dvidešimt dolerių, o vartotojas juvelyrikos parduotuvėje sumoka už kiekvieną dešimt tūkstančių. Tačiau juodnugaris džiaugiasi, nes jo gimtinėje žmonės per metus uždirba ne daugiau kaip penkiasdešimt dolerių, ir jam pakanka penkių brangakmenių, kad gyventų laimingai, nors ir trumpai – dar niekas nėra sugalvojęs sunkesnių nei kasyklose darbo sąlygų.

Jo iškasti brangakmeniai patenka į rankas nežinomiems supirkėjams, o paskiau tuojau pat į Liberiją, Kongą arba Angolą nereguliariosioms armijoms. Ten žmogus, saugomas ligi dantų apsiginklavusių sargybinių, keliauja į slaptą aerodromą. Iš nutūpusio orlaivio išlipa orus ponas, paprastai lydimas vienmarškinio vyriškio su lagaminėliu rankoje. Jie šaltai pasisveikina vieni su kitais. Sargybinių saugomas žmogus perduoda oriajam ponui keletą ryšulėlių – nežinia kodėl, gal yra koks keistas prietaras, paprastai tam naudojamos senos puskojinės.

Vienmarškinis vyriškis išsitraukia iš kišenės tam tikrą didinamąjį stiklą, įspraudžia į kairę akį ir ima tikrinti kiekvieną deimantą. Pagaliau po kokios pusantros valandos jis susidaro nuomonę apie prekes, iš lagaminėlio išima tikslias elektronines svarstykles ir suberia brangakmenius į lėkštelę. Popiergalyje rašo kažkokius skaičius. Paskiau drauge su svarstyklėmis viską sudeda į lagaminėlį, ir, oriajam ponui davus ženklą, penki ar šeši sargybiniai sulipa į lėktuvą. Netrukus iškrauna dideles dėžes, sustato ant žemės prie pakilimo tako, ir lėktuvas išskrenda. Visa operacija trunka pusdienį.

Dėžės atidaromos. Jose snaiperiniai šautuvai, pėstininkų minos, šoviniai su sprogstamosiomis kulkomis, skeveldrinės granatos. Ginkluotė pristatoma samdiniams, ir netrukus šalyje įvyksta dar vienas valstybės perversmas, žiaurumu pranokstantis visus kitus. Išžudomos ištisos gentys, žaginamos moterys, vaikai, užlipę ant minų, lieka be rankų ir be kojų. Tuo metu kažkur labai toli – paprastai Antverpene arba Amsterdame – orūs susikaupę vyrai, mėgaudamiesi savo darbu, kruopščiai ir atsargiai pjausto ir šlifuoja brangakmenius, didžiuodamiesi savo įgūdžiais ir lyg apkerėti grožėdamiesi žėrinčiomis briaunomis – per kelis šimtmečius deimantu virtusia anglimi. Deimantą įmanoma šlifuoti tik kitu deimantu.

Vienur dangų gaubia gaisrų dūmai ir beviltiškai klykia moterys. Kitur pro ryškiai apšviestų kambarių langus matyti žavūs senoviniai pastatai.

Du tūkstančiai antrais metais Jungtinės Tautos priėmė rezoliuciją, vadinamąjį Kimberlio procesą, reikalaujančią nustatyti

brangakmenių kilmę ir draudžiančią juvelyrams pirkti tuos, kurie įvežami iš karo veiksmų zonos. Jau kurį laiką Europoje gerbiami deimantų šlifuotojai naudojasi monopolinės Pietų Afrikos korporacijos paslaugomis. Tačiau tolydžio randama būdų „įteisinti“ deimantus, o politikai tik dangstosi rezoliucija tvirtindami: „Mes darome viską, kad į rinką nepatektų „kruvini deimantai“.“

Prieš penkerius metus iškeitęs deimantus į ginklus, Igoris sutelkė nedidelį būrį, kuris turėjo nutraukti skerdynes Šiaurės Liberijoje, ir pasiekė savo tikslą: žuvo tik žudikai. Kaimuose vėl įsiviešpatavo taika ir ramybė, deimantus ėmė pirkti Amerikos juvelyrai, neužduodami nepatogių klausimų.

Kai visuomenė nesistengia užkirsti kelio nusikalstamumui, žmogus turi teisę daryti ką tinkamas.

Kažkas panašaus prieš kelias minutes atsitiko paplūdimyje. Paaiškėjus, kad įvyko žmogžudystė, koks nors oficialus asmuo kaip paprastai praneš visuomenei:

„Darome viską, kas įmanoma, kad nustatytume žudiko tapatybę.“

Kurgi ne, daro viską... Kaip paprastai palankus likimas nurodo jam kelią. Kankiniai negauna atlygio. Žinoma, Eva kankinsis ir jo ilgėsis, neturės su kuo pasikalbėti ilgomis naktimis ir begalinėmis dienomis laukdama jo sugrįžtant. Verks vos pagalvojusi, kad jis sėdi šaltoje kameroje, spoksodamas į baltas sienas. Ir kai galų gale ateis metas keliauti į savo namus Baikalo pakrantėje, gal jiedu jau bus tokio amžiaus, kad nebespės pasimėgauti drauge suplanuotu gyvenimu.

Prisiartina policininkas, išėjęs pro kavinės duris.

– Jūs dar čia? Gal pasiklydote? Kuo galėčiau padėti?

– Ačiū, nereikia.

– Paklausykite mano patarimo, eikite pailsėti. Šiuo metu būti saulėje labai pavojinga.

Jis grįžta į viešbutį. Paleidžia dušą, išsimaudo. Paskambinęs į registratūrą paprašo pažadinti ketvirtą valandą – iki to laiko spės pailsėti, atgauti blaivų protą, kad nepridarytų kvailysčių: juk jis vos nesužlugdė savo planų.

Paskiau paskambina durininkui, užsisako staliuką terasoje: numigus bus malonu ramiai išgerti arbatos. Paskiau ilgai žiūri į lubas laukdamas, kol apims miegas.

Bene svarbu, iš kur tie deimantai, jeigu jie žėri?

Šioje žemėje tik meilė verta dėmesio. Visa kita neturi jokios prasmės.

Vėl, kaip jau ne kartą buvo atsitikę, Igoris pasijunta nevaržomai laisvas. Maišatis galvoje pamažu nuslūgsta, viršų ima blaivas protas.

Jis patikėjo savo likimą Kristui. Kristus nutarė, kad jis privalo atlikti savo užduotį.

Ir Igoris užminga ramia sąžine.

13:55

Gabriela nutaria į nurodytą vietą neskubėdama eiti pėsčiomis. Jai reikia surikiuoti mintis, nusiraminti. Artėja metas, kai gali išsipildyti jos pačios slapčiausios svajonės, tačiau ir pačios slogiausios nuojautos tapti tikrove.

Supypsi telefonas. Agentė siunčia jai žinutę:

SVEIKINU. SUTIK SU VISKUO, KAD IR KĄ SIŪLYTŲ. LAIKYKIS.

Ji žiūri į minią, be tikslo slankiojančią Kruazetės bulvaru iš vieno galo į kitą. Ji, priešingai, turi tikslą. Dabar ji nebe viena tų nuotykių ieškotojų, kurios sulėkė į Kanus neišmanydamos, nuo ko pradėti. Jos gyvenimo aprašymas turiningas, kūrybinis bagažas įspūdingas, ji niekada nebandė siekti pergalės naudodamasi savo fiziniais duomenimis: ji talentinga! Kaip tik todėl per aktorių atranką jai buvo pasiūlyta susitikti su įžymiu režisierium, nors vilkėjo kuklius drabužius ir netgi nespėjo parepetuoti savo vaidmens. Be abejo, režisierius turės į visa tai atsižvelgti.

Ji užsuko į kavinę perkąsti – iki šiol nieko burnoj neturėjo, – ir sulig pirmuoju kavos gurkšneliu tarytum nusileido ant žemės.

Kodėl pasirinko ją, o ne kurią nors kitą merginą?

Kokį vaidmenį jai pasiūlys?

O jeigu Gibsonas, pažiūrėjęs filmuotą medžiagą, nutars, kad tokia aktorė jam netinka?

„Nusiramink. Tau vis viena nėra ko prarasti“, – bando įsiteigti sau mintį. Tačiau balsas neatlyžta: „Tai paskutinė tavo galimybė.“

Tokių dalykų kaip paskutinė galimybė nebūna: gyvenime visada pasitaiko daugiau progų. Tačiau balsas nesiliauja: „Galimas daiktas. O kiek laiko dar turėsi laukti? Ar nepamiršai, kiek tau metų?“

Ne, ji nepamiršo. Dvidešimt penkeri. Aktorei, netgi itin patyrusiai, tai daugoka, ir taip toliau.

Neverta apie tai galvoti. Ji susimoka už sumuštinį ir kavą ir traukia prieplaukos link, bet dabar jau stengiasi tramdyti pernelyg didelį pasitikėjimą savimi ir nebevadinti kitų merginų „nuotykių ieškotojomis“. Eina mintyse kartodama teigiamo mąstymo pradmenis, kad tik nereiktų galvoti apie būsimą susitikimą.

„Tikėk pergale, ir pergalė bus tavo.“

„Siek tikslo nebijodama pavojų ir atsižadėk visko, kas tau užtikrina jaukų gyvenimą.“

„Talentas – Dievo dovana. Tačiau reikia drąsos juo naudotis: nebijok būti geriausia.“

Negana kliautis vien didžių mokytojų išmintimi, reikia prašyti ir dangaus pagalbos. Kaip paprastai, kai apima baimė, ji ima melstis. Širdimi suvokdama, kad turi duoti įžadą, ji pasižada iš Kanų pėsčia nueiti į Vatikaną, jeigu tik gaus vaidmenį.

Jeigu tik filmas išeis į ekranus.

Jeigu sulauks pasaulinio garso.

Ne, gana būtų ir to, kad ji gautų vaidmenį Gibsono filme: ją iš karto pastebėtų kiti režisieriai ir prodiuseriai. Jeigu taip atsitiktų, ji atliktų pažadėtąją piligrimystę.

Priėjusi nurodytą vietą, ji nukreipia akis į jūrą, paskiau dar kartą perskaito agentės žinutę: jeigu ir jai viskas žinoma – vadinasi, reikalas iš tikrųjų rimtas. Tačiau ką reiškia patarimas sutikti su viskuo, kad ir ką siūlys. Sugulti su režisieriumi? Su pagrindinio vaidmens atlikėju?

Dar niekada ji tam nesiryžo, tačiau dabar buvo pasirengusi viskam. Be kita ko, kuri moteris nesvajotų sugulti su kino pasaulio įžymybe?

Ji vėl sužiūra į jūrą. Dar būtų spėjusi užbėgti namo ir persirengti, bet ji prietaringa: jeigu jau nuėjo taip toli, vilkėdama džinsus ir baltus marškinėlius, reikia būti su jais bent iki vakaro. Atleidusi diržą, atsisėda lotoso poza ir imasi kados pratimų. Lėtai kvėpuodama jaučia, kaip viskas rimsta: kūnas, širdis, mintys.

Prie kranto priplaukia motorinė valtis, iš jos iššoka vyriškis ir prieina prie jos:

– Gabriela Šeri?

Ji linktelėja galvą, ir vyriškis paprašo ją eiti drauge. Jie įlipa į valtį ir plaukia pro gausybę įvairiausių jachtų. Jis nesako jai nė žodžio, lyg mintimis nukilęs labai toli, o gal mąsto, kas dedasi tų nedidelių laivų kajutėse ir kaip būtų gera turėti tokią jachtą. Gabriela svarsto, ką daryti: jos galvoje spiečiasi šimtai klausimų ir abejonių, gal užtektų vieno malonaus žodelio, kad nepažįstamasis taptų draugu, pasidalytų savo neįkainojamu potyriu, paaiškintų, kaip derėtų elgtis tokiomis aplinkybėmis. Kas jis toks? Gal turi

įtakos Gibsonui, o gal tiesiog penktos kategorijos tarnautojas, kuriam patikėta pristatyti šeimininkui nepažįstamas aktores?

Verčiau ramiai pasėdėti.

Po penkių minučių jie priplaukia prie milžiniškos baltutėlės jachtos su užrašu pirmagalyje – Santjagas. Vienas jūreivis nuleidžia lieptelį ir padeda Gabrielai užlipti ant denio. Jie pereina per erdvią pagrindinę svetainę, kur jau ruošiamasi vakariniam pobūviui. Pasuka paskuigalio link: ten, prie nedidelio baseino, stovi du stalai su skėčiais, keli šezlongai. Mėgaudamiesi popiečio saule, ten sėdi Gibsonas ir Įžymybė.

„Mielai pergulėčiau ir su vienu, ir su kitu", – pagalvoja ji šypsodamasi. Jai grįžta pasitikėjimas savimi, nors širdis tvaksi kur kas greičiau nei paprastai.

Įžymybė nužvelgia ją nuo galvos iki kojų, maloniai ir drąsinamai šypsodamas. Gibsonas tvirtai ir ryžtingai paspaudžia jai ranką, atsistoja, pritraukia krėslą, stovintį prie gretimo stalo, ir pasiūlo sėstis.

Paskiau kažkam paskambina, kalba su viešbučio administratoriumi. Žiūrėdamas į ją garsiai pakartoja viešbučio pavadinimą.

Taip ji ir manė. Viešbutis.

Jis išjungia telefoną.

– Iš čia važiuok tiesiai į „Hiltono" viešbutį. Ten vyksta Hamido Huseino suknelių paroda. Šį vakarą tu kviečiama į pobūvį Antibuose.

To ji net nesapnavo! Vadinasi, ji gaus vaidmenį! Ji dalyvaus pobūvyje Antibuose, *pobūvyje Antibuose!*

Gibsonas atsigręžia į Įžymybę.

– Kaip tu manai?

– Verčiau atsiklauskime jos nuomonės.

Gibsonas linkteleja galvą. Mostelėjęs ranka priduria:

– Papasakok apie save.

Gabriela ima pasakoti, kad ji mokėsi aktoriniuose kursuose ir filmavosi reklaminiuose filmukuose. Pastebi, kad jiedu klausosi nelabai atidžiai, tikriausiai jau bus girdėję tūkstančius tokių istorijų. Bet ji jau nebegali sustoti, pasakoja vis greičiau ir greičiau suvokdama, kad nieko daugiau negali pasakyti, kad tai lemiama jos gyvenimo akimirka – viskas priklauso nuo tinkamai parinkto žodžio, kuris vis dėlto neateina jai į galvą. Ji giliai atsikvepia stengdamasi jaustis nevaržomai, pasirodyti labai savita, bando juokauti, bet nesugeba atitrūkti nuo scenarijaus, kurį agentė įkalė į galvą.

Po dviejų minučių Gibsonas pertraukia:

– Puiku, visa tai mes žinome iš tavo gyvenimo aprašymo. Gal verčiau šiaip ką nors papasakotum apie save?

Tie žodžiai staiga tarytum pralaužia kažkokią vidinę užtvarą. Užuot puolusi į paniką, ji nusiramina ir ima kalbėti tvirtu balsu.

– Aš esu viena iš milijono žmonių, kurie visada svajojo atsidurti šioje jachtoje, grožėtis jūra ir aptarti galimybę dirbti drauge su bent vienu iš jūsų. Ir judviem tai gerai žinoma. Be to, man regis, nors ir ką aš sakyčiau, niekas nepasikeis. Ar esu netekėjusi? Ne, netekėjusi. Kaip ir visos merginos turiu širdies draugą, šiuo metu jis laukia manęs Čikagoje ir meldžia Dievą, kad tik man nepasisektų.

Jiedu prapliumpa juoktis. Ji dar labiau atsipalaiduoja.

– Aš kovosiu iš paskutiniųjų, nors ir suprantu, kad artėju prie savo galimybių ribos: tokio amžiaus aktorės negali kažin ko tikėtis kino pasaulyje. Suprantu, kad esama daug tokių pat talentingų merginų, gal net talentingesnių už mane. Nežinau, kodėl pasirinkote mane, bet aš esu pasiryžusi sutikti su visomis jūsų sąlygomis. Gal tai mano paskutinė galimybė, gal taip kalbėdama kenkiu pati sau, bet neturiu kitos išeities. Visą gyvenimą bandžiau įsivaizduoti štai tokią akimirką: dalyvauti aktorių atrankoje, laimėti konkursą, dirbti su tikrais profesionalais. Pagaliau atėjo išsvajotoji valanda. Netgi tuo atveju, jeigu viskas baigtųsi mūsų pokalbiu ir man tektų grįžti nieko nepešus, bent jau žinočiau, kad patekau čia tik todėl, kad esu sąžininga ir atkakli.

Esu sau ir ištikima draugė, ir nuožmi priešė. Eidama čionai, galvojau, kad nesu verta jūsų dėmesio, kad apvilsiu jūsų lūkesčius, kad žmonės, atrinkę mane, tikriausiai apsiriko. Tačiau tuo pat metu širdis man sakė, kad tai atpildas už tai, jog, pasirinkusi šį kelią, nesustojau pusiaukelėje ir kovojau iki pabaigos.

Ji nukreipia akis į šalį pajutusi, kaip akys pritvinsta ašarų, tačiau susitvardo, kad jie nemanytų, kad ji griebiasi jausminio šantažo – nori juos sugraudinti. Tylą sudrumsčia švelnus Įžymybės balsas:

– Kino pasaulyje kaip ir bet kur kitur netrūksta dorų žmonių, sugebančių įvertinti gerą darbą. Kaip tik todėl aš ir esu čia. Panašiai susiklostė ir mūsų režisieriaus gyvenimas. Mes irgi patyrėme tai, ką tu dabar išgyveni. Suprantame, ką tu jauti.

Gabrielai prieš akis praskrieja visas gyvenimas. Visi tie metai, kai ji ieškojo nieko nerasdama, kai belsdavosi į duris – ir jai nebū-

davo atidaryta, kai prašydavo – ir neišgirsdavo atsako, kai aplink viešpatavo toks abejingumas, lyg jos suvis nebūtų pasaulyje. Ji netgi džiaugdavosi išgirdusi neigiamą atsakymą – kas nors bent jau pastebėdavo, kad ji gyva, kad verta šiokio tokio dėmesio.

„Nevalia verkti."

Ji prisimena visus tuos žmones, kurie jai tvirtindavo, kad ji vaikosi neįgyvendinamos svajonės, o štai dabar, kai išsipildys jos viltys, pasakys: „Aš žinojau, kad tu talentinga!" Jai ima virpėti lūpos: toks įspūdis, kad staiga prasiveržė ilgai tramdyti jausmai. Ji džiaugiasi, kad turėjo užtektinai drąsos nenuslėpti, kad ji paprasta mergina, silpna ir gležna, kad visa širdimi džiaugiasi gera naujiena. Jei Gibsonas netikėtai persigalvotų, ji įliptų į motorinę valtį nė kiek nesikrimsdama, nes tokią sunkią valandėlę neprarado orumo.

Ji priklausoma nuo kitų. Buvo nelengva išmokti šią pamoką, tačiau galų gale ją įsisąmonino. Jai ne paslaptis, kad kai kurie pažįstami žmonės, puikuojantys savo emocine nepriklausomybe, iš tikrųjų tokie pat silpni kaip ir ji, verkia slapčiomis, niekada neprašo pagalbos. Jie tiki nerašyta taisykle, kad „pasaulį valdo stipriausieji" ir kad „išgyvena tik tie, kurie moka prisitaikyti". Jeigu tai būtų tiesa, žmonija seniai būtų išnykusi, nes mums gana ilgai reikia globos. Jos tėvas kartą užsiminė, kad vaikai sugeba išgyventi patys vieni tik sulaukę devynerių metų, žirafos jauniklis – penkių valandų, o bitė tampa savarankiška po penkių minučių.

– Apie ką galvojate? – klausia Įžymybė.

– Apie tai, ką supratau palengvėjusia širdimi: nevalia apsimesti stipresnei, nei esu iš tikrųjų. Vienu metu man buvo sunku ben-

drauti su žmonėmis, nes buvau įsitikinusi, kad geriau už visus žinau, kaip reikia siekti tikslo. Vaikinai pamesdavo mane vienas po kito, ir aš nesuprasdavau kodėl. Kartą per gastroles susirgau gripu ir turėjau gulėti lovoje baisėdamasi mintimi, kad mano vaidmenį atliks kita aktorė. Nieko negalėjau valgyti, karščiavau, klejojau, o kai iškvietė gydytoją, jis liepė man nedelsiant važiuoti namo. Maniau, kad neteksiu ir darbo, ir savo kolegų pagarbos. Nieko panašaus: man visi skambino, siuntė gėlių. Domėjosi mano sveikata. Manimi rūpinosi tie patys žmonės, kuriuos laikiau savo varžovais manydama, kad jie gviešiasi išstumti mane ir užimti mano vietą scenoje! Viena aktorė atsiuntė man atviruką, kuriame buvo gydytojo, dirbusio tolimoje šalyje, žodžiai:

> *Visi mes esame girdėję apie Centrinėje Afrikoje paplitusią ligą, vadinamą mieglige. Norėčiau visiems priminti, kad panaši negalia kartais apima dvasią, ir ji kur kas pavojingesnė, nes įsismelkia nepastebimai. Kai tik pasireiškia menkiausi vangumo ir abejingumo savo artimui požymiai, susirūpink! Įveikti šią ligą galime tik suvokę, kad dvasia kenčia, nepaprastai kenčia, kai gyvenimas nusekęs. Dvasia geidžia grožio ir gelmės.*

Žodžiai. Įžymybė prisimena savo mėgstamiausio, dar mokyklos suole išmokto eilėraščio eilutes, kurios, ilgainiui, kelia vis didesnę baimę: *Pagaliau turėsi atsisveikinti su viskuo, kas tau artima, – aš, vienintelė, rodysiu tau kelią.* Ko gero, pasirinkti ką nors – pats sunkiausias dalykas žmogaus gyvenime, mąsto jis, ir, aktorei pasakojant savo istoriją, jo atmintyje atgyja tolima praeitis.

Jis prisimena savo pirmąjį didelį laimėjimą teatro scenoje, pelnytą savo talentu. Gyvenimas keitėsi kas valandą, šlovė augo taip sparčiai, kad jis nespėdavo priprasti, tad kviečiamas eidavo ten, kur jau nederėdavo rodytis, ir vengdavo žmonių, galinčių padėti jam siekti karjeros aukštumų. Uždirbdamas vis daugiau pinigų, nors ir ne per daugiausia, jis jautėsi visagalis. Kasdienybe tapo brangios dovanos, kelionės į tolimus kraštus, asmeniniai orlaiviai, prabangūs restoranai, viešbučių apartamentai, prašmatnūs it karalių menės, kokias vaizduodavosi vaikystėje. Pasirodė pirmosios recenzijos, pilnos pagiriamųjų žodžių, jaudinančių ligi širdies gelmių. Iš viso pasaulio plaukė maišai laiškų, į kuriuos iš pradžių bandydavo atsakyti, kartais netgi skirdavo pasimatymus moterims, atsiuntusioms savo nuotraukas, kol pagaliau suvokė, kad tai neįmanoma, be to, ir agentas perspėjo, kad tai pavojinga: paprasčiausiai galįs įkliūti į spąstus. Vis dėlto ligi šiolei jam itin malonu, kad gerbėjai seka kiekvieną jo žingsnį, naršo po internetą, jo kūrybai skiria ištisus puslapius, platina skrajutes apie jo laimėjimus – apie tai, kas geriausia jo gyvenime, – nuožmiai gina nuo žiniasklaidos išpuolių, jei kuris laikraštis deramai neįvertina jo vaidmens naujausiame kino filme.

Bėga metai. Tai, kas anksčiau atrodydavo stebuklas arba likimo dovana, dėl kurios jis būdavo pasiryžęs paaukoti gyvybę, ilgainiui tapo vienintele gyvenimo prasme. Dabar, pagalvojus apie ateitį, širdį suspaudžia nerimas: kada nors visa tai turi baigtis. Ateina kiti, jaunesni, aktoriai, sutinka dirbti už mažesnį honorarą, dirbti iš paskutiniųjų ir spindėti kino pasaulio padangėje. Jis pastebi, kad žmonės daugiausia mini kokį nors vieną garsų filmą,

pelniusį jam šlovę, nors jis vaidino daugiau nei devyniasdešimt devyniuose, kurių niekas beveik nebeprisimena.

Keičiasi ir honorarai: jis buvo įsitikinęs, kad vaidmenų niekada netrūks, ir reikalavo, kad agentas nuolat keltų honoraro kartelę. Rezultatas: jis gauna vis mažiau pasiūlymų, nors dabar sutinka dirbti už pusę kainos. Pirmieji nevilties požymiai ima reikštis pasaulyje, kuriame ligi šiol viešpatavo tikėjimas, kad jis kils vis aukščiau, vis greičiau, vis sparčiau. Jis negali staiga nuleisti kainos: kai jam siūloma pasirašyti naują sutartį, ima aiškinti, kad „sutinka su tomis sąlygomis tik todėl, kad labai patinka vaidmuo, nors honoraras toli gražu ne toks, kokio jis paprastai reikalauja". Prodiuseriai apsimeta, kad juo tiki. Agentas apsimeta, kad jam pavyko juos apgauti, suprasdamas, kad jo klientas privalo rodytis tokio lygio festivaliuose – visada pilnas kūrybinių planų, mandagus, malonus ir šiek tiek neprieinamas, kaip ir pridera kino legendai.

Jo viešųjų ryšių vadybininkas siūlo nusifotografuoti bučiuojantis su kokia nors garsia aktore, kad nuotrauka pasirodytų kokio nors skandalais garsėjančio žurnalo viršelyje. Jau susisiekė su atitinkama aktore, kuriai irgi žūtbūtinai reikia pasiviešinti, tad dabar beliko ištaikyti patogią progą per šio vakaro iškilmingą pobūvį. Viskas turi būti netikėta: jiedu tikrai žinos, kad tą akimirką netoliese tykoja fotografas, tačiau nieku gyvu neišsiduos, kad mato į juos nutaikytą objektyvą. Vėliau, kai nuotraukos bus išspausdintos, jiedu vėl pasirodys pirmuosiuose laikraščių puslapiuose: iš pradžių viską neigs, tvirtins, kad tai brovimasis į asmeninį gyvenimą, jų advokatai paduos žurnalus į teismą, o viešųjų ryšių specialistai pasistengs, kad byla tęstųsi kuo ilgiau.

Tiesą pasakius, nepaisant tiek kūrybinio darbo metų, nepaisant pasaulinės šlovės, jo padėtis ne kažin kiek ir skiriasi nuo priešais sėdinčios merginos.

Pagaliau turėsi atsisveikinti su viskuo, kas tau artima, – aš, vienintelė, rodysiu tau kelią.

Gibsonas nutraukia tylą, trisdešimt sekundžių tvyrojusią toje idealioje aplinkoje: jachta, skaisti saulė, atšaldyti gėrimai, krykiančios žuvėdros, gaivus vėjelis.

– Man regis, pirmiausia norėtum sužinoti, kokį vaidmenį mes ketiname tau pasiūlyti. Na, filmo pavadinimas iki premjeros dar gali ne kartą keistis. Tai va, atsakymas labai paprastas: vaidinsi su juo.

Ir jis parodo į Įžymybę.

– Kitaip sakant, judu atliksite pagrindinius vaidmenis. Logiškai mąstant, toliau turėtum paklausti: kodėl aš, o ne kokia nors įžymi aktorė?

– Jūsų teisybė.

– Aiškinu: viską lemia kaina. Man patikėta statyti labai riboto biudžeto filmą, kurio prodiuseriui Hamidui Huseinui – tai pirmas žingsnis į kino pasaulį. Pusė lėšų numatyta ne filmo gamybai, bet reklaminei kampanijai. Todėl mums reikia įžymybės žiūrovams prisivilioti ir dar nežinomos pigesnės aktorės, kuri pelnytų žiniasklaidos dėmesį, jeigu būtų to verta. Tai nieko nauja: nuo tų laikų, kai kino pramonė tapo pasaulio valdžia, studijos stengiasi daryti viską, kas įmanoma, kad neišblėstų mintis, kad šlovė ir pinigai neatsiejami vienas nuo kito. Menu, vaikystėje ma-

tydamas milžiniškus rūmus Holivudo apylinkėse, manydavau, kad aktoriai gauna nežmoniškus honorarus.

Deja, tai netiesa. Įžymybių, gaunančių tokius honorarus, pasaulyje ne daugiau kaip dešimt ar dvidešimt. Visi kiti tik leidžia miglą į akis: būstą jiems nuomoja studijos, drabužius ir papuošalus – dizaineriai ir juvelyrai, o automobilius – bendrovės, pageidaujančios, kad jų pavadinimas būtų minimas aukštuomenės gyvenimo apžvalgose, žodžiu, jie tik sudaro prabangaus gyvenimo regimybę. Studijos apmoka visa tai, kas vadinama „spindesiu", o aktoriai uždirba labai nedaug. Aišku, kalbėdamas apie tokius aktorius, turiu galvoje ne štai čia sėdintį mūsų bičiulį, bet jus.

Įžymybei neaišku, ar Gibsonas kalba nuoširdžiai ir laiko jį vienu žymiausių pasaulio aktorių, ar tiesiog juokauja. Šiaip ar taip, tai neturi jokios reikšmės, svarbiausia, kad būtų pasirašyta sutartis, kad paskutinę akimirką nepersigalvotų prodiuseris, kad scenarijaus autorius laiku įteiktų tekstą, kad nebūtų pereikvotas biudžetas ir prasidėtų gerai apgalvota viešųjų ryšių kampanija. Jau ne kartą buvo matęs, kaip žlunga šimtai puikių projektų: toks gyvenimas. Tačiau po pastarojo filmo, beveik nesulaukusio žiniasklaidos dėmesio, jam reikia griausmingo pasisekimo. O Gibsonas turi visas galimybes jį užtikrinti.

– Sutinku, – sako mergina.

– Mes jau aptarėme viską su tavo agente. Tu pasirašysi su mumis išimtinę sutartį. Sukant pirmąjį filmą, visus metus gausi penkis tūkstančius dolerių kas mėnesį, bet užtat turėsi dalyvauti renginiuose, vykdyti mūsų viešųjų ryšių specialistų nurodymus,

važinėti ten, kur siunčiame, kalbėti tai, ko reikalaujame, nesakyti savo nuomonės. Aišku?

Gabriela linkteleja galvą. Ką ji galėtų pasakyti? Kad Europoje penkis tūkstančius dolerių uždirba eilinė sekretorė? Reikia arba sutikti, arba atsisakyti: ji supranta žaidimo taisykles ir nori parodyti, kad be jokių dvejonių sutinka su visomis sąlygomis.

– Tai va, – toliau kalba Gibsonas, – gyvensi kaip milijonierė, elgsies kaip žymi ekrano žvaigždė, tačiau visada turėsi galvoje, kad visa tai netiesa. Jeigu viskas seksis, mes atlyginimą pakelsime ir, sukdami kitą filmą, mokėsime tau dešimt tūkstančių dolerių per mėnesį. Vėliau dar aptarsime viską, juo labiau kad dabar tu įsikalsi sau mintį: „Kada nors aš jums už tai atkeršysiu." Tavo agentei, beje, mes viską išdėstėme, ir ji žino, ko dera tikėtis. Tačiau tu, regis, nieko nežinojai.

– Tai nesvarbu. Ir aš niekam neketinu keršyti.

Gibsonas apsimeta neišgirdęs jos žodžių.

– Nemanyk, kad pakviečiau tave kalbėti apie bandomuosius kadrus: jie puikūs, jau seniai nesu matęs nieko panašaus. Tos pačios nuomonės ir mūsų aktorių atrankos vadovė. Aš pakviečiau tave, kad iš pat pradžių suprastum, kas tavęs laukia. Diduma aktorių po pirmojo filmo ima vaizduotis, kad visas pasaulis po jų kojomis, ir nebenori laikytis taisyklių. Tačiau sutartis pasirašyta, nieko neįmanoma pakeisti, ir jie puola į neviltį, nueina blogais keliais, žudosi ir panašiai. Dabar mes laikomės kitos politikos: pirmiausia nuodugniai išaiškiname, ko dera laukti. Tavyje dabar gyvens dvi moterys: jeigu viskas seksis, vieną dievins visas pasaulis, kita žinos ir niekada nepamirš, kad neturi visiškai jokios galios.

Todėl aš patariu tau viską gerai apsvarstyti ir tik tada važiuoti į „Hiltono" viešbutį matuotis suknelių ir ruoštis šio vakaro pobūviui. Nuėjusi į viešbutį savo kambaryje rasi keturis putlios sutarties egzempliorius. Kol jos nepasirašei, tau priklauso visas pasaulis ir gali daryti, ką širdis geidžia. Kai tik pasirašysi, jau nebebūsi pati sau ponia: mes tau nurodinėsime viską – ir kaip kirptis plaukus, ir kokiame restorane pietauti, nors ir visiškai nenorėsi valgyti. Savaime suprantama, pagarsėjusi galėsi užsidirbti pinigų reklamuodama prekes, – kaip tik todėl diduma aktorių ir priima mūsų sąlygas.

Vyrai atsistoja.

– Kaip manai, ar ji bus gera partnerė?

– Ji bus nuostabi aktorė. Diduma aktorių stengiasi parodyti savo vaidybos įgūdžius, o ji duoda valią jausmams.

– Beje, nemanyk, kad tai mano jachta, – taria jai Gibsonas, vienam žmogui paliepęs motorlaiviu nuvežti ją į prieplauką.

Ji teisingai supranta, ką jis turi galvoje.

15:44

– Eikime į terasą išgerti kavos, – pasiūlo Eva.

– Iki madų parado liko vos viena valanda. O tu juk žinai, koks čia eismas.

– Spėsime.

Jie lipa laiptais, pasuka į dešinę, eina į koridoriaus galą, kur prie durų stovi apsauginis: jis pažįsta juos ir pasisveikina. Praėję pro deimantais, rubinais, smaragdais nukrautas juvelyrikos parduotuvių vitrinas, atsiduria saulėtoje pirmojo aukšto terasoje, kurią jau daug metų nuomojasi garsi juvelyrikos firma, rengianti čia pobūvius draugams, įžymybėms, žurnalistams. Dailūs baldai, visada didelis pasirinkimas visokiausių skanėstų. Jie atsisėda prie staliuko, stovinčio po skėčiu. Priėjus kelneriui, jie užsisako gazuoto mineralinio vandens ir espreso kavos. Kelneris pasiūlo kai ko užkąsti. Jie padėkoja – neseniai papietavę.

Po dviejų minučių jis atneša vandens ir kavos.

– Ar viskas gerai?

– Kuo puikiausiai.

„Nieko gero, – taria sau Eva. – Išskyrus kavą."

Hamidas jaučia, kad žmonai kažkas atsitiko, bet nutaria pasikalbėti apie tai vėliau. Tiesiog nenori apie tai galvoti. Bijo išgirsti ką nors tokio kaip, pavyzdžiui: „Išsiskirkim geruoju." Jis turi užtektinai valios susidrausminti.

Netoliese prie staliuko sėdi vienas žymiausių pasaulio dizainerių, šalia pasidėjęs fotoaparatą, įsmeigęs akis į tolį kaip žmogus, norintis aiškiai parodyti, kad nepageidauja, kad jam kas nors trukdytų. Niekas prie jo ir neina, o jeigu kas nors netyčia pasuka link jo, maloni penkiasdešimtmetė dama, viešųjų ryšių vadybininkė, mandagiai paprašo duoti jam ramybę – turįs truputį pailsėti nuo amžino modelių, žurnalistų, klientų, impresarijų antplūdžio.

Hamidas prisimena, kaip prieš daugelį metų, taip seniai, lyg būtų prabėgusi amžinybė, jie susitiko pirmą kartą. Tada jau vienuolika mėnesių jis gyveno Paryžiuje, buvo įsigijęs kelis draugus madų pasaulyje, dilino įstaigų slenksčius ir varstė duris, kol galiausiai pasinaudojęs šeicho pažintimis (jis sakėsi nieko nepažįstąs madų pasaulyje, bet turėjo draugų aukštuomenėje) įsidarbino dailininku vienuose garsiausių mados namų. Nesitenkindamas vien duodamų audinių eskizais, jis užsibūdavo ateljė iki vėlios nakties – darbuodavosi prie audinių, atsivežtų iš gimtos šalies. Per tą laiką jis dukart lankėsi tėvynėje. Pirmąsyk išvyko sužinojęs, kad tėvas mirdamas testamentu jam paliko audinių krautuvėlę. Jam dar nespėjus apgalvoti, ką reikėtų daryti su palikimu, šeicho pasiuntinys pranešė, kad kam nors apsiėmus plėtoti jo tėvo verslą, šeichas investuotų užtektinai lėšų, kad šis suklestėtų, o nuosavybės teisė priklausytų jam, Hamidui.

Jis paklausė, kodėl šeichas, anksčiau visiškai tuo nesidomėjęs, pakeitė nuomonę.

– Čia pageidauja įsikurti prancūzų firma, gaminanti lagaminus. Pirmiausia ji susisiekė su mūsų audinių tiekėjais ir pažadėjo savo prabangos dirbiniams naudoti vietines medžiagas. Taigi jau turime užsakovų, galėsime išsaugoti savo žinioje žaliavos rinką ir puoselėti savo tradicijas.

Hamidas grįžo į Paryžių, būdamas tikras, kad tėvo siela persikėlė į rojų, o jo atminimas tebėra gyvas šalyje, kurią jis taip mylėjo. Jis dirbo dieną naktį, piešė drabužių modelius panaudodamas beduinų apdarų stilių, eksperimentuodamas su atvežtais audiniais. Jeigu prancūzų firma, pagarsėjusi savo drąsiomis naujovėmis ir geru skoniu, domisi jo šalies gaminiais, žinia turinti veikiai pasiekti madų sostinę, ir paklausa būsianti milžiniška.

Reikėjo tik kantrybės. Tačiau, sprendžiant iš visa ko, naujiena pasklido labai greitai.

Vieną rytą jį pakvietė direktorius. Hamidas pirmą kartą atsidūrė garsiojo modeliuotojo kabinete, į kurį įžengti galėjo tik išrinktieji, ir nustebo išvydęs baisią netvarką. Visur mėtėsi laikraščiai, ant senovinio stalo kūpsojo krūvos popierių, audinių pavyzdžių, ant sienų kabojo gausybė įrėmintų žurnalų viršelių ir nuotraukų, kuriose puikavosi modeliuotojas su įžymybėmis, stovėjo stiklinė vaza, pilnutėlė įvairaus dydžio baltų plunksnų.

– Tu puikiai dirbi. Permečiau akimis tavo eskizus, kuriuos palieki išmėtytus kur pakliūva. Tavimi dėtas, būčiau apdairesnis: gali atsitikti taip, kad vieną gražią dieną kas nors ims ir pabėgs

iš mūsų firmos nešinas tavo puikiais sumanymais, kurie atiteks varžovams.

Hamidas pasipiktino išgirdęs, kad yra sekamas, bet nepasakė nė žodžio, o direktorius kalbėjo toliau:

– Kodėl sakau, kad puikiai dirbi? Todėl, kad atvykai iš šalies, kur žmonės rengiasi kitaip nei pas mus, ir tu jau imi suvokti, kaip Vakaruose gali pritaikyti savo krašto drabužių stilių. Deja, yra viena didelė bėda: čia neįmanoma nusipirkti tokių audinių. Be to, žiūrint į tavo modelius, krinta į akis religiniai motyvai; kas be ko, drabužio paskirtis – pridengti kūną, bet drauge ir atskleisti daug ką iš to, ką norėtų pasakyti dvasia.

Direktorius priėjo prie kampe sukrautų žurnalų, tikriausiai pirktų iš bukinistų, nuo Napoleono laikų Senos krantinėse prekiaujančių senomis knygomis, ir, tarsi tiksliai būtų žinojęs, kur kas padėta, ištraukė seną *Paris Match* žurnalą su Kristiano Dioro nuotrauka viršelyje.

– Kaip šis žmogus tapo legenda? Aš tau pasakysiu: jis sugebėjo perprasti žmogaus prigimtį. Iš daugelio revoliucinių mados laimėjimų itin pažymėtinas vienas jų: netrukus po Antrojo pasaulinio karo, kai Europoje nežmoniškai trūko audinių ir nebuvo iš ko siūti drabužių, jis kūrė modelius, kuriems reikėjo labai daug medžiagos. Taip jis norėjo parodyti ne tik elegantišką moterį, bet ir įkvėpti viltį, kad viskas grįš į senas vėžes ir vėl kaip anksčiau įsiviešpataus žavesys, gausa, perteklius. Už tai buvo puolamas ir šmeižiamas, bet nesiliovė tikėjęs einąs teisingu keliu – kaip visada prieš srovę.

Jis įkišo žurnalą ten, iš kur buvo ištraukęs, ir paėmė kitą:

– O štai Koko Šanel. Pamestinukė, dainavo kabaretuose, žodžiu, moteris, kuriai nebuvo ko tikėtis iš gyvenimo. Tačiau pasinaudojo vienintele galimybe – turtingais meilužiais – ir veikiai pagarsėjo aukštosios mados pasaulyje. Ką gi ji padarė? Išvadavo moteris iš korsetų vergijos – iš tų kankinimo įrankių, gniuždžiusių krūtinę ir varžiusių judesius. Ji padarė vienintelę klaidą – nuslėpė savo praeitį, nors galėjo ja pasinaudoti ir susikurti dar geresnę legendą – kaip moteris geba iškilti pačiomis nepalankiausiomis aplinkybėmis.

Padėjęs į vietą žurnalą, jis kalbėjo toliau:

– Tu tikriausiai paklausi: o kodėl niekas to nedarė anksčiau? Nežinia. Be abejo, bandymų tikriausiai būta, tačiau mados istorija neišsaugojo modeliuotojų vardų, nes jie nesugebėjo savo kolekcijose išreikšti laiko dvasios. Šanel buvo negana turėti talentą ir turtingų meilužių, kad jos kūryba ir darbas plačiai nuskambėtų pasaulyje – tuo metu visuomenė jau buvo pasirengusi kaip tik tada prasidėjusiai didžiajai feministinei revoliucijai.

Direktorius patylėjo.

– O štai dabar atėjo Artimųjų Rytų mados eilė. Todėl, kad iš ten, iš tavo šalies, tvinsta baimė, palengva kaustanti visą pasaulį. Aš tai žinau, nes vadovauju šiai firmai. Šiaip ar taip, pradedant verslą, pirmiausia būtina susitikti su pagrindiniais dažų tiekėjais.

„Šiaip ar taip, pradedant verslą, pirmiausia būtina susitikti su pagrindiniais dažų tiekėjais.“ Hamidas vėl dirstelėja į didįjį modeliuotoją, vienui vieną sėdintį terasoje prie stalelio su fotoaparatu, padėtu šalia ant krėslo. Tikriausiai jis irgi pastebėjo juodu

ateinant ir dabar svarsto, iš kur Hamidas gavo tiek pinigų, kad sugebėjo tapti jo pagrindiniu varžovu.

Žmogus, žvelgiantis kažkur į tolį, kadaise nėrėsi iš kailio, kad tik Hamidas nebūtų priimtas į Federaciją. Skleidė gandus, kad Hamidą remia naftos magnatai, negarbingai stengdamasis užkirsti varžovui kelią. Jis nė nenumanė, kad, praslinkus aštuoniems mėnesiams po tėvo mirties ir dviem po to, kai firmos direktorius pasiūlė jam geresnį darbą su sąlyga, kad jo vardas niekur nebus minimas, nes tuo metu jau buvo pasisamdęs kitą modeliuotoją, kuris turėjo atstovauti firmai madų parodose, šeichas vėl jį pasikvietė, bet šįsyk pats ir priėmė.

Atvykęs į gimtąjį miestą, Hamidas vargiai jį atpažino. Palei vienintelį miesto prospektą rikiavosi begalinė virtinė dangoraižių karkasų, eismas buvo pragariškas, senajame oro uoste viešpatavo visiška suirutė, tačiau šeicho sumanymas pamažu skynėsi kelią į gyvenimą: tai turėjo būti ramybės oazė vidury karo siaubiamų tyrų, investicijų rojus pasaulinės finansų rinkos gaivale, pavydėtinas smerkiamos, žeminamos, su išankstine nuomone pliekiamos tautos įvaizdis. Visos regiono šalys jau dėjo viltis į dykumoje augantį miestą, ir pinigai ėmė plaukti – iš pradžių srovele, paskiau srautais kaip audringa upė.

Beje, šeicho rūmai buvo tie patys, tačiau netoliese jau kilo nauji, nepalyginamai didesni ir įspūdingesni. Hamidas atėjo į audienciją pakiliai nusiteikęs ir pranešė gavęs puikų firmos vadovo pasiūlymą bei atsisakąs finansinės paramos – priešingai, yra pasiryžęs grąžinti visus į jį investuotus pinigus.

– Atsisakyk darbo, – tarė šeichas.

Hamidas nieko nesuprato. Taip, žinojo, kad paveldėtas iš tėvo verslas klesti, bet jis turėjo kitokių ateities planų. Tačiau negalėjo dar sykį mesti iššūkio žmogui, suteikusiam neįkainojamą pagalbą.

– Per mūsų pirmąjį ir vienintelį susitikimą, jūsų aukštybe, aš galėjau atsisakyti jūsų pasiūlymo gindamas savo tėvo teises, kurias visada laikiau svarbesnėmis už visa kita pasaulyje. Dabar, priešingai, esu pasirengęs paklusti jūsų valiai. Jeigu manote, kad be reikalo investavote pinigus į mano mokslą, įvykdysiu jūsų reikalavimą. Grįšiu namo ir imsiuos paveldėto verslo. Jeigu privalau atsižadėti savo svajonės ir laikytis genties įstatymų, ką gi, teesie jūsų valia.

Jis ištarė šiuos žodžius tvirtu balsu. Negalėjo parodyti savo silpnybės žmogui, gerbiančiam kitų ryžtą.

– Nereikalauju, kad grįžtum namo. Jeigu firmos vadovas tau pasiūlė aukštesnes pareigas, vadinasi, jis supranta, kad tu gali įkurti savo mados namus. Kaip tik to aš ir noriu.

– Įkurti savo mados namus? – tarė Hamidas. – Ar aš teisingau supratau jūsų žodžius?

– Pastebėjau, kad šičia kuriasi vis daugiau prabangos prekėmis prekiaujančių bendrovių, – toliau kalbėjo šeichas. – Ir jos žino, ką daro: mūsų moterys pamažu keičiasi ir ima kitaip rengtis. Mados pramonė mūsų kraštui daro kur kas didesnį poveikį nei visos užsienio investicijos. Aptariau visa tai su išmanančiais žmonėmis, vyrais ir moterimis, nes esu tik senas beduinas, kuris, pirmąsyk išvydęs automobilį, pagalvojo, kad jį reikia šerti kaip kupranugarį.

Man būtų malonu, jeigu svetimšaliai skaitytų mūsų poetus, klausytųsi mūsų muzikos ir dainų, grožėtųsi mūsų šokiais, per daugelį kartų pasiekusiais mus iš amžių glūdumos. Tačiau, iš visa ko sprendžiant, niekam tai neįdomu. Paskatinti juos gerbti mūsų papročius ir tradicijas įmanoma tik vienu būdu: per tavo darbą. Jeigu iš mūsų drabužių jie supras, kas mes tokie, galų gale supras ir visa kita.

Rytojaus dieną Hamidas susitiko su iš įvairių šalių atvykusių investitorių būriu. Jie pasiūlė jam pasakišką pinigų sumą ir nurodė paskolos grąžinimo datą. Paklausė, ar jis priima iššūkį, ar yra tam pasirengęs.

Paprašęs, kad leistų jam apgalvoti pasiūlymą, Hamidas nuėjo prie tėvo kapo ir meldėsi iki pat pavakarių. Paskiau ligi išnakčių klaidžiojo po dykumą, nekreipdamas dėmesio į kiaurai smelkiantį žvarbų vėją, ir galiausiai grįžo viešbutį, kur buvo apgyvendinti svetimšaliai. „Palaimintas tas, kas savo vaikams davė sparnus ir šaknis“, – skelbia arabų patarlė.

Jam reikėjo šaknų: pasaulyje yra vieta, kur gimėme, mokėmės kalbėti, patyrėme, kaip mūsų protėviams sekėsi įveikti iškylančias kliūtis. Pagaliau ateina valanda, kai prisiimame atsakomybę už tą vietą.

Jam reikėjo sparnų. Jie iškelia į vaizduotės aukštybes, iš kur atsiveria platūs horizontai, neša mus svajonių link, skraidina į toliausias šalis. Tik turėdami sparnus, galime pažinti savo artimųjų šaknis ir mokytis jų patirties.

Prašydamas Alachą apšviesti protą, jis ėmė melstis. Po dviejų valandų prisiminė tėvo ir audinių krautuvėlėn dažnai apsilankančio vieno jo bičiulio pokalbį:

– Šįryt sūnus paprašė pinigų aviai nusipirkti. Ar turėčiau jam padėti?

– Nėra ko skubėti. Palauk kokią savaitę ir tik tada jam atsakyk.

– Bet galiu ir dabar duoti jam pinigų. Kokia prasmė laukti visą savaitę?

– Labai didelė. Iš patyrimo žinau, kad žmonės labiausiai vertina tai, ko, abejonių kamuojami, nelabai tikisi gauti."

Palaukęs savaitę, Hamidas vis dėlto priėmė investitorių pasiūlymą. Jam reikėjo žmonių, kurie apsiimtų tvarkyti tuos pinigus, įdėtų juos ten, kur jis nurodytų. Reikėjo tarnautojų, pageidautina – žemiečių. Reikėjo mažų mažiausia dar bent metus padirbėti Paryžiaus firmoje, kad galėtų užpildyti žinių spragas. Ir tiek.

„Pirmiausia susirūpinsime dažų gamyba."

Ne, nieko panašaus: pirmiausia bendrovės, tiriančios rinkos tendencijas, vadinamieji rinkos tyrimų biurai (prancūziškai – „cabinets de tendence", angliškai – „trend adapters"), nustato, kad tam tikra gyventojų kategorija daugiau domisi vienokiomis prekėmis nei kitokiomis – ir tai tarytum neturi nieko bendra su mada. Tyrimai atliekami remiantis vartotojų apklausomis, tam tikrų prekių paklausa, o svarbiausia – stebint dvidešimtmečius ir trisdešimtmečius: kokiose parduotuvėse lankosi, kokiomis gatvėmis vaikščioja, kaip rengiasi, ką rašo interneto pokalbių puslapiuose. Jie niekad nežiopso netgi į prestižinių parduotuvių vitrinas: visa tai, kas jose demonstruojama, jau prieinama plačiajai visuomenei, vadinasi, pasmerkta pražūčiai.

Rinkos tyrimų biurai nori tiksliai žinoti: kuo domėsis vartotojas artimiausioje ateityje, kas gali labiau patraukti jo dėmesį. Jaunimas neturi užtektinai pinigų, kad įpirktų prabangos prekes, todėl norom nenorom priverstas kurti savo drabužių stilių. Jie gyvena prikepę prie kompiuterių, tad dalijasi savo mintimis vieni su kitais, ir gana dažnai tas įprotis tampa savotišku virusu, užkrečiančiu visą bendruomenę. Vaikai daro įtaką tėvų požiūriui į politiką, literatūrą, muziką, o ne priešingai, kaip mano naivuoliai. Kita vertus, tėvai daro įtaką vaikams formuojantis jų vertybių sistemai. Paaugliai, maištingi iš prigimties, ir tie klauso tėvų laikydami juos sektinu pavyzdžiu: jie keistai rengiasi, žavisi kaukiančiais dainininkais, scenoje laužančiais savo gitaras, – ir tiek. Jie nedrįsta eiti toliau ir kurstyti tikros revoliucijos, kuri aukštyn kojomis apverstų visus papročius.

„Jie darė visa tai praeityje. Laimė, toji banga praūžė ir vėl nuslūgo."

Rinkos tendencijų tyrimai rodo, kad visuomenė dabar linksta veikiau prie konservatyvaus stiliaus, tolsta nuo grėsmės, kurią kėlė sufražistės (moterys, dvidešimtojo amžiaus pradžioje kovojusios dėl rinkimų teisės) arba ilgaplaukiai ir nevalyvi hipiai (pusproččiai, vieną gražią dieną patikėję, kad pasaulyje įmanoma taika ir laisvoji meilė).

Pavyzdžiui, tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimtais metais pasaulis, įtrauktas į kruvinų pokolonijinių karų sūkurį, įbaugintas branduolinio karo grėsmės, tačiau klestintis ir skęstantis prabangoje, beviltiškai ieškojo bent trupučio džiaugsmo. Kaip

Kristianas Dioras suprato, kad ateities pertekliaus viltį įmanoma išreikšti be saiko naudojant audinius, modeliuotojai išrado spalvų derinių visuomenės nuotaikai pakelti: jie priėjo prie išvados, kad raudonos ir violetinės spalvos derinys ir ramina, ir podraug jaudrina žmogų.

Po keturiasdešimties metų viskas pasikeitė iš pagrindų: pasaulis bijojo jau nebe karo, bet ekologinės katastrofos, tad modeliuotojai ėmė rinktis gamtos spalvas – dykumos smėlio, girių, jūros vandens. Tarp šių dviejų laikotarpių pasikeitė kelios kryptys: psichodelinė, futuristinė, aristokratiškoji, ilgesingoji.

Kai tik rinkos tendencijų tyrimo specialistai nupiešia bendrą laiko dvasios panoramą, prasideda darbas prie didžiųjų kolekcijų. Šiuo metu, išskyrus karą, badą Afrikoje, terorizmą, žmonių teisių nepaisymą, kai kurių išsivysčiusių šalių išpuikimą, pasaulis, regis, labiausiai susirūpinęs mūsų nelaimingosios Žemės gelbėjimu nuo gausybės pačios visuomenės sukurtų pavojų.

„Ekologija. Planetos gelbėjimas. Kokia nesąmonė.“

Hamidas įsitikinęs, kad nėra prasmės kovoti su kolektyvine pasąmone. Regis, viskas nukreipta į vieną tikslą – planetos gelbėjimą: ir atspalviai, ir aksesuarai, ir audiniai, ir Superklasės labdaros akcijos, ir tam tyčia platinamos knygos, ir per radiją leidžiama muzika, ir pokalbiai su buvusiais politikais, ir nauji filmai, ir nauja medžiaga, naudojama batams siūti, ir naujausias biologinis kuras, ir kolektyviniai laiškai parlamentų ir kongresų nariams, ir didžiausių pasaulio bankų parama. Per vieną naktį gimsta milijonieriai, milžiniškos tarptautinės korporacijos apmoka kilometrinius laikraščių plotus, skelbdamos dar vieną visiškai

beprasmišką akciją, nevyriausybinės organizacijos ramia sąžine platina savo reklamą per galingiausius televizijos kanalus ir gauna šimtus milijonų dolerių paramos, nes visiems nepaprastai rūpi Žemės likimas.

Kiekvieną kartą, laikraščiuose ir žurnaluose skaitydamas straipsnius, kuriuos rašo politikai, rinkimų kovoje griebdamiesi tokių temų, kaip visuotinis atšilimas arba aplinkosauga, Hamidas mąstydavo: „Kaip galima būti tokiems išpuikusiems? Planeta yra, buvo ir bus stipresnė už mus. Mes negalime jos sunaikinti, o, jei peržengtume tam tikrą ribą, ji pati pasistengtų nušluoti mus nuo žemės paviršiaus ir gyventų kaip gyvenusi. Kodėl jie nežada apginti mus nuo planetos, grūmojančios žūtimi?“

Todėl, kad žodžiai apie „planetos gelbėjimą“ sudaro galios ir veiklos regimybę, aukština ir taurina žmogų. O teiginys, kad planeta gali „nušluoti mus nuo žemės paviršiaus“, varo į neviltį, rodo bejėgystę, skurdžių ir menkų gebėjimų tikrąsias ribas.

Šiaip ar taip, tokia tikroji tendencija, ir madai privalu derintis prie vartotojų norų. Fabrikuose gaminami pačių gražiausių atspalvių dažai būsimajai kolekcijai. Audimo fabrikai ieško tinkamų natūralių pluoštų, tokių aksesuarų kaip dirželiai, rankinės, akiniai, laikrodžių gamintojai stengiasi derintis ar bent jau apsimesti, kad bando derintis prie bendros tendencijos: naudodami popierių, pagamintą iš atliekų, spausdina lankstinukus ir skrajutes, aiškina, kokias deda pastangas saugodami aplinką. Visa tai demonstruojama žymiausiems modeliuotojams pačioje didžiausioje – publikai uždaroje – madų mugėje įtaigiu pavadinimu „Première Vision“ („Pirmas žvilgsnis“).

Paskui pasitelkdami visą savo kūrybinę vaizduotę modeliuotojai ima kurti drabužių kolekcijas, ir susidaro įspūdis, kad *haute couture*[6] – tai kažkas savita, kūrybiška, kitoniška. Nieko panašaus. Visi jie paraidžiui vykdo rinkos tendencijų tyrimo specialistų nurodymus. Juo garsesnis madų firmos pavadinimas, juo mažiau ryžto rizikuoti, nes šimtų tūkstančių žmonių likimas visame pasaulyje priklauso nuo būrelio žmonių, madų Superklasės atstovų, kuriems jau seniai nusibodo dėtis, kad kas pusmetis firma išleidžia ką nors visiškai nauja.

Pirmuosius eskizus paprastai piešia „nesuprasti genijai", svajojantys vieną gražią dieną drabužio etiketėje pamatyti savo vardą. Jie dirba nuo šešių iki aštuonių mėnesių, iš pradžių naudodamiesi tik pieštuku ir popieriumi, o vėliau iš pigaus audinio kurdami prototipus, kurie fotografuojami ir pateikiami direktoriams peržiūrėti. Iš šimto prototipų atrenkama dvidešimt tolesnei peržiūrai. Kai kas taisoma: keičiamos sagos, persiuvamos rankovės, parenkamos kitos detalės.

Vėl fotografuojama, tik šįkart įvairiomis pozomis: manekenės sėdi, guli, vaikščioja, paskiau vėl taisoma, nes tokios pastabos kaip: „tai tinka tik parodai" gali sužlugdyti visą kolekciją ir sukelti grėsmę geram firmos vardui. Tuo metu kai kurie „nesuprasti genijai" atsiduria gatvėje negavę jokios išeitinės pašalpos: girdi, buvę priimti tik „bandomajam laikotarpiui". Gabiausiems pasiseka kelis kartus pasigrožėti savo kūryba ir galutinai įsitikinti, kad, nors ir koks vykęs būtų jų sukurtas modelis, visada bus minimas tik firmos pavadinimas.

[6] Aukštoji mada (*pranc.*).

Visi jie grasina kada nors atkeršyti. Duoda sau žodį įsteigti savo firmą ir galų gale pagarsėti. Tačiau dirba toliau šypsodamiesi, lyg džiaugdamiesi tuo, kad jie – išrinktieji. Atrenkant galutinius modelius, kai kurie atleidžiami iš darbo, priimami nauji žmonės (naujai kolekcijai kurti), ir štai pagaliau iš kruopščiai parinktų audinių siuvami drabužiai, kurie bus demonstruojami madų parodoje. Lyg būtų pirmą kartą rodomi visuomenei. Savaime suprantama, tai tik legenda, nes viso pasaulio drabužių perpirkėjai jau turi modelių nuotraukas visomis įmanomomis pozomis, jiems jau žinomi visi priedai, audinių pavadinimai, kainoraščiai, žinoma, kur ir kaip galima viską užsisakyti. Nelygu firmos vardas ir didumas, „nauja kolekcija" masiškai siuvama įvairiose pasaulio šalyse.

Pagaliau ateina didžioji diena – veikiau prasideda trijų savaičių paroda, atverianti naują erą (kuri, kaip žinoma, trunka ne daugiau kaip pusę metų). Prasideda Londone, tęsiasi Milane ir baigiasi Paryžiuje. Iš viso pasaulio sukviečiami žurnalistai, fotografai varžosi dėl geriausių vietų, viskas laikoma didžiausioje paslaptyje, žurnalai ir laikraščiai skiria ištisus puslapius naujienoms, moterys alpsta, vyrai žiūri su tam tikra panieka į tai, ką vadina „viso labo mada", mąstydami, kad turės išleisti kelis tūkstančius dolerių beprasmiams dalykams, kurie jų žmonoms atrodo kaip reikšmingas Superklasės požymis.

Po savaitės vadinamieji išskirtiniai modeliai jau puikuojasi viso pasaulio parduotuvėse. Niekas nesidomi, kaip jie buvo pagaminti taip greitai ir akimoju pateko į prekybą. Legenda nustelbia tikrovę.

Vartotojai nė nenutuokia, kad madas kuria tie, kas seka esamas madas. Kad išskirtinis modelis – tiesiog apgaulė, kuria jie patys įtiki. Kad didžiąją dalį specializuotuose leidiniuose išliaupsintų kolekcijų gamina prabangos prekių korporacijos, už reklamą mokančios didelius pinigus tiems patiems laikraščiams ir žurnalams. Aišku, esama ir išimčių, ir viena iš jų po daugelio nuožmios kovos metų tapo Hamidas Huseinas. Tuo ir remiasi jo galia.

Jis pastebi, kad Eva vėl įsijungė savo mobilųjį telefoną. Anksčiau to nedarydavo. Tiesą pasakius, jis nekenčia to aparato – gal todėl, kad primena jos buvusią santuoką, tą jos gyvenimo tarpsnį, apie kurį jis ligi šiol nieko tikra nežino, nes ji niekad neužsimena apie praeitį. Jis dirstelėja į laikrodį – gali neskubėdamas baigti gerti kavą. Paskiau vėl nukreipia žvilgsnį į modeliuotoją.

Kaip būtų gera, jeigu viskas turėtų prasidėti dažų tiekėjais ir baigtis madų paradu! Deja, viskas vyksta kitaip.

Su šiuo žmogumi, kuris vienui vienas spokso į horizontą, pirmąsyk jis susitiko madų mugėje „Première Vision“. Tada Hamidas dar dirbo Paryžiaus firmoje, nors šeichas jau buvo sutelkęs vienuolikos žmonių pulkelį, kuriam buvo patikėtas uždavinys per madą parodyti savo pasaulį, savo religiją, savo kultūrą.

– Didžiąją laiko dalį čia mums stengiamasi parodyti, kaip galima kuo sudėtingiau pristatyti paprastus dalykus, – tarė Hamidas.

Jiedu vaikščiojo palei stendus su naujausių audinių pavyzdžiais, pažangiausių technologijų metodais pagamintais dažais,

kurie bus naudojami per artimiausius dvejus metus, vis įmantresniais priedais: diržais su platininėmis sagtimis, piniginėmis kreditinėms kortelėms, atsivožiančiomis vos paspaudus tam tikrą mygtuką, apyrankėmis, milimetro tikslumu reguliuojamomis briliantais inkrustuotu diskeliu.

Modeliuotojas nužvelgė jį nuo galvos iki kojų.

– Pasaulis visada buvo ir bus sudėtingas.

– Aš esu kitos nuomonės. Jei kada nors mesiu dabartinį savo darbą, imsiuos verslo, kuris nė iš tolo nebus panašus į visa tai, ką čia matome.

Modeliuotojas nusijuokė.

– Jūs neišmanote, koks tai pasaulis. Ar esate girdėjęs apie Federaciją, ką? Užsieniečiams labai, labai sunku į ją patekti.

Prancūzijos aukštosios mados federacija iš tiesų buvo kaip vienas tų uždarų klubų. Ji sprendė, kas gali dalyvauti Paryžiaus aukštosios mados savaitėse, kokių taisyklių privalo laikytis dalyviai. Įsteigta tūkstantis aštuoni šimtai šešiasdešimt aštuntais metais, ji turėjo nepaprastą galią: įregistravo „Aukštosios mados“ (*Haute–Couture*) prekinį ženklą, tad kiekviena firma, neteisėtai jį panaudojusi, būtų iškart patraukta atsakomybėn. Ji leido oficialų savo pusmetinių parodų katalogą dešimties tūkstančių egzempliorių tiražu, rūšiavo didžiuosius pirkėjus, sprendė, kuriems žurnalistams dera skirti du tūkstančius akreditacijų ir kur turi vykti madų demonstravimas, nelygu, kas tų kolekcijų autorius.

– Žinau, – atsakė Hamidas, šiuo žodžiu nutraukdamas pokalbį. Jis nujautė, kad jo pašnekovas netrukus pagarsės visame pa-

saulyje kaip neprilygstamas modeliuotojas. Ir, be kita ko, suprato, kad jie niekada nesusidraugaus.

Po pusmečio jis jau buvo pasirengęs didžiajam šuoliui: paliko darbą, Sen Žermen de Prė bulvare atidarė savo pirmąją parduotuvę ir stojo į nuožmią kovą. Pralaimėjo ne vieną mūšį. Tačiau suprato vieną dalyką: nevalia pasiduoti mados tendencijas diktuojančių didžiųjų firmų tironijai. Jis turėjo būti savitas ir toks tapo – todėl, kad, apsirūpinęs ligi tol neregėtais ir negirdėtais audiniais, diegė į gyvenimą beduinų drabužių paprastumą, dykumos išmintį, vienų metų patirtį, įgytą Paryžiaus firmoje, kurioje dirbo drauge su įgudusiais finansininkais.

Po dvejų metų jis jau turėjo penkias ar šešias parduotuves įvairiuose Prancūzijos miestuose ir pagaliau buvo priimtas į Federaciją – anaiptol ne dėl savo sugebėjimų, bet tik dėl šeicho pažinčių: jo įgaliotiniai griežtai derėdavosi su prancūzų bendrovėmis, panūdusiomis šalyje steigti savo dukterines įmones.

Daug vandens nutekėjo po Paryžiaus tiltais, keitėsi žmonių nuomonė, vieni prezidentai nuėjo nuo scenos, kiti atėjo, naujosios technologijos pelnė vis daugiau šalininkų, internetas tapo pagrindine bendravimo priemone, visuomenės pastangomis beveik visose žmogaus veiklos srityse pavyko užtikrinti visišką skaidrumą, prabanga ir spindesys atsiėmė prarastas pozicijas. Hamidas plėtojo savo verslą steigdamas įmones visame pasaulyje, prekiaudamas jau nebe vien madingais drabužiais, bet ir priedais, ir baldais, ir grožio priemonėmis, ir laikrodžiais, ir išskirtiniais audiniais.

Hamidas Huseinas dabar buvo ištisos imperijos valdovas, ir visiems tiems, kurie investavo į jo svajonę, buvo dosniai atlyginta

akcininkams mokamais dividendais. Jis pats sekė, kaip vykdoma diduma jo įmonių projektų, dalyvaudavo svarbiausiose fotosesijose, mielai piešdavo didumą modelių, mažų mažiausiai triskart per metus skrisdavo į dykumą ir, pasimeldęs prie tėvo kapo, duodavo ataskaitą šeichui. Pastaruoju metu ėmėsi naujo iššūkio: pastatyti kino filmą.

Dirstelėjęs į laikrodį, jis primena Evai, kad metas eiti. Ji klausia, ar tikrai taip jau svarbu ten dalyvauti.

– Ne, nelabai. Bet norėčiau pažiūrėti.

Eva atsistoja. Hamidas paskutinįsyk žvilgteléja į vienišą žymųjį modeliuotoją, kuris, nekreipdamas dėmesio į tai, kas vyksta aplink, sėdi įsmeigęs akis į Viduržemio jūrą.

16:07

Jaunystėje visi puoselėja tą pačią svajonę: gelbėti pasaulį. Vėliau vieni labai greitai viską pamiršta, nes įsitikina, kad esama svarbesnių dalykų: sukurti šeimą, užsidirbti pinigų, keliauti, mokytis užsienio kalbos. O kiti nutaria, kad verta darbuotis visuomenės labui ir palikti savo pėdsaką pasaulyje, kurį perduosime būsimoms kartoms.

Jie renkasi profesiją: tampa politikais (iš pradžių kaip paprastai trokšdami padėti savo bendruomenei), visuomenės veikėjais (tikinčiais, kad nusikalstamumą skatina klasinė nelygybė), menininkais (įsitikinusiais, kad nėra kuo kliautis ir viską reikia pradėti iš naujo) ir... policininkais.

Savua nėmaž neabejoja, kad gali būti labai naudingas visuomenei. Prisiskaitęs detektyvinių romanų jis tarėsi, kad sutupdžius visus piktadarius už grotų visiems geriems žmonėms būsią daugiau vietos po saule. Jis stropiai studijavo Policijos akademijoje, sėkmingai laikė teorijos egzaminus, grūdinosi ir mankštinosi, iš anksto rengdamasis pavojingiems susidūrimams, mokėsi taikliai šaudyti, nors ir neketino nieko nušauti.

Pirmaisiais tarnybos metais jis tarėsi puikiai permanęs savo amato esmę. Kolegos nuolat skųsdavosi menkais atlyginimais,

įstatymų spragomis, teisėjų neišmanymu, visuomenės nusistatymu prieš policijos pareigūnus ir beveik visišku neveiklumu. Laikas bėgo, nei gyvenimas, nei skundai nesikeitė, tik daugėjo popierių.

Begaliniai protokolai, raportai apie tai, kur, kaip ir kodėl įvyko koks nors dalykas. Tokį menkniekį, kaip ne vietoje išverstos šiukšlės, reikėdavo nuodugniai ištirti ir surasti kaltininką (laimė, piktadarys visada palieka įkalčių, kaip antai: voką, lėktuvo bilietą), nufotografuoti įvykio vietą, nupiešti smulkų vietovės planą, nustatyti nusikaltėlio tapatybę, nusiųsti mandagų perspėjimą, paskiau nebe tokį mandagų, o jei prasižengėlis laiko tai kvailyste ir tuščiu laiko gaištu – šaukimą į teismą, kur tenka duoti parodymus su priesaika, išklausyti nutartį, turėti reikalų su patyrusiais advokatais. Kartais praeina keleri metai, kol galiausiai byla nutraukiama ir padedama į archyvą, nė vienai pusei nei nukenčiant, nei laimint.

Žmogžudysčių pasitaikydavo be galo retai. Kaip bylojo naujausi statistikos duomenys, didžiausią nusikaltimų dalį sudarė turtingų jaunuolių muštynės brangiuose naktiniuose klubuose, tik vasaros metu gyvenamų butų plėšimas, eismo įvykiai, nelegalaus darbo atvejai ir šeimyniniai nesutarimai. Savaime suprantama, ponas Savua turėtų tik džiaugtis – netgi tuo metų laiku, kai suvažiuodavo tūkstančiai užsieniečių kaitintis paplūdimiuose arba pirkti ar parduoti kino filmų, Pietų Prancūzija buvo ramybės oazė negandų krečiamame pasaulyje. Pernai inspektorius tyrė keturias savižudybes (kiekviena jų pareikalavo šešių ar septynių kilogramų popieriaus lapų, prirašytų mašinėle, pasirašytų ir įseg-

tų į bylą) ir viso labo du užpuolimus, pasibaigusius mirtimi. O štai dabar per kelias valandas įvykdytas metinis planas. Kas gi atsitiko?

Mirusiojo apsauginių nespėta nė apklausti – jie dingo, ir Savua mintyse tarė sau, kad teks raštu pareikšti papeikimą policininkams, atvykusiems į įvykio vietą. Šiaip ar taip, jie leido pasprukti vieninteliams tikriems įvykio liudytojams, juo labiau, kad moteris, dabar sėdinti laukiamajame, ničnieko nežinojo. Po dviejų apklausos minučių paaiškėjo, kad ji buvo per toli nuo aukos tuo metu, kai jam buvo suleisti nuodai, ir dabar ji nieko daugiau nenorėjo, tik pasinaudoti proga ir prisiartinti prie įžymiojo kino filmų platintojo.

Vadinasi, inspektoriui Savua nieko kita nelieka, tik skaityti popierius.

Jis sėdi ligoninės laukiamajame prieš akis pasidėjęs du protokolus. Pirmas – nuobodus vos dviejų lapų specifinis aprašas, parašytas budinčio gydytojo; jame išdėstyta intensyviojo gydymo skyriuje esančio ligonio būklė: į kairįjį šoną prie pat juosmens pro adatą sušvirkšta nežinomų nuodų, kuriuos šiuo metu bandoma ištirti ligoninės laboratorijoje. Taip staigiai ir pražūtingai gali paveikti tik strichninas, tačiau jis paprastai sukelia stiprius traukulius ir spazmus, o jų niekas nepastebėjo, kaip paliudijo apsauginiai ir patvirtino paramedikai bei moteris, sėdinti laukiamajame. Priešingai, ištiko ūmus raumenų paralyžius, žmogus sukniubo ant stalo, ir apsauginiai išvedė jį į lauką nepatraukdami šventės dalyvių dėmesio.

Antras protokolas, kur kas išsamesnis, gautas iš EPVG (Europos policijos vadovų grupės) ir Europolo (Europos policijos biuro), kurių darbuotojai sekė kiekvieną Džeivico Vaildo žingsnį nuo tos akimirkos, kai tik jis atsidūrė Europoje. Agentai nuolat keitėsi, ir tuo metu, kai atsitiko įvykis, jį stebėjo juodaodis agentas iš Gvadelupės, išvaizda labai panašus į jamaikietį.

„Vis dėlto asmuo, įpareigotas jį sekti, nepastebėjo nieko įtartina. Tiesą pasakius, įvykio metu iš dalies jį užstojo pro šalį einantis vyriškis su stikline sulčių rankoje."

Nukentėjusysis, kino pasaulyje žinomas kaip nepranokstamas filmų platintojas, niekada nebuvo traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, tačiau jo veikla buvo tik širma, kuria jis dangstė kitą kur kas pelningesnį verslą. Europolo duomenimis, prieš penkerius metus Džeivicas Vaildas, tada dar eilinis prodiuseris, užmezgė ryšius su karteliu, Jungtinėse Amerikos Valstijose platinančiu kokainą ir taip plaunančiu pinigus.

„Čia jau įdomu."

Inspektorius Savua pirmąsyk susidomi tuo, ką skaito. Regis, jam į rankas pakliuvo išties svarbi byla, ne šiaip sau koks eilinis niekalas apie šiukšles, šeimyninius barnius, butų vagystes ar dvi įprastas metines žmogžudystes.

Jis išmano tokius dalykus. Supranta, apie ką rašoma protokole. Narkotikų pirkliai uždirba didelius pinigus, tačiau negali įrodyti, iš kur juos gauna, vadinasi, negali atidaryti banko sąskaitos, pirkti butų, automobilių, brangenybių, investuoti kapitalo į kokį nors verslą, pervesti stambių sumų iš vienos šalies į kitą, nes vyriausybė susidomės: „Kaip tau pavyko taip praturtėti? Kaip uždirbai tuos pinigus?"

Bandydami įveikti šią kliūtį, nusikaltėliai naudojasi mechanizmu, vadinamu „pinigų plovimu“. Kitaip sakant, nusikalstamu būdu įsigytą pelną paverčia teisėtais finansiniais aktyvais, kurie tampa dalimi ekonominės sistemos ir duoda dar didesnį pelną. Šį terminą, anot gandų, sugalvojo amerikiečių gangsteris Al Kaponė, kuris „sausojo įstatymo“ metais Čikagoje supirko skalbyklų grandinę „Sanitary Cleaning Shops“ ir, ja prisidengdamas, dėjo į bankus pinigus, uždirbtus iš neteisėtos alkoholio prekybos. Klausiamas, kaip sugebėjęs šitaip pralobti, atsakydavęs: „Žmonės kaip niekad skalbiasi mano skalbyklose. Džiaugiuosi, kad įdėjau pinigus į šį verslą.“

„Jis protingai viską darė, – mąsto Savua. – Tik, deja, pamiršo mokėti mokesčius.“

„Pinigų plovimu“ naudojasi ne tik narkotikų pirkliai, bet ir kiti: politikai, imantys komisinius už tai, kad patvirtino nepaprastai išpūstas sąmatas, teroristai, finansuojantys operacijas įvairiose pasaulio šalyse, bendrovės, nuo akcininkų slepiančios pelną, fiziniai asmenys, mokesčių sistemą laikantys kvaila išmone. Anksčiau užtekdavo atsidaryti numerinę sąskaitą kokiame nors „mokestiniame rojuje“, tačiau pastaruoju metu daugelio šalių vyriausybės sudarė tarpvalstybines sutartis mokesčių klausimais, tad mechanizmą teko priderinti prie naujų sąlygų.

Šiaip ar taip, nėra abejonės, kad nusikaltėliai visada keliais žingsniais lenkia vyriausybines organizacijas ir mokesčių inspekcijas.

Kaip dabar veikia „pinigų plovimo“ sistema? Kur kas gražiau, išradingiau ir sumaniau nei anksčiau. Tik būtina laikytis trijų aiškiai apibrėžtų etapų: įdėjimas, nuslėpimas ir integravimas.

Imkime, pavyzdžiui, keletą apelsinų, išspauskime sultis ir patiekime į stalą – niekas nė neįtars, iš kur gauti vaisiai.

Sultis spausti palyginti paprasta: jūs atidarote keliolika sąskaitų, pervedate nedideles sumas iš vieno banko į kitą, dažniausiai naudodamiesi kompiuterinių programų nutiestais keliais, kol galiausiai sukaupiate tam tikrą kapitalą. Tie keliai tokie vingiuoti, kad neįmanoma susekti elektroninių impulsų. Mat tą pačią akimirką, kai pinigai atsiduria sąskaitoje, jie netenka savo daiktinio pavidalo ir tampa skaitmeniniais kodais, sudarytais iš dviejų skaičių: 0 ir 1.

Savua nejučia prisimena savo asmeninę sąskaitą: nesvarbu, kiek jis ten turi pinigų – o turi ne per daugiausia, – jo santaupos priklauso nuo laidais keliaujančių skaitmenų. O jeigu kam nors dingtelėtų mintis pakeisti visą archyvinių laikmenų sistemą? O jeigu neveiktų nauja programa? Kaip reikėtų įrodyti, kad jo sąskaitoje tiek ir tiek pinigų? Kaip pakeisti šiuos nulius ir vienetus kuo nors konkrečiu – pavyzdžiui, būstu arba krepšiu pirkinių prekybos centre?

Ogi niekaip: jis sistemos spąstuose. Tad nutaria, eidamas iš ligoninės, susirasti bankomatą ir atsispausdinti išrašą apie savo sąskaitos būklę. Užsirašo savo knygelėje: nuo šios dienos kas savaitę atlikti šią operaciją – jeigu pasaulyje atsitiktų kokia katastrofa, jis turėtų popieriuje atspausdintą įrodymą.

Popieriai. Ir vėl tas pats žodis. Kodėl jis prisiminė savo sąskaitą? Aha, galvojo apie pinigų plovimą.

Jis vėl perkrato mintyse visa tai, ką galvojo apie pinigų plovimą. Paskutinis etapas – pats lengviausias: pinigai pervedami į

kokios nors padorios bendrovės – nekilnojamojo turto agentūros arba investicijų fondo – sąskaitą. Jeigu valdžia vėl paklaustų: „Iš kur gavai šiuos pinigus?“, atsakytų be niekur nieko: „Iš smulkių investitorių, pasitikinčių mūsų bendrove.“ Už juos galima prisipirkti akcijų, sklypų, lėktuvų, prabangos dalykų, namų su baseinais, nelimituotų kreditinių kortelių. Tų įmonių partneriai – tie patys, kurie finansavo narkotikų, ginklų arba kitokių neteisėtų prekių pirkimą. Tačiau dabar tie pinigai švarūs: šiaip ar taip, niekam nedraudžiama laimėti milijonus lošiant biržoje arba prekiaujant sklypais.

Lieka žengti pirmą, patį sunkiausią žingsnį: „Kas gi tie smulkieji investitoriai?“

Tada į sceną išeina nusikalstamas pasaulis. „Apelsinai“ – tai žmonės, lošiantys kazino už pinigus, pasiskolintus iš „draugų“, paprastai tose šalyse, kur lošimų kontrolė gerokai mažesnė už korupciją: niekam nedraudžiama laimėti milijonus. Šiuo atveju iš anksto susitariama su kazino savininku, kuris gauna tam tikrą procentą nuo keliaujančių per stalus pinigų.

Tačiau lošėjas – menkų pajamų žmogus – rytojaus dieną turi pasiaiškinti bankininkui, iš kur jis gavo tokią didelę sumą.

Išlošiau, atsako jis.

Kitą dieną jis perveda beveik visus pinigus „draugui“ kaip skolą, pasilikdamas tik sutartą nedidelį procentą.

Anksčiau buvo paplitęs metodas pirkti restoranus: savininkas turi teisę pats nustatyti patiekalų kainą ir, niekam nesukeldamas įtarimo, dėti pinigus į banką. Jei netgi kas nors ateitų ir pamatytų, kad visi stalai tušti, negalėtų įrodyti, jog tą dieną restorane

niekas nevalgė. Tačiau dabar, paplitus lazerių technologijai, atsirado naujas nepalyginamai išradingesnis būdas. Ak, nenuspėjama, aikštinga, nesuvokiama meno rinka!

Vidurinės klasės, vadinasi, menkų išteklių žmonės atneša į aukcioną itin vertingą meno kūrinį dievagodamiesi, kad aptiko jį ant aukšto senelio namuose. Jis nuperkamas už didelius pinigus, o kitą savaitę dešimt ar dvidešimt kartų brangiau perparduodamas meno galerijai. „Apelsinas" džiūgauja laimingas, dėkoja dievams už tokią dosnią dovaną, deda pinigus į savo sąskaitą, o paskiau nutaria investuoti juos užsienyje, tačiau nepamiršta banke pasilikti nedidelės sumos, sutartų procentų. Dievų vaidmenį šiuo atveju atlieka tikrieji meno kūrinio savininkai, kurie nuperka jį iš galerijos ir per kitas rankas vėl išmeta į rinką.

Tačiau esama dar brangesnių dalykų, kaip, pavyzdžiui, teatras, kino filmų gamyba ir platinimas. Štai kur neregimos rankos kaip pasiutusios plauna pinigus!

Skaitydamas intensyvaus gydymo skyriuje gulinčio žmogaus bylą, pasitaikančias spragas Savua užpildo pasitelkdamas vaizduotę.

Aktorius svajojo tapti pasaulinio garso įžymybe. Savo tikslo nepasiekė – nors ligi šiol rūpinasi savo išvaizda lyg būtų ekrano žvaigždė, – tačiau gerai susipažino su kino pramone. Ir štai įmetėjęs jis sugeba rasti investuotojų, surinkti pinigų ir pastatyti porą kino filmų, kuriuos ištinka griausminga nesėkmė, nes jam nepavyko deramai jų išplatinti. Šiaip ar taip, jo vardas šmėkštelėja titruose ir specialiuose žurnaluose – apie jį rašoma kaip apie

žmogų, bandžiusį sukurti kažką skirtinga, nei kurpiama didžiosiose kino studijose.

Jis jau beveik puola į neviltį, ir nežino, ko griebtis, nes niekas neketina duoti jam trečios galimybės bandyti laimę. Ir tuo metu, kai jam nusibosta kaulyti pinigų iš rėmėjų, sutinkančių finansuoti tik sėkmingus projektus, su juo susisiekia grupė žmonių, kurių vieni be galo mandagūs, kiti – visiškai nebylūs.

Jie pasiūlo jam platinti kino filmus. Pirmas pirkinys būsiąs toks, kad sulauktų kuo didesnio pasisekimo. Didžiosios studijos daug užsiprašysiančios, bet jam nesą ko jaudintis: naujieji jo draugai nepašykštėsią pinigų, nors ir kiek reikėtų mokėti. Filmas būsiąs demonstruojamas daugelyje kino teatrų, duosiąs daug pelno. Džeivicas pelnysiąs tai, ko jam labiausiai reikia: gerą vardą. Niekam nė į galvą neateisianti mintis tirti šio nevykėlio prodiuserio gyvenimą. Dar du ar trys filmai – ir valdžia susidomėsianti, iš kur tiek pinigų, tačiau pirmieji žingsniai jau būsią miglota praeitis, nes mokesčių inspekcija tikrinanti tik paskutinių penkerių metų pajamas.

Džeivicas pradeda pergalingą žygį. Pirmieji jo platinami filmai duoda pelno, ir kino teatrų savininkai patiki jo gebėjimais rinkoje pasirinkti pačią geriausią prekę, su juo nori bendradarbiauti režisieriai ir prodiuseriai. Stengdamasis išsaugoti gerą vardą, per pusę metų jis perka ne daugiau kaip du ar tris eilinius filmus, visi kiti – milžiniško biudžeto filmai su pirmojo ryškumo žvaigždėmis, pastatyti įgudusių ir patyrusių profesionalų, išreklamuoti už kokiame nors „mokesčių rojuje“ įsteigtos firmos pinigus. Kino teatrų įplaukos už šį filmą pervedamos į kokio nors įprasto

investicinio fondo, turinčio „dalį šio filmo akcijų", sąskaitą, tad nesukelia jokių įtarimų.

Baigta. Nešvarūs pinigai tampa nuostabiu meno kūriniu, kuris, savaime suprantama, neduoda laukiamo pelno, bet atneša milijonus dolerių, atsiduriančių vieno iš šio tauraus sumanymo partnerių sąskaitose.

Vis dėlto vieną gražią dieną koks nors itin stropus mokesčių inspektorius – arba pats, arba gavęs kokios nors kino studijos skundą – pastebi labai paprastą dalyką: kaip tiek nežinomų prodiuserių įsimiklina samdyti garsiausias žvaigždes, talentingiausius režisierius, reklamai švaistyti nežmoniškus pinigus ir išsiversti tik su VIENU platintoju? Štai ir atsakymas: didžiosios studijos rūpinasi tik savo filmais, o Džeivicas – didvyris, žmogus, įveikęs milžiniškų korporacijų diktatūrą, žmogus-legenda, naujasis Dovydas, kovojantis su neteisingos sistemos Galijotu.

Nekreipdamas dėmesio į šiuos pažiūrėti įtikinamus argumentus, stropusis inspektorius nutaria eiti toliau. Paslapčia tyliai imasi tyrimo ir atskleidžia, kad didžiosios bendrovės, investavusios į tokius kasinius filmus, paprastai būna akcinės bendrovės, įregistruotos Bahamuose, Panamoje, Singapūre. Tada koks nors žmogus, įdiegtas į mokesčių inspekciją (tokių visada būna), perspėja Džeivico rėmėjus ir pataria pinigams plauti susirasti kitą platintoją.

Pripratęs gyventi kaip milijonierius ir mėgautis pusdieviams derama šlove, Džeivicas puola į neviltį. Skrenda į Kanus – tai puiki dingstis prireikus ramiai pasikalbėti su savo „rėmėjais", viską išsiaiškinti, asmeniškai perduoti numerinių sąskaitų kodus.

Jis nenuvokia, kad jau senokai sekamas, kad jau nutarta jį suimti, tik dabar vyrai su kaklaraiščiais pustamsiuose kabinetuose svarsto, ar iškart užbaigti tą žaidimą, ar leisti jam dar pasidžiaugti laisve, kol jie surinks daugiau įkalčių.

„Rėmėjai", kas be ko, nenusiteikę rizikuoti be reikalo. Džeivicui kas minutė gresia suėmimas, jis gali leistis į sandorius su teisingumu ir atskleisti pinigų plovimo sistemą, išduoti bendrininkus, išvardyti visus, kurie slapta, jam pačiam nenutuokiant, nufotografuoti drauge su juo.

Yra tik vienintelė išeitis: jį nužudyti.

Inspektoriui Savua viskas aišku, jis tiksliai žino, kaip plėtojosi įvykiai. Dabar reikia imtis įprastinio darbo.

Popierizmo.

Surašyti raportą, išsiųsti į Europolą – tegu tenykščiai biurokratai patys ieško žudikų: byla rezonansinė, žada paaukštinimą tarnyboje, pagyvėjimą sąstingio sukaustytose struktūrose. Tyrimas turėtų baigtis sėkmingai, ir jo viršininkai negalės patikėti, kad tokį dalyką sugebėjo atskleisti inspektorius iš Prancūzijos užkampio (kas be ko, nepaisant viso spindesio ir prabangos, tris šimtus penkiasdešimt dienų per metus Kanai – tik menkas užkampio miestelis).

Jis įtaria vieną kurį Džeivico apsauginį: sušvirkšti nuodus įmanoma tik esant šalimais, o jie visi sėdėjo prie vieno stalo. Tačiau neketina skelbti savo įtarimo. Jis primargins dar pluoštą popierių, aprašydamas visus pobūvio dalyvius, tačiau daugiau liudytojų neras ir po kelių dienų, užvertęs viršininkus faksogramomis ir elektroniniais laiškais, nutars, kad jo užduotis atlikta.

Jis vėl grįš prie dviejų kasmetinių žmogžudysčių, šeimyninių rietenų ir baudų, nors buvo taip arti sensacijos, kuri būtų galėjusi nuskambėti po visą pasaulį. Jaunystės svajonė – tobulinti pasaulį, kurti saugesnę ir teisingesnę visuomenę, siekti paaukštinimo, kovoti dėl posto Teisingumo ministerijoje, užtikrinti geresnį gyvenimą žmonai ir vaikams, stengtis pakeisti žmonių požiūrį į policiją ir savo asmeniniu pavyzdžiu įrodyti, kad ir jos sistemoje esama dorų žmonių, – liko popieriuje.

Veikiau – popierių krūvoje.

16:16

Išvydęs, kad „Martinezo“ viešbučio baro terasa pilnutėlė, Igoris didžiuojasi savo apdairumu: nors ir niekad nebuvęs Kanuose, numatė, kas gali atsitikti, ir iš anksto užsisakė staliuką. Užsisako arbatos su skrebučiais ir, užsirūkęs cigaretę, ima žvalgytis aplink – vaizdas toks pat, kaip ir bet kuriame prašmatniame restorane: botokso prišvirkštos moterys, sergančios anoreksija, brangenybėmis apsikarsčiusios damos, siurbčiojančios šerbetą, pagyvenę vyriškiai su jaunutėmis palydovėmis, vienas kitam nusibodę sutuoktiniai, šypsančios merginos su nekaloringo gaivinamojo gėrimo taurėmis rankose, apsimetančios, kad atidžiai klausosi draugių, bet šaudančios akimis į visas puses – galgi pavyks pamatyti ką nors verta dėmesio.

Tik prie vieno staliuko kitoks vaizdas: tarp alaus skardinių paskleidę kažkokius popierius, patyliukais šnekasi trys vyrai ir dvi moterys ir tolydžio tarškina savo kalkuliatorius. Toks įspūdis, kad jie vieninteliai dirba prie kokio nors projekto, bet tai netiesa: čia visi pluša – neriasi iš kailio stengdamiesi „sužibėti“.

Jeigu pasiseks – jų laukia Šlovė. Jeigu pasiseks – jų rankose bus Galia. Burtažodis, paverčiantis žmogų stabu, neprieinamu,

nesukalbamu pusdieviu, pripratusiu prie to, kad visi jo įgeidžiai būtų tenkinami, kurstančiu pagiežą ir pavydą kiekvieną sykį, kai pralekia pro šalį limuzinu užtamsintais langais arba nepaprastai brangiu sportiniu automobiliu: jam nėra nei neįveikiamų kalnų, nei nenugalimų tvirtovių.

Žmonės, sėdintys terasoje, jau įveikė tam tikrą kliūčių ruožą: jie nesigrūda su fotoaparatais rankose kitapus metalinių užtvarų tikėdamiesi, kad pro paradines duris išėjusi žvaigždė nušvies jų pasaulius savo šlovės spinduliais. Taip, jie jau įsibrovė į vestibiulį, ir dabar jiems trūksta nebent galios ir šlovės – bet kokioje srityje. Vyrai žino, kad amžius – ne bėda, svarbu turėti patikimų pažinčių ir ryšių. Merginos, į visas puses šaudančios akimis ne ką prasčiau nei įgudę apsauginiai, priešingai, jaučia artėjant pavojingą amžių, kai netikėtai dingsta bet kokia galimybė ką nors laimėti savo grožiu. Pagyvenusios damos pageidautų būti gerbiamos už savo gebėjimus ir išmintį, tačiau deimantų spindesys taip žilpina, kad neįmanoma įžiūrėti jų talentų. Ir vyrai, ir jų žmonos iki alpulio laukia pasisveikinimo, – tada visi atsigręžtų į jų pusę galvodami: „Matyt, žymūs žmonės." O gal ne tik žymūs, bet ir garsūs?

Šlovės sindromas gali sugriauti gyvenimą, išardyti santuoką, paniekinti krikščioniškąsias vertybes, apakinti ir išminčius, ir tamsuolius. Gavęs reikšmingą premiją garsus mokslininkas apleidžia tyrimus, kurie galėtų padėti žmonijai, ir ima manytis iš paskaitų, rūpindamasis savo įvaizdžiu ir banko sąskaita. Garsaus dainininko priglobtas indėnas iš Amazonijos girių staiga laiko savo pareiga paskelbti, kad juo piktnaudžiaujama, mat jis – vargeta.

Kovotojas dėl teisingumo, be atilsio gynęs skriaudžiamųjų teises, nutaria siekti aukšto posto, laimi rinkimus ir tada gyvena taip, lyg jam įstatymų laikytis nebūtina, kol vieną gražią dieną pričiumpamas motelyje, kur už mokesčių mokėtojų pinigus su profesionaliu sekso paslaugų teikėju tenkina savo gašlius instinktus.

Šlovės sindromas. Jis ištinka žmones, kai šie pamiršta, kas jie tokie yra, ir ima tikėti tuo, ką apie juos šneka kiti. Superklasė – visų svajonė, pasaulis, kur nėra nei šešėlių, nei tamsos, kur nedelsiant patenkinamas kiekvienas pageidavimas.

Igoris – galingas žmogus. Visą gyvenimą jis kovojo dėl padėties, kurią dabar užima. Siekdamas jos, turėdavo dalyvauti nuobodžiuose pobūviuose, klausytis ilgėliausių prakalbų ir paskaitų, posėdžiauti su nekenčiamais žmonėmis, šypsotis jiems, kai imdavo noras juos išplūsti, nors graudžia širdimi užjausdavo nelaiminguosius, turinčius nukentėti, kad kiti bijotų. Jis dirbo dieną naktį, netgi savaitgaliais, tardamasis su savo advokatais, vadybininkais, valdininkais, žiniasklaidos tūzais. Griuvus komunistiniam režimui, jis pradėjo nuo nulio ir sugebėjo įsikeberioti į pačią viršūnę. Maža to, sugebėjo atremti visas politines ir ekonomines audras, šėlusias jo šalyje pirmaisiais dviem naujojo režimo dešimtmečiais.

Kuriems galams? Nes bijojo Dievo, žinodamas einąs Jo nurodytu keliu ir privaląs gerbti Jo valią, kitaip neteksiąs visko.

Žinoma, būta akimirkų, kai širdis jam sakydavo: palieki nuošaly pačią svarbiausią Dievo dovaną – Evą. Tačiau daug metų jis buvo įsitikinęs, kad ji viską supranta, sutinka su tuo, kad tai tik trumpas laikotarpis, netrukus jie galėsią mėgautis gyvenimu ir

drauge leisti laiką. Jiedu kūrė didžius planus: jie keliausią, plaukiosią jachta, kalnuose pasistatysią namą, kuriame degs židinys, jie nebegalvosią apie pinigus, skolas, priedermes. Turėsią daug vaikų, leisią juos į gerą mokyklą, ištisas popietes klaidžiosią po aplinkinius miškus, pietausią jaukiuose vietiniuose restoranėliuose.

Jie turės užtektinai laiko krapštytis darže, skaityti, eiti į kiną, užsiimti tais paprastais dalykais, apie kuriuos svajoja visi šioje žemėje, vieninteliais dalykais, praskaidrinančiais gyvenimą pasaulyje. Parėjęs namo ir suvertęs ant lovos visą šūsnį dokumentų jis prašydavo Evą dar truputį pakentėti. Kai suskambėdavo mobilusis telefonas kaip tik tada, kai jie būdavo nutarę drauge nueiti į restoraną papietauti, ir jis turėdavo nutraukti su ja pokalbį ir ilgai derėtis su pašnekovu, jis vėl prašydavo ją dar truputį pakentėti. Žinodavo, kad Eva daro viską, kas įmanoma ir neįmanoma, kad tik jam būtų gera, nors kartais ji išdrįsdavo švelniai priminti, kad reikia naudotis gyvenimo malonumais, kol jie dar jauni, kad turimų pinigų užteksią ir jiems, ir jų vaikams bei vaikaičiams.

Igoris pritardavo: kas be ko, jis gali jau dabar užraukti visus reikalus. Eva šypsodamasi glostydavo jam veidą, ir tą akimirką, prisiminęs ką nors itin svarbaus, jis griebdavosi telefono, imdavo su kuo nors kalbėtis arba puldavo prie kompiuterio išsiųsti elektroninio laiško.

Keturiasdešimtmetis vyriškis pašoka, apsižvalgo mosuodamas virš galvos laikraščiu ir šaukdamas:

– Paklausykit, ką rašo laikraščiai! Žudynės Tokijuje! Koks smurtas! Septyni žmonės nužudyti elektroninių žaidimų salone!

Visi sužiūra į jį.

– Žudynės? Ką jie ten paisto! Ne kur kitur, o čia vyksta žudynės!

Igorį nukrečia šiurpas.

– Visus ima siaubas, jei koks nors pakvaišėlis paskerdžia kelis nekaltus žmones. O kas kreipia dėmesį į intelekto žudymą čia, Kanuose? Festivalis žudo tarnaudamas diktatūrai! Čia vyksta nebe geriausio filmo atranka, o nusikaltimas žmonijai, nes žmonės, užuot ėję į filmų peržiūras, priverstinai perka visiškai nereikalingas prekes, pamiršta meną, pataikauja madai, dalyvauja pobūviuose ir iškilminguose pietuose. Štai kur pats tikrasis smurtas! Aš atvažiavau čia...

– Užsičiaupk, – tramdo jį kažkas. – Niekam neįdomu, ko tu čia atvažiavai.

– Atvažiavau čia paraginti jus nusimesti vergišką geismų jungą! Jūsų skonį jau seniai nulemia nebe protas, o melaginga reklama! Kodėl jums rūpi žudynės Tokijuje ir visai nesvarbu, kad čia žudoma ištisa kinematografininkų karta?

Žmogus akimirką nutyla lyg laukdamas, kol nuskardės audringi plojimai, tačiau bare netgi neįsivyrauja mąsli tyla: visi šnekasi toliau prie staliukų, abejingi jo žodžiams. Žmogus vėl sėdasi, stengdamasis išsaugoti orumą, tačiau širdis plyšta iš skausmo vien pagalvojus, į kokią juokingą padėtį jis pakliuvo.

„Svarbu sužibėti, – mąsto Igoris. – Visa bėda, kad niekam nerūpi jo mintys."

Jis apsižvalgo. Eva apsistojusi šiame viešbutyje, ir, per bendro gyvenimo metus spėjęs puikiai pažinti jos įpročius, jis gali pri-

siekti, kad kažkur netoliese ji geria kavą arba arbatą. Perskaitė jo žinutes ir dabar, be abejo, taip pat žvalgosi, tikra, kad jis irgi sėdi kur nors šalimais.

Ne, jos nematyti. Vis dėlto kaip apsėstas jis negali apie ją negalvoti. Prisimena, kaip vieną vėlų vakarą, grįždamas namo importiniu limuzinu, kurį vairavo vairuotojas, einantis drauge apsauginio pareigas, – jiedu kartu kariavo Afganistane, tačiau likimas jam nebuvo toks palankus kaip Igoriui, – paprašė stabtelėti prie „Kempinskio" viešbučio. Palikęs automobilyje mobilųjį telefoną ir dokumentus užėjo į barą, esantį to paties viešbučio terasoje, tačiau, priešingai nei čia, Kanuose, ten buvo tuščia – artėjo darbo pabaiga. Dosniai apdalijęs kelnerius arbatpinigiais, paprašė jį aptarnauti ir padirbėti papildomai dar vieną valandą.

Kaip tik ten jis viską suprato. Ne, netiesa, jis neatsisakys darbo nei po mėnesio, nei po metų, nei po dešimties. Jie niekada neturės namo kaimo gūdumoje nei išsvajotų vaikų. Tą vakarą jis apsvarstė, kodėl tai neįmanoma, ir rado tik vieną atsakymą.

Siekiant valdžios ir galios nėra kelio atgalios. Jis amžinai liks savo siekio vergas, ir jeigu iš tikrųjų įgyvendintų savo svajonę ir visko atsižadėtų – netrukus pultų į sunkią depresiją.

Kodėl jis pasirinko šį kelią? Gal paveikė košmarai, slogūs karo prisiminimai, kai jis, jaunas įbaugintas vaikinas, vykdydamas primestą jam pareigą, žudė žmones? Gal todėl, kad niekaip negali pamiršti savo pirmosios aukos – valstiečio, atsitiktinai užklydusio į apšaudomą zoną, kai Raudonoji armija grūmėsi su afganų kovotojais? Gal todėl, kad žmonės iš pradžių juo netikėjo, o paskiau tyčiojosi, kai jis, ieškodamas investitorių, tvirtino,

kad ateitis priklauso mobiliojo telefono ryšiui? Gal todėl, kad iš pradžių jam teko susidėti su rusų mafija, plaunančia prostitučių uždirbtus pinigus?

Jis sugebėjo grąžinti skolas nesusitepdamas rankų ir neįsiveldamas į nešvarų verslą. Bendraudamas su šešėlinio pasaulio gaivalais sugebėjo išsaugoti skaidrumą. Suprato, kad karas liko toli praeityje ir jis niekada nebegrįš į mūšio lauką. Sugebėjo rasti gyvenimo draugę. Dirbo mėgstamą darbą. Sugebėjo praturtėti – pralobti – ir didžiąją dalį turto perkelti į užsienį tam atvejui, jeigu vėl grįžtų komunistinė sistema. Užmezgė tvirtus ryšius su visomis politinėmis partijomis. Susipažino su žymiausiais pasaulio žmonėmis. Įsteigė fondą, globojantį Afganistano okupacijos metais žuvusių karių vaikus.

Tačiau tą vėlų vakarą, vienui vienas sėdėdamas kavinėje netoli Raudonosios aikštės ir žinodamas, kad gali ten būti iki pat ryto – turi užtektinai pinigų kelneriams apmokėti, jis viską suprato.

Suprato, kad tokios pat aistros apimta ir jo žmona: ji nuolat keliauja, o būdama Maskvoje vėlai grįžta namo ir, vos žengusi per slenkstį, iškart puola prie kompiuterio. Suprato, kad, priešingai nei visi mano, neribota valdžia ir galia prilygsta vergijai. Tas, kas pateko į tą uždarą pasaulį, jau nebenori jo palikti. Įkopus į vieną kalną vilioja kitas, dar aukštesnis. Niekada netrūksta varžovų, kuriuos būtina patraukti į savo pusę arba nugalėti. Drauge su kitais dviem tūkstančiais žmonių jis priklauso išskirtiniam klubui, kurio nariai kartą per metus Šveicarijoje, Davose, renkasi į Pasaulio ekonomikos forumą: visi jie – turtuoliai, milijonieriai, šios žemės viešpačiai. Visi jie dirba rytą vakarą, pasiryžę eiti pir-

myn ir nė per plauką nenukrypti nuo pasirinkto kelio, ir kalba tik apie akcijas, biržos kursą, rinkos pokyčius, apie pinigus, pinigus ir dar kartą pinigus. Ir dirba ne todėl, kad patiems ko nors reikėtų – tiesiog jaučia milžinišką atsakomybę vyriausybei ir partneriams ir pareigą maitinti tūkstančius šeimų. Dirba nuoširdžiai tikėdami, kad padeda pasauliui – gal tai ir tiesa, bet už tai jie turi užmokėti aukštą kainą: paaukoti savo gyvybę.

Rytojaus dieną jis padarė tai, ko visada vengdavo: nuėjo pas psichiatrą baimindamasis, kad bus atsitikę kas nors negera. Gydytojas paaiškino, kad jis serga negalia, gana plačiai paplitusia tarp žmonių, pasiekusių tokių laimėjimų, kokių niekada nepasiektų paprastas vidutinių gabumų žmogus. Jis esąs nepataisomas darbštuolis, „darboholikas", kaip dabar sakoma apibūdinant tokio pobūdžio sveikatos sutrikimą. Tokiems nepataisomiems darbštuoliams, pasak psichiatro, tik jei nustoja spręsti savo bendrovei iškylančius klausimus ir iššūkius, gresia pavojus susirgti sunkia depresija.

– Šio pobūdžio negalios prigimtis mums dar nežinoma, ji susijusi su nepasitikėjimu savimi, nuo vaikystės neįveiktomis baimėmis, bėgimu nuo tikrovės. Tai tokia pat pavojinga liga kaip priklausomybė nuo narkotikų. Priešingai nei narkomanas, kurio darbingumas tolydžio mažėja, darboholikas nepaprastai gausina savo šalies turtą. Todėl niekas nesistengia padėti tokiems žmonėms.

– O kokios gali būti pasekmės?

– Ką gi, pasakysiu, nes kaip tik dėl to į mane kreipėtės. Pati pavojingiausia – tai šeimyninio gyvenimo griūtis. Japonijoje, kur

ši negalia reiškiasi dažniau nei kitose šalyse ir kartais baigiasi mirtimi, naudojami įvairūs gydymo metodai.

Per pastaruosius dvejus metus Igoris dar nieko nesiklausė taip pagarbiai kaip šio priešais sėdinčio ūsuoto vyriškio su akiniais.

– Vadinasi, įmanoma pasveikti?

– Jeigu darboholikas kreipiasi į psichiatrą, vadinasi, jis nusiteikęs gydytis. Tik vienas ligonis iš tūkstančio suvokia, kad jam reikia pagalbos.

– Taip, man reikia pagalbos. Aš turiu užtektinai pinigų...

– Taip kalba visi tipiški darboholikai. Žinau, kad turite užtektinai pinigų. Aš jus pažįstu: esu matęs jūsų nuotraukų laikraščiuose ir žurnaluose, kur buvo spausdinami reportažai apie labdaros muges, kongresus, žinau, kad turėjote audienciją pas šalies prezidentą – beje, tarp kita ko pasakysiu, kad ir jis turi tos pačios negalios požymių... Pinigai – dar ne viskas. Norėčiau žinoti, ar turėsite užtektinai valios.

Igoris prisiminė Evą, namą kalnuose, šeimą, kurią taip norėtų sukurti, šimtus milijonų dolerių savo banko sąskaitose. Prisiminė, kokią padėtį užima visuomenėje, kokią galią turi šiuo metu, ir pagalvojo, kad būtų sunku viso to atsisakyti.

– Aš jums nesiūlau atsisakyti verslo, – lyg įspėjęs jo mintis, tarė psichiatras. – Siūlau žiūrėti į darbą kaip į džiaugsmo šaltinį, kad dirbtumėte jausdamas malonumą, o ne kaip apsėstasis.

– Taip, esu tvirtai apsisprendęs.

– Kas jus labiausiai paskatino kreiptis į mane? Šiaip ar taip, visi darboholikai džiaugiasi savo darbu, ir nė vienas jūsų draugas, jumis dėtas, neprisipažintų, kad jam reikia pagalbos.

Igoris nuleido akis.

– Tai kas gi jus paskatino? Gal norite, kad aš atsakyčiau? Tai va, kaip minėjau, griūva jūsų šeima.

– Dar blogiau. Mano žmonai irgi reiškiasi tokie patys požymiai. Po mūsų paskutinės kelionės prie Baikalo ji vis labiau tolsta nuo manęs. Vienintelis žmogus, dėl kurio esu pasiryžęs vėl žudyti...

Igoris staiga susivokia prasitaręs. Tačiau psichiatras lyg niekur nieko sėdi priešais jį prie stalo.

– Vienintelis žmogus, dėl kurio esu pasiryžęs viskam, absoliučiai viskam, – tai mano žmona.

Pakvietęs asistentę, psichiatras paprašė užrašyti pacientą keliems psichoterapijos seansams į priekį. Jis neklausė, ar pacientas bus laisvas tokią ir tokią dieną, tokią ir tokią valandą: psichoterapijos technika reikalauja, kad pacientui iš karto būtų aišku, kad teks atidėti arba nukelti vėlesniam laikui netgi pačius svarbiausius dalykinius susitikimus bei pasitarimus.

– Ar galėčiau dar kai ko paklausti?

Gydytojas linktelėjo galvą.

– Ar tai, kad dirbu daugiau nei pridera, negalėtų būti taurumo apraiška? Padėka Viešpačiui už tai, kad Jis man suteikė tokių galimybių šiame gyvenime? Savotiškas visuomenės tobulinimo būdas, nors kartais naudojuosi metodais, kurie truputį...

Jis nutilo.

– Truputį?

– Ne, nieko.

Igoris išėjo iš gydytojo kabineto šiek tiek sutrikęs ir drauge jausdamas palengvėjimą. Turbūt psichiatras visiškai nesuprato

jo veiklos esmės: gyvenimas visada turi prasmę, visi žmonės susiję tam tikrais ryšiais, ir kartais, norint apsaugoti organizmą, būtina pašalinti piktybinę opą. Žmonės smirsta užsidarę savanaudiškuose pasaulėliuose, kuria planus negalvodami apie savo artimus, manydami, kad planeta – tai tiesiog dirbamos žemės sklypas, stengiasi patenkinti savo instinktus ir įgeidžius, nė kiek nesirūpindami visuotine gerove.

Ne, jis negriauna šeimos, tiesiog nori, kad pasaulis, kuriame gyvens vaikai, būtų geresnis. Kad jame nebebūtų narkotikų, karų, gėdingos sekso paslaugų rinkos, kad didi meilės galia sietų sutuoktinius, tautas, valstybes, religijas. Eva turi jį suprasti – juo labiau dabar, kai jų santuoka išgyvena krizę, be jokios abejonės Šėtono sukurstytą.

Rytojaus dieną jis paprašė sekretorę paskambinti psichiatrui ir atsisakyti visų seansų ta dingstimi, kad esąs apsikrovęs svarbiais reikalais. Dirbąs prie didelio projekto, užsimojęs apvalyti pasaulį nuo bjaurasties, ir jau susisiekęs su žmonių grupe, nusiteikusia ateiti į talką, nes vienas jis neišgalėsiąs visko aprėpti.

Po dviejų mėnesių jį paliko mylima moteris. Paliko, Šėtono apsėsta. Tuo jis buvo įsitikinęs, nesugebėdamas suvokti, kuo galėtų būti pamatuotas toks jos elgesys.

Kanų tikrovėn jį grąžina atitraukiamo krėslo bildesys. Priešais jį stovi moteris: vienoje rankoje taurė viskio, kitoje – smilkstanti cigaretė. Elegantiškai apsirengusi, bet gerokai apgirtusi.

– Ar galiu atsisėsti? Nebėra laisvų staliukų.

– Jūs jau sėdite.

– Kur tai matyta! – piktinasi moteris kreipdamasi į jį lyg į seną pažįstamą. – Kur tai matyta! Policija išgrūdo mane iš ligoninės. Kone visą dieną skridau lėktuvu, išsinuomojau kambarį viešbutyje už dvigubą kainą, o žmogus, iškvietęs mane, vaduojasi mirtimi. Kvaišalai!

Gal ji iš policijos? O gal ji šneka apie visai ką kita, nei jis galvoja?

– O jūs... Ne, kam tas oficialumas? Ką čia veiki? Ar tau nekaršta? Ko nenusivelki švarko? O gal nori, kad visi žavėtųsi tavo elegantišku apdaru?

Žmonės kaip paprastai pasirenka savo likimą. Ši moteris irgi niekuo nesiskiria nuo kitų.

– Aš visada vilkiu švarką, nesvarbu, koks būtų oras. Jūs, ko gero, aktorė, ar ne?

Moteris prapliumpa kone isteriškai juoktis.

– Tarkim, kad aš – aktorė. Taip, aš aktorė. Vaidinu tą, kuri nuo mažų dienų puoselėjo svajonę, augo drauge su ja, septynerius vargano gyvenimo metus stengėsi ją įkūnyti, užstatė savo namą, dirbo be atilsio...

– Aš žinau, ką tai reiškia.

– Ne, nežinai. Tai reiškia, kad dieną ir naktį ta mintis neina tau iš galvos. Kad veržiesi ten, kur tavęs niekas nekvietė. Spaudi ranką žmonėms, kuriuos niekini. Skambini kartą, kitą, dešimt kartų, kol pagaliau sudomini žmogų, kuris nė iš tolo tau neprilygsta nei talentu, nei ryžtu, bet užima tam tikrą padėtį ir nuodija visiems gyvenimą, keršydamas už savo šeimyninius nesklandumus...

– ...bet žinai, kad didžiausia laimė – tai siekti to, kas miela tavo širdžiai. Nesiblaškyti ir niekuo daugiau nesidomėti. Ir galiausiai sugriauti savo šeimą.

Moteris žiūri į jį apstulbusi. Lyg visas girtumas būtų išgaravęs.

– Kas jūs? Kaip sugebate skaityti mano mintis?

– Kaip tik apie tai ir mąsčiau, kai pasirodėte. Galite kreiptis į mane „tu". Man regis, aš galiu jums padėti.

– Niekas negali man padėti. Vienintelis žmogus, galėjęs man padėti, dabar guli intensyvaus gydymo palatoje. Ir, sprendžiant iš visa ko, vargu ar liks gyvas ir galės ką nors pasakyti policijai. Dieve mano!

Ji ištuština taurę. Igoris mosteléja kelneriui, prie kito staliuko aptarnaujančiam lankytojus, bet šis nekreipia į jį dėmesio.

– Man visada labiau patikdavo apgaulingos liaupsės nei pagrįsta kritika. Na, sakyk, kad aš graži, kad talentinga.

Igoris nusijuokia.

– Iš kur jūs žinote, kad negaliu jums padėti?

– Gal kartais esi kino filmų platintojas? Gal turi ryšių visame pasaulyje su kino teatrų savininkais?

Galimas daiktas, kad jiedu turi omeny tą patį žmogų. Tokiu atveju jam paspęsti spąstai, bėgti jau per vėlu – tikriausiai jis sekamas ir, kai tik pasikels nuo staliuko, bus suimtas. Ūmai sutraukia paširdžius. Ko jis taip išsigando? Juk prieš kelias valandas pats bandė pasiduoti policijai, bet nepavyko. Pasirinko kankinio dalią trokšdamas paaukoti savo laisvę, tačiau dangus nepriėmė šios aukos. O štai dabar Dievas turbūt persigalvojo.

Jis bando įsivaizduoti, kaip įvykiai klostysis toliau: įtariamasis atpažintas, moteris, apsimetanti girta, siunčiama pirma patikrinti, ar pasitvirtina įtarimai. Paskiau terasoje nepastebimai pasirodys vyriškis ir paprašys paėjėti į šalį šnektelėti. Tas vyriškis – policininkas. Daiktas, panašus į parkerį Igorio švarko kišenėje, nesukels įtarimo, tačiau jį išduos „bereta". Visas gyvenimas žaibiškai praskrieja prieš jo akis.

Nušauti policininką? Vargu ar policininkas ateis čia vienas, kai tik bus nustatyta jo tapatybė, – tikriausiai juos stebės kolegos ir nupils Igorį vietoje, jam net nespėjus ko nors padaryti. Antra vertus, jis atvyko čionai anaiptol ne žvėriškai žudyti pirmus pasitaikiusius nekaltus žmones: jis vykdo tam tikrą užduotį, ir aukos – arba dėl meilės paaukoti kankiniai, jo žodžiais tariant, – tarnauja kilniam tikslui.

– Aš ne kino filmų platintojas, – atsako jis. – Neturiu nieko bendra su kino, madų ir prabangos pasauliu. Mano verslo sritis – telekomunikacijos.

– Nuostabu, – sako moteris. – Vadinasi, turi pinigų. Vadinasi, įkūnijai savo svajonę ir tikriausiai mane supranti.

Igoris nebesugaudo, kurlink ji kreipia kalbą. Vėl pamoja kelneriui, bet jau kitam. Kai šis prieina, užsako du puodelius arbatos.

– Ar nematai, kad aš geriu viskį?

– Matau. Bet, kaip minėjau, man regis, galiu jums padėti. O padėti galima tik blaiviam žmogui, kuris aiškiai viską suvokia.

Morina pajunta, kaip keičiasi jos nuotaika. Tą akimirką, kai nepažįstamasis įspėjo jos mintis, jai pasirodė, kad ji grįžta tikro-

vėn. O jeigu jis iš tikrųjų galėtų padėti? Jau daug metų, kai niekas nebandė jos sugundyti šiais kino pasaulyje žinomais žodžiais: „Turiu įtakingų draugų.“ Kad moters nuotaika pasikeistų, nieko daugiau nereikia, tik parodyti, kad ji geidžiama. Jai pašoko noras atsistoti, nueiti į tualetą, pasižiūrėti į veidrodį, pasigražinti. Tiek to, nueiti visada suspės, pirmiausia reikia duoti aiškų ženklą, kad ji neprieštarauja.

Kas be ko, jai reikia draugo, o ir likimo staigmenų ji nebijo, nes žino: kai Dievas uždaro duris, atidaro langą. Juk neatsitiktinai visoje terasoje tik prie šio staliuko pasitaikė laisva vieta! Tai buvo reikšminga nuoroda, slaptas ženklas, kad jiems lemta susitikti.

Ji pasijuokia iš savo minčių. Dabar, kai ji pakliuvo į tokią beviltišką padėtį, bet koks dalykas gali pasirodyti kaip ženklas, netikėta išeitis, gera žinia.

– Pirmiausia pasakykite, ko jums reikia, – vėl prabyla Igoris.

– Pagalbos. Aš esu pastačiusi filmą su aukščiausios klasės aktoriais. Jį žadėjo platinti vienas iš nedaugelio, dar tikinčių, kad esama talentingų režisierių, nors ir nepriklausančių sistemai. Rytoj turėjau su juo susitikti. Šiandien, pakviesta į tą patį pobūvį, kuriame dalyvavo ir jis, staiga pastebėjau, kad jam pasidarė bloga.

Igoris lengviau atsidūsta. Galimas daiktas, ji nemeluoja, tikrovė kartais pasirodo kur kas painesnė nei romanuose išgalvotas gyvenimas.

– Tai va, aš išbėgau, susižinojau, į kokią ligoninę jis nuvežtas, ir nulėkiau tenai. Beskuosdama sugalvojau, ką sakysiu: esu

jo gera pažįstama, mudu buvome sutarę bendradarbiauti. Kaip gyva nebuvau jo mačiusi, bet buvau įsitikinusi, kad žmogus, pakliuvęs į tokią keblią padėtį, turėtų džiaugtis kiekvienu, kas budi šalia...

„Stengdamasis pasinaudoti kito žmogaus nelaime“, – mintyse pridūrė Igoris.

Visi žmonės panašūs. Kaip du vandens lašai.

– O ką tai galėtų reikšti: „aukščiausios klasės aktoriai“?

– Atsiprašau, man reikia į tualetą.

Igoris mandagiai pasikelia, o Morinai nuėjus užsideda juodus akinius ir stengiasi atrodyti visiškai ramus. Tačiau, siurbčiodamas arbatą, žvilgsniu be paliovos naršo po terasą. Lyg ir nieko įtartina, bet neverta per ilgai užsibūti: geriausia iškart dingti iš čia, vos grįžus damai.

Moriną sužavi naujojo draugo galantiškumas. Jau seniai ji nebuvo sutikusi žmogaus, kuris laikytųsi gero elgesio taisyklių – tų pačių, kurių ją mokė tėvai. Išeidama iš terasos ji pastebėjo, kad kelios dailios merginos, sėdinčios prie gretimo staliuko, tikriausiai girdėjusios jųdviejų pokalbį, žvilgčioja į jį šypsodamosi. Pastebėjo ir tai, kad vyriškis užsidėjo juodus akinius – ko gero, kad galėtų nepastebimai spoksoti į moteris. Turbūt, jai grįžus, visi jau gers arbatą prie vieno staliuko.

Toks gyvenimas: nėra ko skųstis ir juo labiau nėra ko tikėtis.

Ji pasižiūri į veidrodį: kodėl tas vyriškis taip susidomėjo ja? Reikia grįžti tikrovėn, kaip jis sakė. Jos žvilgsnis užgesęs, išblėsęs, ji pati išsekusi kaip ir visos festivalio dalyvės ir vis dėlto suvokia, kad privalo kovoti toliau. Festivalis dar nesibaigė, gal atsigaus

Džeivicas, o gal atsiras kitas jo bendrovės atstovas. Ji turi kvietimų į kitų režisierių filmų peržiūras, į vieno svarbiausių Prancūzijos žurnalų „Gala“ šventę, laisvalaikiu gali pasidomėti, kaip nepriklausomi Europos prodiuseriai ir režisieriai įsimiklina rodyti savo darbus. Tik reikia kuo greičiau atsipeikėti ir susiimti.

Na, o dėl to gražuolio neverta kvaršinti galvos. Morina grįžta prie staliuko, tikra, kad ras ten mažų mažiausia dvi merginas, tačiau jis tebesėdi vienas. Jis vėl mandagiai atsistoja ir atitraukia kėdę, kad jai būtų patogiau atsisėsti.

– Beje, mudu nesusipažinome. Aš Morina.

– O aš – Igoris. Labai malonu. Mudviejų pokalbis nutrūko kaip tik tada, kai jūs pasakėte, jog jūsų filme vaidina aukščiausios klasės aktoriai.

Dabar puiki proga per dantį patraukti merginas, sėdinčias prie gretimo staliuko. Ji prabyla truputį garsiau nei paprastai.

– Čia, Kanuose, beje, kaip ir bet kuriame kitame festivalyje, kasmet atrandama naujų aktorių, o žymiosios aktorės netenka svarbiausių vaidmenų, nes, kino pramonininkų nuomone, paseno, nors jos dar palyginti jaunos ir žvalios. Iš tų „atrastųjų“ („tikiuosi, kad mergelės manęs klausosi“) kai kurios pasirenka reklamos sritį, kad galėtų „sužibėti“. Vaidindamos kino filmuose, jos uždirba nedaug – visi režisieriai tai žino ir tuo naudojasi, – todėl investuoja į patį nepatikimiausią dalyką...

– Kitaip sakant...

– Į savo grožį. Jos išgarsėja, tampa įžymybėmis, gauna honorarus už dalyvavimą įvairiuose renginiuose, už prekių reklamą. Susipažįsta su šios žemės viešpačiais ir pačiais patraukliausiais

aktoriais. Būdamos jaunos ir dailios, jos užsidirba krūvas pinigų, o jų agentai sumedžioja joms devynias galybes sutarčių.

Tiesą pasakius, tolydžio kurstydami jų tuštybę, agentai daro su jomis, ką tik nori. O jos tampa dievaitėmis namų šeimininkėms, paauglėms ir jaunoms aktorėms, kurios, neturėdamos pinigų netgi kelionei į artimiausią miestą, vaizduojasi esančios jų draugės, svajodamos mėgautis tokiu pat prabangiu gyvenimu. Jos vaidina kino filmuose, uždirba truputį daugiau, nors jų spaudos agentai svaičioja apie nežmoniškus honorarus: tuo melu netiki net žurnalistai, kurie patys skleidžia tuos gandus žinodami, kad skaitytojai trokšta naujienų, o ne žinių.

– O kuo skiriasi naujienos nuo žinių? – klausia Igoris vis labiau atsipalaiduodamas, bet nesiliaudamas įdėmiai stebėti, kas vyksta aplink.

– Tarkim, kad Dubajuje per aukcioną tu įsigijai paauksuotą kompiuterį ir nutarei rašyti knygą, naudodamasis tuo technologijos stebuklu. Išgirdęs apie tai, žurnalistas skambina tau ir klausia: „Kaip sekasi rašyti paauksuotuoju kompiuteriu?“ Tai – naujiena. O žinia apie tai, ką rašai, visiškai niekam nerūpi.

„Turbūt Evai siunčiu ne žinias, bet naujienas“, – dingtelėjo į galvą Igoriui. Apie tai jis niekad anksčiau nesusimąstydavo.

– Pasakokite toliau.

– Bėga laikas. Veikiau praeina septyneri arba aštuoneri metai. Staiga niekas daugiau nebekviečia filmuotis. Vis rečiau pasitaiko kvietimų į renginius, vis mažiau jos gauna pinigų iš reklamos bendrovių. Agentai kaip niekad apsikrauna darbais ir dažnai netgi neatsako į telefono skambučius. Ekrano žvaigždė pasipiktina:

kaip jie drįsta taip elgtis su ja, neprilygstamu sekso simboliu, svarbiausia dievaite dievų Olimpe? Iš pradžių apkaltina agentą, ryžtasi netgi su juo atsisveikinti ir negali atsipeikėti iš nuostabos išvydusi, kad šis nė kiek nesutrinka. Priešingai, prašo pasirašyti dokumentą, kad visus tuos metus, kol jie buvo kartu, viskas ėjo kaip sviestu patepta, palinki jai sėkmės, ir jų keliai galutinai išsiskiria.

Morina apžvelgia terasą akimis ieškodama ko nors, ką galėtų pateikti pavyzdžiu. Damų, dar išsaugojusių buvusią šlovę, bet jau nuėjusių nuo scenos ir nūnai beviltiškai ieškančių naujos progos pagarsėti. Jos vis dar laikosi kaip žvaigždės, kaip ir anksčiau žiūri į visus iš aukšto, tačiau jų širdys kupinos kartėlio, veidai prišvirkšti botokso, paženklinti neregimais plastinių operacijų randais. Morina mato botoksą, mato plastinių operacijų pėdsakus, tačiau aplink – nė vienos praeito dešimtmečio garsenybės. Veikiausiai neturi pinigų vykti į tokio lygio festivalį, gal šiuo metu kur nors provincijoje veda šokių vakarus, mugėse reklamuoja šokoladą arba alų, vis dar orios ir išdidžios kaip kadaise, tačiau jau susitaikiusios su savo padėtimi.

– Jūs minėjote aukščiausios klasės aktores...

– Taip. Esama ir kitokių aktorių, kurios irgi susiduria su tomis pačiomis bėdomis. Tik skirtumas tas, – ir Morina vėl prabyla garsiau, nes merginos prie gretimo staliuko susidomėjo dama, taip puikiai išmananti kino pasaulį, – kad jos žino, kad grožis greitai nuvysta. Jos retai pasirodo reklaminiuose klipuose ir žurnalų viršeliuose, nes be paliovos tobulinasi gilindamosi į aktorinį meną. Jos mokosi, stengiasi užmegzti naudingus ryšius, kurie galėtų praversti ateityje, tačiau nereklamuoja prekių – savo vardą ir

nuotrauką leidžia susieti su kokiais nors gaminiais tik būdamos lygiateisės bendrovės partnerės. Aišku, jos uždirba mažiau. Bet pajamų turi iki gyvenimo pabaigos.

Bet štai pasirodo toks žmogus kaip aš. Ir pareiškia: „Turiu gerą scenarijų, užtektinai pinigų, norėčiau, kad tu vaidintum mano filme." Jos sutinka: joms pakanka talento patikėtam vaidmeniui atlikti ir proto suvokti, kad jeigu filmas ir nesulauks didelio pasisekimo, žiūrovai vėl matys jas ekranuose, nors ir pagyvenusias, bet nedingusias nuo scenos, ir, galimas daiktas, jomis susidomės koks nors jaunas prodiuseris.

Igoris pastebi, kad merginos įdėmiai klausosi pokalbio.

– Gal eitume truputį pasivaikščioti? – pusbalsiu pasiūlo jis. – Čia per daug žmonių. Žinau vieną jaukią vietelę, iš kur galėtume pasigrožėti saulėlydžiu... Nuostabus reginys!

Kaip tik tokių žodžių Morina ir laukia: pasiūlymo pasivaikščioti! Pasigrožėti saulėlydžiu, nors saulė leisis dar negreitai. Jokių nuvalkiotų triukų, kaip antai: „Užeikime į mano kambarį, man reikia persiauti" ir dar: „Garbės žodis, nieko bloga neatsitiks", o ten, viešbučio kambaryje, prasideda sena pasaka: „Pažįstu daug naudingų žmonių, puikiai žinau, su kuo tave reikėtų supažindinti", – vyriškis griebia tave į glėbį ir bando pabučiuoti.

Tiesą pasakius, ji nėmaž nesipriešintų, jeigu ją bandytų pabučiuoti šis žavus ir visiškai nepažįstamas vyriškis. Juo labiau kad būtų malonu prisiminti, kad tave sugundė toks elegantiškas vyras.

Jiedu pasikelia nuo staliuko, ir jis, mostelėjęs kelneriui, paprašo gėrimus įrašyti į jo sąskaitą (vadinasi, jis gyvena „Mar-

tinezo“ viešbutyje!). Jiems išėjus į Kruazetės bulvarą, jis siūlo pasukti į kairę.

– Ten mažiau žmonių. Be to, man regis, iš ten atsiveria gražesnis vaizdas – saulė leidžiasi už kalvų kaip tik mums prieš akis.

– Igori, kas tu esi?

– Geras klausimas, – atsiliepia jis. – Aš irgi norėčiau sužinoti.

Dar vienas taškas jo naudai. Nesileidžia postringauti, koks jis turtingas, koks protingas, koks gabus, gali padaryti ir šį, ir tą. Viso labo panoro drauge su ja pasigrožėti saulėlydžiu, ir tiek. Jiedu tylėdami eina iki paplūdimio galo, o aplink juos šurmuliuoja žmonės: senos sutuoktinių poros, tarytum gyvenančios kitame laike, nieko bendra neturinčios su festivaliu; pro šalį riedučiais čiuožiantys vaikinai ir merginos tampriais triko, su neregėtais „iPod“ ausinukais; prekeiviai, išdėlioję savo prekes ant kilimėlių, kuriuos, vos pasirodžius policininkui, labai lengva įvertomis virvelėmis sutraukti į mazgą. Jiedu eina pro suoliuką, policijos atitvertą geltona juosta, nors jis niekuo nesiskiria nuo kitų. Morina pastebi, kad jos palydovas keliskart grįžteleja lyg kažko laukdamas. Ne, tikriausiai bus pastebėjęs kokį pažįstamą žmogų.

Jiedu apeina molą, kur jachtos iš dalies užstoja paplūdimį, pagaliau randa jaukią vietelę, kur nėra nė gyvos dvasios. Atsisėda ant patogaus suoliuko su atlošu. Jie visiškai vieni – niekas čia neatklysta, nes čia nėra ko žiūrėti. Morina puikiausiai nusiteikusi:

– Kaip gražu! Ar žinai, kodėl Dievas nutarė septintą dieną pailsėti?

Igoris nesupranta klausimo, ir ji šneka toliau:

– Mat šeštą dieną, kai jis jau buvo bebaigiąs visus darbus, kad žmogus galėtų gyventi tobulame pasaulyje, prie Jo priėjo būrelis Holivudo režisierių: „Nesijaudink, mes viską užbaigsime patys! Pasirūpinsime, kad būtų aukščiausios kokybės spalvų saulėlydis, tokie specialieji efektai kaip audros, perkūnija, žaibai, pasirūpinsime puiku apšvietimu ir garso įranga, kad žmogus, girdėdamas dūžtant bangas, visada manytų, kad tai tikra jūra!“

Ji prapliumpa juoktis, tačiau jos palydovas atrodo dar rimtesnis.

– Tu klausei, kas aš esu, – prabyla jis.

– Aš nežinau, kas tu esi, bet matau, kad puikiai pažįsti miestą. Ir dar norėčiau pridurti: man Dievas tave atsiuntė. Tą pačią dieną išgyvenau ir viltį, ir neviltį, ir vienatvės kančias, ir malonumą susitikusi su tavimi. Kiek daug įvairių jausmų per vieną dieną!

Jis išsitraukia iš kišenės kažką panašaus į mažų mažiausia penkiolikos centimetrų ilgio medinį vamzdelį.

– Pasaulyje visur tyko pavojai, – sako jis. – Nors ir kur būtum, visur galima susidurti su žmonėmis, kurie nusiteikę be niekur nieko užpulti, apiplėšti, nužudyti. Ir niekas, kaip kažin ką, niekas nemoka apsiginti. Visi mes pasiduodame stipresniojo valiai.

– Tavo tiesa. Šis medinis vamzdelis tavo rankose – tai tikriausiai koks ginklas, kad niekas tavęs negalėtų nuskriausti.

Atsargiai nelyginant dailininkas, paskutiniais potėpiais baigiantis savo šedevrą, jis atsuka viršutinę vamzdelio dalį: pasirodo, kad tai tarytum ilgo smaigo kotas. Saulės spinduliai žaižaruoja atsispindėdami nuo metalinio smaigalio.

– Tokio daikčiuko neįneštum į lėktuvą, net paslėpęs jį lagamine, – nusijuokia ji.

– Aišku, kad ne.

Morina džiaugiasi, kad, matyt, laimė lėmė sutikti tokį mandagų, žavų ir veikiausiai turtingą žmogų, apginsiantį ją nuo visų pavojų. Ji neturi nė menkiausio supratimo apie nusikalstamumą Kanuose, tačiau supranta, kad reikia būti viskam pasirengus. Dėl to ir yra vyrai, kad viskuo pasirūpintų.

– Aišku, juo naudojantis, būtina gerai žinoti, į kurią vietą dera smeigti. Smaigas plieninis, bet plonas ir todėl trapus, be to, pernelyg trumpas, kad galėtų palikti gilią žaizdą. Jeigu smeigsi kur pakliuvo – nieko gero iš to nebus.

Jis prikiša smaigą prie Morinos ausies. Iš pradžių ją apima baimė, bet tuojau pat ji įsiaistrina.

– Štai čia, pavyzdžiui, pati geriausia vieta. Truputį aukščiau geležtė įstrigtų į kaukolės kaulą. Smeigsi truputį žemiau – pataikysi į veną, žmogus numirs, bet prieš mirtį gali smogti atgal. Jei ginkluotas, gali nušauti, juo labiau iš taip arti.

Geležtė pamažu slenka žemyn Morinos kūnu. Paliečia krūtinę, ir jai dingtelėja mintis: jis nori ją priblokšti ir drauge įaistrinti.

– Nemaniau, kad komunikacijų specialistas galėtų taip puikiai išmanyti tokius dąlykus. Bet, sprendžiant iš tavo žodžių, nužudyti žmogų šiuo ginklu ne taip jau paprasta.

Tie žodžiai reiškia: „Man įdomu tavęs klausytis. Apskritai esi žavus. Būk geras, paimk man už rankos, ir drauge pasigrožėkime saulėlydžiu.“

Geležtė nesustodama praslenka virš krūtinės. To pakanka, kad ji susijaudintų. Pagaliau ranka su smaigu stabtelėjo truputį žemiau pažasties.

– Dabar smaigas ties širdimi. Širdį saugo krūtinės ląsta, šonkauliai. Grumiantis tokiu trumpu ginklu būtų neįmanoma rimtai netgi sužeisti. Jis įsikirstų į šonkaulius, o jeigu ir įsmigtų į kūną, kraujo ištekėtų ne tiek daug, kad priešininkas nusilptų. Jis galėtų netgi nepajusti smūgio. O štai čia smūgis būtų mirtinas.

Ką ji čia veikia, šiame užkampyje, kur nematyti nė gyvos dvasios, atėjusi su visiškai nepažįstamu žmogumi, šnekančiu apie tokias baisybes? Tą pačią akimirką ji pajuto lyg elektros iškrovą, beregint paralyžiavusią kūną: jis smeigė jai geležte į pašonę. Ūmai ji neteko žado, bandė įkvėpti oro, bet iškart neteko sąmonės.

Igoris apkabino ją kaip ir pirmąją savo auką. Tačiau šįsyk atremia jos kūną į atkaltę, kad atrodytų, kad moteris sėdi. Užsimovęs pirštines, pataiso jos galvą, kad būtų nusvirusi ant krūtinės.

Kas nors, atsidūręs šiame paplūdimio pakraštyje ir išvydęs moterį ant suoliuko, pamanytų, kad ši užsnūdo: nusilakstė kino festivalyje ieškodama prodiuserių ir filmų platintojų.

Berniūkštis kaip išprotėjęs skambina į policiją: paprastai, pasislėpęs už seno apleisto sandėlio, jis tykoja įsimylėjėlių porelių ir pasiunta smaukyti, kai tik šie ima glamonėtis. Jis matė viską. Iš pradžių manė, kad tai pokštas, kol galiausiai vyriškis stiletu smeigė moteriai į pašonę. Berniūkštis laukė, kol atvažiuos policijos automobilis, bijodamas iškišti nosį iš savo slėptuvės: juk tas pamišėlis gali bet kada grįžti atgal, ir tada jam bus galas!

Sviedęs geležtę į jūrą, Igoris pasuka viešbučio link. Šįkart jo auka pati pasirinko mirtį. Kai ji priėjo, jis sėdėjo vienui vienas terasoje

prie staliuko, prisimindamas praeitį ir svarstydamas, ką daryti. Nė nemanė, kad ji sutiks su nepažįstamu žmogumi eiti į atokią vietą, bet ji nedvejojo nė akimirkos. Galėjo bet kada leistis į kojas, kai jis ėmė rodyti, kur derėtų smeigti trumpą geležtę, kad smūgis būtų mirtinas, o ji sėdėjo sau lyg niekur nieko.

Eismui uždaryta gatvės juosta pro šalį prakaukia policijos automobilis. Igoris palydi jį akimis ir nustebęs pamato, kad šis pasuka į molą, kur festivalio metu, regis, niekas, visai niekas nesilankė. Ir rytą, ir pavakare ten visiškai tuščia, nors, kita vertus, iš ten labai patogu grožėtis saulėlydžiu. Po kelių sekundžių, kaukdama ir mirkčiodama žiburėliais, pralekia greitoji pagalba. Irgi pasuka molo link.

Igoris eina toliau dabar jau visiškai tikras, kad kažkas bus matęs, kaip įvyko nusikaltimas. Įdomu, kaip tas žmogus jį aprašys? Džinsais mūvintis žilstelėjęs vyriškis baltais marškiniais ir juodu švarku. Remiantis liudytojo parodymais, bus nupieštas jo žodinis portretas, o tai užtruks kurį laiką, kol galiausiai policija suvoks, kad esama dešimtys, gal net tūkstančiai tokių žmonių.

Nuo tos akimirkos, kai jis bandė pasiduoti policijai ir jam buvo pasiūlyta grįžti į viešbutį pailsėti, Igoris buvo tikras, kad niekas nesugebės jam sutrukdyti atlikti savo užduoties. Jį kamavo kitokio pobūdžio abejonės: ar Eva verta tokių aukų, kurias jis ketina atnašauti pasauliui? Atvykęs į Kanus jis buvo įsitikinęs, kad verta. Tačiau dabar kas kita nedavė jam ramybės – jam vaidenosi jaunoji prekeivė tamsiais antakiais ir vaikiška šypsena.

„Visi mes – dieviškosios ugnies kibirkštėlės, – tarytum sako jam Olivija. – Visi mes gimdami gauname tam tikrą dovaną,

vadinamą Meile. Tačiau meilė skiriama ne vienam kuriam žmogui, ji pasklidusi po visą pasaulį ir laukia, kol mes ją surasime ir atskleisime. Atsibusk, įsileisk ją į širdį. Kas praėjo – nebegrįš. Kas ateis – tą pažinsime."

Jis bando prieštarauti: tada, galų gale patyrę jos pasekmes, suvoksime, kad sumanymo būta klaidingo. Arba tada, kai gailestingasis Dievas nurodys mums kitą kelią.

Igoris dirstelėja į laikrodį: dar dvylika valandų jis gali praleisti Kanuose – užtektinai laiko, kad spėtų sėsti į lėktuvą su mylima moterimi ir grįžti...

...kur? Į Maskvą, prie savo darbų, tiek patyręs, iškentėjęs, apmąstęs, sumanęs? O gal verčiau atgimti dėl visų tų aukų, pasirinkti visišką laisvę, pažinti savyje slypintį kitą žmogų ir nuo tos valandėlės daryti tik tai, apie ką svajojo būdamas su Eva?

16:34

Žasminė rūko, tuščiu žvilgsniu žiūrėdama į jūrą. Tokiomis akimirkomis ji jaučiasi visa esybe susiliejusi su begalybe, lyg čia būtų ne ji, o kokia visagalė, gebanti daryti stebuklus. Ji prisimena nežinia kur skaitytą pasaką.

Kartą rūmuose pasirodė Nasredinas su prašmatniu turbanu ir paprašė pinigų labdarai.

„Tu prašai pinigų, o ant galvos turi tokį prabangų turbaną. Kiek kainuoja ši puošmena?“ – klausia valdovas.

„Tai vieno turtuolio dovana. Man regis, ji kainuoja penkis šimtus auksinių“, – atsako išminčius sufijus.

„Jis meluoja, – valdovui į ausį pakužda viziris. – Joks turbanas negali tiek kainuoti.“

Nasredinas neatlyžta:

„Aš atėjau ne prašyti, o derėtis. Žinau, kad šioje žemėje valdovas vienintelis gali nusipirkti šį turbaną už šešis šimtus auksinių, idant gautą pelną galėčiau išdalyti vargšams.“

Šie žodžiai paglostė valdovo savimeilę, ir jis sumokėjo Nasredinui tiek, kiek šis prašė. Išeidamas iš rūmų, išminčius tarė viziriui:

„Tu gerai žinai, kiek kainuoja šis turbanas, tačiau tik man vienam žinoma, ką gali žmogaus tuštybė.“

Panašiai viskas vyksta ir šiame pasaulyje. Žasminė nesibodi savo profesija, nesmerkia žmonių už tai, kad jie pasiduoda geismams, tačiau supranta, kas yra svarbiausia gyvenime. Ir stengiasi tvirtai stovėti ant žemės, nors iš visų pusių tyko pagundos.

Kažkas atidaro duris ir perspėja, kad po pusvalandžio prasideda madų paradas. Pagaliau baigiasi pačios slogiausios dienos valandos, kai tenka ilgai ir nuobodžiai laukti. Manekenės deda į šalį savo „iPod“ ir mobiliuosius telefonus, grimuotojai dar bando kai ką padailinti, kirpėjai taiso išsipešusias plaukų sruogas.

Žasminė sėdasi priešais veidrodį, atsiduodama grožio meistrų valiai.

– Nebijok, didelio čia daikto, kad Kanai, – sako grimuotoja.

– Aš nebijau.

Ko gi jai bijoti? Priešingai, kiekvieną sykį, atsidūrus ant podiumo, ją apima savotiška ekstazė, kaip sakoma, adrenalinas muša į galvą. Plepi grimuotoja pasakoja, kaip savo rankomis lygina raukšles garsenybėms, siūlo jai naują kremą, skundžiasi, kad viskas jai nusibodo iki gyvo kaulo, klausia, ar Žasminė neturi atliekamo kvietimo į šventę. Žasminė klausosi, sukaupusi visą kantrybę, nes mintyse jau klaidžioja Antverpeno gatvėmis – prisimena tą dieną, kai nutarė susisiekti su fotografais. Ji įveikė visas kliūtis, kurių pasitaikė ne tiek jau daug, o paskiau viskas sekėsi kuo puikiausiai.

Šiandien irgi turi sektis. Kaip pasisekė tada, kai jiedvi su motina, svajojusia, kad duktė kuo greičiau atsigautų po sukrėtimo ir pagaliau sutikusia ją lydėti, nuėjo pas fotografą, užkalbinusį ją gatvėje. Joms paskambinus, durys atsidarė, ir jiedvi atsidūrė nedidelėje svetainėje, kur stovėjo stiklinis stalas, užverstas nuotraukomis, dar vienas su kompiuteriu ir popieriais nukrauta tarytum braižybos lenta. Drauge su fotografu buvo kokių keturiasdešimties metų moteris, kuri nužvelgė ją nuo galvos iki kojų ir nusišypsojusi prisistatė kaip projektų koordinatorė. Visi keturi atsisėdo.

– Esu įsitikinusi, kad jūsų dukters laukia didelė manekenės ateitis, – tarė moteris.

– Aš tik atlydėjau dukterį, – atsiliepė motina. – Jeigu norite jai ką nors pasakyti, kreipkitės į ją.

Moteris sutriko ir akimirką sėdėjo netekusi žado. Paskiau ištraukė anketą ir ėmė pildyti duomenis, lyg sau viena kalbėdama:

– Kas be ko, Kristinos vardas manekenei netinka. Labai jau paplitęs. Pirmiausia reikia sugalvoti vardą.

„Anaiptol ne dėl to netiko Kristinos vardas“, – mąsto Žasminė. Kristina buvo toji mergina, kuri dvasiškai palūžo tą dieną, kai savo akimis pamatė nužudant žmogų, ir mirė, atsisakiusi paliudyti tai, ko niekaip negalėjo pamiršti. Nutarusi keisti gyvenimo būdą, pirmiausia turėjo pasikeisti vardą, kuriuo buvo vadinama nuo mažų dienų. Reikėjo keisti viską iš pagrindų. Ir jai lyg netyčia nuo liežuvio nusprūdo:

– Žasminė Taiger. Švelni kaip gėlelė, pavojinga kaip žvėris.

Moteriai patiko.

– Manekenės profesija ne toks jau paprastas dalykas, tu gali džiaugtis, kad mes padedame tau žengti pirmuosius žingsnius. Aišku, tavęs laukia daug išbandymų, bet mes dėl to ir esame čia, kad pagelbėtume patekti ten, kur nori. Atspausdinsime tavo nuotraukas ir išsiuntinėsime į atitinkamas agentūras. Be to, mes tau paruošime kompozitą.

Ji nutilo, lyg tikėdamasi Kristinos klausimo: „O kas tai per daiktas?“ Nesulaukusi klausimo, moteris truputį sutriko, bet beregint susizgribo:

– Kompozitas, kaip veikiausiai žinai, – tai tam tikro popieriaus lapas: iš vienos pusės – tavo geriausia nuotrauka ir matmenys, iš kitos – dar kelios nuotraukos įvairiomis pozomis... Su bikiniu, su mokinės uniforma, vienoje – veidas stambiu planu, kitoje – truputį pasidažiusi tam atvejui, jeigu kam nors prireiks vyresnio amžiaus manekenės. Na, o tavo krūtinė...

Vėl tylos valandėlė.

– ...kaip manekenei tavo krūtinė truputį per didelė.

Ir ji kreipėsi į fotografą:

– Užsirašyk. Reikės nuslėpti.

Fotografas užsirašė. Kristina, sparčiai virstanti Žasmine Taiger, tarė sau: „Betgi, susitikę su manimi, jie pamatys, kad mano krūtinė didesnė nei dera!“

Tuo metu moteris iš dailaus odinio lagaminėlio ištraukė kažkokį sąrašą.

– Reikės pakviesti grimuotoją. Kirpėją. Juk tu niekada nesi lipusi ant podiumo, ar ne?

– Niekada.

– Tai va, podiumu nevalia vaikščioti kaip gatvėje. Parvirsi, nes eiti reikia greitai, o bateliai labai aukštais kulniukais. Kojas reikia dėti vieną priešais kitą – kaip katei. Ir nieku gyvu nesišypsoti. Svarbiausia – laikysena.

Ji brūkštelėjo tris paukščiukus sąrašo paraštėse.

– Turėsi išsinuomoti kelias sukneles.

Dar vienas paukščiukas.

– Na, ką gi, man regis, viskas.

Iš dailaus lagaminėlio ištraukusi skaičiuotuvą, dirstelėjo į sąrašą ir sudėjo kelis skaičius. Niekas nedrįso ištarti nė žodžio.

– Apie du tūkstančius eurų. Nuotraukų neskaičiuoju, nes Jaseras – ji linktelėjo fotografo pusėn – branginінkas, tačiau padarys jas nemokamai, jei leisi jam panaudoti medžiagą savo nuožiūra. Grimuotoją ir kirpėją galėtume iškviesti poryt – aš pati susisieksiu, pasiteirausiu, ar jie turės laiko. Neabejoju, kad pavyks susitarti. Esu tikra, kad visos išlaidos tau veikiai atsipirks – juk investuoji į save, į savo ateitį, ilgai netrukus atgausi visus savo pinigus.

– Turite galvoje, kad už viską turėsiu mokėti pati?

Išgirdusi šį klausimą, „renginių koordinatorė“ vėl regimai sutriko. Merginos, ateinančios pas ją, paprastai viskam pasirengusios, kad tik įgyvendintų visos kartos svajonę – taptų geidžiamiausiomis moterimis pasaulyje, – ir tokių nekuklių klausimų neužduoda.

– Klausyk, mieloji Kristina...

– Žasmine. Nuo šiol, kai peržengiau šio biuro slenkstį, esu Žasminė.

Sučirškė telefonas. Fotografas išsitraukė iš kišenės mobilųjį ir paėjėjo į kambario galą, kur buvo visiškai tamsu. Kai atitraukė užuolaidas, Žasminė išvydo sieną, uždengtą juodu audeklu, trikojus su aparatais, dėžes su blyksinčiomis švieselėmis, prožektorius palubėje.

– Klausyk, mieloji Žasmine, tūkstančiai, milijonai žmonių norėtų atsidurti tavo vietoje. Tave pasirinko vienas garsiausių miesto fotografų, tau padės geriausi profesionalai, ir aš pati apsiimu rūpintis tavo ateitimi. Kita vertus, gyvenime apskritai būtina tikėti savo pergale ir investuoti į ją, nors ir kiek tai kainuotų. Tokia gražuolė kaip tu gali tikėtis sėkmės, tačiau mūsų pasaulyje, kur viešpatauja negailestinga konkurencija, vien grožio negana. Reikia nugalėti visas varžoves, o tai kainuoja pinigus, bent jau iš pradžių.

– Jeigu manote, kad aš turiu visus duomenis, kodėl gi jūs pati neinvestuojate į mane?

– Dar per anksti. Pirmiausia mums reikia įsitikinti, ar esi tvirtai pasiryžusi tokiam darbui. Aš noriu žinoti, ar tu iš tikrųjų trokšti tapti profesionale, ar paprasčiausiai kaip diduma mergelių paikai svajoji keliauti, pamatyti pasaulio, pasigauti turtingą vyrą.

Dabar moteris kalbėjo griežtu balsu. Tuo metu priėjo fotografas.

– Skambina grimuotoja. Klausia, kelintą valandą rytoj turėtų ateiti.

– Jeigu iš tikrųjų kitaip neįmanoma, pabandysiu kaip nors prasimanyti pinigų... – įsiterpė motina.

Tačiau Žasminė pasikėlė ir, nė nepadavusi rankos, pasuko durų link.

– Labai ačiū. Aš neturiu tokių pinigų. O jeigu ir turėčiau, išleisčiau kam nors kitam.

– Pagalvok apie savo ateitį!

– Galvoju. Tai mano ateitis, ne jūsų!

Ir apsiverkusi išbėgo į gatvę. Iš pradžių – prašmatni madingų drabužių parduotuvė, kur taip negražiai ją pasitiko ir netgi užsiminė, kad ji meluoja sakydama, kad pažįsta parduotuvės savininką, o paskiau, kai ji jau iš anksto mėgavosi nauju gyvenimu, sugalvojusi sau kitą vardą, iš jos pareikalauta dviejų tūkstančių eurų!

Motina su dukterimi ėjo namo, netardamos nė žodžio. Kelis kartus čirškė telefonas, tačiau Kristina, vos dirstelėjusi į numerį, vėl įsikišdavo jį į kišenę.

– Kodėl neatsakai? Argi šiandien popiet neturime kito susitikimo?

– Todėl ir neatsakau. Mes neturime dviejų tūkstančių eurų.

Motina ją apkabino. Matydama, kaip kankinasi duktė, suprato, kad reikia ką nors daryti.

– Aišku, kad turime. Po tavo tėvo mirties aš dirbu rytą vakarą ir turiu sutaupiusi du tūkstančius eurų. Prireikus sukrapštysime dar daugiau. Čia, Europoje, kur niekas nenori rankioti kitų žmonių šiukšlių, valytojos gerai uždirba. Be to, juk kalbame apie tavo ateitį. Ne, neikime namo.

Vėl sučirškė telefonas. Žasminė tapo ankstesne Kristina ir paklausė motinos. Moteris, su kuria ji turėjo susitikti popiet, prisi-

statė, atsiprašė dvi valandas pavėlavusi paskambinti ir teisinosi, kad ilgai užgaišo su kitu klientu.

– Nieko baisaus, – atsakė Kristina. – Kad be reikalo jūsų netrukdyčiau, pirmiausia norėčiau sužinoti, kiek turėsiu jums sumokėti už paslaugas.

– Už kokias paslaugas?

– Na, ką tik buvau susitikusi su kitos firmos atstovais, ir jie pareikalavo dviejų tūkstančių eurų už nuotraukas, makiažą...

Moteris susijuokė:

– Nieko nereikės mokėti. Žinau tą triuką. Pakalbėsime apie tai, kai ateisite.

Aplinka studijoje buvo beveik tokia pati, tik nuotaika visiškai skirtinga. Fotografė, matyt, gerai įsiminusi ją iš pirmo susitikimo, paklausė, kodėl jos akys šiandien tokios liūdnos. Kristina papasakojo, kas atsitiko priešpiet, ir moteris paaiškino, kad tai įprastas dalykas, nors pastaruoju metu šiuo klausimu susirūpino valdžia. Šiuo metu įvairiuose pasaulio miestuose madų agentūros kviečiančios išvaizdžias merginas parodyti savo grožio „potencialą“, žadėdamos didelius pinigus. Prasimesdamos tuo, kad ieško naujų talentų, jos nuomojasi kambarius prabangiuose viešbučiuose, apsistato aparatūra, žada mažų mažiausiai vieną madų paradą per metus, o priešingu atveju – sugrąžinti pinigus, plėšia už nuotraukas, kviečiasi visokiausius nevykėlius atlikti grimuotojų ir kirpėjų vaidmenų, siūlo manekenių kursus ir dažniausiai dingsta be pėdsakų. Kristinai pasisekę – ji patekusi į tikrą studiją, tačiau gerai padariusi atsisakydama jų pasiūlymo.

– Jie naudojasi žmonių tuštybe, ir tai nieko bloga, aišku, jeigu sugebi apsiginti. Ir tai vyksta ne vien madų pasaulyje, bet ir visur kitur: rašytojai apmoka savo knygų leidybą, dailininkai remia savo parodas, kino režisieriai klimpsta į skolas, su didžiosiomis studijomis kovodami dėl vietos po saule, tavo amžiaus merginos bėga iš namų į didmiesčius ir dirba restoranuose padavėjomis tikėdamosi, kad koks nors režisierius pastebės jų talentą ir atvers joms kelius į žvaigždes.

Ne, šiandien aš tavęs nefotografuosiu. Man reikia geriau tave pažinti, o nuspausti fotoaparato mygtuką dera tik ilgo pažinimo proceso pabaigoje, kai pamatai žmogaus širdį.

Susitarusios susitikti rytojaus dieną, jos dar truputį pasišnekėjo.

– Tau reikia pasirinkti vardą.

– Žasminė Taiger.

Jos svajonė atgimė.

Fotografė pakvietė ją praleisti savaitgalį prie jūros Olandijos pasienyje ir ten aštuonias valandas per dieną fotografavo įvairiais rakursais. Ji norėjo, kad Žasminės veide atsispindėtų gama jausmų, kuriuos sužadina tokie žodžiai kaip „Gaisras!“, „gundymas“, „vanduo“. Kad ji atskleistų savo dvasią ir iš gerosios pusės, ir iš blogosios. Kad žiūrėtų į priekį, į šalis, žemyn, į tolius. Įsivaizduotų žuvėdras ir demonus. Įsivaizduotų, kad jai meilinasi pagyvenę vyrai, kad ji užrakinta baro tualete, išprievartauta vieno ar kelių vyrų, kad ji tai nusidėjėlė, tai šventoji, tai iškrypėlė, tai skaistuolė.

Ji fotografavosi ir po atviru dangumi, jausdama, kaip šiurpsta sužvarbusi, bet vis viena visa savo esybe atsiliepdama į kiekvieną dirgiklį, į menkiausią įtaigą, ir nedidelėje studijoje, įrengtoje viename kambaryje, skambant tai vienokiai, tai kitokiai muzikai, tolydžio keičiantis apšvietimui. Žasminė gražinosi, fotografė taisė jos šukuoseną.

– Ar gerai išeina? Kodėl gaištate tiek laiko su manimi?

– Vėliau paaiškinsiu.

Vakarais moteris peržiūrėdavo nuotraukas, mąstydavo, rašinėdavo pastabas, tačiau niekada nesakydavo, ar patenkinta rezultatais, ar nusivylusi.

Tik pirmadienio rytą, kai Briuselio geležinkelio stotyje jiedvi laukė Antverpeno traukinio, Žasminė (Kristina tuo metu jau buvo dingusi iš jos gyvenimo) pagaliau išgirdo fotografės nuomonę:

– Tu esi pati geriausia.

– Negali būti.

Moteris pažvelgė į ją nustebusi.

– Taip, tu esi pati geriausia. Jau dvidešimt metų, kai dirbu šioje srityje, esu fotografavusi devynias galybes žmonių, turėjau reikalų ir su profesionaliomis manekenėmis, ir su kino aktorėmis. Visos jos puikiai išmanė savo amatą, bet nė viena nemokėjo taip dvasingai reikšti savo jausmų kaip tu.

Ar žinai, kas tai yra? Talentas. Esama profesijų, kur talentas įžiūrimas nuoga akimi: vykdomasis direktorius, perėmęs bankrutuojančią įmonę ir pavertęs pelninga; sportininkas, pagerinęs rekordą; menininkas, savo kūriniais išlikęs gyvas mažų mažiausia dviejų kartų atmintyje. Na, o kaip aš sugebu pastebėti ir tvirtinti,

kad manekenė turi talentą? Todėl, kad esu profesionalė. Stovėdama prieš fotoaparato objektyvą, tu sugebi parodyti ir angelus, ir demonus, slypinčius tavo širdyje, o tai nėra lengva. Turiu galvoje anaiptol ne tuos jaunuolius, kurie, persirengę vampyrais, rengia visokius siaubo vakarėlius. Ir anaiptol ne tas merguželes, kurios moka nutaisyti nekaltą veidelį, kad pažadintų vyrų pasąmonėje glūdinčią pedofilijos šmėklą. Turiu galvoje tikrus demonus ir tikrus angelus.

Geležinkelio stotyje knibždėte knibždėjo žmonių. Dirstelėjusi į traukinių tvarkaraštį Žasminė pasiūlė išeiti į lauką: ji pašėlusiai norėjo rūkyti, o viduje rūkyti buvo draudžiama. Svarstė, ar verta sakyti tai, kas dabar vyksta jos širdyje.

– Gal aš ir turiu talentą, bet sugebėjau jį parodyti tik tavo dėka. Per visas tas dienas, kurias mudvi praleidome drauge, tu beveik neužsiminei apie savo asmeninį gyvenimą ir nieko neklausinėjai manęs. Duokš, padėsiu tau nešti lagaminus. Fotografija turėtų užsiimti vien vyrai: tenka nešioti tiek sunkenybių!

Moteris nusijuokė.

– Man nėra ko per daug pasakoti, išskyrus tai, kad man patinka mano darbas. Man trisdešimt aštuoneri, išsiskyrusi, vaikų neturiu, bet užtat turiu užtektinai naudingų pažinčių, kad galėčiau gyventi pasiturimai, nors ir ne prabangiai. Beje, norėčiau dar pridurti: jeigu tau seksis, niekada, niekada gyvenime nesilaikyk įsikibusi savo profesijos, bijodama, kad neturėsi iš ko gyventi. Netgi tuo atveju, jeigu taip būtų iš tikrųjų.

Jeigu neseksi mano patarimu, sistemai bus lengva tavimi žaisti. Savaime aišku, aš panaudosiu tavo nuotraukas ir neblogai

uždirbsiu. Tačiau dabar primygtinai tau siūlau susirasti profesionalų agentą.

Žasminė vėl užsirūkė: dabar arba niekada.

– Ar žinai, kodėl aš sugebėjau parodyti savo talentą? Todėl, kad atsitiko tai, ko kaip gyva negalėjau įsivaizduoti: aš įsimylėjau moterį. Trokštu, kad ji visada būtų šalia, padėtų man žengti pirmuosius žingsnius. Ta moteris sugebėjo savo švelnumu ir griežtumu prasismelkti į mano širdį ir duoti valią dvasios gelmėse slypinčioms gėrio ir blogio jėgoms. Nereikėjo nei ilgų meditacijos pamokų, nei psichoanalizės seansų, kurių bandė griebtis mano motina. Pakako...

Ji nutilo. Jai buvo baisu, bet reikėjo baigti savo mintį: ji neturėjo ko prarasti.

– Pakako vien fotoaparato.

Laikas ūmai sustojo. Dingo žmonės aplink, stojo tyla, nuščiuvo vėjas, cigaretės dūmas pakibo ore, užgeso visos šviesos – tik dvi poros akių spindėjo kaip niekad: moterys žiūrėjo viena į kitą, nenukreipdamos žvilgsnio į šalį.

– Baigta, – sako grimuotoja.

Žasminė atsistoja, nenuleisdama akių nuo savo draugės, kuri be paliovos vaikščioja po persirengimo kambarį, vis prieidama pataisyti kokios klostės, priderinti kokio priedo. Matyt, labai jaudinasi: šiaip ar taip, tai jos pirmas pasirodymas Kanuose, ir, jeigu viskas bus gerai, ji galės sudaryti puikią sutartį su Belgijos vyriausybe.

Žasminė norėtų prieiti, nuraminti ją. Pasakyti, kad jai nėra ko baimintis, kaip nebuvo ko baimintis anksčiau. Ir išgirsti

įprastą atsakymą: „Tau tik devyniolika, ką tu išmanai apie gyvenimą?“

Ji atsakytų: „Aš tave pažįstu ne ką blogiau nei tu mane. Suprantu, kodėl pasikeitė mūsų gyvenimas tą dieną, kai prieš trejus metus geležinkelio stotyje tu pakėlei ranką ir švelniai paglostei man veidą. Prisimeni, kaip mums buvo baisu? Tačiau mes sugebėjome nugalėti baimę. Kaip tik todėl aš atsidūriau čia, o tu, kaip ir anksčiau būdama puiki fotografė, sugebėjai įgyvendinti savo seną svajonę: ėmei kurti drabužių modelius.“

Žasminė supranta, kad kalbėti neverta: kai prašai ką nors nusiraminti, jis ima dar labiau jaudintis.

Nuėjusi prie lango, ji užsirūko. Per daug rūko, bet ką gi daryti? Tai jos pirmas svarbus pasirodymas Prancūzijoje.

16:43

Mergina juodu kostiumėliu ir balta palaidinuke prie durų klausia jos vardo, pasižiūri į sąrašą ir paprašo truputį palaukti: apartamentai dar užimti. Šalia laukia dar du vyrai ir moteris, gal truputį jaunesnė už ją.

Visi tylėdami laukia savo eilės. „Ar ilgai teks laukti? Kas ten vyksta?“ – svarsto Gabriela ir gauna du atsakymus.

Pirmas skamba taip: „Turėk kantrybės.“ Optimistei Gabrielai, tiek ištvėrusiai ir pagaliau pakliuvusiai tarp žvaigždžių, dabar dera galvoti apie triukšmingą premjerą, apie kvietimus, keliones privačiu lėktuvu, apie skelbimus, išklijuotus visose pasaulio sostinėse, apie fotografus, dieną naktį budinčius prie jos būsto, apie reporterius, klausinėjančius, kaip ji rengiasi, kokiose madingų drabužių parduotuvėse perkasi sukneles, kas tasai rudaplaukis raumeningas vyriškis, su kuriuo ji buvusi prabangiame naktiniame bare. Apie pergalingą sugrįžimą į gimtąjį miestą, apie draugus, žiūrinčius su pavydu ir nuostaba akyse, apie labdaros vakarus, kuriuose dalyvausianti.

Antras optimistei Gabrielai, tiek ištvėrusiai ir pagaliau pakliuvusiai tarp žvaigždžių, primena, kad dabar ji eina skustuvo

ašmenimis, nuo kurių lengva nuslysti ir įkristi į bedugnę. Mat Hamidas Huseinas girdėti apie ją nėra girdėjęs, ir niekas dar nėra jos regėjęs vakariniu makiažu, išsirengusios į pobūvį, o ir suknelė tikriausiai bus arba per didelė, arba per ankšta, teks taisyti, ir ji gali pavėluoti į susitikimą „Martinezo“ viešbutyje. Jai jau dvidešimt penkeri, visai galimas daiktas, kad dabar jachtoje sėdi varžovė, gal jie persigalvojo, o gal iš pat pradžių buvo nutarę pasikalbėti su dviem ar trimis kandidatėmis, pažiūrėti, kuri sugebės pranokti varžoves. Gal visos trys pakviestos į pobūvį, ir nė viena nenujaus turinti varžovių.

Paranoja, ir tiek.

Ne, anaiptol ne paranoja, o tikrovė. Be kita ko, nors Gibsonas ir Įžymybė dalyvauja tik pačiuose svarbiausiuose projektuose, sėkmė vis viena negarantuota. Ir jeigu atsitiks kas nors negera, kalta bus ji, o ne kas kitas. Ją persekiojo Pamišusio Kepurininko iš „Alisos Stebuklų Šalyje“ šmėkla. Gal ji ne tokia talentinga, kaip įsivaizduoja, paprasčiausiai dirba iš visų jėgų, ir tiek. Tiesiog jai sekėsi kur kas prasčiau nei kitiems – ligi šiol nieko ypatinga neatsitiko jos gyvenime, nors ji plūkiasi dieną ir naktį, naktį ir dieną. Ji neatlyžo netgi atvykusi į Kanus: nešiojo nežmoniškai brangiai kainavusį albumą su gyvenimo aprašymu po įvairias aktorių samdos agentūras, bet laimėjo tik vieną perklausą. Jeigu iš tikrųjų ji būtų talentinga, šiuo metu pati rinktųsi sau tinkamą vaidmenį. Pernelyg aukštai išsikėlė savo svajonėse, netrukus turės patirti pralaimėjimo kartėlį, ir bus juo apmaudžiau, jeigu nesėkmė ištiks kaip tik tada, kai šlovė bus ranka pasiekiama...

„Aš pritraukiu neigiamas vibracijas. Tiesiog jaučiu jas. Reikia susiimti į nagą."

Juk ji negali pradėti jogos pratimų, stebima moters juodu kostiumėliu ir dar trijų tyliai laukiančių žmonių. Šalin blogas mintis, tik pirmiausia reikia suvokti, iš kur jos ateina. Sprendžiant iš to, ką ji buvo skaičiusi – o šia tema ji skaitė labai daug knygų tuo metu, kai manė, kad jai nesiseka todėl, kad visi jai pavydi, – visai galimas daiktas, kokia nors aktorė, neseniai susikirtusi per perklausą, kaupia savo energiją siekdama prarasto vaidmens. Taip, Gabriela jaučia jos poveikį – vadinasi, TAI TEISYBĖ. Dabar nieko kita nelieka, kaip palikti savo išmintį šiame koridoriuje ir leistis ieškoti savojo Aukščiausiojo Aš, tvirtai susijusio su visomis Visatos galiomis.

Giliai atsidususi ji nusišypso ir taria pati sau:

„Šiuo metu aš skleidžiu aplink meilės energiją, ji nepalyginamai galingesnė už tamsos galias, ir manyje gyvenantis Dievas sveikina Dievą, gyvenantį visuose planetos gyventojuose, netgi tuose, kurie..."

Pasigirsta kvatojimas. Atsidaro kambario durys, į koridorių išvirsta būrys smagiai nusiteikusių vaikinų ir merginų, ir visi drauge su dviem ekrano žvaigždėmis pasuka tiesiai prie lifto. Į kambarį įeina du vyrai ir moteris, įneša į vidų dešimtį maišelių, kuriuos buvo pasistatę prie durų, ir įsimaišo į būrį laukiančių žmonių. Tai tikriausiai asistentai, mašinistai, sekretoriai.

– Jūsų eilė, – sako moteris tamsiu kostiumėliu.

„Medituoti niekada ne pro šalį."

Ji nusišypso registratorei, tačiau, vos įėjusi į kambarį, netenka žado, toks įspūdis, lyg būtų patekusi į Aladino olą: įvairiausių modelių akiniai, gausybė suknelių, devynios galybės visokiausių rankinių, papuošalų, grožio priemonių, laikrodžių, batelių, kojinių, elektroninės aparatūros. Ją pasitinka šviesiaplaukė dama su sąrašu rankoje ir mobiliuoju telefonu, kabančiu ant krūtinės. Paklaususi Gabrielos vardo, paprašo ją sekti iš paskos.

– Mes neturime laiko. Iškart imkimės darbo.

Joms beeinant per kambarius, Gabriela mato dar daugiau lobių: įvairiausių prabangos dalykų, kuriais galėdavo grožėtis tik vitrinose žinodama, kad niekada jų neįpirks, nebent gautų iš antrų rankų.

Taip, dabar visa tai priklauso jai. Reikia kuo greičiau nutarti, ką ji norėtų pasiimti.

– Ar galima pradėti nuo papuošalų?

– Jums nieko nereikia rinktis. Mes žinome, ko pageidauja HH. Suknelę turėsite grąžinti rytoj rytą.

HH. Hamidas Huseinas. Jie jau žino, ko jis pageidauja!

Jos vaikščioja po kambarį: lova, stalas ir krėslai apkrauti įvairiausiomis prekėmis: palaidinukėmis, marškinėliais, prieskonių rinkiniais, guli plakatas – garsios kavos aparatų firmos reklama, o šalia – įvairūs gaminių pavyzdžiai, supakuoti kaip dovanos. Jos išeina į koridorių ir pagaliau patenka į didžiąją svetainę. Gabriela niekada neįsivaizdavo, kokie dideli būna viešbučių apartamentai.

– Čia mūsų šventovė.

Ant nežmoniškai plačios dvigulės lovos – baltas dailus plakatas su garsaus dizainerio firmos ženklu. Jų laukia kažkoks her-

mafroditas, neaiškios lyties asmuo – Gabrielai neaišku, ar tai vyras, ar moteris: sudžiūvęs, ilgais išblukusiais plaukais, išpešiotais antakiais, pirštus apsimaustęs žiedais, apsitempęs grandinėmis apkarstytais džinsais.

– Nusirenk.

Gabriela nusivelka palaidinukę ir džinsus, vis dar stengdamasi įminti to žmogaus lytį, o jis tuo metu ištraukia iš spintos didžiulę kabyklą ir nukabina raudoną suknelę.

– Ir liemenėlę nusisek. Kitaip garankščiuosis suknelė.

Didelis veidrodis pakreiptas tokiu kampu, kad ji nemato, kaip guli suknelė.

– Paskubėkim. Hamidas sakė, kad ji ne tik dalyvaus pobūvyje, bet ir turės lipti laiptais.

LAIPTAI!

Burtažodis!

Suknelė nedera. Moteris ir hermafroditas ima nervintis. Moteris reikalauja atnešti dar dvi ar tris, kad būtų galima pasirinkti – juk ji turėsianti lipti laiptais drauge su Įžymybe, kuris jau pasirengęs vakarui.

„Lipti laiptais" su Įžymybe! Ar tik ji nesapnuoja?

Pagaliau jie pasirenka ilgą, labai siaurą aukso spalvos suknelę su gilia iki pat juosmens iškirpte. Ant kaklo užkabina auksinę grandinę, dengiančią atvirą krūtinę, kad per daug neįsiliepsnotų vyrų vaizduotė.

Moteris vis labiau nervinasi. Hermafroditas išeina ir tuojau pat grįžta, lydimas siuvėjos, kuri mikliai imasi darbo. Jeigu Gabriela šiuo metu galėtų ištarti bent žodelį, tikriausiai paprašytų

nieko nedaryti: siūti, kai žmogus vilki tą drabužį, – vadinasi, prisiūti jo likimą, pasmerkti jį pražūčiai. Bet dabar ne metas galvoti apie prietarus: daug garsių aktorių kas dieną susiduria su ta pačia bėda, ir nieko joms nenutinka.

Pasirodo dar vienas žmogus, nešinas milžinišku lagaminu. Nuėjęs į erdvaus kambario kampą, ima kraustyti įvairius daiktus: pasirodo, kad tai savotiška nešiojamoji grimuotojo įrankinė, kurioje buvo netgi elektros lemputėmis apkraštuotas veidrodis. Hermafroditas, nelyginant atgailaujanti Marija Magdalietė, atsiklaupęs prie Gabrielos kojų, vieną po kito tinkina batelius.

Pelenė! Kuri netrukus sutiks savo išsvajotąjį princą ir kartu su juo lips laiptais!

– Šitie geri! – sako moteris.

Hermafroditas sudeda batelius į dėžutes.

– Nusirenk. Mes baigsime taisyti suknelę, o tave tuo metu nugrimuos ir sušukuos.

Ji išgelbėta! Garbė Dievui, jos likimas nebus prisiūtas!

Vienomis kelnaitėmis ji eina į vonios kambarį. Ten jau viskas paruošta galvai plauti ir plaukams džiovinti. Skustagalvis vyriškis paprašo ją sėstis, užversti galvą virš metalinio dubens. Rankiniu dušu plauna jai galvą, kaip ir visi kiti pastebimai nervindamasis. Skundžiasi, kad gatvėje didelis triukšmas: girdi, kur kas maloniau dirbti ramioje aplinkoje, bet niekam tai nerūpi. Be to, visada trūksta laiko padaryti viską kaip reikiant: amžinai skubėk kaip akis išdegęs.

– Niekas nesuvokia, kokia atsakomybė gula ant mano pečių.

Jis nelaukia Gabrielos atsakymo – kalba pats su savimi:

– Kaip manai, ką žmonės matys, kai lipsi laiptais? Tave? Ne, jie matys mano darbą. MANO makiažą. MANO šukuoseną. Tu esi viso labo drobė, kurioje aš tapau ir piešiu. Akmuo, iš kurio iškertu skulptūrą. Ką pasakytų žmonės, jeigu man kas nors nenusisektų? Netekčiau darbo, ir baigta!

Gabrielai skaudu girdėti tokius žodžius, bet ji supranta, kad metas apsiprasti su tokiais dalykais. Toks yra pasaulis, jame viešpatauja prabanga ir spindesys. Vėliau, kai turėsianti balsą, dirbsianti tik su mandagiais ir išauklėtais žmonėmis. O dabar teksią prisiminti savo didžiausią dorybę: kantrybę.

Jo žodžius užgožia plaukų džiovintuvo gausmas – toks įspūdis, lyg kiltų lėktuvas. Tai ko gi jis skundžiasi, kad gatvėje didelis triukšmas.

Šiurkščiai išdžiovinęs plaukus, kirpėjas liepia kuo greičiau lėkti į laikiną grimo kambarį. Ten jo nuotaika netikėtai iš pagrindų pasikeičia: jis nutyla ir, lyg nusikėlęs į kitą pasaulį, stebeilija į veidrodyje atsispindintį jos veidą. Ima vaikščioti aplink, rankose laikydamas plaukų džiovintuvą ir šukas, nelyginant Mikelandželas su kaltu ir plaktuku triūsiantis prie savojo Dovydo skulptūros. Gabriela sėdi įsmeigusi akis į tolį, prisimindama vieno portugalų poeto eiles:

„Veidrodis atspindi tikrą vaizdą; jis nieko neiškraipo, nes nemąsto. Mąstyti – vadinasi, klysti."

Grįžta moteris su hermafroditu: po dvidešimties minučių limuzinas nuvešiąs ją į „Martinezą", kur reikėsią paimti Įžymybę. Stovėjimo aikštelės ten nesą, todėl reikėsią atvykti laiku. Kirpėjas kažką murma nelyginant užsakovams neįtikęs dailininkas, kuris

vis dėlto supranta, kad užsakymą būtina atlikti laiku. Jis imasi gražinti jos veidą ir triūsia tarytum Mikelandželas, tapantis freskas Siksto koplyčioje.

Limuzinas! Laiptai! Įžymybė!

„Veidrodis atspindi tikrą vaizdą; jis nieko neiškraipo, nes nemąsto."

Jai irgi nevalia mąstyti, nes priešingu atveju užsikrėsianti aplinkinių žmonių irzlumu ir prasta nuotaika: tada vėl sukils neigiamos vibracijos. Jai knieti paklausti, kodėl šie viešbučio kambariai prigrūsti visokiausių daiktų, tačiau supranta turinti apsimesti, kad nebe pirmą kartą lankosi tokioje vietoje. Stebimas griežto moters žvilgsnio ir abejingo hermafrodito, Mikelandželas deda paskutinius potėpius. Ji atsistoja, hermafroditas paskubomis ją aprengia ir apauna bateliais. Ačiū Dievui, pagaliau viskas baigta.

Hermafroditas iš kažkur ištraukia mažytę odinę rankinę, paženklintą Hamido Huseino firminiu logotipu. Atvožia ją, iškrato prikimštus popierius, apžiūri tuo pačiu abejingu žvilgsniu, tačiau, regis, lieka patenkintas ir paduoda ją Gabrielai.

Moteris įteikia jai keturis egzempliorius milžiniškos sutarties, prie kurios prilipdyti raudoni lapeliai su keliais žodžiais: „Pasirašyti čia."

– Gali pasirašyti neskaitydama arba pasiimti namo, paskambinti savo advokatui, pasakyti, kad tau reikia dar pagalvoti. Šiaip ar taip, turėsi lipti laiptais, nes jau per vėlu ką nors keisti. Jeigu rytoj rytą negrąžinsi sutarties, galėsi atiduoti suknelę, ir tiek.

Gabriela prisimena agentės žinutę: sutik su viskuo. Ima iš moters rankų rašiklį ir greitai pasirašo paženklintose vietose. Jai vis viena nėra ko prarasti. Jei kai kurie sutarties straipsniai neatitiks jos interesų, vėliau visada galės jų atsisakyti teisme pareikšdama, kad buvo priversta pasirašyti. Tačiau pirmiausia reikia įgyvendinti savo svajonę.

Moteris pasiima sutartis ir nė neatsisveikinusi dingsta. Mikelandželas tvarko savo įrangą, mąstydamas apie neteisybę, viešpataujančią šiame pasaulyje, kur jo triūsas niekada deramai neįvertinamas, kur amžinai trūksta laiko daryti tai, kas artima širdžiai, kur visada būna kaltas jis, jeigu atsitinka kas nors negera. Hermafroditas palydi ją iki kambario durų, pasižiūri į laikrodį – Gabriela pastebi, kad ciferblate nupiešta kaukolė, – ir pirmą kartą prabyla:

– Dar trys minutės. Negali šitaip apsirengusi išeiti į gatvę, kad visi matytų. Aš tave palydėsiu iki limuzino.

Ją vėl apima nerimas: ji jau nebegalvoja nei apie limuziną, nei apie Įžymybę, nei apie laiptus – jai baisu. Norėdama nusiraminti, ima klausinėti:

– Kas čia per apartamentai? Kodėl čia tiek daug visokiausių prekių?

– Yra net kelionė į safarį Kenijoje, – atsiliepia hermafroditas, rodydamas kažkur į kertę, ir Gabriela pirmąsyk pastebi kažkokios oro linijų bendrovės plakatą ir keletą vokų ant stalo. – Nemokama, kaip ir viskas, kas čia yra, išskyrus drabužius ir priedus.

Kavos aparatai, elektroninė aparatūra, suknelės, rankinės, laikrodžiai, papuošalai, kelionė į safarį Kenijoje.

Ir visa tai už dyką?

– Numanau, ką dabar galvoji, – sako hermafroditas nei moterišku, nei vyrišku balsu – lyg ateivis iš kitos planetos. – Taip, visa tai už dyką. Tiesą pasakius, mainais, nes šioje žemėje nieko už dyką negausi. Čia vadinamieji „Dovanų kambariai“, kurių daug išnuomojama Kanuose festivalio metu. Išrinktieji ateina čia pasirinkti tai, ko širdis geidžia: tie žmonės dabar vilki dizainerio A marškinėliais, nešioja dizainerio B akinius, vaišina pietumis svarbius asmenis savo namuose, o po pietų eis į virtuvę virti kavos naujausio modelio aparatu. Savo nešiojamuosius kompiuterius jie įsideda į C firmos lagaminėlius, naudoja D firmos drėkinamuosius kremus, dar nepasirodžiusius prekyboje, ir itin puikuojasi tuo, kad turi kažką ypatinga, ko dar nėra specializuotose parduotuvėse. Moterys eina maudytis į baseiną su E firmos papuošalais, fotografuojasi susijuosusios F firmos dirželiu – tokių prekių dar nėra rinkoje. Kai jos pasirodys, Superklasė jau bus jas išreklamavusi – ir ne todėl, kad jas mėgsta, tiesiog niekam daugiau jos neprieinamos. Tuomet vargšai mirtingieji puls jas pirkti ir išleis visas savo santaupas. Nieko ypatinga, širdele. Gamintojai investuoja dykai dalydami savo prekių pavyzdžius, o išrinktieji tampa gyva reklama. Bet tu nesidžiauk: tau dar toli iki Superklasės.

– Na, o ką bendra su visu tuo turi kelionė į safarį Kenijoje?

– Kurgi rasi geresnę reklamą už vidutinio amžiaus santuokinių porą, kuri grįžta iš kelionės pridariusi šimtus nuotraukų, džiūgaudama pasakoja apie savo „nuotykius džiunglėse“, visiems patardama pasidovanoti tokias nepaprastas atostogas? Visi jų draugai irgi užsimano tokių potyrių. Kartoju: šioje žemėje nieko

už dyką negausi. Beje, jau praėjo trys minutės, metas leistis žemyn ir rengtis lipti laiptais.

Jų laukia baltas „maibachas". Pirštinėtas vairuotojas su uniformine kepure atidaro dureles. Hermafroditas beria paskutinius nurodymus:

– Apie kino filmą negalvok, tai neturi nieko bendra su laiptais. Kai užlipsi ant pakylos, pasveikink Festivalio direktorių, prefektą, o kai tik atsidursi Festivalio rūmuose, iškart eik į tualetą pirmame aukšte. Eik koridorium iki pat galo, pasuk į kairę ir išeik pro šonines duris. Ten tavęs lauks mūsų žmonės – mes pranešėme jiems, kaip esi apsirengusi, – pataisys tau makiažą, šukuoseną, nuves į terasą valandėlę pailsėti. Aš pats ten atvažiuosiu ir palydėsiu tave į iškilmingus pietus.

– O režisierius ir prodiuseriai neužsigaus?

Hermafroditas gūžteléja pečiais ir grįžta į viešbutį savo keista krypuojančia eisena. Na, o filmas? Filmas nebesvarbu. Dabar svarbiausia – lipti laiptais. Kitaip sakant, ji eis raudonu kilimu, aukščiausios šlovės taku, kur fotografuojami kino ir meno pasaulio šviesuliai, žvaigždės, ir agentūros į visas pasaulio šalis išsiuntinėja jų nuotraukas, kurias spausdina visų žemynų žurnalai.

– Ar oro kondicionierius gerai veikia, *madame*?

Ji linkteli galvą.

– Jei pageidaujate ko nors išgerti, spintelėje kairėje stovi butelis atšaldyto šampano.

Gabriela atidaro spintelę ir pasiima krištolinę taurę, paskiau atkemša butelį, laikydama jį kuo toliau nuo suknelės, akimirką pasiklauso šnypštimo, įsipila ir išgeria vienu kartu, paskiau įsipi-

la dar vieną taurę ir išgeria. Gatvėje žiopliai bando spėlioti, kas važiuoja didžiuliu automobiliu užtamsintais stiklais, lekiančiu rezervuotąja juosta. Netrukus jiedu su Įžymybe vienas šalia kito stovės ant raudonojo kilimo, gal taip prasidės ne tik svaigi karjera, bet ir neįtikėtina ir žavi neregėtos meilės istorija.

Gabriela romantikė ir tuo didžiuojasi.

Ji prisimena „Dovanų kambaryje“ palikusi savo drabužius ir rankinę. Ji neturi nuomojamojo kambario rakto. Neturi kur eiti pobūviui pasibaigus. Beje, jeigu kada nors ji sugalvotų aprašyti savo gyvenimo istoriją, nesugebėtų nupiešti šios dienos: bedarbė, prastos nuotaikos, atsibudo pagiringa kambarėlyje tarp išmėtytų drabužių ir čiužinių, suklotų tiesiai ant grindų, o po šešių valandų važiuoja limuzinu ir netrukus, fotografuojama begalės reporterių, eis raudonu kilimu šalia viso pasaulio moterų geidžiamo vyriškio.

Jai dreba rankos. Užsimaniusi išgerti dar vieną taurę šampano, susitramdo ir nutaria, kad nevalia rizikuoti: kur tai matyta, nusigerti šlovės laiptų papėdėje!

„Atsipalaiduok, Gabriela. Nepamiršk, kas esi. Būk realistė, nesusiviliok be saiko visa kuo, kas dabar tau atsitiko.“

Bevažiuodama „Martinezo“ link, ji be atlydos kartoja šiuos žodžius. Tačiau, kad ir kaip norėdama, ji niekada nesugebėtų vėl būti tokia, kokia buvo. Nėra kelio atgalios, išskyrus hermafrodito nurodytąjį, kuris veda į šlovės viršūnes.

16:52

Mūsų Viešpačiui Jėzui Kristui kadaise teko patirti išmėginimą, kuris dabar laukia Igorio: Šėtono gundymą. Ir jam prireiks ragais ir nagais laikytis savo tikėjimo, idant nesudrebėtų širdis ir jis nesvyruodamas atliktų tai, kas jam lemta.

Šėtonas reikalauja sustoti, dovanoti, atsisakyti savo sumanymo. Šėtonas – aukščiausios klasės profesionalas, jis sugeba įbauginti silpnavalius, kad jie imtų abejoti savo pašaukimu, pasijustų bejėgiai ir pultų į neviltį.

Susidūręs su stiprios valios žmonėmis, jis gundo juos kur kas išradingiau: gerais ketinimais. Argi ne taip jis gundė Kristų tyruose, siūlydamas akmenį paversti duona? Juk tada galėtų pats pavalgyti ir pamaitinti alkstančiuosius! Kristus pasielgė taip, kaip derėjo Dievo Sūnui. Atsakė, kad žmogus gyvas ne vien duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų.[7]

Apskritai ką reiškia tokie dalykai, kaip geri ketinimai, dorybės, sąžinė? Žmonės, laikę save sąžiningais, aklai vykdė savo vyriausybės nurodymus ir Vokietijoje kūrė koncentracijos stovyklas. Gydytojai, įsitikinę, kad komunizmas – pati teisingiausia sistema,

[7] Evangelija pagal Joną, 6, 22–29.

kitamินčius intelektualus pripažindavo pamišėliais ir tremdavo į Sibirą. Kareiviai, kare žudę žmones dėl jiems patiems nesuvokiamų idealų, irgi buvo pilni gerų ketinimų, dori ir sąžiningi.

Ne, tai netiesa. Nusižengimas dėl gėrio – dorybė, doras darbas dėl blogio – nusižengimas.

Stengdamasis jį suklaidinti, Šėtonas jam liepia atleisti. Sako: „Tau ne vieninteliam skirtas toks išbandymas. Daugelį pametė mylimieji ir mylimosios, tačiau jie sugebėjo kartėlį paversti palaima. Įsivaizduok, kaip gyvena artimieji tų žmonių, kurių dėl tavo kaltės nebėra šiame pasaulyje: jie kupini neapykantos, pagiežos, geidžia keršto. Tai šitaip tu nori patobulinti pasaulį? Tai štai ką tu ketini padovanoti savo mylimajai?“

Tačiau Igoris turi proto atsispirti šioms pagundoms: jeigu jis sugebės dar valandėlę priešintis, Šėtono balsas ims pamažu silpti, kol visiškai nutils. Tuo jis įsitikinęs todėl, kad viena tų, kuriuos jis nusiuntė į Rojų, vis ryškiau įeina į jo gyvenimą: mergina tamsiais antakiais jam tvirtina, kad jis elgiasi teisingai, kad galima viską pamiršti, bet neįmanoma atleisti. Jo širdyje nėra nė lašelio neapykantos, ir tai, ką jis ketina padaryti, – anaiptol ne kerštas pasauliui.

Šėtonas gali gundyti kiek tinkamas, bet jis privalo išsaugoti valios tvirtybę ir nepamiršti, ko čia atvyko.

Jis užsuka į pirmą pasitaikiusią piceriją. Užsisako neapolietiškos picos ir paprastos koka-kolos. Geriausia pasistiprinti dabar: jis niekada negali sočiai pavalgyti, kai prie stalo sėdi daugiau žmo-

nių. Visi laiko savo pareiga kalbėti mandagumo dėlei ir visada kreipiasi į tave, kai jau taikaisi įsidėti į burną gardų kąsnelį.

Paprastai jis sugeba to išvengti griebdamasis seno metodo: užverčia pašnekovus klausimais, kad šie galėtų parodyti savo išmintį, o jis tada ramiai sau valgo. Tačiau šį vakarą neketina mandagiai bendrauti su žmonėmis. Stengsis laikytis atstu ir nesileisti į kalbas. Blogiausiu atveju apsimes, kad nesupranta.

Jis žino, kad artimiausiu laiku Gundymas dar labiau sustiprės, Šėtonas reikalaus liautis, atsisakyti savo sumanymo. Tačiau jis neketina liautis: jo tikslas – sėkmingai užbaigti savo projektą netgi tuo atveju, jeigu pasikeistų priežastis, paskatinusi jį leistis į kelionę.

Jis neturi nė menkiausio supratimo, ar trys žmogžudystės per dieną atitinka Kanų statistiką: jeigu tai įprastas dalykas, policija neįtars nieko bloga, imsis tyrimo laikydamasi visų biurokratinių formalumų, ir jis, kaip ir buvo nutaręs, išskris rytojaus rytą. Jis taip pat nežino, ar policija nustatė žudiko tapatybę: jam besėdint ant suoliuko su prekeive, pro šalį praėjo pagyvenusi pora, jį galėjo įsidėmėti Džeivico Vaildo apsauginis, kas nors pastebėti krantinėje, kai jis nužudė Moriną.

Šėtonas dabar keičia taktiką: nori jį įbauginti, kaip paprastai elgiasi su silpnavaliais. Sprendžiant iš visa ko, jis apskritai nesuvokia, kas vyksta ir kad jėgų jam suteikė likimo skirtas išbandymas.

Išsitraukęs mobilųjį telefoną, jis siunčia dar vieną žinutę.

Jis bando įsivaizduoti, ką darys Eva gavusi žinutę. Širdis jam sako, kad ji ir išsigąs, ir drauge apsidžiaugs. Jis neabejoja, kad ji graužiasi žengusi tą žingsnį prieš dvejus metus, kai viską paliko,

net sukneles ir brangenybes, ir paprašė savo advokatą susisiekti su juo ir pradėti skyrybų bylą. Priežastis: charakterių skirtumas. Lyg visi įdomūs žmonės privalėtų vienodai mąstyti ir turėti daug ką bendra. Savaime suprantama, tai buvo melas: ji kažką įsimylėjo.

Aistra. Kas galėtų sąžiningai prisipažinti, kad per penkerius vedybinio gyvenimo metus nė karto nepasižvalgė kitos širdies draugės? Kas išdrįstų sąžiningai prisipažinti, kad bent kartą nenusižengė santuokinei ištikimybei – kad ir mintyse? Ir kiek moterų ir vyrų dėl to paliko namus, o paskiau, įsitikinę, kad aistra išblėso, grįžo atgal pas savo ankstesnius partnerius? Tik reikia blaiviai pažiūrėti į visa tai, ir viskas išdils iš atminties. Nieko nuostabaus, tai savaime suprantama, būdinga žmogaus prigimčiai.

Žinoma, visa tai Igoriui paaiškėjo ne iš karto. Iš pradžių jis pareikalavo, kad jo advokatai būtų kaip niekad griežti ir negailestingi – sutiktų duoti jai laisvę tik tuo atveju, jeigu ji atsisakytų turto, jųdviejų užgyvento beveik per dvidešimt metų, kaupto dedant kapeiką prie kapeikos. Laukdamas jos atsakymo, jis gėrė kaip pasiutęs: pinigai jam nerūpėjo, jis tiesiog troško bet kokia kaina ją susigrąžinti, o kitokių priemonių nežinojo.

Eva buvo sąžininga. Jos advokatai sutiko su Igorio sąlygomis.

Žiniasklaida ištrimitavo naujieną apie skyrybas, ir iš laikraščių jis sužinojo apie buvusios žmonos naują partnerį. Sužinojo, kad jis – vienas turtingiausių pasaulio dizainerių, kaip ir jis pats prasiskynęs kelią į gyvenimą. Kad jie beveik vienmečiai: jis irgi beveik keturiasdešimties. Kad jis ne pasipūtėlis, dirba dieną ir naktį.

Kaip ir jis.

Jis negalėjo suprasti, kas atsitiko. Prieš pat Evai išvykstant į Londono madų mugę jiedu praleido kaip reta romantiškas atostogas Madride. Atvykę bendrovės lėktuvu ir apsistoję viešbutyje su visais įmanomais ir įsivaizduojamais patogumais, jie nutarė iš naujo drauge pažinti pasaulį. Restoranuose iš anksto neužsisakydavo staliuko, ištisas valandas stovėdavo eilėse prie muziejų, važinėdavo taksi, bet ne limuzinu su vairuotoju, laukiančiu prie viešbučio durų, klaidžiodavo gatvių ir gatvelių labirintais. Daug valgydavo, dar daugiau gerdavo, grįždavo į viešbutį nuvargę, bet laimingi, ir kiekvieną naktį mylėdavosi.

Abu imdavo nenugalima pagunda įsijungti nešiojamąjį kompiuterį ar mobilųjį telefoną, bet jie vargais negalais susitvardydavo. Į Maskvą grįžo šypsodami, prisiminimų pilna širdimi.

Jis vėl pasinėrė į darbą stebėdamasis, kad, jam išvykus, bendrovės reikalai nesustojo. Po savaitės ji išskrido į Londoną. Ir nebegrįžo.

Igoris kreipėsi į vieną geriausių privačių seklių agentūrą, paprastai vykdančią pramoninį arba politinį šnipinėjimą, ir netrukus gavo šimtus nuotraukų, kuriose pamatė žmoną drauge su naujuoju širdies draugu. Naudodamiesi jo pateikta informacija, sekliai sugebėjo Evai pakišti deramai parinktą „draugę". Eva lyg atsitiktinai sutiko ją viename prekybos centre: atvykusi iš Rusijos, vyro pamesta, be dokumentų ir be darbo, mirštanti iš bado. Iš pradžių Eva ja nepatikėjo, bet paskiau nutarė padėti. Pasitarė su savo meilužiu, ir šis surizikavo – priėmė į vieną iš daugelio savo biurų, nors ji ir neturėjo leidimo dirbti.

Tai vienintelė „draugė“, su kuria Eva gali pasikalbėti rusiškai. Ji vieniša. Šeima iširusi. Seklių agentūros psichologų nuomone, idealus ryšių kanalas norimai informacijai gauti: Eva dar nespėjo apsiprasti naujoje aplinkoje ir, kaip būdinga kiekvienam žmogui, bandysianti pasidalyti mintimis su moterimi, pakliuvusia į tokią pat padėtį. Aišku, neklausianti jos patarimo, o tiesiog norėsianti išlieti širdį.

„Draugė“ įrašo visus pokalbius, garso įrašai atsiduria ant Igorio rašomojo stalo – svarbesni už jo parašo laukiančius dokumentus, kvietimus, dovanas, siųstinas svarbiausiems klientams, tiekėjams, politikams, verslininkams.

Garso įrašai kur kas naudingesni – ir labiau gildo širdį nei nuotraukos. Pasirodo, su įžymiuoju dizaineriu ji susipažino prieš dvejus metus Milane, kur jie abu atvažiavo į madų savaitės renginius. Iš pradžių Eva laikėsi atstu – šiaip ar taip, vyriškis gyveno apsuptas gražiausių pasaulio moterų, o ji jau buvo trisdešimt aštuonerių. Vis dėlto kitą savaitę Paryžiuje jiedu atsidūrė lovoje.

Išgirdęs šiuos žodžius, Igoris nejučia lytiškai susijaudino nesuvokdamas, kodėl taip keistai reagavo jo kūnas. Kodėl, įsivaizdavęs išsižergusią žmoną, jodinamą svetimo vyro, užuot pasišlykštėjęs, jis susigašlino?

Tada jam pirmą kartą dingtelėjo mintis, kad jis nesveikas. Norėdamas išsivaduoti nuo slogaus kaltės jausmo, jis nutarė atlikti savotišką viešą išpažintį. Šnekučiuodamas su kolegomis lyg tarp kita ko užsimindavo, kad „vienas draugas“ patyrė nepaprastą lytinį malonumą sužinojęs, jog jo žmona guli su kitu.

Kolegos – paprastai stambių firmų vadovai ir politikai, įvairių šalių ir visuomenės sluoksnių žmonės, – iš pradžių pašiurpdavo. Tačiau po dešimtos taurelės degtinės prisipažindavo, kad tai vienas nuostabiausių dalykų, kokie tik gali pasitaikyti vedybiniame gyvenime. Vienas jų visada prašąs žmonos išsamiai papasakoti sueities smulkmenas, prisiminti, ką jiedu su meilužiu šneką įsiaistrinę. Kitas pareiškė, kad svingerių klubai, kur lankosi žmonės, linkę į grupinį seksą, – ideali priemonė yrančiai šeimai sutvirtinti.

Gal tai ir netiesa. Tačiau sužinojęs, kad jis ne vienintelis įsiaistrina išgirdęs, kad jo žmona guli su kitu, Igoris nusiramino. Ir susikrimto paaiškėjus, kad jis taip menkai išmano apie žmogaus prigimtį, ypač apie vyrus: su savo kolegomis dažniausiai kalbėdavo tik apie verslo reikalus, o apie asmeninius – labai retai.

Mintimis jis vėl grįžta prie anų garso įrašų. Londone dizaineris pareiškė, kad jis jau seniai ją įsimylėjo (madų savaitės vyksta nuolatos, kad profesionalai neatsiliktų nuo gyvenimo), ir tai visai įtikėtina, nes jis sutiko vieną ypatingiausių pasaulyje moterų. Evą, priešingai, vis dar kankino abejonės: Huseinas buvo viso labo antras vyras jos gyvenime, be to, jie darbavosi toje pačioje srityje, kurioje ji negalėjo jam prilygti. Ji suprato, kad turės atsisakyti savo svajonės dirbti madų srityje, nes neįmanoma varžytis su būsimu vyru, ir vėl tapti namų šeimininke.

Maža to, ji niekaip negalėjo suvokti, kodėl tokios padėties žmogus susidomėjo paprasta vidutinio amžiaus ruse.

Igoris būtų galėjęs jai paaiškinti, jeigu tik ištaikytų progą su ja pasikalbėti: vien būdama šalia ji uždega širdį vyrams, skatina

juos tobulėti, atgimti, šviesia dvasia ir kupinus naujų vilčių pakilti iš praeities pelenų. Taip kadaise atsitiko jaunuoliui, grįžusiam iš kruvino ir beprasmiško karo.

Vėl ima gundyti Šėtonas. Kužda, kad tai netiesa, kad jis pats atkakliu darbu išsigydė dvasines žaizdas. Tegu psichiatrai sau tvirtina, kad toks darbas – dvasinės negalios požymis, tačiau jis tikrai būtų galėjęs pasveikti pats, pamiršdamas visas skriaudas ir atleisdamas kaltininkams. Eva čia niekuo dėta: gana visus savo jausmus tapatinti su seniai iširusiais ryšiais.

„Tu nebe pirmas, – kartoja Šėtonas. – Nebe pirmas darai bloga manydamas, kad taip gali pasiekti gėrį."

Igoris vis labiau jaudinasi. Iš prigimties jis geras žmogus, būna negailestingas tik veikdamas dėl kokio nors tauraus tikslo: tarnaudamas tėvynei, gelbėdamas atstumtuosius ir pažemintuosius nuo beprasmių kančių, atsukdamas kitą skruostą arba griebdamasis rimbo kaip Jėzus Kristus, jo vienintelis idealas ir sektinas pavyzdys.

Jis persižegnoja, vildamasis nusikratyti Pagundos. Prisiversdamas stengiasi prisiminti garso įrašus, Evos žodžius apie tai, kad, nors ir kokia nelaiminga ji būtų su naujuoju širdies draugu, niekada nenorėtų grįžti į praeitį, nes jos vyras buvęs „be pusiausvyros".

Nesąmonė! Sprendžiant iš visa ko, nauji pažįstami jai sėkmingai plauna smegenis. Tikriausiai pateko į blogą draugiją. Jis neabejoja, kad ji meluoja tvirtindama savo draugei rusei, kad ištekėjo tik dėl vienos priežasties: bijojo likti senmerge.

Girdi, jaunystėje ji jausdavosi atstumta, paniekinta, niekada negalėjo būti savimi: visada turėjusi apsimesti, kad domisi tuo pačiu kaip ir draugės, žaidžianti tuos pačius žaidimus, lankanti tuos pačius vakarėlius, ieškanti gražuolio, ištikimo vyro, su kuriuo jaukioje namų šilumoje sulauktų vaikų. „Paistalai", – prisipažįsta ji dabar.

Po teisybei ji visada svajojusi apie nuotykingą, paslapčių kupiną gyvenimą. Jeigu jaunystėje būtų galėjusi pati pasirinkti profesiją, būtų pasidavusi į meną. Nuo mažumės mėgdavo karpyti paveikslėlius iš nykių komunistinių žurnalų ir, ryškiai juos nuspalvinusi, grožėtis savo kūryba. Lėlėms drabužėlių irgi būdavo neįmanoma įsigyti, todėl suknytes joms siūdavo mama: Eva žavėdavosi jomis sakydama, kad kada nors irgi mokės siūti.

Sovietų Sąjungoje nieko nežinota apie madas. Sužinojo, kas vyksta pasaulyje, tik tada, kai griuvo Berlyno siena ir šalyje pasirodė užsieniniai žurnalai. Tuo metu ji buvo jau paaugusi ir, karpydama paveikslėlius iš jų, galėjo pasidaryti gražesnių, spalvingesnių koliažų, o vieną dieną ryžosi prisipažinti tėvams, kad vienintelė jos svajonė – tai kurti ir projektuoti drabužių modelius.

Kai tik ji baigė mokyklą, tėvai nusiuntė ją studijuoti teisės. Jie džiaugėsi naująja laisve, tačiau baiminosi, kad kapitalistinės idėjos sugriaus šalį, atgrasins liaudį nuo tikrojo meno, vietoj Tolstojaus ir Puškino pakiš romanus apie šnipus, sudarkys klasikinį rusų baletą šiuolaikiniais išsidirbinėjimais. Reikėjo žūtbūt apsaugoti vienturtę dukrelę nuo dorovinio pakrikimo, užtvinusio šalį drauge su koka–kola ir prabangiais automobiliais.

Universitete ji susipažino su išvaizdžiu ambicingu jaunuoliu, mąsčiusiu kaip ir ji: nėra ko galvoti, kad sugrįš senoji santvarka. Kas praėjo – nebegrįš. Metas pradėti naują gyvenimą.

Jaunuolis jai labai patiko. Jie ėmė draugauti. Ji pamatė, kad jis protingas, daug pasieks gyvenime. Supranta jos polėkius. Kas be ko, jis kariavo Afganistane, mūšyje buvo sužeistas, bet lengvai; niekada nesiskundė dėl praeities, ir visus tuos metus, kai jie gyveno drauge, ji nepastebėjo, kad jis būtų dvasiškai palūžęs ar netekęs pusiausvyros.

Vieną rytą jis atnešė jai puokštę rožių. Pareiškė, kad meta universitetą ir imasi verslo. Ir tuojau pat pasipiršo. Ji sutiko tekėti, nors jokie rimti jausmai jųdviejų nesiejo: ji tiesiog žavėjosi juo, žiūrėjo į jį kaip į draugą, tardama sau, kad meilė atsiras vėliau, kai jie pagyvens drauge ir geriau pažins vienas kitą. Be kita ko, jis vienintelis suprato jos polėkius ir skatino įkūnyti savo svajones: jeigu ji būtų praleidusi tokią progą, gal niekada nebūtų sutikusi žmogaus, kuris geistų jos tokios, kokia ji yra.

Jie susituokė tyliai, be triukšmo, neprašydami tėvų pagalbos. Jis pasiskolino pinigų iš žmonių, kurie jai kėlė baimę, bet ji nedrįso kištis į jo reikalus. Jo įsteigta bendrovė pamažu augo. Po ketverių metų ji – vos gyva iš baimės – pateikė jam pirmą reikalavimą: nedelsiant atsiskaityti su kreditoriais, kurie tarytum ir nelabai troško susigrąžinti skolintus pinigus. Jis paklausė jos patarimo ir vėliau ne kartą už tai jai dėkojo.

Bėgo metai, būta neišvengiamų bėdų ir nemigos naktų, kol pagaliau reikalai ėmė gerėti, ir, kaip aprašyta vaikų pasakose, bjaurusis ančiukas ilgai netrukus tapo visų geidžiama gražuole gulbe.

Kai Eva ėmė skųstis, kad jai nusibodo namų šeimininkės pareigos, Igoris, priešingai nei jos draugių vyrai, įsitikinę, kad moteris dirbdama netenka moteriško žavesio, nupirko jai parduotuvę pačiame prabangiausiame Maskvos kvartale. Ji prekiavo didžiųjų pasaulio firmų drabužiais, nedrįsdama kurti savo modelių. Šiaip ar taip, jos širdis galėjo atsigauti važinėjant į pasaulio madų parodas, bendraujant su įdomiais žmonėmis, tarp kurių pasitaikė Hamidas. Ligi šiol ji negalėjo suvokti, ar iš tikrųjų jį myli, nors paklausta greičiausiai atsakytų: „Ne." Su juo jai buvo gera. Ji neturėjo ko prarasti, kai jis, prisipažinęs, kad niekada dar nebuvo sutikęs tokios kaip ji, pasiūlė jai gyventi kartu. Vaikų ji neturėjo. Vyras buvo taip įsikinkęs į savo darbą, kad vargu ar pastebėtų, kad jos nebėra šalia.

„Aš viską palikau, – sakė Eva viename garso įraše. – Ir nė kiek nesigailiu. Būčiau padariusi tą patį netgi tuo atveju, jeigu Hamidas – prieš mano valią – nebūtų Ispanijoje nupirkęs man vilos. Būčiau taip pat pasielgusi, jeigu net Igoris, mano buvęs vyras, man būtų pasiūlęs pusę savo turto. Būčiau taip pasielgusi todėl, kad žinau: dabar man nėra ko bijoti. Jeigu vienas tų vyrų, dėl kurių kraustosi iš proto visos moterys, panoro būti su manimi – vadinasi, aš geresnė nei pati manau."

Klausydamasis kito garso įrašo, Igoris susivokė, kad jo mylimoji, ko gero, turi daug rimtų psichologinių bėdų.

„Mano vyras išėjo iš proto. Nežinau, kas jį taip paveikė – karas ar įtemptas darbas, tačiau jis tariasi perprantąs Dievo valią. Prieš apsispręsdama aš pasitariau su psichiatru, tikėdamasi, kad jis man padės geriau pažinti Igorį, pasakys, ar įmanoma išgelbėti

mūsų santuoką. Aš nieko per daug nepasakojau, nenorėdama jo juodinti, o ir tau nieko nepasakosiu. Tačiau, man rodos, tardamasis, kad daro gera, jis gali pridaryti baisių dalykų.

Psichiatras man paaiškino, kad daug taurių žmonių, kupinų užuojautos savo artimui, kartais netikėtai pasikeičia. Buvo atlikti specialūs tyrimai, ir ši permaina pavadinta „Liuciferio efektu", pagerbiant mylimiausiąjį Dievo angelą, galų gale panūdusį tokios pat kaip Viešpaties galios."

„Kodėl gi taip atsitiko?" – pasigirdo kitos moters balsas.

Tačiau, matyt, buvo blogai apskaičiuotas laikas: sulig tais žodžiais įrašas nutrūko.

Jam knieste knietė išgirsti jos atsakymą. Nes jis niekada nesilygino su Dievu. Jis neabejojo: jo mylimoji tam tyčia išsigalvojo visa tai baimindamasi, kad niekas jos nebepriims, jeigu ji susimanys grįžti. Kas be ko, jis žudė žmones aplinkybių verčiamas, tačiau ką bendra tai turi su santuoka? Jis žudė kare, kaip ir visi kareiviai turėdamas oficialų leidimą. Nužudė dar du ar tris žmones po karo, linkėdamas jiems gera, nes jie nemokėjo ar nesugebėjo gyventi oriai, kaip dera žmogui. Žudė ir Kanuose, vykdydamas savo užduotį.

Nužudytų ir savo mylimąją, jeigu staiga suvoktų, kad ji išprotėjo, išklydo iš kelio ir gadina sau gyvenimą. Jis niekada nesitaikytų su tuo, kad pamišimas aptemdytų jų gražią ir taurią praeitį. Nužudytų savo mylimąją, gelbėdamas ją nuo ilgo ir skausmingo susinaikinimo proceso.

Igoris spokso į „mazeratį“, sustojusį priešais, draudžiamoje vietoje, nepatogų ir netikusį automobilį, kuriuo, esant nedidelei kelio prošvaisai, šunkeliais važinėti neįmanoma, greitkeliais – pavojinga, o mieste tenka stumtis tokiu pat greičiu, kaip ir visi kiti automobiliai, nors variklis nepaprasto galingumo.

Kokių penkiasdešimties metų vyriškis, geidžiantis atrodyti kaip trisdešimtmetis, atidaro dureles ir vargais negalais išsiropščia į lauką. Įeina į picerija, užsisako „keturias su sūriu“ – išsinešti.

„Mazeratis“ ir picerija. Tiedu dalykai sunkiai dera. Tačiau kartais visko pasitaiko.

Vėl ima gundyti Šėtonas. Dabar jau nebesiūlo atleisti, būti tauriam, pamiršti praeitį ir gyventi toliau – ne, šįkart bando pasėti jo širdyje abejones. O jeigu Eva nemelavo, tvirtindama, kad buvo labai nelaiminga? Jeigu ji, nors ir kaip jį mylėdama, jau grimzdo į neapgalvoto sprendimo bedugnę, kaip atsitiko Adomui tą akimirką, kai paėmė siūlomą obuolį, užtraukdamas prakeikimą visai žmonijai?

„Viskas suplanuota“, – tūkstantąjį kartą tvirtina sau Igoris. Jis trokšta, kad jiedu grįžtų kartu, kad trumpas žodelis „sudie“ paverstų perniek visą jųdviejų gyvenimą. Jis supranta, kad santuokoje krizės neišvengiamos, juo labiau po aštuoniolikos bendro gyvenimo metų.

Tačiau jis žino, kad geras strategas privalo nuolatos keisti savo planus. Nusiunčia dar vieną žinutę mobiliuoju telefonu, tiesiog norėdamas įsitikinti, kad ji gavo ją. Jis atsistoja ir ima melstis, prašydamas atitolinti atsižadėjimo taurę.

Kažkur šalimais sklando jaunutės portugalės prekeivės dvasia. Pagaliau jis suvokia negerai padaręs: juk galėjo pakantrauti, palaukti deramo priešininko, tokio kaip anas netikras atletas raudonmedžio spalvos plaukais. Arba žmogaus, kurį būtina gelbėti nuo tolesnių kančių, kaip pasielgė su moterimi paplūdimio gale.

Mergina tamsiais antakiais palinksta prie jo lyg šventoji ir prašo nesigraužti: jis gerai padaręs apsaugodamas ją nuo būsimų kančių ir sielvarto. Jos tyra siela pamažu nuveja šalin Pagundą, stengdamasi įkvėpti jam mintį, kad jis atvyko į Kanus ne jėga susigrąžinti prarastos meilės – tai neįmanoma. Jis atvyko čia gelbėti Evos nuo dvasinio nuopuolio ir kartėlio. Kas be ko, ji nedorai pasielgė su juo, tačiau už tai, ką padarė jo labui, nusipelno atlygio.

„Aš esu geras.“

Jis prieina prie kasos, atsiskaito, paprašo nedidelio butelio mineralinio vandens. Atsidūręs gatvėje, išpila jį sau ant galvos.

Dabar reikia galvoti blaiviai. Jis taip karštai svajojo apie šią dieną, o štai ėmė ir pakriko.

17:06

Nors mados keičiasi kas pusmetis, tačiau vienas dalykas niekada nesikeičia: apsauginiai prie durų visada vilki juodomis eilutėmis.

Savo madų parodoms Hamidas sugalvodavo įvairių variantų, pavyzdžiui, ryškiai margų suknelių. Arba visiškai baltų. Tačiau jis žinojo, kad, jei nukryps nuo bendrų normų, kritikai ims daugiau kalbėti apie „beprasmiškas naujoves“ negu apie tai, kas jį iš tikrųjų domina – apie naują kolekciją. Be kita ko, juoda spalva – tobulybė: konservatoriška, paslaptinga, iš senų Holivudo kino filmų įstrigusi į kolektyvinę pasąmonę. Gerieji visada apsirengę baltais drabužiais, „blogiukai“ – juodais.

„Įsivaizduokite, kas atsitiktų, jei Baltieji Rūmai būtų vadinami Juodaisiais. Visi manytų, kad ten gyvena Tamsybių Viešpats.“

Kiekviena spalva turi savo prasmę, taip tik atrodo, kad jos parinktos kaip pakliūva. Balta – tai tyrumas ir nuoširdumas. Juoda baugina. Raudona stulbina ir paralyžiuoja. Geltona traukia dėmesį. Žalia gerai nuteikia ir skatina eiti toliau. Mėlyna ramina. Oranžinė kelia nerimą.

Apsauginiai privalo rengtis juodais drabužiais. Taip buvo nuo seno, vadinasi, taip ir turi būti.

Kvietimai kaip paprastai – trijų rūšių. Vieni tik žiniasklaidai – keliems žurnalistams ir gausybei sunkia aparatūra apsikarsčiusių fotografų, jie labai mandagūs ir malonūs vieni kitiems, tačiau visada nusiteikę kumštelėti kolegai į pašonę ir nustumti jį į šalį, prireikus užimti geresnę padėtį, padaryti nepakartojamą nuotrauką, įamžinti žavią akimirką, kokią šiurpią žioplystę. Pro kitas duris leidžiami svečiai; Paryžiaus madų savaitė niekuo nesiskiria nuo renginio Pietų Prancūzijos kurorte: žmonės apsirengę prastai, tikriausiai neturi pinigų čia demonstruojamiems drabužiams nusipirkti, vilki nušiurusiais džinsais, neskoningais marškinėliais, avi ryškiais „firminiais" teniso bateliais, įsitikinę, kad labai dera prie aplinkos, atrodo kaip savi, nors tai, deja, netiesa. Kai kurios moterys puikuojasi pažiūrėti brangiomis rankinėmis ir diržeMliais, darydamos dar prastesnį įspūdį: toks vaizdas, lyg Velaskeso paveikslas įspraustas į plastikinius rėmus.

Galiausiai durys, skirtos vien VIP[8]. Apsauginiai, kurie paprastai nieko nepažįsta, stovi grėsmingais veidais, susinėrę rankas ant krūtinės, lyg būtų tikrieji rūmų savininkai. Prieina mandagi mergina, išmokyta iš veido pažinti įžymybes. Su sąrašu rankoje žengia sutuoktinių poros link.

– Sveiki atvykę, ponia ir pone Huseinai. Ačiū, kad apsilankėte.

[8] VIP (very important person) – labai svarbus asmuo (*angl.*).

Jie eina į priekį tuo pačiu koridoriumi, kuriuo slenka minia, tačiau atskiru taku, atitvertu metaliniais stulpeliais ir žaliais aksominiais kaspinais, kad visiems būtų aišku, kas yra kas ir kas čia svarbiausias. Tai – Mažosios Šlovės valandėlė, kurios metu iš visų dalyvių išskiriami tam tikri asmenys, ir, nors paradas neįtrauktas į oficialų renginių tvarkaraštį – šiaip ar taip, nevalia pamiršti, kad Kanuose vyksta kino filmų festivalis, o ne kas kita, – privalu griežtai laikytis protokolo. Dėl tos Mažosios Šlovės valandėlės, vykstant gausybei lygiagrečių renginių (kaip antai: vakarinių pobūvių, iškilmingų pietų, kokteilių), vyrai ir moterys ištisas valandas praleidžia prie veidrodžio, įsitikinę, kad dirbtinė šviesa mažiau kenkia odai nei saulė, kurios saugantis tenka sunaudoti tonas apsauginių kremų. Paplūdimys vos už kelių žingsnių, bet jie verčiau lanko atokius grožio salonus ir deginasi soliariumuose. Argi nebūtų geriau pasivaikščioti Kruazetės bulvaru, pasigrožėti žaviais vaizdais ir drauge sudeginti atliekamas kalorijas? Betgi ne, jiems labiau patinka bėgimo takeliai, įrengti viešbučių treniruoklių salėse.

Taip jie išlaiko figūrą, kad galėtų – tam tyčia nerūpestingai apsirengę – vaikščioti į iškilmingus pietus, kur sočiai prisivalgo už dyką jausdami savo orumą, nes retas kuris į juos kviečiamas, į šventinius vakarus, kur lankosi tik tie, kurie moka didelius pinigus arba turi pažinčių aukštuosiuose sluoksniuose, po vakarienės iki paryčių ūžauja pobūviuose, o rytą viešbučio bare geria paskutinį puodelį kavos arba taurę viskio. Tuo pat metu tolydžio užsukama į tualeto kambarį pasigražinti, pasitaisyti kaklaraištį, nusivalyti nuo pečių pleiskanas arba pudros dulkelytes, pasitikrinti, ar nenusitrynė lūpų dažai.

Galiausiai, sugrįžę į savo prabangius viešbučius, randa paklotą lovą, rytojaus pusryčių valgiaraštį, orų prognozę, šokoladinį saldainį (kurį nedelsiant išmeta, nes tai – papildomos kalorijos), voką su dailia rašysena išvedžiotais jų vardais (kurio niekada neatplėšia, nes jame – standartinis viešbučio administratoriaus sveikinimas), atremtą į kraitelę su vaisiais (kuriuos godžiai sušveičia, nes jie turi nemažai ląstelienos, naudingos sveikatai, ir neleidžia žarnyne kauptis dujoms). Žiūrėdami į veidrodį, jie nusiriša kaklaraištį, nusivalo makiažą, nusivelka sukneles ir smokingus, patys sau kartodami: nieko, ničnieko įdomaus šiandien neatsitiko. Gal rytoj bus įdomiau.

Eva vilki kuklia ir podraug elegantiška HH modeliuota suknele. Jiedu eina į savo vietas prie pat podiumo, visai netoli tos vietos, kur fotografai jau stato savo aparatūrą.

Vienas žurnalistas pripuolęs pateikia įprastą klausimą:

– Pone Huseinai, koks filmas, jūsų nuomone, labiausiai vertas dėmesio?

– Man regis, dar per anksti spręsti, – kaip paprastai atsako jis. – Mačiau daug gerų, įdomių filmų, bet reikia palaukti Festivalio pabaigos.

Tiesą pasakius, jis nematė nė vieno filmo. Truputį vėliau paklaus Gibsono, kuris, jo manymu, „geriausias Festivalio filmas“.

Puošni šviesiaplaukė mandagiai paprašo reporterį pasitraukti į šalį. Paskiau klausia, ar svečiai teiksis po madų parado dalyvauti Belgijos vyriausybės rengiamame kokteilyje; čia esantis minis-

tras pageidautų pasikalbėti su ponu Hamidu. Hamidas mintyse apsvarsto jos žodžius: Belgija investavo galybę pinigų, idant modeliuotojų darbai būtų deramai įvertinti tarptautiniu mastu ir bent iš dalies grąžintų šaliai buvusią didybę, prarastą drauge su kolonijomis Afrikoje.

– Taip, galimas daiktas, būtų malonu išgerti taurę šampano.

– Man regis, iškart po parado numatytas susitikimas su Gibsonu, – įsiterpia Eva.

Hamidas susivokia. Atsiprašo, kad buvo pamiršęs sutartą susitikimą, tačiau vėliau būtinai susisieksiąs su ministru.

Pastebėję juos fotografai įninka spragsėti fotoaparatais. Šiuo metu jie vieninteliai žiniasklaidos akiratyje. Ilgai netrukus pasirodo kelios manekenės, kadaise kėlusios furorą, jos pozuoja šypsodamosi, dalija autografus prastai apsirengusiems žiūrovams iš parterio, stengiasi iš paskutiniųjų atkreipti į save dėmesį tikėdamosi, kad jų nuotraukos pasirodys žurnalų viršeliuose. Fotografai pleškina jas, paprasčiausiai atlikdami savo pareigą, nes jų nuotraukos niekada nebus spausdinamos. Mada – vienadienis dalykas: manekenes, spindėjusias prieš trejus metus – išskyrus tas, kurios sugebėjo žurnalų viršeliuose išsilaikyti dėl agentų kruopščiai surežisuotų skandalų arba pačios savo pastangomis išsiskirti iš gausybės kitų, – prisimena nebent amžinai stypsantieji prie viešbučių už metalinių tvorelių arba damos, nespėjančios sekti sparčiai kintančių madų.

Senos manekenės puikiai tai žino (beje, „senos“ – tai tos, kurios jau pasiekė kritinę dvidešimt penkerių metų ribą) ir jau nebesvajoja vėl atsidurti ant podiumo: jos trokšta išplėšti kokį nors

vaidmenį kine arba patekti į kabelinę televiziją – vesti kokios nors populiarios laidos.

Kas šiandien pasirodys ant podiumo, išskyrus Žasminę, dėl kurios čia atėjo Hamidas Huseinas?

Be abejo, nebus keturių ar penkių pasaulinio garso manekenių, nes jos daro tik tai, ką nori, ima didelius pinigus ir nė neketina rodytis Kanuose, kad kiti naudotųsi jų šlove. Hamidas tikisi pamatyti dvi ar tris A klasės manekenes, tokias kaip Žasminė, per vieną vakarą uždirbančias pusantro tūkstančio eurų: tokį honorarą gauna tik tos, kurios turi charizmą, o svarbiausia – perspektyvą madų pramonėje. Dar dvi ar tris B klasės profesionales, tobulai išmanančias savo amatą, išlaikiusias gerą figūrą, bet, deja, nepakviestas į kitus aukščiausio rango renginius: jos uždirba nuo šešių iki aštuonių šimtų eurų per vakarą. Visos kitos – C klasės mergelės, neseniai pasinėrusios į madų pasaulio sumaištį ir uždirbančios nuo dviejų iki trijų šimtų eurų, nes „dar neturi reikiamos patirties“.

Hamidas žino, kokios mintys spiečiasi šios kategorijos merginų galvose: „Aš laimėsiu. Parodysiu, ką galiu. Būsiu pasaulinio garso manekenė, nors tam prireiktų perguléti su seniu.“

Vis dėlto „seniai“ ne tokie kvaili, kaip jos mano: diduma naujokių dar mažametės, ir už tokį dalyką beveik visose pasaulio šalyse galima sėsti į kalėjimą. Iliuzijos neturi nieko bendra su tikrove: dar nė viena neprasiveržė į aukštumas, dosniai dalydama savo malones. Reikia dar kai ko.

Pavyzdžiui, charizmos. Laimės. Gero agento. Patogios progos. O patogi proga, rinkos tyrimo specialistų akimis žiūrint, – tai visai kas kita, nei įsivaizduoja mergelės, ką tik įžengusios į madų pasaulį. Sprendžiant iš paskutinių rinkos tyrimų duomenų, visuomenei nusibodo įžūlios nenuspėjamo amžiaus moterys, sergančios anoreksija. Agentūros, atrenkančios manekenes, dabar ieško tokių, kokių rasti beveik neįmanoma: merginų, panašių į buto kaimynę. Kitaip sakant, tokių, kurios atrodytų niekuo neypatingos, ir visos moterys, sklaidydamos specializuotus žurnalus arba matydamos reklaminius skelbimus, nejučia galvotų: „Juk aš visiškai tokia kaip ji."

Savaime suprantama, surasti nepaprastą moterį, kuri būtų „tokia kaip aš", – beveik neįmanomas uždavinys.

Jau seniai praėjo laikai, kai manekenės buvo gyvos pakabos. Kas be ko, daug lengviau aprengti liesą žmogų – gražiau guli drabužis. Jau seniai praėjo laikai, kai prabangos prekes vyrams reklamuodavo žavūs modeliai; tai buvo devintojo dešimtmečio pabaigoje, kai viešpatavo jupiai. Priešingai nei moterys, vyrai neturi grožio stereotipo: pirkdami vieną ar kitą prekę, jie derinasi prie savo bendradarbių arba sugėrovų.

Apie Žasminę Hamidas išgirdo iš žmonių, kurie, pastebėję ją vienoje madų parodoje, papasakojo apie ją pridurdami, kad „ji tiesiog jūsų naujos kolekcijos įvaizdis", „ji turi nepaprastą charizmą, kiekviena moteris gali susitapatinti su ja". C klasės manekenės amžinai ieško naudingų ryšių ir vyrų, įsivaizduojančių, kad turi galios paversti jas ekrano žvaigždėmis, tačiau madų pasaulyje – tikriau-

siai ir visur kitur – pakilti karjeros laiptais padeda kaip tik tokios kalbos. Tą valandėlę, kai kas nors gali būti „atrastas", jo popieriai ima kilti nepaisant jokių logikos dėsnių. Kartais laimima. Kartais pralaimima. Tačiau taip veikia rinka, visada laimėti neįmanoma.

Salėje daugėja žmonių: pirmos eilės rezervuotos, ir ten kelis krėslus užima vyrai tamsiomis eilutėmis ir elegantiškos damos, visi kiti – laisvi. Žiūrovai susėda antroje, trečioje ir ketvirtoje eilėje. Dabar fotografai apspinta garsią manekenę – ištekėjusi už futbolininko, ji dažnai keliauja į Braziliją, nes jai „patinka ši šalis". Visiems žinoma, kad „keliauti į Braziliją" – tai „pasidaryti plastinę operaciją", tačiau niekas nedrįsta atvirai apie tai kalbėti, juo labiau, kad, net apžiūrėjus Salvadoro grožybes ir pašokus Rio de Žaneiro karnavale, lieka užtektinai laiko, kad galėtum lyg tarp kitko pasidomėti, ar čia nėra patyrusio gydytojo, atliekančio plastines operacijas. Paskiau skubiai pasikeičiama vizitinėmis kortelėmis, ir pokalbis tuo baigiasi.

Palaukusi, kol reporteriai baigs savo darbą (beje, jie irgi klausia manekenės, koks filmas jai labiausiai patiko), žavi šviesiaplaukė veda ją prie vienintelio laisvo krėslo greta Hamido ir Evos. Fotografai subėgę padaro dar dešimtį nuotraukų – nupleškina visą trijulę: įžymųjį dizainerį, jo žmoną ir manekenę, tapusią paprasta namų šeimininke.

Žurnalistai klausia Hamido, kokios jis nuomonės apie belgės dizainerės kolekciją. Pripratęs prie tokių klausimų, jis atsako:

– Kaip tik dėl to čionai ir atėjau. Esu girdėjęs, kad ji labai talentinga.

Apsimesdami, kad nesuprato atsakymo, žurnalistai neatlyžta. Beveik visi jie – belgai: prancūzų žiniasklaida kol kas tuo nesidomi. Žavi šviesiaplaukė prašo palikti svečius ramybėje.

Žurnalistai pasitraukia. Atsisėdusi į savo vietą, buvusioji manekenė bando kalbinti Hamidą tvirtindama, kad žavisi jo kūryba. Jis mandagiai padėkoja: jeigu ji tikėjosi išgirsti: „Norėčiau su jumis pasikalbėti po parado", turėtų būti nusivylusi. Nė kiek nesutrikusi, ji leidžiasi pasakoti apie savo gyvenimą: kur filmavosi, kur buvo kviečiama, kur keliavo.

Jis klausosi sukaupęs visą kantrybę, tačiau, ištaikęs progą (manekenė nusisuko šnektelėti su kažkuo), prašo Evą gelbėti nuo šio kurčiųjų pokalbio. Tačiau žmona keista kaip niekad – nenori su juo kalbėti, tad jam lieka vienintelė išeitis – įgulti į madų parado programą.

Kolekcija skirta Anai Salens, laikomai belgų mados pradininke, pagerbti. Septintojo dešimtmečio pabaigoje atidariusi madingų drabužių parduotuvę, ji veikiai suprato, kokias perspektyvas siūlo jauni hipiai, iš viso pasaulio plaukiantys į Amsterdamą. Ji ryžosi priimti iššūkį, stoti į kovą su pilku stiliumi, viešpatavusiu buržuazinėje aplinkoje, ir netrukus pamatė, kad jos drabužius dėvi to meto garsenybės – ir karalienė Paola, ir prancūzų egzistencialistų mūza įžymioji dainininkė Žiuljeta Greko. Ji viena pirmųjų surengė vadinamąjį „madų šou": panaudodama šviesos, garso ir meno efektus, modelių demonstravimą pavertė įspūdingu reginiu. Vis dėlto už savo šalies ribų itin didelio dėmesio nesulaukė. Visą gyvenimą ji siaubingai bijojo susirgti vėžiu, o kaip sakoma Šventajame Rašte: „Ko tik bijau, mane pasiveja, ir ko tik

vengiu, mane ištinka.[9]" Ji mirė nuo baisiosios ligos matydama, kaip žlunga jos verslas tik todėl, kad nemokėjo skaičiuoti pinigų.

Ir, kaip paprastai atsitinka pasaulyje, kur viskas keičiasi kas pusė metų, netrukus visi ją pamiršo. Skirdama savo kolekciją jos atminimui, dizainerė buvo labai drąsi: retas kuris grįžta į praeitį, užuot bandęs investuoti į ateitį.

Hamidas įsikiša programą kišenėn: jeigu Žasminė nepateisins jo lūkesčių, vis viena pasikalbėsiąs su dizainere dėl bendrų projektų. Jis palankiai nusiteikęs naujoms idėjoms – svarbiausia, kad neimtų viršaus varžovai.

Hamidas apsižvalgo: prožektoriai sustatyti teisingai, reporterių gana nemažai – jis to nesitikėjo. Galimas daiktas, kolekcija išties įspūdinga, Belgijos vyriausybė dėjo visas pastangas, kad priviliotų daugiau žurnalistų, apmokėjo jiems kelionę ir viešbučius. Galimas daiktas, stengiamasi dėl Žasminės, tačiau Hamidas tikisi, kad klysta. Ji turėtų būti visiškai nežinoma plačiajai visuomenei, kad pasisektų jo planai. Ligi šiol jis buvo girdėjęs apie ją tik vieną kitą atsiliepimą, be kita ko, iš savo aplinkos žmonių. Jeigu jos veidas jau bus pasirodęs žurnaluose, sudaryti su ja sutartį būtų tuščias laiko gaištas. Pirmiausia, todėl, kad kas nors jau būtų užbėgęs jam už akių. Antra, nieko nauja jis negalėtų parodyti.

Hamidas mintyse apskaičiuoja, kad šios dienos renginys tikriausiai atsiėjo labai brangiai, tačiau Belgijos vyriausybė, kaip ir šeichas, tvirtai tiki: mada – moterims, sportas – vyrams, įžymybės – tiek vieniems, tiek kitiems, štai ir viskas, kuo domisi

9 Jobo knyga, 3:25.

paprasti mirtingieji, kas sudaro šalies įvaizdį pasaulyje. Tiesa, dėl paramos galima derėtis su Federacija, nors derybos kartais užtrunka metų metus. Beje, vienas Federacijos vadovų sėdi greta belgų politikų, kurie, matyt, nenori veltui gaišti laiko.

Maloniosios šviesiaplaukės lydimi, pasirodo kiti labai svarbūs asmenys. Jie truputį sutrikę ir, regis, nelabai suvokia, ko atėję. Jie pernelyg prabangiai apsirengę – matyt, atvažiavo tiesiai iš Briuselio ir pirmą kartą dalyvauja madų parade Prancūzijoje. Be abejo, jie anaiptol ne iš tų, kurie šiuo metu suplaukė į kino festivalį.

Paradas vėluoja penkias minutes. Priešingai nei Paryžiaus aukštosios mados savaitės metu, kai beveik nė vienas paradas neprasideda laiku, Kanuose vyksta daug įvairiausių renginių, ir žurnalistai ilgai nelauks, pagalvojo Hamidas ir tuojau pat susivokė klydęs: diduma reporterių apspito užsienio ministrus, visi kaip vienas atvykusius iš tos pačios šalies. Politika ir mada susitinka tik tokiomis štai aplinkybėmis.

Malonioji šviesiaplaukė eina ten, kur didžiausia kamšatis, ir prašo visus sėsti į savo vietas: tuojau prasidėsiąs renginys. Hamidas ir Eva nepersitaria nė vienu žodžiu. Ji atrodo nei šiaip, nei taip, ir tai visų blogiausia. Jau verčiau sunkiai atsidustų, nusišypsotų arba ką nors pasakytų! Betgi ne, nieko, nė menkiausio ženklo, iš kurio būtų galima spręsti, kas dedasi jos širdyje.

Geriau sutelkti dėmesį į podiumą, kuriame veikiai turi pasirodyti manekenės. Kas jau kas, o jis puikiai išmano, kas dabar vyksta užkulisyje.

Prieš kelias minutes manekenės nusirengė nuogos, kad po demonstruojamomis suknelėmis neišryškėtų liemenėlės ir kelnaitės.

Jau apsivilkusios sukneles, jos laukia, kol užges šviesos, pasigirs muzika ir kas nors – paprastai moteris – bakstelės į šoną, girdi, metas eiti į prožektorių šviesą pasirodyti žiūrovams.

A, B ir C klasių manekenės jaudinasi skirtingai – kuo labiau patyrusios, tuo mažiau nervinasi. Kas meldžiasi, kas pro užuolaidos kraštelį spokso į salę – gal pastebės kokį pažįstamą veidą, įdomu, ar tėtis su mama pasodinti į gerą vietą. Jų viso labo dešimt arba dvylika, akimirksniu persirengia kita suknele ten, kur prisegta kiekvienos nuotrauka, į sceną išeina visiškai ramios, lyg visą popietę būtų ja vilkėjusios. Prieš pat išeinant, dar kartą pribėga grimuotoja ir kirpėja ko nors pataisyti ar pagražinti. O jos kartoja mintyse:

„Nepaslysk. Nesuklupk. Tave dizainerė išsirinko iš šešiasdešimties manekenių. Tu esi Kanuose. Galimas daiktas, salėje sėdi koks nors labai svarbus asmuo. Žinai, kad čia yra HH, jis gali tave pasirinkti pagrindiniu savo firmos modeliu. Juk girdėjai, kad čia suvažiavo gausybė fotografų ir žurnalistų.

NEVALIA ŠYPSOTIS, nes tokios taisyklės. Privalai eiti tiesiai lyg žingsniuodama neregima linija. Nesvarbu, kad eisena atrodys nenatūrali, kad tau nepatogu eiti, apsiavus aukštakulnius batelius, – įsidėk tai į galvą! Eik iki ženklo, pasisuk, stabtelėk kelias sekundes ir grįžk atgal neskubėdama, o kai tik dingsi užkulisyje, kas nors tau padės persivilkti kita suknele, ir nespėsi nė žvilgtelėti į veidrodį! Įsiteik mintį, kad viskas bus gerai. Privalai rodyti ne tik savo kūną, ne tik suknelę, bet ir savo žvilgsnio galią!“

Hamidas žiūri į lubas: štai ten ženklas – ryškesnės šviesos pluoštas. Jeigu manekenė nueis toliau arba sustos nepriėjusi ženklo, nuotraukos nepavyks, ir žurnalų redaktoriai – ar veikiau belgų žurnalų leidėjai – pasirinks kitą manekenę. Prancūzų reporteriai šiuo metu būriuojasi prie viešbučių arba prie raudonojo kilimo, arba dalyvauja kur nors kokteilių vakarėlyje, arba kerta sumuštinius, laukdami iškilmingų pietų.

Šviesos salėje gęsta. Užsidega podiumą nutvieskiantys prožektoriai.

Artėja didi akimirka.

Galinga garso sistema užtvindo salę septintojo ir aštuntojo dešimtmečio melodijomis, nukeldama Hamidą į kitą, tik iš gandų žinomą pasaulį. Jį apima ilgesys ir drauge apmaudas – kodėl jam nebuvo lemta patirti didžios svajonės, kurios vedamas jaunimas kadaise klajojo po pasaulį?

Pasirodo pirma manekenė, ir muzika susilieja su vaizdu: spalvingi apdarai, įkvepiantys gyvenimo džiaugsmą ir galią, pasakoja senų laikų istoriją, kuria ligi šiol mėgaujasi pasaulis. Čia pat spragsi dešimtys, šimtai fotoaparatų. Ūžia vaizdo kameros. Pirmoji manekenė puikiai atlieka savo vaidmenį: eina iki šviesos ženklo, pasisuka į dešinę, stabteléja kelias sekundes ir grįžta. Daugmaž per penkiolika sekundžių prieina užkulisį, ten staiga atsipalaiduoja, tekina puola prie kabyklos, kur jos laukia kita suknelė, mikliai nusirengia, dar mikliau apsirengia, užima savo vietą manekenių voroje, pasirengusi vėl pasirodyti scenoje. Dizainerė, stebinti viską per vidinės televizijos sistemą, jaudindamasi kandžioja lūpas ir viliasi, kad nė viena nepaslys, kad žiūro-

vai supras jos sumanymą ir įvertins jį plojimais, kad Federacijos atstovas bus sužavėtas.

Madų paradas tęsiasi. Iš tos vietos, kur sėdi Hamidas ir kur stovi televizijos kameros, gerai matyti elegantiška laikysena, tvirta eisena. Žmonėms, sėdintiems šone ir nepratusiems prie madų šou – tarp „labai svarbių asmenų" tokių diduma, – tikriausiai atrodo keista, kodėl manekenės „žygiuoja", užuot normaliai ėjusios, kaip paprastai vaikščioja modeliai demonstruodami madas. Gal toks sumanymas kilo dizainerei, panūdusiai parodyti savo originalumą?

Ne, mintyse atsiliepia Hamidas. Todėl, kad jos avi aukštakulniais bateliais. Tik šitaip statydamos kojas jos bus tikros, kad nesuklups. Tai, ką matome televizijos ekrane, nelabai atitinka tikrovę.

Kolekcija kur kas geresnė nei jis tikėjosi: tai grįžimas į praeitį su kūrybiškais dabarties intarpais. Viskas labai saikinga, nes mados, kaip ir kulinarijos, paslaptys – tai menas dozuoti ingredientus. Gėlės ir vėriniai primena beprotiškus metus, tačiau taip gerai priderinti, kad atrodo lyg kažkas nauja. Jau pasirodė šešios manekenės, ir ant vienos merginos kelio jis pastebi dėmelę, kurios nepavyko nuslėpti jokiu makiažu: prieš kelias minutes ji susileido heroino, kad apsiramintų ir numaldytų alkį.

Staiga pasirodo Žasminė. Ji vilki balta, nėriniais papuošta palaidinuke ilgomis rankovėmis ir segi baltu sijonu žemiau kelių. Eina tvirtais žingsniais, ir, priešingai nei visų kitų manekenių, jos veidas dvelkia tikra, anaiptol ne dirbtine rimtimi. Hamidas apsižvalgo: visi žiūri į Žasminę kaip užhipnotizuoti, niekas ne-

kreipia dėmesio į kitą manekenę, kuri pasirodo scenoje, nueina iki ženklo ir grįžta į užkulisį.

„Tobulybė!"

Ji pasirodo dar du kartus, ir Hamidas, įdėmiai įsižiūrėdamas į jos kūną, pastebi, kad jis keri ne vien savo grožiu. Kaip būtų galima apibūdinti tą slėpinį, kai tarytum Rojus susijungia su Pragaru ir ranka rankon eina Meilė ir Neapykanta?

Kaip ir bet kuris madų paradas, renginys trunka ne ilgiau kaip penkiolika minučių, nors jam apgalvoti ir parengti prireikė kelių mėnesių. Pagaliau, aidint plojimams, scenoje pasirodo dizainerė, dėkoja už dėmesį, salėje užsidega šviesos, nuščiūva muzika, – tik dabar Hamidas susivokia, kaip jį apžavėjo melodijos. Prie jo vėl prieina malonioji šviesiaplaukė pasakyti, kad Belgijos vyriausybės atstovai labai norėtų su juo pasikalbėti. Jis išsiima piniginę ir, paduodamas vizitinę kortelę, sako, kad gyvena „Martinezo" viešbutyje ir mielai susitartų susitikti rytojaus dieną.

– O dabar norėčiau pasikalbėti su dizainere ir juodaode manekene. Būkite maloni, sužinokite, kur jos ketina šiandien vakarieniauti. Aš palauksiu.

Kad tik malonioji šviesiaplaukė kuo greičiau grįžtų, galvoja jis. Tuo metu jį apstoja žurnalistai ir užverčia įprastais klausimais, tiesą pasakius, visi kaip vienas kartoja tą patį:

– Kaip jums patiko paradas?

– Labai įdomus, – kaip paprastai atsako jis.

– Ką turite galvoje?

Kaip patyręs profesionalas Hamidas mandagiai atsigręžia į kitą žurnalistą. Jis nuosekliai laikosi taisyklės: visada mandagiai

elkis su žiniasklaida, niekada tiesiogiai neatsakinėk į jokius klausimus, sakyk tik tai, kas dera tuo momentu.

Malonioji šviesiaplaukė grįžta. Ne, šiandien jos neisiančios į iškilmingą vakarą. Nors ir kiek čia būtų Belgijos ministrų, Festivalio politiką lemia kita valdžia.

Hamidas pasiūlo nedelsiant išsiųsti kvietimus, ir pasiūlymas tuojau pat priimamas. Dizainerė, be abejo, tikėjosi tokio pasiūlymo, žinodama, kokią prekę turi savo rankose.

Žasminė.

Taip, tai asmenybė. Jis stengtųsi kuo rečiau išleisti ją per madų paradus, nes savo žavesiu ji užtemdo demonstruojamus drabužius. Tačiau nėra geresnės manekenės, kuri sugebėtų tapti „Huseino Hamido firmos įvaizdžiu“.

Tarpduryje Eva vėl įjungia savo mobilųjį telefoną. Ekrane pasirodo vokas, atskriejantis žydru dangumi, jis nusileidžia ir atsiskleidžia. Tai reiškia: „Jūs gavote naują žinutę.“

„Kokia kvaila animacija“, – dingtelėja Evai.

Vėl nėra siuntėjo numerio. Ji nesiryžta atidaryti laiško, tačiau smalsumas nugali baimę.

– Sprendžiant iš visa ko, kažkoks gerbėjas gavo tavo telefono numerį, – juokauja Hamidas. – Dar niekad nesi gavusi tiek žinučių kaip šiandien.

– Turbūt.

Po teisybei jai knieti išrėžti: „Negi nieko nesupranti? Jau dveji metai, kai gyvename kartu, o tu nejauti, kad man baisu! O gal manai, kad tai priešmenstruacinis sindromas?“

Nutaisiusi nerūpestingą miną, ji perskaito žinutę: „Dėl tavęs aš sunaikinau dar vieną pasaulį. Ir jau imu abejoti, ar buvo verta, nes tu, regis, nieko nesupranti. Tavo širdis negyva.“

– Nuo ko? – klausia Hamidas.

– Nežinau. Nėra numerio. Šiaip ar taip, gera turėti slaptų gerbėjų.

17:15

Trys žmogžudystės. Per kelias valandas penkiasdešimčia procentų viršyta metinė statistika.

Priėjęs prie automobilio, tam tikru dažniu įjungia savo radiją:

– Mieste siautėja serijinis žudikas.

Pasigirsta atsakas. Pro atmosferinių trikdžių traškesį sunku išgirsti žodžius, tačiau inspektorius Savua viską supranta.

– Nesu tikras. Bet ir neabejoju.

Vėl balsas, vėl atmosferiniai trikdžiai.

– Ne, pone komisare, aš dar neišprotėjau, čia nėra jokio prieštaravimo. Pavyzdžiui, nesu tikras, kad mėnesio pabaigoje alga bus pervesta į mano sąskaitą, ir vis dėlto tuo neabejoju. Ar jums aišku, ką turiu galvoje?

Atmosferiniai trikdžiai ir piktas balsas.

– Ne, pone komisare, neprašau pakelti atlyginimo, tiesiog norėjau įrodyti, kad įsitikinimas kartais dera su abejone, ypač mūsų profesijoje. Ką gi, gana apie tai, geriau kalbėkime apie reikalus. Visai galimas daiktas, kad televizijos žinių laida praneš apie tris žmogžudystes, nes ligoninėje ką tik mirė viena auka. Mums žinoma nebent, kad visos trys žmogžudystės įvykdytos panaudojant

skirtingus, bet gana išradingus metodus, todėl vargu ar galima įtarti, kad jos susijusios viena su kita. Šiaip ar taip, Kanai staiga tapo pavojinga vieta. Jeigu ir rytoj taip tęsis, pasklis gandai, kad tai vieno žudiko darbas. Ką įsakysite daryti?

Komisaro nurodymai, traškant atmosferiniams trikdžiams.

– Taip, jie čia. Berniukas, savo akimis matęs žmogžudystę, viską jiems pasakoja, juo labiau kad šiomis dienomis miestas knibždėte knibžda fotografų ir žurnalistų. Maniau, kad visi jie spiečiasi abipus raudonojo kilimo, tačiau, iš visa ko sprendžiant, klydau. Manding susivokė, kad ten jų per daug, o rašyti nėra apie ką.

Dar piktesnis balsas. Jis išsitraukia iš kišenės knygelę ir užsirašo adresą.

– Puiku. Važiuoju į Monte Karlą pasikalbėti su nurodytu asmeniu.

Atmosferiniai trikdžiai nuščiūva: pašnekovas išjungė savo radiją.

Inspektorius Savua eina į prieplaukos galą, ant automobilio stogo uždeda žiburėlį ir, visu garsu įjungęs sireną, nulekia kaip išprotėjęs – tikėdamasis apkvailinti reporterius ir suvilioti juos kitu, beje, tariamu nusikaltimu. Jiems tokios gudrybės ne naujiena, jie nesitraukia iš vietos ir toliau klausinėja berniuką.

Savua po truputį vis labiau įsijaučia į savo vaidmenį. Pagaliau galima visą popierizmą suversti savo pavaldiniui ir atsidėti tam, apie ką nuo seno svajojo: tirti žmogžudystes, prieštaraujančias logikos dėsniams. Kaip jis džiaugtųsi, jeigu pasitvirtintų jo prielaida, ir mieste, keldamas siaubą, iš tikrųjų siautėtų serijinis žudikas. Turint galvoje, kad mūsų dienomis informacija sklinda

labai greitai, netrukus, tvyksčiojant blykstėms, jis aiškintų, kad „dar nėra tiesioginių įkalčių“, tačiau nutaisęs tokią miną, kad niekas juo netikėtų, ir blykstės tvyksčiotų tol, kol žudikas įkliūtų. Nes, nepaisant viso spindesio ir prabangos, Kanai – viso labo provincijos miestelis, kur visi žino, kas vyksta, ir nusikaltėlį būtų nesunku sučiupti.

Šlovė. Garsas.

Nejaugi jis galvoja tik apie save, o pamiršta miestiečių gerovę ir saugumą? Kas čia bloga, jeigu jis trokšta trupučio šlovės ir sau, tiek metų stebėdamas, kaip visas tas dvylika dienų žmonės neriasi iš kailio stengdamiesi pasirodyti pranašesni, nei yra iš tikrųjų? Galų gale tuo užsikrečia visi. Visi svajoja pelnyti visuomenės įvertinimą. Argi ne to dabar siekia kino žmonės?

„Liaukis svajojęs apie šlovę! Dirbk, kaip pridera, ir pelnysi šlovę. Be kita ko, šlovė užgaidi: įsivaizduok, kas atsitiks, jei nesugebėsi atlikti tau pavesto uždavinio. Sudegsi iš gėdos, nes visi apie tai sužinos. Tad susikaupk ir imkis darbo.“

Beveik dvidešimt metų policijoje eidamas įvairias pareigas, tolydžio paaukštinamas ir skatinamas, jis perskaitė kalnus protokolų ir ataskaitų ir suprato, kad daugeliu atvejų intuicija ne ką mažiau nei logika padeda atskleisti nusikaltimą. Ir tuo metu, kai jis lekia į Monte Karlą, didžiausią pavojų kelia anaiptol ne nusikaltėlis, – ko gero, nukamuotas nežmoniško kiekio adrenalino, išmesto į kraują, be to, išsigandęs, nes buvo pastebėtas nusikaltimo vietoje, – bet žiniasklaida. Žurnalistai irgi vadovaujasi ne vien logika, bet ir intuicija: jeigu jiems pavyks užčiuopti kokią nors giją, siejančią visas tris žmogžudystes, policija nesugebės val-

dyti situacijos, ir Festivalyje kils visiška suirutė, žmonės bijos išeiti iš namų, užsieniečiai ims bėgti iš šalies, prekybininkai pradės kaltinti policiją neveiklumu, viso pasaulio laikraščiai ištrimituos naujieną – šiaip ar taip, serijinis žudikas kur kas įdomesnis gyvenime nei ekrane.

Ateinančiais metais Kanų kino festivalis pasikeis iš pagrindų: pasklidus gandui apie žudynes, prabangos ir spindesio pasaulis pasirinks kitą vietą savo prekėms demonstruoti, ir šventė, daugiau nei šešiasdešimt metų traukusi visuomenės dėmesį, taps eiliniu renginiu, kurio nepastebės nei televizija, nei laikraščiai.

Ant jo pečių gula didelė atsakomybė. Tiesą pasakius, dviguba atsakomybė: pirmiausia jis turi sužinoti, kas įvykdė šiuos nusikaltimus, ir sučiupti nusikaltėlį, kol jo, inspektoriaus Savua, kelyje neatsirado dar vienas lavonas. Antra, būtina užčiaupti žiniasklaidą.

Logika. Reikia mąstyti logiškai. Ar reporteriai, kurių diduma suvažiavo iš tolimų pasaulio miestų, tiksliai žino, kiek nusikaltimų įvykdoma Kanuose? Ar ateis kam nors į galvą mintis paskambinti į Nacionalinę gvardiją ir pasidomėti statistikos duomenimis?

Logiška išvada: niekam. Jie galvoja tik apie tai, kas atsitiko dabar. Jie subruzdę, nes per priėmimą, paprastai rengiamą Festivalio metu, vieną garsiausių kino filmų platintojų ištiko širdies smūgis. Juk niekas nežino, kad jis nunuodytas: teismo medicinos eksperto išvada guli jo automobilyje ant užpakalinės sėdynės. Niekas nežino – tikriausiai niekada nesužinos, – kad velionis buvo sudėtingos pinigų plovimo sistemos grandis.

Nelogiška išvada: visada atsiras toks, kuris mąsto kitaip nei visi. Vadinasi, būtina kuo skubiausiai surengti spaudos konferenciją ir deramai viską paaiškinti, tačiau kalbėti tik apie amerikiečių režisierę, aptiktą be gyvybės požymių ant suoliuko prieplaukos gale. Tada visi kiti dalykai akimirksniu bus pamiršti.

Nužudyta garsi kino režisierė. Kas domėsis niekam nežinomos gatvės prekeivės mirtimi? O jeigu ir susidomėtų, prieitų prie tos pačios išvados, kaip ir jis: padauginta narkotikų.

Nieko baisaus.

Grįžkime prie režisierės. Turbūt ji ne tokia jau garsi, nei jis įsivaizduoja, priešingu atveju komisaras jau būtų paskambinęs mobiliuoju telefonu. Štai faktai: berniukas, pasislėpęs už akmenų krūsnies, matė, kad, grožėdamasis saulėlydžiu, su ja šnekučiavo elegantiškas kokių keturiasdešimties metų žilstelėjęs vyriškis. Paskiau, meistriškai kaip chirurgas smeigęs jai stiletu į pašonę, neskubėdamas nuėjo ir dingo minioje tarp šimtų, tūkstančių žmonių, panašių į jį pagal žodinį portretą.

Trumpai išjungęs sireną, jis paskambina savo padėjėjui, kuris, likęs nusikaltimo vietoje, atsakinėja į žurnalistų klausimus, užuot pats juos sprendęs. Paprašo pasakyti kankinantiems jį žurnalistams, greitiems daryti skubotas išvadas, kurios dažnai įvaro į keblią padėtį, kad jis „beveik tikras“, kad žmogžudystės paskata – pavydas.

– Netvirtink, kad esi tuo įsitikinęs. Tik pasakyk, kad tokią prielaidą galima padaryti atsižvelgiant į aplinkybes: jiedu sėdėjo susiglaudę kaip du įsimylėjėliai. Moteris nužudyta nei apiplėšimo, nei keršto sumetimais – tai tiesiog tragiškai pasibaigęs asme-

ninių sąskaitų suvedimas. Per daug nemeluok: jie įrašo kiekvieną tavo žodį ir vėliau savo įrašus gali panaudoti prieš tave.

– Tai kodėl turėčiau jiems aiškinti nusikaltimo paskatas?

– Todėl, kad reikia atsižvelgti į aplinkybes. Kuo greičiau patenkinsime žurnalistų smalsumą, tuo geriau bus mums patiems.

– Jie klausia, kokiu ginklu buvo nužudyta moteris.

– Pasakyk, kad, remiantis liudytojo parodymais, „manytina, kad stiletu“.

– Bet liudytojas tuo nėra tikras.

– Jeigu net liudytojas nėra tikras tuo, ką matė, kaipgi tu gali tvirtinti, kad atsižvelgiama į aplinkybes. Pagąsdink berniūkštį, pasakyk, kad ir jo žodžius įrašo žurnalistai ir vėliau gali juos panaudoti prieš jį.

Jis išjungia telefoną. Netrukus jaunesnysis inspektorius ims atsakinėti į klausimus.

„Atsižvelgiant į aplinkybes“, nusikaltimo paskata – pavydas, nors velionė tik vakar atskrido iš Jungtinių Amerikos Valstijų. Nors viešbutyje gyveno vienui viena. Nors, kaip pavyko nustatyti, prieš-piet buvo nuėjusi tik į atvirą kino filmų mugę, vykstančią šalia Suvažiavimų rūmų. Beje, žurnalistams ši informacija neprieinama.

Tarp kitko, yra dar viena labai svarbi informacija, išskyrus jį, nežinoma niekam, ničniekam pasaulyje.

Velionė buvo ligoninėje. Jiedu šnektelėjo, ir jis paprašė ją išeiti – išsiuntė į mirtį.

Inspektorius Savua vėl įjungia sireną, kad kauksmu nugintų šalin slegiantį kaltės jausmą. Šiaip ar taip, juk ne jis smeigė jai stiletu!

Aišku, galima ir tokia prielaida: „Ši dama susijusi su narkotikų mafija, atėjo į ligoninę įsitikinti, kad žudikas atliko savo darbą.“ Ji paremta „logika“, ir jeigu jis praneštų vyresnybei apie šį atsitiktinį susitikimą, tyrimas pakryptų kita linkme. Aišku, versija turi pagrindą: kaip ir Holivudo filmų platintojas, ji nužudyta labai neįprastai. Jie abu amerikiečiai. Abu nužudyti aštriais ginklais. Sprendžiant iš to, darytina išvada, kad užsakovai priklauso tai pačiai grupei, o abi aukos vienaip ar kitaip susijusios viena su kita.

O gal jis klysta, gal mieste apskritai nėra jokio serijinio žudiko?

Gal ir gatvės prekeivė, įgudusio žudiko pasmaugta ant suoliuko Kruazetės bulvare, vakar vakare susisiekė su kuo nors iš grupės, atvykusios susitikti su kino filmų platintoju. Turbūt ji prekiavo ne vien namudiniais dirbiniais, bet ir kuo kitu: pavyzdžiui, narkotikais.

Jis įsivaizduoja tokį scenarijų: į Kanus atvažiuoja užsieniečiai suvesti sąskaitų. Viename bare vietinis narkotikų pirklys vieną jų supažindina su žavia mergina tamsiais antakiais – „savo žmogumi“. Galiausiai jiedu atsiduria lovoje, užsienietis, padauginęs išgerti, nesuvaldo liežuvio: Europoje kitas klimatas, kita aplinka, jis nesusilaiko, priplepa, ko nereikia. Rytą, susivokęs, kad per daug prišnekėjo, profesiniam žudikui – tokie visada keliauja drauge su visa gauja – paveda ištaisyti klaidą.

Žodžiu, viskas aišku, viskas dera, nelieka nė menkiausių abejonių.

Viskas taip aišku, taip dera, kad atrodo kaip didžiausia nesąmonė. Kur tai girdėta, kad kokaino kartelis nutartų suvesti

sąskaitas mieste, kur, vykstant tarptautiniam renginiui, iš visos šalies sutraukiamos papildomos policijos pajėgos, prie kurių prisijungia svečių asmens sargybiniai, tam tyčia samdomi apsauginiai, privatūs sekliai, ištisą parą sergintys pasakiškas brangenybes, tviskančias gatvėse ir salonuose.

Ir šiuo atveju tai galėtų praversti jo karjerai: mafijozų tarpusavio karais žiniasklaida domisi ne ką mažiau nei serijiniais žudikais.

Galima atsipalaiduoti: šiaip ar taip, jis vis viena pelnys šlovę, kurios, jo įsitikinimu, tikrai nusipelnęs.

Jis išjungia sireną. Pusvalandį lėkdamas greitkeliu, kirto neregimą sieną ir atsidūrė kitoje šalyje. Dar dešimt minučių – ir bus vietoje. Tačiau galvoje spiečiasi mintys, kurių, tiesą pasakius, turėtų vengti.

Trys žmogžudystės per dieną. Jis nuoširdžiai užjaučia žuvusiųjų artimuosius, kaip paprastai sako politikai. Savaime aišku, jis puikiai suvokia, kad valstybė jam moka už tvarkos saugojimą, o ne už tai, kad džiūgautų, kai ji taip žvėriškai pažeidžiama. Komisaras dabar, ko gero, sienomis lipa, suvokdamas, kokia atsakomybė slegia jo pečius: jis turi išspręsti du uždavinius – surasti nusikaltėlį (arba nusikaltėlius, kol kas jam dar neaišku, ar gali pasitvirtinti Savua versija) ir nusikratyti žiniasklaidos. Visi jau įkinkyti į darbą, visiems apygardos policijos komisariatams pranešta, patruliniai automobiliai elektroniniu paštu gavę žodinį žudiko portretą. Visai galimas daiktas, kokiam nors politikui teks nutraukti užtarnautas atostogas, nes policijos viršininkas pa-

laikys atsakomybės naštą pernelyg sunkia ir pasistengs ją perkelti ant pečių aukštesnio rango pareigūnui.

Politikas, aišku, stengsis išvengti spąstų, pareikšdamas, kad mieste būtina kuo greičiau grąžinti tvarką, nes „galima prarasti milijonus, net šimtus milijonų eurų“. Jis neketins kišti galvos į kilpą: turįs svarbesnių reikalų, pavyzdžiui, nutarti, kokios markės vynu šįvakar vaišinti vieną užsienio delegaciją.

„Ar aš neklystu?“ – svarsto inspektorius Savua.

Grįžta vengtinos mintys: jis džiūgauja. Tai svarbiausia gyvenimo akimirka, juoba kad visus tarnybos metus jis praleido pildydamas popierius ir tirdamas nereikšmingus prasižengimus. Jis kaip gyvas neįsivaizdavo, kad, taip susiklosčius aplinkybėms, galėtų apimti toks džiugesys: juk jis – tikras seklys, svarsto įvairias prielaidas, prieštaraujančias logikai, ir galiausiai pelnys apdovanojimą, nes pirmas pastebėjo tai, ko niekas nesugebėjo įžiūrėti. Jis niekam apie tai nepasakos, niekam, net žmonai, nes ši pasibaisėjusi pagalvos, kad jis išėjo iš proto įtemptai tirdamas tokią pavojingą bylą.

„Aš laimingas. Man gera.“

Jis nuoširdžiai užjaučia žuvusiųjų artimuosius, tačiau tik dabar atgyja ilgus metus sąstingio kaustoma širdis, grįždama į gyvųjų pasaulį.

Inspektorius Savua tikėjosi išvysti apdulkėjusių knygų prikrautas lentynas, šūsnis žurnalų pakampėse, popieriais užverstą rašomąjį stalą, tačiau pamatė tvarkingą kabinetą baltutėlėmis sienomis, dailius šviestuvus, patogų krėslą, stiklinį stalą, o ant jo – didžiulį

kompiuterio monitorių ir bevielę klaviatūrą, šalia jos užrašų knygelę ir prabangų Montegrapos parkerį.

– Jūs geriau liautumėtės šypsojęsis ir bent nutaisytumėte susirūpinusią miną, – sako žilabarzdis vyriškis: nors ir karšta, jis vilki tvido švarku ir dailiai sukirptomis kelnėmis, ryši kaklaraiščiu; visa tai nelabai derinasi nei su kambario apystata, nei su pokalbio tema.

– Ką turite galvoje, pone?

– Suprantu, kaip jaučiatės. Pirmą kartą gyvenime jums teko tokia byla, kokios niekada nepasitaikė šiame mieste. Aš irgi esu patyręs tokį pat vidinį konfliktą, kai gyvenau ir dirbau Anglijoje, Vakarų Glamorgane, Svanzio srityje, Penisės miestelyje. Kai tik užbaigiau tokią pat bylą, buvau perkeltas į Londoną, į Skotland Jardą.

„Paryžius, štai mano svajonė“, – dingtelėja inspektoriui Savua. Tačiau balsu jis neištaria nė žodžio. Užsienietis pasiūlo jam atsisėsti.

– Tikiuosi, kad jūsų svajonė išsipildys. Malonu su jumis susipažinti. Aš esu Stenlis Morisas.

Savua pakreipia kalbą kita linkme.

– Komisaras baiminasi, kad žiniasklaida ims vis plačiau rašyti apie serijinį žudìką.

– Tegu rašo, kiek širdis geidžia, mes gyvename laisvoje šalyje. Sensacijos pakelia laikraščių tiražus ir praskaidrina pilką pensininkų kasdienybę, paversdamos ją jaudinančiu nuotykiu, jie seka įvykių eigą per visas masinės informacijos priemones, baimės gniaužiama širdimi įsitikinę, kad jiems tokie pavojai negresia.

– Tikiuosi, kad gavote visą informaciją apie aukas. Kaip manote, ar, sprendžiant pagal esamus duomenis, čia veikia serijinis žudikas, ar tiesiog narkotikų karteliai vieni su kitais suveda sąskaitas?

– Taip, gavau. Beje, jie ketino atsiųsti medžiagą faksu, betgi mūsų dienomis ši priemonė jau beveik atgyvenusi. Paprašiau, kad atsiųstų elektroniniu paštu. Ir žinote, ką jie man atsakė? Kad juo dar nesinaudoja. Įsivaizduojate? Geriausiomis technikos priemonėmis aprūpinta jėgos struktūra tebesinaudoja faksimilinio ryšio aparatais!

Netekęs kantrybės, inspektorius Savua ima muistytis kėdėje. Bene jis čia atvažiavo aptarti šiuolaikinės technologijos privalumų?

– Ką gi, imkimės darbo, – sako daktaras Morisas, Skotland Jardo pirmojo ryškumo žvaigždė. Išėjęs į pensiją, seklys nutarė apsigyventi Prancūzijos pietuose, ir dabar tikriausiai džiūgavo ne ką mažiau nei Savua, pasitaikius progai ištrūkti iš nuobodžios kasdienybės, kurioje stūmė dienas skaitydamas, lankydamas koncertus, arbatėles ir labdaros renginius.

– Kadangi mes niekada dar nebuvome susidūrę su tokiu reiškiniu, pirmiausia norėčiau sužinoti, ar jūs sutinkate su mano prielaida, kad čia veikia vienišas žudikas. Tiesiog man įdomu, ar aš einu teisingu keliu.

Daktaras Morisas aiškina, kad teoriškai tai įmanoma: sprendžiant pagal visų trijų žmogžudysčių požymius, galima drąsiai daryti tokią išvadą. Juo labiau kad visos trys žmogžudystės įvykdytos viename geografiniame taške (šiuo atveju – Kanuose)...

– Vadinasi, tai masinis žudikas...

Daktaras Morisas pertraukia jį prašydamas nevartoti klaidingų terminų. Masiniai žudikai – tai arba teroristai, arba nesubrendę paaugliai, kurie, įsiveržę į mokyklą arba kavinę, šaudo visus, ką tik mato, o paskiau arba žūva nuo policininkų kulkos, arba patys nusižudo. Paprastai jie naudoja šaunamuosius ginklus arba bombas, padarydami kuo daugiau nuostolių per trumpiausią laiką – daugių daugiausia per dvi ar tris minutes. Pasekmės tokių žmonių nedomina, nes jiems iš anksto aišku, kuo visa tai baigsis.

Kolektyvinė pasąmonė lengviau susitaiko su masiniais žudikais, nes laiko juos psichikos pusiausvyrą praradusiais žmonėmis, todėl nesunku nubrėžti ribą tarp „mūsų" ir „jų". Serijinį žudiką, priešingai, apibūdinti sudėtingiau – jis sietinas su naikinimo instinktu, būdingu kiekvienam žmogui.

Jis nutyla.

– Ar esate skaitęs Roberto Luiso Stivensono knygą „Keista daktaro Džekilio ir pono Haido istorija"?

Inspektorius Savua paaiškina, kad neturi laiko skaityti: labai daug darbo.

– O jūs manote, kad aš nedirbu?

– Na, aš ne tai turėjau galvoje. Klausykite, pone Morisai, atvykau pas jus labai skubiu reikalu. Verčiau nekalbėkime apie technologijas ir literatūrą. Man įdomu, kokią išvadą padarėte peržiūrėjęs atsiųstus duomenis...

– Labai apgailestauju, bet šiuo atveju be literatūros neapsieisime. „Keistoje daktaro Džekilio ir pono Haido istorijoje" pasako-

jama apie visiškai sveiką žmogų daktarą Džekilį, kuris, tirdamas savo nevaldomus naikinimo instinktus, tampa visiškai kitokiu žmogumi – daktaru Haidu. Mums visiems būdingi šie instinktai, pone inspektoriau. Serijinis žudikas – tai grėsmė ne tik mūsų asmeniniam saugumui, bet ir dvasinei sveikatai. Dalykas tas, kad kiekvienas žmogus šioje žemėje – nori jis to ar nenori – turi neribotų naikinimo galių ir kartais nesugeba sutramdyti visuomenės labiausiai smerkiamo jausmo – geismo atimti kam nors gyvybę.

Paskatų esama įvairių: vieni trokšta tobulinti pasaulį, kiti – atkeršyti už kokią nors vaikystėje patirtą skriaudą, treti – išgiežti pagiežą visuomenei ir taip toliau. Tačiau visiems mums – sąmoningai ar nesąmoningai – kyla toks noras, kartais tik vaikystėje.

Jis vėl reikšmingai nutyla.

– Manding ir jūs, kad ir pasirinkęs tokią profesiją, esate patyręs tokį jausmą. Ir jums yra pasitaikę kankinti katę arba, liguistai mėgaujantis, deginti visiškai nekenksmingus vabzdžius.

Užuot atsakęs, inspektorius Savua perleidžia jį lediniu žvilgsniu. O Morisas, laikydamas tylą pritarimo ženklu, atsainiai kalba toliau pranašesnio žmogaus tonu:

– Nesitikėkite surasti susivėlusio, pagiežingai šypsančio žmogaus, aiškiai praradusio psichikos pusiausvyrą. Jeigu būtumėte linkęs prie knygų – beje, dabar žinau, kad jūs užsivertęs darbais... – patarčiau perskaityti Hanos Arendt studiją „Eichmanas Jeruzalėje“. Ten ji aprašo vieno didžiausių žmonijos istorijoje serijinių žudikų teismą. Aišku, jis negalėjo apsieiti be parankinių – kitaip nebūtų sugebėjęs vykdyti jam patikėto tokio masto uždavinio: rasės gryninimo. Luktelėkite!

Jis prieina prie kompiuterio. Jam aišku, kad svečias nieko kita nenori, tik sužinoti jo išvadas, tačiau šiuo atveju jų nėra ir būti negali. Reikia apšviesti jam protą, kad jis susitaikytų su mintimi, kad didžiausi sunkumai dar prieš akis.

– Štai čia! Arendt smulkiai aprašo Adolfo Eichmano teismą, to paties Eichmano, kuris buvo pagrindinis Hitlerio politikos vykdytojas, kaltas dėl šešių milijonų žydų sunaikinimo. Dvidešimt penktame puslapyje ji rašo, kad psichiatrų komisija, ištyrusi jį, padarė išvadą, kad jis visiškai sveikas. Jo psichologinis profilis, santykiai su žmona, vaikais, tėvais atitinka normaliems žmonėms būdingus socialinius stereotipus. „Visa bėda, – toliau rašo Arendt, – kad Eichmanas atrodė kaip visi, iš pažiūros neturėjo nė menkiausio polinkio į iškrypimus arba sadizmą. Tiesą pasakius, tokie žmonės visiškai normalūs (...). Mūsų dorovinių principų ir teisinių institucijų požiūriu, šis normalumas ne ką mažiau siaubingas negu visi jo nusikaltimai."

Pagaliau jis grįžta prie bylos.

– Sprendžiant iš teismo medicinos ekspertų išvadų, fizinių lytinės prievartos požymių nepastebėta...

– Daktare Morisai, aš turiu išspręsti šį galvosūkį, ir kuo skubiau. Noriu įsitikinti, kad tai iš tikrųjų serijinio žudiko darbas. Savaime suprantama, niekas nesugebėtų išžaginti vyro pobūvio metu arba merginos – miesto aikštėje ant suoliuko.

Toks įspūdis, lyg jis būtų nieko nesakęs. Nekreipdamas dėmesio į jo žodžius, daktaras Morisas kalba toliau:

– ...o tai būdinga visoms serijinių žudikų įvykdytoms žmogžudystėms. Kai kurie žudikai vadovaujasi, tarkime, humaniškomis

paskatomis. Medicinos seserys marina nepagydomus ligonius, vaduodamos juos nuo kančių, žmonės žudo elgetas, kurių mirtis niekieno nejaudina, socialiniai darbuotojai, užjausdami nukaršusius pensininkus ir neįgaliuosius, mano, kad jiems būtų geriau persikelti į kitą pasaulį – taip neseniai atsitiko Kalifornijoje. Esama ir tokių, kurie bando pertvarkyti visuomenę: jų aukomis tuomet tampa prostitutės...

– Pone Morisai, aš atvykau pas jus...

Šįkart Morisas pakelia balsą:

– Aš jūsų nekviečiau. Tiesiog darau jums paslaugą. Galite važiuoti sau, jei norite. O jeigu nevažiuojate, liaukitės trukdęs man nuosekliai dėstyti mintis: norėdami ką nors pagauti, pirmiausia turime suvokti jo mąstyseną.

– Vadinasi, jūsų nuomone, tai serijinis žudikas?

– Aš dar nebaigiau.

Savua vos tvardosi. Ar vertėjo taip skubėti? Ar nebūtų buvę smagiau palaukti, kol žiniasklaida galutinai susipainios, ir tada pateikti savo išvadą?

– Ką gi, tęskite.

Morisas pakreipia monitorių, kad ekrane inspektorius Savua pamatytų paveikslą, galimas daiktas, devynioliktojo amžiaus graviūrą.

– Tai vienas garsiausių serijinių žudikų – Džekas Skerdikas. Jis siautėjo Londone, antrojoje tūkstantis aštuoni šimtai aštuoniasdešimt aštuntųjų metų pusėje nužudė lyg penkias, lyg septynias moteris. Perrėždavo joms pilvus, išskrosdavo, paleisdavo vidurius, išplėšdavo gimdą. Niekas nesugebėjo jo

pagauti. Jis tapo mitu, ir ligi šiol vis dar bandoma nustatyti jo asmenybę.

Monitoriaus ekrane pasirodo kažkas panašaus į žvaigždėlapį.

– Tai Zodiako žudiko ženklas. Per dešimt mėnesių Kalifornijoje jis nužudė penkias poreles – jaunuolius, automobiliu važiuojančius į atokias vieteles pasimylėti. Nužudęs nusiųsdavo į policiją laišką su šiuo ženklu, panašiu į keltų kryžių. Jo asmenybės taip pat nepavyko nustatyti.

Mokslininkų nuomone, tiek Džekas, tiek Zodiakas kiekvienas savo krašte bandė kovoti dėl dorovės ir padorumo. Jie tarytum vykdė tam tikrą uždavinį. Priešingai, nei skelbė žiniasklaida, baugindama skaitytojus tokiomis pravardėmis kaip Bostono Smaugikas arba Tulūzos vaikžudė, tai buvo paprasti žmonės, kurie savaitgaliais gražiai leisdavo laiką su kaimynais ir sunkiai dirbdavo dėl duonos kąsnio. Nė vienas jų neturėjo jokios materialinės naudos iš savo nusikalstamos veiklos.

Inspektorius Savua pamažu vis labiau susidomi pasakojimu.

– Vadinasi, jūsų nuomone, žudikas gali būti bet kuris žmogus, atvykęs į Kanų festivalį...

– ...sąmoningai, ryžtingai skleisti siaubą, kvailai siekdamas „kovoti prieš mados diktatūrą“ arba „neleisti platinti filmų, skatinančių smurtą“. Žiniasklaida sugalvos jam kraupią pravardę ir puls ieškoti sąsajų... Jam prikergs visus nusikaltimus, su kuriais jis neturi nieko bendra. Vis labiau didės panika, kol pagaliau atsitiktinai – kartoju: atsitiktinai – jis įklius. Serijiniai žudikai siautėja labai trumpai, o paskiau dingsta, palikdami pėdsaką is-

torijoje. Kartais jie rašo dienoraščius, kurie randami po jų mirties, ir tiek.

Inspektorius Savua nustoja žvilgčioti į laikrodį. Sučirškia jo telefonas, bet jis neketina atsakyti: byla, pasirodo, kur kas sudėtingesnė, nei jis įsivaizdavo.

– Vadinasi, ir jūs taip manote?

– Taip, – atsako Skotland Jardo autoritetas, legendinis seklys, išaiškinęs penkis nusikaltimus, kuriuos visi laikė beviltiškai painiais.

– Kuo remdamasis, jūs galite tvirtinti, kad tai – serijinis žudikas?

Morisas nusišypso, monitoriaus ekrane išvydęs lyg elektroninio pašto signalą. Pagaliau inspektorius pagarbiai įsiklauso į jo žodžius.

– Remdamasis tuo, kad tokio pobūdžio nusikaltimai vykdomi be jokių paskatų. Didumai nusikaltėlių būdingas vadinamasis „braižas“: savo aukomis jie renkasi tam tikro luomo žmones: homoseksualistus, prostitutes, elgetas, įsimylėjėlius, ieškančius prieglaudos miške, ir taip toliau. Esama ir vadinamųjų „asimetrinių žudikų“, kurie žudo tik todėl, kad negali susivaldyti. Patenkinę savo geismą jie nusiramina, kol impulsas vėl pabunda ir pasidaro nebesutramdomas. Man regis, jūsų žudikas – vienas tokių.

Čia dar reikia viską gerai apgalvoti: nusikaltėlis labai prityręs ir išradingas. Kiekvienąsyk jis pasirenka vis kitokį ginklą: žudo arba plikomis rankomis, arba stiletu, arba nuodais. Neturi protinių sutrikimų, jo nedomina klasikinės paskatos – seksas, alkoholis. Jis gerai išmano žmogaus anatomiją, ir tai, deja, vienintelis jo

„braižo“ požymis. Kiekvieną nusikaltimą jis apgalvoja iš anksto, nes jo naudojamų nuodų ne taip lengva gauti. Žodžiu, galime jį priskirti prie žmonių, „vykdančių tam tikrą uždavinį“, kol kas mums dar nežinomą. Beje, žudydamas gatvės prekeivę jis mums davė savotišką „raktą“ į rankas: panaudojo vadinamąjį sambą, rusų kovos meno būdą.

Galėčiau pasakyti dar daugiau ir apibrėžti vieną būdingiausių jo metodų: jis linkęs arčiau susipažinti su auka, kuriam laikui užmegzti draugiškus santykius. Tačiau į šią schemą netelpa žmogžudystė, įvykdyta per pačius pietus Kanų paplūdimyje. Auka, regis, buvo su dviem apsauginiais, kurie būtų beregint ėmęsi priemonių. Be to, nukentėjusįjį stebėjo Europolo agentai.

Rusas. Inspektorius Savua vos susitvardo nepaskambinęs savo padėjėjams, kad jie kuo skubiau patikrintų visus viešbučius. Daugmaž keturiasdešimties metų amžiaus vyriškis, elegantiškas, žilstelėjęs, rusas.

– Tai, kad jis panaudojo rusų kovos meno būdą, dar nesako, kad jis rusas, – Morisas kaip tikras profesionalas įspėja jo mintis. – Lygiai taip pat galime daryti išvadą, kad jis Pietų Amerikos indėnas, nes panaudojo kurarės nuodus.

– Tai ką gi daryti?

– Laukti. Laukti kitos žmogžudystės.

18:50

Pelenė!

Jeigu moterys daugiau tikėtų stebuklinėmis pasakomis, o ne klausytų vyrų ir tėvų, kuriems viskas atrodo neįmanoma, jaustųsi kaip ji dabar vienu iš gausybės limuzinų, lėtai, bet nepermaldaujamai važiuojančių prie laiptų, prie raudonojo kilimo, prie paties svarbiausio pasaulyje podiumo.

Šalia jos šypsosi Įžymybė baltu smokingu. Klausinėja, ar ji jaudinasi. Aišku, kad ne: kai sapnuoji gražų sapną, niekada nesijaudini, nejauti nei nerimo, nei baimės. Viskas nuostabu kaip kino filme – pagrindinė veikėja kankinasi, kovoja, kol pagaliau išsipildo jos svajonė.

– Jei Hamidas Huseinas nepersigalvos, neatsisakys savo projekto, jei filmas sulauks pasisekimo, kurio tikimasi, tavo gyvenime bus daugiau tokių akimirkų.

Jei Hamidas Huseinas nepersigalvos, neatsisakys savo projekto? Argi dar nieko nenuspręsta?

– Juk aš pasirašiau sutartį, kai matavausi sukneles Dovanų kambaryje.

– Išmesk iš galvos tai, ką sakiau. Nenoriu gadinti tau nuotaikos tokią iškilmingą akimirką.

– Būkite geras, sakykite, kaip ten iš tikrųjų yra.

Įžymybė tikėjosi iš kvailelės tų žodžių ir su pasimėgimu tenkina jos prašymą.

– Man jau ne kartą teko dalyvauti tokiuose projektuose, kurie pradedami ir niekad nebaigiami. Tokios žaidimo taisyklės, ir dėl to nėra ko jaudintis.

– Na, o sutartis?

– Sutartis rašo advokatai, taip uždirbantys didelius pinigus. Išmesk iš galvos tai, ką sakiau. Mėgaukis šia akimirka.

„Akimirka" artėja. Automobiliai slenka lėtai, tad žiopliai gali pamatyti, kas sėdi viduje, nors išrinktuosius nuo paprastų mirtingųjų ir skiria užtamsinti langai. Įžymybė linkčioja, žmonės barškina į langus prašydami bent trumpam nuleisti stiklus – trokšta gauti autografą, padaryti nuotrauką.

Įžymybė linkčioja lyg nieko nesuprasdamas ar negirdėdamas, jis įsitikinęs, kad gana ir jo šypsenos pasauliui apšviesti.

Už langų – tikra isterija. Pagyvenusios damos su sulankstomomis kėdutėmis, ant kurių tikriausiai sėdėjo megzdamos nuo pat ankstaus ryto, mirštantys iš nuobodulio vyrai nuo alaus išpampusiais pilvais, priversti lydėti žmonas, išsipusčiusias taip, lyg jos būtų išsiruošusios žygiuoti raudonuoju kilimu, vaikai, visiškai nieko nesuprantantys, bet nujaučiantys, kad vyksta kažkas ypatinga. Azijiečiai, juodaodžiai, baltieji, įvairaus amžiaus žmonės, metalinėmis užtvaromis atskirti nuo siauro koridoriaus, kuriuo važiuoja limuzinai, visi kaip vienas nuoširdžiai tiki, kad atsidūrė per porą metrų nuo didžiųjų planetos dievybių, nors iš tikrųjų jie – už šimtų tūkstančių kilometrų. Nes juos skiria anaiptol ne

metalinės užtvaros ir automobilių stiklai, bet laimės žaismas, atsitiktinumas, talentas.

Talentas? Taip, ji norėtų tikėti, kad talentas irgi įsiskaito, nors ir supranta, kad viską sprendžia burtus metantys dievai: jie nutaria, kam lemta būti tarp išrinktųjų, o kam – stovėti kitapus neperžengiamos prarajos, ploti, žavėtis ir burnoti, kai nuo jų stabukų nusisuka laimė.

Įžymybė apsimeta, kad su ja šnekasi, bet iš tikrųjų tik krutina lūpas žiūrėdamas į ją: tokiam talentingam aktoriui vieni niekai suvaidinti šią sceną. Tačiau vaidinti jam nuobodu ir nemalonu. Gabriela akimoju suvokia, kad jis nenori nuvilti savo gerbėjų, bet ir tingi linkčioti, šypsotis ir siųsti oro bučinius.

– Ko gero, manai, kad aš išpuikęs cinikas akmenine širdimi, – pagaliau prabyla jis. – Jei kada nors pasieksi užsibrėžtą tikslą, pati suvoksi, ką dabar jaučiu: kitos išeities nėra. Šlovė ir pavergia, ir ištvirkina, ir galų gale kada nors, vakare sugulęs su kita moterimi arba su kitu vyru, susimąstysi: ar buvo verta dėl to stengtis? Kodėl šitaip to siekiau?

Jis nutyla.

– Įdomu.

– Pats nesuprantu, kodėl visa tai pasakoju.

– Todėl, kad norite mane apsaugoti. Kad esate doras. Na, aš klausau.

Nors ir kokia naivi būdama, Gabriela buvo moteris, tad žinojo, kaip galima išgauti iš vyro beveik viską, ko nori. Šiuo atveju reikėjo pasinaudoti jo tuštybe.

– Niekaip nesuprantu, kodėl visada to siekiau.

Įžymybė pakliūva į spąstus ir, už limuzino langų mojant gerbėjams, atveria skaudžią tiesą:

– Dažnai, po sunkios darbo dienos grįžęs į viešbutį, einu į dušą, palendu po čiurkšle ir stoviu, beveik negirdėdamas, kaip, žliaugdamas kūnu, šniokščia vanduo. Manyje grumiasi dvi jėgos: viena liepia dėkoti dangui, kita – viską mesti, kol nevėlu.

Tokią akimirką jaučiuosi kaip pats nedėkingiausias pasaulyje žmogus. Turiu gerbėjų, bet neturiu kantrybės su jais bendrauti. Esu kviečiamas į pobūvius, kur visiems maga patekti, bet nieko daugiau nenoriu, tik ištrūkti iš ten, grįžti namo ir tyloje paskaityti gerą knygą. Geros valios vyrai ir moterys mane apdovanoja premijomis, ruošia man įvairius renginius, stengiasi iš paskutiniųjų, kad jausčiausi laimingas, bet aš jaučiuosi išsekęs, sutrikęs, man atrodo, kad nesu nusipelnęs viso to, kuo mane apdovanojo likimas. Supranti?

Akimirksniu Gabrielą apima užuojauta greta sėdinčiam žmogui: ji įsivaizduoja, kiek kartų per metus jam tenka dalyvauti tokiuose renginiuose, kuriuose žmonės jį prašo autografo, nori drauge nusifotografuoti ar papasakoti kokį nors niekalą (tada reikia įdėmiai klausytis ar bent apsimesti, kad klausaisi), įpiršti kokį projektą, iškvaršina galvą amžinu klausimu: „Ar jūs mane prisimenate?“, kaišioja savo mobilųjį telefoną maldaudami pasakyti bent žodelį savo vaikui, žmonai, seseriai. Jis turi būti visada linksmai nusiteikęs, mandagus, tikras profesionalas.

– Supranti?

– Suprantu. Mielai ištverčiau visus tuos nemalonumus, kurie tenka jūsų daliai, bet man dar toli braška.

Dar keturi limuzinai – ir jie bus prie tikslo. Vairuotojas prašo pasiruošti. Nuo lubų nuleidęs veidrodėlį, Įžymybė pasitaiso kaklaraištį, o Gabriela – šukuoseną. Ji jau pastebi raudonojo kilimo kraštelį, nors laiptai dar nematomi. Isterija už langų nuščiūva, lyg burtų lazdele mostelėjus, dabar abipus gatvės grūdasi žmonės su asmens kortele ant krūtinės, jie šnekučiuoja vieni su kitais nekreipdami dėmesio į limuzinais atvažiuojančius svečius – jiems jau pabodo spoksoti į tą patį reginį.

Dar du automobiliai. Kairėje pasirodo laiptai. Kostiumuoti vyrai su kaklaraiščiais atidaro automobilių dureles, vietoj grėsmingų metalinių užtvarų – aksominės virvės, ištemptos tarp variu aptaisytų medinių stulpelių.

– Velniai rautų! – surinka Įžymybė. Gabriela krūptelėja išsigandusi. – Velniai rautų! Žiūrėk! Ar matai, kas lipa iš automobilio?

Gabriela pamato ekrano žvaigždę, irgi vilkinčią Hamido Huseino suknele: ji ką tik žengė ant raudonojo kilimo. Žvaigždė žiūri ne į Suvažiavimų rūmus, bet į kitą pusę, ir Gabriela, žvilgtelėjusi tenlink, išvysta kažką visiškai netikėta. Kone trijų metrų aukščio žmonių sieną ir nepaliaujamą blyksčių tvyksčiojimą.

– Ji žiūri ne ten, kur reikia, – lengvai atsidūsta Įžymybė, akimirksniu netekęs viso žavesio, mandagumo ir nustojęs domėtis būties problemomis. – Ten netgi neakredituoti žurnalistai. Iš antrarūšių žurnalų ir spaudinių.

– Tai ko gi jūs jaudinatės?

Įžymybė nesugeba nuslėpti savo apmaudo. Priešais juos – dar vienas automobilis.

– Argi pati nematai? Ar nuo mėnulio nukritai? Kai tik mes atsidurtume ant raudonojo kilimo, visų akredituotų reporterių fotoaparatai būtų nukreipti į ją!

Ir, kreipdamasis į vairuotoją, priduria:

– Važiuok lėčiau!

Vairuotojas rodo į civiliais drabužiais persirengusį policininką su kortele ant krūtinės, ženklais rodantį važiuoti kuo greičiau, neužtverti kelio eismui.

Įžymybė sunkiai atsidūsta: šiandien jam nelaiminga diena. Kuriems galams reikėjo išlieti širdį tai šalia sėdinčiai naujokėlei? Kas be ko, jį tikrai slegia toks gyvenimas, bet kitokio gyvenimo jis negalėtų įsivaizduoti.

– Tik neskubėk, – moko jis Gabrielą. – Reikia kuo ilgiau uždelsti prie laiptų. Tegu toji merguželė nueina kuo toliau nuo mūsų.

„Toji merguželė“ – tai ekrano žvaigždė.

Pora, išlipusi iš priekinio automobilio, regis, nelabai kam ir įdomi, nors, sprendžiant iš visa ko, tai ne šiaip sau žmonės, nes dar niekam nepavyko atsidurti ant pirmosios laiptų pakopos neįkopus į pačias visuomenės viršūnes.

Įžymybė truputį nusiramina, tačiau dabar nerimas apima Gabrielą – ji neišmano kaip elgtis. Jai prakaituoja delnai. Spausdama po pažastimi popierių prikimštą rankinę, ji sunkiai dūsauja ir kužda poterius.

– Neskubėk, – kartoja Įžymybė. – Ir per daug nesiglausk prie manęs.

Limuzinas privažiuoja prie laiptų. Durelės atsidaro iš abiejų pusių.

Netikėtai ausis užtrenkia nežmoniškas gausmas, jis tarytum užtvindo visą pasaulį, užgriūva iš visų pusių, ir ji tik dabar suvokia, kad nieko negirdėjo sėdėdama garsui nelaidžiame limuzine. Įžymybė išlipa šypsodamasis, lyg prieš dvi minutes nieko nebūtų atsitikę, lyg ne jis būtų graudžiai – ir teisingai – guodęsis, lyg būtų kaip buvęs pasaulio bamba. Tas žmogus nesutaria pats su savimi, su savo aplinka, su savo pasauliu, bet nebegali žengti nė žingsnio atgal.

„Apie ką aš čia dabar galvoju? Man reikia susikaupti, gyventi dabartimi! Lipti laiptais!"

Jie pamoja „antrinių spaudinių" reporteriams ir kelias sekundes pastoviniuoja vietoje. Žmonės jiems kaišioja popieriaus lakštelius, jis dalija autografus, dėkoja gerbėjams už dėmesį. Gabriela nesusivokia, ką jai dera daryti: stovėti šalia Įžymybės ar eiti prie raudonojo kilimo ir paradinių Suvažiavimų rūmų durų, tačiau tuo metu kažkas ją išgelbsti: atkiša popieriaus lapelį, rašiklį ir paprašo autografo.

Tai nebe pirmas autografas jos gyvenime, tačiau, be abejo, pats svarbiausias. Ji pasižiūri į moterį, sugebėjusią prasiveržti po užtvaras, ir nusišypsojusi klausia vardo, tačiau neišgirsta – taip garsiai rėkauja fotografai.

Ak, kaip būtų nuostabu, jeigu ši ceremonija būtų tiesiogiai transliuojama į visą pasaulį ir motina pamatytų ją su šia pasakiška suknele, lydimą vieno žymiausių aktorių (tiesa, pastaruoju metu jai kyla vis daugiau abejonių, bet stengiasi kuo greičiau nuslopinti neigiamas vibracijas) ir duodančią per pastaruosius dvidešimt penkerius metus svarbiausią autografą! Neišgirdusi, ką

jai sako moteris, šypsodamasi kažką brūkšteleja ir prideda: „Su meile..."

– Eikš, – sako prisiartinęs Įžymybė. – Kelias laisvas.

Moteris, kuriai ji ką tik užrašė tuos švelnius žodžius, perskaičiusi juos sušunka:

– Man nereikia jūsų autografo! Užrašykite man savo pavardę, kad vėliau žinočiau, kieno tai nuotrauka!

Gabriela apsimeta negirdinti – niekas pasaulyje negali sugadinti šios stebuklingos akimirkos.

Jie lipa į aukščiausią Europos pakylą, iš visų pusių saugomą policijos, nors publika dabar gana toli. Paprasti mirtingieji, susigrūdę gatvėje, gali sekti, kas vyksta šioje šventovėje po atviru dangumi, žiūrėdami į milžiniškus plazminius ekranus, įtaisytus abiejuose rūmų sparnuose. Tolumoje girdėti isteriški klyksmai ir plojimai. Kai jie prieina platesnę pakylos vietą, tarytum savotišką aikštelę, Gabriela pamato dar vieną minią fotografų, priešingai nei jų kolegos apačioje vilkinčių tamsiais kostiumais, išgirsta, kaip jie nesavu balsu šaukia Įžymybės vardą, prašydami pasisukti į vieną pusę, į kitą, ne, į šitą, prieiti arčiau, pažvelgti aukštyn, žemyn. Pro šalį eina kitos poros, lipa laiptais, tačiau fotografai nekreipia į juos dėmesio, o Įžymybė, žavėdamas visus savo spindesiu, nerūpestingai juokauja, dėdamasis, kad nė kiek nesijaudina, kad tokie renginiai jam ne naujiena.

Gabriela pastebi, kad fotografai domisi ir ja, tiesa, nešaukia jos vardu (juk niekas jos nepažįsta), tačiau manydami, kad ji – nauja įžymiojo aktoriaus draugė, prašo prieiti arčiau vienas kito, norėdami nufotografuoti juos kartu (ir Įžymybė paklūsta, tačiau

laikosi atstu stengdamasis prie jos neprisiliesti). Taip, jie sugebėjo atsilikti nuo Ekrano žvaigždės! Šiuo metu ji jau prie Festivalio rūmų durų, sveikinasi su Festivalio direktoriumi ir Kanų prefektu.

Įžymybė ženklu liepia Gabrielai kopti laiptais. Ji paklūsta.

Žvilgtelėjusi aukštyn pastebi dar vieną milžinišką ekraną, tam tyčia įtaisytą taip, kad iškilmių dalyviai galėtų matyti save. Iš garsiakalbių skamba balsas:

– O dabar sveikiname...

Ji išgirsta minint Įžymybės vardą ir jo garsiausio filmo pavadinimą. Vėliau sužinos, kad vaizdą, kurį ji matė plazminiuose ekranuose prie rūmų, galėjo stebėti ir salėje esantys žmonės.

Jiedu kopia laiptais, prieina prie durų, sveikinasi su Festivalio prezidentu ir miesto prefektu ir žengia į rūmus. Visa tai trunka ne daugiau kaip tris minutes.

Tada Įžymybę apstoja žmonės, norėdami iš arti juo pasigrožėti, persitarti su juo vienu kitu žodžiu, nusifotografuoti (išrinktieji irgi mėgsta fotografuotis su garsenybėmis). Viduje taip tvanku ir karšta, kad Gabriela susirūpina savo makiažu...

Makiažas!

Ak, ji visiškai pamiršo! Juk dabar jai reikia išeiti pro duris į kairę, ten kažkas jos laukia. Ji nejučia nusileidžia keliais laiptais, aplenkia vieną kitą apsauginį. Vienas jų klausia, ar ji einanti parūkyti, ar grįšianti į filmo peržiūrą. Ji atsako, kad ne, ir traukia toliau.

Ji praeina kelias metalines užtvaras, bet niekas nieko jos neklausia – juk ji išeina iš ten, kur visi veržiasi. Dabar mato minią

iš užpakalio: žmonės mojuoja rankomis, šūkauja spoksodami į tebevažiuojančius limuzinus. Prie jos prisiartina vyriškis ir, paklausęs, kuo ji vardu, prašo sekti iš paskos.

– Ar galite truputį palaukti?

Vyriškis nustebęs linkteleja galvą. Gabriela negali atitraukti akių nuo senovinės karuselės, ko gero, stovinčios čia nuo praeito šimtmečio pradžios: karuselė sukasi, vaikai, sėdintys ant arkliukų, tai kyla, tai leidžiasi.

– Na, gal jau eisime? – mandagiai klausia vyriškis.

– Dar truputį.

– Mes vėluojame.

Nesusitvardžiusi Gabriela pravirksta – atsiliepia trys minutės patirtos įtampos ir baimės. Ji graudžiai rauda, nesirūpindama savo makiažu – vis viena kas nors jį pataisys. Vyriškis atkiša ranką, kad ji pasiremtų, nesukluptų apsiavusi aukštakulniais bateliais, ir jiedu žingsniuoja per aikštę Kruazetės bulvaro link, minios šurmulys pamažu tyla, o ji rauda vis graudžiau ir graudžiau, išliedama per ilgą laiką susikaupusias ašaras – savaites, metus svajojo apie šią akimirką, o ji pralėkė taip staiga, kad nespėjo nė susivokti, kas atsitiko.

– Atsiprašau, – sako ji vyriškiui.

Šis paglosto jai galvą. Švelniai nusišypso, suprasdamas ir atjausdamas jos sielvartą.

19:31

Pagaliau jis suprato, kad neįmanoma siekti laimės bet kuria kaina. Gyvenimas ir šiaipjau nešykštėjo malonių, ir dabar pamažu pasitvirtina, kad jis visada buvo dosnus kaip reta. Nuo šiol atsidės savo kančių gelmėje slypinčių lobių paieškai ir iki gyvenimo pabaigos mėgausis kiekviena džiaugsmo akimirka taip, lyg ji būtų paskutinė.

Jis atsispyrė Pagundai. Jį saugo merginos dvasia, įžvalgiai įspėjusi jo užduotį ir dabar pamažu atskleidžianti jam tikrąjį kelionės į Kanus tikslą.

Tuo metu, kai jis sėdėjo šioje picerijoje, prisimindamas garso įrašus, Šėtonas bandė įteigti mintį, kad jis, praradęs psichikos pusiausvyrą, tiki, kad dėl meilės viskas galima. Tačiau dabar, dėkui Dievui, ši viena sunkiausių gyvenimo akimirkų jau praeityje.

Jis visiškai sveikas: jis nesugebėtų susidoroti su savo darbu, jei nemokėtų laikytis drausmės ir tvarkos, derėtis ir visko numatyti iš anksto. Diduma jo draugų skundžiasi, kad pastaruoju metu jis kaip niekad šalinasi žmonių, bet jie nesuvokia, kad jis visada mėgo vienatvę. Na, o šventėse ir iškilmėse, vestuvėse ir krikštynose dalyvaudavo iš išskaičiavimo – siekdamas savo verslo tikslų. Visada

vengdavo visuomenės susibūrimų, kuriuose žmonės šypsenomis dangsto dvasios liūdesį. Gana veikiai jis suprato, kad Superklasės atstovai tokie pat priklausomi nuo sėkmės, kaip narkomanai nuo kvaišalų, ir kur kas nelaimingesni už tuos, kurie džiaugiasi namais, vaikais, žaidžiančiais sodelyje, kasdieniu duonos kąsniu, žiemovidžiu liepsnojančiu židiniu. Šie bent jau žino saiką, supranta, kad gyvenimas trumpas, kad nėra ko per daug plėšytis.

Superklasės atstovai bando prekiauti savo vertybėmis. Paprasti žmonės skundžiasi likimu, pavydi šios žemės viešpačiams, kamuojasi matydami, kaip linksminasi kiti, ir nė nesuvokia, kad niekas nesilinksmina: visi susirūpinę, bijo, savo brangenybėmis, automobiliais, prikimštomis piniginėmis dangsto plačiai išsikerojusį nevisavertiškumo jausmą.

Igoris nėra išrankaus skonio, Eva dažnai jam prikaišiodavo, kad jis nemoka rengtis. Kam gi mokėti už marškinius daugiau, nei jie verti, juk etiketės vis tiek niekas nemato? Kokia prasmė lankyti prabangius restoranus, jei ten neišgirsi nieko įdomaus ar svarbaus? Eva priekaištaudavo, kad jie nemėgsta bendrauti su žmonėmis, kai verslo reikalais tenka dalyvauti įvairiuose renginiuose ir iškilmėse. Igoris mėgindavo elgtis kitaip, stengdavosi daugiau bendrauti, tačiau greitai jam pasidarydavo be galo nuobodu. Jis žiūrėdavo, kaip žmonės aplink tauškia be paliovos, aptaria biržos akcijų kursą, giriasi savo naujitėlaite jachta, leidžiasi į ilgiausius postringavimus apie ekspresionistus prisiminę tai, ką Paryžiaus muziejuose aiškino ekskursijų vadovė, tvirtina, kad šis rašytojas geresnis už aną, nors skaito tik anotacijas – knygai neištaiko laiko.

Visi išprusę. Visi turtingi. Visi be galo žavūs. Ir visi susimąsto į dienos pabaigą: „O gal jau metas liautis?“ Ir patys sau atsako: „Jeigu liausiuos, mano gyvenimas neteks prasmės.“

Lyg ką nors išmanytų apie gyvenimo prasmę!

Šėtonas pralaimėjo. Bandė jį įtikinti, kad jis išprotėjęs: numatyti paaukoti žmonių gyvybę – tai viena, o išdrįsti ir sugebėti įvykdyti savo sumanymą – visai kas kita. Šėtonas tvirtino, kad visi mes svajojame apie nusikaltimus, tačiau tik bepročiai ryžtasi įgyvendinti liguistas savo užmačias.

Igoris niekada nepraranda pusiausvyros. Jam sekasi. Užsimanęs galėtų pasisamdyti geriausią pasaulyje profesionalų žudiką, kuris atliktų jo nurodymus ir siųstų Evai žinutes. Arba sudaryti sutartį su geriausia pasaulio viešųjų ryšių agentūra, ir į metų pabaigą apie jį rašytų ne tik verslo leidiniai, bet ir žurnalai, kurių pagrindinė tema – sėkmė, spindesys ir prabanga. Neabejotina, kad jo buvusi žmona apsvarstytų savo klaidingą poelgį ir padarytų deramas išvadas, o jis gerai žinotų, kada dera jai nusiųsti gėlių ir paprašyti: grįžk, kas buvo – pražuvo. Jis turi pažinčių visuose visuomenės sluoksniuose: nuo verslininkų, nežmoniškomis pastangomis ir atkaklumu prasiskynusių kelią į viršūnes, iki nusikaltėlių, niekada neturėjusių laimės parodyti šviesiąją savo asmenybės pusę.

Jis atvyko į Kanus anaiptol ne liguistai mėgautis akis į akį su neišvengiama lemtimi susidūrusio žmogaus žvilgsniu. Jis ryžosi stoti į ugnies liniją, į pačią pavojingiausią vietą, ir tik todėl, kad buvo įsitikinęs: veiksmai, jo atlikti šią pažiūrėti be galo ilgą die-

ną, niekada netaps būtina sąlyga, idant iš jo tragedijos pelenų atgimtų jame gyvenantis naujasis Igoris.

Priėmęs sunkų sprendimą jis visada eidavo iki galo, ir niekas, netgi Eva, nežinodavo, kas vyksta tamsiausiuose jo sielos užkaboriuose. Tylėdamas ištvėrė ir atskirų žmonių, ir gaujų grasinimus, o atsiliepė tik tada, kai pasijuto pajėgus nusikratyti tų, kurie jam grasina. Teko išmokti nepaprastos savitvardos, kad nepasikartotų liūdna patirtis ir gyvenime neliktų jokių pėdsakų. Niekada neleisdavo reikštis savo baimei namie: Eva turėjo gyventi ramybėje ir nė neįtarti, su kokiais sunkumais susiduria kiekvienas verslininkas. Jis saugojo ją nuo visų nemalonumų, bet nesulaukė nei dėkingumo, nei atjautos.

Gatvės prekeivės dvasia, įkvėpusi jam šį jausmą, jį nuramino, bet drauge įteigė mintį, kuri anksčiau niekada neateidavo į galvą: juk jis atvyko čionai ne pametusios jį moters atgauti, o galų gale įsitikinti, kad ji neverta visų tų per ilgą laiką patirtų kančių, kad jis be reikalo kamavosi metų metus, mėnesių mėnesius kūrė planus, pasiryžęs jai atleisti, būti taurus ir kantrus.

Jis nusiuntė vieną, dvi, tris žinutes, bet Eva neatsiliepė. Juk būtų taip lengva sužinoti, kur jis apsistojo, nors, paskambinusi į penkis ar šešis aukščiausios klasės viešbučius, nebūtų nieko pešusi, nes užsiregistruodamas jis pateikė kitą vardą ir profesiją, tačiau kas ieško – suranda.

Jis perskaitė statistikos duomenis: Kanuose – viso labo septyniasdešimt tūkstančių gyventojų, Festivalio metu jų būna trigubai daugiau, tačiau svečiai visada apsistoja įprastuose viešbučiuose. O kur apsistojo Eva? Tame pačiame viešbutyje kaip ir jis,

lankosi tame pačiame bare – vakar matė ją su naujuoju gyvenimo draugu. Šiaip ar taip, ji neklaidžioja Kruazetės bulvaru stengdamasi jį aptikti. Nebando jo ieškoti skambindama bendriems draugams, nors bent jau vienam jų Igoris suteikė reikiamą informaciją tikėdamasis, kad moteris, drauge nugyvenusi su juo tiek metų, tikrai susisieks su tuo žmogumi, kai suvoks, kad buvęs jos vyras čia pat Kanuose. To draugo Igoris paprašė jai paaiškinti, kaip ji galėtų su juo susitikti, tačiau ligi šiol – kapų tyla.

Jis nusirengia, eina į dušą. Ne, Eva to neverta. Jis beveik įsitikinęs, kad vakare ją sutiks, tačiau kiekvieną akimirką tam susitikimui teikia vis mažiau reikšmės. Gal jo užduotis kur kas svarbesnė nei noras susigrąžinti meilę neištikimos moters, šmeižiančios jį visiems, kas pakliūva. Gatvės prekeivės dvasia jam primena vieną istoriją, kurią mūšyje rimties valandėlę jam pasakojo senas afganas.

Aukštai Herato kalnuose vieno miesto žmonės kelis šimtmečius kentė vargą ir valdovų savivalę, bet vieną dieną neištvėrė. Nevalia staiga imti ir nuversti teisėtą valdovą, bet ir neįmanoma ilgiau taikstytis su išpuikėliais karaliais, kurie tik savo naudos žiūri. Jie sušaukė Loją Džirgą, kitaip sakant, vietos išminčių susirinkimą.

Loja Džirga nutarė: kas ketveri metai rinkti karalių ir suteikti jam neribotą valdžią. Jis galės didinti mokesčius, reikalauti visiško paklusnumo, kiekvieną naktį praleisti su vis kita geidžiama moterimi, valgyti ir gerti ligi soties. Vilkėti gražiausiais drabužiais, jodinėti eikliausiais žirgais. Ir galiausiai: kiekvienas, nors ir kvailiausias

jo įsakymas turi būti vykdomas, ir niekam nevalia jo svarstyti ar ginčyti.

Po ketverių metų valdovas privalo atsisakyti sosto ir kaip stovi su visa šeima išvykti iš miesto. Visi suprato, kad po trijų ar keturių dienų jo laukia neišvengiama žūtis, nes miestą iš visų pusių supo bekraštė dykuma, kur žiemą spirgina šaltis, o vasarą tvyro nepakenčiamas karštis.

Lojos Džirgos išminčiai buvo įsitikinę, kad niekas neišdrįsiąs gvieštis valdžios ir tada miestas galėsiąs grįžti prie buvusios demokratinių rinkimų tvarkos. Ir paskelbė nutarimą: valdovo sostas tuščias, tačiau pageidaujantys į jį atsisėsti privalo laikytis griežtų sąlygų. Iš pradžių susidomėjo tik keli žmonės. Vėžiu sergantis senukas, miręs soste su šypsena lūpose. Po jo valdė pamišėlis, kuris savo sutrikusiu protu nesupratęs paskelbtų sąlygų, atsižadėjo sosto po keturių mėnesių ir dingo dykumoje. Paskiau pasklido gandai, kad sostas prakeiktas, ir niekas nebenorėjo kišti galvos į kilpą. Miestas liko be valdovo, įsiviešpatavo suirutė, gyventojai suprato, kad apie monarchiją ir kalbos negali būti, ir nusiteikė keisti savo papročius. Loja Džirga jau buvo bepritarianti išmintingam savo narių sprendimui – juk niekas prievarta nepiršo žmonėms ankstesnio nutarimo, norėta tiktai užkirsti kelią gobšuoliams, geidžiantiems bet kokia kaina užgrobti valdžią. Tada pasirodė žmogus, jaunas, bet jau vedęs ir trijų vaikų tėvas.

– Aš sutinku užimti sostą, – pareiškė jis.

Išminčiai ėmė aiškinti, koks pavojus jam gresia. Priminė jam, kad jis turi šeimą, kad tos sąlygos sugalvotos atgrėsti nuotykių ieškotojus ir despotus. Tačiau jaunuolis neatlyžo. Neturėdama kitos išeities, Loja Džirga atidėjo savo planus dar ketveriems metams.

Jaunuolis su savo šeima pasirodė besą puikūs valdovai: buvo teisingi, sąžiningai skirstė gėrybes, mažino maisto produktų kainas, rengė visuotines šventes, keičiantis metų laikams skatino amatus ir muziką. Kiekvieną naktį pro miesto vartus išdardėdavo virtinė arklių traukiamų vežimų, aklinai uždangstytų džiuto audeklu, kad niekas negalėtų pamatyti krovinio. Išdardėdavo ir niekad negrįždavo.

Iš pradžių Lojos Džirgos išminčiai manė, kad karalius išveža lobius. Tačiau netrukus nusiramino, supratę, kad jaunuolis niekada nebuvo kojos iškėlęs iš miesto: jeigu būtų pabandęs kopti į artimiausius kalnus, būtų iškart įsitikinęs, kad arkliai toli nenueis – aplink plytėjo pats atšiauriausias pasaulyje kraštas. Vėl susirinkę jie nutarė: tegu sau daro, ką nori. Kai tik pasibaigs jo valdžios metai, nukeliausime ten, kur krinta išsekę arkliai ir miršta ištroškę žmonės, ir viską atsiimsime.

Jie nusiramino ir ėmė kantriai laukti.

Prabėgus ketveriems metams, jaunuolis susiruošė atsižadėti sosto ir išvykti iš miesto. Žmonės pasipiktino: to dar betrūko, jau seniai jie neturėjo tokio išmintingo ir teisingo valdovo.

Tačiau reikėjo vykdyti Lojos Džirgos nutarimą. Ir jaunuolis pasiūlė žmonai ir vaikams važiuoti drauge.

– Aš važiuosiu, – atsakė žmona. – Tačiau bent jau palik vaikus: užaugę jie papasakos žmonėms tavo gyvenimo istoriją.

– Pasikliauk manimi.

Pagal griežtus tos genties papročius žmona privalėjo klausyti vyro. Jie sėdo ant arklių, nujojo prie miesto vartų ir atsisveikino su draugais, kurių nemažai įsigijo per ketverius valdymo metus. Lojos

Džirgos išminčiai apsidžiaugė: nors ir turėdamas daug šalininkų, karalius nesipriešina jų valiai, niekas daugiau nedrįs kėsintis į sostą, ir pagaliau bus galima sugrąžinti demokratines tradicijas. Ilgai nelaukę jie parveš į miestą lobius, tikriausiai gulinčius kur nors dykumoje ne toliau kaip už trijų dienų kelio.

Buvęs valdovas su savo šeima tylėdami keliavo mirties slėnio link. Žmona nedrįso ištarti nė žodžio, vaikai nesuprato, kas vyksta, o jaunuolis jojo paskendęs mintyse. Įveikę kalvyną, kiaurą dieną jie traukė per bekraštę lygumą, o vakare apsinakvojo kalvos viršūnėje.

Atsibudusi ankstų rytą žmona panūdo paskutinįsyk pažvelgti į širdžiai mielus gimtinės kalnus – juk jai neilgai liko gyventi. Užkopusi aukštėliau ant kalvos, ji žvilgtelėjo žemyn, tikėdamasi pamatyti negyvenamą lygumą. Ir apstulbo.

Visus tuos ketverius metus vežimų vilkstinės gabeno naktimis anaiptol ne brangakmenius ir aukso monetas. Jos gabeno plytas, sėklas, lentas, sijas, čerpes, audinius, prieskonius, gyvulius, tradicinius įrankius šuliniams gręžti.

Prieš jos akis driekėsi naujas miestas, gražus, šiuolaikinis, su visais patogumais.

– Štai tavo karalystė, – tarė jaunuolis, kuris, ką tik pabudęs, priėjo prie žmonos. – Vos tik išgirdęs Lojos Džirgos sprendimą, supratau, kad beprasmiška stengtis per ketverius metus ištaisyti tai, kas sugriauta per savanaudiško ir netikusio valdymo šimtmečius. Aš buvau tikras, kad įmanoma viską pradėti nuo pradžios.

Štai jis ir pradeda viską nuo pradžios, vandeniui pliaupiant veidu stovėdamas duše. Pagaliau suvokia, kodėl pirmas žmogus, su

kuriuo jis nuoširdžiai pasikalbėjo Kanuose, dabar yra greta, rodo jam kelią, padeda pasitikslinti užduotį aiškindama, kad jos auka nebuvo beprasmė nei atsitiktinė. Be kita ko, ji irgi atvėrė jam akis, kad Eva apsigimusi iškrypėlė, pasinešusi tik kopti visuomenės laiptais, dėl karjeros pasirengusi net atsižadėti artimųjų.

„Grįžęs į Maskvą, imkis sporto. Sportuok kaip reikiant. Kitaip nenusikratysi įtampos“, – sako jam gatvės prekeivė.

Stovėdamas karštų garų debesyje, jis bando įsivaizduoti jos veidą. Dar nė su kuo nesijautė toks artimas kaip dabar su Olivija, mergina tamsiais antakiais.

„Eik pirmyn. Nesustok netgi tuo atveju, jeigu neteksi pasitikėjimo savimi. Dievo keliai nežinomi, ir kartais pamatai kelią tik tada, kai pradedi eiti.“

„Ačiū tau, Olivija“, – taria jis mintyse. Gal jis atvyko čionai atskleisti pasauliui šiuolaikinio gyvenimo opas, kurių pati akivaizdžiausia – Kanų kino festivalis?

Jis tuo abejoja. Šiaip ar taip, atvyko čia ne be reikalo, ir pagaliau davė vaisių dveji įtampos, baimės, abejonių, svarstymų metai.

Galima įsivaizduoti, koks bus ateinantis kino festivalis: netgi einant į paplūdimį teks naudotis magnetine kortele, ant visų stogų tupės rinktiniai snaiperiai, minioje stumdysis šimtai civiliais rūbais persirengusių policininkų, prie kiekvieno viešbučio durų bus įtaisyti metalo ieškikliai, ir Superklasės didžiūnai turės kantriai laukti, kol policininkai išnaršys jų lagaminus, paprašys nusiauti batus, pabandyti dar sykį, nes kelios monetos kišenėje paveikė

ieškiklį, žilstantiems ponams lieps pakelti rankas ir juos apieškos kaip paprasčiausią nusikaltėlį, damas nuves į vienintelę prie durų įrengtą brezentinę kabiną – siaubingai nederančią prie dailaus interjero, – kur joms teks ilgai laukti, kol jas apžiūrėjusi policininkė įsitikins, kad pavojaus aliarmą sukėlė metalinės plokštelės, įsiūtos į liemenėlę.

Kanai parodys savo tikrąjį veidą. Prabangą ir spindesį išstums įtampa, užgauliojimai, abejingi policininkų žvilgsniai, tuščiai praleistas laikas. Vis labiau įsiviešpataus susvetimėjimas, dabar jau savaime, anaiptol ne dėl amžino išrinktųjų pasipūtimo. Pajūrio kurorte įsikurs kariniai daliniai, atsiųsti saugoti vasarotojų, atvažiavusių pailsėti ir pasilinksminti, ir papildomos išlaidos guls ant mokesčių mokėtojų pečių.

Prasidės protesto demonstracijos. Dori darbo žmonės ims maištauti prieš, jų nuomone, beprasmiškas valdžios priemones. Vyriausybė paskelbs, kad dalį mokesčių naštos ketina užkrauti Festivalio rengėjams. Rėmėjai, kuriems tokios išlaidos nebūtų pernelyg didelės, praras juo bet kokį susidomėjimą, kai juos įžeis koks menkas policininkėlis, liepdamas užsičiaupti ir laikytis saugumo taisyklių.

Kanai pamažu išmirs. Po dvejų metų paaiškės, kad pasiteisino priemonės, kurių imtasi teisėtumui ir tvarkai įtvirtinti: Festivalio metu neįvyko nė vieno nusikaltimo. Teroristams nepavyks skleisti panikos.

Bus bandoma atgaivinti senus laikus, bet nepasiseks: Kanai merdės toliau. Naujasis Babilonas sunaikintas. Pasaulio žemėlapyje nebeliko šiuolaikinės Sodomos.

Jis išeina iš vonios kambario tvirtai apsisprendęs: grįžęs į Rusiją, lieps savo tarnautojams surasti Olivijos artimuosius. Į patikimus bankus perves jiems kompensaciją, nuslėpdamas savo vardą. Talentingam rašytojui užsakys parašyti jos gyvenimo istoriją ir apmokės knygos vertimus į visas pasaulio kalbas.

„Merginos, prekiavusios namudiniais dirbiniais, istorija: meilužio mušama, tėvų išnaudojama, ji neištvėrė tokio gyvenimo ir vieną gražią dieną atidavė sielą nepažįstamajam, planetos kertelėje palikdama neišdildomą pėdsaką."

Jis atidaro spintą, išima baltutėlius marškinius, dailiai išlygintą smokingą, rankų darbo lakuotus batus. Pasirišti „peteliškę" labai paprasta: pasiriša ją mažų mažiausiai kartą per savaitę.

Įsijungia televizorių: dabar kaip tik vietinių žinių laida. Didžioji laidos dalis skirta žvaigždžių paradui ant raudonojo kilimo, tačiau įterpta ir nedidelė žinutė apie prieplaukoje nužudytą moterį.

Įvykio vieta policijos užkardyta, berniukas, žmogžudystės liudytojas (Igoris įdėmiai žiūri į jo veidą, nors nė neketina jam keršyti), pasakoja matęs, kaip ant suoliuko atsisėdusi įsimylėjėlių porelė, kaip vyriškis išsitraukęs nedidelį metalinį stiletą ir ėmęs juo vedžioti po moters kūną, o moteriai, regis, tai patiko. Pagalvojęs, kad jie pokštauja, todėl ir nešaukęs policijos.

„Kaip jis atrodė?"

Baltasis, daugmaž keturiasdešimties metų, apsirengęs tokiais ir tokiais drabužiais, švelnių manierų.

Nėra ko baimintis. Iš odinio portfelio jis išsitraukia du vokus. Viename – kvietimas į renginį, kuris turi prasidėti po valandos

(visiems aišku, kad teks dar laukti mažiausiai pusantros valandos), kiek jam žinoma, ten bus ir Eva, o jeigu ir nebus – nieko baisaus. Anksčiau ar vėliau vis tiek ją sutiks. Dar nė para nepraėjo, o jis jau suprato, kas ji tokia ir kad be reikalo kamavosi ištisus dvejus metus.

Kitas vokas sidabrinio atspalvio, aklinai užklijuotas, ant jo – tik vienas žodis „Tau“, išvedžiotas dailia rašysena, lyg vyro, lyg moters ranka.

Kaip ir didumoje šiuolaikinių viešbučių – koridoriuose įrengtos stebėjimo kameros. Kažkur apačioje, tamsiame, monitorių pristatytame kambaryje, būrelis žmonių nenuleidžia nuo ekranų akių, pastebėdami mažiausią menkniekį. Jų dėmesį iškart patraukia visa tai, kas neįprasta, pavyzdžiui, žmogus, jau kelios valandos kopinėjantis laiptais, ir jie nusiunčia apsauginį sužinoti, kas vyksta. Žmogus atsako: „Nemokama mankšta.“ Įsitikinęs, kad jis gyvena viešbutyje, apsauginis atsiprašo ir grįžta atgal.

Aišku, jie nė kiek nesidomi svečiais, kurie užeina į svetimą kambarį ir išeina tik rytą, paprastai po pusryčių. Tai įprastas dalykas. Jie tuo nesirūpina.

Monitoriai sujungti su skaitmeninio vaizdo įrašymo sistema, įrašančia viską, kas vyksta koridoriuose ir vestibiuliuose, įrašai laikomi pusę metų seife, kurio raktą turi tik administratorius. Nė vienas viešbutis pasaulyje nesutiktų prarasti savo klientų dėl kokio nors pavydaus vyro, kuris nepašykštėtų pinigų, norėdamas papirkti operatorių, stebintį tam tikrą koridoriaus atkarpą, o vėliau, kai įrašai kaip įrodymai bus pateikti teismui, kad neištikima

žmona negautų dalies kartu užgyvento turto, juos atiduotų (arba parduotų) kokiam nors bulvariniam laikraščiui.

Jeigu kada nors taip atsitiktų, tai būtų pražūtingas smūgis geram viešbučio vardui, juo labiau kad jis didžiavosi tuo, kad patikimai apsaugo savo svečių privatų gyvenimą. Tučtuojau pastebimai smuktų užsakymų skaičius: šiaip ar taip, įsimylėjėlių porelės tik todėl ir renkasi prabangius viešbučius, nes žino, kad tarnautojai niekada nepastebės to, ko jiems nedera matyti. Pavyzdžiui, jeigu svečias užsisako pietus į kambarį, kelneris įeina į vidų nepakeldamas akių nuo stumiamo stalelio, paduoda pasirašyti sąskaitą tam, kas atidarė duris, ir niekada – NIEKADA – nė nežvilgteli lovos pusėn.

Prostitutės ir prostitutai rengiasi kukliai, kaip padorūs žmonės, tačiau vyrai, tuo metu sėdintys tamsiame kambaryje prie monitorių, puikiai žino, kas jie tokie, nes naudojasi policijos duomenų baze. Be to, tuo irgi jie nesirūpina, tačiau tol nenuleidžia akių nuo kambario durų, kol pro jas neišeina viešnia arba svečias. Kai kuriuose viešbučiuose apsauga, norėdama įsitikinti, kad klientui neatsitiko nieko bloga, liepia telefonistei lyg per klaidą paskambinti į kambarį: žmogus pakelia ragelį, išgirsta moters balsą, klausiantį išgalvoto asmens, piktai suriaumoja: „Skambinate ne tuo numeriu!“ ir trenkia ragelį. Užduotis atlikta: jaudintis nėra pagrindo.

Girti svečiai, kurie, neišsilaikę ant kojų, parvirsta ant grindų arba bando kišti raktą į svetimo kambario spyną, o nepavykus – įninka spardyti duris, paprastai nustemba, kai tuo metu nežinia iš kur išdygsta paslaugus viešbučio tarnautojas, „kaip tyčia ėjęs

pro šalį", ir pasisiūlo palydėti į kambarį (dažniausiai esantį kitame aukšte ir paženklintą visiškai kitu numeriu).

Igoris žino, kad viešbučio rūsyje speciali aparatūra registruoja kiekvieną jo žingsnį: kamera įrašo dieną, valandą, minutę ir sekundę kiekvieną kartą, kai jis pasirodo vestibiulyje, išeina iš lifto arba magnetine kortele vietoj rakto atsirakina duris. Durims užsidarius už pečių, jis gali lengvai atsidusti: niekas neturi teisės brautis į kambarį – tai jau būtų kišimasis į asmeninį gyvenimą.

Jis uždaro duris ir išeina.

Dar vakar vakare, vos atskridęs, jis spėjo įsidėmėti, kur įtaisytos stebėjimo kameros. Taip atsitinka ir važiuojant automobiliu: nors ir kiek būtų užpakalinio vaizdo veidrodėlių, visada lieka vadinamoji „aklatis" – vairuotojas nepastebi lenkiančio automobilio. Kameros irgi aiškiai rodo, kas vyksta koridoriuje, bet neaprėpia keturių kampinių kambarių. Savaime suprantama, operatorius, pamatęs, kad, praėjęs tam tikrą koridoriaus dalį, žmogus nepasirodė kitame ekrane, įtars ką nors negera – gal šis apalpo, – ir beregint nusiųs apsauginį patikrinti, kas atsitiko. Jeigu šis nieko neras – vadinasi, žmogus įėjo į kokį nors kambarį, o tai jau asmeninis viešbučio gyventojų dalykas.

Tačiau Igoris neketina sustoti. Lyg niekur nieko eina koridorium, o atsidūręs prie posūkio lifto link – pakiša sidabrinio atspalvio voką po kampinio kambario durimis.

Visa tai užtrunka sekundės dalelę: jeigu kas nors būtų jį sekęs monitoriaus ekrane, nieko nebūtų pastebėjęs. Daug vėliau, kai, ieškodama kaltininko, policija bandys peržiūrėti visus vaizdo įra-

šus, bus labai sunku nustatyti tikslų mirties laiką. Gal tuo metu svečio ir nebuvo kambaryje, gal jis atplėšė voką, sugrįžęs iš kokio vakarinio renginio. Gal jis atplėšė voką iš karto, betgi jo turinys nesuveikia tą pačią akimirką.

Tuo metu pro tą vietą jau bus praėjęs ne vienas žmogus, visi taps įtariamaisiais, ir jeigu piktas likimas lems koridoriuje pasitaikyti kokiam nors prasčiau apsirengusiam tipui – arba prasimanančiam duonos kąsnį kokiu nelabai teisėtu amatu kaip masažas, prostitucija ar narkotikų prekyba, – jis bus nedelsiant suimtas ir apklaustas. Festivalio metu tokiems žmonėms yra didžiausia tikimybė pakliūti į vaizdo kamerų stebėjimo lauką.

Igoris supranta, kad visur gali grėsti netikėtas pavojus: juk kažkas matė, kaip jis nužudė moterį prieplaukoje. Atlikus tam tikrus biurokratinius formalumus, liudytojas bus iškviestas ir jam bus parodyti vaizdo įrašai. Tiesa, viešbutyje jis užsiregistravo svetimu vardu, o suklastotame pase įklijuota ūsuoto akiniuočio nuotrauka (viešbučio tarnautojas net neatkreipė į tai dėmesio, o jeigu ir būtų atkreipęs, jis būtų paaiškinęs, kad nusiskuto ūsus ir dėvi kontaktinius lęšius).

Padarius prielaidą, kad Kanuose policija veikia kur kas greičiau nei kur kitur ir kad jau priėjo prie išvados, kad tam tikras žmogus bando trikdyti sklandžią Festivalio eigą, jo turėtų laukti grįžtant į viešbutį ir pateikti kaltinimus. Tačiau „Martinezo“ viešbučio koridoriais Igoris eina paskutinį kartą.

Policija įsibraus į jo kambarį. Aptiks tuščią lagaminą be jokių pirštų atspaudų. Apžiūrės vonios kambarį ir tars sau: „Še tau!

Toks turčius, o skalbiasi viešbučio plautuvėje! Nejaugi neišgali apsimokėti už skalbimą?“

DNR ekspertizei atlikti policininkas bandys rinkti paliktus daiktus, vadinamuosius įkalčius, ant kurių gali pasitaikyti plaukų, pirštų atspaudų. Ir suriks, nusideginęs pirštus sieros rūgštimi, iki to laiko spėjusia susigerti į visus Igorio paliktus daiktus. Mat jis pasiėmė tik suklastotą pasą, kreditines korteles ir grynuosius pinigus, viską sukaišiojęs į smokingo kišenes drauge su „bereta“, mažyčiu pistoletu, kurio visiškai nevertina tikri mirties specialistai.

Jam visada patinka keliauti tuščiomis rankomis: jis nemėgsta tampyti lagaminų. Netgi dabar, vykdamas į tokią sudėtingą užduotį, pasiėmė tik keletą lengvučių daiktų. Jam keista, kad žmonės, porai dienų išvažiuodami iš namų, prisikrauna milžiniškus lagaminus.

Jis nežino, kas atplėš voką, bet tai nesvarbu: atranką daro ne jis, bet Mirties angelas. Per tą laiką gali daug kas atsitikti, o gali ir nieko neatsitikti.

Asmuo, apsistojęs tame kambaryje, galbūt paskambins į registratūrą, praneš, kad rado per klaidą įmestą laišką, ir paprašys jį atsiimti. Galbūt išmes jį į šiukšlių dėžę, pamanęs, kad viešbučio administracija vėl mandagiai teiraujasi, ar jis patenkintas kambariu, ar ko nors nepageidauja, bet jis ir šiaip turi ką skaityti, be to, reikia ruoštis į eilinį renginį. Jeigu tai bus vyras, laukiantis kas akimirką ateinant damos, jis įsikiš voką į kišenę neabejodamas, kad tikriausiai popiet sutikta moteris, kurią jis stengėsi suvilioti, pagaliau atsiuntė geidžiamą atsakymą. Jeigu tai bus sutuoktinių

pora, nesuvokdami, kam skirtas laiškas, užrašytas „Tau", abu nutars, kad neverta įtarti vienam kito, ir išmes jį pro langą.

Vis dėlto, jeigu, nepaisant visų tų galimybių, Mirties angelui pavyks paliesti ką nors savo sparnu, tas žmogus (vyras arba moteris) atplėš voką norėdamas perskaityti laišką. Tai, kas yra voke, gauti pavyko tik iš buvusių „draugų ir bendražygių", kadaise paskolinusių stambią pinigų sumą verslui pradėti ir labai įsiutusių, kai jis panoro grąžinti skolą anksčiau, nei jie pageidavo: jiems buvo labai paranku į visiškai teisėtą Rusijos finansų sistemą įdėti abejotinos kilmės pinigus.

Kurį laiką jie netgi nebendravo, bet vėliau santykiai vėl užsimezgė. Kiekvieną kartą, kai jie paprašydavo kokios nors paslaugos – „įtaisyti" kieno nors dukterį į universitetą arba gauti bilietus į kokios nors užsienio garsenybės koncertą, kurį „klientai" norėdavo pamatyti, – Igoris nerdavosi iš kailio, stengdamasis patenkinti jų pageidavimus. Šiaip ar taip, nors ir kokiais sumetimais vadovavosi, jie vieninteliai kadaise patikėjo jo svajone. Eva – ir dabar, ir kiekvieną sykį, vos ją prisiminus, pašoka tolydžio vis sunkiau tramdomas įsiūtis, – tvirtindavo, kad jie piktnaudžiauja vyro naivumu, plaudami ginklų prekyba pelnytus pinigus. Didelio čia daikto! Juk jis nei pirko juos, nei pardavinėjo, na, o sandėris, nors ir kokioje pasaulio šalyje jis vyktų, todėl ir sudaromas, kad pasipelnytų abi pusės.

Kiekvienam tenka įveikti kliūčių ruožą. Kai kurie jo buvę kreditoriai pakliūdavo į kalėjimą, bet jis jų nepalikdavo bėdoje – netgi žinodamas, kad niekada neprireiks jų pagalbos. Žmogaus orumas matuojamas ne padlaižių kiekiu, kai jam sekasi, bet su-

gebėjimu prisiminti tuos, kurie jam ištiesė ranką nelaimėje. Jeigu net ta ranka krauju garuoja arba aptekusi prakaitu – nesvarbu: žmogus, atsidūręs prie bedugnės krašto, nežiūri, kas jį sulaikė, bekrintantį į prarają.

Dėkingumas – vienas svarbiausių būdo bruožų: toli nenueisi, jeigu pamirši tuos, kurie tavęs nepaliko, kai reikėjo jų pagalbos. Ir nedera visada turėti galvoje, kam tu padėjai ir kas tau padėjo: Dievas mato savo sūnus ir dukteris ir atlygina tik tiems, kurie elgiasi sulig Apvaizdos suteikta malone.

Taigi prireikus nusipirkti kurarės nuodų Igoris žinojo, į ką kreiptis, nors ir turėjo sumokėti nežmoniškus pinigus už tai, ko atogrąžų giriose gali gauti pusvelčiui.

Jis nusileidžia į vestibiulį. Ligi tos vietos, kur numatytas renginys, pusvalandis kelio automobiliu, o gatvėje sustabdyti taksi bus sunku. Jis jau seniai perprato, kad, atvykus į tokį viešbutį kaip šis, pirmiausia reikia nešykštėti arbatpinigių durininkui – ne atsidėkojant už kokią nors paslaugą, o šiaip sau. Taip elgiasi visi turtingi verslininkai, todėl bet kada gali užsisakyti staliuką geriausiame restorane, gauti bilietus į norimus spektaklius ir koncertus, sužinoti šį tą daugiau apie pramogas, apie kurias nerašo kelionių vadovai baimindamiesi papiktinti vidurinės klasės šeimas.

Šypsodamasis jis paprašo iškviesti taksi ir netrukus jau gali važiuoti kur tinkamas, nors kitas svečias šalia dejuoja neišmanydamas, kaip galėtų nusigauti į tam tikrą vietą. Dėkingumas, pinigai ir pažintys. Be to nieko nelaimėsi. Negausi nė sidabrinio atspalvio voko su dailiai išvedžiotu įtaigiu žodeliu „Tau". Igoris

išsaugojo jį pabaigai: jeigu Eva nesuprastų jo žinučių, ši – pati subtiliausia žinia – neleis kilti abejonėms.

Jo buvę draugai pasistengę parūpino jam tai, ko reikėjo. Padovanojo, ir tiek, bet jis užsispyrė užsimokėti: turėjo pinigų per akis, tad ko lįsti į skolas?

Jis nieko neklausinėjo, tik įsidėmėjo, kad žmogus, hermetiškai užklijavęs laišką, dirbo su pirštinėmis ir dujokauke. Taip, jis ne veltui sumokėjo taip brangiai, darbas buvo to vertas, nors gauti pačios kurarės ne taip jau sunku: ji naudojama metalurgijoje, tekstilės pramonėje, plastikų ir popieriaus gamyboje. Pavadinimas palyginti baisokas: cianidas. Tačiau kvepia migdolais ir atrodo visai nepavojingas.

Nuo žmogaus, užklijavusio voką, Igorio mintys peršoka prie gavėjo, kuris atplėš laišką, kaip paprastai laikydamas jį prieš akis. Pamatys baltą lakštelį, o jame kelis atspausdintus prancūziškus žodžius:

„Katiuša, je t'aime."

„Katiuša? Ką tai reiškia?" – pagalvos žmogus. Ir pastebės, kad popierius apibertas milteliais. Vos gavę oro milteliai virsta dujomis. Viską aplink užtvindo migdolų kvapas.

Žmogus nustemba: reklamos kūrėjai galėjo parinkti geresnį kvapą. Tikriausiai naujų kvepalų reklama, dingteli jam. Ištraukia popieriaus lakštelį, pavarto, ir dujos ima sklisti dar greičiau.

„Kas čia per pokštas?"

Tai bus paskutinė sąmoninga mintis. Numes lakštelį ant stalo ir pasuks į vonios kambarį – nusimaudyti po dušu, baigti gražintis, pasitaisyti kaklaraištį.

Tą akimirką staiga ims pašėlusiai plakti širdis. Iškart nesupras, ką bendra tai turi su kvapu, jau užplūdusiu visą kambarį; šiaip ar taip, priešų jie neturi, tik varžovų ir priešininkų. Pasukę vonios kambario link, nejučia susivokia, kad kojos neklauso. Atsisėda ant lovos krašto. Nepakenčiamai skauda galvą ir sunku kvėpuoti – tai pirmieji požymiai. Paskiau pradeda tąsyti. Deja, tuojau pat netenka sąmonės, nespėję susivokti nei kas atsitiko, nei susieti savo būklės su gautu laišku.

Po kelių minučių – nes jis primygtinai prašė kuo stipresnės nuodų dozės – nustoja veikti plaučiai, kūną ima tampyti traukuliai, širdis nebepumpuoja kraujo, ir ateina mirtis.

Neskausminga. Gailestinga. Žmogiška.

Igoris sėda į taksi ir sako adresą: Antibai, Eden Rokas, „Kyšulio“ viešbutis.

Šiandien ten bus iškilmingas vakaras.

19:40

Hermafroditas – juodais marškiniais, pasirišęs baltą „peteliškę“, siauromis kelnėmis, aptempiančiomis liesas kojas, ir apsivilkęs kažką panašaus į indišką tuniką, – sąko jai, kad jie atvyksta pačiu geriausiu laiku, o gal ir priešingai.

– Nesitikėjau, kad pasiseks taip greit nuvažiuoti. Eden Roke būsime vieni pirmųjų.

Gabriela, jau spėjusi dar kartą pasigražinti – šįsyk ją nugrimavo ir sušukavo aiškiai nuobodžiaujanti kirpėja, – nesupratusi klausia:

– Kodėl „priešingai“? Argi negerai, kad neįstrigome ir atvažiuojame anksčiau?

Užuot atsakęs, hermafroditas sunkiai atsidūsta, lyg turėtų aiškinti akivaizdžius dalykus neišmanėlei, nesuvokiančiai pačių paprasčiausių spindesio ir prabangos pasaulio taisyklių.

– Gal ir gerai, kad koridoriumi eisi vienui viena...

Žvilgtelėjęs į ją, mato, kad ji vis viena nesupranta, ką jis turi galvoje, ir, vėl atsidusęs, pradeda iš naujo:

– Į tokius renginius niekas nepatenka tiesiai pro duris. Visada reikia eiti koridoriumi. Iš vienos pusės stovi fotografai, iš kitos –

siena nuklijuota renginio rėmėjo firmos ženklais. Argi niekada nesi mačiusi žurnaluose garsenybių nuotraukų? Argi nepastebėjai, kad užpakaly šypsančios garsenybės visada būna kokios nors firmos reklama?

Garsenybės! Tas išpuikėlis hermafroditas nejučia prasitarė. Nesąmoningai prisipažino, kad lydi garsenybę. Gabriela tylėdama mėgaujasi pergale: ji ne tokia jauna, kad nesuprastų, kad jai prieš akis dar ilgas kelias.

– O kas čia bloga, jei nuvažiuotume laiku?

Hermafroditas vėl sunkiai atsidūsta.

– Gal fotografai dar nespėjo suvažiuoti. Tikėkimės, kad aš klystu, gal vis dėlto man pavyks išdalyti lankstinukus su tavo gyvenimo aprašymu.

– Mano gyvenimo aprašymu?

– O tu manai, kad visi tave pažįsta? Nenorėčiau užduoti tau širdies, mergužėle, bet tikrai niekas tavęs nepažįsta. Todėl turėsiu įkišti kiekvienam po šitą sumautą popiergalį ir perspėti: tuojau pasirodys ekrano žvaigždė, būsimo Gibsono filmo pagrindinio vaidmens atlikėja, pasiruoškite, ponai. Ir duosiu jiems ženklą, kai tu pasirodysi koridoriuje. Kas be ko, nė neketinu jiems meilikauti: man regis, Kanuose jie pripratę prie to, kad su jais elgtųsi kaip su antrarūšiais. Sakyčiau, kad darau jiems didelę malonę, ir tiek: jie bijo praleisti tokią progą, nes gali netekti darbo – šiame pasaulyje tikrai netrūksta žmonių su kino kamera, kurie veržte veržiasi į internetą degdami noru į pasaulio tinklalapius iškloti tai, ko niekas – ničniekas! – nepastebėjo. Man regis, po kelerių metų laikraščiai ir žurnalai naudosis vien

anonimų paslaugomis ir sutaupys nemažai lėšų, juo labiau kad jų tiražai tolydžio mažėja.

Jam knieti parodyti savo išmanymą apie žiniasklaidą, bet mergina, sėdinti šalia, tuo visiškai nesidomi. Ji ima popieriaus lakštelį ir pradeda skaityti.

– Kas toji Liza Viner?

– Tu. Mes pakeitėme tavo pavardę. Tiesą pasakius, iš pradžių sugalvojome vardą, o paskiau pasirinkome tave. Nuo šiol tu būsi Liza: Gabriela skamba pernelyg itališkai, o Liza gali būti bet kokios tautybės. Rinkos tyrimų specialistai aiškina, kad žmonės geriau įsimena dviskiemenius arba triskiemenius vardus: Fanta, Teiloras, Bertonas, Deivis, Vudsas, Hiltonas... Ar tęsti toliau?

– Ne, nereikia. Matau, kad gerai išmanai rinkos dėsnius, o dabar tik norėčiau sužinoti, kas aš tokia esu pagal savo naują biografiją.

Ji kalba neslėpdama ironijos. Vis labiau atgaudama pasitikėjimą savimi ima elgtis kaip tikra žvaigždė. Skaito: „...daugiau kaip tūkstantis aktorių varžėsi dėl vaidmens pirmajame įžymaus dizainerio ir verslininko Hamido Huseino kino projekte, ir ji laimėjo konkursą..."

– Šie lankstinukai išspausdinti prieš mėnesį, – aiškina hermafroditas, lenkdamas svarstyklių lėkštę savo pusėn ir mėgaudamasis pergale. – Tekstą sukūrė mūsų rinkos tyrimų specialistai, o jie niekada neapsirinka. Štai paklausyk: „Dirbo manekene, studijavo aktorinį meną..." Na, ar ne tiesa?

– Vadinasi, mane pasirenkant, nulėmė ne mano vaidyba, o gyvenimo aprašymas?

– Visų, kurios ten dalyvavo, gyvenimo aprašymas vienodas.

– Gal liaukimės vienas kitą erzinę ir pabandykime bendrauti kaip žmonės, draugiškai?

– Čia? Kanuose? Ir negalvok! Čia nėra draugų, yra tik interesai. Čia nėra žmonių, tik išprotėję buldozeriai, kurie traiško viską, kas pakliūva, kol pasiekia savo tikslą arba įsirėžia į stulpą.

Nors ir gavusi tokį atsakymą Gabriela suvokia gerai daranti: bendrakeleivio priešiškumas pamažu sklaidosi.

– Žiūrėk štai čia, – neatlyžta jis. – „Daug metų ji nenorėjo filmuotis, manydama, kad jos talentas geriausiai atsiskleidžia teatro scenoje." Daug taškų tavo naudai: tu – sąžininga, sutikai atlikti šį vaidmenį tik todėl, kad jis tau nepaprastai patiko, nors teatrai tave kviečia vaidinti Šekspyrą, Beketą, Ženė ir daugelį kitų.

Hermafroditas išprusęs. Šekspyrą pažįsta visi, tačiau Beketą ir Ženė – tik išrinktieji.

Gabriela – kitaip sakant, Liza – sutinka. Automobilis atvažiuoja į vietą, tačiau vienas apsauginis – visi jie tamsiais kostiumais, baltais marškiniais, pasirišę kaklaraiščius, rankose laiko mažyčius radijo imtuvus-siųstuvus, lyg būtų tikri policininkai (galbūt visi jie svajoja tapti policininkais) – mostu įsako vairuotojui nesustoti: girdi, varyk, dar anksti.

Tačiau hermafroditas tuo metu jau apsvarstė visus galimus pavojus ir priėjo prie išvados: geriau anksčiau nei vėliau. Iššokęs iš limuzino jis puola prie dvigubai aukštesnio ir storesnio žmogaus. Gabriela bando nukreipti mintis kita linkme, galvoti apie ką nors kita.

– Kaip vadinasi šis automobilis?

– Maibachas-57S, – atsako vairuotojas vokišku akcentu. – Tikras meno kūrinys, nuostabus automobilis, neregėta prabanga.

Tačiau Gabriela jo jau nebesiklauso. Žiūri į hermafroditą, įšnekusį su dvigubai stambesniu milžinu, kuris, beje, nenusiteikęs leistis į kalbas, mostu liepia jam sėsti į automobilį ir netrukdyti eismo. Hermafroditas – uodas, zyziantis greta dramblio, – apsisuka ir grįžta atgal.

Atidaręs dureles liepia Gabrielai išlipti: vis tiek kaip nors įeisią.

Gabriela bijo bėdos – skandalo. Greta uodo šmurkštelėja pro drambli, kuris surinka: „Ei, jūs, eiti draudžiama!“ – tačiau jiedu nesustoja. Pasigirsta balsai: „Prašom laikytis taisyklių, mes dar neatidarėme durų!“ Ji nedrįsta žvilgtelėti atgal baimindamasi, kad visa gauja apsauginių gali pulti iš paskos ir juos sutrypti.

Tačiau nieko neatsitinka, hermafroditas netgi nepaspartina žingsnių – gal todėl, kad Gabriela vilki siaura suknele. Dabar jiedu eina per išpuoselėtą sodą, leidžiasi saulė, žydrame horizonte gaisruoja vakaro žara.

Hermafroditas mėgaujasi dar viena pergale.

– Jie labai drąsūs, kai niekas jiems neprieštarauja. Tačiau tik pakelk balsą, pažvelk jiems į akis – ir jie iškart paspraudžia uodegą. Aš turiu kvietimus, ir nieko daugiau mums nereikia. Jie milžinai, bet ne tokie jau kvaili, supranta, kad šitaip elgtis turi teisę tik labai svarbus asmuo.

Ir netikėtai nuolankiai prisipažįsta:

– Moku apsimesti labai svarbiu asmeniu.

Jie prieina prie prabangaus viešbučio, stovinčio atokiau nuo Kanų šurmulio: čia apsigyvena tik tie, kuriems nereikia klaidžio-

ti Kruazetės bulvaru. Hermafroditas pasiūlo Gabrielai/Lizai užsukti į barą ir užsisakyti dvi taures šampano – taip ji parodysianti, kad atėjo ne viena. Su nepažįstamais žmonėmis nebendrauti. Prašom elgtis padoriai. Jis tuo metu apsižvalgysiąs ir išdalysiąs lankstinukus.

– Beje, visa tai tik formalumas. Niekas nespausdins tavo nuotraukų, bet man už tai moka pinigus. Tuoj grįšiu.

– Betgi sakei, kad fotografai...

Jis vėl nutaiso orią miną ir dingsta, Gabrielai nespėjus ištarti daugiau nė žodžio.

Nė vieno tuščio staliuko: bare pilna vyrų su smokingais ir damų vakarinėmis suknelėmis. Visi šnekasi nekeldami balso – aišku, tie, kurie šnekasi, nes diduma sėdi pro milžiniškus langus spoksodami į vandenyną. Gabriela, pirmą kartą atsidūrusi tokioje aplinkoje, pajunta nuotaiką, tvyrančią virš visų šių garsenybių: nepakartojamą, tiesiog apčiuopiamą nuobodulį.

Visi jie jau šimtus, gal net tūkstančius kartų dalyvavo tokiuose renginiuose. Kadaise jie troško patirti žavų nežinios jaudulį, aistringai ką nors pamilti, užmegzti naudingus verslo ryšius, tačiau dabar, kai pasiekta karjeros viršūnė, kai nebėra naujų iššūkių, kai liko vienintelis malonumas – vertinti, kuo viena jachta geresnė už kitą, lyginti kaimynės papuošalus su savaisiais, kitiems sėdint arčiau durų puikuotis savo vieta prie lango – nepaneigiamu priklausymo pranašesnei visuomenės grupei požymiu. Taigi tokia pabaiga: nuobodulys ir varžybos. Juos galutinai nualino dešimtys metų kovos dėl dabar užimamos vietos, ir dabar jie net

nemoka mėgautis saulėlydžiu sėdėdami vienoje žaviausių pasaulyje vietų.

Apie ką galvoja šios nebylios, turtingos moterys, tokios svetimos savo vyrams?

Apie savo amžių.

Apie tai, kad metas vėl darytis plastinę operaciją – pašalinti laiko dantų pėdsakus. Gabriela suvokia, kad ir jos laukia toks pat likimas, ir staiga – matyt, todėl, kad teko tiek jaudintis tą dieną, kuri baigiasi visiškai kitaip, nei prasidėjo, – susizgrimba: vėl apninka niūrios mintys.

Vėl pakaitais ima tai baimė, tai džiaugsmas. Vėl jai atrodo, kad nepaisant visų pastangų, ji nenusipelnė tokios laimės: juk ji darbšti mergina, ir tiek, tačiau tokiam gyvenimui dar nepasirengusi. Nežino taisyklių, brenda į pavojus neklausydama sveiko proto, nors šis pasaulis jai svetimas, ji niekada nesugebės prie jo pritapti. Jaučiasi bejėgė, neišmano, kas jos laukia Europoje: argi nebūtų geriau vaidinti kokiame nors Jungtinių Amerikos Valstijų provincijos teatre, daryti tik tai, kas patinka, o ne tai, ko reikalauja kiti? Ji nori būti laiminga ir labai abejoja, kad pasirinko teisingą kelią.

„Liaukis! Gink šalin šias mintis!“

Čia ji negali imtis kados pratimų, tad stengiasi visą dėmesį sutelkti į jūrą ir auksu tviskantį raudoną saulėlydį. Šiandien jai pasitaikė išties auksinė proga, todėl reikia nuslopinti pasidygėjimą ir nuodugniau pasikalbėti su hermafroditu, kol iki „koridoriaus“ dar liko kelios minutės. Nevalia daryti klaidų: jai pakliuvo į rankas laimingas bilietas, ir ji privalanti tuo pasinaudoti. Atse-

ga rankinę, norėdama pasigražinti ir pasidažyti lūpas, bet ten – vien šilkinio popieriaus gniužulai. Dar sykį apsilankiusi Dovanų kambaryje, kur ją gražino nuobodžiaujanti kirpėja, ji vėl pamiršo pasiimti savo drabužius ir dokumentus. Na, o jeigu ir būtų nepamiršusi, kurgi būtų juos dėjusi?

Ši rankinė – puikus jos dabartinio gyvenimo simbolis: gražus iš išorės, bet visiškai tuščias.

Tvardykis!

„Saulė ką tik dingo už horizonto, o rytoj atgimusi spindės taip pat skaisčiai kaip šiandien. Aš irgi turiu dabar atgimti. Taip dažnai esu sapnavusi šią akimirką, kad turėčiau su tuo susitaikyti ir pasikliauti savimi. Tikiu stebuklais, esu Dievo palaiminta, nes Jis išklausė mano maldas. Turiu nepamiršti žodžių, kuriuos prieš kiekvieną repeticiją visada kartodavo režisierius: „Netgi šimtus kartų darydama tą patį dalyką, privalai atskleisti ką nors nauja, pasakiška, neįtikėtina, tai, ko dar nespėjai pastebėti anksčiau.“

Pro duris įeina išvaizdus, žilstelėjęs kokių keturiasdešimties metų vyriškis, vilkintis puikiu, aiškiai meistro pasiūtu smokingu. Įeina ir pasuka prie jos, tačiau, išvydęs antrą šampano taurę, nužingsniuoja į kitą baro galą.

Ji mielai su juo pašnekėtų, kol nėra hermafrodito. Tačiau prisimena griežtą perspėjimą: „Prašom elgtis padoriai.“ Iš tiesų, negražu, netinka, nedera jaunai moteriai, vienui vienai sėdinčiai prabangaus viešbučio bare, šnekinti vyresnio amžiaus vyriškį. Ką jis pamanytų?

Gabriela išgeria šampaną ir užsisako dar vieną taurę. Jeigu hermafroditas dingo ir nebepasirodys, kas apmokės sąskaitą? Didelio čia daikto! Išgėrus išgaravo visos abejonės, grįžta pasitikėjimas savimi, ir dabar ji baiminasi nebent, kad gali nepakliūti į renginį ir neatlikti savo priedermių.

Ne, ji jau nebe mergina iš Jungtinių Valstijų provincijos miestelio ir niekada nebebus tokia, kokia buvo. Prieš akis – ilgas kelias, dar viena taurė šampano – ir jai jau nebaisi nežinios baimė, dabar ji tik bijo, kad gali niekada nesuvokti, ką reiškia atsidurti čia. Siaubą kelia mintis, kad viskas gali netikėtai pasikeisti. Ką daryti, kad šios dienos stebuklas tęstųsi ir rytoj? Kas galėtų garantuoti, kad bus tesėti visi pastarosiomis valandomis duoti pažadai? Jau daug kartų ji stovėjo prie stebuklingųjų durų, džiaugdamasi pasakiška laime, dienų dienas ir savaičių savaites svajodama iš pagrindų pakeisti savo gyvenimą, tačiau galų gale įsitikindavo, kad niekas neskambina, pamirštas gyvenimo aprašymas mėtosi pakampėje, režisierius paskambinęs atsiprašo: girdi, radęs tinkamesnę tam vaidmeniui atlikėją, „nors tu esi labai talentinga, tau nėra ko dėl to pulti į neviltį". Gyvenimas visaip išbando žmogaus valią: tai jam nieko neatsitinka, tai atsitinka viskas drauge, užgriūva tarsi lavina.

Vyriškis, vienui vienas įėjęs į barą, nenuleidžia akių nei nuo jos, nei nuo antrosios šampano taurės. Vadinasi, ji norėtų, kad jis prieitų! Nuo pat ankstaus ryto jai nepasitaikė progos su kuo nors pasišnekėti apie tai, kas vyksta. Kelis kartus jau buvo beskambinanti namo, tačiau susivokdavo, kad telefoną paliko savo senoje rankinėje, ko gero, jis dabar sprogsta nuo žinučių, kurių prisiuntė

kambario draugės trokšdamos sužinoti, kur ji, ar gavo kokių nors kvietimų, ar nenorėtų kartu su jomis nueiti į kokį nors antrarūšį renginį, kur gali pasirodyti tas ir tas.

Ji neturi teisės kam nors išsipasakoti. Šiandien ji žengė didelį žingsnį, ir štai dabar vienui viena sėdi viešbučio bare baisėdamasi, kad jos svajonė gali netikėtai išsisklaidyti, ir drauge suvokdama, kad niekada nebebus tokia, kokia buvo kadaise. Ji įkopė į kalno viršūnę: dabar turi joje įsitvirtinti, kad nenupūstų stiprus vėjo gūsis.

Žilstelėjęs keturiasdešimtmetis vyriškis tebėra čia, geria apelsinų sultis. Susidūręs su ja žvilgsniu nusišypso. Ji apsimeta nieko nepastebėjusi.

Ko gi ji taip bijo? Mat sulig kiekvienu žingsniu ji nebeišmano, kaip elgtis naujomis aplinkybėmis. Niekas jai nepadeda: visi jai tik įsakinėja laukdami, kad ji nuolankiai vykdys kiekvieną nurodymą. Toks įspūdis, kad ji maža, užrakinta tamsiame kambaryje ir turi pati susirasti duris, nes kažkas valdingai ją šaukia, ir ji privalo klausyti.

Jos mintis nutraukia hermafroditas:

– Luktelėkime. Žmonės dar tik renkasi.

Išvaizdusis vyriškis atsistoja, apsimoka sąskaitą ir eina durų link. Atrodo nusivylęs: gal laukė patogios progos prieiti, susipažinti ir...

– ...paplepėti.

– Ką?

Jai netyčia ištrūko. Dvi taurės šampano – ir liežuvis atsipalaidavo daugiau, nei reikia.

– Nieko.

– Ne, sakei, kad nori paplepėti.

Tamsus kambarys. Niekas nenurodys kelio mažai mergaitei. Nusižemink. Prisimink, ko ketinai klausti prieš kelias minutes.

– Tai va, ar negalėtum pasakyti, ką aš čia veikiu. Kaip man pritapti prie šio naujo, visiškai man nesuprantamo pasaulio? Viskas yra kitaip, nei įsivaizdavau. Gal nepatikėsi, bet tada, kai tu nuėjai kalbėtis su fotografais, pasijutau palikta likimo valiai ir išsigandau. Tikiuosi, kad man padėsi. Sakyk, ar tau patinka tavo darbas?

Ko gero, koks nors angelas, šampano mėgėjas, pakuždėjo jai šiuos žodžius.

Hermafroditas žiūri į ją nustebęs. Ką, gal ji tikisi susidraugauti? Kaip ji drįsta klausinėti tokių dalykų, jeigu jie pažįstami vos kelias valandas?

Niekas juo nepasitiki, nes jis kitoks nei visi: jis – ypatingas. Priešingai, nei visi mano, jis ne homoseksualas. Tiesiog jis nustojo domėtis žmonėmis. Nusibalino plaukus, rengiasi taip, kaip jam šauna į galvą, žino, kad žmonėms daro keistą įspūdį, betgi neprivalo visiems patikti. Tiesiog jis gerai vykdo savo pareigas, ir baigta.

O štai ši moteris bando sužinoti jo mintis, jo jausmus. Jis siekteléja taurės, laukiančios jo sugrįžtant, ir vienu matu išgeria šampaną.

Turbūt ji mano, kad jis priklauso Hamido Huseino komandai, turi balsą, ir tikisi jo pagalbos, patarimų, ką turėtų daryti žengdama pirmuosius žingsnius. Taip, jis žino, ką ji turėtų daryti, bet jis pasamdytas laikinai, tik tam laikotarpiui, kol vyksta

Festivalis, atlieka tam tikras pareigas ir nenusiteikęs daryti ko nors daugiau. Kai baigsis šios spindesio ir prabangos dienos, grįš į savo būstą Paryžiaus priemiestyje, kur kaimynai niekina jį vien tik todėl, kad jis neatitinka to įvaizdžio, kurį kadaise nustatė vienas pamišėlis surikęs: „Visi žmonės vienodi!" Netiesa, visi žmonės skirtingi, ir dėl teisės skirtis nuo kitų tenka kovoti iš paskutiniųjų, nepaisant galimų pasekmių.

Jis žiūrės televizorių, eis apsipirkti į gretimą prekybos centrą, pirks ir skaitys žurnalus, retkarčiais nueis į kiną. Jis laikomas patikimu žmogumi, todėl kartais jam paskambins agentai, ieškantys darbuotojų, turinčių „didelę patirtį mados versle": jis moka aprengti manekenes, parinkti tinkamus priedus, padėti naujokėms, žengiančioms pirmuosius žingsnius, pataria joms, kaip dera elgtis, kaip vengti klaidų, aiškina, ką jos turi daryti ir ko šiukštu saugotis.

Taip, jis irgi turi svajonių. Jis – ypatingas, kartoja sau. Jis – laimingas, nes nieko daugiau nesitiki šiame gyvenime: jam keturiasdešimt metų, nors iš pažiūros atrodo jaunesnis. Taip, jis bandė tapti modeliuotoju, bet nerado tinkamo darbo, kivirčijosi su tais, kurie galėjo jam padėti, ir dabar nebepuoselėja jokių vilčių, nors ir išprusęs, išmano madas ir turi geležinę valią. Jis nebetiki, kad kas nors, pamatęs jo drabužius, pasakys: „Fantastika! Mes norėtume su jumis pasitarti." Jis buvo gavęs vieną kitą pasiūlymą dirbti manekenu, bet tai buvo prieš daugelį metų, ir nesigaili, kad jų atsisakė: jie neatitiko jo gyvenimo sampratos.

Jis siuvasi drabužius iš atliekų, kurių prasimano aukštosios mados dirbtuvėse. Čia, Kanuose, jis gyvena ant kalvų, viename

kambarėlyje drauge su dar dviem vyrais, tikriausiai ne per toliausia nuo moters, dabar sėdinčios greta. Jai nusišypsojo laimė, ir jam, nors ir savo kailiu patyrusiam, koks neteisingas gyvenimas, nevalia pulti į neviltį ar jai pavydėti: jis privalo dirbti iš paskutiniųjų, antraip kitąsyk niekas jam nepasiūlys „prodiuserio asistento" vietos.

Žinia, jis laimingas kaip ir kiekvienas žmogus, kuris nebeturi jokių siekių. Dirstelėjęs į laikrodį mato, kad jau metas eiti.

– Eime. Pasikalbėsime vėliau.

Jis užmoka už šampaną, paprašo sąskaitos, nes, pasibaigus prabangos ir spindesio dienoms, turės atsiskaityti centas į centą. Prie gretimų staliukų kai kas irgi keliasi, traukia pinigines. Reikia paskubėti, nes tuojau plūstelės žmonės, ir ji pradings minioje. Jie eina per viešbučio vestibiulį koridoriaus link; jis išsitraukia du kvietimus, kuriuos kruopščiai saugojo kišenėje: šiaip ar taip, svarbus asmuo nekvaršina sau galvos dėl tokių niekų, tuo turi rūpintis asistentas.

Taip, jis asistentas, o ji – svarbus asmuo ir jau ima pastebimai suvokti savo svarbą. Netrukus ji supras, kur pateko: šis pasaulis išsunks visas jos jėgas, apkvaišins svajonių miražais, paveiks jos tuštybę, o paskiau, kai ji tarsis galinti viską, nusvies ją šalin. Taip atsitiko ir jam, taip atsitinka visiems, kas čia pakliūva.

Jie leidžiasi laiptais. Sustoja nedideliame vestibiulyje prie „koridoriaus". Žmonės neskuba, nes už posūkio laukia fotografai – vadinasi, yra galimybė atsidurti kokiame nors žurnale, nesvarbu, kokioje šalyje jis leidžiamas, kad ir Uzbekijoje.

– Aš eisiu pirmas, perspėsiu pažįstamus fotografus. Neskubėk, čia tau ne raudonasis kilimas. Jeigu kas nors pašauks tave vardu – atsigręžk ir nusišypsok. Tada ir kiti ims tave fotografuoti pamanę, kad esi svarbus asmuo, jeigu jau kas nors žino tavo vardą. Ilgiau kaip dvi minutes nepozuok – čia tik vakaro įžanga, nors ir atrodo, kad patekai į kitą pasaulį. Jei nori būti garsenybė – mokėk elgtis kaip pridera.

– O kodėl esu viena?

– Turbūt kur nors užkliuvo. Jis jau seniai turėtų būti čia – šiaip ar taip, profesionalas. Vėluoja...

„Jis" – tai Įžymybė. Hermafroditas būtų galėjęs pasakyti ką nors panašaus į teisybę: „Matyt, nukabino kokią nors pusprotę ir besimylėdamas užtruko viešbučio kambaryje ilgiau nei dera." Tačiau būtų sužeidęs širdį šiai naujokei, kuri dabar tikriausiai puoselėja žavią meilės istoriją, nors tam ir neturi nė menkiausio pagrindo.

Neverta jos erzinti, o ir siūlytis į draugus nėra ko: jis atliks savo pareigas ir galės sau keliauti namo. Be kita ko, jei ši kvailelė per daug susijausmins, gali išeiti prastos nuotraukos.

Jis atsistoja į eilę, liepia jai sekti įkandin, atsilikus per kelis metrus. Kai jie atsidurs koridoriuje, jis pasistengs atkreipti į ją fotografų dėmesį.

Luktelėjusi kelias sekundes, Gabriela nutaiso pačią gražiausią šypseną, pasikabina rankinę, kaip buvo pamokyta, atsitiesia ir eina lengvais žingsniais, pasirengusi blyksčių tvyksniams. Už posūkio – ryškiai apšviestas koridorius, viena siena baltutėlė, nu-

klijuota rėmėjų logotipais, iš kitos pusės – nedidelė galerija, o joje – nutaikyti į ją fotoaparatų objektyvai.

Ji eina stengdamasi įsijausti į kiekvieną žingsnį, kad nepasikartotų karti patirtis, kai ji pralėkė raudonuoju kilimu, taip ir nesuvokdama, kad išgyvena nepakartojamą įvykį. Šią akimirką būtina išgyventi taip, lyg sulėtintu tempu būtų rodomas filmas apie jos gyvenimą. Tuo metu ima spragsėti fotoaparatai.

– Žasmine! – pasigirsta šauksmas.

Žasminė? Betgi jos vardas Gabriela!

Ji stabtelėja, šypsena sustingsta jos veide. Na, žinoma, jos vardas nebe Gabriela. O koks? Žasminė!

Staiga ji išgirsta fotoaparatų spragsėjimą, tačiau suvokia, kad objektyvai nukreipti į tą, kuri eina iš paskos.

– Žygiuok! – sako vienas fotografas. – Tavo šlovės akimirka jau praeity! Netrukdyk!

Ji netiki savo ausimis. Tebešypsodama spartesniais žingsniais leidžiasi tamsaus tunelio, tarytum šviesos tunelio tąsos, link.

– Žasmine! Pasisuk čionai! Čionai!

Visi fotografai tarytum išprotėjo.

Ji prieina „koridoriaus“ galą, taip ir neišgirdusi šaukiant savo vardo, to vardo, kurį ji pati jau spėjo pamiršti. Ten jos laukia hermafroditas.

– Nesigraužk, – ramina jis, pirmą kartą parodydamas bent lašelį žmogiško jautrumo. – Pamatysi: šį vakarą ir kitoms panašiai atsitiks. Ar dar blogiau. Visai neseniai jos girdėjo šaukiant savo vardus, o šiandien, nutaisiusios šypsenas, eina laukdamos, kada

ims spragsėti fotoaparatai, bet jų nepasigaili nė vienas fotografas, netvykstelėja nė viena blykstė.

Nusiramink! Suimk save į rankas! Tai dar ne pasaulio pabaiga, dar ne šiandien atsivers pragaro vartai.

– Aš ir nesigraužiu. Šiaip ar taip, juk aš debiutantė. O kas toji Žasminė?

– Irgi debiutantė. Pavakare pasklido žinia, kad ji pasirašė pasakišką sutartį su Hamidu Huseinu. Ne, ji ne kino aktorė, nesijaudink.

Ji ir nesijaudina. Paprasčiausiai trokštų prasmegti skradžiai žemės, ir tiek.

20:12

Šypsokis.

Apsimesk, kad nesupranti, kodėl tiek žmonių šaukia tavo vardą.

Eik taip, lyg po tavo kojomis būtų ne podiumas, bet raudonasis kilimas.

Dėmesio! Ateina kiti žmonės, tavo laikas fotografuotis baigėsi, eik toliau.

Tačiau žurnalistai tebešaukia jos vardą. Jai nesmagu, kad įkandin einantys žmonės – tiesą pasakius, sutuoktinių pora – turi laukti, kol reporteriai baigs fotografuoti, o jie nė neketina baigti: trokšta įamžinti ją netikėtu rakursu, padaryti nepakartojamą nuotrauką (lyg tai būtų įmanoma!), pagauti žvilgsnį, nukreiptą tiesiai į objektyvą.

Na, o dabar pamok ranka ir šypsodama eik toliau.

Koridoriaus gale ją apsupa būrys žurnalistų. Trokšta sužinoti viską apie pasakišką sutartį su vienu įžymiausių pasaulio dizainerių. Jai vos neištrūksta žodžiai: „Tai netiesa“, bet atsako:

– Mes dar aptariame sąlygas.

Žurnalistai neatlyžta. Privažiuoja televizijos kamera, ir reporterė su mikrofonu rankoje klausia, ar ji patenkinta šia diena. Taip, jos nuomone, madų paradas labai pasisekė, ir dizainerė – ji aiškiai ištaria jos vardą – demonstruos savo modelius artimiausios Paryžiaus madų savaitės metu.

Reporterė, regis, nė nežino, kieno kolekcija buvo demonstruojama popiet. Klausimų srautas nenutrūksta, tik dabar jas filmuoja televizijos kamera.

Neatsipalaiduok, atsakinėdama kalbėk tik tai, kas tau įdomu, nieku gyvu nesileisk į kalbas. Apsimesk, kad nieko per daug nežinai, ir šnekėk apie tai, kaip pasisekė madų paroda, skirta genialiajai modeliuotojai Anai Salens atminti, kuri buvo pamiršta tik todėl, kad neturėjo laimės gimti Prancūzijoje. Vienas jaunuolis, linkęs juokauti, klausia jos nuomonės apie šio vakaro renginį, ir ji tuo pačiu juokaujamu tonu atsako: „Ką gi, mielai atsakysiu, tik pirmiausia leiskite man įeiti į vidų." Buvusi manekenė, o dabar vienos kabelinės televizijos laidos vedėja, klausia, kaip ji jaučiasi tapusi būsimos HH kolekcijos įvaizdžiu. Informuotesnis žurnalistas teiraujasi, ar tikrai jos metinis honoraras prašoka šešiaženklį skaičių.

– Spaudos pranešime turėtų būti nurodytas septynženklis skaičius, ar ne? Žodžiai „honoraras prašoka šešiaženklį skaičių" skamba gana kvailai, ar ne? Ar nebūtų geriau pasakyti, kad honoraras – daugiau nei milijonas eurų, užuot vertus žiūrovus skaičiuoti ant pirštų, ar ne? Arba bent jau pasakyti: „skaičius su šešiais nuliais", ar ne? Kaip manote?

Ji nieko nemano.

– Mes aptariame sąlygas, – kartoja ji. – O dabar būkite geras, leiskite man įkvėpti gryno oro. Pabandysiu į jūsų klausimus atsakyti vėliau.

Melagė. Vėliau ji pasigaus taksi ir grįš į viešbutį.

Kažkas klausia, kodėl ji nevilki Hamido Huseino suknele.

– Aš visada dirbau su šia modeliuotoja.

Ir vėl mini jos vardą. Kai kas užsirašo. Kiti paprasčiausiai praleidžia pro ausis – jie atėjo čionai ne faktų, o sensacingų naujienų, kurias medžioja žiniasklaida.

Ją išgelbsti tokių renginių tempas: „koridoriuje" fotografai jau šaukia kitus vardus. Nelyginant orkestro muzikantai, aklai paklusdami neregimam dirigentui, žurnalistai apsisukę išvysta ateinant dar didesnę garsenybę. Pasinaudojusi sumaišties akimirka, Žasminė pasuka į žavią, svetaine paverstą oranžeriją, kur geria ir rūko svečiai, vaikščiodami iš vieno galo į kitą.

Gal ir ji galėtų išgerti, parūkyti, paspoksoti į dangų, paskiau apsisukti ir išeiti.

Tuo metu nuo jos nenuleidžia akių keista porelė: moteris ir kažkoks nenusakomas padaras, panašus į fantastinių filmų androidą. Kaip kažin ką, jie, matyt, nelabai suvokia, ko čionai atėjo, gal reikėtų juos užkalbinti. Ji prisistato. Keistasis padaras išsitraukia iš kišenės mobilųjį telefoną ir, nutaisęs miną, atsiprašo: turįs trumpam pasišalinti.

Jaunoji moteris varsto ją tokiu žvilgsniu, lyg norėdama pasakyti: „Tu sugadinai man visą vakarą."

Žasminė gailisi, kad sutiko ateiti į vakarą. Kvietimą jai atnešė du žmonės, kai ji su drauge jau ruošėsi į kuklų Belgijos drabužių

asociacijos vakarėlį. Beje, ne taip jau baisu, kaip atrodo: jeigu laikraščiai išspausdins jos nuotraukas, žmonės pamatys jos suknelę, ir, galimas daiktas, kas nors susidomės jos modeliuotoja.

Vyrai, atnešę kvietimą, atrodė labai mandagūs. Pranešė, kad gatvėje laukia limuzinas, kad, jų manymu, tokiai patyrusiai manekenei kaip ji susiruošti prireiks ne daugiau kaip penkiolikos minučių.

Vienas jų atvožė lagaminėlį ir ištraukęs nešiojamąjį kompiuterį ir spausdintuvą pareiškė, kad jie atėjo sudaryti didžiosios Kanų sutarties. Likusios tik smulkmenos: jie aptarsią ir surašysią sąlygas, o jos agentė – jie žiną, kad greta sėdinti moteris yra ir jos agentė, – pasirašysianti.

Jie pažadėjo modeliuotojai visokeriopą pagalbą ruošiant būsimą kolekciją. Taip, be abejo, etiketėje išliksiąs jos vardas. Savaime suprantama, ji galėsianti naudotis jų viešųjų ryšių tarnybos paslaugomis! Negana to, HH pageidautų nupirkti jos firminį ženklą ir investuoti užtektinai pinigų, kad jos reklamą skelbtų Italijos, Prancūzijos ir Anglijos žiniasklaida.

Tačiau ji turinti priimti dar dvi sąlygas. Pirmoji: sandorį būtina sudaryti nedelsiant, idant naujieną paskelbtų rytiniai laikraščiai.

Antroji: ji turinti nutraukti sutartį su Žasmine Taiger, kuri nuo šiol dirbsianti tik Hamidui Huseinui. Manekenių rinkoje netrūksta, tad belgė galėsianti veikiai surasti jai pamainą. Be to, kaip agentė ji neblogai uždirbsianti.

– Aš sutinku nutraukti sutartį su Žasmine, – beregint atsakė modeliuotoja, – na, o visa kita aptarsime vėliau.

Kas atsitiko, kad ji taip greitai sutiko? Moteris, išvedusi Žasminę į gyvenimą, dabar taip lengvai su ja atsisveikina ir netgi tarytum tuo patenkinta? Moteris, kurią ji mylėjo labiau už viską pasaulyje, klastingai ją išduoda!

Vienas jų išsitraukia mobilųjį telefoną.

– Tuojau pat skelbiame spaudos pranešimą. Jis jau parengtas: „Aš labai sujaudinta naujos galimybės..."

– Palaukite. Aš visiškai nesujaudinta. Nesuprantu, ką čia kalbate.

Tuo metu jos draugė bando taisyti tekstą, vietoj „labai sujaudinta" siūlydama „džiaugiuosi", o vietoj „naujos galimybės" – „pasiūlymu". Kruopščiai peržiūri kiekvieną sakinį, kiekvieną žodį. Reikalauja, kad būtų paminėtas nepaprastai didelis honoraras. Vyriškiai nesutinka prasimesdami tuo, kad rinkoje gali kilti sumaištis. Pareiškia, kad tokiu atveju nutraukia derybas. Atsiprašę išeina, traukdami savo mobiliuosius telefonus, bet netrukus grįžta. Siūlo nurodyti ne tikslią sumą, bet ką nors neapibrėžta, pavyzdžiui, „sumą, prašokančią šešiaženklį skaičių". Paspaudžia moterims rankas, pagiria kolekciją ir manekenę, sudeda į lagaminėlį kompiuterį ir spausdintuvą ir paprašo įkalbėti į mobilųjį telefoną oficialų sutikimą: tai būsiąs įrodymas, kad derybos dėl Žasminės sėkmingai baigtos ir sąlygos priimtos. Dingsta taip pat greitai, kaip ir pasirodė, kažkam skambindami mobiliaisiais telefonais, ir dar paprašo neužtrukti ilgiau kaip penkiolika minučių – dalyvavimas šio vakaro renginyje esą taip pat įrašytas į ką tik sudarytą sutartį.

– Ruoškis.

– Tu neturi teisės kištis į mano gyvenimą! Juk žinai, kad aš nesutinku, bet negaliu netgi pareikšti savo nuomonės. Man neįdomu dirbti su kitais.

Modeliuotoja peržiūri netvarkingai po visą kambarį išmėtytus drabužius ir parenka pačią gražiausią suknelę, baltą, apkraštuotą nėriniais. Susimąsto, kokie tiktų bateliai ir kokia rankinė, tačiau greitai apsisprendžia – nėra laiko.

– Jie pamiršo pareikalauti, kad šįvakar ateitum vilkėdama HH suknele. Turime puikią progą parodyti kai ką iš mūsų kolekcijos.

Žasminė negali patikėti savo ausimis.

– Ir tik dėl to sutikai?

– Taip. Tik dėl to.

Jiedvi stovi viena priešais kitą nenukreipdamos akių į šalį.

– Meluoji.

– Taip. Meluoju.

Jos apsikabina.

– Nuo ano savaitgalio, kai mudvi paplūdimyje padarėme pirmąsias nuotraukas, aš žinojau, kad kada nors ateis ši diena. Ir štai ji atėjo, nors ir truputį vėliau nei maniau. Dabar tau devyniolika, esi suaugusi ir gali priimti iššūkį. Jau ne kartą kiti kreipėsi į mane dėl tavęs. Niekada nesutikdavau ir vis galvodavau kodėl: ar bijau tavęs netekti, ar dar nesi pasirengusi. Šiandien, salėje išvydusi Hamidą Huseiną, supratau, kad jis atėjo ne tik Anos Salens atminimo pagerbti, kad jis turi ką kita galvoje, kad tikriausiai nori tavęs. Ir tada gavau žinią, kad jis norėtų pasikalbėti su mumis. Sutrikau, bet pranešiau, kokiame viešbutyje mes

apsistojusios. Ir nė kiek nenustebau, kai tiedu vyrai atėję pasiūlė pasirašyti sutartį.

– Kodėl gi tu sutikai?

– Kas myli, tas duoda laisvę. Jis gali tau pasiūlyti nepalyginamai daugiau nei aš. Būk laiminga. Noriu, kad pasiektum tai, ko esi verta. Mudvi ir toliau būsime drauge, nes aš priklausau tau visa širdimi, ir dvasia, ir kūnu. Aš liksiu nepriklausoma, nors ir žinau, kaip svarbu šioje srityje turėti rėmėjų. Jeigu Hamidas atėjęs pasisiūlytų nupirkti mano firmą, parduočiau nesvarstydama ir imčiau dirbti jam. Tačiau dabar sprendžiamas ne mano talento klausimas, o tavo likimas. Negerbčiau savęs, jei priimčiau šią sutarties dalį.

Ji pabučiavo Žasminę.

– Aš irgi negaliu su tuo sutikti, – atsiliepė ši. – Kai susipažinome, aš buvau įbauginta mergiščia, bijojau, kad mane pasodins už melagingą liudijimą, sielvartavau, kad nusikaltėliai išsisuko nuo bausmės, rimtai ketinau nusižudyti. Aš tau dėkinga už tai, kas įvyko mano gyvenime.

Draugė paprašė ją atsisėsti prie veidrodžio. Prieš šukuodama ją švelniai paglostė jai galvą.

– Kai susipažinome, aš irgi buvau praradusi gyvenimo džiaugsmą. Vyras mane metė, susirado jaunesnę, gražesnę ir turtingesnę, turėjau manytis fotografijos amatu, savaitgaliais tupėdavau namie, skaitydavau, naršydavau po internetą, per televiziją žiūrėdavau senus filmus. Didžioji svajonė tapti dizainere vis labiau tolo: niekas nenorėjo remti mano projekto, ir pagaliau man nusibodo belstis į amžinai uždaras duris, kalbėti su žmonėmis, leidžiančiais pro ausis mano žodžius.

Ir štai tada pasirodei tu. Prisipažįstu, tą savaitgalį vien apie save galvojau, supratusi, kad man į rankas pateko tikras perlas, kad pralobsiu, pasirašiusi su tavimi išimtinę sutartį. Prisimeni, aš pasisiūliau tapti tavo agente? Pasisiūliau ne todėl, kad troškau tave apsaugoti nuo priešiško pasaulio: mąsčiau taip pat savanaudiškai kaip dabar Hamidas Huseinas. Sakiau sau, kad aš jau mokėsiu gauti naudos iš to perlo. Praturtėsiu vien iš nuotraukų.

Ji pataisė Žasminei šukuoseną, patvarkė pernelyg sodrių tonų makiažą ties kairiuoju smilkiniu.

– Nors buvai tik šešiolikos, sugebėjai man parodyti, kaip meilė permaino žmogų. Tik tavo dėka aš pažinau save. Stengdamasi pasauliui atskleisti tavo talentą, ėmiau kurti tau suknelių modelius – mano galva visada buvo pilna įvairiausių sumanymų, kuriems įgyvendinti reikėjo nebent audinių, nėrinių, priedų. Mudvi ėjome koja kojon, drauge mokėmės, nors aš dvigubai už tave vyresnė. Tik todėl žmonės ėmė domėtis mano darbais, ryžosi investuoti savo pinigus, ir aš pagaliau galėjau įgyvendinti seniai puoselėjamas svajones. Mes drauge atvykome į Kanus, ir ši sutartis niekada mūsų neišskirs.

Iš vonios kambario atsinešusi makiažo rinkinį, ji imasi darbo ir prabyla visai kitu tonu:

– Šį vakarą privalai visus pakerėti. Ligi šiol dar nė viena manekenė neiškilo į šlovės aukštybes, išnirusi iš visiškos nežinios, tad žiniasklaida tavimi labai domėsis. Sakyk, kad nieko tikra nežinai, ir to pakaks. Žurnalistai neatlyš. Maža to, ims piršti tokius atsakymus: „Aš visada svajojau dirbti su Hamidu Huseinu“, „Tai reikšmingas žingsnis mano gyvenimo kelyje.“

Ji palydi Žasminę į viešbučio vestibiulį; vairuotojas atidaro automobilio dureles.

– Įsidėmėk: jokių kalbų apie sutartį! Sakyk, kad tuo rūpinasi tavo agentė. Ir nesnausk! Juk šventė!

Snausti nėra laiko. Tiesą pasakius, kokia čia šventė, tiesiog vakarienė, tik nei stalų, nei vaišių, vien kelneriai šmaižioja minioje iš vieno galo į kitą nešiodami visokiausius gėrimus, mineralinį vandenį. Žmonės šnekučiuoja sustoję būreliais, ir tie, kurie ateina vieni, jaučiasi gana nesmagiai. Renginys vyksta dideliame sode, visur pristatyta krėslų ir sofų, ant aukštų pakylų šoka pusnuogės manekenės skambant muzikai, sklindančiai iš strateginėse vietose išdėstytų garsiakalbių.

Ateina vis daugiau garsenybių. Iš pažiūros laimingi, šypsodamiesi bendrauja vieni su kitais kaip seni pažįstami, tačiau Žasminei aišku, kad visi apsimeta: gal ir buvo kartą kitą susitikę per panašius renginius, nors niekada neprisimena, kuo vardu jų pašnekovai, – stengiasi sudaryti įspūdį, kad jie – įtakingi, garsūs, turi daug gerbėjų ir naudingų pažinčių. Mergina – iš pradžių nežinia ko supykusi – dabar atrodo visiškai pasimetusi. Paprašo cigaretės, prisistato. Po kelių minučių jiedvi jau gerai pažįsta viena kitą. Žasminė vedasi ją prie baliustrados, ir jos grožisi jūra, o į sodą plūsta vis daugiau matytų ir nematytų svečių. Paaiškėja, kad jos dirba tam pačiam žmogui, tik jų profiliai skirtingi. Nei viena, nei kita jo nepažįsta, abi sudarė sutartį tą pačią dieną.

Retkarčiais prie jų prieina vyrai, bando užmegzti kalbą, bet jos nekreipia į juos dėmesio. Žasminė laikosi įsikibusi Gabrielos

jausdamasi vieniša, apleista, nors draugė išlydėjo ją į renginį negailėdama gražių žodžių. Jeigu jai reikėtų pasirinkti arba karjerą, arba vienintelę gyvenimo meilę, ji nė kiek neabejodama visko atsisakytų, nors tai ir atrodytų vaikiška. Pasirodo, mylimoji nori, kad ji pasirinktų karjerą, ir priėmė Hamido Huseino pasiūlymą vien trokšdama didžiuotis tuo, ką padarė jos labui, rūpestingai ją mokydama, švelniai nurodinėdama jos klaidas ir riktus, džiaugdamasi kiekvienu jos žodžiu, kiekvienu laimėjimu, nors ir kaip sunkiai pasiektu.

Ir Gabriela laikosi įsikibusi Žasminės trokšdama pasitarti, padėkoti jai už tai, kad pagaliau ji nesijaučia tokia vieniša ir gali įsitikinti, kad šioje žemėje esama ir gerų dalykų. Prisipažinti, kad jai neramu netikėtai dingus jos palydovui, kuris tikriausiai buvo gavęs nurodymą supažindinti ją su reikiamais žmonėmis.

– Jis manė, kad sugeba slėpti savo jausmus. Bet, man regis, atsitiko kažkas negera.

Žasminė bando ją raminti, pataria atsipalaiduoti, išgerti šampano, mėgautis muzika ir žaviu reginiu. Girdi, visada atsitinka kas nors netikėta, betgi čia pilna žmonių, mokančių susidoroti su visais netikėtumais, be kita ko, taip, kad niekas nesužinotų, kas atsitiko prabangos ir spindesio pasaulio užkulisiuose. Netrukus pasirodys Įžymybė.

– Būk gera, nepalik manęs vienos. Aš neketinu čia užsibūti.

Gabriela pažada nepalikti jos vienos. Juk ji – vienintelė draugė šiame naujajame pasaulyje.

Taip, tikrai vienintelė draugė, tačiau Žasminė dar tokia jauna, kad Gabrielai nejučia dingteli mintis, kad jai jau per vėlu ką nors

pradėti. Eidama kartu su Įžymybe raudonuoju kilimu ji suvokė, koks jis tuščias ir lengvabūdiškas žmogus, ir galutinai juo nusivylė. Nors ir kokia maloni ir miela atrodo naujoji draugė, šį vakarą jai reikia susirasti tikrą vyrą, kuriuo galima pasikliauti. Ji pastebi, kad vyriškis, neseniai matytas bare, irgi čia ir grožisi jūra nusisukęs nuo visų, lyg nėmaž nesidomėdamas tuo, kas vyksta sode. Jis išvaizdus, elegantiškas, paslaptingas, charizmatiškas. Būtų ne pro šalį, ištaikius progą, pasiūlyti naujajai draugei prieiti prie jo ir pakalbinti – nesvarbu kokia tema.

Šiaip ar taip, ši diena jai laiminga, gal netgi pasisektų užmegzti naują meilės ryšį.

20:21

Prie stalo sėdi teismo medicinos ekspertas, komisaras, inspektorius Savua ir dar vienas nepažįstamas žmogus, atėjęs drauge su komisaru.

Jie susirinko ne aptarti naujo nusikaltimo, bet padaryti bendrą pareiškimą žiniasklaidos atstovams, susibūrusiems prie ligoninės, kur ką tik mirė pasaulinio garso aktorius, o intensyvaus gydymo skyriuje guli įžymus režisierius, – žinių agentūros tikriausiai davė žurnalistams griežtą nurodymą: arba išpeškite ką nors konkretaus, arba nesirodykite į akis.

– Teismo medicina – vienas seniausių mūsų planetos mokslų. Specialiais tyrimo metodais pavyko nustatyti, kokius pėdsakus palieka tokie ir tokie nuodai, ir pagaminti priešnuodžių. Šiaip ar taip, ir valdovai, ir aristokratai visada stengdavosi rūmuose turėti „valgių ragautoją“, kad galėtų išvengti gydytojų nenumatytų netikėtumų.

Inspektorius Savua jau buvo popiet susidūręs su šiuo „mokslinčium“. Šįkart jis palaukia, kol komisaras pristigs kantrybės ir nutrauks mokslingąją paskaitą.

– Daktare, liaukitės puikavęs savo išprusimu. Mieste siautėja žmogžudys.

Gydytojo neveikia jo žodžiai.

– Kaip teismo medicinos ekspertas aš neturiu teisės kalbėti apie žmogžudystės aplinkybes. Mano pareiga ne kurti versijas, bet nustatyti nužudytojo tapatybę, jo mirties priežastį, daugmaž kada ir kokiu ginklu buvo įvykdytas nusikaltimas.

– Ar, jūsų nuomone, šios dvi žmogžudystės turi ką nors bendra? Ar esama kokio nors ryšio, siejančio prodiuserio ir aktoriaus žūtį?

– Taip. Jiedu abu dirbo kino pramonėje!

Ir nusikvatoja. Visiems kitiems nekrusteléja nė raumenėlis: ko gero, pabuvę šiame kambaryje, žmonės netenka humoro jausmo.

– Bendra tik tai, kad abiem atvejais panaudotos nuodingosios medžiagos, be galo greitai pažeidžiančios organizmo funkcijas. Antroji žmogžudystė stebina tuo, kaip buvo įpakuotas cianidas: nuodai suberti į vakuuminiu būdu hermetiškai užklijuotą voką, iš vidaus padengtą plonyte plastikine membrana. Atplėšiant voką membrana įplyšta.

– Ar įmanoma čia pagaminti tokį voką? – kalbėdamas ryškiu užsienietišku akcentu klausia nepažįstamasis.

– Įmanoma. Tik ne taip paprasta, nes reikia įgudusio žmogaus, juo labiau kad tas žmogus turėtų žinoti, kad vokas bus panaudotas kam nors nužudyti.

– Vadinasi, pats žudikas nesugebėtų jo pagaminti?

– Vargu. Galiu kirsti lažybų, kad voką pagal užsakymą gamino specialistų grupė. Naudodamas kurarę, žudikas paprasčiausiai padažo adatą į nuodus, ir tiek, tačiau su cianidu žaisti nevalia.

Inspektorius Savua mintimis iškart skrieja į Marselį, Korsiką, Rytų Europos šalis, aplanko Artimųjų Rytų teroristus. Atsiprašęs eina iš salės skambinti į Europolą. Paaiškina, kad padėtis labai rimta. Paprašo ištirti, kuriose laboratorijose galima pagaminti tokių cheminių ginklų.

Agentas, su kuriuo jis kalbasi, praneša, kad prieš kelias minutes kaip tik tuo pačiu klausimu į jį kreipėsi Jungtinių Valstijų Centrinės žvalgybos darbuotojas. Kas atsitiko?

– Nieko. Būkite malonus, paskambinkite man, kai tik gausite atsakymą. Pageidautina – vėliausiai po dešimties minučių.

– Nieko neišeis! – pasigirsta atsakymas. – Atsakysime tada, kai tik gausime atsakymą. Nei anksčiau, nei vėliau. Pirmiausia turime duoti užklausimą...

Beregint išjungęs telefoną inspektorius Savua grįžta atgal į salę.

Popierizmas.

Regis, visi viešosios tvarkos saugotojai apsėsti tos pačios manijos. Niekas nedrįsta nė žingsnio žengti negavęs jokios garantijos, kad vyresnybė nepasmerks jo elgesio. Žmonės, pradėję dirbti entuziastingai ir kūrybiškai, turėję prieš akis puikią ateitį, dabar bailiai slapstosi pakampėse suvokdami, kad jų laukia rimti iššūkiai, kad reikia imtis ryžtingų priemonių, tačiau privalu išsaugoti subordinaciją; žiniasklaida visada linkusi policiją apkaltinti žvėriškumu, o mokesčių mokėtojai amžinai zyzia, kad policija apskritai nieko neveikia, todėl visų geriausia kaltę suversti aukštesnio rango pareigūnams.

Inspektorius Savua skambina tyčia norėdamas apdumti akis: jis jau žino, kas yra žudikas. Sučiups jį pats vienas, kad niekas

daugiau nedrįstų kėsintis į laurų vainiką, priklausantį sekliui, išnarpliojusiam Kanų istorijoje vieną painiausių bylų. Jis privalo laikytis šaltakraujiškai, nors visa širdimi trokšta, kad šis susirinkimas kuo greičiau baigtųsi.

Jam grįžus į salę komisaras praneša, kad ką tik iš Monte Karlo skambinęs Stenlis Morisas, didysis Skotland Jardo specialistas, ir pataręs nesinerti iš kailio, nes labai abejotina, kad nusikaltėlis galėtų dar kartą panaudoti tą patį ginklą.

– Regis, gresia naujas terorizmo protrūkis, – sako užsienietis.

– Visai galimas daiktas, – pritaria komisaras. – Tačiau, priešingai nei jūs, mes mažų mažiausiai nusiteikę skleisti paniką. Čia susirinkome parengti pranešimo spaudai, kol patys žurnalistai dar nespėjo padaryti savo išvadų ir paskelbti jų vakarinėje žinių laidoje. Mano įsitikinimu, veikia vienišas teroristas, o greičiausiai – serijinis žudikas.

– Bet...

– Jokių „bet"... – valdingu balsu griežtai nutraukia komisaras. – Mes susisiekėme su jūsų ambasada tik todėl, kad nužudytas žmogus buvo jūsų valstybės pilietis. Jūs čia dalyvaujate svečio teisėmis. Žuvus dviem kitiems žmonėms, irgi amerikiečiams, jūs netgi nesiteikėte atsiųsti savo atstovo, nors vienu atveju irgi buvo panaudoti nuodai. Geriau išeikite, jeigu tebesilaikote nuomonės, kad mums gresia masinio naikinimo biologiniu ginklu pavojus. Neketiname kriminalinės bylos paversti politine. Norime, kad ateinančiais metais Festivalis vyktų su tokiu pat spindesiu ir prabanga, tikime Skotland Jardo specialisto nuomone ir surašysime savo pareiškimą vadovaudamiesi šiomis nuostatomis.

Užsienietis neatsako nė žodžio.

Iškvietęs padėjėją komisaras prašo jį nueiti pas žurnalistus ir pranešti, kad po dešimties minučių bus paskelbtos išvados, kurių jie laukia. Ekspertas pareiškia, kad įmanoma ištirti, iš kokios šalies įvežtas cianidas, ir bent iš dalies nustatyti žudiko tapatybę, tačiau tai užtruksią ne dešimt minučių, o mažų mažiausiai – savaitę.

– Organizme rasta alkoholio, oda paraudusi, mirtis ištiko akimirksniu. Nėra jokios abejonės, kokie nuodai panaudoti. Jeigu tai būtų buvusi rūgštis, išliktų nudegimų palei lūpas ir nosį; jeigu beladona – būtų išsiplėtę akių vyzdžiai; jeigu...

– Daktare, mes žinome, kad jūs studijavote universitete, kad galite nusakyti mirties priežastį ir nė kiek neabejojame jūsų kompetencija. Taigi darome išvadą, kad tai buvo cianidas.

Linktelėjęs galvą daktaras apmaudžiai prikanda lūpą.

– Na, o kitas žmogus, kuris šiuo metu guli ligoninėje? Kino režisierius...

– Gydome jį grynu deguonimi, kas penkiolika minučių į veną suleidžiame šešis šimtus miligramų kelocianoro, jeigu nesulauksime teigiamų rezultatų, leisime dvidešimt penkių procentų natrio tiosulfato tirpalą...

Stoja kone apčiuopiama tyla.

– Atsiprašau. Turiu galvoje, kad jis liks gyvas.

Komisaras kažką rašo geltono popieriaus lakštelyje. Jis supranta, kad laiko nebėra. Visiems padėkoja, užsienietį paprašo palaukti, neiti drauge, kad būtų išvengta nereikalingų spėlionių. Eina į vonios kambarį, pasitaiso kaklaraištį, pasiūlo inspektoriui Savua pasekti jo pavyzdžiu.

– Moriso nuomone, kitą kartą žudikas nebenaudos nuodų. Kai buvote išėjęs skambinti, man dingtelėjo mintis, kad jis – gal net nesąmoningai – laikosi tam tikros sistemos. Kokios, jūsų manymu?

Savua irgi apie tai galvojo grįždamas iš Monte Karlo. Taip, esama tam tikro „braižo“, kurio, galimas daiktas, nepastebėjo didysis Skotland Jardo seklys. Pavyzdžiui:

Auka ant suoliuko: nusikaltėlis buvo greta.

Auka paviljone: nusikaltėlis buvo atstu.

Auka prieplaukos gale: nusikaltėlis buvo greta.

Auka viešbutyje: nusikaltėlis buvo atstu.

Vadinasi, kitą nusikaltimą žudikas turėtų įvykdyti prisigretinęs prie aukos, kitaip sakant, taip jis ir padarytų, jeigu nebūtų suimtas per artimiausią pusvalandį. Savua sužinojo visa tai policijos komisariate iš bendradarbių, kurie dėstė naujienas, nė niek jų nesureikšmindami. Savua irgi tvirtino, kad tai niekai. Iš tikrųjų tai nebuvo niekai: tai buvo trūkstama grandis, siūlo galas, kurio jis niekaip negalėjo nutverti.

Jam daužosi širdis: išsipildo jo gyvenimo svajonė. Kada gi pagaliau baigsis tas pasitarimas?

– Jūs klausotės ar ne?

– Taip, pone komisare.

– Tai va, įsidėkite į galvą: žurnalistai laukia ne oficialaus pareiškimo, ne išsamaus pranešimo, ne tikslių atsakymų į savo klausimus. Po teisybei, jie stengsis iš paskutiniųjų išplėšti tai, ką nori išgirsti: šiukštu neįkliūkime į spąstus. Jie čia susirinko ne klausytis mūsų, o mus pamatyti – ir parodyti savo skaitytojams ir žiūrovams.

Jis žiūri į inspektorių iš aukšto, lyg būtų didžiausias šios žemės išminčius. Sprendžiant iš visa ko, puikuoti savo išmanymu būdinga ne vien Morisui ir teismo medicinos ekspertui: visi stengiasi nors ir netiesiogiai pareikšti: „Kas jau kas, o aš išmanau savo darbą."

– Laikykitės išraiškingai, kitaip sakant, turėkite galvoje, kad laikysena ir veido išraiška galite pasakyti daugiau nei žodžiais. Žiūrėkite į priekį, stovėkite atlošęs galvą, truputį atlaužęs pečius ir išpūtęs krūtinę. Pamatę, jog stovite susigūžęs į kuprą, visi iškart supras, kad jūs įsitempęs ir kad mes ničnieko nesigaudome, kas vyksta.

– Aišku, pone komisare.

Jie išeina pro Teismo medicinos instituto duris. Sutviska šviesos, atkišę mikrofonus žurnalistai stumdydamiesi puola į priekį. Po kelių minučių, šiek tiek aprimus sumaiščiai, komisaras ištraukia iš kišenės popieriaus lakštą.

– Garsusis kino aktorius buvo nunuodytas cianidu, mirtinais nuodais, kurie naudojami įvairiai, o šiuo atveju – kaip nuodingos dujos. Kino režisierius išliko gyvas tik laimingo atsitiktinumo dėka: jis įėjo į kambarį, kai ore dar nebuvo išsisklaidę cianido garai. Viešbučio apsauginiai pastebėjo ekranuose žmogų, kuris įėjo į vieną kambarį, o po penkių minučių išbėgo ir krito koridoriuje kaip pakirstas.

Komisaras nepamini, kad kambarys buvo vaizdo kamerų nestebimoje zonoje. Nepaminėsi – nepameluosi.

– Saugumo tarnyba suveikė akimoju: tuojau pat nusiuntė gydytoją. Gydytojas iškart užuodė migdolų kvapą, nors nuodų

koncentracija ore jau nebekėlė pavojaus gyvybei. Iškviesta policija, atvyko greičiau nei per penkias minutes, apsupo tą vietą, iškvietė greitąją pagalbą, atvažiavo gydytojai su dujokaukėmis ir bandė jam padėti.

Komisaro gražbylystė padaro inspektoriui nepaprastą įspūdį. Tokio rango viršininkai tikriausiai privalo išklausyti viešųjų ryšių paskaitų kursą, – dingteli jam mintis.

– Nuodai buvo voke, o kieno ranka – vyro ar moters – užrašytas adresas, kol kas dar nepavyko nustatyti. Voke buvo popieriaus lakštelis.

Jis nepamini, kad vokui užklijuoti panaudota pati moderniausia technologija: būta vienos tikimybės iš milijono, kad kuris nors žurnalistas būtų apie tai girdėjęs, nors vėliau šis klausimas turėjo neišvengiamai iškilti. Neužsimena ir apie tai, kad tą pačią popietę buvo nunuodytas dar vienas garsus kino pramonės atstovas, – beje, sprendžiant iš visa ko, žurnalistai įsitikinę, kad jis mirė nuo širdies smūgio, nors niekas jiems neįpiršo šios klaidingos versijos. Kaip patogu, kad kartais – iš tingumo ar nerūpestingumo – žiniasklaida, netrukdydama policijos, daro savo išvadas!

– Kas parašyta tame lakštelyje? – pasigirsta pirmas klausimas.

Komisaras paaiškina, kad, siekiant nepakenkti tyrimui, šie duomenys neskelbiami. Inspektorius Savua pamažu suvokia, kur jis bando nukreipti kalbą, ir vis labiau juo žavisi: kaip kažin ką, šis žmogus tikrai ne be pagrindo eina komisaro pareigas.

– Gal tai žmogžudystė iš pavydo? – klausia vienas žurnalistas.

– Negaliu nei patvirtinti, nei paneigti. Jums leidus, ponai, mums metas imtis darbo.

Jis sėda į policijos automobilį ir, įjungęs sireną, visu greičiu nuskrieja šalin. Didžiuodamasis komisaru, inspektorius Savua eina prie savo automobilio. Nuostabu! Jis jau įsivaizduoja laikraščių antraštes: „Įžymus aktorius – pavydo auka!“

Naujiena sukels sensaciją. Įžymybės vardas toks garsus, kad niekas nebeprisimins kitų žmogžudysčių. Kam rūpi vargšė mergina, ko gero, perdozavusi kvaišalų ir mirusi krantinėje ant suoliuko? Arba kino filmų platintojas dažytais raudonmedžio spalvos plaukais, galimas daiktas, miręs nuo širdies smūgio? Kas ims į galvą žmogžudystę, įvykdytą – tikriausiai irgi iš pavydo – prieplaukos gale, atstu nuo miesto šurmulio, kur beveik niekada nebūna nė gyvos dvasios, juo labiau kad nei auka, nei žudikas niekam nežinomi? Tokie dalykai nutinka kiekvieną dieną, greitosiomis paminimi aštuntos valandos žinių laidoje, ir žiniasklaida tuojau pat juos pamiršta, aišku, jeigu...

...jeigu tai ne pasaulinio garso Įžymybė! Vokas! Mįslingas laiškas!

Įjungęs sireną, jis važiuoja į priešingą nei policijos skyrius pusę. Kad nekiltų jokių įtarimų, radijo ryšiu susisiekia su komisaru:

– Sveikinu!

Komisaras irgi didžiuojasi savimi. Jie laimėjo laiko – kelias valandas, o gal net kelias dienas, nors abu supranta, kad Kanuose siautėja serijinis žudikas, elegantiškas žilstelėjęs vyriškis, daugmaž keturiasdešimties metų, apsiginklavęs neįprastomis priemonėmis. Įgudęs žmogžudys. Gal jau pasitenkinęs keliomis žmogžudystėmis, o gal tykantis progos vėl ką nors užpulti.

– Siųskite policininkus į visus Festivalio renginius, – įsako komisaras. – Tegu ieško vienišų žmonių, atitinkančių žodinį portretą. Tegu nenuleidžia akies nuo visų įtartinų tipų ir šaukiasi pastiprinimų. Tegu policininkai persirengia civiliais drabužiais, atsižvelgdami į aplinkybes: tegu vilki arba džinsais, arba vakariniais kostiumais. Kartoju: į visus Festivalio renginius. Jeigu net prireiktų kviestis talkon kelių policiją.

Inspektorius Savua beregint įvykdo įsakymą. Tuo pačiu metu mobiliuoju telefonu gauna žinutę: Europolas praneša, kad tyrimo duomenis galės atsiųsti vėliau. Vėlių vėliausiai po trijų dienų.

– Malonėkite atsiųsti savo pranešimą raštu. Nenorėčiau prisiimti atsakomybės, jeigu čia vėl kas nors atsitiktų.

Mintyse nusišaipęs, paprašo nuorašą atsiųsti užsieniečiui, nes jam tai jau nebeturi reikšmės. Visu greičiu atskriejęs prie „Martinezo“ viešbučio, jis sustabdo automobilį prie įvažiavimo užtverdamas kelią. Nepatenkintam durininkui parodo savo pažymėjimą, paskiau, metęs jam raktus, liepia nuvaryti automobilį į stovėjimo aikštelę ir tekinas puola į vidų.

Įsiveržia į tarnybines patalpas antrame aukšte, kur, policininko prižiūrimi, sėdi budinti administratorė ir kelneris.

– Ar ilgai mus čia laikysite? – klausia administratorė.

Nekreipdamas į ją dėmesio, Savua kreipiasi į kelnerį:

– Ar jūs esate tikras, kad vakar popiet aptarnavote tą pačią moterį, kurią rodė žinių laidoje?

– Beveik tikras, pone. Nuotraukoje ji atrodo jaunesnė, ir plaukai nušviesinti, tačiau aš paprastai įsimenu savo klientų veidus tam atvejui, jeigu kuris bandytų išeiti neatsiskaitęs.

– Ar esate tikras, kad ji sėdėjo su svečiu, iš anksto užsisakiusiu staliuką?

– Visiškai tikras. Išvaizdus, žilstelėjęs, maždaug keturiasdešimties metų amžiaus.

Inspektoriui Savua širdis lipa pro gerklę – taip ji plaka.

– Palydėkite mane į jo kambarį, – sako pasigręždamas administratorės ir policininko pusėn.

– Ar turite kratos orderį? – klausia administratorė.

Inspektoriui Savua neišlaiko nervai:

– NETURIU! Aš ne popierėlius dėlioju! Ar žinote, ponia, kokia didžiausia mūsų šalies bėda? Tai va, visi pernelyg paklusnūs! Ir tai ne vien mūsų šalies, bet ir viso pasaulio bėda! Argi jūs, ponia, imtumėte maištauti, jeigu jūsų sūnų išsiųstų į karą? Argi jūsų sūnus jūsų neklauso? Taigi! Kadangi jūs, ponia, tokia paklusni, malonėkite mane palydėti ten, kur sakau, priešingu atveju suimsiu jus kaip nusikaltėlio bendrininkę!

Moteriškė, regis, išsigąsta. Drauge su policininku jie eina prie lifto, kuris šiuo metu leidžiasi sustodamas kiekviename aukšte, o juk nuo jo greičio priklauso žmogaus gyvybė.

Inspektorius Savua pasiūlo lipti laiptais. Administratorė ima teisintis, kad avi aukštakulniais bateliais, tačiau jis liepia juos nusiauti ir sekti įkandin. Jie paknopstomis kuria marmuriniais laiptais laikydamiesi varinių turėklų, žaibiškai pralekia pro prašmatnias laiptų aikšteles, ir lifto laukiantys svečiai sutrikę svarsto, kas yra toji basa moteris, ką veikia viešbutyje uniformuotas policininkas ir kodėl jie galvotrūkčiais bėga laiptais. Gal atsitiko kas nors rimta? Jeigu atsitiko, kodėl nesikelia liftu, juk taip būtų

greičiau? Ir sau vieni niurna: Kanų festivalis pamažu išsigimsta, viešbučiuose apsigyvena, kas pakliūva, policija braunasi į vidų, lyg čia būtų viešnamis. Ištaikę progą, jie būtinai pasiskųsią administratorei. Jie nė neįtaria, kad basa moteris, trūkčiagalviais skuodžianti laiptais, – administratorė.

Ir štai pagaliau visi trys – prie žudiko kambario durų. Tuo metu pasirodo „koridorių stebėjimo skyriaus" darbuotojas, iš apačios atsiųstas ištirti, kas vyksta. Pamatęs administratorę, klausia, kuo galėtų padėti.

Inspektorius Savua paprašo jį kalbėti tyliau: taip, galėtų padėti. Ar turite ginklą? Apsauginis papurto galvą.

– Tiek to, eikite su mumis.

Jie kalba pakuždomis. Inspektoriui davus ženklą, administratorė turinti pasibelsti į duris, tuo metu visi trys vyrai stovėsią prisiglaudę prie sienos. Savua išsitraukia pistoletą. Policininkas paseka jo pavyzdžiu. Administratorė pasibeldžia, bet niekas neatsako.

– Tikriausiai bus išėjęs.

Savua pasiūlo jai atrakinti duris visrakčiu. Ji atsako, kad neturinti visrakčio, o jeigu ir turėtų – vis viena nerakintų negavusi direktoriaus leidimo.

Savua pagaliau atsako mandagiu tonu:

– Tiek to, nesvarbu. Tuojau pat nusileisiu į apačią pasitarti su stebėjimo tarnyba. Anksčiau ar vėliau jis pareis į viešbutį, ir man bus labai malonu pirmajam jį iškvosti.

– Mes turime jo paso fotokopiją ir kreditinės kortelės numerį. Kodėl jūs taip domitės šiuo žmogumi?

– Et, nesvarbu.

21:02

Per pusvalandį kelio automobiliu nuo Kanų, kitoje šalyje, kur kalbama ta pačia kalba, naudojami tie patys pinigai, nėra pasienio kontrolės, tačiau kur visiškai kita nei Prancūzijoje politinė sistema – kaip senaisiais laikais valdo kunigaikštis, – prie kompiuterio sėdi žmogus. Prieš penkiolika minučių jis gavo elektroninę žinutę apie įžymaus kino aktoriaus žūtį.

Morisas žiūri į aukos nuotrauką: to žmogaus pavardė jam nieko nesako – jis jau seniai nebeina į kiną. Vis dėlto, matyt, tikrai nusipelnęs žmogus, nes žinių portale paskelbta žinia apie jo mirtį.

Morisas – pensininkas, tačiau tokie dalykai jam įdomūs kaip sudėtingas šachmatų uždavinys – partija, kurios jis niekada neleistų sau pralaimėti. Tai neturi nieko bendra su tarnyba, tai tiesiog orumo ir savigarbos klausimas.

Dirbdamas Skotland Jarde jis visada nuosekliai laikydavosi tam tikrų taisyklių: imdamas tirti bylą pirmiausia apsvarstydavo pačias neįtikimiausias versijas – tai duoda laisvę mintims, nes nesiekiama iškart gauti teisingo atsakymo. Per nuobodžius operatyvinius pasitarimus jis dažnai priblokšdavo kolegas tokiais

pareiškimais: „Visos jūsų žinios – tai per ilgus tarnybos metus sukauptas patyrimas. Tačiau seni sprendiniai tinka tik senoms byloms. Jeigu norite pamankštinti savo protą, laikinai pamirškite savo turtingą patirtį."

Seni Skotland Jardo vilkai dėdavosi, kad kažką užsirašinėja, jaunesnieji kolegos sužiurdavo į jį baisėdamiesi, ir pasitarimas vykdavo toliau, lyg niekas nebūtų girdėjęs tų žodžių. Tačiau jis žinodavo, kad jo mintis prigijo ir ilgai netrukus viršininkai – aišku, nė neketindami jam padėkoti – ims iš pavaldinių reikalauti kūrybiško mąstymo ir naujų sprendimų.

Jis atsispausdina Kanų policijos atsiųstą medžiagą: paprastai stengiasi neeikvoti popieriaus, kad nepakliūtų į juoduosius miškų naikintojų sąrašus, tačiau kartais negali be to apsieiti.

Ima tirti modus operandi, kitaip tariant, tai, kaip buvo vykdomi nusikaltimai. Jam svarbu viskas: kuriuo paros metu (ir rytą, ir popiet, ir vakare), kokiomis priemonėmis (nuogomis rankomis, nuodais, stiletu), aukos lytis ir amžius (įvairaus amžiaus vyrai ir moterys), fizinis artumas (dviem atvejais jo būta, kitais dviem – vengta), aukos priešinimasis (visais atvejais jo nebūta).

Vos tik susivokęs, kad atsidūrė aklavietėje, Morisas paprastai nukreipia mintis į šalį ir duoda valią pasąmonei. Jis perjungia ekraną ir atskleidžia Niujorko biržos puslapį. Kas gali būti nuobodžiau žmogui, neturinčiam akcijų, tačiau šis metodas duoda vaisių: ilgametė patirtis apdoroja gautą medžiagą, ir intuicija pateikia naujus, kūrybiškus atsakymus. Po dvidešimties minučių jis grįžta prie bylos – galva vėl šviesi ir šviežia.

Rezultatas nepaneigiamas: taip, visos žmogžudystės turi panašų braižą.

Žudikas – žmogus išprusęs. Tikriausiai daug dienų ir savaičių praleido bibliotekose domėdamasis, kaip galėtų kuo geriau atlikti savo uždavinį. Moka saugiai naudoti nuodus ir veikiausiai ne pats užklijavo voką su cianidu. Puikiai išmano anatomiją, žino, kur reikia durti stiletu, kad smaigalys neįsibestų į kaulą. Žudo nedėdamas didelių pastangų. Ne per daugiausia žmonių pažįsta kurarės veikimo savybes. Galimas daiktas, perskaitė nemažai literatūros apie serijines žmogžudystes ir įsidėjo į galvą, kad „braižas“ visada išduoda žudiką, todėl kiekvieną sykį žudo vis kitaip, nuosekliai nesilaikydamas savo metodo.

Tačiau tai neįmanoma: žudikas, be abejo, nesąmoningai veikia pagal tam tikrą schemą, tik Morisas dar nesugeba jos perprasti.

Ir dar kai kas labai svarbaus: jis turi pinigų. Užtektinai, kad galėtų lankyti sambo kursus, mokydamasis, kokius būtent kūno taškus būtina paveikti, norint paralyžiuoti auką. Ir turi ryšių: tokių nuodų nenusipirksi pirmoje pasitaikiusioje vaistinėje, negausi nė vietinio nusikalstamo pasaulio juodojoje rinkoje. Tai gana sudėtingas biologinis ginklas: juos naudojant reikia laikytis tam tikrų saugumo priemonių. Žudikui tikriausiai talkino išmanantys žmonės.

Be to, jis negaišta veltui laiko. Iš to Morisas daro prielaidą, kad Kanuose žudikas neketina ilgai užsibūti. Daugių daugiausia savaitę, gal truputį ilgiau.

Ir kas iš to?

Morisas dar nepriėjo prie jokios išvados tik todėl, kad dabar pats žaidžia pagal visas taisykles. Nesugebėjo pažvelgti į įvykius kitoniškomis akimis, kaip to reikalaudavo iš pavaldinių. Gyvenimas žmogų pamažu suriečia į ožio ragą, ir ilgainiui jis tampa pilka vidutinybe, išblėsta kūrybinė ugnis, palūžta sparnai. Senatvė, visuomenės akimis žiūrint, – tai anaiptol ne išminties, bet negalios išraiška. Visi įsitikinę, kad žmogus, peržengęs penkiasdešimties metų slenkstį, nebesugeba sekti, kas vyksta sparčiai besikeičiančiame pasaulyje.

Kas be ko, jis nebepajėgia bėgioti taip greitai kaip anksčiau, o ir skaitydamas užsideda akinius. Vis dėlto jo protas – skvarbus kaip niekad, bent jau tuo jis nori tikėti.

Na, o nusikaltimai? Jeigu jis toks protingas, kaip manosi, kodėl gi nesugeba išspręsti uždavinio, kuris kadaise būtų pasirodęs jam visai lengvas?

Ne, šiuo metu jis negali daryti jokios išvados. Ir nedarys, kol neatsiras daugiau aukų.

21:11

Eidama pro šalį, sutuoktinių pora šypsodama jį pasveikina: dievaži jam sekasi – šalia dvi žavios gražuolės!

Igoris padėkoja – jam tikrai būtina atsipalaiduoti. Netrukus turi įvykti ilgai lauktas susitikimas, ir netgi jis, pripratęs prie tokio pobūdžio įtampos, nejučia prisimena karo tarnybos dienas netoli Kabulo: prieš leisdamiesi į pavojingą žygį, jo bendražygiai gerdavo degtinę, plepėdavo apie moteris ir sportą stengdamiesi įsiteigti mintį, kad jie – ne svetimoje šalyje, o gimtinėje, sėdi prie stalo su artimaisiais ir draugais. Taip jie bandydavo susitvardyti, atgauti savo tikrąją tapatybę, geriau pasirengti tiems iššūkiams, kurie jų laukia rytojaus dieną.

Būdamas geras kareivis jis suvokia, kad mūšio esmę sudaro anaiptol ne grumtynės, bet tai, ar pasiektas tikslas. Kaip strategiškai mąstantis žmogus – šiaip ar taip, pradėjęs nuo nieko, jis sugebėjo savo įmonėlę paversti viena didžiausių ir gerbiamiausių Rusijos bendrovių, – jis supranta, kad tikslas visada esti tas pats, nors paskatos ilgainiui gali keistis. Taip atsitiko ir šiandien: jis atvyko į Kanus turėdamas tam tikrų užmačių, tačiau tik ėmęs veikti suvokė, kas iš tikrųjų jį paskatino leistis į šį žygį. Daugelį

metų jis gyveno kaip aklas, ir tik dabar atsivėrė akys: pagaliau jam apreikšta malonė.

Kaip tik todėl jis privalo eiti iki galo. Jis apgalvojo viską drąsiai, beatodairiškai, priėmė sprendimą, netgi artimą beprotybei – ne, ne gaivališkai, viską griaunančiai ir naikinančiai, o tai, kuri leidžia žmogui peržengti savo ribas. Taip jis visada darydavo ir nugalėdavo, nes, priimdamas sprendimą, sugebėdavo ją sutramdyti. Draugai, iš pradžių tvirtindavę: „Tu labai rizikuoji", galiausiai – beje, gana greitai – pripažindavo: „Aš buvau tikras, kad tu gerai darai." Jis sugebėjo stebinti žmones, sugalvoti ką nors nauja, o svarbiausia – nebijojo saikingos rizikos.

Čia, Kanuose, jis rizikavo be saiko. Gal todėl, kad atsidūrė neįprastoje aplinkoje, kad trūko miego ir jis jautėsi šiek tiek apdujęs, viskas galėjo baigtis anksčiau, nei buvo jo sumanyta. Ir jeigu taip būtų atsitikę, jis niekada nebūtų patyręs to sąmonės aiškumo, atvėrusio akis į moterį, į tą, jo įsitikinimu, aistringai mylimą moterį, dėl kurios jis buvo pasiryžęs paaukoti ir kitų žmonių, ir savo gyvybę. Jis prisimena tą akimirką, kai priėjo prie policininko ketindamas išpažinti savo kaltę. Ir tą akimirką prasidėjo dvasios virsmas. Tą akimirką gatvės prekeivės dvasia jį apsaugojo paaiškinusi, kad jis gerai daro, tik vadovaujasi klaidingomis nuostatomis. Kuo daugiau meilės – tuo daugiau laimės, kuo daugiau neapykantos – tuo daugiau bėdų. Tas, kas nekreipia dėmesio į duris, už kurių tyko nelaimės, laiku jų neužrakina ir įsileidžia negandas.

Jis neatstūmė merginos meilės. Tapo Dievo, atsiuntusio jį išvaduoti ją nuo niūrios ateities, įrankiu, ir štai dabar ji padeda jam eiti pirmyn.

Jis suvokia, kad, nepaisant visų atsargumo priemonių, galėjo ko nors nenumatyti, kad gali įstrigti pusiaukelėje nepasiekęs savo tikslo. Vis dėlto nėra ko graužtis ir bijoti: jis padarė, ką galėjo, veikė nepriekaištingai, ir jeigu Dievas nenori, kad jis baigtų savo darbą, nieko kita nebelieka, kaip susitaikyti su Jo valia.

Atsipalaiduok. Paplepėk su šiomis merginomis. Pailsink raumenis prieš kirsdamas paskutinį smūgį, kad būtum deramai pasiruošęs. Gabriela – jauna moteris, sėdėjusi bare, kai jis atėjo į viešbutį, – nepaprastai įsiaudrinusi ir kiekvieną sykį, kai pro šalį eina kelneris su padėklu, stato pusiau nugertą taurę ir ima naują.

– Man patinka tik gerai atšaldytas šampanas!

Pamažu ir jis užsikrečia jos linksma nuotaika. Sprendžiant iš jos žodžių, ji pasirašė sutartį vaidinti filme, bet nežino nei kaip jis vadinsis, nei koks bus jos vaidmuo, pasak jos, atliksianti „pagrindinį vaidmenį". Režisierius pagarsėjęs neprilygstamu talentu pasirinkti gerus aktorius ir gerus scenarijus. Pagrindinį vyrišką vaidmenį atliks vienas mėgstamiausių Igorio aktorių. Jai paminėjus prodiuserio pavardę jis linktelėja galvą, lyg norėdamas pasakyti: „Taip, esu girdėjęs", nors susivokia, kad ji supras tai kaip: „Nesu tokio girdėjęs, bet nenoriu pasirodyti visiškas tamsuolis." Gabriela be perstojo tauškia apie dovanų priverstus apartamentus, raudonąjį kilimą, susitikimą jachtoje, apie nepaprastai griežtą aktorių atranką, ateities planus.

– Šiuo metu tūkstančiai Kanų merginų ir milijonai visame pasaulyje svajoja čia atsidurti, pasišnekėti su jumis, papasakoti apie savo gyvenimą. Dievas išklausė mano maldas. Ne veltui stengiausi.

Kita mergina daug santūresnė, gana liūdna – gal todėl, kad labai jauna ir nepatyrusi. Tuo metu, kai ji ėjo „koridoriumi", Igoris, atsidūręs už fotografų, girdėjo, kaip jie šaukė ją vardu, kaip paskiau apibėrė klausimais. Čia, sode, ko gero, niekas jos nepažįsta, tad nieko nuostabaus, kad ji sutrikusi: iš pradžių – visų dėmesio centre, o paskui – nustumta į pašalį.

Be abejo, prieiti ir paklausti, ką jis čia veikia, nutarė šnekioji mergina. Iš pradžių jis jautėsi nejaukiai, bet veikiai apsiprato: šiaip ar taip, būtų priėję kiti – užkalbinti, susipažinti, kad neatrodytų vieniši, be draugų, pasimetę šioje žmonių gausybėje. Todėl sutiko palaikyti pokalbį – ar veikiau draugiją, nors mintimis buvo nukilęs visiškai kitur. Pasisakė esąs vardu Giunteris, vokiečių pramonininkas, sunkiosios mašinų gamybos specialistas (šia sritimi čia niekas negalėjo domėtis), o atėjęs į renginį draugų kvietimu. Rytoj išskrendąs namo (tai buvo tiesa, nors Viešpaties keliai nežinomi).

Išgirdusi, kad jis neturi nieko bendra su kino pramone ir kad Kanuose ilgai neužtruks, aktorė jau buvo beeinanti šalin, bet kita mergina ją sulaikė pasakydama, kad labai smagu susipažinti su įdomiais žmonėmis. Ir jie liko bestovį trise: jis laukė vėluojančio draugo, ji – dingusio asistento, nešnekioji mergina nieko nelaukė ir troško nebent trupučio ramybės.

Viskas įvyko labai greitai. Pastebėjusi dulkelytę ant jo smokingo atlapo, aktorė nubraukia ją, Igoriui nespėjus jos sustabdyti, ir nustemba:

– Tu rūkai cigarus?

Juo geriau, jeigu ji manė, kad smokingo kišenėje – cigaras.

– Taip, po vakarienės.

– Jei norite, kviečiu jus abu paūžti į jachtą. Tik pirmiausia man reikėtų susirasti savo asistentą.

Nešnekioji mergina pataria jai neskubėti. Šiaip ar taip, tik šiandien pasirašiusi sutartį ir dar neveikiai turėsianti teisę vedžiotis būrį draugų (arba „svitą“, kaip paprastai vadinami prisiplakėliai, kurie spiečiasi apie įžymybes). Ji turinti laikytis gero tono taisyklių ir eiti viena.

Aktorė padėkoja už patarimą. Kelneriui einant pro šalį, pastato pustuštę taurę ant padėklo ir griebia pilną.

– Be kita ko, patarčiau jums mažiau gerti, – sako Igoris/Giunteris ir, mandagiai paėmęs iš jos rankų taurę, išpila šampaną už baliustrados. Aktorė beviltiškai suploja rankomis, bet tuojau pat nusiramina supratusi, kad vyriškis linki jai gera.

– Aš labai įsiaudrinusi, – prisipažįsta. – Reikia apsiraminti. Gal pavaišinsi mane cigaru?

– Labai gaila, bet negaliu: turiu tik vieną. Be to, mokslas seniai įrodė, kad nikotinas tik sudirgina, nieku gyvu nepadeda nusiraminti.

Cigaras. Taip, daiktas, gulintis vidinėje smokingo kišenėje, tikrai panašus į cigarą, ir tiek. Iš tikrųjų tai – duslintuvas, dešimties centimetrų ilgio vamzdelis, prisukamas prie kelnių kišenėje paslėptos „beretos“ tūtos, driokstelėjimą stebuklingai paverčiantis vos girdimu pokštelėjimu...

Stebuklui įvykti padeda fizikos dėsniai: kulkai skverbiantis pro guminius tarpiklius, jos greitis sulėtėja, šūvio metu susida-

rančios dujos užpildo duslintuvo ertmę ir staigiai atvėsdamos slopina garsą. Duslintuvas netinka šaudant iš didelio atstumo, nes iškreipia kulkos trajektoriją, tačiau labai praverčia, kai norima nukauti ką nors iš arti.

Igoriui senka kantrybė: nejaugi Eva su savo vyru nutarė neateiti? O gal – nuo šios minties jis tiesiog apkvaišta – jis pakišo voką po durimis ne kam kitam, o jiems?

Ne, negali būti: to jau būtų per daug. Jam dingteleja mintis apie žuvusiųjų artimuosius. Jeigu jis siektų tik vieno tikslo – susigrąžinti moterį, pabėgusią pas jos nevertą vyrą, visos jo pastangos nueitų perniek.

Pamažu jį apima įsiūtis: nejaugi dėl to Eva nė nepabandė su juo susisiekti, nors ir gavo tiek žinučių? Jis dukart skambino jų bendram draugui, ir šis patvirtino, kad nėra jokių naujienų.

Abejonių nebelieka, jis jau beveik visiškai tikras, kad jiedu jau negyvi. Kodėl gi tada taip netikėtai būtų dingęs aktorės „asistentas"? Kodėl būtų palikta likimo malonei devyniolikmetė mergina, todėl ir pasamdyta, kad pasirodytų šalia didžiojo dizainerio?

Gal Dievas jį baudžia už tai, kad jis taip karštai myli moterį, nevertą jo meilės? Argi ne Eva jo rankomis nužudė jaunutę gatvės prekeivę, kuriai visas gyvenimas dar buvo prieš akis, kuri gal būtų išradusi vaistus nuo vėžio ar kaip nors kitaip žmonijai įrodžiusi, kad ji naikina savo planetą? Kas kitas, jei ne Eva paskatino jį griebtis nuodų, kad ir nieko nežinodama apie žmogžudystes? Dabar Igoris tikras, visiškai tikras, kad jam nieko nereikėjo

daryti – būtų pakakę tik vieno vienintelio sunaikinto pasaulio, idant žinia pasiektų adresatą. Jis atsivežė savo nedidelį arsenalą, būdamas tikras, kad visa tai – tik žaidimas: patį pirmąjį vakarą, kai, eidama į pobūvį užsuko į barą išgerti šampano, ji turėjo pajusti, kad jis čia, suvokti, kad jai atleista už visą tą blogį, dėl kurio ji viena kalta. Kažkur moksliniuose straipsniuose jis buvo skaitęs, kad žmonės, ilgai gyvenę kartu, jaučia savo partnerį esant netoliese netgi jo nematydami ir nežinodami, kur jis yra.

Nieko panašaus neatsitiko. Gal būdama abejinga – gal veikiau jausdamasi kalta dėl to, ką jam padarė, – vakar ji nepastebėjo žmogaus, tariamai pasislėpusio už kolonos, bet apskleidusio staliuką rusiškais ekonomikos žurnalais, kurie aiškiai bylojo, kad kažkas ieško to, ko neteko. Aistros apimtam žmogui gatvėje, bet kokiame renginyje, teatre amžinai vaidenasi didžioji gyvenimo meilė: turbūt Eva savo meilę išmainė į spindesį ir prabangą.

Jis pamažu apsiramina. Eva – pats stipriausias nuodas, kokių daugiau nėra pasaulyje, ir jeigu ji žuvo nuo cianido – juo geriau. Ji nusipelniusi baisesnės mirties.

Merginos plepa kaip plepėjusios. Igoris paeina į šalį – nevalia pasiduoti baimei, kad jis gali sunaikinti savo kūrinį. Tik vienas būdamas jis gali staigiai ir šaltakraujiškai reaguoti netikėtai pasikeitus aplinkybėms.

Jis prieina prie būrelio žmonių, gyvai šnekučiuojančių apie tai, kaip geriausia mesti rūkyti. Tai viena mėgstamiausių temų šiame pasaulyje: įrodyti draugams, kad turite stiprią valią ir prireikus galite įveikti bet kokią ydą. Norėdamas nukreipti mintis kita linkme, jis užsirūko, nors ir supranta, kad tai – provokacija.

– Rūkyti nesveika, – sako sudžiūvusi kaip šiekštas moteris su stikline sulčių rankoje, apsikarsčiusi deimantais.

– Ir gyventi nesveika, – atsako jis. – Anksčiau ar vėliau iškeliausite į kitą pasaulį.

Vyrai kvatoja. Moterys susidomėjusios sužiūra į priėjusį svečią. Tačiau tuo metu iš koridoriaus, esančio per dvidešimtį metrų, atsklinda fotografų balsai:

– Hamidas! Hamidas!

Nors ir toloka, nors vaizdą užstoja žmonės, šen bei ten vaikščiojantys po sodą, jis pamato ateinant dizainerį su moterimi – ta pačia, kuri kadaise kitose pasaulio šalyse eidavo šalia jo, Igorio, meiliai, švelniai, elegantiškai įsikibusi jam į parankę.

Jam nespėjus lengvai atsikvėpti, kažkas patraukia jo dėmesį, ir jis grįžteléja į kitą pusę: pro kitas duris, apsauginių nestabdomas, į sodą laisvai įeina žmogus ir beregint ima žvalgytis į visas puses lyg ko ieškodamas – aišku, ne draugo, įsimaišiusio tarp svečių.

Netardamas nė žodžio, Igoris grįžta prie baliustrados, kur tebestovi plepėdamos abi merginos, ir suspaudžia ranką aktorei. Mintyse kreipdamasis į jaunutę gatvės prekeivę, meldžia ją atleisti už tai, kad ja suabejojo – betgi visi žmonės pilni nedorų užmačių ir nesugeba suvokti, kaip dosniai savo malonėmis juos apdovanoja Apvaizda.

– Ar ne per daug skubi, ką? – klausia aktorė, nė neketindama ištraukti rankos.

– Nė kiek. Sprendžiant iš tavo žodžių, šiandien tavo gyvenimas bėga kaip patrakęs.

Ji nusikvatoja. Nešnekioji mergina irgi juokiasi. Policininkas praeina pro šalį nekreipdamas į juos dėmesio – žvilgsniu ieškodamas keturiasdešimtmečio žilstelėjusio vyriškio.

Tačiau vienišo.

21:20

Gydytojas, nagrinėdamas tyrimų rezultatus, bylojančius visiškai ką kita, nei sako jo širdis, turi pasirinkti, kuo privalo labiau tikėti: mokslu ar nuojauta. Ilgainiui, išmokęs labiau klausytis vidinio balso, jis įsitikina, kad ligoniai vis dažniau pasveiksta.

Įžvalgus verslininkas, peržvelgęs biržos lenteles ir ataskaitas, perka arba parduoda akcijas, nekreipdamas dėmesio į rinkos tendencijas, ir turtėja.

Rašytojas rašo knygą, režisierius stato kino filmą, ir, nors visi skelbia: „Neturės paklausos, tokios temos niekam neįdomios", ir vienas, ir kitas tampa popkultūros stabais.

Kulto tarnas diegia baimę ir nusižeminimą, užuot skelbęs meilę, kuriai teoriniu požiūriu pasaulyje niekas negali prilygti, – ir jo bažnyčia visada lūžta nuo tikinčiųjų.

Niekas nesilaiko bendros tendencijos, išskyrus vieną grupę: politikus. Šie trokšta visiems patikti ir todėl elgiasi pagal politinio korektiškumo taisykles. Jiems ir tenka atsistatydinti, atsiprašyti, atsiimti savo žodžius.

Morisas naršo po internetą atidarydamas vieną puslapį po kito. Vadovaujasi nebe darbo technologija, o veikiau nuojauta. Jis jau

bandė nukreipti kitur savo dėmesį, atskleisdamas Dou Džonso indeksą, ir vis dėlto liko nepatenkintas rezultatais. Dabar jis mėgina sutelkti dėmesį į tuos, kurie šmėkščiojo jo akiratyje gerą gyvenimo kelio galą.

Jis vėl peržiūri vaizdo įrašą, kuriame Garis Ridgvėjus, pravarde „Žalupės žudikas", ramiai dėsto, kaip nužudė keturiasdešimt aštuonias moteris, iš kurių beveik visos buvo prostitutės. Jis pasakoja apie savo piktadarystes ne todėl, kad norėtų išpažinti savo nuodėmes ar palengvinti sąžinę – ne, tiesiog prokuroras pasiūlė jam sandėrį: jeigu jis prisipažinsiąs, mirties bausmė būsianti pakeista įkalinimu iki gyvos galvos. Tiek laiko nebaudžiamai siautėjęs žmogžudys nepaliko užtektinai įkalčių, kad būtų galima paskelbti jam nuosprendį. O gal jam paprasčiausiai nusibodo tas šiurpus uždavinys, kurį jis buvo užsibrėžęs įvykdyti.

Ridgvėjus. Iš profesijos – sunkvežimių dažytojas, apie savo aukas galėdavo papasakoti tik prisiminęs, ką tą dieną teko dirbti. Dvidešimt metų sugebėjo žudyti vieną moterį po kitos nepalikdamas jokio pėdsako, nė menkiausio įkalčio, nors jo pėdomis kartais sekdavo net penkiasdešimt detektyvų.

Pasak vieno detektyvo, kurio liudijimas irgi įrašytas, šis žmogus nebuvo itin buklaus proto ar išprusęs, darbe ypatingais sugebėjimais irgi nepasižymėjo, tačiau žudiko amatą puikiai išmanė.

Žodžiu, buvo apsigimęs žudikas. Be kita ko, niekad nekeitė gyvenamosios vietos. Jo byla netgi buvo atiduota į archyvą kaip neišsprendžiama.

Morisas jau buvo peržiūrėjęs šimtus kartų tą vaizdo įrašą. Kiekvieną sykį jis įkvėpdavo jam kokių nors minčių tiriant kitas by-

las, tačiau šiandien – ne. Jis uždaro vieną puslapį ir atidaro kitą, kuriame pateiktas Džefrio Damero, „Miluokio žmogėdros“, nuo tūkstantis devyni šimtai septyniasdešimt aštuntųjų iki tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt pirmųjų nužudžiusio septyniolika žmonių ir sukapojusio lavonus, tėvo laiškas:

Savaime suprantama, aš negalėjau patikėti, kad Džefas būtų galėjęs padaryti tai, kuo jį kaltino policija. Kaip apskritai kas nors būtų galėjęs patikėti, kad mano sūnus galėtų padaryti tokį dalyką? Aš buvau visur, kur, pasak policininkų, jis žudė žmones. Buvau kambariuose ir rūsiuose, kuriuos, pasak policininkų, jis paversdavęs tikra skerdykla. Tikrinau sūnaus šaldytuvą, bet juose aptikau tik vieną kitą pieno pakelį ir skardinę sodos vandens. Buvau atsisėdęs prie juodo stalo, ant kurio, pasak jų, mano sūnus išdarinėdavo lavonus ir atlikdavo satanistų apeigas. Kaip galėjau nepastebėti ne tik tiesioginių sūnaus nusikaltimų įkalčių, bet ir jo tamsių polinkių, tūkstančius kartų nešiojęs jį ant rankų? Kaip mano vaikas galėjo tapti pabaisa, kurio nuotrauką matau laikraščiuose? Ak, koks būčiau laimingas, jei būčiau vienas tų tėvų, tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt pirmųjų liepą gavusių pranešimą, kurio taip bijojo sulaukti, kad jų vaikai ne dingo be žinios, bet buvo nužudyti. Tada galėčiau aplankyti jo kapą, puoselėti širdyje jo atminimą. Betgi ne, mano sūnus gyvas, ir visi tie kraupūs nusikaltimai – jo rankų darbas.“

Satanistų apeigos. Čarlzas Mensonas ir jo „šeima“. Tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt devintaisiais trys vyrai įsibrauna į ekrano žvaigždės namus ir išžudo visus, kas pakliūva, taipogi vaikiną,

kaip tik tuo metu išeinantį pro duris. Rytojaus dieną – dar dvi žmogžudystės: šįkart nužudyti verslininkai, vyras ir žmona.

„Aš vienui vienas galiu išžudyti visus žmones“, – skelbė Mensonas.

Morisas tūkstantąjį kartą žiūri į visų tų nusikaltimų įkvėpėjo nuotrauką, į žmogų, šypsantį į objektyvą tarp bičiulių hipių, tarp kurių – ir garsus to meto muzikantas. Jie niekada niekam nekeldavo jokių įtarimų, visada kalbėdavo apie taiką, ramybę ir meilę.

Morisas uždaro visus kompiuterio archyvus. Mensono byla labiausiai atitinka tai, kas vyksta šiandien: kino pasaulis, garsenybės. Savotiškas politinis manifestas, nukreiptas prieš prabangą, vartotojišką visuomenę, „žvaigždes“. Būdamas visų nusikaltimų įkvėpėjas, Mensonas niekada nesirodydavo nusikaltimo vietoje: veikdavo savo mokinių rankomis.

Ne, tai klaidingas kelias. Ir vis dėlto, nepaisant visų išsiuntinėtų elektroninių laiškų, kuriuose jis aiškino, kad per tokį trumpą laiką negali atsakyti į visus klausimus, Morisą pagauna jausmas, visada apimantis serijinių žudikų bylas tiriančius detektyvus: išspręsti šią bylą – jo garbės klausimas.

Kažkoks žmogus, be abejo, turintis kokią nors kitą profesiją, rengia nusikaltimus, atsižvelgdamas į savo naudojamą ginklą, tačiau visiškai nesuvokdamas vietinės policijos galimybių, nėmaž nepažindamas aplinkos. Jis pažeidžiamas. Prieš jį stoja patyrusios viešojo saugumo tarnybos, įgudusios kovoti su visomis visuomenės negerovėmis, tačiau ligi šiol niekas nesugeba užkirsti kelio tam mėgėjui, paliekančiam po savęs kruviną taką.

Nereikėjo jam atsiliepti į komisaro prašymą. Nutaręs apsigyventi Prancūzijos pietuose, kur ir klimatas švelnesnis, ir žmonės linksmesni, ir jūra pašonėje, jis tikėjosi, kad dar daug metų galės mėgautis gyvenimo malonumais.

Jis paliko tarnybą Londone pelnęs geriausio seklio šlovę. Ir štai dabar, kai žengė klaidingą žingsnį, sutikdamas padėti prancūzams, žinia apie jo nesėkmę pasieks buvusių kolegų ausis, ir jis nebegalės džiaugtis įtemptu ir pasiaukojamu darbu pelnyta šlove. Jie šnekės: „Kadaise jis pirmas reikalavo mūsų skyrių aprūpinti pačiais moderniausiais kompiuteriais, stengdamasis išlyginti savo neišmanymą. O štai dabar jis jau senas ir, nors ir turėdamas geriausią šiuolaikinę techniką, nesugeba atsakyti į naujųjų laikų iššūkius."

Jis paspaudžia mygtuką: išjungia kompiuterį. Ekranas užgęsta, bet prieš tai trumpai pasirodo naudojamos įrangos logotipas. Elektroniniai impulsai dingsta iš atminties, kompiuteryje nebelieka nei kaltės ir bejėgiškumo jausmo, nei sąžinės priekaištų.

Organizmas neturi mygtukų. Smegenų impulsai nenuslopsta, protas dirba toliau narstydamas tas pačias išvadas, bandydamas pateisinti tai, kas nepateisinama, žeisdamas savigarbą, tvirtindamas, kad buvę kolegos neklysta: turbūt iš tiesų jis nuseno, nusilpo jo intuicija ir analitiniai gebėjimai.

Nuėjęs į virtuvę, įjungia pastaruoju metu vis dažniau gendantį kavos aparatą. Pagalvoja, kad rytoj reikėtų nusipirkti naują: buitinį elektroninį prietaisą daug pigiau pakeisti nei taisyti.

Laimė, šiandien aparatas dirba, ir jis neskubėdamas siurbčioja kavą. Šiandien kone perdėm tenka spaudyti mygtukus, įjungiant

tai kompiuterį, tai spausdintuvą, tai telefoną, tai stalinę lempą, tai krosnelę, tai kavos aparatą, tai fakso aparatą.

Tačiau dabar reikia paspausti deramą mygtuką ir įsijungti protą: neverta dar kartą skaityti Kanų policijos atsiųstų dokumentų. Mąstyk kitaip. Sudaryk sąrašą, nors ir nieko nauja negalėsi pridėti:

a) Žudikas išprusęs ir gana plataus akiračio – bent jau ginklų vartojimo srityje; sugeba meistriškai jais naudotis.

b) Jis ne vietinis, kitaip būtų pasirinkęs geresnį laiką, kai būtų mažiau policijos.

c) Neturi nusikaltėliui būdingo „braižo" arba moka jį nuslėpti, kad neišsiduotų. Savaime suprantama, tokiu „braižu" daktaras Džekilis beviltiškai bando išvengti Pabaisos piktadarysčių, lyg sakydamas ponui Haidui: „Būk geras, sustabdyk mane. Aš keliu pavojų visuomenei ir nesugebu savęs sutramdyti."

d) Sugebėjo prieiti arti prie dviejų savo aukų, pažvelgti joms į akis, sužinoti bent šį tą apie jų gyvenimą – vadinasi, žudo nejausdamas jokių sąžinės priekaištų. Turbūt dalyvavo kokiame nors kare.

e) Matyt, turi pinigų, ir nemažai, sprendžiant iš to, kad išgali gyventi Kanuose Festivalio metu, kai kainos nežmoniškos: plaukai šiaušiasi vien pagalvojus, kiek jis suplojo už voką su cianidu. Ko gero, bus sumokėjęs ne mažiau kaip penkis tūkstančius dolerių: keturiasdešimt už nuodus ir keturis tūkstančius keturis šimtus už pakuotę.

f) Neturi nieko bendra su narkotikų ar ginklų prekyba ir kuo nors panašaus, nes priešingu atveju Europolas jau būtų sekęs

jo pėdomis. Priešingai nei mano diduma tų nusikaltėlių, jie tebėra laisvi tik todėl, kad dar ne metas patupdyti juos už grotų. Jų struktūrose pilna informatorių, kurių paslaugos apmokamos aukso kaina.

g) Bijodamas įkliūti, imasi visų atsargumo priemonių. Tačiau nemoka tramdyti savo pasąmonės, todėl – noromis nenoromis – laikosi tam tikrų elgesio taisyklių.

h) Jis visiškai sveikas, nekelia jokių įtarimų, galimas daiktas, švelnus ir mandagus, sugeba laimėti žmonių pasitikėjimą prieš siųsdamas juos į kitą pasaulį. Kurį laiką praleidžia drauge su savo aukomis: dvi iš jų – moterys, paprastai kur kas įtaresnės už vyrus.

i) Aukų nesirenka. Tai gali būti tiek vyrai, tiek moterys, bet kokio amžiaus, bet kurio luomo žmonės.

Morisas sustoja. Kažkas nedera prie anksčiau rašyto teksto.

Kelis kartus perskaito sąrašą. Ketvirtąsyk skaitydamas aptinka paklaidą:

c) Neturi nusikaltėliui būdingo „braižo“ arba moka jį nuslėpti, kad neišsiduotų.

Taigi žudikas nė neketina apvalyti pasaulio kaip Mensonas nei iššluoti šiukšlių iš gimtojo miesto kaip Ridgvėjus, nei patenkinti dievų geismo kaip Dameris. Diduma nusikaltėlių saugosi įkliūti, bet trokšta išsiduoti. Vieni – norėdami patekti į laikraščių pirmuosius puslapius, pelnyti garsą ir šlovę kaip Zodiakas arba Džekas Skerdikas – gal mano, kad vaikaičiai didžiuosis jais, kada

nors palėpėje aptikę apdulkėjusius laikraščius. Kiti siekia tam tikro gyvenimo tikslo, pavyzdžiui, gąsdinti ir žudyti prostitutes. Psichoanalitikai jau seniai priėjo prie išvados, kad serijiniai žudikai retkarčiais laikinai nutraukia savo nusikalstamą veiklą, kai tik nutaria, kad visuomenė suprato, kokią žinią jie norėjo duoti.

Tai va! Kaip anksčiau jis apie tai nepagalvojo?

Viskas labai paprasta: nes ši mintis policijos paieškas nukreiptų dviem priešingomis kryptimis. Būtų ieškoma žudiko ir žmogaus, kuriam jis nori duoti žinią. Kanuose žudikas labai skuba: Morisas beveik tikras, kad jis dings labai greitai – kai tik nutars, kad adresatas gavo jo žinią. Po dviejų dienų, daugių daugiausia – po trijų. Kaip ir kai kurių kitų serijinių žudikų aukos nužudytieji neturi nieko bendra vieni su kitais, o žinia tikriausiai skirta vienam žmogui.

Vienam vieninteliam.

Morisas grįžta prie kompiuterio, vėl įjungia jį ir nusiunčia elektroninį laišką komisarui, bandydamas jį raminti:

„Nesirūpinkite, žudikas paliaus labai greitai, dar nė Festivaliui nesibaigus."

Šiaip sau, tiesiog pramogos dėlei, kopiją nusiunčia vienam buvusiam kolegai į Skotland Jardą – tegu žino, kad prancūzai vertina jo profesinę patirtį, prašo jį pagalbos ir ją gauna. Jis dar sugeba daryti profesionalias išvadas, kurios vėliau pasitvirtins. Jis ne toks jau senas, kaip jie mano.

Ant kortos pastatytas jo geras vardas, tačiau jis tvirtai tiki tuo, ką parašė.

22:19

Hamidas išjungia savo mobilųjį telefoną – jam visiškai neįdomu, kas vyksta pasaulyje. Per pastarąjį pusvalandį jis gavo devynias galybes nemalonių žinių.

Visa tai aiškus ženklas, kad metas atsižadėti kvailos minties statyti kino filmą. Užuot klausęs šeicho ir žmonos patarimų, jis pasidavė tuštybei. Sprendžiant iš visa ko, jis pamažu ima nebepažinti pats savęs: prabangos ir spindesio pasaulis apnuodija netgi jo sąmonę, o jis visada tarėsi turįs jėgų atsispirti jo kerams!

Gana! Rytoj, kai viskas šiek tiek nusistovės, jis sukvies spaudos konferenciją, juo labiau kad žurnalistų privažiavę iš viso pasaulio, ir praneš, kad, nors į filmo projektą jau įdėta daug pinigų, jo atsisako, nes „tai buvo svajonė, visų projekto dalyvių svajonė, o dabar vieno jau nebėra tarp mūsų". Koks nors žurnalistas neabejotinai paklaus, ar jis neturi kitokių sumanymų, ir jis atsakys, kad, „pagerbiant velionio atminimą", dar per anksti apie tai kalbėti.

Savaime suprantama, kaip ir bet koks padorus žmogus jis nuoširdžiai apgailestauja, kad aktorius, su kuriuo sudaryta sutartis, nunuodytas, o režisierius, turėjęs įgyvendinti šį projektą, –

ligoninėje: laimė, jo gyvybei negresiąs pavojus. Tačiau šios dvi nelaimės – aiškus ženklas, kad su kinu jam nepakeliui. Tai ne jo sritis, jis tik prarastų daug pinigų ir nieko iš to nelaimėtų.

Kinas – kinematografininkams, muzika – muzikantams, literatūra – rašytojams. Nuo to laiko, kai prieš du mėnesius jis įsivėlė į šią avantiūrą, nieko daugiau nemato, išskyrus vis didesnius nemalonumus: kariauja su neregėtais išpuikėliais, atmeta išpūstas sąmatas, taiso scenarijų, kuris perrašytas atrodo dar prastesnis, taikstosi su prodiuseriais, žiūrinčiais į jį iš aukšto lyg į didžiausią neišmanėlį.

Jis puoselėjo pačius geriausius ketinimus: parodyti gimtosios šalies buitį ir papročius, dykumos grožį, beduinų tūkstantmetę išmintį ir garbės kodeksą. Ketino atiduoti duoklę savo genčiai, nors šeichas ir stengėsi jį įtikinti, kad nevalia nukrypti nuo pasirinkto kelio.

„Dykumoje žmonės, susiviliojęs miražais, pasiklysta ir pražūva. Tu puikiai atlieki savo darbą, sutelk į jį visas savo jėgas."

Tačiau Hamidas nesitenkino tuo, kas laimėta: troško pasididžiuoti, kad sugeba dar labiau visus nustebinti, dar aukščiau pakilti, pasirodyti dar drąsesnis. Jis nusidėjo puikybės nuodėme, ir tai neturėtų pasikartoti.

Žurnalistai užverčia Hamidą klausimais – sprendžiant iš visa ko, naujiena apskriejo miestą neregėtu greičiu. Jis atsako, kad nieko daugiau nežino, tačiau rytojaus dieną padarysiąs pareiškimą. Tą patį atsakymą pakartoja dešimtis sykių, kol pagaliau vienas jo apsauginis paprašo žurnalistus duoti sutuoktiniams ramybę.

Jis pakviečia asistentą. Prašo minioje surasti Žasminę, tikriausiai klajojančią kur nors po sodą, ir atvesti pas jį. Taip, reikia drauge nusifotografuoti, paskelbti naują spaudos pranešimą – patvirtinti, kad sutartis sudaryta, pasisamdyti gerą viešųjų ryšių vadybininką, kuris sugebėtų pūsti muilo burbulą iki spalio mėnesio, iki Paryžiaus madų savaitės. Vėliau jis pats imsis belgės dizainerės; jam išties patiko jos kolekcija, ir jis neabejoja, kad jo firmai ji pridės ir pinigų, ir garbės. Beje, jis numano, ką ji galvoja: esą jis nori ją nupirkti trokšdamas perimti jos pagrindinę manekenę, ir tai, deja, tiesa. Dabar ją kalbinti būtų ir negražu, ir nenaudinga – tektų brangiau mokėti. Viskas savo laiku, geriau palaukti patogios progos.

– Geriau eikime iš čia, – staiga pasiūlo Eva, matyt, neištvėrusi žurnalistų antpuolio.

– Liaukis. Kaip žinai, mano širdis ne akmeninė, bet man nėra ko per daug graužtis: juk jau anksčiau man patarei nekišti nagų prie kino, o štai dabar tavo žodžiai pasitvirtino. Atėjome čionai švęsti, tad ir palaukime iki pabaigos.

Jo žodžiai nuskamba kur kas griežčiau, nei jis norėtų, tačiau Evai nepadaro jokio įspūdžio – lyg jai būtų vis viena, ar jis myli ją, ar nekenčia jos. Hamidas kalba toliau, bet jau visiškai kitokiu tonu:

– Puiki šventė, kaip kažin ką! Čia, Kanuose, mūsų šeimininkas tikriausiai išleido nežmoniškai daug pinigų, juk apmokėjo ir kelionę, ir viešbutį visoms garsenybėms, sutikusioms išimtinai dalyvauti šiame iškilmingame vakare. Gali neabejoti, kad pelnys dešimt ar dvylika kartų daugiau – nemokamai išsireklamuos tiek

laikraščiuose ir žurnaluose, tiek vietinėje ir kabelinėje televizijoje, kuri, išskyrus šiuos didingus renginius, neturi ko rodyti. Moterys žavėsis jo brangenybėmis kaip aukščiausia spindesio ir prabangos apraiška, vyrai segės jo laikrodžius rodydami savo galią ir turtingumą, jaunos merginos sklaidys mados žurnalus svajodamos: „Kada nors ir aš ten atsidursiu, taip pat rengsiuos ir puošiuos.“

– Eikime iš čia. Mane kankina bloga nuojauta.

Tai paskutinis lašas. Visą dieną, netardamas nė žodžio, jis kentė žmonos prastą nuotaiką, neklausė, kodėl ji tolydžio įsijungia mobilųjį telefoną tikrindama, ar nėra naujų žinučių. Jam jau išties kyla įtarimas, kad atsitiko kažkas keista. Nejaugi koks nors gerbėjas? Gal su ja nori susitikti buvęs vyras, kurį vakar pastebėjo bare? Tokiu atveju galėtų tiesiai jam viską pasakyti, užuot užsidariusi savyje!

– Aš netikiu nuojauta. Bandau mandagiai tau paaiškinti, kodėl rengiamos tokios iškilmės. Jeigu ketini vėl imtis verslo, kaip, anot tavęs, visada svajojai, jeigu ketini vėl atidaryti madingų drabužių saloną, tada įsiklausyk į mano žodžius. Beje, kai pasakiau, kad vakar vakare mačiau bare tavo buvusį vyrą, atsakei, kad to negali būti. Gal dėl to nepaleidi iš rankų savo mobiliojo telefono?

– Čia jam nėra ko veikti.

Iš tiesų jai knieti pasakyti: „Aš žinau, kas sužlugdė tavo kino filmo projektą. Žinau, kad jis gali iškrėsti ir didesnių niekšybių. Suprask pagaliau, kad mums gresia pavojus. Eikime iš čia.“

– Tu neatsakei į mano klausimą.

– Atsakau: taip, todėl. Todėl, kad jį pažįstu, jauste jaučiu, kad jis kažkur čia, ir man baisu.

Hamidas nusijuokia.

– Juk ir aš esu čia.

Eva ima nuo padėklo taurę šampano ir išgeria vienu matu. Jis nieko jai nesako manydamas, kad žmona tiesiog erzina jį.

Jis apsižvalgo stengdamasis išmesti iš galvos paskutines žinutes, viena po kitos šmėkštelėjusias mobiliojo telefono ekrane, ir vis dar vildamasis nusifotografuoti drauge su Žasmine prieš tai, kai visi bus kviečiami į salę, kur patiekta vakarienė ir kur neleidžiami fotografai. Įžymus aktorius žuvo visai ne laiku: niekas netgi nepasiteiravo apie didžiąją sutartį, pasirašytą su nežinoma manekene. Prieš pusvalandį visa žiniasklaida tuo domėjosi, o dabar tai niekam nerūpi.

Tiek metų dirbęs prabangos ir spindesio pasaulyje, jis dar daug ko neišmano: milijoninė sutartis beregint pamiršta, tačiau iškilmių rengėjas moka patraukti žiniasklaidos dėmesį. Nė vienas fotografas ar žurnalistas nepabėgo į policiją arba ligoninę iš pirmųjų šaltinių sužinoti, kas atsitiko. Tiesa, visi jie – mados žurnalistai: žurnalų leidėjai ir redaktoriai nieku gyvu nesiryžtų siųsti jų kitur tiesiog todėl, kad puslapiuose, skirtuose aukštuomenės kronikai, nevalia rašyti apie nusikaltimus.

Brangakmenių vertintojai nelenda į kino pasaulio pinkles. Įgudę švenčių rengėjai žino: nors ir kiek kraujo tuo metu lietųsi pasaulyje, žmonės vis viena labiau domėsis nuotraukomis, kuriose atsiveria tobulas ir nepasiekiamas prabangos pasaulis.

Žmogžudysčių pasitaiko pašonėje, gretimoje gatvėje. Tokių iškilmių kaip šios – tik aukštuomenės pasaulyje. Tai kas gi labiausiai rūpi paprastiems mirtingiesiems?

Štai tokios iškilmės.

Apie jas dar prieš kelis mėnesius ima trimituoti žiniasklaida skelbdama, kad garsi juvelyrikos dirbinių firma Kanuose rengia savo kasmetes iškilmes, į kurias jau išsiuntinėti visi kvietimai. Tai nelabai atitinka tikrovę: pusė būsimų svečių gauna kažką panašaus į memorandumą, kuriame mandagiai prašoma patvirtinti, kad jie tikrai dalyvausią šventėje.

Jie skaito laikraščius, todėl, savaime suprantama, atsako nedelsdami. Patvirtina tikrai dalyvausią šventėje. Nusiperka lėktuvo bilietus ir užsisako viešbutį dvylikai dienų, nors išgyvens daugių daugiausia dvi paras. Jie turi visiems įrodyti, kad tebepriklauso Superklasei, nes priklausymas Superklasei padeda spręsti reikalus, atveria duris, maloniai glosto savimeilę.

Po dviejų mėnesių jie gauna ir patį kvietimą. Moterys subruzda neišmanydamos, kaip derėtų pasipuošti tokia proga, vyrai prašo sekretores apskambinti kai kuriuos pažįstamus, pasiteirauti, ar būsią įmanoma prieš vakarienę bare išgerti šampano ir aptarti kai kuriuos specifinius klausimus. Taip vyrai paprastai apsiskelbia: „Aš pakviestas į iškilmes. Na, o tu?“ Nors ir kaip šis dievagotųsi, kad užsivertęs reikalais ir vargu ar sugebėsiąs ištaikyti laisvą valandėlę kelionei į Kanus, iš karto darosi aišku: tai tik bandymas gražiai pasiteisinti, kad jis dar nėra gavęs jokio kvietimo.

Po kelių minučių žmogus, „užsivertęs reikalais“, sukelia ant kojų visus draugus, patarėjus ir partnerius, kol pagaliau gauna geidžiamą kvietimą. Taip iškilmių rengėjas atsirenka antrąją dalį svečių, kurių dalyvavimą šventėje nulemia trys dalykai: galia, pinigai, pažintys.

Idealus renginys.

Pasamdoma profesionalų komanda. Atėjus šventės dienai, duodamas nurodymas nešykštėti svečiams alkoholinių gėrimų, o ypač legendinio ir neprilygstamo prancūziško šampano. Užsienio svečiai vargu ar nutuokia, kad geria vietinį putojantį vyną, kainuojantį kur kas pigiau, nei jie įsivaizduoja. Moterys – kaip Eva šiuo metu – tariasi, kad taurė auksinio gėrimo labai dera prie jų suknelės, batelių ir rankinės. Vyrai irgi vaikščioja su taure rankoje, tačiau geria kur kas mažiau: jie suvažiavo susitaikyti su varžovais, pagerinti santykių su tiekėjais, susirasti nuolatinių pirkėjų didmenomis, kurie prekiautų jų gaminiais. Tokio renginio metu pasikeičiama šimtais vizitinių kortelių, aišku, dalis jų atitenka ir žavioms damoms, tačiau visi žino, kad tik be reikalo gadina popierių: į tokius vakarus niekas neina tikėdamasis susirasti gyvenimo draugą. Ateina tvarkyti verslo reikalų, „sužibėti" ir pasilinksminti. Pasilinksminti galima, bet nebūtina: tai ne taip jau svarbu.

Žmonės, šį vakarą susirinkę į pobūvį, priklauso trim įsivaizduojamo trikampio kampams. Pirmieji, jau pasiekę savo tikslą, leidžia laiką golfo laukuose, uždaruose klubuose, kviestiniuose pietuose, o kai užeina į parduotuvę, perka kainos neklausdami, nes pinigų neskaičiuoja. Pasiekę pačią viršūnę jie staiga suvokia tai, kas anksčiau neateidavo į galvą: jie negali gyventi vieni. Įsipykę vienas kitam iki gyvo kaulo, sutuoktiniai nenusėdi vietoje, tvirtai įsitikinę, kad jie – kitokie nei visi, nors jau seniai suvokė, kad, sulaukę garbaus amžiaus, turi taikstytis su nuobodžia kasdienybe, įprasta vidurinės klasės žmoneliams: pusryčiai, rytiniai

laikraščiai, pietūs, popietės miegas, vakarienė, televizorius. Jie graibsto beveik visus kvietimus iškilmingų pietų. Savaitgaliais nepraleidžia nė vieno visuomeninio ar sporto renginio. Atostogauti važiuoja į madingus kurortus (nors jau seniai nebedirba, tebesilaiko įsikibę tokios sąvokos kaip „atostogos").

Antrieji – tai tie, kurie, dar nieko nepasiekę, drumstais vandenais iš paskutiniųjų iriasi prieš srovę stengdamiesi palaužti nugalėtojų pasipriešinimą, apsimeta, kad jiems džiugu gyventi netgi tada, kai motina ar tėvas guli ligoninėje, kai tenka pardavinėti tai, ko dar nespėjo įsigyti.

Galiausiai pačioje trikampio viršūnėje – Superklasė.

Klasikinis sambūris. Tie, kurie, pasiekę tikslą, eina toliau savo keliu, staiga susizgrimba, kad jau nebeturi jokios įtakos, nors sukauptų pinigų užtektų vaikams ir vaikaičiams, per vėlai suvokę, kad galia lemia daugiau negu turtai. Tie, kurie, dar nieko nepasiekę, stengiasi linksmintis ir džiaugtis gyvenimu, kupini jėgų ir entuziazmo, manydami, kad iš tiesų daro gerą įspūdį aplinkiniams, tačiau po kelių savaičių įsitikina, kad veltui dalijo visiems savo vizitines korteles, nes niekas jiems neskambina. Ir pagaliau tie, kurie, atsidūrę pačioje viršūnėje, supranta, kad aukštai nelengva įsitvirtinti: ten siaučia tokie vėjai, kad, siūbtelėjus stipresniam gūsiui, gali neišlaikyti pusiausvyros ir nugarmėti į bedugnę.

Svečiai tolydžio prieina prie Hamido pasišnekėti, tačiau niekas neužsimena apie žmogžudystę: gal nieko apie tai negirdėjo, gyvendami tame pasaulyje, kur tokių dalykų nepasitaiko, o gal iš

mandagumo, nors tai labai abejotina. Apsižvalgęs jis mato tai, ko labiausiai nepakenčia mados pasaulyje – garbaus amžiaus moteris, apsirengusias taip, lyg joms būtų dvidešimt. Kaipgi jos nesuvokia, kad metas keisti stilių? Jis pasišneka su vienu, kitam nusišypso, padėkoja tiems, kurie giria jo kolekciją, pristato Evą dar nespėjusiems su ja susipažinti. Tačiau iš galvos neina mintis: per artimiausias penkias minutes būtina surasti Žasminę ir su ja nusifotografuoti.

Kažkoks pramonininkas, priėjęs su žmona, leidžiasi postringauti apie tai, kaip jie buvo susitikę paskutinį kartą: Hamidas nieko neprisimena, bet linkčioja galvą. Visi šneka apie keliones, susitikimus, vykdomus projektus. Niekas neužsimena apie įdomesnius dalykus, neklausia: „Ar esi laimingas?“ arba „Ar įmanoma džiaugtis pergale, jeigu ji pasiekta tokiomis pastangomis?“ Jeigu priklausai Superklasei, savaime aišku, privalai elgtis taip, kaip pridera laimingam ir savo svajones įkūnijusiam žmogui, netgi tuo atveju, kai nejučia kyla klausimas: „Ką gi man daryti dabar, kai pasiekiau visa tai, apie ką svajojau?“

Prieina keista, indišku sariu apsigobusi žmogystė aptemptomis kelnėmis, tarytum baidyklė, išnėrusi iš pieštinių pasakojimų knygelės:

– Pone Hamidai, man labai gaila...

– Kas tu toks?

– Šiuo metu dirbu jums, pone.

Nesąmonė!

– Aš užsiėmęs. Jau žinau viską, ką turėčiau žinoti apie tai, kas atsitiko šį vakarą. Žodžiu, gali nesirūpinti.

Tačiau žmogystė nesitraukia. Hamidą pamažu ima įsiūtis, juo labiau kad šalia stovintys draugai tikriausiai girdėjo tuos šiurpius žodžius: „Šiuo metu dirbu jums, pone." Ką jie pamanys?

– Pone Hamidai, turėjau jums pristatyti aktorę, kuri vaidins būsimame filme. Deja, kai man paskambino, teko ją palikti kelioms minutėms, o...

– Vėliau. Šiuo metu laukiu Žasminės Taiger.

Žmogystė pasišalina. Aktorė, kuri vaidins būsimame filme! Vargšelė, pasamdyta ir atleista tą pačią dieną!

Eva viena ranka laiko taurę šampano, kita – mobilųjį telefoną ir dar dviem pirštais suspaudusi užgesusią cigaretę. Išsitraukęs iš kišenės auksinį žiebtuvėlį, pramonininkas siūlosi pridegti.

– Nesirūpinkite, aš galiu ir pati, – atsako ji. – Stengiuosi kuo mažiau rūkyti, todėl ir noriu, kad abi rankos būtų užimtos.

Iš tiesų jai knieti pasakyti: „Nepaleidžiu mobiliojo telefono iš rankų, norėdama apsaugoti štai čia šalia stovintį mulkį. Kuris manimi netiki. Kuris niekada nesidomėjo mano gyvenimu ir tuo, ką esu patyrusi. Jei gausiu dar vieną žinutę, pakelsiu skandalą, ir jis norom nenorom turės išeiti kartu su manimi. Tegu paskiau užgaulioja mane, bent jau žinosiu, kad išgelbėjau jam gyvybę. Aš gerai pažįstu žudiką. Jauste jaučiu, kad Absoliutus Blogis čia pat, šalia mūsų."

Asistentė kviečia visus į iškilmių salę. Hamidas Huseinas pasirengęs nuolankiai susitaikyti su likimu: ką gi, nusifotografuosiąs rytoj, drauge su Žasmine kopdamas Festivalio rūmų laiptais. Tuo metu pasirodo vienas jo padėjėjų.

– Žasminės Taiger niekur nėra. Tikriausiai bus išėjusi.

– Tiek to. Turbūt niekas jos neperspėjo, kad mes turime čia susitikti.

Pripratęs valdytis tokiomis aplinkybėmis, jis ramus kaip paprastai. Tačiau širdis verda pykčiu. Kaip ji drįso išeiti? Kas ji tokia, jos manymu?

Kaip lengva mirti! Žmogaus organizmas – vienas tobuliausių ir kruopščiai apgalvotų Dievo kūrinių, tačiau, vos į jį įsminga tam tikru greičiu lekiantis mažytis švino gabalėlis, kapodamas ir draskydamas viską, kas pakliūva, – ir šis mechanizmas išeina iš rikiuotės.

Mirtis. Pagal aiškinamąjį žodyną – tai gyvenimo pabaiga (nors gyvenimo sąvoka irgi nėra tiksliai apibrėžta), kai galutinai nustoja veikti gyvybinės organizmo funkcijos, kaip antai: smegenų veikla, kvėpavimas, kraujo apytaka, širdies darbas. Kelias dienas ir netgi savaites nenutrūksta tik du procesai: tebeauga plaukai ir nagai.

Apibrėžimas keičiasi, kai pažvelgiame į mirtį religijų akimis: vieniems mirtis – tai perėjimas į aukštesnę stadiją, kiti teigia, kad tai tik laikinas dalykas, ir siela, anksčiau gyvenusi kūne, kada nors sugrįžta išpirkti nuodėmių arba kitame gyvenime pasimėgauti ta palaima, kuria jai nebuvo leidžiama džiaugtis ankstesnio įsikūnijimo metu.

Mergina stovi šalia aprimusi. Gal paveikė šampanas, o gal priešingai – alkoholio garai išsivadėjo, ir ji suvokė, kad nieko čia nepažįsta, kad tikriausiai pirmą ir paskutinį sykį gavo kvietimą į tokį renginį, kad svajonės kartais virsta košmaru. Pasitraukęs į

šalį su liūdnąja mergina jis pastebėjo, kad ją bandė kalbinti vienas kitas vyras, tačiau, matyt, niekas nesugebėjo išsklaidyti jos prastos nuotaikos. Jam vėl priėjus ji paprašė pabūti drauge iki renginio pabaigos, paklausė, ar jis negalėtų jos parvežti namo – pinigų neturinti, o naujoji draugė, ko gero, neketinanti grįžti.

– Žinoma, aš tave parvešiu. Mielai.

Tai neįėjo į jo planus, tačiau išvydęs, kad policininkas stebi svečius, jis suvokia, kad būtų labai pravartu susirasti sau ką nors į porą, įsimaišyti tarp nepažįstamų, savo svarba puikuojančių vyrų, išdidžiai vaikščiojančių su žavia, daug jaunesne palydove, kaip ir pridera tokių renginių metu.

– Kaip tau atrodo, ar nebūtų metas eiti prie stalo?

– Kas be ko. Tačiau esu jau ne kartą dalyvavęs tokiuose renginiuose ir žinau, kad geriausia palaukti, kol visi susės į savo vietas. Mažų mažiausia trys ar keturi stalai būna užsakyti, o mums neverta įkliūti į keblią padėtį.

Jis pastebi, kad mergina šiek sutrinka išgirdusi, kad jam vieta neužsakyta, tačiau jai tenka su tuo susitaikyti.

Kelneriai vaikščioja po sodą rankiodami tuščias taures. Manekenės jau nulipo nuo savo juokingų pakylų, ant kurių šoko rodydamos vyrams, kad pasaulyje esama daug ko įdomaus, o moterims primindamos, kad derėtų kuo skubiau nusiurbti riebalus, pasidaryti botokso injekciją, silikono implantais pasididinti krūtis, atlikti plastinę operaciją.

– Eikime greičiau. Aš noriu valgyti. Man bloga.

Ji ima jam už parankės, ir jiedu pasuka į viršutinio aukšto salę. Sprendžiant iš visa ko, Eva gavo žinią, bet nekreipė į ją dė-

mesio, ir dabar jis žino, ko gali tikėtis iš tokios ištvirkusios moters kaip buvusi žmona. Jį tebesaugo angelas – gatvės prekeivė laiku jį perspėjo, ir jis grįžtelėjęs pastebėjo persirengusį policininką, nors kaip tik tuo metu laukė pasirodant didžiojo modeliuotojo.

– Ką gi, eime.

Užlipę laiptais jie pasuka į salę. Prie durų jis mandagiai paprašo, kad ji paleistų jo ranką – jo draugai galį klaidingai suprasti padėtį.

– Ar esi vedęs?

– Išsiskyręs.

Taip, Hamidas neapsiriko, nuojauta jo neapgavo, visos šio vakaro bėdos buvo menkniekis palyginti su tuo, kas stojo prieš jo akis. Žmogus, kurį jis pamatė, neturėjo nieko bendra su kino filmų festivaliu, vadinasi, jis siekė labai aiškaus tikslo.

– Igoris!

Vyriškis, stovintis tolėliau su daug jaunesne moterimi, atsigręžia. Evai širdis nusmunka į kulnus.

– Ką darai?

Tačiau Hamidas nė neatsiprašęs pasikelia iš vietos. Ne, jis nežino, ką daro žengdamas prie Absoliutaus Blogio, kuriam viskas įmanoma, visiškai viskas. Hamidas tikriausiai galvoja, kad priešais jį – paprastas žmogus, kurį galima įveikti arba jėga, arba logiškais argumentais. Jis nė nenumano, kad Absoliutaus Blogio širdis kaip mažo vaiko, kad Absoliutus Blogis, visada įsitikinęs savo teisumu, nejaučia jokios atsakomybės už savo veiksmus. Negaudamas to, ko nori, jis nedvejodamas griebiasi bet kokių prie-

monių, kad tik patenkintų savo užgaidas. Dabar ji supranta, kaip Angelas sugebėjo taip staigiai tapti Šėtonu: Igorio širdis visada buvo ir tebėra pilna keršto ir pagiežos, nors ir kiek jis tvirtintų, kad subrendo ir išsigydė visas dvasios negalias; panūdęs įrodyti, kad šiame pasaulyje gali nugalėti visus, jis tapo pajėgiausias iš pajėgiausiųjų ir tarėsi esąs visagalis; ištvėręs pačius sunkiausius išbandymus ir nė karto nepalūžęs, jis nesupranta, kaip galėtų pralaimėti, ir, siekdamas tikslo, širdies gilumoje sau kartoja: „Aš dar sugrįšiu. Ir tada pamatysi, ką aš galiu."

– Turbūt pastebėjo ką nors įdomesnio už mus, – įgelia buvusi mis Europa, sėdinti prie garbės stalo drauge su kitomis dviem įžymybėmis ir vakaro rengėju.

Eva bando taisyti padėtį, bet iškart nesusivokia, ką reikėtų daryti. Vakaro rengėjas sužiūra į ją, regis, susidomėjęs tuo, kas čia vyksta.

– Atsiprašau. Ten mano senas draugas.

Hamidas eina prie naujo svečio, ir šis šiek tiek sutrinka. Mergina, stovinti šalia jo, sušunka:

– Pone Hamidai Huseinai, čia aš, aš! Jūsų naujoji aktorė!

Žmonės prie kitų stalų atsisuka pažiūrėti, kas atsitiko. Šventės rengėjas šypsosi: labai pravartu, kai atsitinka kas nors netikėta – vėliau svečiai turi ką prisiminti. Tačiau išvydęs, kad Hamidas sustoja priėjęs prie svečio, suvokia, kad atsitiko kažkas negera, ir kreipiasi į Evą:

– Gal sulaikytumėte poną Hamidą? Jeigu norite, galime pastatyti dar vieną kėdę jūsų draugui, tačiau jo bičiulė vis viena turėtų atsisėsti prie kito stalo.

Svečiai vėl kimba į valgius, toliau šnekasi apie jachtas, asmeninius lėktuvus, biržos kursą. Tik šventės rengėjas nenuleidžia akių nuo dviejų vyrų.

– Eikite su jais pasišnekėti, – pataria jis.

Jam tik atrodo, kad Eva šioje salėje. Iš tiesų jos mintys už tūkstančių kilometrų, prie Baikalo ežero, viename Irkutsko restorane. Ten buvo kitaip: Igoris išvedė girtuoklį į lauką. Ji pasikelia, sukaupusi visas jėgas, ir eina prie vyrų.

– Grįžk prie stalo, – pusbalsiu įsako jai Hamidas. – Mudu eisime į lauką pasišnekėti.

Šiuo metu nieko kvailesnio neįmanoma sugalvoti. Ji griebia jam už rankos dėdamasi, kad be galo džiaugiasi susitikusi seniai matytą draugą, ir kuo ramiausiu balsu lyg niekur nieko sako:

– Betgi jau stalai padengti!

Ji nepriduria žodžio „mielasis". Kad neatsivertų pragaro vartai.

– Jos tiesa. Verčiau pasikalbėkime šičia.

Nejaugi jis tai pasakė? Nejaugi ji pati viską prasimanė, nieko panašaus nėra: vaikas užaugo, subrendo, tapo tikru vyru, atsakingu už savo veiksmus? Nejaugi į puikybę pasikėlusiam Šėtonui atleista, ir jis grįžta į dangaus karalystę?

Ji mielai prisipažintų klydusi, tačiau abu vyrai smaigsto vienas kitą žvilgsniais. Hamidas įžiūri kažką kraupaus jo mėlynų akių gelmėje, ir jį nukrečia šiurpas. Mergina atkiša jam ranką.

– Malonu susipažinti. Aš esu Gabriela...

Hamidas neatsako. Priešais jį stovinčio vyro akys blizga.

– Štai ten kampe yra laisvas stalas. Eikime visi ir atsisėskime, – pasiūlo Eva.

Stalas kampe? Jo žmona atsisako garbingos vietos ir sutinka sėdėti kažkur kampe, nuošaly nuo visų? Tačiau Eva tuo metu ima abiem vyrams už rankų ir veda juos prie vienintelio laisvo stalo, stovinčio netoli virtuvės durų, pro kurias tolydžio vaikščioja kelneriai. „Aktorė" eina iš paskos. Hamidas, ištraukęs ranką, nueina atsiprašyti šventės rengėjo.

– Ką tik sutikau vaikystės dienų draugą, rytoj jis išvažiuoja, nenoriu praleisti progos su juo pasišnekėti. Nelaukite mūsų, nežinau, ar ilgai užtruksime.

– Niekas neužims jūsų vietų, – šypsodamas atsako šventės rengėjas, numanydamas, kad abi kėdės stovės tuščios iki pat vakaro pabaigos.

– O aš maniau, kad tai jūsų žmonos vaikystės draugas, – vėl įgelia buvusi mis Europa.

Tačiau Hamidas jau eina prie paties prasčiausio stalo, skirto garsenybių padėjėjams, kurie, nepaisydami jokių kliūčių, visada įsimiklina pralįsti ten, kur jiems nepridera.

„Hamidas – puikus žmogus, – mąsto šventės rengėjas, žvilgsniu lydėdamas įžymųjį modeliuotoją, nueinantį aukštai iškelta galva. – Regis, labai jau nekaip jam prasidėjo šis vakaras."

Jie susėda kampe prie stalo. Gabrielai dingtelėja mintis, kad tai nepakartojama proga – dar viena iš tų nepakartojamų progų, pasitaikiusių šią dieną. Ji pareiškia, kad jai buvo labai malonu gauti kvietimą, kad pasistengs neapvilti prodiuserio lūkesčių.

– Aš pasitikiu jumis. Pasirašiau sutartį jos nė neskaičiusi.

Visi sužiūra į ją netardami nė žodžio. Gal pasakė ką nors negera? O gal kaltas šampanas? Ką gi, verčiau kalbėti toliau:

– Ypač džiaugiuosi, kad nepasitvirtino gandai apie aktorių atranką ir kad jūsų surengtas konkursas buvo sąžiningas. Jokių prašymų, jokių malonių. Priešpiet įvyko perklausa, ir aš buvau atrinkta netgi nespėjusi iki galo perskaityti viso teksto. Mane paprašė nuvykti į jachtą ir pasikalbėti su režisieriumi. Tai puikus pavyzdys visam meno pasauliui, pone Huseinai. Orus, profesionalus, sąžiningas elgesys atsirenkant tuos žmones, su kuriais teks dirbti ateityje. Šiaip visi įsivaizduoja, kad kino pasaulyje viešpatauja visiškai kiti dėsniai, girdi, nieku gyvu į jį nepateksi, jeigu...

Jai vos nenuslydo nuo liežuvio „nepermiegosi su prodiuseriu", bet susizgrimba – juk šalia sėdi jo žmona.

– ...nebūsi gražuolė.

Tuo metu prieina kelneris, nešinas šaltais užkandžiais, ir išgieda savo įprastinę giesmę:

– Šį vakarą siūlome tokį šaltąjį patiekalą: alyvuogių aliejumi apšlakstytas artišokų šerdeles su Dižono garstyčių padažu, kvapniomis žolelėmis ir Pirėnų ožkų sūrio griežinėliais...

Tačiau jo žodžių, mandagiai šypsodama, klausosi tik jauna mergina. Suvokęs, kad jis čia nelabai pageidaujamas, kelneris dingsta.

– Ko gero, labai skanu!

Gabriela dirstelėja į stalo kaimynus – nė vienas neliečia valgių. Matyt, išties kažkas negera.

– Jūs, regis, norite pasikalbėti, ar ne? Gal būtų geriau, jei persėsčiau prie kito stalo?

– Be abejo, – sako Hamidas.

– Ne, sėdėkite čia, –– įsiterpia moteris.

Ką gi jai daryti?

– Ar gerai sutariate su savo draugu? – klausia moteris.

– Mudu su Giunteriu ką tik susipažinome.

Giunteris? Hamidas su Eva sužiūra į Igorį, pilną nedrumsčiamos ramybės.

– O kuo jis verčiasi?

– Betgi jūs – draugai!

– Taip. Ir žinome, kuo jis verčiasi. Tik nežinia, ką jūs žinote apie jo gyvenimą.

Gabriela grįžteléja į Igorį. Kodėl jis jai nepadeda?

Priėjęs prie stalo kelneris klausia, kokio vyno jie pageidautų:

– Raudonojo ar baltojo?

Kaip laiku priėjo kelneris: nepažįstamas žmogus išgelbėjo iš keblios padėties.

– Visiems raudonojo, – atsako Hamidas. – Grįžkime prie mūsų klausimo: kuo verčiasi Giunteris?

Neišgelbėjo.

– Kaip supratau, sunkiųjų mašinų gamyba. Mudu dar nespėjome gerai susipažinti. Mus sieja tik tai, kad abu laukėme draugų, o tie nepasirodė.

Gerai atsakiau, taria sau Gabriela. Nežinia, gal ši moteris turi slaptą romaną su jos naujuoju partneriu? Gal šiandien vyras sužinojo paslaptį – todėl ir tvyro tokia įtampa?

– Vardas jo – Igoris. Valdo vieną didžiausių Rusijos mobiliojo ryšio bendrovių. Tai kur kas svarbiau nei sunkiųjų mašinų gamyba.

Kodėl jis melavo? Gabriela nutaria patylėti.

– Tikėjausi čia tave pamatyti, Igori, – tęsia moteris dabar kreipdamasi į vyriškį.

– Atvažiavau ieškoti tavęs, bet dabar persigalvojau, – atsako jis neišsisukinėdamas.

Palietusi popierių prikimštą rankinę, Gabriela apsimeta nustebusi:

– Oho, mano mobilusis atsibudo. Man regis, pagaliau atėjo mano draugas, lekiu jo pasitikti. Prašau atleisti, bet jis atskrido iš taip toli, trokšdamas su manimi pasimatyti, o čia nieko nepažįsta. Laikau savo pareiga juo pasirūpinti.

Ji pasikelia nuo kėdės. Pagal etiketo reikalavimus nedera spausti rankos valgančiam žmogui, nors, tiesą pasakius, niekas netgi nepalietė valgių. Tačiau raudonojo vyno taurės tuščios. Žmogus, pasivadinęs Giunteriu, užsakė visiems dar vieną butelį.

– Tikiuosi, kad gavai visas mano žinutes, – sako Igoris.

– Viso labo tris. Vietinė telefono ryšio bendrovė, matyt, prastesnė nei taviškė.

– Ne telefoną turiu galvoje.

– Tada nesuprantu, ką turi galvoje.

Tačiau vos susitvardo nepasakiusi; „Puikiausiai suprantu."

Lyg Igoris galėtų žinoti, kad, ištekėjusi už Hamido, ji ištisus metus laukė telefono skambučio, žinutės, perduotos per kokį draugą, kad jis jos ilgisi. Ji nenorėjo jo matyti, tačiau žinojo, kad nieku gyvu negalima jo įžeisti: reikia bent jau numaldyti jo įsiūtį, apsimesti, kad, praėjus kuriam laikui, jie gali būti geri draugai.

Vieną popietę išgėrusi ji ryžosi jam paskambinti, bet paaiškėjo, kad jis pakeitė mobiliojo telefono numerį. Paskambinusi į raštinę išgirdo, kad jis „posėdžiauja". Kitais kartais paskambinusi – paprastai išgėrusi, kad nepritrūktų drąsos, – sužinodavo, kad jis „išvykęs su reikalais" arba „paskambins vėliau". Savaime suprantama, jis niekada nepaskambindavo.

Paskiau jai ėmė vaidentis visokios baisybės, atrodydavo, kad ją kažkas seka, kad netrukus ir ji susilauks to paties likimo kaip ir anas apdriskėlis ir visi kiti, kuriems Igoris „padėjo atrasti geresnį gyvenimą". O Hamidas nė kiek nesidomėjo jos praeitimi, tikriausiai manydamas, kad kiekvienas žmogus turi teisę atminties kertelėse saugoti savo gyvenimo paslaptis. Jis darė viską, kas įmanoma, kad tik Eva jaustųsi laiminga, saugi jo prieglobstyje, kad nieko nebijotų, ir nuolat jai kartojo, kad, susitikus su ja, jo gyvenimas iškart atgavo prasmę.

Vis dėlto vieną dieną į jų būsto duris Londone pasibeldė Absoliutus Blogis. Tąsyk Hamidas buvo namie ir jį išvijo. Bėgo mėnesiai, ir nieko bloga neatsitiko.

Ilgainiui ji išmoko save apgaudinėti. Taip, ji pasirinko teisingą kelią: tą akimirką, kai žmogus pasuka pasirinktu keliu, visi kiti keliai dingsta iš akių. Būtų vaikiška manyti, kad, ištekėjus už kito, galima draugauti su buvusiu vyru: tokie dalykai įmanomi tik tada, kai buvęs vyras sugeba išlaikyti dvasinę pusiausvyrą, o Igoris toli gražu nebuvo iš tokių. Labiau tikėtina, kad nuo Absoliutaus Blogio ją apsaugojo neregima ranka. Ji buvo iš tų moterų, kurios sugeba visiškai pajungti vyrą, ir stengėsi kaip įmanydama padėti Hamidui, būti jam ir meilužė, ir patarėja, ir žmona, ir sesuo.

Ji skyrė visas jėgas naujajam gyvenimo draugui. Per visus tuos metus turėjo tik vieną tikrą draugę, kuri nežinia iš kur atsirado ir nežinia kur dingo. Ji irgi buvo rusė, tik, priešingai nei Eva, ne ji paliko vyrą, bet vyras ją. Ji atsidūrė Anglijoje nežinodama, ką daryti. Jiedvi kalbėdavosi ištisomis dienomis.

„Aš viską palikau, – pasakojo Eva draugei. – Ir nė kiek nesigailiu. Būčiau padariusi tą patį netgi tuo atveju, jeigu Hamidas – prieš mano valią – nebūtų Ispanijoje nupirkęs man vilos. Būčiau taip pat pasielgusi, jeigu net Igoris, mano buvęs vyras, man būtų pasiūlęs pusę savo turto. Būčiau taip pasielgusi todėl, kad žinau: dabar man nėra ko bijoti. Jeigu vienas tų vyrų, dėl kurių kraustosi iš proto visos moterys, panoro būti su manimi – vadinasi, aš geresnė nei pati manau."

Melas. Ji stengėsi įtikinti ne tiek savo vienintelę patikėtinę, kiek save. Vaidino komediją. Stipri moteris, sėdinti prie stalo su dviem įtakingais, didelę galią turinčiais vyrais, iš tikrųjų tėra silpna mergina, kuri bijo visko netekti, likti vienui viena skurde, nepatyrusi motinystės džiaugsmo. Ar ji galėtų atsisakyti šio prabangos ir spindesio pasaulio? Taip. Ji visada buvo pasirengusi tokiai staigmenai: visko netekti, kai tik jos gyvenimo draugui paaiškės, kad ji ne tokia, kokia jis ją laikė, kad ji nepateisina jo lūkesčių.

Ar ji sugeba valdyti vyrus? Taip. Visi tiki, kad ji – stipri, tikra savimi, savo likimo šeimininkė, kiekvieną akimirką gali palikti vyrą, nors ir koks įtakingas jis būtų. Visa bėda, kad patys vyrai tuo įsitikinę. Ir Igoris. Ir Hamidas. Nes ji moka vaidinti. Nes niekada nesako to, ką mano. Nes ji – talentingiausia pasaulio aktorė ir kaip niekas kitas moka slėpti savo silpnybę.

– Ko nori? – klausia jis rusiškai.

– Vyno.

Jis kalba tokiu tonu, lyg jam būtų nebesvarbu, ką ji atsakys: jis jau pasakė, ko čia atvyko.

– Kai susiruošei išeiti iš namų, aš tau kai ką pasakiau. Tikiuosi, nepamiršai.

Jis daug ką sakė. Sakė: „Pažadu tau pasikeisti ir mažiau dirbti“, „Tu – vienintelė mano gyvenime“, „Jeigu mane paliksi – aš žuvęs“. Tušti žodžiai, žmonės juos girdi kas dieną ir nekreipia į juos dėmesio.

– Aš tau pasakiau: jeigu mane paliksi – aš sunaikinsiu pasaulį.

Ji neprisimena tokių žodžių, tačiau tiki, kad jis neišsigalvoja. Igoris niekada nemėgo pralaimėti.

– O ką tai reiškia? – klausia ji rusiškai.

– Ar negalėtumėte bent iš mandagumo kalbėti angliškai? – įsiterpia Hamidas.

Igoris atsisuka į jį.

– Ką gi, aš kalbėsiu angliškai, bet ne iš mandagumo, o kad suprastumėte, ką sakau.

Ir, kreipdamasis į Evą, kalba toliau:

– Aš pasakiau, kad sunaikinsiu pasaulį, jog tave susigrąžinčiau. Ir jau pradėjau naikinti, bet mane išgelbėjo angelas: supratau, kad tu to neverta. Tu – savanaudė, žiauri moteris, nieko kita netrokšti, išskyrus šlovę ir pinigus. Tu atsisakei mano siūlomos laimės, nes namelis Rusijos užkampyje neatitinka tavo gyvenimo įvaizdžio – tu svajoji apie pasaulį, kuriam nepriklausai ir niekada nepriklausysi.

Aš aukojausi dėl tavęs, aukojau kitų žmonių gyvenimą, bet ilgiau tai negali tęstis. Privalau eiti iki galo, kad galėčiau grįžti į gyvųjų pasaulį, tikras, kad atlikau savo pareigą ir įvykdžiau uždavinį. Dabar mes kalbamės mirusiųjų pasaulyje.

To žmogaus akimis žvelgia Absoliutus Blogis, mąsto Hamidas, klausydamasis to kvailo, tolydžio nutrūkstančio pokalbio. Puiku: tegu rusas išsikalba iki galo, kaip pageidauja, jeigu tik negresia pavojus netekti mylimos moters. Juo geriau: buvęs vyras ne tik pasirodė drauge su kažkokia mergše, bet ir užgaulioja Evą žiūrėdamas jai į akis. Tegu dar palaukia: jis sugebės nutraukti pokalbį pačiu laiku, kai rusas jau nebegalės atsižadėti savo žodžių, gailėtis ir prašyti atleidimo.

Eva turbūt irgi mato tą patį: aklą neapykantą viskam ir visiems tik todėl, kad ji nepanoro paklusti jo valiai. Jam dingteli mintis: o ką gi jis darytų, Igoriu dėtas, juk šis tiesiog kovoja dėl mylimos moters? Ar jis sugebėtų dėl jos ką nors nužudyti?

Kelneris priėjęs pastebi, kad valgiai neliesti.

– Nepatinka?

Niekas neatsako. Kelneris akimoju viską supranta: vyras užklupo Kanuose žmoną su meilužiu ir dabar aiškinasi santykius. Jau ne kartą yra matęs tokių scenų, kurios paprastai baigiasi muštynėmis arba skandalu.

– Dar butelį vyno, – užsako vienas vyras.

– Tu niekam tikusi, – tuo metu kalba kitas vyras įsmeigęs akis į moterį. – Tu naudojaisi manimi, kaip dabar naudojies štai šiuo mulkiu. Tu – didžiausia mano gyvenimo klaida!

Prieš nešdamas vyną kelneris ketina pirmiausia atsiklausti šventės rengėjo, tačiau vyras, užsakęs vyną, pašoka iš vietos ir sako moteriai:

– Gana! Eime iš čia.

– Gerai, išeikime, –– sutinka kitas. – Noriu įsitikinti, ką gali vyras gindamas moterį, kuriai nieko nereiškia tokios sąvokos kaip „garbė“ ir „orumas“.

Patinai pasiryžę grumtis dėl patelės. Moteris prašo juos nusiraminti, siūlo vėl sėsti prie stalo, tačiau jos vyras, regis, tikrai nusiteikęs atsiskaityti už įžeidimą. Kelneriui dingteləja mintis perspėti apsauginius, kad lauke gali kilti muštynės, bet metrdotelis subara: „Ko čia stovi kaip stulpas? Matai, kad nespėjam, eik aptarnaut kitų stalų.“

Teisybę sako: tai, kas vyksta lauke, ne jo reikalas. O jeigu jis prisipažins, kad klausėsi svečių pokalbio, – gaus velnių. Juk jam moka už tai, kad stalus aptarnautų, o ne pasaulį gelbėtų.

Trijulė išeina į sodą, kur visai neseniai svečiai vaišinosi kokteiliais, o dabar viskas neatpažįstamai pasikeitę: susirinkę po vakarienės visi pamatys įvairiomis šviesomis mirgančią šokių aikštelę, plastikinę pakylą, šen bei ten sustatytus krėslus, o kampuose – barus su nemokamais gėrimais.

Netardamas nė žodžio Igoris eina pirmas. Iš paskos seka Eva, irgi tylėdama, o jiems įkandin – Hamidas. Geležiniai varteliai į laiptus, kurie leidžiasi į paplūdimį, užrakinti, bet atrakinti juos vieni niekai. Igoris nori sutuoktinius praleisti pirmus, bet Eva atsisako. Nė kiek nesutrikęs jis ima lipti žemyn be galo ilgais

laiptais, vedančiais prie kažkur apačioje šniokščiančios jūros. Jis žino, kad Hamidas neišsigąs. Iki tos valandėlės, kai jie susitiko šiame renginyje, laikė jį akiplėša siuvėju, kuris gali nė kiek nesigėdydamas suvedžioti ištekėjusią moterį ir meistriškai žaisti žmonių tuštybe. Dabar beveik slapčia žavisi juo. Taip, tai tikras vyras, jis kovos iki galo dėl to, ką laiko svarbiausia, nors Igoris ir supranta, kad Eva neturi nė trupučio talento, kurio netrūksta šįvakar sutiktai aktorei. Ji visiškai nemoka vaidinti: jausdama, kaip iš baimės muša šaltas prakaitas, karštligiškai svarsto, ką ir kaip galėtų šauktis pagalbon.

Pagaliau jie nusileidžia į smėlėtą paplūdimį. Igoris eina į pat galą ir atsisėda prie uolų. Siūlo sutuoktiniams pasekti jo pavyzdžiu. Jis žino, kad Eva, nors ir kaip išsigandusi, nejučia galvoja: „Jei atsisėsiu, susiglamžys suknelė. Išsitepsiu batelius." Vis dėlto ji atsisėda šalia. Hamidas prašo šiek tiek pasislinkti, kad ir jam būtų vietos. Eva nė nekrusteli.

Jis nesispiria. Ir štai visi trys sėdi kaip seni pažįstami, atėję prie jūros pasigrožėti tekančiu mėnuliu ir atsipalaiduoti, prieš pasinerdami į pragarišką diskotekos griausmą.

Hamidas duoda sau žodį: jie pabus čia dešimt minučių, ne daugiau – tegu rusas išlieja širdį, išgiežia visą apmaudą ir grįžta ten, iš kur atėjęs. Jeigu jis šoks muštis – jam smarkiai atsirūgs: Hamidas stipresnis, be to, beduinų išmokytas greitai ir ryžtingai atremti bet kokį puolimą. Jis nenorėjo kelti skandalo salėje, bet rusas gali nesidžiaugti: jis viskam pasirengęs.

Vėliau, kai jie grįš į salę, jis atsiprašys šventės rengėjo ir paaiškins, kad nesusipratimas išspręstas. Žino, kad gali su juo kalbėti atvirai: pasakys, kad netikėtai pasirodė buvęs Evos vyras ir teko jį išvesti iš salės, idant nepridarytų bėdos. Jeigu rusas vis dėlto nenorės pasišalinti, jis pasišauks savo apsauginį ir įsakys jį išgrūsti: nors ir koks turtingas būtum, nors ir valdytum vieną didžiausių Rusijos mobiliojo ryšio bendrovių, privalai elgtis kaip pridera.

– Tu man buvai neištikima. Ne tik pastaruosius dvejus metus, gyvendama su tuo žmogumi, bet ir visą tą laiką, kai mudu buvome drauge.

Eva tyli.

– Ką galėtum padaryti, kad išsaugotum šią moterį? – klausia jis Hamido.

Hamidas svarsto, ar verta atsakyti į šį klausimą. Eva – ne prekė, jis neketina dėl jos derėtis.

– Ar negalėtum kitaip pateikti šio klausimo?

– Gerai. Ar paaukotum gyvybę dėl šios moters?

Šio žmogaus akys dega grynu blogiu. Netgi jei rusas spėjo restorane paimti peilį (Hamidas to nepastebėjo, nors turėjo numatyti tokią galimybę), jis sugebės lengvai jį nuginkluoti. Ne, jis paaukotų gyvybę tik dėl Alacho ir genties vado. Vis dėlto nevalia tylėti.

– Esu pasiryžęs kovoti dėl jos. Man regis, kraštutiniu atveju dėl jos galėčiau ir nužudyti žmogų.

Eva vos tvardosi neišsakiusi visko, ką žino apie žmogų, sėdintį jai iš dešinės. Ji neabejoja, kad jis jau įvykdė nusikaltimą,

nužudė aktorių ir sužlugdė svajonę pastatyti kino filmą, kurią jos naujasis gyvenimo draugas puoselėjo daugel metų.

– Grįžkime.

Iš tikrųjų ji norėtų pasakyti: „Klausyk, greičiau eikim iš čia. Tu kalbiesi su pamišėliu."

Lyg negirdėdamas, ką ji sako, Igoris klausia toliau:

– Sakai, kad dėl jos galėtum ir žmogų nužudyti. Vadinasi, galėtum ir mirti dėl jos?

– Jeigu susigrumčiau ir pralaimėčiau, tikriausiai galėčiau. Betgi mes neimsime grumtis šičia, paplūdimyje!

– Grįžkime, – kartoja Eva.

Tačiau dabar užgautas Hamido orumas. Jis negali pasitraukti kaip bailys. Prasideda senas kaip pasaulis žmonių ir gyvūnų tuoktuvių ritualas, kurio tikslas – sužavėti patelę.

– Tau išvykus, jau nebegalėjau būti toks, koks buvau anksčiau, – toliau kalba Igoris, lyg būtų vienui vienas paplūdimyje. – Verslas klestėjo. Dieną dar sugebėdavau valdytis, tačiau naktimis apimdavo siaubinga neviltis. Netekau dalies savęs ir niekaip negalėjau jos susigrąžinti. Maniau, kad galėsiu, atvykęs į Kanus. Bet dabar, atvykęs čionai, supratau, kad toji mano dalis mirusi, jos negalima ir nereikia atgaivinti. Niekada tau neatleisiu, jei netgi bučiuotum man kojas, maldautum atleidimo, grasintum nusižudysianti.

Eva lengvai atsidūsta. Bent jau nebus muštynių.

– Tu nesupratai mano žinučių. Aš tau sakiau, kad galėčiau sunaikinti pasaulį, bet tu nieko nesupratai. O jeigu supratai – nepatikėjai. Ką tai reiškia – sunaikinti pasaulį?

Kyštelėjęs ranką į kelnių kišenę, išsitraukia nedidelį pistoletą. Tačiau nenutaiko į nieką, tik spokso į jūrą, į mėnulį. Hamidas pajunta, kaip gyslomis vis greičiau ima tekėti kraujas: arba šis žmogus nori įbauginti juos ir pažeminti, arba netrukus prasidės žūtbūtinės grumtynės. Nejaugi jis ryžtųsi juos nužudyti čia, šventės metu? Puikiai suvokdamas, kad bus sučiuptas, kai tik laiptais užlips į viršų? Juk negali jis būti visiškas beprotis, kitaip nebūtų nieko pasiekęs savo gyvenime.

Gana tuščių svarstymų. Jis – karys, išmokytas pulti ir gintis. Turi nejudėti iš vietos, nes rusas, nors ir nežiūri į jį, seka kiekvieną jo judesį.

Judinti jis gali nebent akis: paplūdimyje nė gyvos dvasios. Viršuje pasigirsta pirmieji muzikos garsai, orkestrantai derina instrumentus, ruošdamiesi nežabotoms naktinėms linksmybėms. Hamidas nieko negalvoja: jis išmokytas veikti instinktyviai, nemąstydamas.

Tarp jo ir ruso sėdi siaubo sukaustyta Eva, neatitraukdama akių nuo pistoleto. Jeigu ji bandytų bent krustelėti – jis šautų ir pataikytų į ją.

Taip, tikriausiai pirmoji jo prielaida buvo teisinga. Rusas tiesiog nori juos įbauginti. Parodyti, kad jis, Hamidas, bailys, pažeminti jį. Jeigu jis išties ketintų šauti, vargu ar laikytų pistoletą taip atsainiai. Reikia jį pašnekinti, nukreipti jo dėmesį ir sugalvoti kokią nors išeitį.

– Ką reiškia – sunaikinti pasaulį? – klausia Hamidas.

– Atimti kam nors gyvybę. Ir dings ištisas pasaulis. Nebeliks to, ką matė tas žmogus, ką patyrė per savo gyvenimą, nebeliks nei gėrio, nei blogio, pasitaikiusio jo kelyje, nei svajonių, nei lū-

kesčių, nei pralaimėjimų, nei pergalių, nebeliks nieko. Vaikystėje turėjome atmintinai išmokti teksto ištrauką, tik vėliau sužinojau, kad jos autorius – protestantų pastorius. Ten sakoma: „Kai jūra, plytinti prieš mūsų akis, į savo gelmes nusineša smiltelę, Europa sumažėja. Aišku, mes to nepastebime, nes tai smiltelė, ir tiek. Tačiau žemynas susitraukia."

Igoris nutyla. Jį ima erzinti iš viršaus sklindantis triukšmas, nustelbęs bangų šnaresį, taip raminamai veikusį jo dvasią, trokštančią pelnytai pasimėgauti šia akimirka. Juos stebi angelas tamsiais antakiais, džiaugdamasis tuo, ką mato.

– Mes išmokome ją atmintinai, kad suvoktume, kad esame atsakingi už idealią, kitaip sakant, komunistinę visuomenę, – toliau kalba Igoris. – Visuomenę, kurioje visi – broliai ir seserys. Iš tikrųjų mes sekėme ir skundėme vienas kitą.

Jis vėl nutyla nugrimzdęs į savo mintis.

– Negirdžiu, ką sakai, – prabyla Hamidas, sumetęs, kad ta dingstimi galėtų krustelėti.

– Puikiausiai girdi. Puikiausiai žinai, kad mano rankoje pistoletas, ir nori prisislinkęs pabandyti jį atimti. O dabar mėgini užkalbėti man dantis svarstydamas, ką daryti toliau. Nejudėk. Dar ne laikas.

– Igori, pamirškime viską, kas buvo, – rusiškai sako Eva. – Aš tave myliu. Važiuojam kartu namo.

– Kalbėk angliškai. Tavo vyras nesupranta, ką tu sakai.

Jis supras. Ir kada nors už tai padėkos.

– Aš tave myliu, – kartoja ji angliškai. – Aš nesu gavusi iš tavęs nė vienos žinutės, kitaip būčiau tekina pas tave atlėkusi. Kelis

kartus bandžiau su tavimi susisiekti, bet nepavyko. Palikau ne vieną žinutę tavo sekretorei, bet tu niekada nepaskambinai.

– Ne, nepaskambinau.

– Šiandien, vieną po kitos gavusi kelias tavo žinutes, laukiau nesulaukdama, kada pagaliau mudu susitiksime. Nenumaniau, kur tu galėtum būti, bet žinojau, kad mane surasi. Suprantu, kad man neatleisi, tačiau bent jau leisk man gyventi šalia. Aš būsiu tavo tarnaitė, tavo valytoja, rūpinsiuos tavimi ir tavo meiluže, jeigu panorėsi ją įsitaisyti. Nieko kita nenoriu, tik būti su tavimi.

Hamidui vėliau ji viską paaiškins. Dabar reikia ką nors kalbėti, kad tik pavyktų iš čia pasprukti, grįžti į tikrą pasaulį, kur policija beregint užkirstų kelią Absoliučiam Blogiui, kad jis nebegalėtų išgiežti savo pagiežos.

Hamidas jau nesiklauso jų pokalbio: mintimis nuklydęs į tolius toliausius, meldžia savo protėvius karius įkvėpti jėgų lemiamam smūgiui.

– Tu galėtum pasiteisinti sakydama, kad mūsų santuoka nebuvo tokia laiminga, kokios tu tikėjaisi. Mudu tiek padarėme drauge – argi negalėjome rasti kokios nors išeities? Juk visada įmanoma įsileisti į namus laimę, tačiau tuo atveju ir vyras, ir žmona privalo pripažinti, kad esama nesklandumų. Aš būčiau tave išklausęs, nors ir ką būtum norėjusi pasakyti, ir mūsų gyvenimas vėl būtų buvęs toks pat kupinas meilės ir džiaugsmo, koks buvo tada, kai susipažinome. Tačiau tu to nenorėjai. Pasirinkai lengviausią išeitį.

– Aš visada tavęs bijojau. O dabar, kai tu sėdi su ginklu rankoje, bijau kaip niekad.

Sulig tais žodžiais Hamidas vėl grįžta tikrovėn: jo dvasia nebeskraido padebesiais, prašydama dykumos karių patarimo, ką jam daryti.

Kaip ji gali taip kalbėti? Nevalia pataikauti priešui: jis dabar mato, kad gali ją įbauginti.

– Aš trokšdavau, kad kada nors pakviestum mane vakarienės, – toliau kalba Eva. – Trokšdavau išlieti tau širdį, pasiguosti, kad jaučiuosi tokia vieniša nepaisant visų pobūvių, brangenybių, kelionių, susitikimų su karaliais ir prezidentais. Žinai ką? Tu visada man parveždavai brangių dovanų, bet niekada nepadovanojai paties paprasčiausio daikto: gėlių.

Tai jau panašu į šeimyninį barnį.

– Judu pašnekėkite, o aš eisiu.

Igoris netaria nė žodžio. Nenukreipdamas akių nuo jūros, nutaiko į jį pistoletą, tylomis įsakydamas nejudėti iš vietos. Tikrai pamišėlis: ta apsimestinė ramybė grėsmingesnė už pykčio protrūkius ir grasinimus.

– Taigi tu pasirinkai lengviausią išeitį, – toliau kalba Igoris, lyg negirdėdamas jos žodžių ir nepastebėdamas jos bandymo krustelėti iš vietos. – Nutarei mane mesti. Nedavei man jokio šanso. Nesupratai, kad viską dariau tau, dėl tavęs, tavo labui.

Ir netgi dabar, nepaisydamas visos neteisybės ir ištverto pažeminimo, aš būčiau sutikęs, kad grįžtum namo. Ligi šios dienos. Ligi tos akimirkos, kai ėmiau tau siuntinėti žinutes, o tu apsimetei, kad jų negauni. Kitaip tariant, netgi aukodamas kitų žmonių gyvybę, aš nesugebėjau paveikti tavo širdies, nuslopinti valdžios ir prabangos geismo.

Nunuodytas įžymus aktorius, o režisieriaus gyvybė kabo ant plauko: ar Hamidas gali suvokti tai, kas beveik nesuvokiama? Jis dabar supranta kur kas rimtesnį dalyką: šis žmogus, šalia pat išpažindamas savo nuodėmes, pasirašo mirties nuosprendį. Arba jis ketina nusižudyti, arba nužudyti abu liudytojus, kurie dabar jam pavojingi, nes per daug žino. Arba jis kliedi. Arba Hamidas klaidingai supranta jo žodžius. Šiaip ar taip, jam aišku, kad laikas bėga.

Jis pažvelgia į pistoletą ruso rankoje. Mažo kalibro. Jei kulka nepataikys į tam tikrą kūno vietą, didelės žalos nepadarys. Ko gero, nelabai patyręs, kitaip būtų pasirinkęs geresnį ginklą. Turbūt nelabai išmano, ką daro, nusipirko pirmą pasitaikiusį pistoletą, kurį jam įpiršo pasakę, kad jis šaudo kulkomis ir kad juo galima nušauti žmogų.

Kodėl ten, viršuje, griaudėja muzika? Nejaugi jie nesupranta, kad ji užgoš šūvio driokstelėjimą? Argi jie supras, kuo skiriasi šūvis nuo gausybės kitokių negamtinių garsų, šiuo metu darkančių – taip, tikra tiesa, darkančių, dergiančių, teršiančių – aplinką?

Igoris vėl nurimsta, ir tai kur kas pavojingiau nei kalbėtų, palengva išliedamas kartėlį ir pagiežą ir taip palengvindamas širdį. Hamidas vėl svarsto visas galimybes, suvokdamas, kad būtina veikti artimiausiomis sekundėmis. Per Evą šokti ant ruso, išplėšti pistoletą, kol jis atsainiai laiko ginklą, nors ir neatitraukdamas piršto nuo nuleistuko. Staigiai ištiesti rankas – šis atšlis iš netikėtumo ir nukreips pistoletą nuo Evos. Igoris nusitaikys į jį,

Hamidą, bet tada jis bus labai arti ir čiups rusui už riešo. Viskas įvyks akimirksniu.

Dabar.

Galbūt tyla – gera byla, galbūt rusas nuklydo mintimis kur nors kitur. O gal tai pabaigos pradžia: jis pasakė viską, ką ketino pasakyti.

Dabar.

Sekundės dalelę nepaprastai įsitempę kairės kojos raumenys sviedžia jį Absoliutaus Blogio link, jo kūnas ištysta, kai jis, ištiesęs rankas į priekį, savimi pridengia Evą. Sekundei nepasibaigus, jis pamato tiesiai į galvą nukreiptą pistoleto tūtą – rusas reagavo kur kas greičiau nei jis tikėjosi.

Jo kūnas tebelekia ginklo link. Reikėjo pasikalbėti su Eva – ji niekada neužsimindavo apie savo buvusį vyrą, lyg laikydamasi nerašyto sutarimo, kad buvęs vyras – tai praeitis, kurios nieku gyvu nedera minėti. Viskas vyksta lyg filmuojant sulėtintai, bet rusas atšoka mikliai kaip katė. Pistoletas nė nevirpteli jo rankoje.

Pirmoji sekundė pasibaigia. Hamidas išvysta, kaip krustelėja ruso pirštas, tačiau garso neišgirsta, tik pajunta, kaip nuo smūgio į kaktą trupa kaukolės kaulai. Tą akimirką užgęsta jo pasaulis, o drauge su juo – jaunuolio prisiminimai: svajonės tapti dideliu žmogumi, kelionė į Paryžių, tėvo krautuvėlė, šeichas, grumtynės dėl vietos po saule, madų paradai, išvykos, susitikimas su moterimi, meilė, rožės ir vynas, juokas ir ašaros, paskutinis mėnulio patekėjimas, Absoliutaus Blogio žvilgsnis, baimės sklidinos žmonos akys, viskas išnyksta.

– Nerėk! Nė žodžio! Nusiramink.

Žinoma, ji neims rėkti, bet nėra ko jos prašyti nusiraminti. Nei prabangi suknelė, nei brangenybės neapsaugo nuo baimės – ji dreba kaip įbaugintas gyvūnėlis. Kraujas tarytum sustingsta gyslose, veidai išbąla, atima žadą, kraujospūdis staiga krinta. Jis puikiai supranta, kas jai darosi: tokius pat jausmus jam teko patirti, išvydus nutaikytą į save afganų kario šautuvą. Nebėra jėgų, negali pajudinti nei rankos, nei kojos. Jis išliko gyvas tik todėl, kad pirmas šovė jo bendražygis. Ligi šiol jis dėkingas vyrui, išgelbėjusiam jam gyvybę: vėliau visi manė, kad tas vaikinas – tiesiog jo asmeninis vairuotojas, nors iš tikrųjų jis turėjo daug bendrovės akcijų ir jie dažnai kalbėdavosi – dar šiandien Igoris jam skambino teiraudamasis, ar nėra žinių iš Evos.

Eva, vargšė Eva. Ant jos kelių miršta artimas žmogus. Žmonės apskritai nenuspėjami, kartais staiga ko nors griebiasi, kaip griebėsi šis mulkis, puikiai žinodamas, kad nieku gyvu jo neįveiks. Ginklai irgi nenuspėjami: jis buvo tikras, kad kulka kiaurai perskros galvą, ištaškydama smegenis, tačiau, paleista tokiu kampu, pervėrė kiaušą, užkliudė kokį nors kaulą ir kryptelėjusi smigo į krūtinės ląstą. Mat kraujo nė žymės, o kūną tampo traukuliai.

Eva, matyt, išsigando ne tiek šūvio, kiek traukulių. Jis nuspiria Hamidą į šalį ir paleidžia šūvį į pakaušį. Traukuliai nurimsta. Šis vyras nusipelno garbingos mirties – narsiai laikėsi iki paskutinės akimirkos.

Jiedu vieni paplūdimyje. Priklaupęs Igoris prikiša pistoleto tūtą jai prie krūtinės. Eva nė nekrusteli.

Igoris įsivaizdavo kitokią šios istorijos pabaigą: ji suprasianti, ką reiškia jo žinutės, ir jie pradėsią naują, laimingą gyvenimą. Jis ne kartą galvojo, ką jai pasakysiąs, kai jiedu – kaip štai dabar – pagaliau liksią vieni, šnekėsią, juokausią, grožėdamiesi Viduržemio jūros ramybe.

Jis nenori toliau gyventi neišsakęs visų tų žodžių, nors ir kokie beprasmiški jie atrodytų.

– Aš visada įsivaizdavau, kad mudu vėl, susikibę už rankų, eisime pasivaikščioti po parką arba jūros pakrante ir pagaliau ištarsime tuos meilės žodžius, kuriuos taip ilgai laikėme širdies gilumoje. Kartą per savaitę pietausime kur nors restorane, keliausime ten, kur anksčiau niekada neteko nuklysti, vieni du grožėsimės vaizdais, pažindami naujus kraštus.

Kai tavęs nebuvo namie, rašiausi į bloknotą eilėraščius, kuriuos, migdydamas tave, ketinau kuždėti tau į ausį. Rašiau tau laiškus, išliedamas juose visus savo jausmus, bet nesiunčiau jų – kraudavau juos į vieną vietą žinodamas, kad anksčiau ar vėliau vis viena juos surasi ir suprasi, kad negalėjau tavęs pamiršti nė vienos dienos, nė valandėlės. Mudu aptarsime drauge, kokį namą statysimės Baikalo pakrantėje: aš žinau, tu turi visokiausių projektų. Ketinau ten įsirengti nedidelį oro uostą, tikėjausi, kad tu, turėdama gerą skonį, man patarsi, kaip derėtų jį įrengti. Tu vienintelė pateisini ir įprasmini mano gyvenimą.

Eva nesako nė žodžio. Tik žvelgia į jūros tolius.

– Atvykau čionai tik dėl tavęs. Ir dabar pagaliau supratau, kad be reikalo stengiausi.

Jis nuspaudžia nuleistuką.

Šūvio beveik negirdėti, juo labiau kad tūta įremta į krūtinę. Kulka pataikė ten, kur reikia, ir širdis iškart sustojo. Tiek skausmo dėl jos patyręs jis nenori, kad ji kamuotųsi.

Jeigu yra pomirtinis gyvenimas, jiedu – neištikima moteris ir suviliojęs ją vyriškis – susikibę už rankų dabar eina mėnesienos taku, nusidriekusiu per jūrą ligi pat kranto. Jie susitiks angelą tamsiais antakiais – buvusią gatvės prekeivę, ir ši paaiškins jiems tiesiai šviesiai, kas vyksta, kad jie negiežtų apmaudo ir pagiežos: vieną gražią dieną visiems tenka iškeliauti iš planetos, vadinamos Žeme. Paaiškins, kad meilė pateisina visus veiksmus, nesuvokiamus žmogaus protui, jeigu tas žmogus nepatyrė to, ką patyrė jis, Igoris.

Eva guli atviromis akimis, jos kūnas drykso suglebęs ant smėlio. Jis palieka juodu, eina prie uolų, kruopščiai nuvalo nuo pistoleto pirštų atspaudus ir sviedžia jį į jūrą – kuo toliau nuo tos vietos, kur neseniai jie visi trys grožėjosi mėnesiena. Lipdamas laiptais aukštyn, į šiukšlių dėžę įmeta duslintuvą – jo neprireikė, muzika ėmė griaudėti pačiu laiku.

22:55

Gabriela eina prie vienintelio pažįstamo žmogaus. Svečiai jau skirstosi iš pokylių salės, orkestras griežia septintojo dešimtmečio melodijas, šventė tik prasideda, žmonės šnekučiuoja šypsodami ir nekreipdami dėmesio į kurtinamą triukšmą.

– Aš jūsų ieškojau. Kur jūsų draugai?

– O kur jūsų draugas?

– Ką tik išėjo, pasakė, kad režisieriui ir aktoriui atsitiko kažkas baisaus! Nieko dorai nepaaiškinęs, paliko mane vieną! Tik dar pasakė, kad šiąnakt jachtoje nebus pobūvio.

Igoris supranta, kas atsitiko. Jis nė neketino žudyti žmogaus, kuriuo taip žavėjosi: turėdamas laisvo laiko, niekada nepraleisdavo jo filmų. Betgi jis čia niekuo dėtas: viską lemia likimas, o žmogus – paprasčiausias likimo žaislas.

– Aš išeinu. Jeigu nori, galiu tave nuvežti į viešbutį.

– Betgi šventė tik prasideda!

– Ką gi, linksminkis. Aš išskrendu rytoj rytą.

Gabriela turi greitai apsispręsti. Arba su popierių prikimšta rankine likti čia, kur nieko daugiau nepažįsta, ir laukti, kol koks gailios širdies geruolis nuvežtų iki Kruazetės bulvaro, o iš ten,

nusiavusi batelius, galėtų begaline įkalnia gatve spūdinti iki kambarėlio, kurį išsinuomojo su keturiomis draugėmis. Arba priimti šio mandagaus vyriškio pasiūlymą, juo labiau kad jis – Hamido Huseino žmonos bičiulis ir tikriausiai turi pravarčių pažinčių. Tiesa, iš pradžių jie visi ten lyg pykosi, bet vėliau, matyt, susitaikė – juk tokių dalykų pasitaiko kas dieną.

Vaidmuo jai garantuotas. Per visą dieną ji tiek daug visko patyrė, kad jaučiasi išsekusi. Be to, bijo, kad gali nusigerti ir viską sugadinti. Antra vertus, aplink imtų suktis vyrai, klausinėdami, ar jai neliūdna vienai, ką ji veiksianti vėliau, ar nepageidautų rytoj drauge apsilankyti kokioje nors juvelyrikos parduotuvėje. Ir iki pat šventės pabaigos tektų mandagiai išsisukinėti, stengtis šiukštu neužgauti kokio nors jautruolio garbės, nes negali žinoti, su kuo šneki. Šiaip ar taip, šis Festivalio renginys – ypatingas.

– Eime.

Taip elgiasi tikros žvaigždės – išeina staiga, kai niekas to nesitiki.

Jiedu eina į viešbučio registratūrą, Giunteris (ji neįsiminė jo kito vardo) paprašo iškviesti taksi, ir budėtojas juos nudžiugina – dar kiek, ir jiems tektų laukti nežinia kiek bestovint ilgiausioje eilėje.

Važiuojant automobiliu ji paklausia, kodėl jis nuslėpęs, kokiu verslu užsiimąs iš tikrųjų. Jis atsako, kad nieko nenuslėpęs: išties turėjęs mobiliojo ryšio bendrovę, bet vėliau nutaręs ją parduoti nujausdamas, kad ateitis priklauso sunkiųjų mašinų gamybai.

– Na, o kuo tu vardu iš tikrųjų?

– Igoris – rusiškai maloninis Giunterio vardas.

Gabriela laukia nesulaukdama įprasto pasiūlymo: „Gal užsukime į viešbutį ko nors išgerti prieš miegą?“ Tačiau nieko panašaus neišgirsta. Igoris išlaipina ją prie durų, atsisveikindamas paspaudžia ranką ir nuvažiuoja.

Koks elegantiškas!

Taip, šiandien buvo pirmoji laiminga diena. Pirma iš daugelio kitų. Dabar jai jau seksis. Rytoj, kai tik atsiims savo telefoną, paskambins visiems pažįstamiems – „adresato sąskaita“ – į miestelį netoli Čikagos, papasakos negirdėtas naujienas, lieps nusipirkti žurnalų, nes juose būsianti nuotrauka – viso pasaulio reporteriai ją fotografavę, kai ji lipo su Įžymybe Kanų festivalio rūmų laiptais. Be to, pasakys, kad ji pasikeitė vardą ir pavardę. Kai draugai susižavėję ims klausinėti, kas gi ten atsitiko, ji prašneks apie ką nors kita: ji tiki prietaru, kad nevalia iš anksto girtis savo laimėjimais. Jie viską sužinos po truputį, kai apie tai ims trimituoti laikraščiai: pagrindinį vaidmenį atliks niekam dar nežinoma aktorė. Liza Viner – svarbiausias Niujorko renginių svečias. Jauna čikagietė – pirmojo ryškumo žvaigždė režisieriaus Gibsono filme. Deramasi dėl milijoninės sutarties su vienu žymiausių Holivudo prodiuserių.

Žvaigždės šviečia dangaus beribėje.

23:11

– Jau grįžai? Taip anksti?

– Būčiau grįžusi anksčiau, bet gatvėse kamšatys.

Žasminė nusispiria batelius į vieną pusę, rankinę sviedžia į kitą ir, nuovargio pakirsta, nė nenusivilkusi suknelės, griūva ant lovos.

– Patys svarbiausi žodžiai visomis kalbomis skamba labai trumpai. Pavyzdžiui: „Taip". Arba „Meilė". Arba „Dievas". Tuos žodžius lengva tarti, jie užpildo tuščias erdves mūsų pasaulyje. Tačiau yra dar vienas trumpas žodelis, kurį nepaprastai sunku ištarti. Ir vis dėlto aš jį pasakysiu. – Ji pažvelgia į draugę. – Ne.

Ji paploja delnu per lovą, kviesdama draugę prisėsti šalia. Ši atsisėdusi paglosto jai galvą.

– Žodelis „ne" skamba nemaloniai, savanaudiškai, nedvasiškai. Tardami „taip", atrodome sau taurūs, jautrūs, mandagūs. Ir vis dėlto dabar sakau tau: „Ne." Nedarysiu to, ko manęs prašei, ko primygtinai reikalavai manydama, kad taip bus geriau man. Žinoma, tu tvirtinsi, kad man devyniolika, kad aš neišmanau, kas tai yra gyvenimas. Bet man užteko vieno vienintelio vakaro, ir aš supratau, ko noriu, o ko – ne. Ko nenoriu nieku gyvu, nė už jokius pinigus.

Aš niekada nenorėjau tapti manekene. Negana to, niekada nemaniau, kad galiu įsimylėti visa širdimi. Aš suprantu, kad meilė gyva tik laisvėje, tačiau kas tau sakė, kad esu kieno nors vergė? Esu tik savo širdies vergė, ir šis jungas man mielas, o našta lengva kaip pūkas. Aš pasirinkau tave anksčiau nei tu mane. Stačia galva puoliau į meilės akivarą, nors iš pradžių man atrodė, kad tai neįmanoma, ir buvau pasiryžusi nesiskųsdama ištverti viską, pradedant prietarais, įsišaknijusiais visuomenėje, ir baigiant mano motinos priekaištais. Įveikiau visas kliūtis, kad štai šį vakarą galėčiau būti su tavimi Kanuose, mėgaudamasi puikaus madų parado pergale ir žinodama, kad ateityje manęs laukia dar daugiau galimybių. Ir aš jomis tikrai pasinaudosiu – kartu su tavimi.

Draugė atsigulė šalia ir padėjo galvą jai ant krūtinės.

– Susimąstyti apie tai mane paskatino vienas žmogus, kurį sutikau šį vakarą ten, pasimetusi tarp gausybės svečių, net neišmanydama, apie ką kalbėti. Paklausiau, ką jis ten veikia, ir jis atsakė, kad ieško prarastos meilės, kad atėjo jos susigrąžinti, bet dabar nėra tikras, ar išties to nori. Jis pasiūlė man apsižvalgyti: aplink šurmuliuoja žmonės, pasitikintys savimi, savo teisumu, savo šlove, savo laimėjimais. Ir pridūrė: „Jiems visiškai nelinksma. Jie suvokia, kad pasiekė savo gyvenimo viršūnę, ir jiems baisu, nes dabar nieko kita nebelieka, tik neišvengiamai ristis žemyn. Jie pamiršo, kad yra dar visas pasaulis, žadantis begalę pergalių, nes..."

– ...priprato prie tokio gyvenimo.

– Be abejo. Jie turi begalę visokiausių gėrybių, bet nebeturi jokių siekių. Visos jų problemos išspręstos, visi projektai patvirtinti, jų įmonės klesti, nereikia nė piršto prikišti. Dabar tie

žmonės bijo tik vieno dalyko – permainų, todėl eina iš vieno renginio į kitą, iš vieno susitikimo į kitą, kad tik nebeliktų laiko mąstyti. Kad tik galėtų vėl susitikti su tais pačiais žmonėmis ir galvoti, kad viskas plaukia sena vaga. Vietoj tikrų jausmų – vien pasitikėjimas savimi.

– Nusirenk, – nenorėdama daugiau apie tai kalbėti sako draugė.

Žasminė atsistoja, nusivelka suknelę ir neria po paklode.

– Ir tu nusirenk. Ir apkabink mane. Aš taip pasiilgau tavęs: šiandien man pasirodė, kad tu nori manęs nusikratyti.

Draugė nusirengia, užgesina šviesą. Žasminė iškart užmiega jos glėbyje. O ji dar ilgai guli įsmeigusi akis į lubas, mąstydama, kad kartais naivi devyniolikmetė mergina būna išmintingesnė už trisdešimt aštuonerių metų moterį. Taip, nors ir kaip baisu jai būtų, nors ir kokia netvirta jos padėtis, norom nenorom jai teks kaupti jėgas ir plėsti savo verslą. Ji įsigijo galingą priešą, HH, kuris, be abejo, stengsis kaip įmanydamas trukdyti, kad tik neleistų jai dalyvauti spalio Madų savaitės renginiuose. Pirmiausia jis bandys nusipirkti jos prekinį ženklą. Paskiau, kai nieko daugiau neįstengs padaryti, mėgins ją apšmeižti: kreipsis į Federaciją kaltindamas, kad ji netesėjo duoto žodžio.

Artimiausi mėnesiai bus be galo sunkūs.

Tačiau nei HH, nei apskritai kas nors kitas pasaulyje nenumano, kad jai nebaisios jokios kliūtys, nes ji – nenugalima: jai teikia jėgų meilė moters, gulinčios jos glėbyje. Dėl jos ji pasiryžusi viskam – netgi žmogžudystei.

Drauge su ja ji gali viską – netgi laimėti pergalę.

1:55

Bendrovės lėktuvas jau rengiasi kilti. Igoris sėdasi į savo mėgstamąją vietą – antroje eilėje iš kairės – ir laukia. Užgesus žodžiams „Prisisekite diržus“, jis prieina prie baro, įsipila stiklinę degtinės ir išgeria vienu mauku.

Vienu metu jam dingtelėja abejonė, ar išties jis siuntinėjo žinutes Evai, naikindamas aplink ją pasaulius? Gal reikėjo duoti aiškesnę žinią, šalia lavono palikti raštelį, pasirašyti ar padaryti ką nors panašaus? Tai būtų gryniausia beprotybė – žmonės jį palaikytų serijiniu žudiku.

Ne, jis ne žudikas: jis turėjo užsibrėžęs tikslą, bet, garbė Dievui, laiku persigalvojo.

Evos prisiminimas slegia jau nebe taip skaudžiai kaip anksčiau. Jis myli ją nebe taip, kaip mylėjo, o ir nekenčia nebe taip, kaip nekentė. Ilgainiui ji apskritai išnyks iš jo gyvenimo. Vis dėlto gaila: nepaisant visų jos ydų, vargu ar jam pavyks susirasti kitą tokią moterį.

Jis vėl eina prie baro, atsikemša dar vieną pusbutelį degtinės ir išgeria. Ar kada nors žmonės susivoks, kad visus tuos pasaulius vieną po kito sunaikino tas pats žmogus? Tai jau nebeturi

reikšmės. Jis tik gailisi, kad vakar popiet vos nepasidavė policijai. Tačiau likimas jį užstojo ir leido jam baigti užsibrėžtą uždavinį.

Taip, jis laimėjo. Tačiau nugalėtojas nelieka vienas. Košmarai praeityje, ir angelas tamsiais antakiais, budintis dieną ir naktį, jam nurodys kelią.

2008 m. kovo 19 d.,
Šv. Juozapo šventė

PADĖKA

Šios knygos nebūčiau galėjęs parašyti, jeigu man nebūtų padėję žmonės, atvirai arba konfidencialiai suteikę man žinių, kuriomis čia remiuosi. Imdamasis tyrimo nenumaniau, kad prabangos ir spindesio pasaulio užkulisyje atskleisiu tiek įdomių dalykų. Išskyrus tuos draugus, kurie pageidavo, kad neskelbčiau jų vardų, noriu padėkoti Alexander Osterwald, Bernadette Imaculada Santos, Claudine ir Elie Saab, David Rothkopf (sugalvojusiam terminą „Superklasė“), Deborah Williamson, Fátima Lopes, Fawaz Gruosi, Franco Cologni, Hildegard Follon, James W. Wright, Jennifer Bollinger, Johan Reckman, Jörn Pfotenhauer, Juliette Rigal, Kevin Heienberg, Kevin Karroll, Luca Burei, Maria de Lourdes Débat, Mario Rosa, Monty Shadow, Steffi Czerny, Victoria Navaloska, Yasser Hamid, Zeina Raphael, tiesiogiai ar netiesiogiai prisidėjusiems prie šios knygos kūrybos. Turiu prisipažinti, kad daugiausia jie prisidėjo netiesiogiai, nes aš nemėgstu pasakoti apie tai, ką rašau.

Paulo
Coelho

NUGALĖTOJAS
LIEKA VIENAS

Projekto vadovė AGNĖ PUZAUSKAITĖ
Viršelio dailininkė MILENA LIUTKUTĖ
Maketavo ERNESTAS VINICKAS

Leidykla VAGA, Gedimino pr. 50, LT-01110 Vilnius
el.p. info@vaga.lt; http://www.vaga.lt
tel. +370 5 2498121; faks. +370 5 2498122

Spausdino UAB BALTO print / Logotipas, Utenos g. 41a, LT-08217 Vilnius

Tiražo papildymas 3000 egz.

Coelho, Paulo

Co-38 Nugalėtojas lieka vienas: [romanas] / Paulo Coelho; iš portugalų kalbos vertė Valdas V. Petrauskas. – Vilnius: Vaga, [2010]. – 448 p.
ISBN 978-5-415-02127-7

Vedžiodamas skaitytoją po prabangos ir tuštybės pasaulio užkulisius rašytojas, nepiršdamas savo tiesos, meistriškai atskleidžia romano veikėjų charakterius ir bendrąsias žmonių vertybes.

UDK 869.0(81)-3

„Susigrąžinti meilę galima tik viską dėl jos paaukojus."

Romane „Nugalėtojas lieka vienas" Paulo Coelho grįžta prie pagrindinių romanų „Vienuolika minučių" ir „Zahiras" temų. Kūrinys pulsuoja intriguojančia nežinomybe ir tarsi veidrodis atspindi mūsų pasaulį, kur prabanga ir sėkmė neleidžia išgirsti širdies šnabždesio.

Romane Paulo Coelho pasakoja apie Kanų kino festivalį – šventę, kur susirenka prabanga žėrinčio mados ir kino pasaulio įžymybės. Pinigai, valdžia ir šlovė – tai brangiausios vertybės, dėl kurių jie yra pasirengę sumokėti bet kokią kainą.

Šioje tuštybių mugėje susitinka rusų milijonierius Igoris, Rytų mados karalius Hamidas, pagrindinio vaidmens siekianti amerikiečių aktorė Gabriela, ambicingas detektyvas Savua, trokštantis išnarplioti sudėtingiausią savo gyvenimo bylą, ir Jasminė, balansuojanti ant sėkmingos modelio karjeros pražūties lyno.

„Negailestingas žvilgsnis į prabangos ir išrinktųjų pasaulį... Romane ieškoma ir pavojingo žudiko, ir tikrųjų dvasinių vertybių."

Publishers Weekly

„Pribloškiantis kino ir madų pasaulio atspindys, kur dirbtinis žvilgesys ir ambicijos paralyžiuoja bet kokias tikras vertybes."

L'Hebdo

PAULO COELHO – vienas skaitomiausių pasaulio rašytojų. Jo romanai pelnė didžiulį populiarumą, o „Alchemikas", „Veronika ryžtasi mirti" ir „Vienuolika minučių" tapo pasaulyje vienomis paklausiausių knygų, išverstų į daugiau kaip 70 kalbų.

ISBN 978-5-415-02127-7

www.vaga.lt

